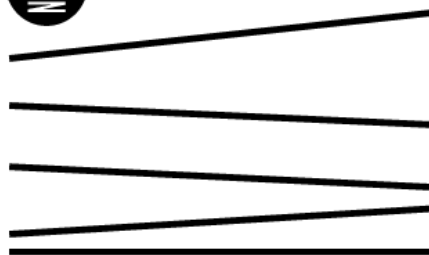

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kbh. : 1824 ; redigeret af H. C. G. Proft

Conversationsbladet

1824-1825; Vol. 1; Quartal 1-2

Kjøbenhavn, 1824-1827

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

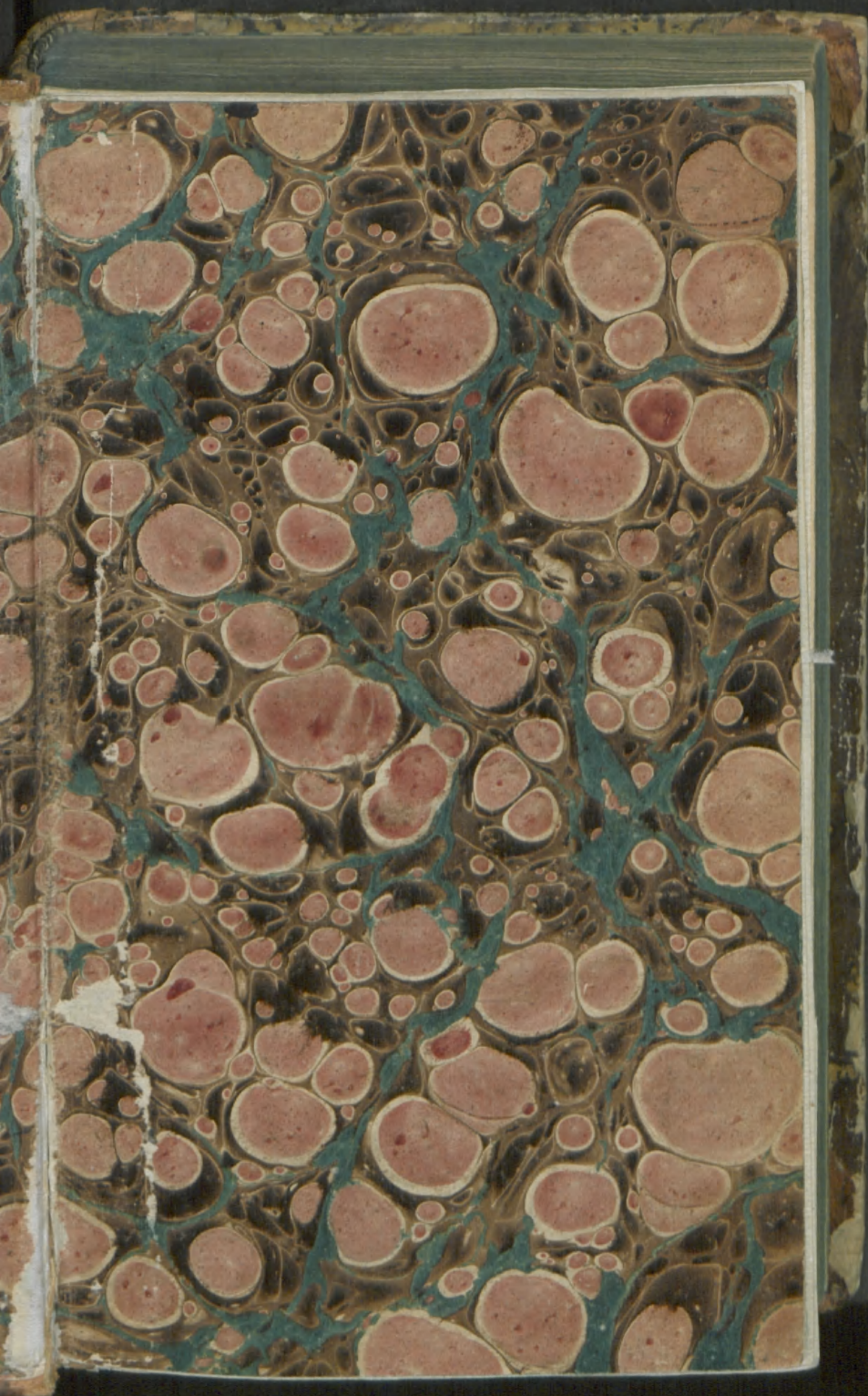
UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

60.-53

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020842084

1.1

Conversationsbladet.

Udgivet af et Selskab

og

redigeret af H. C. B. Proft.

Første Quartal.

Die Schriftstellerei ist ein gutes Symptom des Zeitalters — innerer Lebendigkeit. Doch — ohne Welken giebt es keine Schifffahrt, und auch ein Kolumbus lenkt durch die Wogen hin, nicht aber sie selbst: — sämtliche erbärmliche Klagen und Beschuldigungen aber werfe man über Bord, sie werden sich als Schaum im Spiel der Wasser verzeihen.

Wenzel v. Sternar.

Kjøbenhavn, 1824.

Trykt hos og Forlag af Jacob Claudius Elmquist.

456

2. Annotatio ad...

1. Annotatio ad...

8

1. Annotatio ad...

1. Annotatio ad...

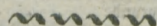
1. Annotatio ad...
2. Annotatio ad...
3. Annotatio ad...
4. Annotatio ad...
5. Annotatio ad...
6. Annotatio ad...
7. Annotatio ad...
8. Annotatio ad...
9. Annotatio ad...
10. Annotatio ad...

1. Annotatio ad...

1. Annotatio ad...

I n d h o l d.

No. 1.	Forord. Literaturen, Kunsten, Theatret og Dagens Historie, ere de Gjenstande om hvilke Bladet især vil ytre sig	I.
	Rosenkrantz. Bidrag til en biographisk Skildring af den afdøde fortiente Diplomater	2.
	Theatret. Gte Septbr. aabnedes Saisonnen. En Prolog	5.
	Udmarkedet	6.
	Til Læseren. Om Bidrags Modtagelse, cf. S. 32 48. 56.	8.
No. 2.	Skriftet: Struensee og hans Ministerium. Af Dr. jar. J. Kr. Høst. Anmeldt, og Prøver af samme	9.
	Theatret. Duellen. Syngespil	14.
No. 3.	Tegners Tale, i Anledning af H. K. H. Kronprindsen af Søerriks Formæling. Udgivet tilligemed en Kritik ic. Anmeldt	17.
	Theatret. Godset Sternberg. Lykspil	23.
	— Titus, Opera	24.
No. 4.	Mosait. Prinds Christian Frederiks Fødselsdag festligholdes	25.
	Dragskibet Phoenix løber af Stablen	25.
	Fremmede i Hovedstaden	25.
	Kobberskifter H. Flint død	26.

Literatur: Duffens Oversigt af Industrien i Danmark. Bedomt. Fortsat i No. 5 6. 7. 8.		26.
Theatret. Udmarkedet, dets Opførelse.		30.
— — Duffens Slot, eller Ugtemanden ved en Hændelse		31.
No. 5. Mosaik. Læsefælskabet: Athenæum		33.
Architect Schmidts Udstilling		33.
Antiquaren Krudts Haandskrifter ic.		34.
Fortsættelse om Duffens Skrivt		34.
Theatret. Joconde		37.
— — Det paadigtede Galskab		38.
— — Jægerbruden		39.
No. 6. Mosaik. Studenterforeningens Fest for Prof. Steffens		41.
Julebrand paa Christianshavn		41.
Literatur. Fortsættelse om Duffens Skrivt		42.
Theatret. Intermezzet		45.
— — Ungdom og Galskab		45.
No. 7. Henrik Steffens		49.
Literatur. Fortsættelse om Duffens Skrivt		50.
Theatret. Kjølen fra Lyon, af Jünger		54.
— — De to Dage		55.
— — Dandske Eleverne, Jomfruerne Møller og Pâtés		56.
No. 8. Mosaik. Dr. Theol. Kochens Afskædsstale		57.
Dagen holdes i Ulm		57.
Theatermaler Jerviss		57.
Stalieneren Zavi de Ferranti		57.
Slutning om Duffens Skrivt		58.
Revue Encyclop. for August		61.
Theatret. Holbergs Geert Westphaler		61.
— — Ugtemanden og Ungkarlen		63.
— — De to Grenaderer		63.
— — Den nye Jordegodsseier Babels Rolle nye besat		64.
Theater = Aneldot		64.

No. 9.	Jemfrue Marias Formaling, af Raphael. Lithogr.	Side.
	phæret	65.
	Den norske Kunstig Th. Fearnley	65.
	Kunsterparret David	66.
	Litteratur. Grundtrøjs Nyaars-Morgen. Anmeldt.	
	Med Prøve	66.
	Theatret. De to Dage	72.
	— — — — — Josonde	72.
No. 10.	Galeottis Balletter	73.
	Oversigt af de i Danmark udkommende Tidsskrifter og	
	Ugeblade. Ugeskriftet: For Christine	74.
	Skriftet: Andagstimerne	76.
	Theatret. Skumlerne	78.
	— — — — — Eløttet Montenero	79.
	Commentar til Theater-Anekdoten i No. 8	80.
No. 11.	Om de Kjøbenhavnske Kirkers, især St. Petri Kirkes,	
	nyeste Antiggender	81.
No. 12.	Mosaik. Sørgesest i det Keiserlige Herrerigste Ca-	
	pel, i Anledning af Ludvig XVIII. Død	89.
	Skuespiller Nielsen hjemkommet ic.	89.
	Litteratur. Tidsskriftet Læsefrugter af Elmquist	90.
	Theatret. Engleskydningen	96.
	— — — — — Barselsstuen	96.
No. 13.	Hans Christian Enceborf (cf. S. 111)	97.
	Theatret. Barberen af Sevilla	100.
	— — — — — Udmarkedet	100.
	— — — — — Govedriften	100.
	— — — — — Brudgommen fra Mexico	102.
No. 14.	Mosaik. Concerte	105.
	Den randske Sparekasse	105.
	Flere Smaaspytler	105.
	Lunespil. Damerens Klædebragt	106.
	St. Croix, om Colonien's Forsatning	106.
	Theatret. Den lille Rødbætte	110.
	Det kirkelige Nummers Forsvar	112.

No. 15.	Nye Composition af Barth	Side. 113.
	Pastor Fuhr i Naiborg død	113.
	Skuespiller = Selskaber i Provindserne	113.
	Udgivelse af islandske Sagaer	114.
	Sikkerheds Anstalt mod Corpulence	114.
	Dr. H. M. Kochen	115.
	Canovas Mesterstykke	116.
	Theatret. Correggio, Dpførelsen	117.
	— — Feiltagelserne	119.
No. 16.	Christian den 4des Rustning paa Teihuset	121.
	Forskjellige smaae Stykker	121.
	Colgnien Mandem	125.
	Theatret. Brann & Comp.	126.
	— — Hveroerne	127.
	— — Forestillingen i Anledning af hendes Majestæet Dronningens Fødselsfest	127.
No. 17.	Mosaisk, hvoriblandt om Amerika	131.
	Linnedvask ved Damp	131.
	Lærde Jøder	132.
	Rudersdorffs Concert	133.
	Theatret. Brudgommen fra Mexico	134.
No. 18.	Om prospectus til det nye anmeldte franske Blad:	
	Messenger Français du Nord (cf. S. 160)	137.
	Paludan's Møen	139.
	Den mærkværdige Fange i Møens Tugthus	141.
	Theatret. Indianerne i England	143.
	— — Apothekeren og Doctoren	143.
	Theater-Notizer	144.
No. 19.	Theatret. Lulu	145.
No. 20.	Mosaisk. Deriblandt Manmouth-Dyret	155.
	Engelske Underkættelser til spanske Stygtninger	155.
	Theatret. Brudgommen fra Mexico	158.
	— — Jata, originalt Sørgeespil	158.
	Theater-Nyt	160.
	Berigtigelse ved Stykket i No. 18 om det franske Blad	160.

No. 21. Bøys' Romancer	Side. 161.
Maanedstrosfer; anmeldt	162.
Overkrigscommissair Hiss Archiv	164.
Theatret. Derunder: om Husestjebet	168.

No. 22. Joh. Marzettas Cosmorama	169.
Lieutenant v. Hensel's Forskrifter	169.
Cochrane om Sakaterne og Længslerne	170.
Knekdøt	171.
Capelmusikus Andersens Concert	172.
Noget i Anledning af Bladets Ytring om den store Bravour: Aria i Lulu	173.
Theatret. Kun sex Retter	174.
— — Syngespillet: Azemia	175.
I Anledning af Hr. Wintgers Erklæring i Theaterbladet	176.

No. 23. Noisail	177.
Lykkelig og uheldig Kierlighed	178.
Diætetrias	178.
Hr. Andersdorffs Concert	179.
Theatret. Den unge hidrige Kone	180.
— — Barberen af Sevilla	181.
— — Den Snatfomme	181.
— — Lulu	183.

No. 24. Noisail. Deriblandt om en Original af Raphael, der redder en fattig Kones Nød	186.
Mortensgaafens Testament	187.
Hr. Stramstads Concert	189.
Theatret. Landsbøvepoeten	190.
Om rejsende Skuespiller = Selskaber i Provindserne	191.

No. 25. Om Pastoramer eller Cosmoramer	193.
Vandringer i Omegnen af Helsingør	194.
Theatret. Apothekeren og Doctoren	199.
— — Den sandrne Løgnen	199.
— — Vermilles førte Brøkenstand	200.

101	---	Lulu	Side. 200.
102	---	Han blander sig i Alt	. 200.
103	---	Den nye Marciese	. 201.
104	---	Riddøer	. 202.

105	Efterkrift	. 203.
-----	----------------------	--------

106	~~~~~	
107	~~~~~	
108	~~~~~	
109	~~~~~	
110	~~~~~	
111	~~~~~	
112	~~~~~	
113	~~~~~	
114	~~~~~	
115	~~~~~	
116	~~~~~	
117	~~~~~	
118	~~~~~	
119	~~~~~	
120	~~~~~	
121	~~~~~	
122	~~~~~	
123	~~~~~	
124	~~~~~	
125	~~~~~	
126	~~~~~	
127	~~~~~	
128	~~~~~	
129	~~~~~	
130	~~~~~	
131	~~~~~	
132	~~~~~	
133	~~~~~	
134	~~~~~	
135	~~~~~	
136	~~~~~	
137	~~~~~	
138	~~~~~	
139	~~~~~	
140	~~~~~	
141	~~~~~	
142	~~~~~	
143	~~~~~	
144	~~~~~	
145	~~~~~	
146	~~~~~	
147	~~~~~	
148	~~~~~	
149	~~~~~	
150	~~~~~	
151	~~~~~	
152	~~~~~	
153	~~~~~	
154	~~~~~	
155	~~~~~	
156	~~~~~	
157	~~~~~	
158	~~~~~	
159	~~~~~	
160	~~~~~	
161	~~~~~	
162	~~~~~	
163	~~~~~	
164	~~~~~	
165	~~~~~	
166	~~~~~	
167	~~~~~	
168	~~~~~	
169	~~~~~	
170	~~~~~	
171	~~~~~	
172	~~~~~	
173	~~~~~	
174	~~~~~	
175	~~~~~	
176	~~~~~	
177	~~~~~	
178	~~~~~	
179	~~~~~	
180	~~~~~	
181	~~~~~	
182	~~~~~	
183	~~~~~	
184	~~~~~	
185	~~~~~	
186	~~~~~	
187	~~~~~	
188	~~~~~	
189	~~~~~	
190	~~~~~	
191	~~~~~	
192	~~~~~	
193	~~~~~	
194	~~~~~	
195	~~~~~	
196	~~~~~	
197	~~~~~	
198	~~~~~	
199	~~~~~	
200	~~~~~	

R e t t e l s e r .

Side 48. 85. III. 128.

A n m æ r k n i n g .

Alkun de Theaterfulker ere paa denne Indbødsliste angivne, end hvilke mere er anført end simpel Anmeldelse om at være opførte.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Torsdagen d. 9de

No. I.

September 1824.

Forord.

Dette Blad, om hvis Udgivelse nogle Videnskabsdyrkere have forenet sig, har det Formaat at udbrede sig over ethvert Omme, der kan have Interesse for dannede Læsere. Literaturen, Kunsten, Theatret og Dagens Historie ere de Gjenstande, om hvilke det især vil yttre sig. Saavidt muligt vil Redactionen især bestrebe sig for at meddele originale Bidrag, og kun sjelden optage Oversættelser. Da Fortællinger især med Hensyn til det Rum de optage, ligge aldeles udenfor dette Blads Plan, vil derved undgaaes at meddele Publikum Oversættelser, der allerede kunne være det bekendte af andre Blade. Saaledes er det i vor periodiske Literatur for nærværende Tid ganske almindeligt, at et og samme Stykke læses i tre à fire Tidsskrifter. Beretningen om Lord Byron's Selvmord fra sin Germaninde har man fx. ikke alene i Augustbæstet af Etniquists „Læsefrugter“ men ogsaa i det sidste Nummer saavel af „Literatur Kunst og Theaterbladet“ som af „Aftenbladet“ i en tredobbelst Oversættelse; en fjerde er formodentlig endnu i Bente. Claurens Fortælling: Min Bedstemoder fandt man i: „Bibliotek for Mærskabsbetjening, over en Maaned efter at man ligeledes havde læst den i Etniquists „Læsefrugter.“ I det andet Hæfte af „Ceres“ er paa samme Maade leveret Begyndelsen af Tromlitz's Fortælling: Den Blinde, der allerede i en bedre Oversættelse er meddeelt heel i det i forrige Uge udkomne Septembæstet af „Maanedsskrifterne,“ for ei engang videre at omtale de mange Doubletter i „Brevduen“ af Fortællinger, der ofte endog for hele Aar siden ere bekendte af „Læsefrugterne;“ og nu da endel af de nye tyske Lommebøger for 1825 med sidste Post ere ankomne her til, kan det, uden Bebreidelse for de „respective“ Udgivere, særdeles let indtræffe, at Publikum med det første vil blive opvartet med 6 à 7 Oversættelser af en og samme Fortælling, i Bibliotek for Mærskabsbetjening, Læsefrugter, Maanedsskrifter, Ceres, Danna, Gaasen, Vrede

diven, og hvad alle de Tidsskrifter og Ugeblade hedde, der for det meste kun meddele Oversættelser af tydske Fortællinger. Naar nu hertil kommer, at Bøgerne til de fleste af disse Fortællinger, nemlig Ugebladene: *Abendzeitung*, *Zeitung für die elegante Welt*, *Morgenblatt*, *Gesellschafter*, *Leseblätter* o. fl. a. alle circulerer i Læseselskaberne her i Staden, da vilde det vistnok være at bære Brænde til Skoven at søge faa mange Støveres Antal med en nye, der skulde sige i samme Biddane. Hvad „*Conversationsbladet*“ derfor i denne Henseende maa lade favne og overlade til sine ældre, i disse Spor faa velbevandrede, Espre, vil det søge at erstatte ved biographiske Skildringer, Udigt over Dagens Nyheder, kritiske Anmeldelser dels af nye Skrifter, dels af de mærkeligste Forestillinger paa det Kongelige Theater, Esterretninger om vore Kunstnere og deres Arbejder, og andre historiske Stykker. Hvorvidt Recensionen vil see sig i Stand til med Held at løse denne Opgave, vil til dels beroe paa den Modtagelse, Bladet vil finde hos det ærede Publikum, til hvis Gavn det stedse skal stræbe at gjøre sig mindre uværdig.

Rosenkrantz.

(Bidrag til en biographisk Skildring af den afdøde, fortjente
Diplomatiker.)

Though a garland immortal, now wreathes round thy head,
These roses accept, which Affection has spread
On thy tomb; daily water'd by many a tear,
From orphans — from widows, who mourn thy loss here.
Oh! bless'd be that Spirit, which many a sigh,
Now wafts to Elysium, whit tear-dropping eye.

For afdøde Statsminister Niels Rosenkrantz var en Son af Otto Christian Rosenkrantz, der døde som Oberstlieutenant og Commandant i Vardøehuus, og Karen Rønnow. Han blev fød den 9de September 1757, blev indskrevet som Landcadet 1770 og tre Aar derefter 1773 Page hos vor nu regjerende Konge Frederik VI som Kronprinds. Den 1ste Januar 1776 blev han ansat som Lieutenant i det Schleswigge Rytter-Regiment (det nuværende

1824

Cuirasseer-Livregiment) og 1782 udnævnt til Kammerjunker. 1783 begyndte han som Legationssecretair i Haag ved det Kongelig Nederlandske Hof den diplomatiske Bane, som han siden i en Række af 40 Aar ikke forlod. I Aaret 1784 blev han forflyttet, i samme Egenkab som Legationssecretair, til St. Petersborg; og 1786 deraf fra i samme Function til Stockholm. Aaret derefter i August 1787 blev han udnævnt til Minister-Resident i Warschau, og 1797 forflyttet deraf i samme Egenkab til St. Petersborg og tillige udnævnt til Kammerherre. 1790 blev han som overordentlig dansk Gesandt og befuldmægtiget Minister accrediteret ved det Keiserlig Russiske Hof. I samme Aar ægtede han den Keiserlige General-Procureur Fyref Bialensky's Datter, og maatte for hendes svage Helbreds Skyld i Aarene 1794 og 95 foretage en Reise igjennem Lybland og Italien til Neapel. Efter sin Tilbagekomst fra denne Udenlandsrejse blev han i November 1795 udnævnt til overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister ved det Preussiske Hof i Berlin. I denne Post blev han sendt til Fredsconferencen i Rastadt, hvor han fungerede fra Rytaarsdag 1798 til den 23de April 1799; den blev som bekendt opløst, da Staden, formædelsf de mange omstreifende Troppepartier, ikke mere blev anseet for sikker. Da de franske Miniſtre om Aftenen vilde begive sig bort, bleve de ikke langt fra Staden overfaldne af nogle Personer, der vare klædte som Gjedder Husarer og de to af dem, Roberjot og Bonnier, græffteligen myrbede. Den tredie Minister, Jean Debry, blev haardt saaret, men fik, ved at forestille sig død, Leilighed til at undkomme, og skjulte sig til den følgende Morgen hos Rosentrang, som viste ham al den Omhyggelighed, der stod i hans Magt. Gjerningsmændene bleve aldrig opbagede. Man erindrer sig, at Erkehertug Carl erklærede høitideligt ei at have medvirket til denne fjænbige Daad, der forbausede hele Europa. — I Aaret 1800 afløste han efter Kongelig Ordre daværende Geheimeraad Blome som Rgl. dansk Minister i St. Petersborg, hvor han underhandlede om og undertegnede den 20de December en fornyet, bekræftet, Neutralitets-Forening imellem de tre Nordiske Hoffer, Danmark, Sverrig og Rusland og det Preussiske Hof, hvilket forantledigedes

ved Engelenbernes Angreb paa den Danske Fregat Freya og den under Fregattens Beskyttelse varende Convoy. Samme Aar blev han udnævnt til Storkors af Dannebrogen. Efter den 6te Decbr. at være bleven accrediteret som virkelig, og ikke langer interimistisk, Dansk befuldmægtiget Minister hos den Russiske Keiser Paul den 1ste, blev han Nyaarsdag 1801 tilligemed hele det Kongelige Danske Gesandtskab afviist fra det Russiske Hof, uden at nogen egentlig Grund strax angaves til en ved andre Hoffer saa ubrugelig Behandling. Siden blev dog angivet som Marsag, at den kun angik Gesandten personlig, naagtet det blev bekjendt, at den sande Marsag var, at de Personer, der siden, i Marts Maaned, myrbede Keiseren, tilskyndte ham til at foretage Skridt og Handlinger, der maatte bidrage til at fremme deres Hensigter. Førend dette Skridt blev foretaget imod Rosenkrantz, vare flere andre Gesandtskaber alerede paa samme Maade bleven hortviste. Fra det Preussiske Hofs Side blev det nu forlangt, at Rosenkrantz igjen maatte blive accrediteret som Rgl. Dansk Minister ved samme; men en Anden var alerede udnævnt til denne Post. 1801 blev han udnævnt til overordentlig Gesandt ved det Rgl. Svenske Hof og 1802 atter ved det Keiserl. Russiske Hof. 3 October 1803 forlod han Rusland formedelst Svagelighed, med Kongeligt Bæste om at bruges ved Gesandtskaber i Tydskland. 1808 blev han udnævnt til Gesandt ved det Preussiske Hof. 3 Mai Maaned samme Aar blev han assendt til Keiser Napoleon, for at overbringe ham Elephantordenen, som blev modtaget i Bajonne. Efter sin Hjemkomst ansøgte han om at fritages for at begive sig til det Preussiske Hof og om i Fremtiden ikke mere at blive brugt i Grender udenlands, uden i overordentlige Tilfælde. 1809 blev han assendt til Søntjøping, for at underhandle om Freden imellem Danmark og Sverrig, hvilken han undertegnede den 9de December s. A. Ved Modtagelsen af den Kongelige Ratification erholdt han tillige sin Udnævnelse til Geheime-Conferentsraad. 3 April 1810 blev han sendt til Paris for at bringe Keiser Napoleon Kongens Eklæringer til Keiserens Formaling med den Østerrigske Prindsesse Maria Louise. Under sit Ophold i Paris blev han den 27de April

1810 udnævnt til Geheime-Statsminister og Chef for det udenlandske Departement. Paa Hans Majestæt Kongens høie Fødselsdag den 28de Januar 1811 blev Rosenkrantz udnævnt til Ridder af Elephant-Ordenen. Tillige havde han følgende fremmede Ordener: Han var Storkors af den ungarske St. Stephans Orden, af den spanske Carl III's Orden, af den preussiske røde Ærn og af Æreslegionen, og Ridder af den preussiske store sorte Ærn, af den russiske St. Andreas-Ordenen og af Alexander Newsky-Ordenen. — Af disse forfattede biographiske Optegnelser om den afdøde Statsministers offentlige Liv sees, at denne fortjente Statsmand i en lang Række af Aar havde været i de vigtigste Forhold i de forskjellige store Residenter, Paris, St. Petersborg, Berlin, Stockholm, Warschau og Haag, saa at Memoirer fra hans Haand, om han Kulde have efterladt sig saadanne, vilde være høist interessante og vigtige Bidrag til Tidsalderens Historie. Ratten imellem den 6te og 7de Januar 1824 endte Døden hans virksomme jordiske Bane.

T h e a t r e t.

Die folgenden Beyträge wollen sich nicht zum Range von Receptionen erheben: ihr Verfasser erklärt sie für nichts weiter als Ansichten eines in und mit der Kunst und Literatur lebenden. Seine Meinung glaubt er eben deswegen um so unbefangener äußern zu dürfen, etwa wie in einem zwanglosen Gespräche. Ein jedesmal vorangeschicktes: „ich sollte vermeynen“ würde nur lästig und langweilig seyn, ohne an der Sache etwas zu verändern; wem aber die tief in der menschlichen Natur eingewurzelte Art des Behauptens anstößig ist, der mag es sich immer hiniudenken.

H. W. Schlegel.

Mandagen den 6te Sept. aabnedes den nye Saison 1824 og 25 paa det Kongelige Theater med en af en Unævnt forfattet Prolog, der fremsagdes af Md. Eisen. Da denne Prolog havde stærk Afsmag og lod til at være tilløbet af en pint Muse, vilde Publikum ikke ret til at fordoie den. Parterret lettede derfor ganske lidt paa Huen ad denne vidtløftige, profaiske Pilsen, Ovenpaa denne

vanbede Net, krængte man til en Kraftsuppe og en god Boeufsteak, Krydret ved vittige og interessante, eller dog i det mindste piquante og lungerystende Samtaler, efter den lange Fasten. Haabet om at erholde disse ikke ualmindelige, men derfor ikke mindre velsmagende, Retter blev bestyrket, da man af Placaten saa, at en af Theatrets Directeurer selv havde oversat det bebudede Lysspil og det propfulde Huus ansaae sig endog berettiget til at vente noget Godt om ikke noget Udmærket, da man har den Vane, deels fra den første Aften af, i det mindste for en Deel at slutte sig til de følgende og at ansee den som et karakteristisk Barsei for hele Saisonnen, deels at nære grunbet Formodning om, at det maatte være særdeles let efter tre Maanedes Forberedelse at kunne vælge et godt Stykke, saameget mere naar det ikke engang er et dansk Originalstykke, hvormed det vistnok kunde synes passende at aabne det danske Theater; men at dette sidste Dnske hører til de saakaldte „fromme“ er besværligt altfor bekjendt, og vi ville derfor lade den Fugl flyve, uden videre at standse den i sin Flugt. Hvad Refr. angaaer, da tilstaaer han, at hans Forbringer vare langt mere nedstemte, da han saa, at et Lysspil af Clåuren skulde gives, og det var ham bekjendt, deels at Clåuren, der som Noveldigter ikke kan frakjendes Talent, har et høist underordnet som dramatisk Forfatter, deels at den udmærkede Kunstdommer Dr. Tieck, hvis Competence vel ikke drages i Tvivl af Nogen, har omtalt det nærværende Stykke, Udmærket, som et mislykket Fostet uden alt poetisk og dramatisk Værd. Desuagtet var Refr. Tillid til Theaterdirecteuren Ridder Rahbek, ikke saa aldeles lidet, kjendte den i de senere Aar har faaet mange stemme Stod, at han jo, saameget mere da han ikke selv kjendte Stykket, vel ikke antog nogen Balance imellem Dr. Tiecks og Ridder Rahbeks *) modsatte Meninger, men dog ikke kunde overtale sig til at lade Bagtbaalen ganske nedtvinges af den Første. Med Spændt

*) Ridder Rahbek maa nemlig antages at have en fordeelagtig Mening om Stykket, da det ellers ikke lod sig tænke, at han først vilde oversætte et maadeligt Stykke og dernæst anbefale det til Opførelse paa den første Aften i Saisonnen.

Opmærksomhed og tilspidsede Øren søgte han derfor at følge Styk-
kets Gang, efterat Tappet var oprullet, da han endnu steds stod
i den Tanke, at Uldmarkedet dog i det mindste maatte være bedre
end det bekjendte Fastelavnestykke: Fugleskydningen, af samme For-
fatter; men desværre! ikke engang denne tarvelige Formodning
blev opfyldt. Expositionen kan ikke være slænere end i Uldmar-
ket, haar en i Stykket aldeles overflødig, og Handlingen ganske
uvedkommende Person, en Chirurgus Zippel, som siden slet ikke
lader høre mere fra sig, i Ørbets egentligste Forstand væver en
heel Deel, hvoraf det halve endda ved Hr. Rosenkildes ulyk-
kelige Plappren gik i Løst, uden at det var mueligt med den bedste
Willie og de mest Hjørpede Høreorganer at fornemme andet
deraf end enkelte Udd. Derpaa følger en lang, yderst kjedsomme-
lig, Episcene, hvis Anretning medtager henimod et Quarteer og
som ikke krydres ved andet end en gammel Domaine Forpagters
Formaninger til sine Døtre om ikke at glemme Rubsten og Ber-
sterne, da Møden ikke vil smage ham, naar han ikke veed, at de
andre ogsaa ere blevne forede osv. i samme Smag. Stykkets Ind-
hold er i Korthed følgende. En Domaineforpagter (der udsortes
med megen Sandhed og Natur af Hr. Instructeur Lindgreen, hvis
livfulde Fremstilling i Forening med hans Døtres elskværdige
Spil kan siges at have holdt Stykket) kommer med sine to Døtre
Helmine (Mds. Berschall) og Hanne (Mds. Nielsen) til et
Uldmarked til Hovedstaden, og er saa dum, uagtet han oftere har
været i Residensen, efter en ham fremmed Hændis Anviisning at
antage Oberkammerherre Grev v. Drieburgs Hotel for et Værts-huus.
Ved det første Møde imellem Hændrillen og Domaineforpagterens
Familie i en Kroe udenfor Hovedstaden, byder Tomstue Hanne
den vildfremmede Herre et Glas Vin, som hun fylder tre à fire
Gange, og Afkøden imellem dem bliver efter det korte Bekjendts-
kab paafaldende fortroelig. Efterat være ankommen til Staden,
hvor Rigsgreven moerer sig over at spille Gæstgiver og Grevinden
(der med Finhed repræsenteredes af Hr. Torgensen) finder sig i
at forestille Vartinde, og efter adskillige Scener, hvori Landsbyepiger-
ne afhandle deres Toilets og Hjertes Anliggender, opdaes det, at
Gjenstanden for Helmines Kjærlighed er en, i Grevens Huus vel
antaget ung Landvæsens Afessor (en slau Rolle, som Hr. Siebe
harde det libet behagelige Hverv at udføre). Omfider kommer det
til en Frierscene, som Refr. uden Betænkning maa regne til de
ynkelige iblandt de mange ynkelige, han af dette Slags kjender.
Efteren begynder i en gruelig prosaisk og vidtloftig Indledning
at sammenligne sit Hjertes Donna med en skarp Steen, som han
dog snart erklærer for en Diamant. Den stakkels Helmine (der
med megen Elskværdighed fremstilledes af Mds. Berschall) bliv-
der naturligvis ganske slau ved en saadan Kjærligheds-Erklæring,
som hun især i Begyndelsen neppe engang ret kan fatte; men da
Landvæsens Afessoren mærker, at han ikke er hende ligegyldig, og
hun tilskaaer ham den Godhed, hun bærer for ham, forlanger han
strax et Kys, omendkjøndt Grevinden er kommen til. Endnu hurtigere
end dette Par bliver enigt, faaer Domaineforpagteren sin
Datter Hanne (der, maaske paa for liden Gratie og for megen Dyr-
lighed og derved Utydelighed i Dictionen nær, havde en saare hel-

dig Fremstillerinde i *Web. Nielsen*) uidentet affat til den unge Fændrik (der med Liv og Frihed fremstillede af *Fr. Winslow jun.*) og efterat Domainesforpagteren er bleven betaget sin Bilsfarelse at være i et Værtshuus bliver han i Fyrstens Navn af Rigs-greben (hvis Rolle med Lune og Lethed gaves af *Fr. Stage*) omhængt en Orden *pro meritis* og Stykket endes med de bedste Dnster, som enhver især af de tilstedeværende Personer i sin Smag yttre. Af dette Indhold vil man see, at enkelte comiske Situationer og Indfald ikke ere i Grand til at bøde paa de mange Usandsynligheder og Flaubeber, hvoraf Stykket vrimler. Emnet, der er taget af Forfatterens egen Fortælling: „Ein Scherz und tausend Folgen oder der Hotel v. Wiburg“, er langt vittigere og dramatisk interessanter, behandlet i det engelske Lustspil „Feiltagelserne“ hvormed den sidste afvigte Theater-Saison endtes, og naaget det Misfald, som den i det hele livfulde Fremstilling forskaffede dette Uldmarked, som Stykket upassende er betitlet, kan man derfor vist i ingen Henseende ønske Theatret til Lykke til denne Aars Tid. Forfatterens Balgssprog synes altfor tydeligen at være det bekjendte:

„Ob wir zierlich und manierlich,
Geht uns so genau nicht an;
Wir sind bieder und natürlich
Und das ist genug gethan.“

og man har derfor ingen Grund til at glæde sig over, at et andet af hans nyeste Producter: „*Brudgommen fra Mexico*“ der dog ikke skal være slet saa flaut som „Uldmarkedet“ med det første skal være bestemt til Opførelse paa vort Theater, der endnu savner saa mange ypperlige Lustspil af en *Shakspeare*, *Calderon*, *Moreto* og flere andre classiske Digtere.

Til Læseren.

Som en Prøve af hvad Læseren har at vente af dette nye Blad, omfendes de to første Nummere med den Anmodning, at de, der ikke agte at holde det, vilde behage at levere samme tilbage ved Tilsendelsen af det tredje Nr. Det udkommer toende Gange ugentligen hvergang et halvt Ark og tilbringes Subskriptionerne hver Mandag og Torsdag for 9 Mk. i Tegn kvartaler eller 3 Mk. maanedsligen, som kan betales efter Enhvers Behag. Subskriptionen gjælder kun for et Kvartal. Passende Bidrag, som adskillige bekjendte Forfattere allerede have givet Udgiverne Løfte om, modtages med Fornøjelse og bedes under Convolut med Udskrift: „Til Redactionen af Conversationsbladet“ tilsende Forlæggen, der tillige modtager Subscription paa Bladet og hos hvem det første Nr. kan afhentes, uden Betaling, imod Pygvielsen af Navn og Børrel. —

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos *Jacob Claudius Elmquist*,
Nøntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 13de

No. 2.

September 1824.

Literatur.

Under Titel af: „Geheimkabinetminister Johan Friedrich Struensee og hans Ministerium, samt de det nærmest foregaaende og efterfølgende Tilbragelser i Danmark“ har Dr. Juris Jens Kragh Høst i denne Tid paa Høstboghandler J. H. Schuboths Forlag, fra H. F. Poppes Bogtrykkerie, udgivet et, ikke alene for enhver Under og Ørker af det Historiske Studium, men for enhver Dansk høist interessant og mærkværdigt, Skrift i tre Dele, med Struensees Portrait af J. M. Haas, (63 Ark i 8; Prisen er 6 Rbd. 4 Mk. 8 S.) — Allerede for 14 Aar siden udgav Forfatteren et lidet Skrift: „Mærkværdigheder i Dannerkongen Christian den Syvendes Regjering“, hvori det Struenseeske Ministerium, der unagtselgen er et af de mærkeligste og interessanteste Tidrum i Fædrelandets nyere Historie, i Korthed omhandlede; med mere udførlig hed blev dette Tidrum siden behandlet i det større Værk, som Forfatteren i Aarene 1813 til 16 udgav paa Tydskt under Titel af: „Entwurf einer Geschichte der dänischen Monarchie unter Christian des Siebenten Regierung“ der fandt en særdeles gunstig Modtagelse i Tydskland. I de følgende Aar fra 1817 til 22 vedblev den flittige Forfatter at samle og meddele sine Samlinger i de af ham selv udgivne historiske Tidsskrifter: „Elio“, „Politik og Historie“ og Chronos, i hvilke der findes adskillige veludarbejdede Charakterfildringer af og biographiske Optegnelser om Personer, der levede og havde Indflydelse i det Tidrum, der i det nye Værk af samme Forfatter er gjort til

Hovedgjenskab. Man har altsaa fjællig Grund til at glæde sig over, at en Forfatter, der ikke alene er bekendt og agtet som en videnskabelig dannet, udmærket flittig og øvet Skribent, men som i en Række af henimod 20 Aar har gjort Fædrelandets nyere Historie til sit Hoved- og Yndlings-Stadium, har udarbejdet et udsørgt Værk over den Struenseeiske Periode, der dels i tydske saavel ældre som nyere Skrifter har været fremstillet i et saa urigtigt Lys, dels ved uhyemlede og opdigtede Anecdoter, der antoges for Kjendsgjerninger, selv i Fædrelandet er bleven saa forvansket, at det i flere Henseender kan ansees fortjenstligt for den, der søger at have Raad, Gyde og Klæder dertil, at bidrage til at stille den historiske Sandhed af et saa vigtigt Tidsrum i et klarere Lys. Man vil, vistnok ikke aldeles uden Grund, indvende, at det endnu synes at være for tidligt at afhande endeel af de Gjenstande, hvorpaa det paagjældende Skrift gaaer ud. Denne Paastand søger Forfatteren selv i sin Fortale til Skriftet at bevise og gjendrive, og vi tilstaae gjerne, at vi med Fornøielse underskrive hans Mæringer, og tillige ansee os for overbeviste om, at ingen billig Dommer vil kunne nægte, at han med Held har løst den Opgave, med Hæder naaet det Mål, han selv i Slutningen af sin Fortale har angivet som dem, han under Værkets Udarbejdelse havde for Mæ. Han har nemlig ikke alene bidraget til at Struensees Planer og Foranstaltninger, tilligemed sammes Grunde og Følger, saavel som Fremgangsmaaden imod ham og hans saakaldte Partis sees fra en rigtigere Side, men ogsaa leveret den, der ønsker en omstændelig, med Upartiskhed og Sandhedsfjærlighed affattet, Udsigt over hine mærkelige Aar en nyttig Ledetråd, og den, der vil kjende enkelte Gjenstande et brugbart Repertorium. Naar man overhovedet kun betragter dette Værk som et lettende Forarbejde for en tilkommende Historieforfatter, saaledes som Forf. selv ønsker det betragtet og ikke som et fuldstændigt historisk Værk, der har udtømt sit Emne og gjør enhver anden Fremstilling overflødig, da kan man vist ikke undlade at tilkjende Forfatteren den Roes, ham tilkommer, og at underskrive, at han har Hæder af Udførelsen af sit Emne. — Et andet Synspunkt, hvorfra dette Værk kan betragtes

tes og tildeels, flængt maatte med mindre Billighed, bestømmes
er derimod det: Kunde ikke Forfatteren med ligesaa megen Gri-
mødighed og Delicatsse, som han i Fremstillingen af saa mange
Facta i dette Værk har lagt for Dagen, ogsaa have yttret sig om
andre, der endnu, uden Nødvendighed og identivl af en med
Hensyn til virkelige Facta overbrievn Forsigtighed, synes at staae
for meget i Skygge? Vi fryde Forfatteren, saa meget mere som
vi ikke troe aldeles tilfredsstillende for ham at kunne besvare dette
Spørgsmaal, at opgive, i det mindste nogle af de Puncter, som
maatte kunde synes deels for lidet berørte, deels uden Nødvendig-
hed forbigaade i hans Fremstilling. Udgjerne have vi saaledes fr-
savnet saavel en noiagtigere Skildring af det husslige Samliv imel-
lem Høiselig Kong Christian den Syvende og Dronning Mathilde,
samt Begges nærmere Forhold til Enkedronningen og Arveprind-
sen. Side 106 i 1ste Deel er Forholdet imellem Kongen og Dronnin-
gen vel betegnet som ceremonieust og respectueust fra Kongens
Side, og Struensee siges at have lebet og raadet Hs. Majestat
at forandre dette stive Forhold: men det er bekjendt, at det ikke
var saaledes stedse. Anledningen til Dronningens Yndest og staa-
gende Gunst for Struensee, og de Aarsager, der især menes at
have foranlediget den paafalvende Kulde, der herskede imellem En-
kedronningen og Dronning Mathilde kunde identivl ogsaa, have
været noiere og fuldstændigere fremsatte, ligesom ogsaa en ubørligere
CharakterSkildring af to fremmede Ministre, der særdeles meget
indgreb i dette Lidsrum, nemlig af den russiske Filosoffen og af den
engelske Keith saare meget vilde have oplivet Materiet. Stundom
er det ogsaa forekommet os, at Forf. har været altfor streng i
Udelukkelsen af karakteristiske Anekdoter, der om de endog ei saa
noie kunde bevises at have Hjemmel, dog i høi Grad kunde inter-
essere. En Note kunde være muelige upaalidelighed jo, som skeet
er ved Oversættelserne af det tydske Skrift: Authentische Aufklärungs-
gen osv. og af det engelske The Northern Courts, være
bleven angivet. Forhøret paa Kronborg synes som et saa høit
interessant Optrin fremdeles at være altfor kort berørt. Da saas
mange andre Actstykker og Breve ere optagne, kunde Brevveksling

en imellem Kammerherre Grev Scheel og Theaterdirecteuren Brandt, i Anledning af Arveprindsens Fierneffe af den Kongelige Loge i Comoeziehuset, maaske ogsaa være forundt en Plads og have mere almindelig Interesse end de mange Forordninger og Rescripter, hvormed Fors. ubetvibtl altfor rundeligen har udstyret Skriftet. Det er ogsaa at formode, at samme vilde blive deels ganske ubelabte, (fr. de 3 første Aft i 3die Deel) deels forkortede i den tydske af Fors. selv besørge Bearbejdelse, som maaske alerede kan ventes færdig i Løbet af næste Aar og som kun skal udgjøre 2 Dele. To andre Aftstykker, der ubetvibtl ogsaa ugerne savnes, er Kammeradvocat Bangs Indlæg imod og Høiesterretsadvocat Udballs Forsvar for Dronningen, hvilke blot løseligen omtales Side 576 i 2den Deel. — Dersom Forfatteren, der sikkert har havt sine Grunde, hvorfor han ikke har optaget et og andet af de her fremsatte savnede Stykker, eller berørt en og anden af de Gjenstande, der i denne Anmelbelse er opgivet som forbigaaende, finder, at der maaske kunde være færre Betænkkeligheder imod sammes Meddelelse i et fremmedt Sprog end i vort, tør man haabe, at han ikke vil ubelade samme i sin tydske Bearbejdelse. I Henseende til Forfatterens Sprog og Skrivemaade, tillade vi os kun at gøre ham opmærksom paa, om det ikke, endog for Tydeligheds Skyld, var at tilraade at beholde den ogsaa af mange fortrinlige Skribenter antagne, men af vor Fors. forkastede Regel, at skrive fremmede Ord saaledes som de skrives i det Sprog hvoraf de ere laante. For at oplyse med et Exempel anføre vi Ordet Loge, som Fors. stedske skriver Lo sie, hvilket let kan forstaaes som Logis. — Vi kunne til Slutning ikke lægge dette interessante Bærk fra os uden som en Prøve af den fortjente Forfatters Fremstilling at meddele en Episode og velge da af anden Deel Side 489 Fortællingen om de nærmeste Aarsager til Enkebronningens og Arveprindsens Uvillie imod Struensee og hans Partie:

„Enkebronning Juliane Maria vidstes under sin Gemals, Frederik den Femtes, Regjering, saavel som efter hans Død, aldrig at have vilst Attraa at blande sig i Styrelsen. Hendes Søn Arveprinds Frederik var kun atten Aar gammel. Men de troede

fig fornærme af de Magthavende. Prinds Frederiks ved Brandt ibærskatte Hjernelse fra den kongelige Bøge i November 1770 (S. 357) kunde saameget mere være ubehagelig, som det var Noget, der saldt offentlig og stærkt i Wine. — Foraaaret derpaa tilføies Prindsen ligeledes offentlig en formeent Krankelse af Struensees anden Ven Kammerherre Oberst Falkenskjold. Hans kongelige Høihed kom engang ridende paa Boten just som Obersten exercerede sit Regiments Musikkorps, som bestod af Hoboisterne, Tamburerne og Piberne. Hermed havde Falkenskjold bespandt Reien, og marscherede lige imod Prindsen. Begge Majorerne ved Regimentet, hvilke vare tilstede, advarede Obersten om, at Hans Kongelige Høihed red dem i Røde. Han blev ikke desmindre ved at lade sin Trop marschere. Nu kom en Løber fra Prindsens Følge, for at begjære Plads. Den Kapitein, som havde Inspektion, meldte det for Obersten og spurgte om Musiken ikke maatte holde op og gjøre Plads, for at Hans Kongelige Høihed kunde passere. Men Falkenskjold svarede: Nei! om saa vor Herre kom, maae de ikke høre op — Nein! wenn unser Herr Gott käme, müssen sie nicht aufhören — en Talemaade, hvormed han især skal være bleven fortrølig, da han havde tjent i Frankrige, hvor til Bagten, som skal træde i Gevær ved Sacramentets Nærmelse, raabes: i Gevær! vor Herre kommer, *Aux Armes! le bon Dieu arrive!* — Det blev derved: Prindsen maatte ride af Reien ind ved Bolværket. — En tredie Anledning til Mishag gave Struensee og Falkenskjold Prindsen ved hin i November 1771 tagne Beslutning, at forlægge Hans Kongelige Høiheds Regiment fra Kjøbenhavn (S. 476). — Endelig var Enkedronningen paa hendes Fødselsdag, den 4 September, af Høffet paa Hirschholm kun bleven lykønsket ved et Par Kammerjunker. — Disse Tildragelser anførtes iblandt Almueheden navnlig, som de, der kunde have virket ugunstigen hos hine høie Personer imod dem, der paa den Tid havde afgjorende Indflydelse paa Regjeringen. Man vilde have bemærket en vis Rutte imellem begge Dronninger, som allerede Rutte have havt Sted for det her omhandlede Tilfælde, og være stegen i Samme. Om og hvorvidt imidlertid disse Omstændigheder, saavelsom men-

Relig Bøagheb, have bidraget til at fremme Enkebrønnen og Arveprindsens Deeltagelse i Planen imod de Magthavende, eller om og hvorvidt Kjærlighed til et Fædreland og en Religion, der troedes i Fare, have virket dertil — hvo løser med Sikkerhed det Spørgsmaal? Gennyttige Emigrere og forbittrede Dablere kappedes om at forvandle Historiens Sanbheber. Fri for Mennekesfrugt bør Aarbøgenes rekelige og rolige Grandfæter dog frugte sig for at fælde Dom over de mennekelige Bevæggrunde, naar han ikke havde fyldstgjørende Kjenbægjerninger at bygge den paa.

Ekriftet er godt trykt og paa godt Papir, og Værket gjør Forlæggeren Høsboghandler Schuboths, der ogsaa almindeligen er agtet som en af Danmarks hæderligste Boghandlere, saa meget desto større Ære, da han i en for ethvert betydeligt literairt Foretagende saa kritisk Tid endog maa affatte et i nærværende Tid ualmindeligt stort Antal af Exemplarer, for endog kun at være fædesløs ved et Værk, hvis Udgivelse maa have kostet ham over 1000 Rbdlr. I den tybste Bearbejdelse maae vi anbefale Forfatteren en noiaigtigere Korrektur, da den danske Udgate ikke er fri for mangfoldige banzirende Trykfejl. — Saalebes staaer fr. paa den sidste Side i 3die Del Vgn. 266: at staae Sønnen paa Hovedet, i Stedet for: Hovedet paa Sønnen. —

T h e a t r e t .

Pleased to commend yet not afraid to blame.

Pope.

Lirsdagen den 7de September: Due llen, nyt Syngespil i 3 Acter af Capelle og Mezières, til Musik af Mehul, oversat efter den franske Original: La journée aux aventures af G. J. Boye. Refr. maa beklage, i det Hele taget ikke at kunne fælde nogen gunstigere Dom om Værket af det nærværende Stykke, end den han troede at flyde Sandheden at fælde om Lykspillet Udmærkedet i det fr. Nr. af dette Blad. Vil man endog indrømme, at Stykket, som Syngespil betragtet, der steds/ bør bedømmes efter en mindre streng Maalestok, og i Forbindelse med Musiken med Hensyn til sit dramatiske Værd, kan have Interesse ved en let, afrundet og fin theatralst Udførelse, er det dog ogsaa kun med denne sidste nødvendige Betingelse, at denne for Stykket fordelagtige Dom vil blive underkrevet, da den Interesse som den ubetydelige Handling, temmelig trivielle Dialog og de enkelte comiske Situationer kunne frembyde, ikkun ved et fortrinligt Ensemble og en udmærket Udførelse, saalebes som man i denne Smag kan vente af franske Sangere, der tillige ere gode Skuespillere, kan høves og sættes i Vns. Musiken er i den simple ædle Styl, der karakteriserer Mehul, og som i høj Grad fordrer Sangere, der forene Smag og Foredrag med Lethed og Vivacitet. Forresten vil Enhver tilstaae, at den hører til den berømte Componists mindre geniale Producter, og maa staae langt tilbage ikke alene for mange andre af fremmede Tonekunstnere, men endog for mange af de 30

Evangespil-Compositioner, han selv har efterladt sig, og af hvilke
 vort Repertoire endnu kun kjender treende, nemlig: „Joseph og
 hans Brødre“, „Delene“, og „Statten.“ Hans sidste Opera:
 Valentin og de Vilan roses i alle Journaler som en fortrinlig
 Composition. Besætningen af dette Stykke overgaaer for nærvæ-
 rende Tid Theatrets Kræfter og af de 9 Roller, der alle ikke ere
 ubetydelige, endog uden Hensyn til Ensemblet, kunne kun de tre
 siges at være bleone upaatlageligt udførte. Udførelsen af de øvrige
 Roller var derimod dels lidet heldig, dels høist maadelig, hvilket
 af det Følgende nærmere vil sees. — Dragonritmester Gercour
 fremstillede af Hr. Zinck, der som Sanger forener Kunstfærdig-
 hed og en udmærket Routine med en temmelig omfangsrig og be-
 hagelig Singsstemme, men i dette Partie havde han kun liden Lei-
 lighed til at lægge disse Egenskaber for Dagen. Som Skuespiller
 hører han derimod til en Klasse, som for nærværende Tid ved vort
 Theater desværre er altfor talrig, til den nemlig, der næsten al-
 drig fremstiller noget Andet end sig selv og sin egen Personlighed;
 de give os steds sig selv, kun under forskellige Navne og Former,
 ligesom mange Restaurateurer og Glasgivere steds give den sam-
 me, ofte meget flette og bandede Wiin, kjendt under forskellige
 Navne, der ogsaa rigtigheden opgives ved de trykte Sedler uden paa
 Glaserne. Ligesom denne tynde Wiin ikke alene er velsmagende
 men endog høist hensigtsmæssig og passende for Børn og andre Folk,
 der ikke ere vant til stærkere Drik, saaledes gaaer det ogsaa med
 disse Skuespilleres Spil, der af indskrænkede og nedsomme Folk
 findes at være ikke alene upaatlageligt, men endog meget godt, i
 de i deres Dom vedsedes af den grundfaste Overbevisning, at de i
 det mindste selv ikke ville kunne gjøre det bedre; og da der imod
 dette Argument, med nødvendigt Hensyn til deres Fatterne, Inter-
 lader sig indvende, er Udslaget gjort og de kroe sig af deres Quo-
 d est demonstrandum ofte endnu langt mere end den lærdes-
 te Magister. En anden Deel af Publikum, og uden tvivl den stør-
 ste, har engang saaledes vænnet sig til disse Skuespilleres maadelli-
 ge Spil, at det ikke mere støder dem, da de finde, saa at sige, at
 Tingene er i sin Orden. Den tredje og vistnok mindste Deel af
 Publikum danner sig derimod selv en, vel ofte for idealisk, Fore-
 stilling om enhver Rolle, med Hensyn til den Maade, den borde udfø-
 res paa, og bedømme derfor, ofte maaske med for megen Stræng-
 hed, Skuespillerens Production. En Referents Pligt er det, saa-
 vidt muligt, med billigt Hensyn til alle tre Classer, i sin Dom at
 træffe den gyldne Middevei. — At Hr. Zinck ikke var heldig i
 Fremstillingen af den som Bønde forklædte franske Officier, vilde
 efter ovenstaaende Sandheder, der ikke kan fornærme Hr. Zinck,
 da han kun gjør Fordring paa at være Sanger og kun fremtræder
 i Singsstykker, være overskudigt nærmere at udfylde. Naar den-
 ne Rolle skulde fremstilles med Effect, og saaledes som Fortæl-
 leryt, da maatte Skuespilleren i samme forene den fine Berdens-
 tone, Gracie og Anstand, der skal karakterisere den franske Rit-
 mester, med den Utvungenhed, Berthed og naturlige Raaditet, der
 maa vise sig hos Bønden; og alle disse Egenskaber saaes i større
 eller mindre Grad hos vor Fremstiller; dog ingen mere end Gratie.
 — Som Størval, hans Ven, var Hr. Bauer endnu mindre paa

sin Plads; endnu mindre, thi Hr. Zinck ikke alene tilfredsstillede enhver billig Forbring i Henseende til Syngepartiet, men havde det endog, hvormod Hr. Bauer var lige uheldig baade i Spil og Sang. Til at fremstille en Rubin eller Lucas har denne Skuespiller umistjendelige Anlæg og begunstiges ogsaa deels af sit tilsligende Rølle fordeelagtige Udvortes; men den fine Verdensmands Repræsentation, der selv i Bøndebragten dog stred maa finne igjennem, vil aldeles ikke lykkes ham. Hans Syngestemme, der maaske kan være ret behagelig i et Værelse, har ingen Fylde og er for svag til i store Partier som dette at kunne gjøre den af Componisten tilsigtede Effect. — Af Danvilles lille Partie var Hr. Kirchheiner's Udførelse intet mindre end tilfredsstillende. Hr. Kirchheiner har endnu baade som Sanger og Skuespiller faaliden Routine og Svølse, at det ikke med Billighed kan fordras af ham, at han med den joviale Gratie, Lethed og Expression, der ere uundgaaeligen nødvendige, skal kunne foredrage den karakteristiske Romance i 3die Act, hvis Effect derfor aldeles forseleledes. — Marquisen af Gernance fremstilledes med Anstand og Værdighed af Md. Dahlen. — Som Frue Survilliers udmærkede Hfr. Åræ sig fortrinlig ved sin store Aria i 2den Act, der vandt et levende og almindeligt Bifald. — Germaine var i gode Hænder hos Md. Diebe, hvilket man havde hørt Grund til at sige om Md. Funck's vakre Rosette, dersom hun havde givet baade sin Sang og sit Spil mere Liv og Ild. Hendes matte Udførelse bragte Rosette altfor meget i Valeriet's Baggrund. — Hr. Holms Spil som Vertran manglede Lethed og Vivacitet, dog kan han ikke siges at have forðærpet sin Rølle. — In finem laus — Hr. Rosenfeldes ypperlige Udførelse af Antonins Rølle og Syngepartie var, saa at sige, Sjælen i hele Forestillingen og holdt i Forening med den behagelige Musik Stykket. Hans mange lunefulde Indfald og høist pudseerlige Discureren med sig selv under Pauserne af Musikken ligesom hans karakteristiske Bøndemanerer hvorved han tilfælde viste at have studeret Bøndens A. B. C., udgjorde et comisk Heelt, der, som det fortjente, vandt overordentligt Bifald, og uidentviblt smagte Mange omtrent som et Glas god Portviin ovenpaa, "God Velling og Støkkist". Da Oversættelsen, ligesaa lidt som den af Udmærkedet er trykt, kan man ikke noie bedømme dens Værd eller Værd. Derefter gaves Divertissementet; Den enfoldige Familie, comp. af Hr. Larcher med en ret vakker Musik af Hr. Capelmusikus Røck. — Hfr. M. Vernings sjældne Kunstfærdighed, Hr. Larchers gratisse Dands og Hr. Stramboes comiske Talent vandt almindeligt Bifald. Som en af de vakreste combinerede Dands fortjener især at udmærkes den comiske Pas de trois, der med meget Held udførtes af de tre Ovennævnte. Dette Slags Divertissements er for nærværende Tid ogsaa det mest passende for vort Theater.

K i ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Torsbagen d. 16de

No. 3.

September 1824.

Literatur.

On fait que les maximes sévères et inflexibles, les décisions tranchantes et le ton dogmatique ne caractérisent point un écrivain supérieur, mais dénotent presque toujours la réunion d'un coeur droit et d'un esprit faux. C'est avec la raison seule qu'il faut écrire, même sur la morale et sur la politique, si l'on veut apprendre aux hommes des vérités utiles.

Ferry.

Et i alle Henseender høist mærkværdigt og i mange høist vigtigt Skrift har i denne Tid forladt Pressen, nemlig:

Tale i Anledning af Hans Kongelige Høihed Kronprindsen af Sverrigs Formåling. Holten i Lund den 1ste December 1823 af Esaias Tegnér Dr. Theol. Professor, Biskop over Vexis Stift, En af de atten ved det Svenske Academie, samt Ridder af den Kongelige Nordstjerne-Orden. Udgiven tilligemed en Kritik over de politiske Sætninger i Samme, af David Munk af Rosenschold Professor; trykt paa Udgiverens Bekostning i H. F. Poppes Bogtrykkerie; 7de Ark i 8. Prisen i Rdlr. —

Hvor stort dette libet Skrifts indre virkelige Værd endog er, har det dog en endnu større Mærkelighed ved de aldeles usædvanlige, sammenstødende Omstændigheder, der udmærke dets Udgivelse. Sverrigs største Digter, der tillige har den sin Rang blandt Europas ypperste Genier, Biskop Tegnér holder en offentlig Tale ved Lunds Universitet, i Anledning af den største Svenske Høitidslighed; denne Tale bliver ei trykt i Sverrig, men over et halvt

Nar derefter udgivet paa Dansk og af hvem? af en Svensk Professor, D. M u n c k af R o s e n s c h ö l d, som kritisk igjennemgaar og bestrider næsten alle de af den store Taler yttrede politiske Sætninger. Taler og Kritiken i Forbindelse udgjøre Striden imellem Liberalismen og Royalismen, og desuagtet er det ikke i en repræsentativ men i en monarkisk Stat, at Skriftet udgives, hvilket ger raader denne til besstore Ure og tillige giver et talende Beviis paa Stabfastelsen af Hr. R o s e n s c h ö l d s Sætninger. Men ikke nok hermed; den svenske Kritiker har udfyret sit Arbeide med tre betydningsfulde Dedicationer, af hvilke den første til Hans Majestæt Kongen af Danmark og den anden til Hans Høihed Prinds Christian Frederik, begge paa danske Vers, udmærke sig ved Originalitet, digterisk Værd og især ved Kraft og Bestemthed i Udtrykkene, da derimod den tredje paa svensk Prosa til Hans Kongl. Høihed Kronprindsen af Sverrig, bevæger sig i en, neppe med Held ordnet, Kreds af de forskjelligste Yttringer og Emner.

Swad allerede i ovenstaaende Linier er angivet om dette Skrifts politiske Tendenz, udbiiser, at det ikke, i Henseende til sit egentlige Emne, i dette Blad nærmere kan betydes, hvor meget Stof endog dertil er givet. Kun maae vi tillade os den Bemærkning som Professor Rosenschölds philosophiske og politiske Meninger og Paastande, at vi ansee de færreste for at kunne bestaae for en kold og kritisk Domstol, ligesom vi allerede i vort ovenfor anvendte Motto har søgt at tilkjendegive vor Troesbekjendelse i denne Henseende. For dog ikke uden Beviis at fremsatte dette vort Skjønne, ville vi blot udpege uden videre ledsagende Anmærkninger, der strax ville, næsten kunde man sige, paatrænge sig enhver tænkende Læser, den Paastand af Hr. Rosenschöld i sin Kritik Side 92 om Poesiens høie Formaal og Væsen: "Den reelle Nytte, den praktiske Virksomhed er ikke Skjaldenes Væsen; Pragt og Fornøjelse, men ikke Gavn, er Poesiens, ligesom hver sjøn Kunsts Siemeed." uden, som sagt, nærmere at ville gjendrive en saa ensfoldig Paastand, og en for en Professor saa høist betragtelig Anskuelse af Poesiens Natur og Væsen, og af Digterens Bestemmelse, ville vi kun, deels overlade til Læserne der

fra at slutte sig til Hr. Professorens politiske Paastande, der næsten alle med yderst saa undtagelser, ere ligesaa flæve og mangelfulde, deels anbefale Forfatteren fremfor Alt at gjøre sig saasnart mueligt bekjendt med Schillers "Briefe über die ästhetische Erziehung des Menschen,, og med hans Afhandling: "Ueber die Würde des Theaters,, og haabe derved til Gode for ham, at han selv vil indsee sin ynkverdige Bidsfarelse i Henseende til den velgjørende Indflydelse og de forædlende, store Virkninger, som enhver stor Digter saavel den lyriske og episke i Almindelighed som den dramatiske i særbeleshed frembringer, til alle Tider har frembragt, og til alle Tider vil frembringe paa Folkeslægters Dannelse og Kultur.

Uden fremdeles at ville opholde os ved den Dristighed, det torde ubviis, at brage til Geldts imod en saa stærkt udrustet Kamp som Taleren Tegnér, ansee vi os for mere befoie til at gjøre opmærksomme paa den besynderlige Fremgangsmaade af Hr. Rosenschöld at lade trykke en anden levende Forfatters Tale uden dennes Samtykke; men da Hr. Rosenschöld i sin ovenfor betegnede svenske Dedication, der er saa rig paa heterogene Materier, Side XI har i denne Anledning udladt sig med: "Jeg tog denne Tale ikke af Talerens Gjemmer men af selve Nationens Skjød, næsten som Macpherson tog Ossians Sange. Det kunde ei stride hverken imod Humanitetens Love at oversætte og som trykt at sælge et Antal, der haves i flere Afkripter end det Dplag, jeg har foranstaltet, indeholder Exemplarer,, troe vi ikke at torde gjøre Indgreb i Almeenhedens Dommeret, ved utidigen at billige eller forkaste Hr. Rosenschölds anførte Uttringer. Som vi erfare, kan desuden en af Dagene ventes en Erklæring i denne Anledning fra Biskop Tegnér selv, hvilken allerede skal være under Pressen.

Vi ansee det derfor her kun passende at meddele vore Læsere nogle Prover saavel af Talerens som af Kritikerens Skrivemaade. Upartiskheden forbrer dog, at vi først anføre følgende Uttringer af Hr. Rosenschöld i hans Fortale Side XX og XXI."

"Jeg erkjender, at Stilen i mit Skrift er langt fra ikke saa ophøiet, som i Tegnér's; men Kritik udtræder ogsaa en anden Stil end en høitidelig Tale" — og:

„Man vilde maaskee bebrejde mig det som en Formastelse, at jeg har vovet at kritisere — Tegnér. Men dersom det ikke er en Ere, kan det i det mindste ei være en Skam, mod en Mand af saa sjældent Talent, at udgive en Kritik, hvis denne er grundet.“

Rummet saavel som andre Karsager tillade os kun at anføre nogle saa Citationer af Biskop Tegnér's Kjønne Tale med Professor Rosenscholds dertil gjorte Anmærkninger. I Henseende til Valget af Bruden siger Taleren Side 9 og 10:

„Jeg betvivler, at der i Europa gives en Mulighed til at træffe et heldigere Valg, med Hensyn nemlig til vort Lands og vor Tidsalder. Forhold. Thi i sin Byrd forener just Prindsesse Josephine begge de stridende Elementer, der nu kæmpe om Verden; hun forener den gamle og nye Tid. Hendes fyrstelige Fader er, som saa mangen anden udmærket Mand, en Søn af sine egne Bedrifter; hans Stamtræ vokser paa hans Sværd, og hans Fortjenester ere hans Ahner. Men paa mødrene Side nedstammer hun fra et af Europas ældste Fyrstehuse, hvilket desuden udsleder sin Oprindelse fra den fælleds Rod for de fleste, fra det gamle Norden. I sin Fødsel forener hun attsaa Byrdens og Fortjenesternes Rettigheder, Fyrsternes og Folkenes Forbringere, den gamle Tids Støtthed, og den nyeres Krav. Vi leve ikke i Tider, da et Tilfælde som dette kan ansees for ligegyldigt; det er ogsaa i mine Tanker denne Omstændighed, der giver Dagens Høitid en egen Betydning; det er den, hvorefter den er forskjellig fra flere andre lignende.“

Kritikeren, som ikke kan nægte Skjønheden og Sindrigheden af disse Udtryk, udlader sig dog Side 71 paa følgende Maade:

„Men Grund-Ideen har han laant af den nye Skole, og den lader sig ogsaa anvende paa Napoleon selv. Thi denne Helts Stamtræ var, som Taleren saa skjønt yttre sig, vokret paa hans Sværd; hans Fortjenester vare hans Ahner.“

Naar man beskylber en Tegnér, der saavel i sin mestertlige Tale ved Jubelfesten som ved andre litteraire Arbejder paa det tydeligste har lagt for Dagen, at han ikke er Tilhænger hverken af nye eller gamle Urimeheder, for at laane sine Grundideer, da er det Pligt at fremsætte Beviis for denne Paastand, og som saadant vil

Kritikeren dog vel aldrig have en her albeles intetsigende Sammenligning med Napoleon antaget imod Talerens Sætning. Med "den nye Skole," mener ubestemt Hr. N. noget ganske andet end Almindeligheden — maaſte en Skole for Grobrere. Alt dette borde have været nøiagtigen bestemt i en Kritik "hvis den var g't ubet.,," Side 22 siger Taleren:

„De begunstigede Klasfers Fordring kjende hartad ingen Grænser; de troe sig at være Alt, fordi de for Diebliffet ere søerst. Naar Havet er oprørt, spiller Stummet paa dets Overflade, og Stibet gaar frem i latter Graabe; men det er dog egentlig ikke Graaben, det er de dybe Bølger, der bære den flydende Bygning, og give Roret en Hvilsepunkt.“

I den kritiske Anmærkning Hr. N. Side 35 gjør hertil, har han albeles misforſtaaet Tegnér, der med de "begunstige de Klasfer," ikke kan have meent Adelen, som Hr. N. antager. Altsaa atter et ganske fljævt Raisonnement. Iblandt de mange fljønne Steber i Taleren, der, i vore Tanter, er et oratorisk Mesterstykke, ville vi blot udmærke det Side 7 om Universiteterne, betragtede som Nationernes almindelige Sensorium:

„Er Staden selv andet end en Dannelseſſkole? Er den ikke egentlig det store Universitet, hvor Menneſkeheden tager sine Grader? Er Menneſkeſlagets Historie i og for sig selv Andet end Historien om dens Uddannelse? Viſtnok er den almene Uddannelse forſkjellig fra den lærde, hvormed Læreanstalten ſyſſelsætter sig; men deres Forbindelse er dog aabenbar for Enhver, som vil indſee den. Der er ſamme Forbindelse mellem dem, ſom imellem Grund og Følge; den almindelige Dannelse er overalt det populære Reſultat af en videnskabelig; der gives ingen Videnskab, ſom jo tidligere eller ſidligere, paa et eller andet Sted, indgaar i Maſſen af Nationens Kultur, og efterhaanden virker paa den almindelige Tankemaade. Derfor ere Universiteterne, eller borde i det mindſte være, de høieſte Repraſentanter for Statens Uddannelse. De borde være det almindelige Sensorium for Nationen. Hvad der for ſamme er af Vigtighed, bør ei heller kunne være fremmedt for dem. Fædrener Landet bør ej have en mere fædrelandſk Indvretning. Men ei blot

Stabens Medvibenbe bør de forestille, ogsaa dens Medfølende; thi dem vedkommer Landets dybeste Følelser."

Paa den anden Side vilde det være ubilligt ikke at indrømme, at der i Hr. Rosenfchöld's Kritik findes lyse og interessante Bemærkninger iblandt de mange Fjæve. Som et Exempel vilde vi anføre følgende Note, der findes Side 46 og som, hvad der end forresten kunde siges imod dens Pæfeligbed og Anvendelighed paa Stedet, dog ikke kan nægtes at være vakkert fremsat!

„Dil Beviis paa, hvor ulykkeligt Frihedssværmeriet er, maa blot nævnes, at Grev Horn, som for omtrent eet Aar siden døde i Kjøbenhavn, blev endstjønbt han i Randhommens Alder angrebe sin Ungdoms Brøde, dog steds tabt for sit Fædreland, ligesom og dette for ham. Thi sjældent har Sverrig frembragt en Mand med saa universal Dannelse. Stor Digter, stor Kunstner, stor Kjender af de gamle og levende Sprog, stor Mathematiker, stor Tænkter, stort Menneffe, stod han alligevel fortabt udenfor Samfundet, og den rette Alder, i hvilken han borde have levet og virket, var dog kun Gravens Savn, men ikke Gravens Røe."

I Henseende til Sproget, da fortjener Hr. Rosenfchöld's Danst al Roes; for en Fremmed skriver han det usædvanligt godt og temmeligt correct; enkelte Specismer findes vel, men ere dog mindre stødenbe, end de mange fremmede Ord som den danske Oversætter af Tegners Tale har bebræmmet og vanziret sit Sprog med f. Ex. Opinionen, Accommodation, Meeshyres og flere, for hvilke de danske Udtryk ere saa almindelige.

Til Slutning maae vi kun bemærke, at Hr. Rosenfchöld, han være nu befoiet dertil eller ikke, han have nu i større eller mindre Grad forfeilet eller naaet sit Maal, har beriget vor Literatur med et høist mærkeligt og interessant Skrift, der i mere end en Henseende saavel nu som i den fjernere Fremtid vil tilbrage sig fortjent Opmærksomhed.

T h e a t r e t.

Vilst du dig i dine Urtheiler vor allem Enthusiasmus verwahren, sagte mein Vettervater mir einmal, so denke dir immer jemanden, von dem du weisst, daß er über alles abspricht. Wenn du dann immer im Stillen fragst: was wird der urtheilen? so — bleibst du gewiß kalt. — Ach — der Vettervater hatte sehr Recht.

Kapf.

Torsdagen den 9de opførtes: Godset Sternberg, Lysspil i 4 Acter af Maria Franul Weisenthurn, oversat af Skuespiller Rosentilde. Ved Lysspillene: "Hvilken er Bruden,, "Det sidste Middel,, "Den beskæmmede Skinsøge,, "Doctor og Kok i Compagnie,, er Forfatterinden allerede vort Publicum fordeelagtigen bekendt. Hendes Stykker udmærke sig alle ved en temmelig livfuld og troe Stilbring især af de høiere Cirklers Sæder og Stikke, ved ret interessante Situationer og en oftest naturlig og underholdende Dialog. Hendes Charaktertegninger er derimod kun løse Skizzer. Ogsaa "Godset Sternberg,, har de samme gode Egenskaber og Mangler; kun har Forf. her søgt at bevæge sig i de i hendes Stilbringer sjældnere, lavere Kredse af det daglige Liv, og vil man endog gjerne tilstaae, at hun ikke uden Held har løst sin Opgave, maa man dog beklage, at hendes Charakterer i dette Stykke ikke allene som man hos hende er vant til, kun ere svagt skizzerede, men ogsaa altfor forzebuißt = trivielle. Den ærlige Foged, uærlige Wirledommer, gemene Huusholderstue og vaasende Snyltegjæst, ere ikke stort andet end opvarmede Personer, der ere os velbekendte fra mange gamle Stykker. Ved en heldig Udsættelse, og især naar Hovedrollerne ere i saa gode Hænder som den gamle Wirledommers hos Hr. Lindgreen, Huusholderstuens hos Md. Kongsted, den nye Herremands hos Hr. Stage (hos hvem kun Munterheden stundom synes at yttre sig mere udbortes end indbortes) og Snyltegjæstens hos Hr. Rosentilde (der kun ikke altid er forstaaelig) interesserer Stykket dog i det mindste for engang men maa derfor i det mindste for denne Saison ønskes henlagt. Blandt de mindre Roller, der alle gaves upaaklageligt, udmærkede sig især Md. Liebes

Stappenstralle, Mb. Nielsens ufskyldige Rose og Mb. Poulsen som den ene Bondepige ved sine med megen Natur og Snorrigheg yttrede naive Tilstaaelser. Derester gaves Divertissementet: Det forstyrrede Malerie, comp. af Larcher til Musik af Capelmusikus Simonsen. Ifr. M. Berning og Dhr. Larcher og Strambøe udførte med fortjent Bisald Hovedpartierne.

Fredagen den 10de: Titus, Opera i 2 Acter, oversat til Mozarts Musik efter Metastasio's italienske Original af M. S. Bruun. — Den fortræffelige Musik er ikke i Stand til at holde det matte og i Længden trættende larmoyante Drama, naar en heldig, seentst Fremstilling ikke kommer den til Hjelp, og ved den nærværende kunde neppe en eneste Rolles Udførelse ansees for at være aldeles heldig med Hensyn til de strengere Forbringer, man med Grund anvender ved en Mozarts Operas Udførelse. Hos Hr. Zinck som Titus savnes især den fornødne bybe Følelse, blide Godmodighed og elskverdige Personlighed, der udmærkede en Titus som Menneſte, og den majestætiske Værdighed, der skal vise os den romerske Keiser. I Henseende til hans Udførelse af Syngepartiet, der heller ikke vandt Publikum's Bisald, manglede hans Foredrag det Udtryk og den Varme, samme synes at fordr. — Den udmærkede Glid vor talentfulde Mb. Werschaall har anvendt paa sin Fremstilling af Vitellia og den syntlige Anstrængelse det vanskelige Syngepartie koster den unge Kunstnerinde, fortjente udeelt Roes og vandt Publikum's Bisald, medens man paa den anden Side ikke kan nægte, at denne Rolle ligger aldeles udenfor den Sphære hendes Talent har betegnet hende. Vi saae derfor ogsaa en sentimentalst elskende Vitellia isædetfor den hævnfyndende stolte Romerinde. Hvad Sangen angaaer, da havde hun især ved et livfuldt og expressivt Foredrag den fortræffelige Terzet i 1ste Act, hvori hun forresten kun havde en maadelig Understøttelse af de to Andre. Til at fyldestgjøre i den store Arie i 2den Act mangler hendes behagelige Stemme den fornødne Kraft og Fylde. Det er ingen Tvivl underkastet, at Stykket vilde vinde, naar Mb. Werschaall og Ifr. Brza byttede Roller. — Som Sextus er Ifr. Brza heller ikke aldeles heldig, uagtet den Smag og Kunstfærdighed, hvormed hun foredrager Syngepartiet, især de store henrivende Arier, efter Fortjeneste, vandt et almindeligt, levende Bisald. Hendes Epil, der dog, med Hensyn til at hun er Sangerinde, ikke var ganske uden Held, manglede fornemmelig Id og Kraft. — Mb. Funck var en vacker, indtagende Servilia, kun var hendes Epil ogsaa noget mat. — Hos Hr. Holm som Publius savnedes især Anstand i Spillet og Udtryk i Sangen. — Lentulus var godt besat ved Hr. Cetti og Hr. Bauer forarbejdede ikke Annus's Partie. Kun var det høiligt at ønske, at Hr. Bauer vilde af al Magt stræbe at tilegne sig mere Simpleshed og Natur, og at afslagge det Pretiøse og Paatagne, der som al Unatur stedse frembringer den modsatte Virkning af den tilsigtede.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Montergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 20de

No. 4.

September 1824.

M o s a i k.

I Anledning af Hans Høiheids Prinds Christian Frederiks 38te Fødselsdag den 18de dennes, havde en ufallig Mængde Mennesker begivet sig til Sorgenfri, hvor et Hønt, ved Artillerister udsført, Fyrværkerie blev afbrændt omtrent Kl. 10, der i den mørke, et af Lamper oplyste, Hauge tog sig meget vakker ud. I Skoven vare nogle Telte anbragte, hvor der hele Natten opvartedes med Forfriskninger, og ikke langt fra disse Telte bandsede Folk. Nogle Steder i Lyngbye vare illuminerede. Uagtet det tykke Dølmørke, der forårsagede, at den Gne, især i Skoven, ofte løb paa den Anden, gik dog Alt af med temmelig Orden og Roelighed. Da Hans Høiheids Prindsen med sin høie Gemalinde Caroline Amalie og Suite, efter Fyrværkeriet viste sig og spadserede omkring i Haugen og Skoven, blev Høisamme modtaget med en lydelig Jubel.

Foruden Drøllskibet „Dronning Marie“ der i forrige Uge løb af Stabelen, og det gamle Linieskib: Louise Augusta have vi endnu tvende Drøllskibe: „Phønix“ og „Danmark.“ Paa et femte: „Kong Frederik den Sjette“ er allerede i nogen Tid bleven bygget.

Iblandt de mærkelige Fremmede, der i denne Tid opholde sig i Staden, fortjener især Opmærksomhed: Graferen Fr. Lysignan, der er ansat som Professor ved det nygræske Universitet i Genua. Hans Fædresnavn er fra den gamle berømte Lysignanslekt i Jerusalem, og opholder sig her fornemmelig for at studere det islandske Sprog m. v. Professor Lysignan er en ung, smuk Mand, og taler med Færdighed saavel engelsk som fransk. — En Døllskib opholder sig ogsaa

i denne Tid her i Kjøbenhavn, for at gjøre sig bekendt med Stadens Gængsler. Formodentlig agter han at udgive et Værk om Gængsler og deres hensigtsmæssigste Indretning.

Igaar Morges døde Kobberstikker N. Flindt, der var bekendt som en duelig Kunstner i sit Fag. Han var fød 1769 i Kjøbenhavn og vandt alle Kunstacademiets Medailler, blev den 19de Noobr. 1811 udnævnt til Medlem af det Kgl. Svenske Kunstacademie i Stockholm, og har især gjort sig bekendt ved sine Portraiter af de danske Konger af den Oldenborgske Stamme, en interessant Samling, der nu blev afbrudt med Christian den 5tes, som blev fuldenet faa Dage før Kunstnerens Død. Hans Arbejder, der vel mest synes at nærme sig den ældre engelske Skoles, røbede dog, især hans ovennævnte fortjenstligste, en vis Frihed i Charakteristiken, der ej lod sig mislede af en slavisk Copieringsbane.

L i t e r a t u r.

Det er vel nu 6 Aar siden Professor Oluffens Oversigt af Industrien i Danmark udkom, *) men da dette mærkelige Skrift ikke vides at være recenseret i noget af vore danske Tidsskrifter og det baade med Hensyn til de Værners store Vigtighed, som

- *) 1. Bidrag til en statsøkonomisk Oversigt af Danmark, ved Professor C. Oluffen, udkom fra Octob. 1813 i fire Hefter, hæfteviis med Prænumeration. Efterat det hele var færdigt blev en Forerindring tillagt, nogle Blade omtrykte, og en nye Titel givet:
2. Bidrag til en Oversigt af National-Industrien i Danmark, af C. Oluffen, Professor etc. etc. Kbhv. 1819. Særges hos Hofboghandler J. H. Schuboth. XXIV og 462 S. 8.
3. Tillæg til Hr. Professor Oluffens Oversigt af National-Industrien i Danmark, af Joh. Chr. Drensen. Kbhv. 1819. 48 S. 8.
4. Beiträge zu einer Uebersicht der National-Industrie in Dänemark, von C. Oluffen, Professor etc. Uebersetzt und mit Anmerkungen versehen, von Theod. Glie mann, cand. juris. Altona bei Joh. Fr. Hammerich 1820 gr. 8. XXIV m. 343 S.

deri behandles, og til dets Forfatters Navnkundighed og almindelig erkjendte Genialitet, steds vil læses med megen Interesse, har man antaget, at en kritisk Udvikling af dets Indhold, og forskjellige Bemærkninger i den Anledning ikke skulde være upassende i et Blad, af hvis Læsere sandsynligvis mange have hørt Hr. Professorens mundtlige Foredrag.

I Indledningen fremsætter Hr. Forfatteren som antagne historiske Sandheder: at Landets statsøkonomiske Administration i det forløbne Aarhundrede slet betjente sig af den siældne Lykke, at have haft en næsten uafbrudt Nødsighed i firfjendstøve Krig, at den ikke udviklede og forøgede Agerdyrkningen, ikke fik Fabrikvæsenet i Fremblomstring, eller Handelen givet Kraft og gavnlig Retning; adskillige politiske Feil bleve begaaede; de to Veie til Velstand for en Nation bleve ikke ret brugte. „Den første er den naturlige, og tillige den viseste: At opbyrde Landets Jord og overalt at bringe enhver Green af Natur-Production til en høj Grad af Fuldkommenhed. Resultatet heraf er Overflod af raa Producter; og en for Natural-Productionen overflødig Koldemængde. Denne gaar efterhaanden over til Konfliktens Sykler, eller til Handel og Skibsfart, og Landets Producter frembringe Kapital, saavel til større og større Fabrikfisk som til udvidet Handel.“ — „Den anden Veie er: at en Nation benytter de naturlige Fordele, som en heldig Beliggenhed giver, samt griber de tilfældige Leiligheder til Fordele, som Begivenhedernes Gang undertiden medfører, til atbringe dens Fabrikvæsen i Flor og sætte sig i Besiddelse af en berigende Handel, eller dog berige sig ved indtræffende fordeelagtige Handelsconjunctioner.“ — Man kan antage, at Danmarks Handel har givet betydeligt Overflod i Tidsrummet fra 1780 til 1807, eller i det mindste fra 1790 til 1807, men den var, i den meest blomstrende Periode, en Følge af en unaturlig Tilstand i Verden. Den maatte ophøre; og Spørgsmaalet er nu: „om Danmark ved sine egne Kræfter, det er fornemmelig ved Agerdyrkningen, kan raabe Bod paa alle de Ulykker, som de senere Begivenheder have opbygget paa Landet?“ — „Danmarks Tab er uagtetligens uhyre stort, — i Realiteten i det mindste 30-35 Millioner Rbd., hvortil kommer Tabet ved Stands-

ningen af Handelen i syv Aar, og især det i Ugerbruget af Mangel paa Arbeidere i saa mange Aar efterladte eller forsømte Arbejde, som endnu vil vedvare længe; fremdeles Formuens Føringelse ved Myntfodens Rebsættelse, og endelig Virkningen af de mange Vyrder paa Landmanden med Naturalleverancer, Reiser og Kjørsler, saa at en stor Sum maatte udkomme, isald den kunde beregnes. Statsgælden, som forhen ikke var ubetydelig, blev naturligtvis noget større; Pengevasenet kom i Forvirring, den offentlige og den private Kredit svækkedes. Hertil kommer Almuens Demoralisation — Defraudation — en slet Tænkemaade blev almindelig — den almindelige Standsning i saa mange Næringer — mange Familiers allerede fuldbendte Ruin og flere forestaaende; den mismodige Tilstand hvori saa mange Familier sunkede i Knapthed og flette Kaar hele Krigen igjennem. Sænderlig — man kan ikke undres over om et saadant Skilberie gjør mange mismodige, medens saa mange Individer daglig føle deres Deel af Tabet.

„Men fordi Tilstanden ikke er glædelig, kunde Udslægtene til en bedre Tilstand dog vel være gode. Jeg er, vedbliver Hr. Fors., overbevist om, at de ere det, og det er det Wnske, at denne Oversbetræktning maatte udbrede sig, som har givet mig Mod til at forsøge en Oversigt af den danske Stats Kræfter, som National-Industrien begrunder, for at sammenligne disse med den Last de faae at overvinde.“

Nu fremsættes i Korthed Begreberne om en statseconomisk Plan; om Nationalvelstand, om Hindringer derfor, hvilke kunne henføres til tre Hovedklasser: 1. udbortes politiske Hindringer; 2. physiske Hindringer; 3. indvortes Hindringer, fremkomne ved en feilagtig Administration. Hvorvidt disse tre Klasser af Hindringer kunne antages som indflydende paa Danmark's Nationalvelstand, og hvilke de naturlige eller kunstige Midler ere, hvorved disses skadelige Indflydelse kunne modstræbes, opgiver Forfatteren at være Gjenstanden for sine Undersøgelser, som han nu efter de forberedende Bemærkninger gaaer over til.

Første Afsnit: om Danmark's politiske Forhold til andre Stater. „En Stats politiske Mulighed er den første

Betragtning for Statsøkonomen, inden han kan lægge sin Statsøkonomiske Plan. Den Kunst at negociere med fremmede Magter synes meget længe at have været en af Danmarks svageste Sider." — "Det er mærkeligt, at uagtet smaa Staters Dybvoren til store, og deres pludselige Fald, ikke ere sjældne Begivenheder, saa er det dog, saadidt mig er bekendt, uden Exempel i Historien, at en aldeles ubetydelig Stat har flere Gange pustet sig op til en uhyre Størrelse, og ligesaa ofte sunket ned igjen. Den danske Stat er dette mærkelige Exempel." Dette vises i Korthed. Derefter noget om Danmark under Christian den 4de, og følgende Regenter til Christian den 6te.

"I denne lange Række af Begivenheder og Stillinger synes det, at Danmark ofte maa have førsømt mange vigtige Tidspunkter, og dette berettiger til den Paastand, at Politiken har været Danmarks svage Side." Det er under disse Betragtninger, der affærdiges paa 2 Blade S. 26 — 30, de Uttringer forekomme om Christian den 4de, at han var „en for sine private Dyder agtværdig Mand, men som fattedes tvende for en Konge nødvendige Qualificationer — han var høvsten opmærksom Politiker, eller duellig General; han var egentlig en stor Huusfader. Han spillede sin Kraft paa Enkeltheder; og nogle Lokaler, Anlag, nogle Fabrik-anlag og Handels-speculationer undtagne, efterlod han ikke i sine Riger noget Minde om en stor Konge." Oversfatteren tager i en Note S. 22 saavel som i Forerindringen XIII, til Gjenmale mod disse Uttringer, og det er bekjendt, at de Hrr. Molbech og Jahn have især søgt at hævde Danmarks udsidelige Christian den 4des Værd. Forfatteren fortsætter sine Betragtninger. „Fra Aaret 1787 kan man regne en nye og glimrende Epøke i den danske Statsøkonomies Historie. Agerdyrkningen begyndte at reise sig. Fællede-skabets Forordninger, og de senere Anordninger satte Kraft i Landmanden, en Kraft det og maa tilskrives, at Landet, uden at knuses, har kunnet bære det uhyre Tryk fra 1807 — 14. Handelen, begunstiget af Omstændigheder, blomstrede. Et Par Handelsmænd, Deconinck og Duntzfeld, bragte Genialitetet ind i denne Erhvervsgræn. Ogsaa Fabrikvaesenet gik frem. Under Bernstorfs den Anden fra 1784 skaffedes Danmark en forhen

uljendt Glans ved en sindig og omsjænde Politik. Denne glimrende Periode endte sig med den Catastrophe, som fuldbødte den danske Stats Adspaltelse, Norges Adspaltelse." Efter forestaaende Betragtninger, hvortil kun fem Sider ere optagne, udvilles paa de og følgende Sider: Følgerne af Norges Traaktat i Militair Henseende, et vigtigt Omne, paa hvis Behandling vi have for indskrænket Rum i disse Blade til videres at kunne indlade os. Oversætteren har ved denne første Afdeling givet nogle faa Anmærkninger. S. 22, 24, 32, 33 og 42. (Fortsættes.)

T h e a t r e t.

Neues nur suchst du, mein Freund, und immer und ewig nur Neues?
Suche das Schöne nur auf, Neues dann findest du auch.

Løverbagen den rite: Udmærket, Lustspil i 4 Acter af Claren, oversat af Professor Ridder Rahbek. Denne anden Forestilling af dette, i No. 1 af dette Blad udførligen omtalte, Stykke blev givet med helbigt Sammenspil og Runding. Gaavel Parkettet som Pladsløjerne vare meget tomme, og det synes derfor til Værd for Smagen, at det hos vort Publikum ikke frembringer den Furor, det, som man fortæller, skal have frembragt (?) i Wien og paa flere tyske Theatre, hvilket dog prisfælg tilskrives Decorationerne især den indværende Indretning af Apotheket o. s. v. — Dersom derfor Opførelsen af dette Stykke med Sandhed kunde kaldes en værdig eller festlig Gjenaaendelse af Thalias Tempel, som Prologen vitter, da maa der en Kunstbommer til — med en Klokke. De egaa rds skarpsindige Blik og skønne Sprog for værdigen at udfinde de Kuldbommenheder og beskrive de Fortæin, der for Mæse. ligge altfor skjulte, til at han er i Stand til at opdage dem; ligesom han paa den anden Side tilfulde kan forsikre dem, der maatte sraae i den Formening, at de Clarenske Producter høre til de bedste, om endog „mindre gode" Nyeheder, som et alene den tyske, men endog den engelske og franske dramatiske Literatur har at byde, og at dette Stykkes Valg derfor ikke alene godt kan forsvares, men endog billiges, at de i denne Paastand tage groveligen fejl, og man maa antage, at deres Veljendtskab til disse fremmede Literaturer kun maa være saare lidet, da disse Producter tværtimod, selv i Tyskland, regnes iblandt de maadeligste. For at give dem fuldkommen

paalidelig Hjemmel for denne Forsikkring, anbefale vi dem kun at læse Dr. Diecks Kritiker i „Abendzeitung“, der naar vil overtøge dem om det Nodsatte, nemlig at Clauren blandt de nulevende dramatiske Digtere, indtager en af de aller sidste Pladser. Der efter gaves en Entree, der med Bisald dandsedes af Hr. Funck og Hr. Berning; og til Slutning:

Denkelens Slot, eller Egtemanden ved en Hænderse, nyt Lysspil (eller rettere Farce) i Act, oversat efter Desaugiers og Armands Vaudeville: *Le mari par hazard*, af Hr. Skuespiller Binck.

Den Idee at bearbejde en Vaudeville til et Lysspil er allerede uheldig. Hvad, der som en snorrig Ubetydelighed kan forskaffes Indgang hos et dannet Publikum (besvære er det blevet Mode at tage det dannede Publikum af Sigte) ved en behagelig om ikke genial Musik, bliver ofte, uden denne saa vigtige og nødvendige Anbefaling, ufsjont og modbydeligt som et noget Skelet. Et fligt Product kunde i det høieste qualificere sig til Opførelse paa et maageligt Privattheater, hvor Genactestykkerne overhovedet langt mere høre hjemme end paa Landets eneste Kongelige Theater, der kun sparsomt stulbe benytte sig af flige Ubetydeligheder som et Nodanfær i en ugunstig Tidspunkt og da aldrig gribe til flige Klauheber og Useligheder, som det her omhandlede Kufferie, der som Lysspil betragtes er under at Kritik og hvis Opførelse maa forbause paa et Kongeligt Theater, der har den Hjerne, ligesaa simple som betydningsfulde Indskrift: *Si blot til Lyst!* og som har en Professor i Etiketten, Ridder Mahoe, Korfatter til de gamle Skuespiller-Breve, et Bælk over Skuespillerkunsten, de moralske Fortællinger m. v. iblandt sine Directeurer! — Endskjondt Stykket er saa slant og jammerligt, at det selv er sin bedste Kritik, vil Referenten, kun i mueligste Nocthed fremsætte Stykkets Indhold, hvilket allerede vil findes tilstrækkeligt!

En Husarritmester (Hr. Liebe) kommer med sin Tjener, (Hr. Winslow jun.) ind paa et fremmedt Slot, forder at søge Natterquarteer. Da Eieren, en Baron, (Hr. Hase) ikke er hjemme, blive de modtagne af en gammel Huusholderke (Md. Liebe) og hendes Mand, en Slags Forvalter (Hr. Enholm) der bede dem at begive sig videre, da de ikke kan give dem Logis. Da Officieren vager sig ved at forlade Slottet, beslutter Forvalteren ved Hjælp af sine Folk at nede ham dertil; men hiin sætter sig i Forening med Tjeneren til Modværg og tvinger de ham i Antallet langt overlegne Domestiker, der ere bevåbnede med Leer, Sværd, Knive, Kofte, o. s. v. ved et Pistolfud til at strække Vaaben og overgive Slottets Nøgler til ham; hvorpaa han befaler dem at indspærre Forvalteren og sætte Huusholderken op paa Dueslaget. Efterat have indsat Gartnerens Datter, (Md. Nielsen) til hvem baade Ritmesteren og Tjeneren gjøre Court, til „General Intendant“ paa Slottet, kommer Baronens Niece (Md. Eise) og Veninde (Hr. Nielsen) og antage den unge Officier, hvis Ankomst de erfare af Generaleintendanten, for den forventede Brudgom; og omendskjondt Niicen aldrig før har seet den fremmede Officier, behandler og tiltaler hun ham dog strax som sin tilkommende bestemte Væremand og bliver fludt i ham op over begge Dreene. Endelig kommer den gamle Danke

og gjenkjender sin anden uventede Næven, der vel ikke er den til Nielen bestemte Stubgom, men som nu bliver „Agte mand ved en Hændelse“ der er Stykkets værdige Moral. Et saadant Product maa vistnok i enhver Scene minde Tilskueren om, at han er paa Comedie, da det er grundet paa latter Udsagnligheder, der ikke behøve nogen videre Analyse. Den i det Hele livfulde Fremstilling og nogle af Hovedrollerne fortrinlige Udførelse i Forening med enkelte comiske Indfald, forstærkede det iøvrigt Bisald af det denne Aften meget noisomme Publikum. Den overgionne Raps af Ritmester, som Forfatterne have tilbragt, blev næsten halvt parodieret ved Hr. Liebes forresten vakkre, kun altfor sinbige Fremstilling, der neppe var aldeles fri for Stivhed og synes at mangle den Let-
hed og Vivacitet, der, for at gjøre slige Roller taalelige, maa forvandle de tunge Blyvinger til lette spraglede Sommerfuglevinger. Md. Liebe som Slottets virkelige General-Intendant var fortræffelig og viste af Stykkets trivielle Stumper at danne et saa høist karakteristisk og ægte comisk Heelt, som hun med sædvanlig Id og Lune viste at forbinde, at det fortjente Bisald, hendes vittige Fremstilling vandt, ikke lidt bidrog til det usortjente, som Stykket erholdt. Sjeneren var i meget gode Hænder hos Hr. Winslow junior, hvis livfulde Udførelse, Fjondt altfor meget Spadille forcé, ogsaa bør tilskrives en stor Deel i Stykkets heldige Modtagelse. De øvrige mindre betydelige Roller bleve alle upaaklageligt udførte; kun var Md. Eisen neppe paa sin rette Plads som den lystige naive Niene, hvis totale Mangel paa Delicatesse kun kan bæjles ved den høieste Natvitet og den fineste Gratie, og af disse Gjenstæder hører især den første til dem, som det mindst lykkes Md. Eisen at fremstille.

Mandagen den 13de Duellen, Syngespil i 3 Acter, (omtalt i No. 2 af dette Blad.)

Tirsdagen den 14de Onkelens Slot, Lytspil i 1 Act og Teppe paa Bjergene, Comedie i 5 Acter af Holberg. Hr. Lindgreens Teppe er et almindeligen erkjendt Nesterstykke i det Lav-Comiske, og vandt ogsaa ved denne Forestilling udmærket Bisald.

Bekjendtgjørelse.

De, der maatte ønske at holde „Conversationsbladet“, der to Gange om Ugen, Mandag og Torsdag, hver Gang $\frac{1}{2}$ Art, tilbringes Subscribenterne for 9 Mk. S. og T. kvartaliter, behøve at tegne sig hos Forlæggeren, J. C. Elmquist i Nørnegaden 128 1ste Sal, hvor tillige med fornøielse modtages Bidrag, overensstemmende med Bladets Plan, der vedes ham tilsendte under Udskrift: „Til Redactøren af Conversationsbladet“.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Nørnegaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Torsdagen d. 23de

No. 5.

September 1824.

M o s a i k.

D^{hr.} Etatsraaderne Collin, Hvidt, Professorerne F. C. Petersen og Reinhardt og Dr. Phil. Krarup have i en trykt Plan indbudet Hovedstadens Videnskabsdyrkere og videnskabeligt sindede Mænd af alle Stander til at deeltage i et Selskab „Atthenæum“ der tillige skal være et literairt Conversations-selskab, hvor de fortrinligste, saavel indenlandske som fremmede, Tidsskrifter og Blade, samt de fleste nye Skrifter i forskjellige videnskabelige Fag, skal anskaffes og holdes. Contingentet er for ethvert Medlem meget billigt og bestemt til 12 Rdlr. r. S. aarligen og saasnart 200 have tegnet sig, vil en Generalforsamling blive holdt og en Direction valgt. Det er sikkert at haabe, at dette „Atthenæum“ hvis gavnlige Indflydelse til at befordre Almeen-Dannelse er indlysende for enhver Videnskabsdyrker, der derved faaer Leilighed til at gjøre sig bekendt med, og benytte mange kostbare Journaler og Bøger, der ellers vilde være meget vanskelige at overkomme, vil faae ønskelig Fremgang og blive optaget med den Velbillig, der er fornøden til dets Udførelse.

I denne Maaned har en Kunstudstilling, foranstaltet af Hr. Architect D. J. Schmidt, været at see paa Møstergade No. 63 og den vedbliver til Maanedens Udgang. Foruden omtrent 50 architectoniske Tegninger, der vidne om Hr. Schmidts afgjorte Talent for dette Kunstfag, der fortjener al Opmuntring, og blandt hvilke, de skønne Copier, hvoraf en, efter Piranesi, tilhører Hans Høiheids Prinds Christian, især udmærke sig, ogsaa for Billedjendene, findes omtrent 50 Malerier af forskjellige deels afbuds,

deels endnu levende Malere, saavel danske som fremmede. Den trykte Fortegnelse navner følgende: De afdøde berømte danske Malere: Mandelberg, Lund, Poulsen, Luel, Uildgaard og Theatermaleren Kramer, og de nulevende Kunstner: Dahl, Koop, Flachner, Fearnley, Overgaard, samt de æltre Mestere: Johan David de Heem og Schutte, foruden en del af Ubejendte. Da den flittige unge Kunstner har bestemt Indtagten til en Dannelsesreise til Rom, var det at ønske, at det kunstelskende Publikum ved et talrigt Besøg vilde sætte ham i Stand til at opnaae sit Maal.

Den sidste Post har bragt den interessante Efterretning fra Rom, at alle de Optegnelser, Bøger og Haandskrifter, som den bejendte, selsomme danske Reiserende, M. F. Urndt, der i forrige Aar døde i Byen Arcoveggio, nærved Bologna, have efterladt sig, ikke som adskillige offentlige franske og tyske Blade havde berettet, vare tabte, men at alle disse lærerige, den Afdødes lange Reiser betræffende, Gjenstande vare reddede og sendte til Danmark ved den Kongl. danske General-Consul i Kirkestaten, Ridder Chiaveris Omsorg, med Understøttelse af Politie-Directionen i Bologna.

L i t e r a t u r.

Oversigt af Industrien i Danmark.

II.

Anden Afdeling. Om den danske Stats physiske Beskaffenhed. Efterat have givet nogle Bemærkninger over Danmarks Klima, viist, at sammes fortrinlige Egenkab må søges i det, som sædvanligen anføres for at dable det, nemlig dets Ustabighed, og berørt de flere Aarsager, som kunne tilskrives den klimatiske Værling, gaaer Forfatteren over til Jordbunden, og omtaler dens forskjellige Arter efter Klasser, hvorved forekommer: Mar-

Land — Sandflugten — Hebe — Egnene o. s. v. Derefter giver han en almindelig Oversigt over Forbunden, „saa god som det har været ham muligt at give den.“ Oversatteren har her i Noter S. 51, 54, 55, 56, i Henseende til de opgivne Maal, hensat nogle Berigtigelser. Vi bemærke tillige, at i nye oekonomiske Annaler V B. 1 H. (Maj 1819) findes S. 63 en Calcul over Landets Aart, efter de forskjellige Klasser af Jorber, hvorefter det Hele er beregnet til Specier, 1, 290, 533, 300. 1 Td. Marskland er ansat til 400 Specier, Leerjord 300 Spec., Muldjord 200, Sandjord 100, Enge, Moser, Torvmoser, Kjer 100, Skov 100, Hebesjord 50, og Græsgang 50 Spec. pr. Tde. Land.

Fors. gjør derefter opmærksom paa Landets geographiske Beliggenhed i statsoekonomisk Hensyn, paa Handelsforbindelser med andre Nationer, og den Naturfeil, at Danmark ingen Havn har paa den hele Vestkyst mod Nordøen. I Forbindelse hermed nævnes S. 74 (t. Dv. S. 58) Tønning og Frederikstad, som manglende gode Havne. I den Anledning bemærkes i Staatedburg, Magaz. 1 B. 3 P. S. 630, at det er ubegribeligt, hvorledes Hr. Prof. Dlusfen kan sige, at Tønning fattes en god Havn. Han maa have glemt, at under Gliblokaden ankom hertil i hundredevis Skibe fra alle Verdens Egne, tildeels af 20 Fods Dybtgaaende og derover, at de her, omend Skjøndt ikke alle imellem Holværkerne, losse og atter lade, og vare i Sikkerhed mod Søfare. Den virkelige Havn er her meget god, næsten uforbederlig for Skibe, der ei ligge dybere end høist 21 Fod: ja d. 10 Decbr. 1821 laae i denne Havn over 70 Skibe. I Frederikstad ere endog 2 Havne, og i den ene af dem kunne Skibe af tolv Fods Dybde indgaae.

Sammefteds berigtiges den Ansørsel Professor Dlusfen gjør S. 64 (t. Dv. S. 49) at man i Aaret 1805 kunde i Bredstedt Amt Kjøbe en Demath Marskland for 500 Rthl. Rthl., og i blot Græsele gav den 50 Rthl. „altsaa i 10 Aar erstattedes den hele Kjøbesum. Dette er et høist usædvanligt Exempel i det øvrige Danmark, ja i hele Europa.“ Hermed erindres: at i Eiderstedt, et af de bedste Marskdistrikter, har Gjennemsnits Prisen i mange Aar ei oversteget 100 Rthl. Cour. for en Demath, og at den i Gjennem-

snit kun har givet 10 Rthl. Cour. i aarlig Leie. Da nu Herfra afgaae 5 Rthl. Cour. i Skatter etc., saa har Gieren kun 5 Procent Renter, og folgelig først i 20 Aar Kjøbesum og Renter erstattet.

„Næst efter de Goder Naturen tilbeder et Land, er det et stort Spørgsmaal: hvorledes Folket bruger dem, og her spørges, om Nationalcharacteren, og hvorvidt de meest fremskikkende Træk af denne, medvirker til eller yttre Indflydelse paa Nationalvelstanden.“

„En af Nationalcharacterens, i statsoekonomisk Betragtning fædeligste Egenskaber er den, hos den danske Almue ligesaa unægtelige som almindelige, dæslige Arbeidsmaneer, med et afgjort Gang til Sæd og Stubferie i Arbeidet. Om det er Climateret der har født denne Dæslighed, eller det er vor Landalmues tykke ubequemme Dragt, dens tunge Bøde, dens evige Ubesøber, eller dens fugtige, ureentlige, qualme Boliger kan jeg, vedbliver han, ikke bestemme, men at den finder Sted er vel unægtelig, og at den paa den ene Side hindrer Arbeidets raske Fremgang, og paa den anden forsoner med de flette og ufuldkomne Frugter af det maaedelige Arbeide er vist. Heraf den evindelige Tiltaakketagen med flet og dovent Arbeide, med fustkeragtige Varer og Ting, som maaeske endnu mere end alt andet vedligeholder i Danmark en flet Arbeidsstilt. Ingensteds er denne dæslige Arbeidsmaneer tydeligere end i det Landoekonomiske. Man sammenligne en engelsk, en tydsk Landarbeider med en dansk, og man vil falde i Forundring. Men ogsaa i Fabrikvæsenet, i Haandværksstanden, sees den samme Søvnagtighed, hvortil kommer en Mangel af Redelighed og Samvittighedsfuldhed, som maa synes dem heel forunderligt, der kjende noget til den engelske Haandværkers Ordentlighed og Punktighed. Her i Danmark lader Haandværksstanden til at være deres Kunders Herre. I intet Tilfælde spores nogen Ordentlighed uden i det Nidtil da Regningen sendes, som upaatvivlelig indfinder sig strax, om man endog har maattet bie i Uger og Maanedes efter Arbeidet, under gjentagne Koster og slave Undskyldninger. Man har sagt, at i Danmark tigger Pøbelen heller end den sædber, og det er vist nok sandt; det er ogsaa sandt, at den endnu langt heller tigger end arbeider. Og da her tilkands Pøbelagtighedens Bane er meget bred, saa er Tigger-

aanden ogsaa meget udbredt, og gaar endog over i Klaser, hvor man var berettiget til bedre Tankemaade." Dog vi maae standse med disse grove Beskyldninger. Det er aabenbart, at Forfatteren i sygelig Tørighed har beskrevet som almindelige Feil hvad paa hans Erfarings Dei kan være veberfaret ham af Enkelte; Spørgsmaal er det vel ogsaa, om den paaflagede Hurtighed som en dansk Haandværker kan have viist i Tegnings Sendelse for Arbeider, hvis Tilendebringelse han har udtrykt i Uger og Maanedes, under gjentagne Bøfter og flaae Undskyldninger, kan have haft en saare gyltig Grund i Arbeidsbestillerens Uveberheftighed, og Uorden i Betalingerne. Anmelderen savner ved Oversættelsen de Anmærkninger der her være saa megen Roie at gjøre over Forfatterens ubillige Forhold at stilde enkelt Mandes Feil, der erfares i ethvert Land, som Nationalcharakter-Piet. Anmelderen har modsatte Erfaringer om Ordentlighed, Hurtighed, Nidelighed, og godt Arbeides Udførelse af danske Haandværkere.

(Kortfattet.)

T h e a t r e t .

Dannende Kunst aande Liv, And jeg af Digteren fordrer;
Du kun alene Musik udtaler hele vor Sjæl!

Torsdagen den 16de Toonde, Syngespil i 3 Acter af Etienne, oversat til Nicolo Fouards Musik af N. L. Bruun. For ganske at kunne bedømme dette Syngespil i den ægte franske Smag, maa man see det udført af franske Sangere og Sangerinder, hvis Gratie, Lethed, Vivacitet, Ansand, Fighed og elskværdige Jovialitet, ene kan give det hele frivole Materie den tilløftende Ynde og piquante Interesse, det fordrer, og som ogsaa den berømte Digter og geniale Componist i en Heltens heldig Forening begge have lagt deelt. Slige national-charakteristiske Producter ere høist vanskelige at opfatte og i Kunstens Tryllepeil atter at fremstille for fremmede Stuepillere. Det gaar derfor ogsaa med dem som med den skjøne sproglede Sæbeboble. Den, der med sagte Pust og svagt Aandedrag forstaaer at danne en saadan Sæbeboble, kan ofte frembringe en stor skøn Ballon, der tager sig meget smukt ud især i den frie Pust ved stille Veir; saar derimod en Postkarl, der er vant til at

blæse for den gaende Post sat paa en saaban Pibe, da ville hans opspilede Rjæver strax bringe den zarte Vandboble til at briste, ligesaa vel som de sinea Børn, der med Hænderne gribe sat paa den. Denne Sammenligning torde ubetviblv afgive et temmelig passende Billede paa vor Forestilling af „Joconde.“ I det Hefte, ved i Korthed at antyde Enhvers Fremstilling især, vil søge at karakterisere den som heel betragtet, overlader han til den ærede Læser selv at afgjøre hvilke af de Spillende det gik ligesom Børnene, og hvilke, der henhøre under Postkarlens Cathegorie. Hr. Pinck som den lekfindige franske Don Juan*) har af de ovennævnte til en Jocondes værdige Fremstilling saa usfravigeligen nødvendige Egenskaber itkun en eneste, nemlig en vis Anstand, Holbing og Frihed paa Scenen, der kjendte med flere Benænnelser dog kun i Grunden er en eneste; forresten er hele hans øvrige Fremstilling, selv imod hans Villie, halv Parodie. I Henseende til Syngepartiet da er den Klib og Smaa, der udmærker Hr. Pincks Foredrag umiskjendelig; men Hovedsagen i dette Partiet: Udtryk og Varme, kan man neppe finde tilfredsstillende iagttaget, vil man endog indbømme ham Lethed og Færbigheb. — Om Hr. Bræ som Mathilde kan heller ikke gives et for hende aldeles tilfredsstillende Vidnesbyrd. Med al Kjærligheb til hendes sjoonne Stemme og Beundring for hendes sjældne Kunstfærdigheb, der i hoi Grad hæver Partiet, maa man dog beklage, at Varme og Kærligheb ofte savnes i hendes Foredrag. — Edile er uden for den Sphære, hvori Md. Wersthaall med Held bevæger sig. Det Frivole, Intrigante og skalkagtig Raibe vil aldrig gaanske lykkes denne vakkre Kunstnerinde, der ligesaa lidt er en Edile som en Vitellia. — Robert er derimod en af Hr. Gertis fortrinligste Fremstillinger; baade i Spil og Sang tilfredsstillende kan enhver billig Foredrag og vinder stedse Publikum's fortjente Bisat. — Skildrede end Md. Nielsen den idyllistiske barnlige Jeannette skundom med vel stærke Farver og kunde man end med Grund især ønske hendes Fremstillinger en større Finess og Gratie, er hendes livfulde Overgivenhed dog stedse ret vakker og naturlig. Hr. Rosenkildes pubescerlige Koged tilligemed Hr. Poullsens comiske Caronde vare begge meget karakteristiske. Hr. Bauer vilde have været en complet Lucas og hans Fremstilling fuldkommen upaaktagelig, naar han blot kunde aflægge en vis paataget Siirligheb, der staaer i samme Forhold til en Lucas som det femte Hjul til en Vogn.

Frebagen den 17de opfortes foruden det i fr. No. omtalte Genactsstykke: Onkelens Slot, det bekjendte Genactslystspil: Det paadigtede Galskab, af Charlemagne, der haves ved en i det Hele heldig Udførelse, hvori især Frydenbahl's mesterlige Formynder udgjor Sjælen, ligesom ogsaa Hr. Overflou udmærker sig meget ved sin livfulde Fremstilling af Tjeneren, et nyt Stykke: Digterenskab, Lustspil i 1 Act oversat efter den tydske Bearbejdelse af Etienne's franske Original af Kammeraad Thortsen. Indholdet af denne Ubetydeligheb er i Korthed følgende: To Dig-

*) Denne Sammenstilling imellem Don Juan og Joconde angaaer naturligvis kun Stykkernes Text; ved en upassende Sammenligning af Musikken vilde Joconde, der for sig betragtet har Børd, lide altfor meget.

teere ere saa forgiældede, at de kun ved et Lysspils helbtige Udfald see Udveie til at betale. Lysspillet bliver optaget med deelt Bifald, men tiltrækker sig en Prindses Bifald. Den ene af Digterne har desuden havt Leilighed til at vise Prindsen, uden at kende ham en Tjeneste og denne gjengjelder dem nu begge med Renter ved at betale deres Gjæld og sætte dem i god Stand. Den ene af dem var allerede bleven sat i Sluttoriet og bliver naturligvis strax frilagt lader sig fortælle i en Roman og vel ogsaa, naar det er ude arbeidet med Lune og Vand. Læse med Fornoielse, især af den, der har Phantastik nok til at hengive sig til en Drømmeverdens smilende Billeber; paa Theatret derimod, der skal være den virkelige Verdens Speil, ville slige Scener, der desværre ikke have hjemme der, neppe være passende eller vinde Bifald, med mindre en udmærket genial Fremstilling skalde være i Stand til at bringe Tilførsen til at oversee Handlingens Usandsynlighed og Oplosningens Glæde. Ved selv at læse Stykket, der er trykt i det 4de Hæfte af Kammerraad Thorsens Tidsskrift Thalia, vil Enhver overbevise sig om, at denne Dom ikke er for streng og at det umuligt, enkelte vittige og comiske Indfald uagtet, uden en høist udmærket Udførelse, vil kunne holde sig paa et kongeligt Theater; for et Privattheater kan en saadan Ubetydelighed være passende. Resten maa derfor tilstaae, at han fandt, at Publikum selv gav den bedste Kritik saavel over Stykket som Udførelsen, der nemlig var for god til at udhydes og for flet til at fortjene Bifald. Hr. Liebe, der havde Prindsens mindst betydelige Rolle, var den der tilfredsstillede mest. Hr. Berschall havde Skuespillerindens ligesaa uinteressante og utalnmæssige Rolle, og var med al sin indtagende Ynde ikke i Stand til at skabe noget tiltrækkende Billede af denne matte Skizze. Den gracieuse Ironie og livfulde Bøthed, der maa karakterisere den franske Skuespillerinde, lykkedes det hende heller ikke at sætte i Lyd. Den uheldige Idee af Oversatteren at lade hende recitere et fransk Vers i Originalsproget i Stedet for at have oversat det, var ligesaa upassende som om man paa et fransk Theater vilde lade recitere et dansk eller tydsk Vers, hvilket neppe modigt som det danske. Digternes Roller vare visnol ikke i flette Hænder hos Hr. Stage og Enholm; den forfælsede ironiske Sjælehed og den Sidstes Natur og Bøthed havde endogsaa adskillige Steder; og dog var begges Fremstillinger uden Virkning, hvilket godtgjordes ved Publikums Ligegyldighed og Kulde. Man sølte tydeligt, selv de mindre strange Damer, at der var noget, som Franskmandene sig: je ne sais pas quoi — der manglede. For talentfulde Stage forekom saaledes uendtvil mange Inarere som en tetsindig Avanturier, eller en forgiældet Bon vivant end som en genial Digter, og den gode Enholm forresten gode Fremstilling var om mueligt endnu mere — udigterisk. Hans syntes Inarere at fremstille en aadliden, eenfoldig Laubjunker, end en vittig aandsfuld Skribent — kort sagt — den digteriske Sjæl var uendtvil det, der savnedes i begges Fremstillinger, der desuden vare aldeles uden Originalitet.

Løverdagen den 18de: Jægerbruden, Opera i 3 Acter af Kind, oversat til Carl Maria v. Weber's Musik af Deh-

ken schlaeger. Det fulbe Juus vidnebe om, at denne Opera endnu horer iblandt Publikums Ynglingsstykker. Som Jagerbruden Agathe er Md. Werschall ganske i sit rette Element. Det Sentimentale og Svarmeriske har steds en udmærket Fremstillende i hende. Det skønne Syngepartie foredrog hun med megen Smag og Følelse. — Var det kun Hr. Zinck, som Mar, mueligt at sætte sig med ligesaa meget Held ind i Digterens som i Componistens Skildring, da vilde der i hans Fremstilling være lidet tilbage at ønske. Sit Syngepartie især den herlige Arie: „Gjennem Skove, gjennem Lunde“ foredrog han unægtelig med megen Smag og musikalisk Følelse; hvor kan da den poetiske saa ganske mangle ham? — Hr. Cettis Caspar fortjener baade med Hensyn til Spil og Sang megen Roes for den karakteristiske Maade, hvorpaa han fremstiller den; kun besidder hans Stemme ikke Kraft og Dybde nok til dette Partie, ligesom ogsaa hans Spil vilde vinde betydeligt i Effect, naar han mere betjente sig af en huiul og halv sagte Tone end af den halv strigende hoi, der i Længden trætter og forfeiler sin Virkning. I den Scene, hvor Mar anmoder ham omen af hans Rugler, og i Udvælgelset er Hr. Cettis Spil mindst helbtigt; bedst derimod i Dvortaleflescenen i 1ste Act. — Endnu mindre Effect frembringer Md. Nielsen Anna, der, især med Hensyn til Sangen, aldeles ikke er tilfredsstillende. Partiet er ikke alene for høit for hendes Stemme, men hun synes heller ikke at have opfattet Charakteren. Hendes Fremstilling er vel ikke uden Fortjeneste, men hun giver os en livfuld munter, lille Dorte, istedetfor den aandsfulde, naive Anna. I Hr. Profesfor og Musikdirekteur Ridder Schalls Graværelse, dirigerede Hr. Repetiteur P. Funck denne Aften Orchestret, der med saadantligt, fortræffeligt Ensemble udførte den hyppertige Musik. I denne Anledning maa Refr. kun tillade sig at gjøre Hr. Funck, der formodentlig oftere vil faae dette ærefulde Over, opmærksom paa en Ufsik, der vel oversees hos en Directeur, der udmærker sig ved en saa sjælden Forening af de Egenstaber, der forbres til denne Function, som vor fortjente Veteran Profesfor Schall, men som ikke undskylder hos en ung Directeur, nemlig den, at hysse under Forestillingen. Det er tværtimod Directeurs Pligt saameget mueligt at dække de Feil, der mueligen kunde indløbe under Forestillingen, for at de ikke skulde mærkes af Publikum, der ofte først ret gjøres opmærksomt paa dem, naar det bliver forstyrret ved Directeurs Hysen, der heller ikke engang taales i mange fremmede Theatre. Ved de fornødne Prover maa Forberedelsen være af den Bestaaenhed, at enhver sliq Hysen bør være overflødig paa Forestillingsaftenen, og allermeest synes det at kunne forbres ved et Syngestykke, der har oplevet saa mange Prover og Forestillinger som „Jagerbruden.“ Refr. anbefaler Hr. Funck i denne Anledning et lidet Skrift, der for nogle Aar siden er udkommet i Leipzig paa Breitkopf og Hærtels Forlag, hvori en Musikdirekteurs Kald og Pligter ere afhandlede og hvor hiin Ufsik meget strængt er badlet, som en Mangel paa den Agtelse, der skyldes ikke alene Publikum, men ogsaa Orchestrets Medlemmer.

K i ø b e n h a v n .

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 27de

No. 6.

September 1824.

M o s a i k.

S Fredags gav Studenter-Foreningen en Fæst, til Ære for den sig i denne Tid her i Hovedstaden opholdende berømte Lærde, Professor Henrik Steffens, hvis geniale philosophiske Værker ere almindeligen bekjendte. Paa Dansk har man af ham: Indledning til Forelæsninger over Philosophien, der udkom for en Række af Aar siden, saavidt mindes i Aaret 1803. Steffens talkede de unge Videnskabsmand i en kort Fjøn Tale, og en ægte poetisk Sang af vor Dehleschlaeger blev affjunget.

Med Brandcorpsets virksomme og nidkjære Anstrængelser, greb den stærke Huusild, der i Onsdags Aftes Kl. 8 i forrige Uge udbrød i Rattuntrykker Gyllichs Gaard i Prindsensgade paa Christianshavn, ikke videre om sig. Kun Baghuset og endeel af Forhuset brandte; de tilstødende Bygninger bleve derimod reddede. De igjennemtrængende Røgterpiber, i hvis Sted man i andre store Stæder, især i Thykland, har indført Horn eller Skraller, hvis Lyd ogsaa et mindre Fjærende og ubehagelig, Brandtrommerne, den idelige og stærke Klemten fra Rirketaarnene og endelig de voldsomme Flammer, der i et meget stort Omfang gjorde Luften ganske luerød, frembragte en almindelig Bevægelse iblandt Folk. Først efter Midnat blev afslimet. Gaarden skal være asjureret for 24000 Rdd. C.

L i t e r a t u r.

Fortsettelse angaaende Dlussens Oversigt af Industrien i Danmark.

III.

Tredie Afdeling handler om Naturalprodukter i den danske Stat, og fornemlig om Agerdyrkningens Frembringelser. S. 84-211. Efter nogle faa Bemærkninger om Industriepolitiet i Almindelighed, gaaer Hr. Forf. over til Agerdyrkningen, fremsætter dens udmærkede Charactertræk, Standsnings eller Hindrings-Aarsager for Agerdyrkningen hos os, Oversigt af den danske Agerdyrkning, Product af Ager, Enge, Græssange, Besiddelsesmaade, Forpagtning, Fæste, Arvesæste, Tiende, Egter, Reiser, Hoverie, Kornpolitiet, Kællebskab, Mangel af Kapital, Forbuds Afdeling i store og smaae Lodder, det bedste System for Landarbejderne, Landpolitiet, de virksomste Midler til Agerbrugets Opkomst i Danmark, og endeligen er, men itkun paa fire Sider, Danmarks andre Naturprodukter, især Fiskevare berørte. Ved Beregningerne over Productet af Agre, Enge og Græssange kunde være Udskiligt at bemærke, baade som ufuldstændigt, og ei aldeles nøiagtigt, jaavidt kan fordres. Noget i Henseende til Kornproductionen har Etatsraad Thaarup i sit Skrivt om denne Gjenstand (S. 32-33) henst; Naar Prof. Dlussen S. 116 anfører det Antal af Aar, som man kan beregne at være i den danske Stat til 130,000 Stykker, saa er dette en aabenbar Trykfeil, der i Oversættelsen S. 87 er rettet. S. 116 og 271 antages Merinos at udgjøre 15 til 16000 Stykker. Skulde dette ikke være, for de har Forf. Fred, for høit anset? — S. 110 og 116 anføres, at der aarligen slagtes 550,000 Lam, og af gamle Aar 290,000 Stkr. Hvorpaa grunde disse Tal sig? Man see Begtrups og Dlussens Beregning i nye oekon. Annaler I B. 2 S. 1812 S. 78-86; men fornemligst maatte Præms paa mange samlede Data grunde Beregninger være at eftersee. S. 173 viser Hr. Forf. en Fordeel som Handelsmanden har, til at faae Capitaler til sin Driit, fremfor Agerdyrkeren.

„Man har nemlig et Middel til at lophæve, eller dog meget for-
mindſke den Riſſico, ſom en Handels-Capital er underkafſtet, ved
Asſurance for Pakhuſe og Varer deri. En Landmand kan ikke ſtaffe
ſin Driots-capital, iſær den aartlige, ſamme Sikkerhed. Mod Ilds-
vaade kan han for det meſte, men for ſin Afgrødes Beſkadigelse af
Naturaarſager kan han ikke betrygge ſig, ſaaledes ſom en Handels-
mand ſin Ladning mod Sveſtkader.“ Her gjør Overſættøren S. 131
denne Bemærkning: „Asſurance = Selſkaber mod Hagelſkade, vel
ogsaa mod Overſvømmelſer etc., ſynes at gjendribe bemeldte Sæt-
ning. Ogsaa imod Riſvært, ſom iſølge Forfatterens Bemærkning
ger over Grundens Beſtaffenhed, kun kan antages at indtræffe parti-
tiel, var vel Asſurance = Selſkabers Indretning mulig.“ Ved Hr.
F. S. Tal S. 188 ang. Forbernes Udflykning har og Overſ. S. 142 en
grundet Bemærkning.

Fjerde Afdeeling handler om Konſtproductionen.
Her udvikles blandt mere Fabrikationens eller Konſtproduktionens
karakteriftiſke Træk, Farligheden af et overdrevent Fabrikvaſen,
Betingelſerne for et blomſtrende Fabrikvaſen i et Land; Anvendelſe
paa Danmark; den naturlige Orden for Fabrikvaſenet hoſ os frem-
ſettes med megen Klarhed. Man maa begynde fra Haandværker-
nes Forbedring, fordi de levere Varer til den nødvendige Trangſ
Afhjælpning, ved Bøvere, Skræddere, Smedere, Smede o. ſ. fr.
Dernæſt fordi de Varer de levere for en ſtor Deel beſtemme alt andet
Arbeides Beſtaffenhed og Priis, derved, at de ere Arbeidsmidler,
hvilket jo er Tilfældet med Smedens, Garvørens og Jærens Frem-
bringelſer, og endeligen fordi de forarbeide en uhyre Mængde af
raae Produkter, ſom ved ſuſteragtig Forarbejdning bliver for endel
ſpidt eller forberedt. Arbeide deſſimple Haandværkere godt, ſaa
kunne de finere Fabrikker forſynes med gode Maſſiner og Redſkaber;
de ſimple Haandværkeres Klaſſe opelſer en Stamme for en finere
og dueligere Klaſſe. Af en Snees Grovſmede fremſtaaet et Par
gode Kleinsmede; blandt en Snees duelige Kleinsmede dannes eller
fremſtaaet et Par duelige Maſſinmagere, mathematifke Inſtrug-
mentmagere. Overalt ere de grove ordigere Fabrikker Kiſden til de
fine, og diſſe Erfarings-Sætninger lede til Reglerne, at Huuſſiden

bør befordres og forbedres, at Haandværkerne bør allerførst fremmes, at nogle Haandværkere bør forvandles til Fabrikker, forbi de, ved at arbejde enkelt, spille Material og Arbeidskraft; at Omsorg bør have for at bringe de simple Varer forfærdigede i Mængde, og til Fuldkommenhed, at de finere Varers Fabrikation bør aldeles overlades til sig selv o. s. v. Hvad der er at sige for og imod Laugvæsenet, om Lævelighed, om Luxus, m. m. fremsættes ligeledes klart og i det Hele paa en overbevisende Maade. Et og andet var vel at erindre om hvad her yttres angaaende en Statsborgers Conveniensforbrug, og Anmelderen forbeholder sig at yttre sin Mening herom paa et andet Sted, hvor Rummet mindre indskrænker.

Naar S. 280 siges: „der forfærdiges nu (1818) omtrent 200,000 Alen flint og Mellem-Klæde,“ saa er dette meget for høit regnet. Det var Præms Regning 1811, paa en Tid da deels Norge hørte med under Samfundet, deels Krigen forøgede Forbruget (cf. Thaarup's Stat. 2den D. S. 432.)

Naar S. 264 Papirfabrikationen regnedes til 100,000 Riksdaler aarligen, saa er dette ogsaa for høit regnet, som i Handelstiden den 1821 No. 5 er vist.

S. 265 o. s. f. have Anførsler af de Summer, der af Regjeringsen ere anvendte til Haandværkere, Manufacturers og Fabrikers Opkomst, som Foraring, Forskud, Laan. Disse Summer ere vist nok for ringe, og alle andre Begunstigelser end contante Penge bør vel ogsaa anslaaes.

S. 259 anføres Com mit teen for Haandværkers Foradling. Selskabet med dette Formaal var længe før indgaaet.

S. 295 anføres Antallet af vore Kjøbstæder til 81. Oversættelsen har S. 223 rettet det til 97.

S. 336 siger Forfatteren: at han ikke kan overbevise sig om, at alt det man kalder Luxusvarer (hvortil Caffe, Thee, Sukker, Vin, Klæde, dog ikke hører) udgjør for den hele danske Stat, en Udgiift til Udlandet af en Million Spec. og deraf bør vel $\frac{1}{2}$ eller 200,000 regnes fra som Besparing i andre Varer. De øvrige 800,000 Spec. udgjør ikke $\frac{1}{18}$ af de Værdier, som Landets Folkemængde tilintetgjør aarslig til Nødvendigheder og Velanstændigheds For-

brug, og saa spørger jeg, vedbliver han, om dette er værdt at gjøre Bevægelser for? Oversatteren betragter S. 253 Tallet $\frac{1}{16}$ til $\frac{1}{7}$, nemlig 60 Millioner, efter hvad forud er antaget. Her, som overalt, viser Forfatteren Skjodesløshed, og synes at antage Summerne, han spiller med, paa Slump, uden nogenledes antagelig grundet Beregning. (Fortsættes.)

T h e a t r e t.

Was glänzt ist für den Augenblick geboren;

Das Echte bleibt der Nachwelt unverloren.

Mandagen den 20de: Intermezzet, Lysspil i 5 Acter af Kosebue, oversat af N. T. Brunn. Man maatte ubetviblt ønske at see dette forarbejde og forslidte Product hentagt; da det neppe mere kan interessere dannede Mennesker at see, hvorledes en Vandjunker fra Berlin opfører sig som en Wild fra Otaheiti, ansatder en Skuespiller paa Gaben, fordi han troer, at denne har dræbt Maria Stuart, sender Spillefort omkring istedetfor Bisittort o. a. m. Hr. Pindgrens udmærkede Fremstilling af Tjeneren fra Plumersdal er især den, der ved Karakteristisk Spil hæver Stykket.

Tirsdagen den 21de: Ungdom og Galskab, Syngespil i 2 Acter, omarbejdet og localiseret efter Bouillys franske Original: Une folie ved N. T. Brunn. Musikken af Du Puy. Dette interessante Syngespil har havt det Held at blive komponeret af to udmærkede Componister: Mehul og Du Puy. Medens hele Frankrig og Tydskland beundrer Mehuls Musik, er Du Puy's kun bekendt i Stockholm og Kjøbenhavn. Refr. der har havt Velstand til at høre begge, troer, at man med Sandhed kan udmærke dem begge som Værker, der vidne om en høi Grad af Genialitet, og maaske træffende karakterisere begge Compositioner ved den Bemærkning, at de begge vistnok maae behage saavel Kjendene som Ukjendene; men at Mehuls dog ustridigt tilkjendes Prisen som en aands-

fuldvere, efter en høiere og mere dybtgaaende Plan anlagt og udført, Composition af alle Kjendere; Du Puy's derimod maaſte torde finde et ſtorre Publikum ved den beundringsværdige Ild og livfulde Energie, ved den, paa den høieſte Effeſt beregnede, glimrende Inſtrumentering, der nødvendigen, med Henſyn til den umiſtkjendelige Reſthed og det Genie, hvormed Alter udført, ikke kan forfeile ſin Virkning i høi Grad at imponere iſær paa den lettere blændede Iſteſjender, der i ſin taknemmelige Henrykkelse over en Muſik, der vel kan kaldes en „Dhrenſchmaus“ ikke lægger Mærke til, at den geniale Tonekunſters Grændighed og Kundſkaber i den høiere Composition ikke ſtedſe har ſvaret til hans Genie. I forſkjellige Nummere, ſ. Gr. den herlige Terzet i 2den Act, ſvarer ſaaledes Udførelſen, der ikke kan friſkjendes fra en vis trættende Gensformighed, der ved Gjentagelſer vil ſtræbe at dække Mangelen af genial Dyſſindſeſeene, ikke til den ſtort anlagte og poetiſt tænkte Plan. Derſom man vilde betjene ſig af et proſaiſt Billede, kunde man maaſte ikke upaſſende antyde begge Componiſters Behandling af deres Emne, ved den Bemærkning, at Du Puy i et billedrigt, blomſtrende, kun ſtundom altfor tautologiſt og vidtløftigt Sprog, har udbredt ſig over det, ſom Mehul i en kortere, ſimplere og ædlere Stil, har ſagt om ſamme Gjenſtand. — Det underholdende lyſtige Stykke, i Forening med den livfulde og ſaa ſærdeles iørefaldende behagelige Muſik, har ſtedſe hørt til vort Theaterpublikums Favoritſtykker.

I Henſeende til Udførelſen, da tilſtaaer Reſer., at han, i Eſteemteſen af det tydſke Debsprogs Sandhed: „Man muß da nicht Trüſſeln ſuchen, wo es nur Kartoffeln giebt,“ hvis Anvendelſe man vil finde paſſende paa nogle af Rollesnes nu værende Udførelſe i Sammenligning med forhen, havde nedſtemt ſine Forbringere meget, og han fandt dem heller ikke overtruſtne. I ſin Tid blev dette Syngeſpil givet paa vor Scene til en meget høi Grad af Fuldkommenhed. Componiſten glimrede ſelv ſom Ritmester Roſe, der endog var hans Debutrolle, Knudſen ſom Johan, Kruse ſom Poul, Rind ſom Mikkel Madsen, Ed. Frødenſahl ſom Wiſhelmine og Frødenſahl ſom Grandal. Denne

vor fibstaaende store Kunstner er den eneste, der er bleven tilbage af den gamle udmærkede Besætning; de andre Roller have næsten alle, i større eller mindre Grad, tabt. Nærmest Frydenbahl's mesterlige Grøndal, der især i 1ste Act har Velighed til at lægge sin sjældne mimiske og comiske Styrke, og sit ved et Karakteritisk, livfuldt Spil udmærkede Foredrag af Syngepartiet, paa en eminent Maade for Dagen, staar uden tvivl Hr. Enholm, hvis Poul som en sand og meget heldig Fremstilling kan gjøre Krav paa fortjæntig Roes. Scenen imellem Grøndal og Poul, hvor Brevet fra Vilhelmine nedhides og læses, forekom Refr. at være den, med Hensyn til den theatraliske Effect, ypperste i Stykket. — Hr. Zinck, der ogsaa har debuteret i Roses Rolle, om Refr. husker ret, i Aaret 1812, foredrager Syngepartiet med megen Smag, Fethed og Kunstfærdighed, der fortjener og vinder udmærket Erkjendelse. Hans Spil derimod savner ganske den fornødne Varme, Gratie og Vivacitet, som Rollen i saa høj Grad fordrer. Som den tydske Materiehandler er hans Spil stoligt, men dog af den Natur, at man snarere freistes til at antage ham for den virkelige Kaisermann end for den forklæbte Husarritmester Rose. Frydenbahl's extemporerede Replik i 2den Act: „Det er nok længe siden Du var i Cerecer skolen,“ frembragte megen Effect. — Hr. Zrzas Hønne Syngestemme, der dog i den store Bravourarie i Hviden nær havde svigtet hende, haver meget det ret con amore komponerede Syngepartiet; men hendes Spil, om det kan talles saaledes, forfeiler altsedes al Virkning ved hendes totale Mangel paa den livfulde indtagende Overgivenhed og gratieuse Naturret, der med saa levende Farver saavel af Digteren som af Componisten er lagt i Vilhelmines Rolle. Den Maade hvorpaa Hr. Zrzas f. Ex. fremfører den saa yderst piquante Replik til Grøndal: „Men var De der ogsaa virkelig?“ og hvori hun ved Frydenbahl's geniale Spil understøttes saa fortræffeligt, er ganske og altsedes den samme som man betjener sig af, naar man f. Ex. spørger Rogen? „Er en Rigsmark ikke 20 Skilling?“ hvori der naturligtvis ikke lægges noget Udtryk. — Hr. Winsløv junior, der før var en meget heldig Mikkel Madsen, er nu kun en maadelig Johan. Hans

Stemme besidder hverken Kraft og Lybde, eller Lethed og Kunst-
 særbighed nok til at kunne tilfredsstille endogsaa de tarveligste Fordrin-
 ger i et saa særdeles brillant, og for en nogenlunde begavet Sanger
 saa taknemmeligt, Partie som Johans. Hans Flid er isøvrigt umis-
 kjendelig og i Rollens anden Deel i Forklædningen som Syde er
 hans Fremstilling ikke uden Held. — Hr. Rosenkilde fortjener
 at Roes som Mikkel Madsen; dog torde hans Spil maaskee endnu
 ved fortsat Hvelse vinde i Effect.

Rettelse.

Jfr. Nr. Vedes rettede følgende Trykfeil, der ere blevene oversete i Cor-
 recturen Side 39: je ne sais pas quoi læs je ne sais quoi;
 og godtiden, læs godlidende; Side 40 Unglingsstykker, læs Vindlingsstykker.

Bekjendtgørelse.

De, der maatte ønske at holde „Conversationsbladet“, der
 to Gange om Ugen, Mandag og Torsdag, hver Gang 1 Ark, tilbringes
 Subskribenterne for 9 Mk. G. og L. quartalliter, behøve at tegne sig
 hos Forlæggeren, J. C. Elmquist i Møntergaden 128 1ste Sal,
 hvor tillige med Fornøielse modtages Bidrag, overensstemmende med
 Bladets Plan, der bedes ham tilsendte under Udskrift: „Det Redac-
 teuren af Conversationsbladet“.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Torsdagen d. 30te

No. 7.

September 1824.

Henrik Steffens.

I Anledning af den i fr. No. af dette Blad omtalte Fests, som Studenter-Foreningen, i Fredags den 24de, gav til Hre for den berømte Steffens, der endnu opholder sig her i Staden, og som er Kjøbenhavnsk akademisk Borger, tørde nogle korte biographiske Efterretninger om ham maaske ikke læses uden Interesse. Henrik Steffens er født i Aaret 1774 i Stavanger. Hans Fader, som var Districts-Læge i Odsherred i Sjælland, var paa Embeds Vegne reist op til Norge, for at anlægge et Sygehuus for dem, der leed af Rabesyge, opholdt sig siden i en tre Aars Tid i Throndhjem, hvor han var bleven ansat som Regiments-Chirurg; men han kom siden ned til Danmark igjen, og Sønnen blev demitteret til Universitetet fra Roeskilde Skole 1790. Han lagde sig som Student især efter Naturhistorien, lod sig i Aaret 1794 examinere af det daværende Selskab for Naturhistorien, og fik Understøttelse til at foretage en mineralogisk Reise til Norge. Han opholdt sig en kort Tid i Bergen, hvorfra han begav sig til Hamburg. I Elbens Mundning leed han Stibbrud og reddede kun sit Liv. Paa en høist eventyrlig Maade levede han i Vinteren 1794 og 95 i Hamburg, vendte derfra tilbage over Rendsborg, hvor han opholdt sig noget, til Kjøbenhavn, og reiste 1796 til Kiel, hvor hans beklagelige Stilling forandrede, da især Hensler, og Fabricius toge sig meget af ham. I det følgende Aar 1797 blev han Dr. Philosophiæ i Kiel, og i Begyndelsen af 1798 reiste han, understøttet ved Stipendier af Hans Excellence Grev Schimmelman, til Jena, hvor han fandt den

store Philosoph Schelling og forblev her Winteren. Derpaa begav han sig over Berlin til Universitetet i Freyberg, hvor han studerede Mineralogien, kom 1802 til Kjøbenhavn, hvor han holdt philosophiske Forelæsninger. 1804 blev han udnævnt til Professor i Mineralogien ved Universitetet i Halle. I Aarene 1811 og 12 tog han som Frivillig Deel i Krigen imod Napoleon, indtil Indtagelsen af Paris, da han tog sin Afsked og blev hædret med Jernkorset. Han begav sig derpaa til Breslau, hvor han omtrent i et Decennium har været ansat som Professor i Physiken og i den philosophiske Naturlære. I Aaret 1823 besøgte han sit Fædreland, og er nu paa Tilbagereisen gennem Sverrig her. Iblandt hans mange geniale Værker ansees som de vigtigste hans: „Die gegenwärtige Zeit und wie sie geworden“ og Die Karikaturen des Heiligsten“ 2 Bd.; af hans „Handbuch der Dryktognosie“ er den 4de Deel udkommen i Aar. Et af hans første aandrfulde Skrifter var: „Beiträge zur innern Naturgeschichte der Erde.“

Hans udførlige Biographie har man i det tydske Lidskrift: „Die Zeitgenossen“ XIV Hæfte, hvoraf den er oversat paa dansk i Ugebladet „Dagsposten“ 1818 No. 304 og 1819 No. 2 til 7. En kortere Biographie findes i Conversationslexicon 9de Bind.

L i t e r a t u r.

Fortsettelse angaaende Slussens Oversigt af Industrien i Danmark.

I femte Afdeling om Danmarks Handel S. 341: 428 udbilledes: hvad Handel er; dens Nødvendighed, middelbare og umiddelbare Productivitet. Den tager lettelig en fladelig Bending, og træder ud af et vist Forhold til Landet, saa at det, istedet for at

være en integrerende Deel af en Nations Industrie, bliver en fra Landet selv isoleret Næringsvej. En Handelnde kan nemlig ansees sig blot som Borger i Verden, og paa den simple Efterlevelse naar af Anordningerne i det Land, hvor han har sit Comptoir og sine Pakhuse, kan han næsten være ganske fremmed for Landet, og uden for al Deeltagelse i eller umiddelbar Medvirkning for dets Production. Hede Verdens Handel kunde gjerne bestyres af et eneste Handels-huus, med et tilstrækkeligt Antal Comptoirer eller Factorier omkring i Verden. For saavidt Handelen gaar i denne Mand, mister Landet hvad Handelen i sin naturlige Sammenhæng med Productionens Grenene skulde virke." — Den store, almindelige Handel har den Stabe for et Land, der trænger til Handels Medvirkning for sin Production og sit Fabriksvæsen, at den lokker Capitaler bort fra disse Industriegrene, og volder, at den indenlandske Handel, paa hvilken dog en Nations Velstand fornemmeligen beroer, befinder sig i kraftløse Hænder." — Nu giver Forfatteren et Blik over Danmarks Fortrin og Mangler, med Hensyn til Handelen; og viser, at den ikke har virket, uden i en meget svag Grad, directe paa Productionen, og derved indirecte eller umiddelbart paa Nationalvelstanden. — „Enten det nu maa tilskrives Statsbestyrelsens eenfaldige Forstillinger om Handels berigende Egne, eller den Blindhed over det Naturlige, som det udbortes Glimrende volder, eller Handels egen Tendents at vende sig først til de Affairer, som love størst Gevinst, eller alle Aarsager tillige, saa er det vist, at Danmarks Handel, allerede i dens første Udspring, geraade paa en Ufvei, hvorved Landet vandt intet, men har tabt betydeligt." Nu fremsættes nogle Udgiøtssummer for Danmark i Anledning af Handelen, hvilke antrykke Staten i Form af Statsgjeld. Det var ikke af sig selv, at Danmarks Handel tog det store Sving. „Det var hine i Historiens Aarbøger saa høist besynderlige Begivenheders lange Række, der gav Danmarks Handel Liv, og som ene kunde sætte Liv deri; men dette Liv var konstigt. Det beroede paa Omstændigheder, og maatte høre op med dem. Det udsprang ikke af indvortes Kraft og Fylde." Overgang Omstændighederne bragte Handelen tilbage fra det store Sving, maatte vi gaae tilbage med betydeligt Tab, eller dog med

Udførelse af en stor Deel af Gevinsten. Derefter udvikles Grunde for at tvivle paa, at Danmarks Handel nogensinde kan vorde betydelig. En stor Handel kan neppe være ønskelig, eller Maalet for nogen beregnet statsøkonomisk Plan. Nu vises hvad activ og passiv Handel er, og at passiv Handel ikke er saa farlig som Mange tænke sig den. Men, have vi ikke Underbalance! i vor Handel? „Ordet Handelsbalance spiller en afgjørende Rolle. Naar det udtales, tier alt. Denne Udmagt kunde man ikke unbære over, dersom man med Ordet forbandt et fast Begreb. Men de gjengse Notioner om denne Balance ere desværre aldeles vakkende, fløjter, vrangt, og gaae saaledes ind paa hinanden, at det Brænde ophæver det Rigtige, og den prætentjose Viisdom falder hen til en tom Lyd.“ Bestemmelsen af Ordet Underbalance udvikles. Denne Afdeling endes med en Oversigt af det Udviklede, eller almindelige Slutninger om Danmarks Handel.

De tre Udgiftssummer, Hr. Forsk. S. 363: 4 har anført Staten til Byrde, med 2,825,000 Rbl. for Indløsning af de tre ophævede Handelscompagnier, det vestindiske, Canalcompagniet, og det østerrøiske guineiske Compagnie, kan Recens. ikke give ham Ret i at ansee for Statskab, i det mindste kun for en saare ringe Deel. Ved Compagniernes Oprettelse overlod Regjeringen dem Skibe, Magaziner etc., og modtog Betaling; ved Ophævelsen gave de hine Værdier tilbage. (Rebel og Krat kalder Forsk. S. 385 disse Værdier.) Man seer, at Hr. Forfatteren her, som mange flere Steder, ikke har været tilfulde bekendt med sit Emne. Det er f. Ex. ogsaa Tilfældet, naar S. 364 en Sum af 6 Mill. regnes som Statskab for de 1799 udfærdigede Depositskasser: Sedler, hvor der af de Handelsstanden tilgodekomne, ubestryttende Paa en ei kan paaføres Statsbalancen større Tab end: a. hvad de hjælpne Handelsmænd ikke have tilbagebetalt, eller hvad ved den for Paa en e givne Sikkerhed ikke er indløstgjort, og hvor meget er dette? b. hvad Regjeringen, i Renter etc. af de tilveiebragte Capitaler har betalt, eller er paaført, mere end hvad der blev stipuleret for Røbmændene at erlægge ved Tilbagebetalingerne. — S. 365 forekommer i første Linie en forvirrende Trykfeil. — Hr. F. siger S. 384: „Lad blot 20 Mil-

tioner Specier være det Tab Statsgjælden er forøget med, i Antebning af Handelen; Tab Tabetjester Versailles Freden, og i 1807 — (altsaa er hine 20 Mill. for den foregaaende Tid) — udgjøre 10 Mill. saa ere 30 Mill. Specier herved undtagne Natural- og Kunstproductionen, eller i det mindste de 20, om man vilde sige: at de andre 10 kom ved Handelen, og gif ved Handelen, som en Fugl man fange, men lod flyve." Man seer her og i den hele Sammenhæng, Afbetalingen igjennem, hvorledes K. leger med Mill. Specier, uden en eneste paalidelig Anførsel, som han muligens ei har havt Afgang til; men da borde han have holdt sig fra at behandle et rigt og værdifuldt Emne, uden de høist fornødne Data. — S. 386 henfættes, at Danmark havde i Marts 1802, 1050 store Skibe værd i det mindste 2 til 3 Mill. Spec., „hvilken Sum gaar fra Landets productive Midler; trænger man dertil, saa er denne Anvendelse urimelig." Antallet af Danmarks (det egentlige Danmarks) store Skibe 1802 var ikke det anførte, og Værdien ei heller den opgivne. Disse Tal ere, som mange flere, urigtige.

Recensenten beklager, at Ingen af vore oplyste Handelsmænd har taget til Gjenmæle mod Forf. og viist hvad det Rigtige er i de Punkter, hvor han feilagtigen har paaført vor Handels Tabs Consto betydeligen større Summer end den kan vedkomme, eller hvor han utydeligen har fremsat hvad der i sit fulde Lys maa sees. Forfatteren siger S. 385: „Handelsstanden kan dog aldrig fortryde paa at man regner." Recensenten siger: den kan forbære, at man regner rigtigt, og at den ikke har gjenbåret, kan man muligens tilskrive, at den har fundet saa meget aabenbart feilagtigt og usubstantielt i det Fremsatte, at den har meent Tilliden til Skrivet ei at være stærk nok til at noget Skridt behøvedes for at rolle den.

(Sluttes i næste Nummer.)

T h e a t r e t .

Interdum vulgus rectum videt, est ubi peccat.

Horat.

Torshagen den 23de: Kjoelen fra Lyön, Lysspil i 4 Acter af Jünger. Efterat havde holdt i over 19 Aar, blev dette Stykke fremdraget i Slutningen af forrige Aar og givet med en for det meste ganske nye Rollesætning, altsaa tildeels, saavel for Skuespillerne som i det mindste for den yngre Deel af det Skuespilbesøgende Publikum, som en Nyhed, der stedsfortjener at regnes iblandt de bedre tydske Lysspil, med Hensyn til de grundige Characterfjilbringere, interessante Situationer og den flydende, lette Dialog, der udmærker Jünger's Lysspil: ligesom det paa den anden Side ikke kan nægtes, at dette Stykke deels ikke kan frikjendes for Trivialiteter og forslidte Characterer, hvilkke dog især maae tilskrives dets Alder, deels ikke fra enkelte Bitterheder eller altfor drøie Sandheder, der i en finere Indkladning vilde have gjort større Rytte og fundet større Indgang. Udsærlsen af dette gamle Stykke var i det Hele taget god. Hr. Fryden Dahl, den eneste af den gamle Rollesætning Tilbageblevne, gav Hornaus Rolle med al den ham egne Finess, Anstand og Energie, der i saa høi Grad havede, og med saa stærke Farver Characteriserede denne ypperlige Fremstilling. — *Wd.* Spindler, denne sande Skuespillerinde, i dette Drøis høieste Betydning, var ikke mindre fortræffelig som Frue v. Hornau. Den Aand og Socialitet, den Id og Smag, og især den piquante Ironie, der udmærker hendes Spil, fortjente og vandt levende Bisfald. — Hr. Lindgrens med saa megen Sandhed og Natur fremstillede Ordling, fuldbendte dette skønne Kloverblad, der vilde være en Prydselse for enhver Scene. — Som Frue v. Frey, tilstaaer Rest. aabenhjertigen, behagde vor talentfulde Kunstnerinde. I se n ham aldeles ikke, og da han har en saa stor Fortjærlighed for hendes, almindelighed saa fortrinlige, Fremstillinger, maa han næsten troe, at have Ret i sit Mishag med denne Rolles Behandling, der forekom ham deels affecteret og unaturlig, saavel i Diction som i Gebærder og Stillinger, deels altfor kjendeligen beregnet paa Knaaleffect, der i den franske Kritik betegnes med et: *Spadille forcé*, som sædvanligen deels forseiler sit Maal: at imponere, deels endog frembringer den modsatte Virkning. — *Wd.* E i se n vilde have været fuldkommen upaaklagelig som Constance, der forefæst er en temmelig slau Rolle, dersom hun havde givet den med mere Lethed og Simplicitet. Denne unge Skuespillerinde har i Særdeleshed at vogte sig for ikke at forfalde til kold Declameren, der saa let udarter til Præletone. — Rosine fremstillede *Wd.* Clemen sen med megen Ynde og indtagende Naivitet og en vis elskværdig Barmhædighed, der i Forening med hendes til slige Roller saa særdeles fordeelagtige Udvores og behagelige Organ maa vinde almindelig Deeltagelse. Det

var derfor at ønske, at Theater-Directionen vilde give denne saa haabesfulde unge Skuespillerinde, der tillige besidder en ret behagelig Syngestemme, oftere Leilighed til ved fortsat Ovelse, at uddanne sit umistjkelige Talent, der derimod, ved ikke at gives den Virksomhed, det i saa høj Grad fortjener, steds maa blive fremmedt paa Scenen, og vil derved ikke kunne opnaa den, for enhver Fremtrædende saa nødvendige, Routine, der er saa mangt et maadeligt Subjects største Fortjeneste. — Baron Wilbach fremstillede Hr. Clausen med fortrinligt Held, og den Flid, han aldrig lader savne. — Walsteds Rolle var i de bedste Hænder hos Hr. Stage, hvis Spil udmærkede sig ved Kethed og Natur. — Majorens Rolle gav Hr. Pals med meget Liv og en vis temmelig Karakteristisk Ledesløshed, der kun ikke steds harmonerede med hans uidentivul i det Hele altfor pretiosse Diction. — Hr. Kirchheiner viste megen Flid og Tænksomhed som Bedford, (en Rolle der isvrigt passende kunde besattes med Hr. Liebel) men Evnen svarede ikke steds til Villien. Denne unge Skuespiller er endnu altfor meget Begyndt til med Held at kunne løse en saadan Opgave, som den ham her givne, der fordrer to forskellige Charakterers Fremstilling, nemlig den paatagne Pedants og den virkelige Officiers og fyrige Elskers, der mere maatte stille igjennem hos den forstillede Magister. — I Hr. Solms Caspar, der foresten var ret brav og naturlig, var heller ikke den fornødne Høiløb og Genhed. — Med Undtagelse af en vis altfor stor Frihed, der saa let udarter til Fræthed, var Mr. Winslow en naturlig og livfuld Lotte. Derefter opførtes en Entrée og til Slutning den tredje Forestilling af Farten: Ontelens Slot, der er omtalt i No. 4 af dette Blad.

Frebagen den 24de: De to Dage, Syngespil i 3 Acter af Bouilly, oversat til Cherubinis Musik af R. T. Bruun.

Denne Stykke, der kan tjene til Konster for en Syngespiltext, er et af de skønneste Syngestykker, vort Repertoire er i Besiddelse af. I sin Tid blev det ogsaa værdigen udført, da en Rosings Knudsen, Saabye, en Frydenbahl og Mr. Frydenbahl glimrede i Hovedpartierne. Siden har den sceniske Udførelse mere og mere tabt sig. Ved denne Forestilling var Besætningen af de tre Hovedroller nye, og kan den end ikke roses som helhed, fortjener den dog billigen den Roes, at de samtlige Spillende, især i Hovedpartierne, lagde en umistjkelig Flid og Stræben for Dagen, efter saavidt det stod i deres Magt at tilfredsstille Publikum. Som Wandbæreren Michelli, havde Hr. Zinck, for dem, der ikke havde seet Knudsen, ingen vanskelig Kamp at bestaa, da ingen af hans senere Forgængere, Rind og Rielsen, vare synderlig heldige i sammes Fremstilling. Publikum, der derfor i den senere Tid har været vant til, saa at sige, at lukke det ene Øie, med Hensyn til denne Rolles Udførelse, havde efter denne Maalestok, al Aarsag til at være tilfreds med den udmærkede Flid og Anstrængelse, der saa tydeligen spores i Hr. Zincks Fremstilling, saa meget mere som han med, en hos ham usadvantlig, Varme og Liv, foredrager det skønne Partie, der dog vilde vinde betydeligt, dersom det kunde lykkes Kunstneren at tilegne sig den fornødne Inderlighed, der endnu tilbedes savnes saavel i hans Sang som dog især i hans Spil. Hr. Kirchheiners Flid som Kemand var ikke mindre tjenlig, og

han var heller ikke ganske uheldig i sine Bestræbelser. Mere Tid, og en større Værdighed vilde bidrage meget til at have Coloriten i det smukke Malerie. — *Md. Werschaall* var som Constance den heldigste af samtlige Spillende, og saavel hendes Spil som Sang fortjente udmærket Roes. Hendes Stemme savner vel tildeels Kraft og Fylde, for at trænge igjennem med Effect, men den er paa den anden Side saa behagelig, ungdommelig, frisk og klar, at man, tilslige indtaget af hendes skønne udtryksfulde Foredrag, neppe mærker hiint Savn, og ved fortsat Tid og Ovelse, vil den udmærket talentfulde unge Kunstnerinde snart erhverve sig et stærkere: *Portamento*. Den sidste skønne Scene i 3die Act, hvor hun bønssælber Obersten, vilde frembringe større Virkning, naar hun ved en følgende Forestilling vilde fremsige de lidenskabelige Repliker mere Slag i Slag og maaske iagttage et vist, paa dette Sted imponant, Crescendo i Dictionen. — Oberstens Rolle udførtes denne Aften i *Dr. Ryges* Upasselighed, af *Fr. Fr. Ryden Dahl*. — Davor valgte *Md. Funck* nu snart vil finde sig foranlediget til at afgive *Marcellines* Partie, kunde man maaske ønske at see det tildeelt *Md. Clemensen*, for hvem det synes meget passende. — Paa den forhen paaanførte Fiirlighed og den ikke tilfredsstillende Sang naar, var *Fr. Bauer* en upaatagelig *Antonio*. — Imod *Fr. Winsløw Juniors* Spil som *Pisano*, var Intet at indvende; tværtimod fortjente det al Roes; men i sine Soloer i Begyndelsen af den Act, leed han tolt Skibbrud. Choret derimod gik fortræffeligt. Musikken er almindeliigen beundret som et Mesterværk, og *Cherubini* af Mange anseet for den største nulevende Opera-Componist. Fra Orchestrets Side var Udførelsen ypperlig.

Lørdagen den 25de: Duellen, Syngespil i 3 Acter. Saa vel Stykket som Udførelsen er omtalt i No. 2 af dette Blad. Der efter opførtes *Galottis* vakre Ballet: „*Bjerg og Bøndernes Børn og Speilet*“ med *Schalls* Musik. I den havde især de to unge, meget lovende Dands-Gleever *Isene*. *Møller* og *Påtges*, der udførte Hovedpartierne, Leilighed til at udmærke sig og vandt fortjent Bisfald. — *Fr. Møller* har mere Fasthed og Sikkerhed, eller hvad man i Dandskunsten kalder *Uplomb* og mange skønne Stillinger; *Fr. Påtges* mere Gratie og Lethed; begge forene et særdeles vakker Udvortes med et afgjort Talent til, ved fortsat Tid og Ovelse, at blive værdige Præstinder af *Terpsichore*.

Bekjendtgjørelse.

De Forfattere eller Boghandlere, der maatte ønske deres Artikler anmeldte i dette Blad, vilde behøve at tilsende Forræggeren i Møntergaden No. 128 1ste Sal samme, under Convolut med Udskrift: „Til Redactøren af Conversationsbladet.“

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden No. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 4de

No. 8.

October 1824.

M o s a i k.

I Gaar Kl. 10 holdt den til Storhertugelig Oldenburgsk Superintendent og Consistorialraad udnævnte Dr. Theol. Kochen sin Afskedsprædiken i St. Petri Kirke, der var saa fuld af Mennesker, at Mange allerede tidligt maatte gaae bort, fordi de ingen Plads kunde erholde. Til et følgende No. af dette Blad er Redactoren fra en udmærket Forfatter lovet nogle Bemærkninger angaaende Valgtalerne af Hr. Doctores Reinhard fra Stuttgart, Johansen fra Glückstadt og Wolff, der skal holde sin næstkommende Søndag.

Bladet: „Dagen“ holdes nu ogsaa i Ulm af Selskabet: „Dannebennerne“ (die Gesellschaft der Dänenfreunde.) Den 2den August ankom de første Danske Tidender med den rindende Post til Donauslodens Bredder.

Theatermaaler Terwitz fra Leipzig agter nu med det første at forlade Hovedstaden, og hans Panoramer og Diaphanoramer ere kun i denne Maaned at see.

Architekt Schmidts Kunst-udstilling paa Østergade staaer endnu i denne Uge aaben, og Indtagten tilfalder fra idag af en nysafdød Kunstners Enke og Børn.

I denne Tid er her kommen en Italiener Zavi de Ferranty, til Hovedstaden. Han tilbyder at give Underviisning i det italienske Sprog og i Guitarspil, som han til Fuldkommenhed forstaaer, hvilket han agter at give offentlige Prover paa. Han logerer i Hotel Royal ved Gammelstrand.

L i t e r a t u r.

I.

Slutning angaaende Slussens Oversigt af Industrien i Danmark.

Sjette og sidste Afdeling om Folkemængden undersøges korteligen de Virkninger, man vil tillægge en stor Folke- mængde, angives de betænkelige Følger deraf, den naturlige Orden hvori Folkeformerelsen bestemmer sig selv, og Grundprincippet for Regjeringens Bestræbelser for Folkemængden, opløst i nogle prak- tiske Regler. Derefter nogen Anvendelse paa Fædrelandet. Re- tensenten bemærker her som feilagtig den Anførsel S. 456: „der fødes flere Piger end Drengene,“ hvilket just er det modsatte. Denne Feil er ikke rettet af Oversætteren.

Naar Forfatteren S. 455 (i Oversættelsen S. 339) anfører Folketallet for Danmark og Hertugdømmene efter Klasser af Stil- ling og Næring, saa sees, at Tallene grunde sig paa, og ere en Sam- mentægnning af de i Thaaarups Statistisk 3die Deel givne Ta- beller. Men naar han anfører 1100,000 at kunne regnes til Ager- dyrkningen, saa maa man antage, at han har sammenlagt Kulsbrus- gernes Antal 611,627; Tjenesttyendets 218,553, og Dagleieres, Huusmænds etc. 271,675; ialt 1101,855, som med hiint runde Tal er ansat; men da er ikke lagt Mærke til, at af Tjenesttyendet hører 37000 til Kjøbstæderne; og at af Dagleiere etc. omtrent 23 000 ligeledes høre til Kjøbstæderne.

De som ønske, siger Hr. Forf. i Forerind. S. X., at gjøre sig et nogenlunde klart Begreb om Danmarks Nationalvelstand, kunde med Rette forlange, at det vigtigste Leed i Kæden (Finantsevesenet) ikke var forbigaaet, og ere berettigede til at spørge? hvi dette er gjort, „Endskøndt, vedbliver han, jeg gjerne erkjender vor Regjeringes Liberalitet, og dens Ønske at være populair i dens Finantsevesen, saa har jeg dog ikke seet noget, som bestemt antyder nogen Nærmelse

til Publicitet. Og jeg anseer det for Borgerpligt ikke heri at gaae uden for dens Synsmaade, hvormeget jeg end er tilbøielig til at troe, at Regjeringer neppe paa nogen Maade mere kan skaffe sig Nationernes Kjerlighed og Tillid end ved Publicitet i Finantsvæsenet. Hvor let det da end kunde være mig, som enhver Anden, at samle Finants - Efterretninger, og hvor meget jeg end kunde stole paa, at selv saadanne Efterretningers Bekjendtgjørelse vilde ansees og behandles med Liberalitet, troer jeg dog ikke at kunne gjøre det. For det første, bør det ikke være Hensigten, at tilfredsstille en guld Nyssigenhed; for det andet, er det dog ikke vel muligt at bekjendtgjøre saadanne Efterretninger uden at misbruge deres Velvillighed man har faaet dem af. For det tredje, er det Regjeringen, og ikke den private Mand, der skal og kan bestemme hvorvidt saadan Publicitet er nyttig. Af disse og flere Aarsager, hvortil endnu kommer den Overbevisning, at man med al Sammensankning endda ikke kunde undgaae betydelig Ufuldstændighed, har jeg indtil videre tilbageholdt de Efterretninger om vores Finantsvæsen, som jeg kunde have samlet, og opsat at meddele de Resultater for vores Statsøkonomie, der staae til at udlede deraf."

Forerindringen slutter med nogle usømmelige og uærdige Udsagn paa en af vort practiske Landvæsen, og vor økonomiske Literatur høistfortjent Meckborger Kammerraad Drensen, som ikke undlod at tage til Gjenmæle, og give Angriberen fortjent Svar.

Oversætteren har vel stiltiende rettet nogle af de Klussete mange Trykfeil, s. Ex. naar Originalen S. 61 har 335 Regnebøger aarligen istedet for 235, saa er dette S. 47 i Oversættelsen rettet og saaledes mere; men derimod ere mange Trykfeil, som Klussetes Rettelser ikke indeholder, vedblevne usorandrede i Oversættelsen. Det er Tilfældet med de 5 første af Klussets opgivne Rettelser, hvilke i Teksten ei ere blevne ændrede. Recensenten vil ikke sammenligne de øvrige, da maaskee Tilfældet maatte findes at være lige. Det er en Regel for en Oversætter, at lade sit første Arbejde være at gjenneemgaae Originalens Berigtigelsesliste. Man seer, at vor Oversætter har først til Slutning gjort det.

3 Prof. Falk's Sammlungen 2ter B. 1821, er til Slutning

gen givet, paa et Tillægs Blad, en Anmeldelse af den Gliemann'ske Oversættelse af Muffens Værk. Deri vises, at Oversættelsen har været i at ansees Skrivet som den danske Stats Statistik, hvilket det er langt fra at være, og som det ei tilsigtede at være. Fremdeles optage vi af denne Korte men saa rigtige Faldske Bedømmelse følgende: „Ved de S. 155 opstillede Grundsætninger over Grundens extensive og intensive Cultur, børde større Tydelighed have været brugt, for at forebygge Misforståelse, som om Forfatteren vilde opgive cultivere Agres Forbedring imod nøgne Heders Optragelse. Forfatterens Mening kan ei misforståes. Andre Sætninger kunne trænge til Berigtigelse, saasom om Skattefrihed, Befordringsvæsenet, Natural-Leverancer, imod hvilke Forfatteren erklærer sig i alt for stor Almindelighed; ogsaa tørde den Pligt, hvis Tagtagelse Forfatteren fordrer af alle Grundeiere, at bidrage til Fremskridt til sikker Grunding og Formering af Nationalformuen, være moralisk, uden at være statsretlig, begrundet. Der behøves i Grunden ei at være nogen saadan Pligt. Søger hver paa bedste og lovlige Maade sin egen private Formues Formering, saa er Nationalformuen berbed ogsaa befordret. Titelen lyder paa Danmark. Der er i nogle Afsnit taget Hensyn paa Hertugdømmerne, men ei overalt, ei f. Ex. hvor der tales om Smør eller om Kjøbhandelen. Hvorvidt Forfatterens Dom over den danske Nationalcharakter er grundet, eller blot at tilskrive Forfatterens vrangtune Lune, voder vi ei at afgjøre. I alt Fald maa det berom Anførte kun være at indskrænke til enkelte Dele af det egentlige Danmark. Tabet af Norge er bedømt høist urigtigt, ei i sin fulde politiske og økonomiske Størrelhed. For Hertugdømmerne er Tabet især søleligt. Ogsaa er Tabet af Helgoland, med Hensyn paa Elbskibsfarten, ei behørigt beskrevet.“

„S. 24 børde Opgivelsen af Tienden være dobbelt berigtiget, dels deri, at Tienden af Domainerne beregnes to Gange, dels i, at Kongen ei, ved Reformationen i Hertugdømmerne, erhvervede Tiende.“

Saaledes har Recensenten gennemgaaet det Muffenske Værk, med den Agtelse, Forfatterens Kundskaber og Talenter skyldes, men uden Hensyn paa det irriterende Væsen, man baade i Fortalen og ved flere

Leiligheder finder ham betaget af. Recensenten, som er sig be-
viist, ikke at have villet talt andet end Sandhedens Sprog, og som
anseer det for gavnligt for Literaturen, at de svage Ciber et saa-
dant Værk fra en saadan Forfatter har, ikke blive ubetydte, troer,
at have bliist sig som en Bedømmer af Værket, ikke som Angriber af
Person. Recensenten ynder ikke Feide, men frygter den ikke heller,
om han muligens skulde blive paatungen den.

— a —

II.

I Augusthæftet af den franske literaire Journal: *Revue
Encyclopédique*, har P. A. Heiberg meddeelt en Anmel-
helse af de i Aaret 1822 udkomne: Philosophiske og Historiske Af-
handlinger af det Kgl. Danske Videnskabs-Selskab 1ste Deel. De til-
samme meddeelte Bidrag af Hr. Biskop M u n t e r og Professorer-
ne T h o r l a c i u s, R a m u s, og W r f e d nævnes med Udmærkelse. Li-
geledes anmeldes ogsaa Hr. Riises „Archiv for Historie og Geographie“
der omtales som en med Flid og Kyndighed velvalgt Samling; kun-
badles det, at Udgiveren ikke stedse har opgivet de Kilder, hvorfra han
øser; tillige bemærkes, at de fleste Oversættelser i Archivet efter det
Franske ere flette, og som et Exempel anfører Hr. Heiberg, at
i 12te Bind Side 64 er det interessante Optrin imellem Gustav den
III og Baron de la Houze aldeles misforstaaet derved, at Oversæt-
teren af denne Anekdote, der findes i et ældre Hæfte af den her
omhandlede Journal: *Revue Encyclopédique*, har oversat
Ordet: *esprit* ved *bon sens*, der giver en ganske urigtig
Mening.

T h e a t r e t.

Wer Stürme fürchtet, segest nie durch Meer

Mandagen den 27de September: Geert Westphaler Co-
moedte i 1 Act, af Holberg. — Hovedrollen: den meget talende
Barbeer, Mester Geert, er en af Hr. Lindgreens Mesterroller.

Iblandt de mindste betydelige Personer vare Hr. Hafs som Teronimus, Rosenkilde som Tobias Procurator og Mdrn. Clausen som Sunib og Poulsen som Pernille, især velplacerede. — Bagtæppet i Sædecorationen er saa scandaleust, at det neppe vilde være anstændigt i en Hællebob, mindre paa et Kongeligt Theater. — Derefter gaves en af Hr. Funck componeret Entree, der udførtes med fortjent Bifald af Hr. M. Werning og Hr. Funck og Carl Weile. Til Slutning: Konnerne, Operette i 2 Acter, oversat efter Picards: les Visitandines til Deviennes Musik af Falken. — Dette underholdende gamle Stykke, med sin behagelige og karakteristiske Musik, sees endnu stedse med Fornøielse. — Hr. Stages Gregorius er især af megen comisk Effect, og fortjener Navn af en fortræffelig Copie af Knudsens Original, der siden, i Rinds Fremstilling, med ikke mindre ubmærket Held blev gjengivet. — Hr. Stages Udførelse af denne Caricatur, er tillige en agte kunstnerisk Production, med Hensyn til den Maade, hvorpaa han saa aldeles, og med et saa ubmærket Held, veed at fornagte sin Individualitet. — Med den hende egne Bliidhed og Ynde fremstiller Md. Werschall Euphemia; kun var det ubehageligt, at Forfølelse nødsagede hende til at ubelade den store Aria i 2den Act med obligat Waldhorn Accompanement, der ubentvivel er det fortrinligste Nummer i hele Musiken. — Som Priorinden var Md. Dahlen, som Taarnvognsterken Md. Liebe og som Postkarlen Hr. Holm, hver ganske paa sin rette Plads. Frontin havde en fortrinlig Fremstiller i Hr. Cetti, med Undtagelse af en ubehagelig Miiditet og et altfor høirøstet nonchalant Væsen, der hverken gjør nogen behagelig Effect, eller karakteriserer en siin fransk Ejener. — Om Hr. Bauers Fremstilling af Belfort kan kun siges, at den hverken var god eller slet. Da Hr. Bauer er saa vant til at fremtræde i unge Bønderkarle-Roller, falder det ham vanskeligt i Cavalierroller at afslæppe en vis Stivhed og Biirlighed, der stedse er støvende, og staaer i samme Forhold til Næstand og Gratie, som en Regnepenge til en Ducat. — Konnerne repræsenteredes af Mdmerne: Clemensen og Winslow og Ifene. Flamband, Kongsted og Irgang. —

Firsbagen den 28de: *Ugtemanden og Ungkarlen*,
 Lysspil i 3 Acter, oversat efter Lebruns tydskt Bearbejdelse af Waf-
 stand og Julgences franske Original: *le Coelibataire et*
l'homme marié, af Professor L. Kruse, der, som betjendt har
 opholdt sig i nogle Aar i Hamborg, hvor han har seet den tydskke
 Oversættelse: „Eine Freundschaft ist der andern merth.“ Dette
 Stykke, hvis Sujet vel er ubetydeligt, erstatter ved comiske og nye
 Situationer, hvad det mangler i Henseende til Charaktertegnung
 og er ved en god Udførelse, ikke uden Interesse. Her hævedes den ved
 Hovedrollerne helbige Behandling af *Herr. Liebe* som Ungkarlen
 og *Stages* som Ugtemanden. De øvrige Medspillendes Fremstillinger
 vare alle upaaklagelige. — Derefter gaves en af *Hr. Pacher* com-
 poneret meget smuk Entree, som man kunde kalde *Flor-Entreen*,
 og som udførtes særdeles valkert af de, allerede i forrige No. af
 dette Blad, med fortjent Roes omtalte, talentfulde Elever *Frene-
 Møller* og *Påtges* og *Hr. Pacher*, der alle vandt almindel-
 ligt Bifald. Til Slutning opførtes: De to *Grenadeter*,
 Lysspil i 3 Acter af *Patrat*, oversat af *N. T. Bruun*. — Udførel-
 sen af denne piquante Farce, der især ved en udmærket Fremstil-
 ling ikke kan nægtes at moere, var deels med Hensyn til den mærkelige
 Uffikkerhed hos Nogle at ansee som en Generalprøve, deels, i Sammen-
 ligning med den gylbne Tid, da *Frydenbahl*, *Saabne*, *Wd-
 Zinck*, *Wd. Spindler* og *Rind* glimrede i Hovedrollerne, kun
 taalelig. Overhovedet fordrer alle flige frivole Producter den højeste
 Grad af Lethed, Finess og Naivitet, naar ikke deres Fremstilling
 paa Skuepladsen skal tage sig ud som et Aft fint Velinpapiir, fuldt
 af Blæk-Flakker; beskrevet af en smuk Haand, vilde man i det
 mindste, uanset Materiens mulige store Mangler og Usudkommen-
 heber, dog rose den calligraphiske Skjønhed, og ved første Blik over-
 see selv de grovere orthographiske Bommerter; men paa et Aft Con-
 ceptpapiir, belakket og beskrevet af en Svovelstil-Pen, falder det
 øvrige Indhold dobbelt i Minne. — For at begynde med den forre-
 sten heldigste og fortrinligste Fremstilling, vilde vi strax vende os
 til *Hr. Stages* *Dragon Sans Regret*, der allerede beviser det
 Fremsatte for den, der har seet dette Stykke i Paris, eller kan sætte
 sig ind i Stykkets Fremstilling af franske Skuespiller. Denne Rolle
 er af Forfatteren saa rigt udført, at der kun hører et naturligt
 Talent for flige Roller til alerede at behage og besaaarsag har man
 ogsaa i *Dufinois* Dilettanter og PrivatKuespillere, der fremstille
 denne Dragon med Bifald. For den strengere Kritik kan den derimod
 ikke fuldkommen tilfredsstille, uagtet at Erkjendelse selv af
Stages udmærkede Talent, naar den ved altfor stor Slaphed i det
 comiske Luges Toile drages ned til Plathed og drøi Natur, iskedet
 for modsat at formildes ved Finess og decent, gracieus Socialitet.
 Vi formode, at *Hr. Stages* Selvtillid til sit sjældne Talent, som
 Ingen kan sætte større Pris paa end *Refr.* det dersor ogsaa troer,
 at det berettiger til des strengere Fordringer, som kun ere at anvende
 hos den sande Kunstner, har forledt ham til at give denne Rolle
 med en større Grad af Overgiveness, for at bruge det mildeste Ud-
 tryk, for ikke at blive en fladist Copie af *Frydenbahl*. Den
 caricaturmæssige Embrasieren af den gamle Margot, der med megen
 Sælselise fremstilles af *Wd. Clausen*, gaar saaledes f. Ex. al-

deles ud af Sans Regrets og ind i Pierots Character. —
 Alerebe den første Scene i Stykket bragte Tilskueren i en streng Re-
 censent-Stemning, saa aldeles mislykkedes den. Det Piquante i
 det naive Forsvar af Egtestanden og Jomfruestanden, imellem de
 to unge Bønderdiger Elson og Fanchette, gik ganske tabt, da den
 enes (Hr. Kongstedes) Barnagtighed og den andens (Md.
 Rielsens) Plappren, kun slet erstattede den Naivitet og indta-
 gende Barnlighed, der karakterisere denne Scene. Kommer nu
 hertil det totale Mangel paa Ensemble i første Act, især i adfælt-
 lige af de første Scener, og endelig Savnet af den fornødne elstvær-
 dige Mandighed i Hr. Enholms forresten fortrinlige Fremstil-
 ling af Vidor la Tulipe, — da kunde man let blive uretfærdig imod
 den øvrige upaaklagelige Fremstilling af Vidor la Liberté,
 af Hr. Liebe, Mathurin af Hr. Pass, Micheli af Hr. Due og
 Jaquinot af Hr. Kongsted. —

Torshagen den 30te: Udbmærket, Lytspil i 4 Acter af
 Clauxen, og: den nye Torbegodseier, Opsette i 1 Act af
 G. Just, oversat til Bøvelbiens Musik af N. L. Bruun. I den-
 ne vakkre Opsette, var Babets Rolle nye besat med Md. Cleme-
 sen, der ogsaa i denne Rolle ganske svarede til de Forventninger,
 hun har vakt,

Torshagen den 1ste October: Bønden som Dommer, Stues-
 spil i 5 Acter. Dette interessante Stykke og sammes Udførelse,
 skal blive omtalt efter en følgende Forestilling.

Theater-Anekdoter.

Det Theaterblad havde en Kunstdommer roest en heist underord-
 net Skuespiller for „ædle Stillinger.“ Da man i denne Anled-
 ning i et Selfab bemærkede, at det formodentlig maatte være Sa-
 tire, da bemeldte Skuespiller netop i den Rolle, hvori hans „ædle
 Stillinger“ vare bleve roeste, havde begaaet den Betise at sætte
 sig op paa et Bord, undskyldte en af Kunstdommernes Venner, der
 ikke havde læst Bladet, denne med den Bemærkning, at „ædle
 maatte være en Trykfeil istedetfor „ælle.“

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Borsbagen b. 7de

No. 9.

October 1824.

M o s a i k.

Hr. Musikhandler Rose har fra den bekjendte Veltenste Kunsthandel i Carlsruhe erholdt tilsendt et Antal Exemplarer af et udmærket Kjønt Kunstværk, der uden tvivl er det Skønneste i sin Art, der er seet her. Det forestiller: Somfrue Marias Formaling, er malet af Raphael Sanzio d'Urbino, (1504) tegnet og stukket i Kobber af Longhi (1809) og nu litographeret af Deri (1824). Den ovennævnte Kunsthandler, Johan Velten, har for 6000 Franker tilkjøbt sig Tegningen, og efter den er Steen trykket, der koster 5¹ Species forarbejdet. Et godt Aftryk af Longhis Kobberstik, et saadant Kal Hans Døthed Prinds Christian Frederik besidde, koster 110 Florins.

Den talentfulde unge norske Artist Thomas Fearnley, der ved Kunstacademiets Udstillinger her i Staden i Aarene 1822 og 23 gjorde sig fordeelagtigen bekjendt ved adskillige valkre Prospekter, deels Originaler, s. Gr. den af Charlottenlund Skov, deels helbige Copier efter Dahl, har under sit senere Ophold i Stockholm vundet det derbørende Kunstacademies Bifald, og er af Hans Majestæt Kongen af Sverrig bleven overdraget at male nogle Norske Udsigter, der ere bestemte til at ophænges i den Kongelige Lyst-Pavillon Rosenbaht i Dyrehaugen.

Det bekjendte hamburgske unge Kunstnerpar David kan ventes her til Staden i næste Maaned. Hr. David, der er bekjendt som en udmærket Pianofortespillerinde, er endnu ikke syldt sit femtende Aar, og hendes Broder, der er en fortrinlig Violinspiller, og en Eleve af Violinisternes Konge: Ludvig Spohr, endnu ikke sit septende.

Literatur.

Keiner gönnt Andern das Licht —

Gr. Hæng.

Under Titel af Nyaars-Morgen, et Nym, har Pastor Nicolai Frederik Sevel Grundtvig udgivet en lyrisk Digting, der, især med Hensyn til sin mærkelige Fortale, har vakt megen Sensation. Det temmeligen almindelige Rygte, at Grundtvig, der ikke kan nægtes en høj Rang iblandt Danmarks udmærkede Digtere, agter at forlade Danmark eller dog Kjøbenhavn, synes ved denne Fortale at vinde Stadfæstelse. Dette libet Skrift, der, paa Forfatterens eget Forlag, er trykt i det Schuliske Officin, og sælges (7½ Ark 12) for den billige Priis 4 mt., har dobbelt Interesse, da Forf. efter sit eget Udsagn med samme begynder en ny Bane i sit aandelige Liv som Skribent. Nogle faa Brudstykker af den i flere Henseender mærkværdige Fortale, tillade vi os her at anføre, da de deels vilde sætte Læseren i Stand til at fatte Skriftets Tendenz, deels, som vi haabe, give Mange Lyst til at gjøre sig nærmere bekendte dermed.

„Det er vist nok ikke rimeligt, at dette Nym vil tællés Manger eller engang læses af synderlig Andre, end min Nym-Stads gamle Benner, hos hvem det vist ingen Fortale behøver, da det for dem heeligjennem selv er en saadan, ja, er ret egentlig en glad og kjærlig Fortale til den Nym-Kronike, om man saavil, jeg nu føler mig stemt til at skrive. Imidlertid, hvem der nuomstunder ei vil være aldeles haabløs, maa vænne sig til at haabe det urimelige, haabe, hvad kun ved Mirakler kan skee, og sandelig, er det Skjalbene, som sinde sig mest Raabte og fliske til at fatte og nære urimelige Haab, da er det siesynlig ogsaa de, danske Forfattere, der ret in-

derlig maae ønske at kunne dele dem; thi selv det Haab at finde Læ-
sere, som dog ingen Skribent, der er værd at nævne, kan undvære,
selv det hører nu i Danmark til de mest urimelige! Altsaa takker
jeg Gud, som for alle mine andre urimelige Haab om Danmark og
Norge, saa ogsaa for det, at disse Blade, trods al rimelig Formod-
ning, ei blot skal finde mange, men selv mange velvillige Læsere,
hvem Grund-Tonen tækkes, om end Meget falder dem dunkelt, og
vel Endeel urimelig sørt! Uden dette Haab kunde jeg neppe ud-
give, hvad jeg af min fattigdom selv maa bekoste, og uden det
kunde jeg umueligt føle, hvad Rimet stræber at udtrykke, og hvad
jeg dog er mig bevidst at have sølt saa levende, at jeg, alle mine
Dage, og visselig, jeg troer, evindeligt, maa regne de velsigene
Timer, i hvilke det store, gjenfødte Haab om Norden oprandt i mit
Hjerte, for de glædeligste, jeg har nydt paa Jorden. Derfor, uag-
tet det ingenlunde er rimeligt, at Andre, end hvem der kjenner og
ynder min forrige Bane, enten kan eller vil forstaae det Ord, hvor-
med jeg her begynder en nye, og, uagtet det er ligesaa urimeligt,
at Noget, for at kunne dele mine glade Morgen-Køleiser, vil gaae
tilbage, lytte til min Aften-Sang, og bryde Hovedet med mine
Natte-Tanker, kort sagt, gennemgaae min gamle Bane med mig
i de glemte Bøger; desuagtet haaber jeg dog dristigt begge Dele,
det skal man ogsaa see af denne Fortællelse, hvor jeg, ved saa kort og
tydeligt som muligt, at give et Omrids af min Bane, har det uri-
melige Haab, at sætte selv dem, det Enkelte ei kan blive klart,
istand til dog i det Hele at dele mit Syn og min Glæde."

Derefter giver Hr. Grundtvig en kort Skildring af sin
Skribentbane og ytrer sig iblandt andet Side XII paa følgende
Maade om sit Præste-Kald i Hovedstaden:

„Mit gamle, nødvendige Ønske, at kunne, i den By, hvorfra
fra Bantreen udbredte sig over Landet, og hvorfra Alt hvad der
skal udbrede sig over Landet, maa udstømme, mit gamle Ønske,
her at kunne enstund, uafbrudt, i Fred, forkynde Christi Eange-
lium, som det, der for de mange Millioner var, er for mig, og
skal bestandig være en Guds Kraft til Salighed, det begyndte nu
at opfyldes, og det er snart opfyldt; thi virkelige Aargange Christe-

lige Prædikener Intet her, som er værdt at tale om, da virker, efter min Overbeviisning, tyve saadanne kun den grueligste Eieghidsighed, kan maaskee vel formere Kirke-Gjængernes, men vist ikke de Troendes Antal. Sandelig, skulde jeg, efter et heelt Aars Prædiken, have sagt paa Samvittighed, om jeg havde nogen Grund til at troe, jeg havde udrettet noget, da maatte jeg svaret: ja, jeg har en urokkelig Grund til at troe det; thi jeg har prædikeret Guds Ord, og der staar skrevet: mit Ord skal ikke komme tomt tilbage, men, som Sneen og Regnen, udrette det, hvortil det udsendes, men ærlig maa jeg bekjende, det er ogsaa den eneste Grund, den, hvormed jeg maa trodsse Meget, som synes at vidne om det Modsatte."

Efter derpaa, i sit sædvanlige bjærve, kraftfulde Tungemaal, at have udladt sig om sin Fremtids Bestemmelse, vedbliver han S. XVI.

„Skamme maa jeg mig dybt, naar jeg, uagtet Alt, hvad mig er vederfaaret, dog end stundom kan tvivle om at finde en lille, venlig Plet i Norden, hvor jeg kan have Ro og Munterhed til dette mit Dag-Værk. Vist nok er det tilgiveligt, naar jeg tvivler om, at finde en saadan Plet paa det slade, skovløse Land, hvortil hele Kjøbenhavn nuomstunder, aandelig synes at høre, men, hvad da? Amager er dog ikke hele Danmark, snart, vil Gud, er Stenen afvæltet, som i mange Aar laae tungt paa mit Hjerte, og naar jeg da, saa godt som jeg kunde, har forkyndt Evangelium i Danmarks Hoved-Stad, da synes mig, er jeg fri, som Fuglen i Luften, og kan tage sit Sæde i Norden, hvor det skal være, hvor Gud vil berede mig Plads! Sandelig, det er mit, maaskee vel urimelige, men derfor ingenlunde ugrundede, Haab, at Gud, efter de atten, vist nok stier for Ham, men ei for Verden, bestaaede Prøve-Aar, vil skænke mig en lille Plet, hvor jeg kan prædike hvad jeg troer, synge hvad mig synes, og fortælle hvad jeg seer, uden at drages med den plumpe Spot, den aandløse Selvkløgskab, den latterlige Storagtighed, det iskøllede Haarkloverie, kort sagt, det hele døde Væsen, som er Tidens Pestilens, og var hidindtil baade indvortes og udvortes min Plage! Hvor forjævedes det er at brydes med denne gamle Trold-Per, hvis rette Navn er Eie-Gyldighed: aandelig Følelseshed, det lærte alt i gamle Dage Thor hos Udgaards-Løve, men

det er af de Ting, Ingen troer, før han har prøvet det; nu derimod, da jeg har lært, man falder snarest, naar man slaes med Ingen-Ting, nu længes jeg ret inderlig efter en lille Kreds af venlige Medarbeidere, der, uden at bryde sig om Heren, stole paa Heren, og stirre stadig paa det store Maal, Han sikkert vil, skal naaes: Oplyselsen af Nordens Helte-Land, til kristelige Bedrifter, paa en, med Tidens Løb og Vilkaar, passende Bane!!"

Foruden disse Linier, synes endnu Slutningen af Fortalen fremdeles at antyde Forfatterens Bestemmelse at forlade sit Fødeland. Den lyder som følger:

„Da vi har lært, det er pinligt at dø, før man har syldt sine Dages Tal, saa vil vi nu opslaae vort Paulun, hvor man vil lade os leve, og er det ikke her, saa trøste vi os ved, at overalt hvor vi komme, med Oldtidens levende Minde, der føre vi i Grunden Fæderne-Landet med os, især da vort rette Fæderne-Land dog er her: oventil, hvor Han boer, af Hvem al Fæderlighed haver Navn!!!

Ingen kan finde det rimeligere end jeg, at man i Uimidelighed vil erklære disse Oplysninger, saavel som Rimet selv, for ibet Sværmerie og Galmands-Værk; thi Ingen er bleven søeligere erindret om, at denne er det attende Aarhundredes uforanderlige Dom om alt Aandeligt; men jeg nærer ret med Glid det urimelige Haab, at dette Skrig imod Anden ei meer skal kunne løfte sig paa Marken, uden at møde den Afsky det fortjener; thi skal det kaldes Sværmerie Alt hvad der gjør os aandelig levende, uden videre Spørgsmaal om Kilden, hvoraf Livet udstømmer, eller Maalet hvortil det stræber, da veed jeg, at hvert Hjerte, hvori der er en god Blods-Draabe af den velsignede Kilde, som sprang i danske Helte-Aarer, at hvert saadant Hjerte vil heller med et gudeligt og elskeligt Liv able Sværmer-Navnet, end, for at kaldes fornuftigt af Daarer, tilintetgjøre sig selv i en aandelig Død!"

Som Prøve af Anden i den ægte poetiske Digtning, tillade vi os kun endnu her at anføre de tvende første og de fire sidste Strofer af samme, der alerede tilfulde vidne om den høitbegavede, genialste Digter, der sikkert agtes og elskes, alle sine mulige Særheder uagtet, af mange Fiere, end han selv synes at troe:

Guds Fred! hvor I bygge,
 Paa Mark og paa Fjeld,
 I Bogenes Stygge,
 Ved Elvenes Bald!
 Guds Fred over Skoven,
 Hvor Stammerne staae!
 Guds Fred over Boven,
 Hvor Snekkerne gaae,
 Som ankre, som flage
 Paa feskligge Dage,
 Som end tone Fædrenes Flag!

Guds Fred, som den sandtes
 Ved Fædrenes Barm,
 Guds Fred, som den vandtes
 Ved Frelserens Arm,
 Guds Fred, som den throner
 Hvor Kjærlighed boer,
 Guds Fred, som den toner
 I Hytter af Jord,
 Som selv jeg den nyder,
 Tilensker og byder
 Jeg Brødre og Frænder i Nord!

Der kommer en Vinter,
 Og luner det end,
 Bag Klipper og Klinter,
 Hvor Kridtet blev Pen.
 Thi der under Stjer
 Er Nord-Lysset tændt,
 Som lyser og lyer,
 Hvor bedst det blev kjendt,
 Og aldrig en Vaage
 Skal fattes den Maage,
 Der sjunger, naar Elæderne gaar!

Der kommer en Time,
Der kommer en Tul,
Da Noget vil rime,
Som end leger Skjul:
Da flyve med Naagen
Hvo Livet har hjært,
Fra Marken til Baagen,
Om end det er sært!
For Fædre at følge,
Saa fløi over Bølge
Man før jo fra Mark og fra Dal!
Som Kæmperne sære,
Med Sagn og med Sang,
Man, Herren til Vre,
Skal flygte engang,
Alt som det i Dromme
For Die dig stod,
Da Art du saa Isomme
Bed Bøgenes Rod;
Guds Timer og Dage
Gaae frem og tilbage,
Gak aldrig i Rette med Ham!

Mens Markerne bølge
Med staaende Korn,
Mens Fuglene følge
Det gamle Skov-horn,
Mens Kroniken tæll'es
Og tæll'es de Smaa,
Om Dagen end strækkes,
Og Stæderne gaae,
Syng lavt over Skoven,
Syng høit over Boven:
Guds Fred over Folket i Nørd!!

Theatret.

Dulces ante omnia Musæ!

Horat.

Løverbagen den 2den: De to Dage, Syngeſpil i 3 Acter af Bouilly, Muſiken af Cherubini. Da Udførelſen er omtalt i No. 7 af dette Blad, ville vi her kun bemærke, at Md. Werſchalls Conſtance ved denne Foreſtilling var udmærket heldig, og i den forhen omtalte ſidſte Scene i Stykket vandt hun levende Biſald. Hendes livfulde og mere lidenskabelige Spil beviſte fuldkomment, at hun havde billiget den fremsatte Bemærkning i Henſeende til denne Scenes Effect. — Hr. Kirchheiner, der ſom Armahd har lagt megen Flid og Anſtrængelſe for Dagen, maa endelig vogte ſig for at udføde Ordene paa en uſſøn Maade, der ſaa let kan blive til Vane. Af Sammenhængen maatte man ſlutte ſig til, at „Tøden“ ſulde være „Døden“ o. a. m. — Tiden kan neppe tillade Armahd at omſavne Michelli, idet han ſtiger ud af Tønden, og Scenen vilde endnu mere vinde i dramatiſt Effect, naar flere af Soldaterne bleve udenfor Bagten; de kunde jo tale med hinanden, uden at iagttage Michelli og hans Tønde.

Mandagen den 4de: Valerie, Skueſpil i 3 Acter, overſat efter Scribes og Melesvilles franſke Original af Skueſpiller Stage. Dette ſmukke Stykke høves ved Md. Werſchalls vakkre Fremſtilling af Hovedrollen, der tillige værdigen underſtøttes af Hr. Stage ſom Grev Erneſt. — Derefter: Bjerghøndernes Børn og Speilet, og til Slutning: Onkelens Slot.

Tirsdagen den 5te: Joconde, Syngeſpil i 3 Acter af Etienne, Muſiken af Nicolo Isouard. Foreſtillingen af dette Stykke, der er omtalt i No. 5 af dette Blad, gav Reſt. Anledning til følgende Bemærkninger: Eigeſom den, der — for at gaae ind i det ved at omtale Udførelſen af „Joconde“ forrige gang anvendte Billede — vedbliver at blaſe for længe, om forreſten end nok ſaa rigtigt, i en ſpeilbiant ſjøn Sæbeboble, dog tiſſidſt ſaaer den til at briſte, ſaaledes gaaer det ogſaa den comiſte Effect, der, naar den forceres, ſom i Hr. Roſenkilbes iøvrigt ſaa fortrinlige Fremſtilling af Birkedommeren, tiſſeels forſeiles. De hlenſchlaeger har ſaa træffende ſagt: „det gaaer med den comiſte Felelſe ſom med Rattedansbræren; naar man nævner dens Navn, vaagner den af ſin Drøm.“ Derſom den nu alerede temmeligen almindelige Skik at extemporeere eller ſætte til i Rollerne, vedbliver at tiltage ſaaledes ſom den er begyndt i denne Saiſon, da vil man ſnart kunne vente at høre en Slags Samarbeidſe af den glorne Text, og Skueſpillerne ſaae tillige der ved en hyppelig Leilighed til at Roſe og ſtille paa hverandre. I Berlin og paa flere tydiſke Theatre blive de Skueſpillere, der enten ſatte noget til, eller tage noget fra, Digterens Text, multerede i den Anledning vil man erindre ſig det vittige Indſald af den berømte Unſelmann, der i et Stykke, hvor der vare Deſte paa Skuepladen, henvendte ſig til en af dem, der forrettede Naturens Røbtarſtiqeder, med de Ord: „Du veed nok ei, at du ikke maa ſætte noget til i din Rolle.“

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquiſt,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 11te

No. 10.

October 1824.

Galeottis Balletter.

Il brilloit à nos yeux comme un astre éphémère
Dont nous admirions la lumière
En tremblant chaque jour de la voir s'éclipser.

G. Legouvé

Enhver, der interesseter sig for Kunsten og dens udmærkede Dyrkere, vil det med Anmelderen glæde at finde vor store Galeotti erindret paa følgende Maade i det i forrige Maaned udkomne: „Berliner Allgemeine Musikalische Zeitung No. 36.“

„Desværre forglemmer man i Berlin, hvor Balletten dog behøves saa mange Nibler, hvad en Ballet kunde være og hvad den virkelige har været. Hvad indeholde vore Balletter nu andet end Spring, Fordreierler og Forvridelser, hundrede Gange igjentagne Grupper og Couple, knyttede til en jammerlig Fabel eller et flaut Eventyr? Kender da ingen af vore Balletmestere i sin Kunst en højere Kunst? Hvad var Pantominen hos de Gamle? Ja hvad blev ikke for et Nartuende i en langt mindre Hovedstad, i Kjøbenhavn, produceret af Balletmester Galeotti, en stor Kunstner! Han forstod at tale med sine Dandseres Miner og Gebærder, Grupper og Bevægelser, og af disse Elementer at skabe et nyt, eget, med ingen anden Kunst fremstilleligt Liv. Han erkjendte det højere tragiske Princip i Balletten, og torde med sin Forening af sande Kunstnere vove at opføre mimiske Tragedier, ja Romeo og Julie efter Shakspeare. Lad det endog være umuligt, at nogen Kunstner i hvilken som helst Kunst kan udholde Sammenligning med Cha-

speare, lod Galeotti heri endog være gaaet et Skridt for vidt, saa er denne Dristighed dog adlere, end at blive milelangt tilbage paa de første Stationer. Og hvorledes forhoies ikke Ballettens tragiske Birkning derved, at de handlende Personer ere stumme, stumme i den lidenskabeligste Bevægelse, der vil og maa og dog ikke kan udstrømme i Ord! Alerebde dette maa opvække en ganske egen elegisk Følelse. Og hvad blev ikke produceret i disse miniske Sør- gespil! Mere rørende kan Julies sidste Erklæring, at den ofrede Romeo har været og endnu er hende Alt, at hun har tilsvoret ham Troskab og nu vilde besegle Eden med sin Død — ikke udtales af nogen Digter. Componisten (Schall) gjentager her de samme musikalske Sætninger, der før have udtrykt Kjærligheds Tilstaels- sen og den hellige Gød, og nu først, ved Gjentaelsen af disse søde Melodier føle vi, at der for Julie ikke er noget andet Hæd end Døden; denne selv bringer Tilskueren Forsoning. Da hvilke Prægtsce- ner, adle, yndige og alvorslige, forstod Kunstneren at afvinde sit Stof! Hvor smaalige tage vore ideligen tilbagevendende, i ethvert Stykke voldsomt indproppe, Paradeoptoge sig ikke ud ved Siden af hine!"

Derpaa slutter Forfatteren sin Anmeldelse med en efter Hukom- melsen udført kort Analyse af 2den og 5te Act af Balletten Romeo og Julie, det er alle vore Læsere bekendt.

L i t e r a t u r.

I.

Oversigt af de i Danmark udkomnende
Tidskrifter og Ugeblade.

I.

For Christne. under denne Titel begyndte Pastor Sorgen- Risted ifjor et Tidskrift, der som Maanedskrift har været fortsat igjennem ti Hæfter, og nu udkommer som Ugeskrift, hvert Onsdag og Nummer. De udkomne Hæfter indeholde foruden fem-

ten Præbikener og en Confirmationshandling af Udgiveren, adskillige større og mindre Bidrag af Arndt, Augustinus, Bernhard, Bugenhagen, Claudius, Couard, Dennstedt, H. M. Gelb, Jenson, Gerber, Gieseler, Harms, La Harpe, Henhöfer, Hillmer, Hofmann, Hørnslydt, Hülsemann, J. Jonas, Kanne, Lassenius, Lavater, Linbl, Loskiel, Luther, L. F. v. Meier, Melancthon, H. Müller, N. Neander, Pustkuchen, Ribbeck, F. Rittler, G. H. Schubert, Scriber, Strauch, Strauß, Störig, Thiesz, Tholuck, Thomas a Kempis, Tiede, de Valenti, Werels, Winiger, o. Fl.

Som Prove af dette Tidsskrifts Aand og Stil, meddele vi følgende to Smaaafskrifter:

Ludvig den Tolvte, Konge af Frankrig, havde, før han tiltraadte Regjeringen, mangfoldige Fjender, som ideligen efterstræbte ham. Da han nu besteg Tronen, lod han forfatte et Register over alle sine Forfølgere, og ved hvert Navn satte han et sort Kors. Da dette rygtebød, flyede Kongens Fjender, fordi de betragtede Korfet, hvormed deres Navne vare betegnede, som et ondt Tegn, og frygtede, det gjaldt deres Liv. Men aldrig saa snart hørte Kongen tale om denne Frygt, før han lod dem Alle tilbagekalde, forstikkede dem om sin Raade, og erklærede: „Han havde skrevet et Kors ved deres Navne, at han derved kunde mindes om Christi Kors, og efterligne ham, som paa denne Præbikestol havde båret for sine Forfølgere, og sagt: „Fader, forlad dem, thi de vide ikke, hvad de gjøre!“

* * * * *

„Den fromme Samuel Bancraft reiste igjennem Nordamerika. Han maatte lade sig sætte over en stor Sø. Om bord traf han, blandt Andre, den ved sine atheistiske Grundsætninger berøgtede Volney. Pludseligen reiste sig en voldsom Storm, der hvert Diebli truede med Undergang. Mænd og Qvinder stregte af Angst og Fortvivlelse. Men Ingen af Alle stillede sig værre an, end Volney. Han saad paa Knæ for Capitainen, og besvor ham ved hans givne Ord, han maatte endeligen lade ham lykkeligen og vel over Vandet. Da alt Haab om Redning syntes at forsvinde, raabte han med ubstrakte Hænder og sunkende Dine: „O, min Gud! min Gud! hvad skal jeg gjøre? hvad skal jeg gribe til?“ Bancraft undredes saa

stortilgen over dette Udraad, at han tilstaa ham og sagde: „hvorledes, Hr. Wolney? Nu har De en Gud?“ Skjalvende svarte Wolney: „O, ja vel, ja vel har jeg det!“

Da Skibet langt om længe, ved et Guds Under, var kommen til sit Bestemmelsessted, blev Ovenfortalte snart almindeligen bekendt. Wolney skammede sig saameget ved sit svage Hjelpek, som han kaldte det, at han ikke torde lade sig see i noget offentligt Selskab i Philadelphia.

Af dette Bidskrift skal der i Løbet af et Aar være solgte omtrent 300 Exemplarer, hvilket, i en for Literaturen saa ugunstig Tid, tilfulde vidner om dets gunstige Modtagelse. Dets fjerde Bind vil være sluttet i næste Maaned.

2.

Samme Udgiver besørger tillige en dansk Bearbejdelse af det efter Fortjeneste saa berømte Værk: „*Andagts timer*“ af hvilket der i Tydskland, som bekendt, er udkommet 8 Dlag; det niende er allerede under Presen. Siden den første Udgave udkom i Aaret 1808, ere af dette Værk solgte 40000 Exemplarer i 8 Bind, altsaa 320000 Bind. Forfatteren, der længe meentes at være den udmærkede Theolog v. Wessenberg, er aldeles ubekendt. Af den danske Bearbejdelse trykkes 500 Exemplarer, der ere udsolgte paa omtrent 100 Exemplarer nær, hvilke i blide Dage skulle være solgte til Hr. Hofbogtrykker Seibelin, paa hvem altsaa Forlagsretten til dette Værk, der uden tvivl vil opleve andet Dlag, gaaer over. Det 7de Bind vorder færdigt i næste Maaned, og det 8de, hvormed Værket sluttet, i Februar 1825. I en Fortale til dette sidste Bind, har Oversatteren lovet at gjøre Rede for sit Arbejde, som, naar man sammenholder det danske Værk med Originalen, sees at være betydeligere end en Oversatters. Saaledes ere de fleste af de mange kjendte Digte, der udfordrigt give Hr. Thisted Rang iblandt vore ypperste religiøse Digtere, aldeles originale, og nogle enkelte Efterligninger af berømte tydske Forfattere. Som Prove af de Originals, meddele vi følgende af 7de Bind Side 44, der tillige kan betegnes som et kjont Forsvar, om et saadant behøvedes, imod dette Værks Antagonister:

Det styrker Hjertet under Livets Byrde,
 Det troster Sjelen i Dens Gavn og Qual:
 Ved Herrens Naade eengang vorde skal
 Gen Hjord, en Hyrde!
 Vil Fanatismen atme Brodre myrde
 Og rase vildt paa bloddænkter Val:
 O trost Dig, Fromme! eengang vorde skal
 Gen Hjord, en Hyrde!
 Han har jo sagt Det Selb, Hans Ord kan ikke
 Det Hjerte flusse, som vil troe derpaa,
 Indtil Det fleer, Dig vederqvæge maa
 Hans Naades Vilke.
 Bort fra Hans Flok enhver vanhellig Tvisten!
 O, troe ej Dem, som sige, at Man er
 Jo større Had til Andres Tro Man bær
 Desbedre Christen.

Er Din Tro bedst, saa viis Den som den Bedste!
 Gif Hver, og spørg ej efter Land og Stand,
 Han være Jøde, Hedning, Musfelmand,
 Han er din Næste!

Dit Troestræ lad bære skjønne Frugter,
 Som modnes for et evigt Himmels hjem,
 Mens Hadet, helvedsfødt, sig flyder frem
 I Stangebugter.

Som bekendt, blev „Andagts timerne“ i forrige Nr. 35, og af denne med And
 rede i den danske Literaturtidende No. 35, og af denne med And
 og udmærket Sagkundskab affattede Bedømmelse, tillade vi os, med

Hensyn til Pastor Thurahs Fordømmelse af Barket, at affkrive følgende Linier, som vi saa ganske underkrive:

„Over en Bog, som har været og er Tusinder til Opbyggelse, hviler Betsignelse; paa Agtelse, ogsaa af den dablende Dommer, tør den gjøre Fordring; det kristelige Sind, den adle Varme for Fromhed og Dyd, der overalt giver sig tilkjende, maa vinde hver Den, hos hvem indgroet Fordom ikke har qualet den naturlige Følelse for det Gode, og bortpise hver bitter ukjærlig fordømmende Dom. Heller ikke er det bekjendt, at Nogen i Bogens Fædreland har paa denne Maade forsynet sig imod den; denne Eljæbne Skulde i Danmark være den forbeholdet. En ung zelotist Præst udstødte i et Ugeblad en Bandbulle imod den — men hans Fordømmelse blev Bogen en Lovtale; thi den røbe i lige Grad Mangel paa sund Tænkning, theologisk Kundskab og kristelig Humanitet.“ Af den thurahske Antikritik fulle circa et Dussin Exemplarer være solgte.

Unbægtstimerne's Udbyrtes er yderst elegant og svarer fuldkommen til sammes indre Værd. —

T h e a t r e t.

Große Zeichen schaut das Auge
Wo das kühne Leben wallt.

Fr. Seblegel.

Forsbagen den 7de: Skumlerne, Skuespil i 5 Acter af Kotzebue. Uagtet dette Stykke, der nu er omtrent 30 Aar gammelt, (den danske Oversættelse udkom 1797) just ikke hører til Forfatterens bedste, kan man dog neppe misbillige dets Fremdragelse en Gang hvert Aar, med Hensyn til dets prisfælige Tænbeg: at advare for Bagtalere og Skumlere, der især i vor Tidsalder drive deres Uvasen, og især hos mindre bønnede, og mere plapprende end tænkende, Vennekjer saa let finde Indgang og Biltroe; thi, som den store Schiller saa træffende udtrykker sig: „Es liebt die Welt das

Strahlende zu Schwärzen" o. s. v. Udførelsen er i det Hele taget for nærværende Tid ikke heldig, hvilket fornemmelig er at søge i Rollesættningen. Ubetinget Roes kan uden tvivl kun tildeles Frydendahl's mesterlige Fremstilling af Grev v. Scharfeneck, og med liden Indskrænkning maaske Clausens særdeles fortrinlige Udførelse af Skumlerens Albrands Rolle. — Syndicus Moorland hører til de Roller, der ligge udenfor Stages rette Tag, hvor for enhver Analyse af hans forresten om udmærket Flid og Tænkso-
hed vidnende Spil bliver overflødig. — Ikke stort heldigere er Liebe i hvis, altfor monotone, Fremstilling af Edward Smith, den engelske Lord neppe noksom kommer til syne. — Md. Hegers adle, høie Advin-
delighed som Emilie og Md. Spindlers spillende Liv og Gratie som Jenny bragte næsten til at glemme Savnet af den Ungboms-
melighed, som disse Roller, dog især den sidste, fordrer. — Dersom den sidste Halvdeel af Kammerjunkerens Rolle lykkedes Hr. En-
holm saa vel som den første, vilde der vist intet være at erindre imod hans Spil. — Hr. Holms iøvrigt taktsomme Spil som Capitain Gelfeld savner især den fornødne Adel og Værdighed, der vilde bidrage meget til at hæve Rollens Effect. — Derefter gaves den gamle, altfor ofte producerede, Ballet: Mors og Ballet-
mesterens Luner, der er et af Galeottis og Schalls ubetyde-
ligste Værker. —

Tredagen den 8de: Slottet Montenero, Syngespil i 3 Acter af Hoffmann, oversat til D'Alayrac's Musik af M. L. Bruun. Udførelsen af dette ret underholdende Syngespil med sin karakteris-
tiske fjønne Musik, der er en af D'Alayrac's ypperste Compositio-
ner, var i det Hele heldig og hævedes især ved Md. Werschalls
følelsesfulde Spil og Sang som Laura, en fjøn Rolle, der først
ved hendes energiske, og med megen Kunstfands udførte, Fremstilling,
der ogsaa vandt det meest levende Bifald, er bleven sat i et rigtigt
Lys paa vor Skueplads.

Lørdagen den 9de: Fugleskibningen, Dyttspil i 5 Acter af Claurén, oversat efter Forf. Manuscript af Rosentilde. Af
Mangel paa Rum i dette No., kan Udførelsen af denne Farce først
vorde omtalt i det næste, der udkommer paa Torsdag.

Commentar til Theater-Anekdoten i No. 8 af dette Blad.

I Anledning af denne ubetydelige Anekdote, der kun var at betragte som en spøgende Advarsel om utidig, latterlig Roes, har en Kunstdommer ivret sig i et andet Blad og naturligtviis ikke heller kunnet hjælpe sig uden Personligheder, hvorved Maasøkk i Uimindelighed saa træffende karakterisere sig selv. Hvorvidt Forfatteren har foreskrevet det omhandlede Sted eller ikke, vil intet sige i Henseende til Hovedsagen af Anken, der nemlig sigtede til at gøre opmærksom paa det latterlige af hiin Roes for ædle Stillingen, der vel vare passende at omtales i en Fremstilling af Wallenstein, Don Juan eller lignende Roller, men neppe i en fransk Bondekarls Rolle. *) Recensenten vilde iøvrigt ved den berørte Anekdote aldeles ikke hiin unge Skuespiller, hvis gode Sider han ofte har viist, at han erkjender, „til Livs“ som Hr. Kunstdommeren saa smukt udtrykker sig, men det var ene hans Hensigt at give et Bink om, hvor væmmelig for Publikum og hvor skadelig især for unge Skuespillere at utidig, overdreven, Roes er. Til Slutning takker Forf. den gode Hr. Kunstdommer (!) for den smigrende Compliment, „at han ved sine Theaterkritikker er bleven en Gjenstand for Conversation“ og beklager ikke at kunne gjengjælde ham med en lignende Artighed, da det sandeligen er mere end man kan sige om hans Kritikker, der neppe ville bringe ham i nogen-lynderlig Dmtale, hverken paa den ene eller anden Maade.

*) (Nobles Attitudes, hos en Bonde! godt Jesper!)

Sætterens Anmærkning.

K i ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Mønteraaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Borshagen d. 14te

No. II.

October 1824.

Om de Kjøbenhavnſke Kirker, især St. Petri Kirkes nyeste Anliggender.

Lasset os die Bibel nur nicht verlieren, sondern sie mit Fleiß in Gottes Furcht und Anrufung lesen und predigen. Denn wenn Die blühet, blühet und recht gehandelt wird, so stehet's alles wol, und gehet glücklich von statten.

Das Fundament und Grundfest der wahren rechtschaffenen Theologia ist Christus, daß man sein Leiden, Sterben und Auferstehung mit dem Glauben ergreife. Aber Alle, die es heutiges Tages nicht mit uns halten, wollen sich nur richten nach der Vernunft. Denn sie können aus den Gedanken nicht kommen: Wer Gutes thut und fromm ist, Dem gehet's wol. Aber es heiſet nicht also, sondern: Wer Gott fürchtet und vertrauet, Dem gehet's zulezt wol.

Ein Doctor der heiligen Schrift soll die ganze Bibel können und wissen, ſetzt aber werden sie Doctores, da sie kaum nur einen Artitel recht verstehen.

Dr. Luther.

Det er Et af Tidens ikke blot mærkelige, men tillige højstfrydelige Tegn, at den offentlige Gudstjeneste atter søges med stor Begierlighed, i de Kirker, hvor Præsterne rettelig, efter Guds Ord og heres Embedsæd, forvalte det Forsoningens Embed, som er dem overantvordet. Almeenheden yttre den højeste Interesse for ethvert kirkeligt Anliggende, og neppe er et Kald ledigt, i dette eller i hiint Sogn, før der viſer sig en stærk Spænding i Gemtterne, ikke blot i den Menighed, det nærmest vedkommer, men i hele Staden, en Spænding, som vedligeholder sig, indtil Man har

erfarede, hvad Vand der hviler over Den, med Hvem Kalbet besattes, og da først opløser sig, i lydelig Støbe, eller i stille Bekymring. Ingen lægger Dølgemaal paa sin sande Hjertensmening; Enhver udtaler frit sine Ønsker og Forhaabninger, og der opsendes sikkerlig langt flere Bønner for det ledige Embeds bedstmulige Besættelse til Kongernes Konge, end der til Landets Konge indsendes Bønneskrifter om Embedet selv, skjøndt det dog er bitterligt, at der til ethvert Kalb i Hovedstaden melde sig Candidater i Skolebetal. Hvor ganske anderledes var Dette i de tre næstforegaaende Decennier, da Kirken for de Fleste var terra incognita, og Man ialmindelighed bekymrede sig ligesaaalidet om Dens Anliggender, som om sine Antipoders!

Tilskaae maa Man tillige, at de tvende sidste Aar have været saare frugtbare paa Afværking af det Kjøbenhavnske Ministeriums Personale. Vi ville kortelig berøre Forandringerne, som i denne Henseende have fundet Sted ved de forskjellige Kirker:

True Kirke. Kateketen Herr Ortvad befordret til Vestindien; Herr Smith ansat i hans Sted.

Helliggeistes. Kateketen Herr Stephensen befordret til Als; Herr Sommerfeldt ansat i hans Sted.

Trinitatis. Den residerende Kapellan Herr Paludan i Naade afskediget; den personelle Kapellan Herr Bliehsfeldt forflyttet til Aalborg efter Embedsbytte med Herr Thisted; Sognepræsten Herr Fallesen afskediget i Naade, og Herr Provst Mølgård ansat i hans Sted.

Holmens. Provst Gutfeldt død, Herr Holm oprykket i hans Sted, Herr Michelsen i Dennes, og Herr Mønter igjen ansat i Sidsnævntes.

Garnisons. Herr Schiødt befordret til Frederiksberg, og Herr Glahn ansat i hans Sted.

Bartou. Herr Rothe befordret til Trinitatis Kirke som residerende Kapellan.

Citadellets. Herr Wolff ansat ved Bartou, og Herr Dickmann igjen ved Citadellet.

Vor Frelser (paa Chavn). Biskop Fabricius død; den
residerende Kapellan Herr Zenger udnævnt til
Sognepræst og Herr Grundtvig igjen ansat
i Dennes Sted.

St. Petri. Kateketen Herr Adler befordret til Holsten,
og Herr Valentiner udnævnt i hans Sted.
Sognepræsten Herr Dr. Kochen i Naabe af-
stediget.

Sognekalbet ved St. Petri Kirke er da det eneste geistlige
Embed, der for Tiden er vakant her i Hovedstaden. Det skal i
Indkomster være noget nær det Største, og Menigheden er i Besid-
delse af den skønne Ret, selv at kunne vælge sig sin Sjælesørger
ved Stemmesleerheb. Et Par fremmede Prædikanter have allerede
indsundet sig og prædiket paa Prøve. Flere ville rimeligviis komme.

Efter Anmodning af dette Blads Redaction meddeles følgende
Bemærkninger ved disse Prædikener.

Trettende Søndag e. T. Iod Herr Dr. Rheinwald fra
Stuttgart sig høre. Hans Tale skal egentligen kun have været
en Gjæstprædiken, som han holdt paa sin Gjennemreise til Sver-
rig. Han er en ung Kærd, ikke ordineret, og derfor, som Man
ogsaa strax ved hans Fremtrædelse bemærkede, ikke heller øvet i,
at tale offentlig. Hans Manerer vare tvungne; hans Foredrag
ideltigen bunden til Papiret; hans Dialekt yderst usordeelagtig—
han sagde saaledes altid „Grüßen“ istedetfor „Christen“—
hans Stemme uden Klang og Estertryk. Men han havde derhos
et ganske fordringsløst Væsen og en elskværdig Blyhed, som ind-
tog for ham. Hans Prædiken, som afhandlede det Thema: „Das
unser ganzes Leben ein beständiges Beten und
Danken seyn müßze“, fornagtede ingensteds den evangeliske
Charakter, en Prædiken maa have, hvis Den ellers skal fortjene
Navn af kristelig. Den havde tvertimod til sin Grundtone det
Ord, hvorefter al vor Salighed hænger: „Das Christus sein
Blut für uns vergossen hat am Kreutze zur Verge-
bung der Sünden.“

Efter et Mellemrum af fjorten Dage prædikede Herr Dr. philol. Johan Christian Gotthberg Johansen, Diaconus i Glückstadt. — At det i de danske Kirker ikke gaar an, fra Hovedpsalmens Indhold forud at slutte til Prædikens, er en bekjendt Sag. Man seer, at Dehr. Clausen og Grundtvig, Michelsen og Nothe, kunne lade deres Valg falde paa de selv samme Psalmer, og det er dog Gud og Evemand bekjendt, hvor aldeles afvigende disse Mand ere i deres dogmatiske Anskuelser, altsaa ogsaa i deres Prædikemaade. Dog — det kan ikke være anderledes, saalænge vi have en Psalmebog, om hvis Sange ialmindeligst Luthers Ord kunne gjælde:

Der wählet Dies, der Andre Das,
Sie trennen uns ohn alle Maß,
Und gleissen schön von ausen.

Men her, i Petri Kirke, hvor der haves en Psalmebog, som, blandt enbeet Maadelige, indeholder mange høistfortræffelige Sange, tænkte jeg, fra Hovedpsalmens Valg at kunne slutte uden Fare til Prædikens Gang, og frydede mig allerede forud til den aandige Nydelse, som forestod mig, idet jeg fandt, at Herr Dr. Johansens Valg var falben paa den dejlige Psalme No. 637, hvori det hedder:

Wer oft, durchschau mit heiligem Muthe
Die herzlichste Warmherzigkeit
Des, der mit seinem theuren Blute
Die Welt, der Sünder Welt, befreit!

Desværre havde jeg min Nydelse borte. Herr Doctoren sagde sig at ville prædike „om Bønnen, om Dens oplysende, forberedende og beroligende Kraft“, men viste sig, i Talens Løb, at være aldeles uvidende om den Bøns Natur, som Heer i Jesu Navn. Dette nævnede han ikke, og da jeg hørte den Strøm af æsthetiske Talemaader, og saa Mandens sceniske Gestus, hvorlunde han arbejdede, saa Sveden dryppe ham ned ad Næsen, forat vise Folket Vejen til et Sted, som han kaldte Himmelen som, efter Vejens Natur, maa blive et ganske andet Sted; da jeg hørte ham takke Gud, fordi han har ladet Saligheden være en Frucht og Fortjeneste af vor egen Virksomhed, og slutte med de Ord: „At være Himlen værd, er selve Himlen halvt om

holot: — — da vidste jeg ikke, om jeg havde hørt en Prædiken i den Kirke, hvor de store Evangelister: Læssenius, Hauber og Münter have forkyndt Korsets dyrebare Ord, eller om jeg besøgt mig i en jødisk Synagoge, maaskee vel endog i en tyrkisk Moskee. Jeg fulgte just efter Taleren, som han gik ud af Kirken med sin store Bibel under Armen, men jeg gjorde det sandeligen ikke uden Fristelse til, at pikke ham paa Skulderen og tilhøje ham Lutheri Ord: „Wie Einer liebt in der Bibel, so steht an seinem Hause der Siebel. Willst Du in den Schriften der Philosophen Weisheit suchen ohne Gefahr, dann mußt Du zuvor ein Narr werden in Christo.“

I Kjøbenhavns Skilberie læstes to Dage efter, at Dr. Johansen havde gjort Indtryk paa Mange, som meente, han vilde være en værdig Efterfølger af Dr. Kochen. Nogle have antaget Dette for Ironie. Jeg anseer Det ikke derfor. Thi da jeg, Søndagen efter, vilde høre Sidstnævntes Afskedsprædiken, kom jeg til at staa bag to aldrende Mand af originalt Udseende, mellem hvilke der, inden det ringede sammen, førtes følgende Samtale:

- A. Sie wird wieder sehr voll werden heute.
 B. Wer? meine Frau? Woher können Sie denn nun schon dieß wissen, mein Herr?
 A. Bewahre! Ich spreche ja nur von der Kirche ihrer Vollheit. Sehen Sie doch, liebster Freund, die Orgel ist ganz gespickt mit Dames!
 B. Ja, ja, die wollen den Herrn Sperintendenten seine Abschiedsprædigt vernehmen.
 A. Was das doch ein großer, merkwürdiger Mann war, der Dr. Johansen, welcher vorigen Sonntag predigte! Ich sehe ihn noch über Dr. Kochen, und das ist doch viel, sehr viel gesagt.
 B. Ja, bester Mann, da haben wir ihn auch hinaufgesetzt, ich und meine Frau nämlich. Ich habe meiner Lebtage Seines gleichen nicht gehört, und mein Schwager auf die alte Münze. Der ist noch viel klüger wie ich, und Der sagt daselbige.
 A. Gott bewahre! Den müssen sie wählen! Er ist auch ein großer Scribent, hat auch was geschrieben.
 B. Was denn?
 A. Sehen Sie, Hochzuverehrender, er hat den bekannten Schwärmer und Fanatiker, den Harms seine Orthodorie bemäntelt; er hat ihn so lächerlich gemacht, wir nur irgend möglich; mein Gott, wie hat er ihn doch erklecklich prostituiert! Den müssen sie wählen, Der ist kein Orthodox, sondern ein Philosoph, ein Gelahrter, kurz, ein Mann, wie er sehn soll! Der bloße Gedanke kann Einen ordentlich ganz trunken machen.

- B. Beginnen Sie nun wieder mit der Sticheley auf meine Frau ihre Trunkenheit? Sie sollten sich doch ein bißchen in Acht nehmen, denn in dem Falle bin ich nicht zu spaßen mit.
- A. Wissen Sie wohl, daß Sie ein kritischer Kopf sind, und ein kompletter Narr dazu?
- B. Nein, das weiß ich nicht, aber ich blase Ihnen ein Stück, das weiß ich.

Her blandebe sig en tredie Stemme i Samtalen med de Dødt: „Pfu, so schweigen Sie doch! Sie müssen sich schämen, hier in der Kirche solch' ärgerliche Handel anzufangen.“ Du blev det stille, men af Samtalen havde jeg dog hørt, at Dommen i Skilsderiet ikke var saa ganske ironisk.

At sigt Meget om Dr. Kochens Prædiken, vilke være upassende paa dette Sted. I nysnævnte Blad staaer: „Han prædikede om Fred med vor huuslige Kreds, med vore Medborgere og med vor Regjering.“ Et saadant Thema vilke vel være en fuldkommen Parodie paa et Emne for en kristelig Prædiken; ogsaa bør jeg bringe Sandheben den Hylbing, at Herr Superintendenten tillige talede Noget „om Fred med Gud og Jesus.“ Jeg har aldrig hørt ham før; men af denne Prædiken kunde jeg Intet udbrage, som formaaede at stadfæste den Erklæring, han højtideligen afslagde med Haanden paa Bibelen: „Ich habe mich des Evangeliums von Christo nie geschämt.“ Hvi talede han da ikke eet eneste Guds Ord om Ham, som, sættet til Korset, blev en Fredsfyrste for hele den faldne Jord?

Jeg skriver nu til at omtale den Prædiken, som næstafvigte Søndag holdtes af Herr Joh. Heinrich Reinhard Wolff fra Hohenasper. Af Dr. Johansens Beundrere var han bebudet, at være endnu Dennes Mester, og de have sandeligen Ret paa deres Wiis. Han hilfede Menigheden i Faderens, Sønnens og den Helligaands Navn, men snart mærkede Man, at denne Hilsen kun var en Talemaade, thi Faderens højeste Kjærlighed fortaug han, om den menneffebordne Gud talede han ikke et Ord, og om den Helligaands Drift mælede han ikke et Bogstav. Han udbredte sig over det Balgsprog: „Bete und arbeite.“ I den første Deel af sin Tale havde han altsaa samme Opgave som Dr. J., og han

løste Den, vel med mindre Kunst, men dog i Grunden paa samme Maade. Den Bøn, som opsendes til Faderen, i Troen paa Jesus Christus, i tryk Fortrøstning til hans Ord, ved Andens Drift, saaledes, at Frelseren Selv kan betjende sig dertil hos sin Fader — med eet Ord: Bønnen i Jesu Navn — staaer ligesaa højt over Herr Wolffs Bøn, som Himlen over Jorden, og dog ophøjede han sin Bøn over Fornuft og Religion, Tro og Christendom. Han paastod fremdeles, at Bønnen aldrig kan undvære Arbejd — en slet Trøst for de Korsdragere, som maa vogte sig selv i en Kæde af Kæder, eller ustyrligen vansmægtige i Fængsel. Hans Tale om Arbejd gik endeligen ganske det Navn forbi, hvori alt Arbejd skal skee. Herr Wolffs Sprog var hverken sublimt heller populært; hans Organ var ikke behageligt; hans Udtale var fejlskudt. Saaledes sagde han altid: *nix* for *nichts*; *for* *better* for *verboten*; *immer* for *immer*; *worum* for *warum*. — Hans hele Foredrag vilde, i hans eget Sprog, kunne kaldes: „Ein verworrenes, gehaltloses Sprudeln und Schäumen.“

Det er Tid, at slutte disse Bemærkninger. Finder Nogen dem for haarde, da betænke han, at de gjælde Mand, som maa have høje Tanker om deres egen Dygtighed, siden de ikke tage i Betænkning, at rejse til en Stad som Kjøbenhavn, for, som Bejlerne til Et af Danmarks største gejstlige Embeder, offentlig at fremtræde med en Tale, de have øst, ikke af Andens Dyb, men af deres egen Wiisdoms Brønd, og prædike et „*Hel dent hum*“, der i sine Yttringer nødvendigen maa gestalte sig som et „*Hei dent hum*.“ Mod saadanne Mænd, der ville opøje sig over de aabenbarede Ord, er vel en streng Sandhed ikke blot gavnlig, men ogsaa aldeles fornøden. Bemærkningernes Forfatter hylder, som Man vil have seet, den gammelbunds Christendom, ikke fordi Den begynder, igjen at vorde ny, men fordi Den er Christendom, og gjør isørigt gjerne dette Sprog til Sit: *Unitas in rebus certis, libertas in dubiis, caritas in omnibus*. Men just denne „*caritas*“ tvinger ham til, at udraabe: *I*, som, uden indvortes og udvortes Kald, rejse herop, forat vorde *Pas sen ius*’s Efterføl-

gere, rager dog til Hjerte, hvad den samme Lasenius siger: „Ach warum läuft Man doch nach solcher Mühe, Sorge und großer Verantwortung! Bedenk's, der Du läufest und rennest. Ich denke, es soll Dich geueuen, die Kappe wird Dir schwer genug werden.“ — Og I, som bringe os Eders rationalistiske Hiernespins tilforvs, bevæger dog engang i Eders Hjerter de Ord, den samme store Lærer taler: „Wir sind nirgends an die Vernunft, aber überall an den Glauben gewiesen“ — eller denne Paamindeelse af den fromme, gemytsfulde Claudius: „Der Christus des Glaubens muß nicht in einen armseeligen Christus der Vernunft verwandelt werden!“

Uberegneligt er det, hvad en Sjælesørger af evangelist Lærdom og Wandel ved Guds Naade kunde virke fra St. Petri Kirke, ikke blot paa den ham betroede Menighed, men paa hele Hovedstaden. Mange Frommes Bængsel staaer til En af Disse: Harms, Thiesz, Gatenhusen, Mau, Aschenfeld, Hülsemann, Döring, Störig, Rautenberg — men sagtens er Enhver af dem knyttet til sin Menighed med alt for faste Baaud. Hvo har et Klenodie, og holder ikke derpaa? Hvo arbejder med Belsignelse i en Wiingård, og bliver ikke gjerne deri, til Herren giver ham Sabbathshvile?

(Som Rebacteur af Conversationsbladet)
H. C. G. Proft.

Theaterartikelen

der, da det ovenfor indrykkede Stykke ikke kunde afbrydes, i dette Nr. ei kunne finde Plads, skal blive fortsat i det Næste.

Rettelser.

Musiken til Balletten „Amors Luner“ er, som i fr. Nr. var anført, ikke af Schall, men af forskjellige ældre, fremmede Componister.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergården Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 18de

No. 12.

October 1824.

M o s a i k.

I Søndersdags den 16de dennes Kl. 12, blev efter Foranstaltning af den Kongelig Franske Chargé d'Affaires Hr. Baron Elisée de Cazes, Ridder af Æreslegionen, i det Keiserlig Østerrigiske Gesandtskabs Capel, høitideligholdt en Sørgefest i Anledning af Hans Høisalige Majestæt Kong Ludvig den XVIII Død.

En fortrinlig Violinspiller, Capelmester Rudersdorff fra Moskau, er paa en Kunstreise ankommen hertil Staden, og agter at give en Concert i næste Maaned.

Efterat have besøgt nogle af de betydeligste Theatre i Tyskland, og gjort sig bekendt med de forskjellige Skuepladse i Paris, er vor udmærkede unge Kunstner, Skuespiller Nielsen, nu kommet her tilbage, efter 4 Maaneders Fraværelse, og det er da at vente, at man snart vil see ham fremtræde i en Tragoedie, saa meget mere, da der endnu i de 6 forløbne Uger af denne Saison ikke er opført en eneste. Man erfarer, at han den 23de i forrige Maaned paa Theatret i Braunschweig er fremtraadt som Correggio i Dehenschlaegers Tragoedie af samme Navn, og den 29de f. M. som Ferdinand i Schillers Sørgespil: Kabale og Kjerlighed, hvilke Roller han skal have udført med et almindeligt, levende Bifald.

Den talentfulde Skuespiller Stiehl, i Berlin, er den 4de Oct. afgaaet ved Døden.

Et nyt Gemaectelsyspil: Le mari en bonne fortune af en ung haabefuld Digter, Casimir Bonjour, har i denne Tid

gjørt megen Lykke i Paris. Den 29de i forrige Maaned opførtes det første Gang i Theatre français.

I de med Fredags Posten ankomne Provindsialblade anmeldes blandt de over Beltet Passerede: Architect „B. G. Schlick som Courer, fra Paris.“

L i t e r a t u r.

Översigt af de i Danmark udkommende Tidsskrifter.

III.

Under Titel af: „Læsefrugter samlede paa Literaturens Mark“ har Capitain N. F. Elmquist nu i en Række af Aar udgivet et belletristisk Tidsskrift, der kan ansees ikke alene som det ældste, men ogsaa som det, i det Hele taget, interessanteste og meest yndede i sin Art, der især egner det til en underholdende Damselæsning. Capitain Elmquist (der tillige er Udgiver og Redacteur af Aarhuus Stiftstidende, som han begyndte i Aaret 1811 og som almindeligen er anseet for den bedste og mest udfyldte af alle danske Provindsialblade, af hvilke de fleste endog kun ere et Echo af den, der ogsaa skal have over 1500 Abonnenter, og har adskillige Correspondenter, der fra Hovedstaden hver Uge bringe tilsendte Udgiveren de vigtigste Nyheder) begyndte 1818 det ovennævnte Tidsskrift, hvoraf der er udkommet 25 Bind eller 76 Hæfter, af hvilke ethvert er 8 Ael stort og udkommer hver Maaned. Ved at igjennemsee de forskjellige Aargange af dette Tidsskrift, der skal have over 500 Abonnenter, bemærker man, at Udgiveren, der selv ikke alene er en heldig Oversætter, men ogsaa ved adskillige

lige vakre Digte har vist et ikke almindeligt poetisk Talent, især har bestræbt sig for et blandet Indhold, og stedsøgt at undgå alt Vascint og Slibrigt. Kun overlader Recensenten til Udgiveren selv at bestemme, om det ikke lod sig gøre, hvorpaa neppe er at tvivle, efterhaanden at give Tidsskriftet større æsthetisk Værd, ved at vænne Læserne til, vistnok mindre let, men ogsaa des aandsfuldere og ædlere Ryddelser. Det synes ogsaa som om Udgiveren i det sidste Aar selv har ønsket dette, og saaledes medbejlt adskillige, dels historiske og ethnographiske, dels æsthetiske Productioner, der end de end ikke skulde tiltale det større Publikum i samme Grad som de mange Ammestuehistorier af Mandernes og Dømmenes Verden, sikkert finde en dobbelt og fuldkommen opveieende Erkjendelse hos det mindre. Til hine Productioner henregner Rec. de forskellige virkelige Tildragelser, der især i den senere Tid ere medbejlt af Steen Steensen Blicher, en af Udgiverens ypperste Medarbejdere, af hvem man nu snart, formodentlig endnu i Aar, kan vente at see en original Tragoedie: „Johanne Gray“ opført paa det Kongelige Theater; fremdeles de i adskillige Hæfter medbejlt: Aphorismer og Arabesker, af en pseudonym Forfatter. Nogle af „Aphorismene“, især af de, i Februarheftet d. A. medbejlt, ere maaske vel trivielle; men de fleste af dem, og mange af Arabeskerne, vidne ustridigt om en ægte poetisk Aand, der i et smukt Sprog veed at udtale sig. For at godtgjøre sin Dem ved nogle faa Exempler, kan Rec. ikke nægte sig den Fornøjelse at afskrive nedenstaaende af de i Aprilheftet d. A. leverede skjøne Arabesker, hvis Fortsættelse er lovet i et følgende Hæfte:

Si ere Natur.

Ligesom Søen i kvalende Hunger ved Græsset sig matter,
Synker det høie Gemyt aldrig under sig selv.

Den nærmeste Ven.

Nærmere end jeg er selv mig, er mig Skaberens Godhed;
O hvor kan vi fra ham ofte os føle saa fjern!
Kan jeg begræde den Ven, som mig i Armene holder?
Kan jeg undbrage mig den, der mig har skjenket mig selv?

Graven

Gaae til din Elskedes Gravhøi, sagde de trostende Venner:
 Grav ved den! maatte da finder ved Graven Du Trøst!
 D forlad mig, gjensvarede jeg dem med inderlig Bemoed:
 Thi kun her i mit Bryst er hendes eneste Grav.

Den hellige Klara.

„Grød ei, o Klara! Du mørkner Dit Hjonne, fortrulnende Nie,
 „Taarernes hæftige Strøm svækker og blænder Dit Syn!“
 „D lad mig blændes! jeg kan den Kjærlighed ikke beherske,
 „Der mig henriver til Gud; den er ei blind, som ham seer!“

Den nye Ankomne.

Venner, til Rom er nylig en fremmed Pige ankommen;
 Cyprias Datter hun er; Barmen er fuld og hvid,
 Arme hun har saa Hjonne, saa bløde, saa hvide, saa runde;
 Nubist er hendes Blik, blidt, og som Længselen født,
 Som Alcione kom hun for Havets Storme at dæmpe,
 Da Bellona forsvandt; hun den — fortjælende Røe.

* * * * *

Efter disse mere almindelige Bemærkninger, ville vi igjennemgaae
 det nyeste, i forrige Uge til Kjøbenhavn komne, Octoberhæfte, der
 indeholder følgende: 1. Constantinopels Erobring af Tyrkerne i
 Aaret 1453, af Peter Laurberg, ordineret Kateket i Skan-
 derborg. Hr. Laurberg, der om Rec. ikke feiler, har oversat Bre-
 dows Haandbog i den gamle Historie, har i et foregaaende Hæfte af
 „Kæsefrugterne“ leveret en interessantere, original, historisk Stil-
 bring, end den her nævnte af et Omne, der dog saa ofte, og af saa
 mange forskjellige Forfattere er behandlet. En af de nyeste Stil-
 bringer af samme Omne, findes i Juniheftet af det i Dresden ud-
 kommende interessante, Tidskrift: „Mercur“ No. 71 og 72 af
 den bekjendte tyske Stribent Edward Stern. Slige historiske
 Stilbringer maae stedsse, naar de ere affattede i et reent historisk
 Sprog, med Aand og Sagkundskab, interessere enhver dannet Læ-
 ser, som alerede ovenfor er bemærket, og være dobbelt velkomne,
 som en trydrende Afveksling iblandt de mange Fortællinger og Eventy-

tyr. Hr. Laurbergs historiske Indklædning er ikke uden Fortjeneste, og kun sjelden støder man paa Raisonnement som følgende Side 4: „Lange nok har Blindhed omtaaet Historiefrivoren, og Nationernes daarlige Godmodighed har offret Røgselse paa den Mægtiges Alter, som udplyndrede og dræbte dem, men Philosophien, som anviser Enhver sin rette Plads, har berøvet Eroberen sin usurpeerte Glands, og fremstiller ham, naar han ei er andet end blot Erobrer, som foragtelig og affvælig for Mennekeheden. Og skulde vel Muhamed fortjene en gunstigere Dom?“ — o. s. v. Historiens Musa vil nok neppe sælde nogen gunstig Dom om dette Formynderskab af Philosophien, og Forfatteren var nok neppe aldeles paa det Rene med sin Philosophie, da han sælde denne Dom, der ikke behøver nogen videre Gjendrivelse. I Henseende til den historiske Deel af Skildringen, synes Grækeren Gertukas Forræderie som en ikke uvæsentlig Omstændighed, ei at børde være forbigaaet.

2. Rødbaaen, en virkelig Begivenhed af S. S. Blicher. Denne underholdende lille Fortælling, der kan betragtes som et Tilfælde til Henriek Steffens's, i et foregaaende Hæfte af Læsefrugterne meddeelte, Skizze: Wielsen, vilde uidentvilt have vundet i Interesse, dersom den egentlige Anledning til Rødbaaen, den betegnede Prindsesses Elskovshistorie, havde været omstændeligen fortalt og ikke blot nævnet, hvorved Læserne og især Læserinderne med en utilfredsstillet Mine lægge den vakkre Fortælling bort. Under det pseudonyme Navn: Charadrius pluvialis har den talentfulde Forfatter meddeelt adskillige Stykker i de foregaaende Hæfter, formodentligen saadanne, som han ikke selv finder værdige til at undertegne med sit Navn, og i denne Dom er Rec. ganske enig med Forf.

3. Den nye Penelope, Fortælling af Dr. Blumenhagen. Naar Svogret var mindre pompeust, vilde denne Fortælling, der forresten hører til det Slags, hvoraf man har hele Skokketal, lade sig læse med mindre Misshag. Oversættelsen er helbig, hvorpaa den ret smukke Sang Side 26 kan tjene til Beviis. 3. Dødsseileren, et Sømandsfagn. Ritzen, hvoraf dette ret velkrevne Sagn, der uidentvilt er fra et tydsk Tidsskrift, er taget, er ei angivet. Et Citatstykke til dette Sømandsfagn, har Rec. for nogle Aar siden

frebet efter en gammeltheds Kollesang, og tillader sig her at anføre det, da det maaſte, med Hensyn til sin ægte poeſiſke Bæe, sin ufuldkomne Form uagtet, forde have nogen Interesſe:

De kulde Stjerner blinked',
Dg Maanen lyſte klar;
Dens Vilſed ventligt vinked,
Fra ſolberſtanken Dove;
De Bolger lodt mon ſove;
Saa ſtille Havet var.

Et Skib der laae for Anker;
Den Skipper ſaa udbrod;
"Jeg ſorgſuld her ombanker —
"Et Stjerneſkud hiſt daler!
"O, gib ſaa mine Dvaler
"Var ſtiult, i Havets Skib!"

"Mit Skib for Anker ligger,
"Men uden Ladning er;
"Det ud i Søen ſtikker
"Rulſkudt med mine Dvaler
"Naar ſiſte Solſkimt daler,
"Det ligger her ei meer."

Dg da han fra al Smerte,
Befried' ſig med Vold;
Da brast hans arme Hjerſte
Dg han laae ſtiv og kold. —

Nu alle Dvaler ſvømmed'
Paa Havets Glæde frie;
I tykte, ſorte Dynge
Snart op, ſnart ned de gynge,
Begyndte da at ſynge
En rædſom Melodie:

"Vi have faſt betyngnet
"En Mandſ beſtenne Brøſt,
"Har os omkring ham klynget,
"Hver Fryd, hver Glæde dæmpet
"Dg ſtedſe trofaſt kæmpet
"Med ham om Livets Lyſt."

"Nu maae vi her ombanke
"I Skibet hid og did;
"Kan Galt vi her kan ſanke,
"Dg Hjerterblod ei ſuge!
"En Storm os ſnart vil ſuge,
"Et Dødvildes Svælg."

Da maatte de Bolger vækkes
Med denne klagende Sang;
Dg toge Skibet ſtille
Med alle Dvaler i Gavn.

5. Skildvagen, en ret interessant og godt fortalt Scene af Keiser Joseph den Andens Privatliv, af Dr. Rochlitz. 6. Steenforset, en søl Kriminalhistorie, der med Hensyn til sin yderst profaiske og matte Indklædning kan tjene som et Modstykke til Brentanos geniale Novelle: Om den brave Kaspar og den skønne Ane, der findes oversat i den første Aargang af Bladet „Harpen.“ Foruden dette Bidrag, har Hr. Mathias Wint her ogsaa til de foregaaende Hæfter leveret Fortællinger o. a. m., men ingen af dem hæver sig over det Middelmaadige. 7. Buxedjavelen, en ret moersom Beskrivelse over de saakaldte Pludderbuxer og deres Afpasselse. 8. Mimikens Kranke, en Hverdagsfortælling af Gustav Schilling i hans bekendte Maneer. Vilde Udgiveren dog være noget strengere i Udvalget af sine Fortællinger og heller end de Schilling'ske og launlige Bagateller give os nogle flere af Wan der Velde's eller Tieck's geniale Noveller, om de endog i mindre laste Tidskrifter alerede skulde være oversatte! 9. Eskimoerne, et interessant Brudstykke af Capitains Lyons Reise-Dagbog. 10. Troværdig Fortælling om et Landesyn. Et af disse dellige Ammestueeventyr og Spørgelsehistorier, hvis Periode nu, takket være Smagens gode Genius, snart synes at være forbi. Et Non plus ultra af et saadant Produkt i den høieste Potenz, var meddeelt i Septem, berhaftet under Titel af: Dødsungebruden, hvis Forf. ikke har besiddet Phantasi og Genialitet nok til med Held at løse en saadan flig Opgave som den, at skildre en Charakter, der fatter den originate Idee at forlove sig med en Pige efter hendes Død. 11. En meget findeig Charade af Müllner. Oplosningen kan formodentligen ventes i næste Hæfte. 12. Isfara, et Digt af S. S. Blicher. 13. Barwaki, et smukt Digt af Garbrecht, og 14. Dødsstribet Dronning Maria, et Digt, der blev trykt i Anledning af den 16de September, da dette Aarstrib løb af Stabelen. Dette, med Rette almeengynde, Tidskrifts ydre Form er ret smukt; det trykkes meget godt, baade paa fint Belin og Strömpa-papir og paa hvidt Trykpapir. Hver Maaned udkommer et Hæfte, der betales med 4 ml. hos Høfbooghandler Schubot he paa Børsen No. 9, hvor Subscription modtages.

T h e a t r e t.

Først dagen den 9de: Fugleskydningen, Lustspil i 5 Acter af Clauren, oversat af Stuespiller Rosentilde. At Parterret og Galleriet ved denne Forestilling vare fulde, beviser at denne Farce, der nu i Trydskland paa de fleste Theatre er henlagt, endnu har sit Publikum hos os, naagtet den som en Parodie paa de i Trydsklands Smaa-stæder almindelige Skyttegilder, langt fra ikke kan have den locale Interesse her som der. Udførelsen, der med Hensyn til enkelte Rolles middelmaaelige Behandling, vel ikke kan siges at udmarke sig ved Ensemble, hæves dog ved nogle af Hovedrollerernes særdeles Karakteristiske Fremstilling; især Trampels af Frydenbahl — en ægte burlesk Caricatur — og Sallats, den ivrige Skytteleutnants, der er at regne iblandt vor geniale Rosentildes ypperste, med lige saa megen Lune og comisk Styrke udførte som stedse i Characteren velbedligeholdte, Fremstillinger. — Blandt de øvrige, mere underordnede Personer, behagebe ubetvivel mest *Md. Werschall* is forbringelose, indtagende Prindsesse Mathilde. — Mindre tilfredsstillende os *Fr. Liebe* som *Julius Setting*, i hvis Fremstilling den ildfulde, svrige Student neppe stedse fremtraadte med de fornødne friske Farver; og heller ikke aldeles *Enholms* Zeissig, en Rolle hvoraf der ved stærre Kraft og Føinhed, maatte kunne produceres et interessanter Billede.

Mandagen den 11te: Digterenskab; den nye Forde-godseier, og det tilmurede Vindue; alle 3 Genactskytter. Tirsdagen den 12te: Barselstuen Comoedie i 5 Acter af Holberg. Af en anden Forf. er det alerde med Grund bemærket i „Eit-ratur, Kunst og Theaterbladet“ fr. Aarg., hvormegret denne vittige Comoedie vilde vinde paa Scenen, naar Hovedrollerne: den for-meentlige Ganrei og Barselkonen, bleve besatte med en Frydenbahl og *Md. Spindler*. De nuværende Fremstillere ere, deres umiskjendelige Klib naagtet, ikke i Stand til at tilfredsstille endog de mindre strænge Fordringer. *Enholms* Corfir saoner ganske den livfulde Colorit, der skal frembringe den af den ubodelige Forfatter tilføjede Virkning. Som Barselkonen er *Bauers* Fremstilling ligeledes altfor mat til at kunne vække nogen Interesse, og de saa hoist vittige Scener, hvori de mange Barselvisiter afslægges, tabe aldeles ved hans Mangel paa Characteristik, det ironiske Præg, *Holberg* saa tydeligen har stemplet dem med. Vor unge Stuespiller fremstiller Barselkonen, som en saa søgelig og angrebet Mørdame, at den, der ikke tjendte Stykket, kunde fristes til at antage det for en *Tragicomoe die* og ansee Begyndelsesscenerne af hans Fremstilling som en Forberedelse til mueligt i de sidste Acter indtraeffende hæftige Efterveer, der kunde true eller endog gjøre Ende paa den gode Kones Liv, og i sin Wildfarelse da antage, at Stykkets Tendenz var at vise det ustyrbelige Offers Undergang ved den gruelige Skinsøge! — Blandt de øvrige maa ikke forglemmes *indgreens* ægte-comiske Troels, ligesom ogsaa enkelte af de mindre Roller, f. Ex. *Rosentildes* Doctor, udførtes med udmarlet Fæd.

K j ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Torsdagen d. 21de

No. 13.

October 1824.

Hans Christian Sneedorff.

Den 13de dennes tabte Staten en fortjent Embedsmand i Con-
tre = Admiral P. C. Sneedorff, Kammerherre, Ridder af Jern-
kron = Ordenens 2den Klasse, af Vreslegionen, og af Dannebrogens,
samt Dannebrogsmænd. Han var født 1753, og var en Søn af
den navnkundige Professor Jens Schelderup Sneedorff. Hans yng-
re Broder var den ved sin „Danmarks Historie“ saa hæderligen
bekjendte: Frederik Sneedorff, der døde paa en Udenlandsreise 1792.
Efter i 8 Aar at have været Lærer ved Søefabrickorpset, blev Hans
Christian dets Chef, og virkede altsaa i en Række af 25 Aar for
dette vigtige Corps. Han døde efter 4 Maaneders Sygdom i sin
Alters 66de Aar. Sit udmærkede poetiske Talent, har han lagt
for Dagen ved adskillige Smaadigte, der findes trykte i forskjellige
ældre danske Tidsskrifter, og fremfor Alt, ved sin berømte Romance,
som han digtede som Mindefang over Henrik Berner, og som ustri-
digt kan regnes iblandt det Skønneste, vor Literatur i denne Digt-
art har at fremvise. Da Mange sikkert ville læse den med For-
nøjelse, om den endog skulde være dem nokså bekjendt, tillader man
sig her at meddele den:

Herr Henrik han sidder saa tankesuld,
 Hans Hoved til Jorden mon hælde,
 Det gjør hannem Sjelen saa forrigsuld,
 At Skjoldungens Stridsmænd mon trælde.
 Nu snurre de Guldhjul for Gangernes Strid;
 Nu bruges kun Skjoldungens Stridsmænd til Strid.
 Hil være Herr Henrik!

Herr Henrik han stander i hviden Sand,
 Der maler han Streger saa mange;
 Baade krumme og krused' som Mølleband,
 Baade rette og korte og lange.

Han kalder paa Sommermand, kalder paa Smed,
 Han viser dem Stregerne sine;
 De siige: Hr. Henrik: hvorfor den Sved?
 Han svarer: for Brøbrene mine.

I to Gange tjuge og fire Aar,
 Hver Dannemand til stor Parme,
 Af Skjoldungens Flyehavn Vandet opgaaer,
 Ved trallende Sæmænds Arme.

De stolteste Kæmper før der monne staae.
 De trælled' af Halsen fast Tungen,
 Gud naade den Mand, fra sligt Arbeid skal gaae
 Paa Havet og værne for Kongen!

Jeg byggede' saa mangen Mølle for,
 For Jarler og Præster og Bønder;
 Jeg tænkte: Gud lønne den Mand, der gjør
 En Mølle, som Flyehavnen kommer.

Saa grubled' jeg baade ved Dag og ved Nat,
 Jeg havde ei Tanker til andet;
 Indtil jeg fik see den Mølle saa brat
 Opstaae ved min Haand udaf Sandet.

Dg hør nu I Hammer- og Dre-Mænd!
 Nu mærke I paa min Tale,
 For Vinden vifter de Streger hen,
 Dg forend at Solen mon dale;

Saa viiste han dennem heel tydelig
 I Sandet de Mølle-Stykker,
 Han maled dem atter, ethvert for sig,
 De vare vel tusinde Stykker.

Han talte de Sommermænd Drebeg til,
 Bog Slaget af Smedenes Hammer,
 I tumle nu flux eders Jern i Jib,
 Dg slække eders Eggesammer!

De Tømmersmand ginge med Hjernen fuld,
 Brat hen deres Dont at gjøre;
 En hugger en Axel, en andet et Hiul,
 Den træbte de Stølper føre.

De Smede de grine af svarten Fiæs,
 De kunde ei dette og dette,
 Gak, siger Herr Henrik, kun til eders Es!
 Jeg skal eder Donten vel lette.

Han gjorde dem Plader af Staal saa glat,
 Ved dem skal I Keien vel finde,
 I svinge kun Hammeren hurtig og brat;
 Da maae I vel smede i Blinde.

Det vareb' i Uger, det vareb' ei meer
 En tjuge og en til Ende,
 Da seiled der ikke Stykker meer
 Af Flyehavns Mølle behænde.

Det var Herr Henrik, han blev saa let
 I Sindet, saa vel til Møde;
 Af alle de Stykker saa gjorde han eet,
 Og flux stander Møllen paa Fode.

Saa spænder han Gangere otte an,
 Den Flyehavn straxen at tømme,
 Det gruer i Livet paa hver en Mand
 At see hvor det Vand mon udsrømme.

Det undrer hver Mand, som tænker derpaa,
 At ei i et Dogn til Ende,
 Kan to Gange fire Ros mere formaae
 End fem hundred' Mand udi trende.

Nu stander den Mølle i Kongens Flyehavn,
 Nu trælle ei Skjoldungens Helte,
 Men Møllen skal synge Hr. Henriks Ravn,
 Saa længe Skjoldungen har Helte.

Og Møllen skal synge det dobbelt engang,
 Naar Kampenes Flamme os rækker,
 Naar stolt den forener sin valdige Sang
 Med Dannemarks seirende Snakker.
 Nu snurre de Guldbjul for Gangerens Skridt;
 Nu bruges kun Skjoldungens Stribsmand til Strid.
 Hil være Hr. Henrik!

T h e a t r e t.

En kontemplant les progrès, que nous avons faits, ne croyez pas, que nous n'en ayons plus à faire, et que nous puissions nous endormir sur nos trophées.
 Charl. Dupin.

Fredagen den 14de: Barberen af Sevilla, Opera buffa af Rossini. Fr. Arzæs glimrende Udførelse af Rosines Syngespartie, i Forening med den i det Hele temmelig heldige og i det Enkelte høist fortrinlige Udførelse af de øvrige Roller, har med Rette gjort dette Stykke til et af Publikums Yndlingsstykker, hvis vittige Tert ogsaa kan fortjene en saa fortræffelig og karakteristisk Musik som Rossinis, for hvis Mesterværk den ogsaa almindeligen ansees.

Fredagen den 15de: Uldmarkedet, Efterspil i 4 Acter af Claren. Efterat dette Stykke, maaske alere i næste Uge, er gaaet Abonnementet rundt, vil det formodentligen blive henlagt. I Måned er det ogsaa opført, men modtaget med almindeligt Mishag. Ved et Theater, hvor en Eszlair og en Spitzeder-Fries have vænnet Publikum til at lere Nydelser, er det umuligt, at flige Trivialiteter som Uldmarkedet, der er slet sammenvævet af det groveste Uld, der ikke engang buede til at gøre islandiske Troier af, kunne finde Indgang. — Derefter gaves Hoffmanns muntre Oprette: Statuten, med Mehuls karakteristiske Musik. — Frydenbahl's høist comiske Fremstilling af den gnieragtige Geronte, hæver dette Stykke betydeligt. En Sammenligning af Frydenbahl's Geronte og Lindgreens Parpagon (i Molières Comœdie: den Gjerrige) skal i et følgende No. af dette Blad vorde meddeelt, og tørde maaske give et temmeligt tro Billede af begge disse Mesteres kunstneriske Individualitet.

Lørdagen den 16de: Sovedrilleren, Syngespil i 3 Acter, omarbejdet efter Breznars tydske Original, til Musik af Professor Weyse, af Professor Ridder Dehlenschläger. — Dette, saa almindeligen yndede, Syngespil forener en underholdende Intrigue

med comiske Charakterer, og har fremfor Alt, en vittig, med mange
hoist pubseerlige Indfald krydret, Dialog, der i Forbindelse med
den fortrinlige Musik, maa vinde ethvert Publikum. Til de ypp-
perste og meest karakteristiske Nummere kunne ubetvivel henreg-
nes: den henrivende Romance: „De klare Bolger rullede“ o. s. v.;
Arien: Fra Orient til Occident basunes høit min Roes o. s. v.,
(en med Tand og Genie composeret Samarbejdelse af Dittersdorfs
karakteristiske Arie: Galenus og Hippocrates kun Stympere jeg
kalder o. s. v., i Apothekeren og Doctoren;) fremdeles
Walters Aria: „Kjerligheden o. s. v.; den vakre Serenade: „Kjøn
Tromfue luk dit Vindue op o. s. v.; den geniale Wandmøllersang;
Safes comiske Vise: „Mit Hjerte for dem bruser“ som en Mød-
sætning af den: den herlige Ballade: „Det blanke Sværd paa
Bæggen hang“ og hele den første ypperlige Finale. Udførelsen af
giver en Maalestok for det Fortræffeligste vort Theater i det lavere
Comiske for nærværende Tid er i Stand til at producere.

Den originale, og med den ham egne sjældne Genialitet udfør-
te og vedligeholdt, Maade, hvorpaa Grydenbach fremstiller
Brause og Dr. Ryges (med samme Næstherlighed givne „Famulus
Alexander Christopher Sast, denne bevægelige Madspann“ som Rose
kalder ham, frembringer den højeste comiske Effect, og Enhver, der næ-
rer varm Beundring for disse store Stuespilleres Kunst, onsker vist
med Refr., at den Fjællebods Scene, hvori Brause overstanter den
omkultbafne Sast med Vand, maatte blive forandret, for ikke at
fordunkle den ægte kunstneriske Glæds, der er udbredt over det Dv-
rige. — Hr. Kirchheiner, der ved denne Forestilling første
Gang udførte Walters Rolle, indlagde sig Væde ved sit smagfulde
Foredrag af den skjønne Aria, og syntes overhovedet denne Aften
at være besjælet af den Ild og Bivfuldhed, der i Almindelighed sav-
nes i hans Spil. — Hr. Frzass deilige Stemme kan i Charlottes
Partie ikke vinde nogen Palme. Hendes Foredrag af Romanen:
„De klare Bolger rullede“, mangler næsten ganske det sjælfulde Ud-
tryk og den byde Følelse, som den i saa høj Grad fordrer. — M.
Kieffen er en vakker lille Rose, og M. Funck en indtagende
Abelone. — Rosenkilde som den poetiske Wandmøllers moderer

ved sin kiofulde, originale Pudseerlighed. — Hr. Enholm er, med Hensyn til Spillet, en hypperlig Valentin, og da Syngepartiet ikke er saa betydeligt, vilde der være liden Grund til Anke, naar han vilde formaae Hr. Zinck til at forebrage Serenaden, der nu gaar saa ganske tabt, hvilket saa meget des lettere lod sig gjøre, da den synges udenfor Vinduet. — Hr. Holm er meget brav som Claus.

Mandagen den 18de: Brudgommen fra Mexico, nyt Lystspil i 5 Acter af Cl Lauren, oversat af Skuespiller Rosentilde. Den gamle Erfaringsætning: Jo mindre man venter, desto lettere tilfredsstilles man, bekræfte sig atter her. Det var den danske Deel af vort Skuespilbesøgende Publikum bekjendt, at Clausen som dramatisk Forfatter staaer paa et meget lavt Trin: Fugle skildringen ansees almindeligen som en Farce, der dog ved en fortrinlig Udførelse kan moere i det mindste een Gang; Udmærket, der er mindre lystigt og mere flaut, kan man neppe engang give samme Skudsmaal, og det kan snarere siges at have svækket end forøget Publikums Interesse for Forfatteren. Det var altsaa ikke at undre over, at man med meget ringe Forventninger bivaanedes Forestillingen af det tredje Product af samme Forf., hvilket vi nu nærmere skulle omtale. Blev disse Forventninger end ikke synderligen overtrufne, da Brudgommen af Mexico hverken har en nye Handling eller nye Charakterer eller en vittig Dialog, maatte man dog med Fornøielse indrømme, at dette Stykke, især med Hensyn til enkelte ret interessante Situationer, afskillige lunefulde Indfald og et flydende let Sprog, overtræffer de to ældre her bekjendte af samme Forf.; og Hovedsagen hvorfor dette Stykke som en Nyhed i den guldne Lystspil-Periode, blev modtaget med levende og temmelig almindeligt Bifald, var, forbi Publikum sølte sig Forf. forbunden, som den, der havde forfattet det Nydelstet af en i afskillige Henseender udmærket scenisk Forestilling. — Frydendahls Anstand, Føielse og sjældne comiske Stykker, have betydeligt Grev Prahlensteins Rolle, der forresten som de fleste øvrige, er meget trivial; men det beundringsværdige Liv, hvormed hans geniale Spil ligesom besjæler det Hele, kan aldrig forsejle at frembringe stor Effect. Denne udmærkede

Fremstilling vandt en nye Interesse for dem, der vidste, at den 18de October var Frydenbahl's 58de Fødselsdag! Maatte den store Kunstner endnu i en lang Række af Aar være det danske Theaters Pryd og Stoltthed! — Som Grevens Døtre, Isabelle og Euphrosine, vare Md. Eiseu og Md. Werschaall begge meget inttagende, — Md. Eiseu syntes at udføre Isabelles Rolle ret *con amore* og med meget Held. Det Spydige, Spødske imod *Sofistiken*, Klædebe hende meget godt, og som Tisserinde var hun særdeles elskværdig. Lidt mere Væthed og ironisk Finhed vilde gjøre hendes Fremstilling fuldkommen. — Md. Werschaall's blide Under og smægtende Sentimentalitet synes at staa i for stærk Modsætning til Rollens Charakter, at det kunde lykkes den unge Kunstnerinde at producere et aldeles tilfredsstillende Billede af samme. — Den gode Pædagog var heldigen besat med Md. Dahleu, og Susanne havde en fortrinlig Fremstillende i Md. Andersen, hvis sjældne Kunst fortjente saa meget des større Erkjendelse i en Rolle, der egentligen ikke er i hendes rette Sphære. Det barnlige Naive, der i Laurens Gurl's Copier ofte endog grænsede meget nær til det urimelig Barnagtige og til hvis Fremstilling vor unge vakkre Sfr. Wadsfjær synes at have et naturligt Talent, maa derimod hos Md. Andersen fordrø særdeles meget Studium og Kunst; og at den aandrige Kunstnerinde dog med saa meget Held løste denne, for hende saa vanskelige, Opgave, er derfor dobbelt beundringsværdigt. Hendes henrivende, i alle Kjærlighedens Modulationer sig bevægende, Diction, i den Scene, hvori Mexicaneren aftrvinger hendes Tilskaaelsen af hendes Kjærlighed, fremfor Alt hendes Søde: „Alonso!“ gjenlyder ubetwivl endnu for mangt et Øre. — Den forklædte Alonso og virkelige „Brudgom fra Mexico“ kan, uden Betænkning, regnes iblandt Hr. Liebes heldigste Fremstillinger. Iblandt de Replikker, som han sagde fortræffeligt, bemærker Refr. især den: „2 mk. for hver; nei det er virkelig for meget“ efter at Comtesserne have budt ham 4 mk. for at have vist dem begge meget vigtige Tjenester. I Scenerne med Susanne, især de sidste, kunde han derimod ubetwivl endnu lægge mere Omhyed og Indersighed; ligesom enkelte Scener maaske endnu kunde gives med noget mere

Lethed. — Forbakterens mere underordnede Rolle hævedes meget ved Hr. Lindgreens karakteristiske Udførelse. — Som „Regationsraad Serghental,” der hverken kan udtale Bogstaverne eller R, var Hr. Rosenkilde hyperlig, og hans med meget Lune og Vittighed udførte, og i flere Henseender særdeles piquante, Fremstilling vandt ogsaa, efter Fortjeneste, et almindeligt levende Bifald. Af megen comist Virkning var i Slutningsscenen, hvor Froken Euphrosine daaner i hans Arme, hans Udbrud: *Eau de Cologne*, der i hans Dialect bliver til *Eau de Connonne!* Overhovedet kan man med Sandhed sige, at denne sungenystende Fremstilling ligesom et elektrisk Stød frembragte stor Effect og virkede betydeligt til at oplive den sidste Deel af Stykket. — Hr. Hafs vilde det ligesaa lidt lykkes at give et tilfredsstillende Billede af Raiman som Hr. Enholm af Baronen. Den Sidste havde valgt en besynderlig Dialect, der kunde være ret karakteristisk for en Skipper, men som neppe synes at egne sig for en Baron, han være forresten saa brutal som han vil. — Scenerne i Rjollenet gik ikke med den fornødne Raskhed, hvorved de betydeligen tabte. Costumet var meget smagsfuldt og elegant, kun synes den dobbelt bestjærnede Slaabrok at være overflødig. Maskineriet var ved denne Forestilling under al Kritik. Susannes Binde var stæbte i Uorden og Bagtæppet gik, især i de sidste Scener, i en idelig ghygende Bevægelse som til en Polstbænde, frem og tilbage. Disse Fataliteter forøgedes endnu ved den idelige Flykten og Udbæren af Borde og Stole, hvilket dog er vanskeligen at undgaae, hvor der ere Spise-Scener, der i alle Laurens Stykker kan betragtes som en staaende Artikel. — Den af Hr. Larcher componerede forresten ret bakke, Dands til Stykket var altfor lang til at kunne interessere dem, der interesserede sig for Stykket. — Efter den følgende Forestilling skal saavel Stykket som Udførelsen vorde nærmere omtalt i dette Blad.

K i ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 25de

No. 14.

October 1824.

M o s a i k.

Onsdagen den 3die November agter, som man hører, den norske Bonde Skramstad at lade sig høre paa Pianoforte i en af ham foranstaltet offentlig Concert paa Hof-Theatret.

I næste Maaned kan man og vente en offentlig Instrumental- og Vocal-Concert paa Hof-Theatret givet af Hr. Capelmusikus S. Andersen, Waldhornist i det Kongl. Capel, med understøttelse af det Kongl. Capels Medlemmer, under Anførsel af Hr. Musikdirecteur Professor, Niidder Schall. Blandt andre nye Nummere vil i denne Concert første Gang vorde opført: en Krigs- og Triumphsang af Winter, der udfordrer et Personale af henimod 80 Personer.

I Oversens nyeste Avis No. 126 læses iblandt indenlandske Efterretninger følgende:

„I en Opsats i Slesvig-holsten'ske Provindsialberetninger, kaldet: Hovedstadens Tider og Tæder, siges endeel baade Gødt og Ondt om Kjøbenhavn, som hverken Anmelderen, eller nogen upartisk Læser ubetinget vilde eller tørde underkrive; men een Beretning deri kan man dog med fuldkommen Grund benægte. Det hedder nemlig: „Man læser i de offentlige Blade Betjendtgjørelser, i hvilke Huuseiere frembyde meublerede Værelser til Leie for visse Aftentimer, og for Natten, og love derhos, ikke paa nogen Maade at vilke erkyndige sig om Beboernes Navne.“ Anmelderen, som er, saa at sige, nødt til at gennemlæse de fleste Avisartikler, der

udkomme i Danmark, baade i og udenfor Hovedstaden, har aldrig fundet saalydende Avertissementer; tværtimod flaaer man næsten alt for meget om sig med Ordet honnet, og røber altsaa dog Willien, til at ansees for at besidde Ketskaffenhed, om man endog under haanden Fulde være villig til, af gyldige Grunde, at „sætte Hønnettiteten lidt til Side,“ som Borgemeester v. Bremenfeld siger.

I Dbeslohe sees et Paretræ, som bærer Frugt og Blomster paa engang, og af det andet Sæt Blomster er nu fremkommet Frugter, der ikke hænge paa deres Stille, men staae opreist, og nu blomstret Træet 3die Gang i dette Aar.

I Hertugdømmerne har, som man læser, indfundet sig en saar Ealbet Professor, der har Publikum til Bedste. Han fremviser mange brillante Vidnesbyrd, og forkynder meget loventde Underviisning i botanisk, Chemisk og andre Henseender, som imidlertid løber ud paa de usleste Trivialiteter. Derfor lader han sig betale i Adelsklessv. holst. Courant for hver Person. Saadant Snødteri er næsten uden Exempel, og fortjener at bekjendtgjøres til Advarsel for andre Stæder, ikke at lade sig føre bag Lyset af hans mundtlige og skriftlige Windmagerie, da denne Marktskriger venteligen ogsaa vil gaae til Kjøbenhavn, og muligens paa Veien derhen ogsaa gjøre Forsøg paa Odense Indvaaneres Kassebeholdning.

I dette Efteraar er fra Aalborg afsaaet 18 Lædninger med henved 20,000 Tønder Havre til Engeland.

I Randers Avis No. 124 læses følgende Bekjendtgørelse fra Udgiveren:

„Til Efterretning for dem af mine ærede Medborgere, som have sendt mig Bidrag til den i min Avis, No. 112, d. A., foreslaagne Sparebøsse, med Hensyn til Afbetaling af Landets udenlandske Gjæld, maa jeg melde, at jeg er villig til at modtage og aflevere sige Bidrag, saasnart denne patriotiske Indretning virkelig er kommen igang; men indtil dette Tæer, ønsker jeg, at Enhver vilde bevare sine betydelige Gaver hos sig selv. Til den Ende beder jeg da og, at de allerede indleverede Bidrag igjen maae afhentes indtil videre, da jeg ikke ved, hvor jeg skal aflevere dem til deres Bestemmelse.“

I Maihæftet af Pariser-Journalen: *Nouvelles Annales des Voyages* har Redacteuren Walte-Brun meddeelt en interessant Beretning om Dalai Lama og den tibetaniske Religions Cultus.

Lunespil.

Damernes Morgen-Negliger og Aftenbragt ere begge Bendeirerne for Beregningen af den qvindelige Paaklædning. Morgen-Negligeren er afserlenbe: Forraader, Indbydelse, Bestæftigelse — sielbneft hvad den skulde være — Klædning. Den lette Aftenbragt er lige som den sidste, halv igjennemfigtige, Skye for den skinnende venligt smilende Maane, der blinker frem bag Dækket. Man kan overhovedet siqe, at Fruentimmerne klæde sig paa, for at vise os ved ethvert Blik, enhver Bevægelse, ethvert Fald, hvor let og hvor yndig deres Afklædning er. Et tydeligt Beviis paa, hvor meget det ene Kjøn loftende og det Andets attraaende Sandfelighed præfiderer ved det lystne, ofte frivole, Drapperie i vore europæiske Dameres Klædninger, ligger vel i den paafaldende Contrast hos de strengere Østerlænderinder, ved hvilken dog den hulde Qvindelige heds eiendommelige Ynde intet taber, men meget mere vinder. Støret faaer kun Værd, naar Maaden at bære det paa røber, at det er de Indbylleskes virkelige Alvor, at holde det fast, for at være tiisføret; slagter det derimod, som et let Bytte for de spøgende Bephyrer, da ligner det en Hemmelighed, der onsker at blive omspurgt.

B. v. S.

St. Croix.

Det er bekendt, at et stort Antal af Planteurer paa St. Croix, under 3de Septbr. 1822, indgave en Foreskilling til Hans Majeestet Kongen, med Pensyn til Coloniens ulykkelige Forsatning, og

den deraf følgende Nødvendighed af en eller anden Forandring i det almindelige Kreditsystem paa Den. Ansøgningen var forfattet af Hr. Steen Wille, Auditor og Advocatus Regius. Den blev trykt ikke blot paa dansk men og i engelsk Oversættelse, og Ansøgerne gaveden al mulig Offentlighed, saaledes at Hr. Barings Brothers & Comp. i London, og Hope & Comp. i Amsterdam bleve anmodede om at samle, efter en dem tilstillet Liste, de forskellige Kreditorers Ytringer. Vi bede, sagde Ansøgerne, om vores Majestæts Trone, i dybeste Underdanighed og med fuldeste Tillid, at maatte udtrykke „de Tølelser af Sorg og Ulykkelighed som denne, engang blomstrende, men nu høist ulykkelige Kolonies nærværende Tilstand maa betragtes med af Enhver, der ikke er ligegyldig ved Synet af et heelt Samfunds Lidelser eller Velstand. De Bøve, som de hidtil havde levet under, og som tilstrækkeligen beskyttede Udførelsen af al privat Forbindelse, trøe nu med en voldsom Sønderlidelse af ethvert Forhold imellem Enkelte, som grunder sig paa gjensidige Forpligtelser; overordentlige Tilfælde ere indtrufne i de sidste Aar, uforudseete af Lovgiverne. — Monarken bør falbes af den Aarsag om med vanlig Retfærd at gjøre disse Loves System overensstemmende med Tidernes Krav. — Det er bejendeligt nok, at hiint Klimas Særegenhed er saaledes, at kun meget faa Formuende opstaae deres stadige Bopæl der; det synes altsaa at følge af disse Koloniers Natur, at bedste ville være gjeldbundne til Enkelte, som boe i Moderlandet eller i andre Dele af Europa, for den fulde Værd af den største Part af de Besiddelser, de indeholde, følgerig ofte være satte i Uro, som man dog, paa meget faa Tilfælde nær, ikke uden Ubillighed kan besylde deres Indbyggere for at være Aarsag i. — En enkelt Planter med en Formue, der i alle Henseender er hans, vilde besidde Rigdomme af lige Værd, med et Grevskab, Baronie eller adskillige af den ringere Adels Indkomster i Danmark, staaede sammen under Cet; men en saa overvætted Lykke, staaer ei til at haabe for noget Individis Anstrængelse i et brændende Øde. — Han maa derfor lade sig nøie med at bringe Saameget af sin Eiendom i Rigtlighed, som vil være tilstrækkeligt for ham til at gjenvinde sin tabte Hælsbred i en ham gunstigere Pini

melegn. Han vil efterlade sig en Arben som Eier af sine Besiddelser, og Skyldner for deres Værd, hvilken igjen vil gaar frem paa samme Maade, medens hyppig Forandring af Eiendom vil tillige frembringes ved Enkeltes Dødsfald og mangen en Arvs Deling. — Da dette er Tingenes naturlige Gang, lide Planterne nødvendigvis af en almindelig og vidtstrakt Nødsøffelse af Gjælden; de lide ogsaa ved de høie Renter 6 Procent, da der i Møderlandet kun gjælder 4 Procent; de lide ved mislykkede Sukkerhøstet adskillige Aar efter hinanden, hvori en mageløs Tørke er Skyld, som næsten ganske har omkæbt det engang væktrige Land til en Ørken; de lide endvidere mere ved deres Producters næsten 50 Procents Afkastelse i Værdie, der er en Folge af pludselige Revolutioner i Sydamerika, hvor store Landstrækninger ere bestemte til Sukkeravl, som der lyttes bedre og koster mindre end paa St. Croix; de lide ogsaa ved Mangel paa Hænder til Jordbundens kraftige Dyrkning; de lide ved de byrdefuldeste Skatter og Afgifter, som føles endnu mere i deres nærværende Modgang; — de blive intet Spor væk af den mere lindrende Fremgangsmaade, foreskrevet i Chr. V. Anordninger, ifølge hvilke en Panthaber kan tage en Plantage i Besiddelse, og gjøre sig betalt med Indtagterne af dens Frembringelser, uden at formindste dens Hovedværdie, eller udelukke Eieren fra Haab om dens endelige Tilbagelevering. Ivertimod see de, med dyb Sorg, Plantager bragte under Hammerslaget, og solgte som bevægeligt Gods for rede Penge, hvor ingen Kjøber kan findes, hvor det er vist, at der ingen Contanter ere, selv uden Hensyn til Doms-Betættelse, 3 Mars Eiendom eller nogen anden Sædvane, som i alle Maader udfordres for at gjøre Salget gjældende. — Planterne bønfalde ikke om nogen Eftergivelse af deres Gjæld. De ere tilfredse med, om det er nødvendigt, at falde som Offere for de Forpligtelser, der have gjort dem til Eiere af deres Plantager, og Skyldnere for disses Værd. Men de bønfalde om, at Retfærd maa vedsæres dem, at Retfærd maa vedsæres hver Kreditor til hans Ræds fulde Godtgjørelse; men tillige om, at ei en Kreditor skal optage det, som rigeligen vilde tilstrække til Mangels Tilfredsstillelse. Sagen angaar intet Flyttegods; den angaar Landeiers

hemme, Koloniens bestemte Capitaler, hvis sande Natur bestaaer i at yde blot en aarlig Indtægt. Denne aarlige Indtægt være da den Rettesnor, som tildeles hver Enkelt hans Lob med tilbørligt Hensyn til hans Prioritetsret, og Planterne ere i saa Fald villige til at opgive deres Eiendomme til Bestyrelse som Ryttebrug, Pantar eller paa hvad anden Maade der meest fremmer alle Parters Læb. Ogsaa om en Formindsfælse af Renterne fra 6 til 5 Procent og nogen Eftergivelse af nærværende byrdefulde Skatter henvælbes. —

Efter denne Oversigt over Dens Forsatning, fremsattes de Grundsatninger, der anses at stemme overeens med den strengeste Retfærdighed i Henseende til Kreditorernes og Debitorernes gjensidige Stilling, og derpaa grundes Indstilling om hvad Ansøgerne anholde om at maatte være anordnet.

Foruden at Ansøgningen, som ovenanført, blev trykt baade paa dansk og engelsk, blev tillige trykt: *Explanatory Letters to the honorable Burgher Council of St. Croix and to Mess. Baring Brothers & C. of London and Mess. Hope & Comp. of Amsterdam, on the plan proposed for the relief of the Island of St. Croix; from Steen-Bille, Esq. Judge Advocate and King's Attorney.*

St. Croix 1822, 68 S. 8.

Nyligen læste man i Telegraphen No. 12 noget af hin Ansøgnings Indhold, som for Resten ikke i vore Blade er omtalt.

Vi tilføie her, at Collegialtidsenden for 1823 viser, hvorledes der fra Regjeringens og Lovgivningens Side er virket til den paa Klagebe Pengetrængs Afhjælpning, og til at fremme Dens Proviantering ved Plac. af 10de og 14de Mai, og Rescr. af 9de Mai 1823.

Theatret.

Wenn erst und mild die Vorwelt zu dir spricht
Mit Worten, Thaten, wundervollen Werken,
So mag dich das zu neuen Thaten stärken,
Und im Genuß vergiß die Nachwelt nicht.

Tirsdagen den 19de: Den lille Rødhætte, Trylleespil i 3 Acter af Theauton, oversat til Boyeldiens Musik af N. T. Bruun. Den fortræffelige Musik har med Rette gjort dette Syngespil til et af de musikelskende Publikums Favoritstykker, og det har i saa Kar oplevet over 20 Forestillinger, naagtet den i det Hele taget kun maaskelige Udførelse fra den theatralste Side. Da denne saa ofte er omtalt i offentlige Theaterkritiker, ville vi her kun i Korthed betone den nærværende Forestilling. — Hr. Cetti som Robolphe er den eneste, der saabel i Spillet som Sangen, dog især med Hensyn til det første, kan siges at have sin Rolle. — *Mad. Nielsen*s Spil som Rose er valkert og livfuldt, men savner den fornødne Gratie, og hendes Sang er ikke tilfredsstillende og var denne Aften ofte meget falsk. — Endnu mindre tilfredsstillende Hr. Bauer som Robert; hans Spil mangler den i slige Roller saa nødvendige Anstand og Lethed og er langt fra ikke fri for Stivhed og Kulde. Synger partiet overgaaer hans Kræfter, da hans Stemme hverken har Kraft, Tynde eller Friskhed nok til endog kun nogentunde at fyldestgjøre samme; forresten fortjener den Tid, han saa umistjendeligen har anvendt derpaa, al Roes. — Hvad her er sagt om Hr. Bauers Sang, gjaelder tildeels ogsaa om *Hr. Kongsted*s Udførelse af Nanettes Partie. Hendes Spil var, paa nogen Kulde og Mangel paa naiv Vivacitet nar, ret helbdigt. — Hr. Rosenkilde stræbte som Birkebommeren Tob at være mere original end sædvanlig, og det lykkedes ham ogsaa. Hans ildfulde comiske Spil bragte meget Liv i den hele Forestilling. — De mindre bethdelige Roller bleve denne Aften alle upaaklageligt udførte. — *Dr. Ryge* som Cremiten, *Mad. Lieke* som Bertha, havde begge deres Roller; *Hr. Poulsen* var, som han pleier, en høist pubseerlig Caronde, hvis

"Stille!" er af megen comist Effect. Hr. Winsløw jun. var brav som Baabendrageren, og Hr. Brandt tilfredsstillede ganske som Skovhuggeren; Sin smukke Solo i Stykkets første Scene udførte han saa reent og godt, at det ikke synes at være nogen Tvivl underkastet, at denne Bluespiller, hvis stærkt marquerede og i mange Støtter saa særdeles forbeelagtige Udvortes ogsaa fortjener Opmærksomhed, med Held kunde bruges oftere end hidtil er Væet.

Torsdagen den 21de: Det lykkelige Skibbrud, Comedie i 5 Acter af Holberg, og Balletten: Panden er løs. — (i Stebetsfor Operaen: Jægerbruden, der formedelst Mr. Berschalls Sygdom ikke kunde gives.)

Fredagen den 22de: Correggio, Tragedie i 5 Acter af Dehenschlaeger. Efter 7 Ugers lange Fæst, blev endelig den høiere Digter og Bluespil-Kunstens Venner og Beundrere første Gang i denne Saison glædet ved Opførelsen af en Tragedie, og det et af Repertoirets hyppigste Kunstværker, hvis Udførelse, det skal blive omtalt i det følgende No. af dette Blad, tillige afgiver en Maalestok for det Bedste, der i nærværende Tidspunkt kan produceres paa vor Scene i Sørgepillets Gebeet.

Det „kirkelige“ Nummers Forsvar.

I Anledning af en i „Politievennen“ Nr. 460 indrykket, og i såde-
vandelig ædel Stil affattet, Anke imod det saakaldte „kirkelige“
No. af Conversationsbladet, troer det kirkelige No. roeligt at
kunne overlade til høiere Skjønneende, hvorvidt de i samme frem-
satte Anførsler af Characteren i nogle Valgprædikanter af
fentlige Foredrag kunne ansees som hørende under den kirkelige
Virigheds Domstol, efterat hint, her saa vakkert anfødt Blad, net-
op selv, saabelsom og Detegraphen, (i et Stykke af P. C. Rossmose)
paa en ganske anden, høist opvækkende, Maade, upaatalt have udladt
sig om adskillige i Københavnske Præsters Embedsførelse, og
det forsynende Blad endog om Pastor Grundtvigs Afseer ved
den hellige Nadveres Administration. — Dersom man ikke havde
fundet, at en Sag af denne Natur synes at børde gjøre en Und-
tagelse i den vedtagne Regel: aldeles ikke at besvare visse Blad-
des Ubladelser eller Spørgsmaal, havde man endog anseet denne
Replik for overflødig.

Rettelse.

I det i fr. No. meddelte Stykke om afdøde Contre-Admiral
Sneedorff er indløbet den Trykfeil, at Aarstallet 1797, da han
blev Chef for Sørecabotcorpsen, er ubelagt; han var født i Mai
1759 og var Commandeur af Jernkroneordenen, ikke Ridder, som
læses i den nyeste Danske Stats-Calender.

K j ø b e n h a v n.

Forslagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab.

Torsdagen d. 28de

No. 15.

Oktober 1824.

M o s a i k.

I denne Tid har vor geniale Tonekunstner Hr. C. Barth atter udgivet en nye Composition. Det er en stor Overture for heelt Orkester, tilegnet hans Majestæt Kongen, og med megen Smag og Elegants stukket hos Bærkets Forlægger Hofraad André i Offenbach. I No. 34 af Allg. Musikalische Zeitung August 1824 læses en særdeles smigrende og anbefalende Bedømmelse over Hr. Barth's hos Breitkopf og Härtel i Leipzig udkomne, og Hans Excellence Hr. Overhofmarschall v. Hauch dedicerede Concert i Form af en Synge-scene.

Kalborg mistede den 17de dennes en af sine værdige Præster i Dycho Fuhr, residerende Capellan til Frue Kirke og Sognes Præst til Søndertranders. Han døde, i sin Alders 46de Aar, almindeligen agtet. I Bo. 43 Kalborgske Kviser læses to Mindebidte over ham.

Skuespil-directeur B. er har engageret et Selskab af gode tydske Subjecter, som han agter sig med fra Jylland til Odense. — Det Steiner'ske Skuespillerselskab, der nylig spillede i Varde, bestaaer af et meget godt dansk Personale. — Hr. Görbing Frank, der i Kjøbenhavn har engageret et dansk Selskab, ventes til Kalborg i Vinter og giver nu Forestillinger i Aarhus.

Et Selskab — Hr. Gisle Brynjulfsen, Dr. Phil. Præst til Holme paa Island; Hr. Svendbjørn Egilsen, Adjunct ved Besættelses-Skole paa Island; Hr. Thorgeir Gudmundsen, Cand. Theol.

og Hr. Carl Christian v. Rasn, Lieutenant af Cavalleriet, og Læ-
rer ved Landcabet = Academiet, Væresmedlem af det flenske Selskab
for fædrelandssk Kultur i Breslau, ordentligt Medlem af Syens li-
teraire Selskab, det skandinaviske Literatur = Selskab og det islands-
ke literaire Selskab — har forenet sig, for aarligen at udgive et
Bind af islandske Sagaer i Grundsproget, ledsaget i særskilte Bind
af latinisk og dansk Oversættelse. Da det af Sagkyndige er erkjendt,
at vort Norden i islandske Sagaer eier hyppelige Skrifter, der især
for Nordboer maae være af største Bigtighed, som en Fædrene-
Siendoms, og som Hovedkilderne, hvoraf rigtig og fuldstændig Kunde
skal om vort gamle Nordens Historie, Sprog, Sæder og Sittet
kan søges, vil det være meget ønskeligt, om dette Arbejde maatte
fjæntes almindelig Opmærksomhed og werde fremmet ved Under-
støttelse i den Grad, det fortjener. Selskabet indbyder til Sub-
scription og Pengebidrag, enten eengang for alle eller aarligen.
Prisen paa det hvert Aar udkommende Bind, paa 20 Ark eller der-
over, er, i dansk Oversættelse, fastsat til 8 Rtl. Solv. Den la-
tiniske Oversættelse, med Anmærkninger, Tabeller, Index &c., til
det Dobbelte. Enhver Subskribent forpligter sig ikke længere end
3 Aar, i hvilken Tid noget Heelt vil udkomme.

Af „Zversens fynske Avis“ No. 127, erfarer man,
at dette Blad, der ogsaa henhører iblandt de bedst redigerede Pro-
vindssialblade, over i 20 Aar er holdt i Paris, og endnu holdes der.

I Paris, fortæller Bladet *Corsaire*, opholder sig en Mand,
der har oprettet en Sikkerheds Anstalt imod Corpulence. En stor
Deel Damer skal især have meldt sig der. En Tyrk indfandt sig
ogsaa og forlangte imod Betaling en Opkrift over de vigtigste Mid-
ler, da han agtede at sende samme til Constantinopel: Han havde
nemlig hørt om Assurance contre la graisse og havde
forstaaet contre la grèce.

Dr. A. H. M. Kochen.

Da Dr. Kochen i den senere Tid har været, og tildeels endnu er meget omtalt, da man i offentlige Blade deels har læst Digte til hans Prais, deels Pasquiller eller Pamphleter om ham, tørde nogle kortsatte biographiske Optegnelser om hans Liv og litteraire Virksomhed maaske ikke læses uden Interesse.

Albrecht Heinrich Matthias Kochen er født i Kiel den 25de Marts 1776, erholdt sin første Dannelse i den saakaldte „Schulpforte,“ lagde sig i Begyndelsen efter Jurisprudenz, men gik siden over til Theologien og debuterede som Skribent i Aaret 1797 med det anonyme Skrift: „Versuch einer neuen Theorie der Religions philosophie.“ I Aaret 1799 besøgte han Leipzig og den Jena, hvor han erholdt den philosophiske Doctor- Værdighed, og forblev som Privatdocent i Philosophien. Her levede han Bidrag til Schillers: „Musen Almanach“ Augustis „theologische Blätter“ og det „deutsche Monatschrift. 1809 udgav han Johannes Boanerges og „Archiv für die moralische und religiöse Bildung des weiblichen Geschlechts, og 1801, Memorabilien für Religionsgesinnte, vendte i samme Aar tilbage til sin Fødestad Kiel, hvor han holdt philosophiske Forelæsninger, som udkom i Trykken under Titlen af: „Reden über die Bestimmung des Gelehrten.“ Anledningen til denne offentlige Bekjendtgørelse af hans Forelæsninger, skal have været en hemmelig Denunciation af det Philosophiske Facultet i Kiel, som om hans Grundsætninger vare skadelige for Religionen og Staten, for hvilken Beskyldning han retfærdiggjorde sig ved at underkaste sig den theologiske Attestats for det Schleswig'ske Ober-Consistorium, der tilkjendte ham den første Charakter. I Slutningen af Aaret 1801 udgav han: *Annotationum in Joannis Boanergae testamentum fasc. I.*, forlod Akademiet og tiltraadte en ham tilbudt Post som Huuslærer hos Familien Pauli i Altona, men blev allerede 1802 udvalgt til Diaconus i Gluckstadt, efterat han i forveien havde fra-

bedet sig det ham tilbudne Adjunctur i Frankfurt an der Oder og en forbeelagtig Hofmesterplads hos Rigsgreve Werther i Pedelwitz ved Leipzig. I Glückstadt, hvor han som Diaconus og Medlem af Examinations-Collegiet opholdt sig i 4 Aar, udgav han foruden tre Prædikener 1806 sin „Charis, oder über die Würde und Bestimmung des weiblichen Geschlechts“ og i samme Aar blev han udnævnt til Hovedpræst i Wilster, hvor han især har gjort sig fortjent ved at stifte det saakaldte: Lantwerkhaus, en Stiftelse for fattige Landboere, 1807. Under sit Ophold her, leverede han Bidrag til det Bøstjerke og Kleskeriske Magazin, til Zeitung für Literatur und Kunst, Allgemeine Literaturzeitung og til Schleswig-Holsteinische Provinzialberichte. Han begyndte her at arbejde paa et endnu ikke fuldendt stort Værk: Homiletikens Historie. I Aaret 1816 blev han valgt til Sognepræst ved St. Petri Menighed i Kjøbenhavn og udgav her 1816: Reden bey Einweihung der wiederhergestellten St. Petri Kirche, 1817 Festsprædigen und Casualreden, og foruden nogte enkelte Prædikener, Luthers kleine Catechismus. I Aaret 1823 indvilligede han sig i en for ham heist ubehagelig Proces, hvis Udsald saavel som den ham i Anledning af samme overgaaede Dom er meddeelt i Hof- og Stads-Rets Procurator N. Høsts Archiv for Lov og Ret i Danmark. Det ham almindeligen tillagte Skrift: „Über den Paulinischen Gegensatz: Buchstabe und Geist“ har han ikke villet bekiende sig Forfatterflabet af. I dette Aar, 1824, er han bleven udnævnt til Hertugelig Oldenburgsk Superintendent og Consistorialraad, og er, efterat have holdt sin Afskedsprædiken til St. Petri Menighed, i forrige Uge afreist til sin nye Bestemmelse i Göttingen.

Canovas Mesterstykke.

Den under Navn af den liggende Venus saa berømte Statue, der i fuld Legemsstørrelse forestiller den Pjonne Prindsesse Boghese i Rom, ansees almindeligen som den store Billedhugger Canovas

Mesterværk. Den bevares i Palaiet i Turin, men forevises kun meget Saa, fordi den blandt alle en Skjønhedsgubindes Egenstaaer ogsaa har den fortrinligste, nemlig Nøgenheden. En engelst Dame, som Fyrstinden selv ledsagede i det Gallerie, hvori den er opstillet, kunde ikke tilbageholde sin Forundring og udraabte: „Hvorledes har De dog kunnet bekvemme Dem til en saadan Stilling, Prindsesse! uden alt Drapperie?“ Til Damens endnu større Forbauselse svarede Prindsesse Borghese: „Jh, Canova havde jo i sit Atelier ladet anbringe Kaminer og paa den Maade gjort det ganske mageligt for mig!“ — Dette Kunstværk skal have været den store Mesters eget Yndlingsarbejde.

T h e a t r e t.

Die neuern Recensenten glaubt man selten ganz, und sie sollen auch immer in drei Zeilen, zehn Rügen, zwanzig gute Lehren und dreißig Lobreden geben.

Fredagen den 22de: Correggio, Tragoedie i 5 Acter af Adam Dehleschlaeger. — Opsførelsen af dette Kunstværk maa steds i høi Grad glæde den sande Kunsts Venner. Det indeholder saa mange gediegne Sandheder, fortræffelige Anskuelser og Bemærkninger over Kunsten i alle dens Grene, som kun en stor Digter, der er trangt dybt ind i sit Emne, var istand til, med saamegen Korthed og Klarhed, at fremsætte. Disse Guldkorn, om Kunstens høie Natur og Væsen, ere dobbelt vigtige at udsaae i en Tidspunct, da Repertoiret er opfyldt med Modestykker, der, som man kalder det, ere i Tidsaandens Smag. Om saa var, da maatte Enhver, der mener det godt med den sande Kunst, inderlig bønfaalde dens gode Genius, om at tage den i sin Varetagt, førend den ganske gaaer under i en Tidsaand, hvori der er saa liden Aand, og som man træffende har karakteriseret i følgende Epigram:

„Es ist gar leicht im Zeitgeist schreiben;
Doch sagt, wo soll der Geist wohl bleiben,
Wenn ihr zu Knechten euch bequemt? —
Doch fern, wie Geist von solchen Treiben,
Laßt stets euch unsern Zeitgeist bleiben,
Sonst ist der Geist euch selbst gelähmt!“

Endstjændt der om den theatraliske Udførelse saavel som om der herlige Kunstværk selv, endnu stedsse lod sig sige meget Nyt og Træfende, uagtet det Meget der allerede er skrevet derom, kan Resten, indskrænket af Rummet dog kun her meddele nogle kortfattede Bemærkninger over Udførelsen, hvortil den her omtalte Forestilling gav ham Anledning. — *Correggio* hører iblandt Hr. Nielsen's Triumphroller. Hans Fremstilling er en sand kunstnerisk Production, der gjør ham megen Være. I Henseende til det Plastiske og den høiere Begeistring, som enkelte Repliker synes at forbre, er der maaske endnu noget at ønske, men ogsaa saaledes som hans Spil nu er, fortjener det Rang iblandt vor Scenes ypperste tragiske Fremstillinger. — *Mb. Andersen* er en elskelig Maria; dog synes hun ikke denne Aften at spille med den ønskelige Varme og Ild, hvilket maaske kunde have sin Grund i en momentan Uopafselighed. — *Michel Angelo* er en af de Roller, som Dr. Ryge udfører *con amore* og altsaa fortræffeligt. I Scenen med *Giovanni*, der saa skjønt erindrer om den af de gamle Kunstnere saa ofte benyttede portistiske Idee om Amor, der rider paa Løven, er Kunstneren ligesaa humoristisk, og næsten kunde man sige barnlig, som ædel og høj i den med Maria, og sand i den med *Giulio Romano*. Hr. Liebe fremstillede denne Aften *Giulio* med fortrinligt Held, og havde sig paa adskillige Steder til sand kunstnerisk Fortjeneste. I enkelte Repliker savnedes maaske endnu den begejstrede Varme, der bør besjæle det Hele. — Det Sentimentalt Sværmeriske af *Coelestinas* Charakter, lykkes *Mb. Eise* bedre end det Naive, der ikke fremtræder med de friske Farver, der udfordres til at fuldende en levende Colorit. — Hr. *Bauer* er ikke heldig som *Ottavio*, en Rolle der deels ligger udenfor det Tag, hvori han sæd-

vanligen fremtræder, dels udkræver større Værdighed og et mere imponerende Udortes end Hr. Bauer. Hans Declamation af de Replikker, hvori Ottavio udtrykker sin Beundring af Correggios Malerie, synes at være aldeles forfeilet, da han fremfiger samme med den ham høiest mulige og inderligste Pathos, saaledes som den virkelige begejstrede Kunststjerke vilde ytre sig, og ikke som den kolde Berdensmand, der vel i et hæftigt Udbrud kan tolke sin sandhelige Følelse i glatte ziirlige Ord, men aldrig ret af Hjertet, med Liv og Sjæl. — Hr. Holms med Sandhed og Natur fremstillede Silvestro, vandt fortjent Bifald. — Hr. Lindgreen spiller Battista med meget stærke Farver, og Hr. Pass som Nicolo saavel som Ud. Winslow som Laurette, ere upaarløselige. Decorationerne synes ikke at være valgte med den for et saadant Kunstværk tilbørlige Omhu. Maleriegalleriet i Parma er altfor fattigt og smaaligt, og Battistas Auberger, i de 1ste Acter, borde uden tvivl, for at stille saa meget desto mere af imod den fattige Malers lille Huus, være større og anseeligere.

Loverdagen den 23de: Feiltagelserne, Lysspil i 5 Acter af Goldsmith. Dette gamle, men interessante, Lysspil opføres endnu saavel i Engeland som i Tydskland, hvor det gives under Titel af: „Terthuman allen Eken!“ Feiltagelserne hørte i sin Tid ligesom Destouches „Landsbyepoet“ der maaske allerede i næste Maaned kan ventes opført paa det Kongelige Theater, efter lang Hvile, til de bedste Hoftheater Stykker, men var i de senere Aar henlagt, indtil det atter i Aar blev fremdraget, og endte som bekjendt den 29de Mai den forrige Saisons Forestillinger. — Udsørelsen, der i det Hele taget er meget god, hæves ved Gryden dahl's fortræffelige Heartcastle; kun var det særdeles at ønske, at det gemene Udtryk: „Framme“ maatte blive ombyttet med et mindre støvende. — Som Frue Heartcastle har Fr. Torgensen's Spil mange heldige og enkelte høist udmærkede Momenter, uden just i Set og Akt at kunne roses ubetinget. Man kunde maaske træffende karakterisere hendes Udsørelse af slige Roller i Sammentilgning med Ud. Liebs ved den Bemærkning, at den Forstes i Almindelighed, har mere Kunst end Natur; den Andens derimod mere

Natur end Kunst. — Nielsen er en hypperlig Tony Lumpkin, en Rolle, hvortil ogsaa hans Udvortes kommer ham saa herligt tilpas. — (Ved Stykkets første Nyhed gaves den af Gjelstrup.) Ligesom i forrige Saisom blev Feiltagelserne ogsaa i denne opført Aftenen efter „Correggio“ og man havde derfor samme Zeitlighed til at beundre Nielsens sjældne Skuespillertalent til, med lige Held at kunne bevæge sig, efter et saa kort Mellemrum, i to saa høist forskjellige, ja hinanden modsatte, Roller. — *Md. Andersen* som Groen Trine og Liebe som den unge Marlow, udmærkede sig begge ved et livfuldt og i det Hele fortrinligt Spil, der ogsaa vandt fortjent Bisald. Deres Scener med hinanden, saavel som ogsaa begges med Frydenhahl, gik især fortræffeligt. Den Maade, hvorpaa Liebe spadserede op og ned af Gulvet i første Scene med Bearcastle, uden i mindste Henseende at tage Notiz af dennes vidtløftige Discurs, var af megen comist Effect. — *Md. Eise* var en ret elstbærdig Constance, kun ikke naturlig og overgiven nok. — *Smith* var ret brav som Hastings, men denne Rolle er utatnemmelig, som man kalder det, og vanskelig for en saa ung Skuespiller som *Smith*, den udfordrer langt mere *Ton de monde*, Lethed og Anstand, end det vilde være billigt at forlange af en saa ung Skuespiller. — Scenen i Bærtshuset og især *Thor* ret af Drikkevisen moerebe ved *Fr. Rongsted*s eclante Discant.

Bekjendtgjørelse.

De, der maatte ønske at holde „Conversationsbladet“, der to Gange om Ugen, Mandag og Torsdag, hvor Gang 2 Ark, tilbringes Subskribenterne for 9 Mk. S. og 1. quartaliter, behøve at regne sig hos Forlæggeren, *J. C. Elmquist* i Møntergaden 128 1ste Sal, hvor tillige med Fornøielse modtages Bidrag, overensstemmende med Bladets Plan, der bedes ham tilsendte under Udskrift: „Det Redaktionsreuen af Conversationsbladet.“

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos *Jacob Claudius Elmquist*,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 1ste

No. 16.

November 1824.

M o s a i k.

I Roeskilde Domkirke gjemmes Christian den Fjerdes Sværd, saaledes bebares denne vor store Konges Harnisk, Hjelm og Pandferbragt paa det Kongel. Tøjhusets Rustkammer her i Staden.

Det gjør et saare dybt Indtryk paa Tilskueren, naar han gjennem de uhyre hvide Vaabenrækker, pludselig besinder sig for denne store pandferklædte Drot i fuld Størrelse, der, godt sammensat, staaer paa et Slags Throne og er omgivet med en Række Espontons. Meget findrigt og kjønt er trindt omgivet af Hellebarder, Dambroge, under hvilket 4de Christian, stod ved høien Mast i Røg og Damp, og førte sine Krigere til Seier, anbragt over Rustningen. De mange Trophæer af erobrede svenske og tydske Faner ic., som pryde Bægge og Loft i denne store med Oldtids og Nutids Vaaben fyldte Sal, gjøre den til et sandt Pantheon for dansk Mod og Tapperhed. De nu brugelige Vaaben optage Salens Midte i en langagtig Firkant, og de uhyre lange Bægge ere tæt beklædte med Oldtidens Rustkæddere, Bøsser med Luntelaase o. m. og saaledes gaaer det gradviis frem til Nutidens mange Rustninger af salbne Felte, der ogsaa findes her.

I forrige Uge døde en af Hovedstadens duelige Læger Heinrich Christian Hahn, Stabs- og Divisions-Chirurg i Søe-Statens Læge ved Søequæsthuset og Søe-Statens Hospital, i sin Alder 54 Aar.

For nogle Dage siden døde ogsaa Solodandsfer Poulsen efter at have tjent i 38 Aar ved det Kongelige Theater, hvor hans Datter *Mrs. Anne Poulsen* allerede i adskillige Aar har været ansat som Dandsferinde. Han var en fortrinlig comist Dandsfer og saaledes som Skomageren i Balletten:anden er løs, og som Kjæbelskikeren, i Balletten: Kjæbelskikeren og Badskerpigerne, steds med Fornøielse. Den bedste og næsten eneste egentlige comiske Dandsfer Theatret nu har, er den unge Figurant *Strambøe*, der allerede med fortjent Bisatd har vist sig i adskillige smaa Partier.

At det gamle Ordsprog: „At Klæder skaber Folk ligesom Kjæder skaber Heste“ dog ikke steds holder Stik, beviser det bekjendte almindelige høit anseete politiske Blad: „*Hamburger unpartheyischer Correspondent*,“ der uagtet sin maadelige Tryk med smaa forslidte Lettrere paa graat Papiir, har over 13000 Abonnenter og forsendes næsten til alle Europas Hovedstæder. Der lader sig altsaa som en Modsætning snarere anvende et andet gammelt Ordsprog: „Man skal ikke altid stue Hunden paa Haarene.“

Karhuus har et nyt dansk Skuespillersestabe under *Göteborgs Frants Direction*, Søndagen den 24de Septbr. aabnet sine Forestillinger med *Balthasar Bangs* finske *Hegtemand*, og Kogebues: den lige Veie er den bedste, indledt ved en Prolog, forfattet og fremsagt af *Hr. Müller*. Til 6 Forestillinger for det første havde dette Estabe faaet en betydelig Subskription i *Karhuus*, hvor man ogsaa i den forestaaende Vinter venter det *Beckerste* første Skuespillersestabe, hvis Personale skal være bleven forøget med adskillige meget duelige Subjecter. Det *Steinerste* Estabe, der skal besidde et Par ret brave Skuespillere i *Herr. Wigum* og *Olson* (denne har engang været paa Veie til at worde ansat ved det *Kgl. Theater*) giver Forestillinger i den vestlige Deel af *Fylkand*. Denne Provinds har altsaa for Liden 3 Skuespillersestaber inden sine Grændser.

Af vor Landsmand *Profesfor Lars Kruse* (der lever i *Hamborg* ene og alene af sine literaire Arbejder) er der i denne Tid paa Tryk afkommet en historisk Roman i *Walter Scotts* Maneer, betitulet: *Shu Aar*, et Bidrag til et nordisk Højs hemmelige Historie.

Dele. Den anbefales i tydske Journaler som overmaade interessant, og værdig at staae ved Siden af Walter Scotts bedre Værker. „Det vil ikke være Læserne vanskeligt at gaae Historiens Skueplads, — hedder det — thi en stor politisk Begivenhed, der i sin Tid oplyste Europa med Rædsel og Afsky, er Arsen hvorefter den interessante Handling dreier sig.“

I Mængden gjør i denne Tid et nyt Drama megen Sykke, Mar- notterne kaldet, der er skrevet af en ung Dantse ved Navn Harro Harring. (Af ham har Læsefrugterne leveret nogle Stykker, s. Gr. hans Tale i Marseille, da Normann og hans Medreisende ind- træder sig til Grækenland, &c.) Stykket gjør meget Indtryk. Man har kun at udsætte paa det, at Sproget er altfor blomstrende, hvilket dog er tilgiveligt hos en Yngling, der selv med Begeistring har kæmpet for Frihedens og Christendommens Sag. Han har været fangen af Tyrkerne og indespærret i et Fæsthuus. Han bærer endnu kjendelige Spor af at have gennemgaaet denne grænseløse Sygdom.

Allerede i nogle Aar har der i Rhinegauen existeret en musikalsk Forening, som aarligen holdt en Musikfest enten i Düsseldorf, Elberfeldt eller Cöln. Denne gang blev den holdt i Cöln paa den Gamte, allerede fra flere Rigsdage bekendte, gürzenichske Sal (i et Kjøbmændshuus), der beqvemt rummer flere tusinde Mennesker. Den berømte Capelmester, Hr. Schneider, havde til den Ende komponeret et Dratorium, kaldet: Syndsloven, og selv overtaget sammes Styrelse, hvilket man kan tænke sig ikke har været noget let Arbejde, da Dratoriet blev udført af 480 fra forskjellige Steder samlede Kunstnere og Dilettanter, hvoraf 68 sang Sopran, 62 Alt, 71 Tenor, og 94 Bas, 71 spillede Violin, 26 Bratsch, 21 Violoncelle, 13 Contrabas og 47 blæsende Instrumenter. I en Anmeldelse af denne Musikfest i „Allg. Musicalische Zeitung,“ der omtaler samme med megen Udmærkelse, beklages blot i Henseende til Udførelsen, at Oboen ikke var saa heldigt besat som de andre Instrumenter.

I Stoven ved Vincennes blev den 10de Decbr. begaaet følgende afskyelige Mord. En Kone, Henriette Charlotte Herring spadsereede der med sine toende smaa Sønner, som vare i en Kostskole i

Wincennes. Underveis møder henbe en Dame i en rød Dragt og med sort Chabl. Hun roser Børnenes Skjønhed, og tager dem op og kysser dem. Kort efter træder en omtrent 45- aarig Mand, i en blaa Overkjole, frem af Krattet og omfavner ligeledes det ældste Barn, der i samme Dieblis giver et Skrig og styrter til Jorden. Altsammen havde skødt Drengen en Kniv i Struben. Medens den forstrækkede Moder vender sig om for at hjælpe sit Barn, støber Morderen sin Kniv i Hovedet paa det andet, og forsvinder. Morderens Sammerbrøder kalder flere Folk til, og deriblandt ogsaa nogle Genskab'armer. Man gjør Jagt efter Morderen og er saa heldig at gribe baade ham og den rødflaede Dame, som først careserede Børnene. Begge ere bragte til Paris, hvor Sagen noiaagtigen skal undersøgges.

I Münster blev nylig foretaget et ganske ny Slags Luftfart. En Bovehals havde med lange Reeb befæstet et Dussin meget store Gjøes ved sig, og sprang saaledes ned fra Hovedkirkens høie Taarn. I fem Minuter kom han med sit bevingede Følge velbeholden ned, en Miilsvei derfra, i en Forpagtergaard, hvori Gjøesene hørte hjemme.

Bladet Constitutionel meddeler følgende ikke almindeligen bekjendte Anekdot om Bonaparte: I Egypten commandede General Kleber under ham, men beviste ved flere Leiligheder, at han gjerne ønskede at have været Høistcommanderende. Da han en Dag igjennem ikke havde efterkommet en af Bonapartes Befalinger, lod denne ham kalde for sig. Alle frygtede, at der vilde foresalbe ubehagelige Optrin, da Kleber var meget hidsig og en stor, stærk Mand: i denne Henseende ganske det modsatte af Napoleon. Saasnart Kleber traadte ind af Døren, tiltalte Overfeldtsherren ham saaledes: „Hvem af os to er den højeste? General Kleber, De er kun et Hoved højere end jeg — endnu en eneste Insubordination, og denne Forskjel er forsvunden. Fort!“ — Kleber adlød taus.

I denne Tid ere tvende hollandske Admiraler, Bosch og Decker, borte, den ene i Utrecht, den anden i Bergen.

Forleden døde Restoren i den polske Armee, Lieutenant Golyon, i sit 108 Aar. — Avancementet har altsaa ikke været stærkt.

Colonien Manhem.

For et Par Aar siden udkom en Broschüre i Stockholm, hvori der gjordes det Forslag, at danne en Sekt, eller et Selskab, hvis Formaal skulde være at tilbageføre sine Medlemmer til den gammelgøttiske Styrke og Simpelhed i Levemaade og Wandel. Dette Forslag er nu virkelig bragt i Udførelse ved Kongerigets nordlige Grændse i Dahlslanbet, imellem den Norste Grændse og Wenner-
Søen, ved Stiftelsen af en Kolonie under Navnet: *Manhem*. (Et Navn, som de ældre islandiske Digtere tillagde Sverrig og som i Modsætning af Gudahem eller Ufahem, Gudernes Sæde, betyder en Boelig for Mennesker.) Stifteren er en ung Mand, der før har været ansat i Departementet for Rigets Geistlige Anliggender, og en Neveu af en Biskop i Sverrig. Denne Colonie, der har trukket sig ganske ud af Verdens Lummel, og hvis Medlemmer, ligesom de forrige frie Grundeiere kun leve af deres Hænders Arbejde og kun nære sig af Melkespiser, og i det Hele kun have een Gæstgæve for de Fremmede, der maatte komme derhen i Besøg og som vilde finde en meget gæsteventlig Modtagelse, bestaaer for nærværende Tid af 12 Familier, af hvilke de fleste ere meget velhavende og folgelig aldeles ikke af Nød indtraadte i denne Forening. Nysaa en ved fløbne Kundskaber og en ustraffelig Wandel udmærket Officier, Søn af en af Stockholms rigeste Indvaanere, har meget ung forladt sin militaire Løbebane og begivet sig til dette Samfund. Det af Kolonisterne beboede Land er taget i Forpagtning for 20 Aar, og de af dem der opførte Bygninger ere ganske i de gamle Gøthers Smag og Stil. Om den Menings-Exaltation, der har formaaet dem til, at skille sig fra det øvrige menneskelige Selskab, lod sig vistnok meget med Grund sige, men Reenheden af deres Hensigter og de af dem antagne Grundsætninger, ere ophøiede over al Dabbel.

T h e a t r e t.

Un sot trouve toujours un plus sot, qui l'admire.
Boileau.

Mandagen den 25de October: Braun & Compagnie, Eyst^{re} Spil i 3 Acter, oversat efter Vasslands og Fulgences franske Original: les deux menages af en Anonym. Forfatterne til dette Stykke ere os alerebe bekendte ved deres tvende her opførte Eystspil: Le coelibataire et l'homme marié (Egte- manden og Ungkarlen) og ved Les moments d'imprudence (Feil paa begge Sider) begge oversatte af Professor Kruse. Braun & Comp., det i sin tydske Oversættelse har faaet en piquante Titel af Theodor Hell, nemlig: „Der Unschuldige muß viel leiden“ er ganske et Sidespyl til: „Feil paa begge Sider“ og i Tidssaaendens frivole Smag; men det finder større Bisald hos vort Publikum end det sidstnævnte, hvilket deels er at tilskrive dets vittigere Dialog, deels og fornemmelig Hovedrollernes fortrinlige Udførelse. Den originale Maade, hvorpaa Hr. Stage fremstiller den upålydbigen mistænkte og af sin Einskyge Kone saa haardt plaggede Egtemand Braun, er høist karakteristisk og af megen comisk Virkning, der dog maa ske endnu vilde blive større, dersom han ikke stundom svække den ved altfor stærkt ironiske Anstrøg, som Rollen neppe, i det mindste ikke i den Grad, synes at hjemle. — Den letsin- dige Egtemand Lemberg, der begaaer alle de Extravagancer, for hvilke hans Compagnon faaer Skylden, fremstilles med megen Vivacitet og et elskværdigt Lune af Hr. Liebe. — Md. Andersen er ganske den hjertlige, fluffede Kone Frue Lemberg; Md. Eisen synes derimod ikke med lige Held at fremstille den Einskyge Frue Braun; uden Act vil især ikke ganske lykkes hende; den fordrer ubestøvel en mere spydig og bitter Tone og et mere levende Minespil. — Endnu mindre paa sin Plads er Md. Nielsen som Generalinde Falkenau. Hun er som sædvanlig vakker og behagelig, men besidder ikke, i den her fornødne Grad, Verdensdamens Finesse

og Anstænd. Denne Rolle synes unægteligen mere at egne sig for *Mrs. Werschall*. — Som Modehandlerinden var *Fr. Riisen* livfuld, snalsom og brav coquet, som man i Almindelighed finder det Slags Damer. — Derefter gaves en *Entrée* og til Slutning Hoffmanns yndede *Operette Skatzen* med Mehls vakkre Musik. Dette Synge-spil er i den senere Tid ved oftere at opføres hver Saison blevet saa forslidt, at det nu kunde ønskes henlagt for det første i denne Saison.

Torsdagen den 26de: Hververne, Lydspil i 5 Acter af *Stephanie* den Yngre. Dette forældede Product hæves ved en i det Hele temmelig heldig, og med Hensyn til nogle af Hovedrollerens Udførelse høist fortrinlig, Forestilling, der holder noget fladels for alt det meget flauue Passtiar og de mange Usandsynligheder og latterlige Urimeligheder, hvoraf Stykket er sammensat. Hr. *Frydenbahl's* mesterlige døde Præsident, der understøttes værdigt af *Mrs. Clausen* som den gamle fladderagtige Bartinde, udføre Fremstillingens Hovedpuncter. — Hr. *Vindgreens* ægte, coiffe Peer og *Mrs. Spindlers* med sædvanligt Genie og Lune udførte, kun maaske lidt vel effectforcrende, Trine, saavelsom Hr. *Diebes* vakkre Fremstilling af Hverver-Officiieren *Baron Plume*, bidrage meget til at have Materiet og give det Colorit. — *Capitain Werthen*, Lieutenant *Bengfort* og *Borgermester Predtheim*, ere meget heldigen besatte med *Herr. Nielsen*, *Stage* og *Hass*. — Som *Brazen* er Hr. *Winslow junior* en god Copie af Hr. *Clawson*, der før har givet denne Rolle. Af de øvrige Roller kan næppe nogen siges ved Udførelsen at blive havet, endstjondt paa den anden Side vel heller ingen fordarves. — Derefter *Amors* og *Balletmesterens Luner*, der ere drøie at gaee paa, som man siger i allegorisk Forstand.

Onsdagen den 27de: (for Torsdagsabonnenterne, i Stedet for Torsdagen den 28de) *Brudgommen fra Mexico*, Lydspil i 5 Acter af *Clarens*. Ved Forsald blev *Mrs.* forhindret fra at blive mere end i Act af denne Forestilling.

Torsdagen den 29de, i Anledning af Hendes Majestæt Dronningens høie Fødselsfest og i Deres Majestæters og det hele Kon-

gehøves høie Kærvarelse: *Lulu*, nye original romantisk Opera i 3 Acter af Hr. Carl Frederik Guntelberg, Musiken af Hr. Kamtermusikus Frederik Ruhlau. Ved sin Indtrædelse i Skuespilhuset blev Hendes Majestæt, efter et 3 Gange med almindelig Enthusiasme igjentaget Jubelraab, modtaget med en i Bladet Dagen No. 260 og Harpen No. 43 meddeelt, af Hr. Guntelberg til en smuk Melodie af Hr. Student Kroyer forfattet, Velkomstsang, der atter endtes med et tre Gange igjentaget Hurra for den elskede dyrebare Dronning, der med al sin høie Ynde og vennehulde Elskværdighed og Blighed hilste til alle Sider. De herværende udenlandske Gesandter og dore egne Ministre vare denne Aften forsamlede i de tvende nye indrettede Pladsloger i 1ste Etage ligesom Scenen. — Da Rest. ikke vil tillade sig at foregribe Publikums Dom om „*Lulu*“ skal hans ubørlige Bemærkninger over Stykket, Musikken og Udførelsen, vorde meddeelte efter den næste Forestilling paa Torsdag. Kun bør det her ikke forbigaaes med Tausched, at en ung Sangerinde *Mrs. Ida Wulff* denne Aften fremtraadte forste Gang. Directeuren for den Kongelige Syngecole Hr. *Siboni* der har virket saa meget for Sangens høiere Udbannelse her i hovedstaden har ogsaa dannet denne haabefulde unge Sangerinde, der forener et sjønt, for Theatret særdeles fordeelagtigt, Udvoorte med en meget behagelig Stemme og en, især med Hensyn til hendes Alder, ualmindelig Kunstfærdighed, saa at man har Grund til at ønske Theatret til Lykke til en saa heldig Acquisition, der vist vil gjøre sin udmærkede Lærer al Være.

Kettelse.

3te. No. sidste Linie af Theatertitelen stod ved en Trykfeil: eclant for eclatant og i næstført. No. var Hr. Poulsens Baronde i Toronde ved en Sukommelsesfeil omtalt i Anmeldelsen af Rødhatten.

K i ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Torsdagen d. 4de

No. 17.

November 1824.

M o s a i k.

Hendes Majestæt Dronningens Fader, Hans Durchlætighed Landgreve Carl af Hessen, skal have været betænkeligen syg i adskillige Dage, men nu befinde sig i ønskelig Bedring. Den 19de i næste Maaned følger Landgreven sit gode Kar. Landgrevens yngste Datter, Hertuginde Louise Caroline af Slesvig-Holsteen-Beck, blev den 14de i forrige Maaned lykkeligen forloft med en Prinds, der er Hendes Durchlætigheds 8de Barn og 5te Prinds.

I Mandags Morges aftenste Deres Høiheder Prinds Christian og Gemalinde til et Besøg paa Augustenborg, og ankom efter 3 Timers heldige Overfart til Nyborg i Tirsdags Morges Kl. 2, og ventes igjen tilbage i næste Maaned.

Det qvindelige velgjørende Selskab har i Kar, som sædvanligt, paa Hendes Majestæt Dronningens høie Fødselsdag uddeelt Præmier til værdige Tjenestpiger, der have tjent længe og tro. I Kar have 27 erholdt Pengepræmier og af disse var en Pige, der et over 60 Kar gammel og som i 78 Kar har tjent hos Grosserer Carstens og hans Fader.

Den 17de i forrige Maaned bød den høderligen bekjendte danske Digterinde Justitsraabinde Birgitte Cathrine Bøye i sit 83de Kar. Hendes heroiske Skuespil: Gorm den Gamle og flere Digtninger, især mange smukke Psalmer, gjorde allerede tidligt hendes Navn fortjent af Litteraturen.

Oberst v. Sundt, Chef for det første Livregiment, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmænd, er i disse Dage vendt tilbage til Danmark, efter et halvt Aars Graværelse, paa en Færd i gjennem Lybfland, hvilken denne fortjente Officier, der i en tem-

melig hoi Alder endnu næsten er ligesaa rask som sin yngste Collega, foretog for sin Sundheds Skyld.

I nogle Dage har i Kjøbenhavn raslet en stærk Storm og Mange have endog været angstelige, fordi deres Barometre have staaet midt imellem stærk Storm og meget tørt Veir paa det saakaldte Nordfjælspunct.

For omtrent 6 Uger siden har et vanvittigt Freuentimmer seet Vællighed til at undvige fra sin Bevogterse i uth Hospital paa Boller Gade ved Hørsens. Ved Undvigelsen var hun ifaldt grønt Sjørt og Trøie samt et sort uldent Forklæde. Hun seer meget vild ud af Hinen, svarer aldrig til noget Spørgsmaal, endog sjældent til sit Navn Karen, og skal være et farligt Væsen.

Fra Bergen skrives under 15de October: En Person, ved Navn Gudmund Gudmundsen, eller Olsen, som i en høist tungsin- dig Forkatning har fremstillet sig for at blive arresteret, har ved et Politie-Forchør forklaret, at han ved Mikkelssdags Tid i Aaret 1816 reiste med demitteret Slave Jacob Reinertsen og Sefarende Ole Dnsen fra Mandal til et i Nærheden af Bergen liggende Gjaest-giverie, Biskopshavn kaldet. Efterat de der havde drukket sig be- rusede, begave de sig paa Veien til Byen, men underveis kom de i Drdstrid og Slagsmaal sammen. Reinertsen slog til Dnsen med en Steen i Panden eller Tindingen, saa han faldt omkuld, men rei- ste sig op og slog til Gudmundsen i Ansigtet, saa at han ogsaa faldt, hvorpaa han, der under Slagsmaalet havde taget sin medhavende Kniv op af Lommen, tilsoiede Dnsen 2de Stik i Livet. Da den Saarede faldt, samt vaandede sig, tog Reinertsen og Gudmundsen Flugten, og efter nogle Minuters Forløb, da de vendte tilbage, fandt de den Saarede at være død. De overveiede da et Par Timer, hvad de skulde foretage sig, hvorpaa de begravede Dnsen, der, efter Gudmundsens Opgivende, senere blev funden, hvilket han er- farede, medens han og Reinertsen, i Anledning af en anden Sag, henhadde arresterede. Sluttelig bemærkes, at Gudmundsen endvidere har forklaret, at han 2de Gange i Aar har forsøgt paa at bringe sig selv af Dage. Bemeldte Jacob Reinertsen er den 3ite Decbr. 1822 bleven losladt fra Aggershuus Fæstning og derafra forpaa- set

til Christiansand, hvorfra han f. A. blev meddeelt Pas her til Staden; men det vides ikke, at han her opholder sig.

Sidst i September døde i Neapel den berømte Componist *Tritto*, især bekendt ved sine Kirkemusiker og som en daglig Omgangsven af de længe før ham bortdøde store Componister *Gimara* og *Paesiuello*. Han døde i den høie Alder af 91 Aar.

Et nyere Værk over Amerikas Geographie, Historie og Statistik, som udkom 1822 i London, anslaaes hele Amerikas Størrelse til lidt over 565,000 geographiske $\square$ Mile, og deraf igjennem de Foreneede Staters til henved 111,000 $\square$ Mile. De sibstes Territorium er selvsagt større end Frankrig, der har 30 Millioner Indvaanere, og da Nordamerika ikke er mindre frugtbar, vil de Foreneede Stater i Tiden kunne ernære 330 Millioner Indbyggere, eller en halv Gang saa mange som hele Europa tilsammen. Der er altsaa endnu Plads nok paa Jorden for Mennesker. Efter Dr. *Hassels* nyeste Jordbeskrivelse, indeholder Nordamerika 304,766 Bestindien 4530 og Sydamerika 296,359, i Alt 605,655 $\square$ Mile med 36 Millioner Indbyggere, hvilke sikkert i Tiden kunne voxe til 1000 Mill. Betænker Man, hvilket herligt Land Amerika er, hvilke Naturregdomme og Skønheder det har i sit Skjød, og hvor lille det beth Beliggenhed midt imellem det Atlantiske Ocean og store Verdenshav, Europa og Asien, gjør det til den meest udbredte Handel, da synes det klart, at denne Deel af Jordkloden er bestemt til at have Menneskeslægten til den Grad af Fuldkommenhed, som den efter sin Natur kan imodtage.

Vadskæfterne i London true med Oprør, fordi der sammesteds har dannet sig et Selskab, som har paataget sig at vasse Pinner ved Hjælp af en Dampmaskine. — Det militære Sygehuus i *Kjøbenhavn* har allerede i lang Tid brugt denne Vadskemethode og fundet sig saa vel derved, at Man nu er betænkt paa at bygge en mere udvidet og passende Bygning, til deri at anbringe denne Vadsfening. Det var at ønske, at en i den huuslige Oekonomie saa vigtig Gjenstand som Vadsfening, maatte bringes til at udføres i Almindelighed paa en saa meget mindre bekostelig Maade, hvorved baade Udgift, Tid og Stib paa Pinnerne spares.

Ærde Tøder.

(Meddeelt.)

Det fortjener at bemærkes, at medens man forbrev Tøderne i Frankrig 1180 under Philip den II, 1253 under Ludvig den IX (den Hellige) 1307 under Philip den IV, og 1318 under Philip V, saa tollererede man dem alligevel i selve Hjertet af Frankrig, nemlig i Grevfabet Avignon, rimeligen forbi dette var Pavenes Giendom. Paverne have ofte taget dette Folkeslag i Beskyttelse, saaledes gjorde Alexander II. i 1040, imod Ferdinand I.; og da Ferdinand V. i 1403 gav Anno 703 samtlige Tøder i Spanien og sine andre Lande i Landsflygtighed, modtog Alexander VI. 15,000 af disse Ulykkelige i Rom. Et par IX. gav 1235 Tøderne Privilegium paa, at Tyrkerne og Knektene ikke skulde lade dem Hændigen behandle, og tillod dem at have christne Tjenestetjender og Ammer.

I den mørke barbariske Tidsalder, afpresede man ofte Tøderne store Pengesummer, landsforviste dem, og tillod dem, atter at komme tilbage, for atter at landsforvise dem. Henrik II. i England, som trykkede Tøderne med svære Paalæg, omvendte derved mange til Christendommen; siden tvang han dem atter til at være de Tøder, for atter at have deres Penge.

Alt fra de ældste Tider af have Tøderne udmærket sig i Lægekunsten. Selv deres meeste ivrige Modstander, Antonius Margrita siger: „dog troer jeg, at de lærde Tøder ere: Doctores Medicinæ in Sicilia, Hispania, Italia, og det fordi de grundigen studerede Galenum Avicennum. Desaaarsag finder man og Tødiske Læger, der have staaet i stort Ry. Kongen for de hebraiske Stribenter, den store Raimonides, var første Lærlæge hos Saladin i Egypten.

Den senere Lærde, Rabbi Meier, Oversætteren af Aristoteles Ethik, var Lærlæge hos Kongen af Kastilien. Moses Amos var Lærlæge hos den tyrkiske Keiser Bajazeth. Elias Montalbo var Lærlæge hos Dronningen af Frankrig, Maria af Medicis; han skal endog have haft stor Indflydelse. Han døde i Tours 1615 og Dronningen lod det afdøde Legeme balsamere.

Paven Bonifacius XI. antog Jøden Angelo di Montalto og Paven Julius III. Jøden Vitale Nlatini og Theoderode Sacerdoti til Biskøper. I Aaret 1567 blev i Thorn i Preussen en jødisk Læge ansat som Stadsphysicus, og det til Trods for Presten Morgenstern's Protest derimod.

Jacob Bosales, en portugisisk Jøde, blev ikke blot Medicin Doctor og praktiserende Læge i Hamborg, men endog — hvorefter ei havde noget Exempel — comes palatinus cæsareus, i hvilken Egenskab han havde Magt til at uddøle academiske Bærbidheder. I et latinsk Digt til Abbi Menasse ben Israel underskriver han sig Jacobus Bosales Gebraeus, Mathematicus, Philosophus et Medicina Dr. Ogsaa hos os kunne Næmne Meza, og vor end levende, hæderligen bekjendte, Professor Jacobsen, som klare Stjerner.

— d.

Concert.

I.

Vinterconcerterne her i Staden aabnedes paa det Kongelige Theater i Søndags den 31te October af Concertmester Rudersdorf fra Moskau, der havde foranstaltet en stor Instrumental- og Vocal-Concert af følgende Indhold:

1. Ouverture for stort Orkester (?) af Trautwetter, en maadelig Composition.
2. Concertino for Violin med Accompanement af Orkester, componeret og udført af Hr. Rudersdorff, der viste sig som en brav, solid Violinspiller, der med megen Reenhed og Smag behandlede sit Instrument. Compositionen var ubetydelig.
3. Phantasie og Variationer for Pianoforte, med Accompanement af Orkester, componeret af Moscheles, udført af Hr. Ruders. Den unge, talentsfulde Solospiller var mindre heldig i sin Udførelse end

han pleier. Compositionen af den berømte Tonekunstner Moscheles, der, som man hører, befinder sig paa Reisen til Philadelphia, var meget smuk. 4. Variationer af Louis Maurer over en Aria af Schweizerfamilien, for obligat Violin, med Accompannement af Orchester, udførtes af Concertgiveren. Disse særdeles smagsfuldt componerede Variationer foredrog Hr. Rubersdorff med megen Smag og Kunstfærdighed. 5. Symphonie af Bössl? 6. Tenor Aria af Rossini, ret vakkert foredraget af Hr. Kirchheiner. 7. Variationer over russiske Nationalfange, componerede og med fortrinligt Held udførte af Concertgiveren. Det var at beklage, at det almindeligen og velfortjente Bifald, der blev Hr. Concertmester Rubersdorff til Deel, ikke var ledsaget af en passende Indtægt. Huset har siden Basethornisten Schalls Concert ikke været saa tomt som denne Aften, hvilket tilbeels maa tilskrives den Omstændighed, at denne Tonekunstner endnu ikke er synderligen bekendt og heller ikke i Tide havde bebudet sin Concert.

I Hamburg gav i forrige Uge den fortrinlige Orgelspiller Barteis et Oratorium i Petri Kirke, og i denne Uge giver den berømte Tonekunstner Johan Müller, Hans Majestæt Kongen af Frankerigs første Clarinettist, en stor Instrumental- og Vocal-Concert i Apollo-Salen.)

T h e a t r e t.

Der sklimmste Rath ist, sich nicht ratben lassen. S a u g.

Løverbagen den gode October: Brug kommen fra Mexico, Bytspil i 5 Acter, (trede Forestilling.) Dette Stykke, der beels ved den heldige sceniske Udførelse, beels ved den erkjendte Mangel paa gode nye Bytspil og endelig ogsaa ved sine egne, paa Afverling og Pubseerligheder temmelig rige, Scener, har vundet Publikums Bifald, gav ogsaa denne Aften næsten ganske fuldt Hus. Forfatteren kan ikke frakjendes Verdenskundskab, et let flydende Sprog,

ofte Frydbret ved gode Indsæd, og Kjendskab til Theatereffecten, der er saa nødvendig for enhver Digter, der vil skrive for et stort og blandet Publikum. — Udførelsen var ogsaa ved denne Forestilling særdeles heldig. — Frydenbachs Grev Prahlstein og Lindgreens Forvalter Messerinsfi ere, hver i sit Slags fuldbedte, Fremstillinger, der betydeligen, især den første, have Stykket. — *Md. Andersen*, der synes ret *con amore* at udføre Susannes Rolle, var denne Aften ligesaa fortrinlig og elskværdig og maaske endnu mere intim med Rollen end ved første Forestilling. Iblandt hendes mange mesterlige fremsagte Replikker, vil Refr. blot gjøre opmærksom paa den ene, hvor hun denagende besvarer Alonzos Tvivl, om at hendes Hjerte maaske ikke mere er frit og Formodning om, at hun maaske allerede har en Kjæreste; hvor hendes ligesaa trofælsdigt naive, som blufærdige og alvorlige Forsikkring om det Mødssatte er af den høieste Effect og hører til det Fortræffeligste, der er hørt i den Genre fra vor Scene. Ligesom det derfor fra Dictionens Side vist maa indrømmes *Md. Andersen* den høieste Roes, saaledes var der derimod ubetvibet endnu Udskilligt tilbage at ønske i Henseende til hvad man med eet Ord pleier at kalde Gesticulationen, hvorunder Armbewægelser, Fingerspillet m. m. henhører, og hvori f. Ex. *Md. Reinhold* i Hamburg, for at nævne en udmærket Kunstnerinde i det Naive, især har bragt det til en høj Grad af Fuldkommenhed. Det er iøvrigt indflysende, at hvor studerede Kunstnerinde aldrig ganske vil kunne tilfredsstille i dette Krag, der ligger udenfor hendes egentlige Talentets Grændser, i den Grad som en Kunstnerinde hos hvem Kunst og Natur i lige Grad ere forenede, da hendes Naiviteten vel er et fælig og endog henrivende uskyldig, men det Barnlige, sig selv ubevist, der grændser meget nær til det Barnagtige, mangler. Ved en anden Lejlighed skal dette rige Thema udførligere blive behandlet. Gontesfernes Fremstilling af Damerne *Berséhall*, *Eisen* og *Rissen* kan tjene til et Slags Beviis paa den gamle Erfaringsærning, at Sandheden i Almindelighed staar i Midten, saavel i Livet som i Kunsten, hvilket her kan anvendes saavel i saavel som i aarbig Forstand, da *Md. Eisen* og *Isabelle* net-

op synes at have truffet Middelveien imellem For Lidet og For Meget 2: inellem Mb. Werschalls og Ifr. Riisens Fremstillinger af Euphrosine. Ligesom Mb. Werschall havde for Lidet Salt, havde den sidstnævnte uden tvivl fyldt sit Saltkar med en alt for stor Dosis, og hvad der var det værste, neppe af fint Bordsalt, men af almindelig Rjøkkensalt, eller med andre Ord, den vække Fremstillende lagttog ikke nok, at den spødste og spydige, men dog steds fine Verdensdame, Euphrosine er en Comtesse, der er opdraget i den store Verden. — Liebes Monzo var ligesaa fortrinlig som første Aften og maatte endnu mere varm og livfuld. — Rosenkilde som „Regationsraad Werfenthal“ med sin Eau de Connonne og sit: „Fryd dig ved Rivet“ er en saa original Production, der bliver udført med saa meget Lune og til en saa høj Grad af comist Effect, at det vilde være pedantisk, paa en fornem Maade at moquere sig derover, da det Bisalt Rosenkildes Spil vinder er saare velfortjent, og det var ogsaa høj Tid at producere denne høist pubesclerlige Figur, der bringer nyt Liv ind i det temmeligen frantende Stykke, og den matte Praas atter i Flamme, da Forsatteren nok selv har mærket, at den 4de Act, der har faldet saa mangt et Gemactstykkets Dødsdom, ogsaa nær havde blevet hans Grav. — Til Stykkets magre Personer — dog, vel at mærke i intellectuel Forstand — har Mb. Dahleens Pedevig, Hr. Pass's Reimann, Hr. Enholms Baron og Mb. Poulsens Philippine. Denne særligledes flau Kammerkidsken med sit idelige: „Hvad mig angaar“ maa betakke sig meget hos Fremstillenden, hvis livfulde, naturlige Spil gjør det besværlige Philippine-Basen saa fordrageligt som muligt.

Trykfeil.

3 fr. No. var den femte og sjette Linie paa første Side forsat og bedes saaledes læst: saaledes gaaer det gradvis frem til Nutidens mange Rustninger af faldne Helte findes ogsaa her.

A j ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 8de

No. 18.

November 1824.

L i t e r a t u r.

I.

Det er behageligt at erfare, at der fra næstkommende første Januar 1825 af vil udkomme et fransk Blad, under Titel af: *Messager Français du Nord*, her i Staden. Alerede i det forrige Aarhundrede udkom franske Blade, f. Ex.: *Mercur Danois*; under Frederik den Femte, her i Kjøbenhavn, og for nærværende Tid udkomme i adskillige store Stæder udenfor Frankrig, f. Ex. i London, Madrid, Brüssel, Frankfurt, Smyrna, St. Petersborg (i denne sidste Residentsstad alene sex) franske Blade. Til disse vil altsaa Kjøbenhavn snart slutte sig. Dog skal det nye Blad, hvoraf et Nummer udkommer ugentligen fra samme Officin, som *Conversationsbladet*, ikke alene indskrænke sig til Danmark, men tillige omfatte Sverrig og Norge, og ifølge det i disse Dage udsigtede: *Prospectus*, især beskæftige sig med disse tre nordiske Landes Literatur, Industrie, Kongelige Forordninger, Theatre m. m. Redactionen af Bladet skal, efter Forlydende, forestaaes af Hr. Greve Gyldenborg Ridder af Nordstjernen, Ca't ain v. Meza og Candidatus Juris Abrahams. Subscription modtages saavel i det for Bladet bestemte Comptoir, i Farvergaden No. 140 2den Sal, som i Møntergaden No. 128 1ste Sal, hos Bogtrykker Elmquist. Prisen er bestemt til 4 Specier for Aargangen og Bladet vil blive trykt paa fint Tryk-Papir med nye latinske Lettrer. Saavel enhver Bidskabsmand og Kunstner i Særbesæthed, som enhver Dans i Almindelighed maa glæde sig over en Foretagende, der i saa høj en Grad kan tjene til at udbrede Ra-

tionens Vre udenlands, og det er heller ikke nogen Tvivl ubestaaende, at det jo vil finde den Opmarksomhed og Opmuntring hos et dannet Publikum, som det förtjener. I det vi paa den ene Side høilighen glæde os over at anmeldte et saa priseligt literairt Foretagende, ansee vi det paa den anden Side for Pligt imod de alle de Udgivere, ikke at tilbageholde nogle Bemærkninger i Henseende til det af dem uddeelte trykte Prospectus, da Mange kunde ansee sig for berettigede til berøbe at slutte sig til Bladets Aand og Stil. Titelen: *Le Messenger Français du Nord*, er saaledes allerede forekommet os stødende, og torde uden tvivl mere passende have været: *Le Messenger du Nord*, ligesom det i en Række af Aar saa ynde, i Altona udkommende, Blad: *L'Abeille du Nord* ikke have Titel af *L'Abeille Française du Nord*, der kunde synes latterligt som en Ting, der falder af sig selv; ligeledes falder det i London udkommende berømt Blad sig ikke *Courier Français de Londres*, men *Courier de Londres*. Fremdeles havde det fornemmelig været at ønske, at Correcturen til dette Prospectus var bleven besørget med større Nøiagtighed, da det ikke alene vrimer af Interpunctions- og Accentuations-Feil, men ikke engang er frit for Inconsequentser og grammatikalske Urigtigheeder, som følgende korte Analyse vil udvise:

1. Accentuationsfeil: litterature for littérature; — esperer for espérer; — intérêt for intérêt; — rédacteurs for rédacteurs; — sociétés for sociétés; — siècle for siècle; — modèle for modèle; — âge for âge; — bienfaiteur for bienfaiteur; — graces for grâces.

2. Inconsequentser. Nörd og nord — Scandinavie og scandinavie — paraitre, paraitre ja endog paraitre; den almindelige Skrivemaade er nok paraitre, og i alle Tilfælde maa Accenter her naturligvis steds sættes over i, aldrig over o eller a.

3. Grammatikalste Errata.

On n'omettra rien qui aura un rapport direct à l'economie etc.; hvilket ifølge Reglerne for Temporum Folge maatte hedde: on n'omettra rien qui puisse avoir etc.; — qui peuvent intéresser, ne fut ce même que le voyageur etc.; istedetfor ne fât ce même, (3die Person af fusse ikke af sus) — la Nécrologie er slet ikke fransk, men maa hedde le Nécrologe de ceux que la mort a enlevés ou enlevera, hvilket, i Forbigaaende anmærket, heller ikke kan siges; thi un Necrologe ne se fait pas de ceux, qui ne sont pas morts; — endelig aussi également distribuées etc. istedetfor si également. Foran Farvegaden er ubelagt Ordet rue, der bør staae der, da enhver Frankmand ellers maa troe, at Farvegaden er Journalens danske Navn. — Le Nord produit encore etc. er en uheldig Sammensætning, ligesom Ann. heller ikke har fattet Meningen af: maîtres indépendants.

Naagtet man ikke tør tvivle paa, at de respective Udgivere selv have vidst alt dette meget vel, ere de dog sikkert med os enige i, at det hadde været at ønske, at disse, især i et Prospectus paa tre Sider saa vanzirende, Unsigtigheeder vare undgaaede, endog kun fra den Synspunct betragtet, at mange Danske rimeligvis ville holde Bladet for at have en, ogsaa med Hensyn til Sproget, nyttig Læsning.

II.

I Mæret 1822 udkom den første Deel af: „Forsøg til en antiquarisk, historisk, geographisk og statistisk Beskrivelse over Næen ved Johan Paludan, Sognepræst til Phansfjorden,“ og i forrige Maaaned blev dette Bælt, der gjør sin Forfatter Hæd, fluttet med anden Deel. Begge

Dele bleve efter Forfatterens Død udgivne af hans Søn H. F. Paludan, Premier-Lieutenant i Artillerie-Corpsen, allerede forbeelagtigen bekjendt fra Kunstacademiets Udstilling i Aaret 1820 ved nogle vakkre Prospecter, der vidne om et ualmindeligt Talent for Landskabsmaleriet. De skønne Titelblade, der pryde begge Dele af Værket, ere paa, nu afdøde, Kammerherre C. B. de la Calmettes Betskoning stukne i Paris; Bignetten paa det ene forestiller et Partie af Klinten, og paa det andet Grøns Begravelse, betegnet ved følgende Strophe, taget af den hidtil bedste Betræffelse over Møen af Wiborg:

„Her hviler Grøn med Phane sin,
som trættes rasten Hjort og Hind;
tak Bonde god! den Dyregub;
nu gaaer du tryk ad Sundet ud.“

En fortræffelig Behandling af det gamle Sagn om Grøn og Phane, der allerede findes omtalt af Ossian i hans *Carrie-Thura*, har Forfatteren leveret i 1ste Deel Side 125 — 162. Det hele Værk er udarbejdet med Eyst, Flid og Kjerlighed, og den Sagkundskab, man med Grund maatte vente hos en Mand, der i 33 Aar var boet paa Møen, og i mere end to Decennier havde samlet til et saadant Værk. Første Deel er prydet med 12 Kobberer og 2den med 6 skønne Kobberer, efter Tegninger af Landskabsmaler S. E. Lange, stukne af J. A. Darnstedt, og tvende Kort i Steentyk.

Udførlige Landskabsmalere have som bekjendt, med forskjelligt Held prøvet deres Kunst ved Møens Klint. Den berømte Dahl udførte for nogle Aar siden et Partie af samme meget skønt, og Hr. Parber har ved Kunstacademiets sidste Udstilling vist et stort, fortræffeligt Maleri, forestillende et Partie af Kridelkinten paa Møen, fra Maglevandsfaldet til Sommerspiret, seet om Morgenen fra Havet. Det skal være det skønneste og meest karakteristiske Billede af Møens Klint, der endnu er seet.

Som en Prøve af dette Værk, der i Henseende til den topographiske Elegance, fortjener den første Plads i vor Literatur, tilføjer vi at anføre af 2den Deel følgende interessante Beretning:

Om en mærkværdig Fange paa Møns
Tugthuus.

„Et Fruentimmer, ved Navn Anna Sophia Magdalena Frederica Ulrica, der falskeligen gav sig ud for en Datter af Kong Christian den Sjette, har i 34 Aar, nemlig fra 1770 til 1804, som Fange været i Møns Tugthuus. Hun skulde være født i Aaret 1729 (Andre sige 1732 eller 39, men dette stemmer ikke med den Alder, Kirkebogen tillægger hende) af Enkefrystinden af Districte-land, derefter været bleven overantvordet til Opdragelse hos Gren- inde Schack, hvor hun blev holdt meget inde, og lærte Intet. Der skulde hun have været til sit 15de Aar, da hun kom med et Fartoi til Norge, og strax derpaa til Amsterdam. Hos en Kjøbmand der skulde hun have haft det meget godt, som en Datter af Huset, og 400 Rdlr. aarligen være blevene betalte for hende, indtil 1764, da Enkefrystinden døde, og hiin Understøttelse blev holdt tilbage. Hun maatte da tjene for sit Brød som Stuepige hos en Apoteker i Ley- den. Ved Akademiet der studerede en norsk Student, ved Navn Kirchhoff, som blev bekendt med hende, og ikke lidt forundret ved at see hende i Besiddelse af Kong Christian den Sjettes Portrait, et Gavebrev paa Bregentved Gods og andre rare Sager. Kirchhoff overtalede hende 1766 til at reise med sig til Danmark, lovende at være hende behjælpelig i at gjøre de Fordringer gjældende, som hun efter hans Mening kunde være berettiget til. Han ankom med hende i August Maaned s. A. til Kjøbenhavn, og henvendte sig til Grev Danneberg, som skal have modtaget hans Papirer; men Kirch- hoff blev iøvrigt afvist med Foræring og gode Løfter. Efter nogle Aars Forløb kom han igjen med sin Prindsesse, men blev i Novem- ber 1769 sat i Blaataarn, og, da en Commission til denne Sags Underøgelse havde indgivet sin allerunderdanigste Relation der- om til Kongen, udgik følgende Ordre, dateret Frederiksberg den 15de Juni 1770, til Politimesteren, Etatsraad Fr. Horn, saaledes lydende:

Christian den Syvende, R. G. t. Efterat et Kvindemenneske, som nævngiver sig Anna Sophia Magdalena Frederica Ulrica, og udgiver sig for at være et Kongebarn, til Os havde indgivet afstil- lige Memorialer, og Vi i Anledning deraf, for engang at lade gjøre Ende paa et saa dristigt Foregivende, allern. have anordnet en Com- mission til sammes ordentlige Underøgning, er os nu af bemeldte Commissions indkomne Relation allerunderdanigst bleven refereret, at hun aldeles ikke er den, hun giver sig ud for at være, og at hen- des Foregivende om hendes Fødsel og Herkomst er i alle Maader falsk og opdigtet. Thi er hermed Vores allern. Villie og Befaling, at Du strax i al Stilhed lader bemeldte Kvindemenneske overføre til Møns Tugthuus, samt naar hun der er ankommen lader hende bekendtgjøre, at endskjøndt hun for hendes dumbristige og forma- stelige Foregivende, der forhen noksom var bekendt at være urig- tig, og nu efter Underøgning tydelig er befunden at være aabens- bare falsk og opdigtet, haver fortjent som en Løgner og Bedrageriske at fagstryges og brændemærkes, saa have vi dog allernaadigst der-

for hvilket freitage hende, og derimod funden for godt, at benaade hende med Arbejde i Moens Tugthuus paa Livstid, til hvilket Ende vi og have befaleet os elskelige Præses og Directeurer for de Fattiges Bøsen i vort Rige Danmark, at foranstalte hendes Modtagelse der til Arbejde, som ovenmeldt. Derefter Du dig allerunderdanigst hører af rette. Befalendes ic. (Siell. Tegnelser 1769-70, fol. 138. No. 379.)

I Ordren af samme Datum til Directeurerne for Fattigvæsenet blev det dem paalagt, efter nogen Tid allerunderdanigst at indberette, hvorledes hendes Forhold har været i Tugthuset. Under samme Datum udgik Befaling til Statsraad Truels Oetved, at Henrik Kirchhoff, som, for at have været ovennævnte Fruentimmels Raadgiver og Medhjælper i hendes fæste Forgivende, under 7de November s. A. var hensat i Blaataarn, i Hensætte til hans lange og velsortiente Arrest, maatte sættes paa fri Fod, men advarer for Fremtiden at afholde sig fra at tage Deel i deslige Bedragerier og Opdiatler, og ikke nogentid at indfinde sig paa det Sted, hvor hun var hensat.

I Marts 1783 indgav hun Ansøgning om at erholde sin Frihed og en Pension til Livets Ophold, hvorpaa i følgende Rescript til Conferenteraad Roefod, dateret Fredensborg den 6te August 1783, allernaadigst blev resolveret:

Christian den Syvende ic. V. s. B. t. Vi have ladet os allerunderdanigst referere en fra Anna Sophia Magdalena Frederica indkommen Ansøgning, hvorved hun, som ifølge vor allern. Befaling af 5te April 1770 (15de Juni?) er indsat til Arbejde i Moens Tugthuus, men i Marts 1773 er bleven freitagen for at arbejde, hvorimod Tugthuset for hendes bedre Forpleining er bleven betalt 40 Rdlr. (aarl.) allerunderdanigst har begjæret at maatte erholde sin Frihed, samt en liden Pension til Livs Ophold; men som vi allern. have fundet for godt, at hun fremdeles under Opsyn skal forblive i Moens Tugthuus, og der nyde et aarligt Tillæg af 60 Rdlr., som tager sin Begyndelse fra dette Aars 1ste Januar, og hun altsaa nyder herefter aarlig 100 Rdlr., saa give Vi dig siig hermed tilkjende, hvorhos Vi iøvrigt ville, at hun freitages for alle Arbejde, og omgaaes paa den lømskaldigste og Frihed nær kommende Maade, med bedste Pleie og Leie, saavidt den hende allernaadigst forundte Gehalt kan tilstrække. Derefter Du dig allerunderdanigst hører af rette. Befalendes ic.

Naget al den Lømskaldighed, hvormed den ulykkelige, ifølge dette allernaadigste Rescript, blev behandlet, vilde hin sire Døds ikke forlade hende. Hun boede i et eget Værelse i Tugthuusbryggeriet, efter Omstændighederne ret bekvemt, var meget økonomisk, og laante ud for hvide Renter, mod Pant, hvorved hun kom i Besiddelse af adskilligt Robbertoi og andre Sager. Hun samlede ogsaa paa gudelige Bøger, var meget hoffærdig, og iøvrigt ikke af den bedste Karakter. Hun døde i Marts 1804. I Kirkebogen staar: Den 28de Januar 1804 blev Fruen Anna Sophia Magdalena Frederikke Ulrikas Liig begravet under Sang og Ringen; gammel 74 Aar."

Theatret.

Nur in so weit geschicktheit, als die Kunst schmeicheln muß.

G. E. Lessing.

Mandagen den 1ste November: Indtænerne i Engeland, Pysspil i 3 Acter af A. v. Kogebue. Siden dette Stykkes første Fremkomst er nu en heel Generation forløben og den Interesse som det dengang vakte, kan det nu, sit Piquante, der vel tildeels endnu er i Tidsalderens Smag, uagtet, ikke mere frembringe, da Publikum i Almindelighed ikke er ubannet nok til at kunne tage en saadan Fremstilling af et Naturbarn, hvis Uvidenhed og formentlige Naivitet, der kan betragtes som en Parodie paa den virkelige Naivitet, gaaver saa vidt, at hun vil giste sig med et andet Fruentimmer, for gode Varer. Imidlertid har dette Stykke dog endnu holdt sig paa forskellige Theatres Repertoires ved denne Gæst, der giver en udmærket, eller med en fortrinligt Talent for naive Roller begavet, Kunstnerinde Leilighed til at udfolde sin Virtuositet i Behandlingen af de saa yderst piquante Forhold, denne Rolle medfører. — Paa den Scene er den bleven tildeelt en ung Skuespillerinde Fr. Badstjar, der i Slutningen af forrige Saison første Gang fremtraadte paa Skuepladen. Hendes elstverdig Personlighed, behagelige Organ og barnlige Ungdommelighed, indtæge for hende og bringe til at see igennem Fingre med hende endnu hoist usfuldkomne Fremstilling, der dog uden tvivl mere er at tilskrive en let forklarlig og undskyldelig Jravtsomhed end Mangdel paa Talent, som Refr. endog af andre Rollers Udførelse af hende i forrige Saison, troer at være afsjort for mindre banstelige Roller i det naive Tag. Maatte det under en virksom og ducelig Instructeurs Veiledning finde den Udbannelse, det fortjener! — Blandt de Dorige, hvis Spil samtligen var upaafageligt, havde, især Dr. Ryge som Raberbar, Md. Andersen som Lidd, Fr. Sorgen sen som Mistriß Smith og Dr. Vindgreen som Visiteuren, betydeligt deres Roller. — Derefter gaves en Entree. Tirsdagen den 2den: Apothekerens og Doctorens, Depera bukka i 2 Acter. Dittersdorfs karakteristiske Musik, der som alt Fortræffeligt aldrig vil blive forældet, og den opprættede Udførelse af Hovedrollerne, har med Rette gjort denne Farce til et af det lystspilende Publikums Yndlingsstykker. Fr. Ryden bahl (noget fast Buffonader frægtregnebe) geniale Stødnet, og Md. Liebes mefterlige Glauvia, ere to aarte comisse Fremstillinger, der maatte bringe selv en Halvdød til at smile. — Dr. Nielsen udførte ved denne Fremstilling Doctorens Rolle, i Dr. Ryges Uvasselighed, og med Held, skøndt det endnu ikke albeles lykkedes ham at tilægne sig den Gravitet, der karakteriserer denne Rolle. — Fr. Brza som Leonore, Md. Nielsen som Rosalie, Hr. Kirchheiner som den unge Røddermann og Enholm som Elskvad Haden, endover især sin, Fortjeneste af deres Fremstillinger. — Fr. Rosenkilde

som Gribstov er derimod ikke paa sin rette Plads, og kan med al sin Glid dog ikke producere noget tilfredsstillende Heelt af denne Charakter, der heller ikke er let at fremstille.

Torsdagen den 4de: *Educatiousraaden*, *Lykspil i 1 Act* af *Rogebue*, og *De to smaa Savoyarden*, *Operette i 1 Act*, *Musiken af D'Alayrac*; en af hans ældste og ubetydeligste *Compositioner*. Udførelsen er ikke i Stand til at have dette forældede *Product*, der nu synes at have udtjent. Det Tempo, hvori *Savoyarden* fra Skorstenen tilskjenbegive hinanden deres *Kærværelse*, maa tages hurtigt, da de kun give hinanden et *Signal*, og ikke udtækkes som en *Kjælen Serenade*, der er ganske imod saavel *Korsfatters* som *Componistens* *Idee*.

Fredagen den 5te: *Brudgommen fra Mexico*, *Lykspil i 5 Acter*. Ved dette *Lykspils* femte *Forestilling*, *Tirsdag den 9de* vil, efter *Förlyhden*, første Gang blive benyttet et nyt, af *Theatermaler Wallisch* malet, *Bagtæppe*.

Lørdagen den 6te: *Lulu*, *romantisk Opera i 3 Acter*. Over denne *sceniske Nyhed* skal i det følgende No. *vorde meddeelt en udsørlig Recension*.

Kunstnotizer.

S Paris ventes i denne Maaned opført en *Bearbejdelse* af *Tægerbruden*, under Titel af: *Robin des bois*, paa *Theater Odeon* og en af *Schillers Tragoedie Fiesko* paa *Théâtre Français*. — *Catels Opera Semiramis* er med *udmarkket Bifald* førstegang opført i *Berlin* sidst i *forrige Maaned*, og *Webers Preciosa* paa samme Tid i *Stockholm*. — *Carl Maria v. Weber* er i denne Tid *sselsat* med at arbejde paa to nye *Operaer*: en *engelsk heroisk*, *Oberon*, for *Coventgarden Theatre* i *London*, hvor *Componisten* er *indbudt* fra *April* til *Juli 1825*, og en *comisk Operette* for *Volkstheatret* i *Berlin*. En *fransk Operette* for *Odeon* i *Paris* vil han *componere* i *næste Aar*. *Rossini* arbejder paa to nye *Operaer*: *Ugo R. d'Italia* og *Faust*.

I *Hamborg* er i denne Tid med *Bifald* opført: *Tempelherre retten*, *romantisk Skuespil i 5 Acter* af (den *derværende Skuespiller*) *Lenz*. En *dansk Oversættelse* af dette *Stykke* ved *Dr. Seminarielærer G. J. Boye*, er antaget til *Udførelse* paa det *Kongelige Theater*, og kan allerede ventes givet sidst i denne eller først i *næste Maaned*.

Kjøbenhavn.

Förlagt af og trykt hos *Jacob Claudius Elmquist*,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Torsdagen d. 11te

No. 19.

November 1824.

Theatret.

Om Operaen Lulu og dens Udførelse.

Si je mêle quelquefois la discussion à l'éloge, c'est que les vrais talents donnent le droit d'être sévère.

Dorât.

Lørdagen den 6te: Lulu, nye original romantisk Opera (maaſte rettere Trylle-Opera) af Hr. Carl Frederik Guntelberg. Musiken af Hr. Kammermusikus Fr. Kuhlau. Efterat man i en del Aar ikke havde seet noget originalt dansk Kunstværk opført paa Skuepladsen paa de tvende Nationalfeste: Deres Majestæters Kongens og Dronningens høie Fødselsdage, men istun Overtættelser af fremmede Producter, maatte det allerede glæde enhver Dansklige, efter saa lang Tids Forløb, at see Repertoiret beriget med en Opera af en dansk Digter og en Componist, der, skjøndt en født Hannoveraner, dog i en Række af Aar har staaet i Kongelig dansk Tjeneste, og med Grund kan ansees som dansk Componist, da han først her i Kjøbenhavn har uddannet sit Talent som Tonebidger og kun komponeret danske Operatexter. En saadan dansk Production kunde altsaa, alene fra ovennævnte Synspunct betragtet, med Billighed vente en velvillig Modtagelse af Publikum, naar den nogenlunde var sin høie Bestemmelse værdig. Saa meget desto betageligere er det, med Sandhed at kunne forsiikre, at samme alene betvivlede tranger til Overbærelse, da den saavel med Hensyn til Terten

som til sin, i det Hele taget, fortrinlige Musik, kan bestaae selv for den strengeste Kritik. Den aandrige Componist har havt lidet Held med sine to sidste Opera-compositioner: *Trylleharpen* af Baggesen og *Elisa* af Boye, der begge, dog kun formodentlig de kjedsommelige Dertter, ere henlagte, saa at *København* af *Dehlenschlaeger* var den eneste af *Kuhlaus* Operaer, der, endog i *Lydsland*, sees med Fornøielse. Han har nu componeret et Stykke af en fjerde dansk Digter, Hr. *Güntelberg*, der allerede i den literaire Verden havde gjort sig bekjendt ved nogle Smaadigte, der have været indførte i forskjellige Tidsskrifter, men dog ikke udgivet noget større Heelt, førend Operaen *Lulu* i forrige Aar udkom. Efter noiere Overbeelse, i Forening med Componisten, fandt Digteren, at Stykket fordrede en Samarbejdelse for at give hin Antebning til større Spillerum, uagtet han uden tvivl selv fuldt kommen vel indfaae, at denne Omdannelse vilde berøbe Digtningens endeel af dens naturlige Lethed, og maaste endog trække Hænderens Gang længere ud end tilbørligt. I sin nye Stikkelse fremtraadte Stykket i forrige Maaned og vi maae opholde os ved samme, saaledes som det nu er, uden at tage videre Hensyn til den alderoprindelige Form, uden forsaavidt den maatte tjene til at udfylde Digteren, hvilket vi tildeels allerede have bemærket. Man kunde med mange Exempler godtgjøre, at kun meget faa Digtere have været heldige med deres Trylleespil, da i Almindelighed enten Udførelsen ikke har svaret til Stoffet, s. Ex. *Tryllefløiten*, der er et fortræffeligt, rigt Emne for en Opera, og havde fortjent en mere poetisk Udførelse end *Schickanederz* eller Stoffet ikke til Udførelsen s. Ex. *Eudlams Hule*, der neppe er det helstbiste Emne for en Opera, og som derfor, sin ægte poetiske og dramatiske fortræffelige Behandling uagtet, i Forening med *Weyse*s geniale Musik dog aldrig vil kunne gjøre samme Virkning i sin Operaform, som naar det gives som Drama. Digteren synes ogsaa selv at have havt denne Overbeviisning, da han samarbejdede det paa tydst til et romantisk Skuespil, og i denne Stikkelse er det opført med Bisald saavel i Wien som i Hamburg og i Weimar. Franske Digtere have indseet det høist Uansæelige i denne Digtart,

Side er saa maadelig, kan ikke tilregnes Digteren, der har gjort Beilighed nok til effectfulde Scener, som desuden ere aldeles nødvendige for ogsaa at spænde og vedligeholde Mængdens Interesse for Stykket. — Saaledes kunde, for blot at anføre et Exempel, Scene-Ordningen af Stykkets næstsidste Scene, hvor „Gerene, med vildt udslagne Haar og blaalige Fæller, fare over Fjeldene, fulgte af Svartaler med røde Blus, og hvor Barca truffet af en Lynstraale, styrter i Afgrunden,” være fremstillet paa en langt mere imponant Maade, end her skeer, der neppe engang kan udholde Sammenligning med lignende Sceners Udførelse paa det Ruhnke Sommertheater. Den især, der har seet deslige Optrin paa det Berlinske Theater, maa sammes Fremstilling paa vor Sceneplads for sig komme høist smaalig og saa ubetydelig, at den neppe engang giver dem, der ikke have seet sligt anderledes udført, nogen Idee om, hvorledes det skulde være. — Vi komme nu tilbage til den anden Egenkab, der fordrer af et godt Tryllespil, at det nemlig ikke alene fængsler Phantasien, men ogsaa gjør Indtryk paa Hørelsen; men heri har Digteren neppe været aldeles heldig og ikke kunnet vække den Interesse hverken for Lulu eller Sibi, hvorpaa Stykkets Fortælling beror, og som Marmontel f. Ex. har vidst at vække for Zémire og Azor, eller Etienne for den stakkels Alespott. Velas „rene” Venstreb for Sibi, er ligesaa lidt i Stand til at gøre denne interessant, som Lulu kan kaldes „selvsændig” fordi han ikke vil støde Dolken i Troldens Bryst, medens denne slumrer, eller fordi han dræber Tigreren ligesom Braboslav Bjørnen i den og her bekendte Opera „Eibussa.” At den theatricalke Fremstilling af disse Roller, der fra Spillet Side neppe kan kaldes heldig, vistnok ei er flittet til at gøre samme, eller til at lægge den Interesse i disse Forhold, som ikke lykkes Digteren, kan man paa den anden Side heller ikke nægte. — Fremdeles er det en Ufuldkommenhed ved Texten, der endogsaa er bleven forstørret ved Musikken, at Handlingen i det Hele er altfor meget udtrukket og med langt mere Virkning havde laabet sig inddele i 2 Acter. Den hele 3die Act er lige inbtill Finalen aldeles uden dramatisk Interesse ligesom overhovedet denne Opera kun har meget lidt dra-

matisk, men derimod stor lyrisk Fortjeneste, og det er derfor neppe nogen Tvivl underkastet, at den jo i det Hele vilde vinde ikke ubetydeligt ved at forkortes, hvorved saavel Stykket som Musikten vilde have meget, og Refr. vil derfor tillade sig at gjøre Digteren og Componisten opmærksomme paa følgende Steder, som han troer til Stykkets Fordeel kunde udelades, uden at savnes. I 1ste Act, det combinerede Nummer Side 14 til Side 18, hvor Lysalfernes Chor indtræder, og siden Side 23, Lulus Monolog, der, Hjondt forresten i meget smukke Vers, ikke griber videre ind i Handlingen, og derfor ogsaa, saavidt Refr. har bemærket, ved begge Forestillingerne af Hr. Sinc blev udeladt. I 2den Act var det at ønske, at den mageløs langvarige Duet imellem Lulu og Sidi maatte blive forkortet, og Duetten imellem Sidi og Bela udeladt. I 3die Act kunde Sidis første, ogsaa fra Compositionens Side ubetydelige, Aria, der aabner Acten, bequemt udelades, og de paafølgende Scener meget forkortes; for ikke at overtræde Reglerne for Operaen, der fordrer, at enhver Act skal begynde og ende med Musik, kunde Sidis store Bravour-Aria: „Klang fra Handeyernens Zoner!“ o. s. v. passende begynde Acten og Scenerne, der nu gaae foran, ligesaa godt følge efter. — Disse Udelabelser og enkelte Fortællelser vilde ingenlunde forøge den Mangel paa Klarhed, der spores i adskillige Scener især i 2den og 3die Act, og vel især er opstaaet ved den senere Omarbejdelse, der neppe aldeles er saldet ud efter Digterens eget Ansæ. Dog er intet i hele Stykket mere paafaldende og støvende end Lulus Indtrædelse i Slutningen af 2den Act, efterat Dilseng havde besejlet Elementar-Hanberne at vaage over, at ingen maa betræde Salen, og siden hans Gienkomst i 3die Act, efterat Dilseng har besejlet dem at smedde ham til Klippen. — Med Hensyn til Dialogen, der er let og flydende, og sproget, der er meget reent og sjønt, da er Digterens Fortjeneste heraf alerede bemærket og enkelte forfælede Billeder kunne her med Sandhed kaldes *pauca macula, ubi plura nitent*. — Da denne Digtning desuden er Hr. Guntelbergas første Arbejde for Skuepladsen, kan man uden tvivl, naar han bliver ligesaa fortroelig med den dramatiske og theatraliske Effect, som han

har viist at være med den khrifte og musikalste Deel, vente et udmærket Product af ham i denne Digtart, en viid Mark, der endnu er saa lidet dyrket, og hvor der altsaa er saa Meget at præstere.

Vi gaar nu over til at omtale Musikken og, idet Refr. frimodigen yttre sin Mening om den, overlader han det til Kyndigere. Stjønnende at afgjøre hvorelde den maatte være grundet eller ikke. Man bemærker strax, at den aandrige Componist har anlagt den efter en større Plan og udført den i en høiere Stil, end i sine foren beffendte Operacompositioner, og Enhver vil vist med Beundring indrømme, at den indeholder meget Fortræffeligt og Genialt. Hertil regne vi fornemmelig 3 første Act: 1. De første Chor med Herdens Recitativ (der kun minder altsor stærkt om Recitativet i Mozarts Don Juan, hvor Ditavio tilsværger Anna at have Commandanten.) 2. Det andet herlige Chor: „Vryd Jubel din Kæde!“ o. s. v. 3. Barcas med megen Genialitet componerede: „Naar Rosen bliver Rone! ha, ha, ha!“ o. s. v. og 4. Finalen, hvor nogle Reminiscenzer af Rossinis *Gazza ladra* med Virkning ere benyttede. 5. Svartalsernes Chor, der begynder Acten. 6. Herdens Spindesang. 7. Quartetten. Og saa i Duetten ere smukke Ideer, men den er altsor langtrukken og derved trætende. 8. Kandechoret med den Pjonne Floitphantastie. Ved denne Opera-Composition overhovedet har Hr. Kuhlau viist sig som en udmærket Componist for Floiten, et Instrument han grundigen maa kjende. Alle Floitphantastierne synes at være componerede ret *con amore*. — 3 tredje Act udmærke vi blot 9. Barcas Sang: „Kloben maatte styrte sammen, var ei Wiin en mægtig Gud!“ o. s. v., hvis Hovedmelodie, der siden med sand Kunst er behandlet, er en Reminiscenz af Musikken til Balletten: „Carnevalet i Venedig.“ — Sidis store Bravouraria er derimod en sand „Reitpferd“ som Lydskerne træffende kalde flige Paradevarier, af hvilke der uden synderlig Anstrængelse maa kunde ryktes et heelt Dussin ud af Ormet paa en Componist som Kuhlau. Forresten er dette Concertstykke ganske i den nyeste Stil, sammensat for at give Sangerinden Velighed til at brillere paa sin stolte Paradeur med Gabrioler og Spring, der ikke forfælle sin Virkning hos Vedkommende. Paa den anden Side vilde det være ligesaa ubilligt, ikke at erkjende Sangerindens Kunstfærdighed, om den end ikke her anvendes paa den værdigste Maade. — Duverturen er et liffuldt Tonemalerie af megen Virkning, men man fatter ikke hvad Componisten har villet sige med, strax efter nogle effectfulde Tacter, at trainere Tempoet. En Hovedtanke imod den geniale Musik er den idelige Jagen efter Kvalbeffekt i høieste Potenz og stærke Buidren og Varmen, der endog er Karslag i, at man ikke er i Stand til, selv med den meest spændte Opmærksomhed, og det meest anstrængte Ore, at følge mange Pjonne Ideer og heldige Tanker, der gaar tabte i den stærke Instrumentering. Rossinismen synes næsten at have smittet vor Componist, og han er i denne Punct endog blevet sit Forbillebes Mester. I denne Anledning kan Man med Grund anbefale Hr. Kuhlau til Gjennemlæsning et med træffende satirisk Lune affattet Stykke i „Berliner Musikalische Zeitung“ No. 16: „Regeln nach der Mode zu componiren“ Hori blandt andre gode Regler ogsaa forekommer følgende:

Besondere ist ihm noch zu empfehlen, daß das Orchester die erste Rolle spiele. Darin müssen sich vorzüglich die Modernen auszeichnen, da bei den ältern Componisten theiligerweise der Gesang dominiert. Er darf auch nicht verfehlen, einige Fortepiano- und Harfen Passagen in die Singstimme zu schreiben und die Sopran-Arien zum Schluß mit unerhört hohen Sprüngen zu versehen; wenn auch der Sänger daneben haut, das schadet nicht. Den Blasinstrumenten wird nach der Hauptregel keine Pause verstattet, um Athem zu schöpfen und die Trompeten, Posaunen, Trommeln und Pikkolo flöten müssen dem Zuhörer unaufhörlich beinahe alle Möglichkeit nehmen, die Worte der Sänger zu verstehen, die überhaupt dabei nicht viel zu thun haben, da sie nur Nebendinge der Oper sind.“

Ligesaa rigtigt det paa den ene Side er, at en Componist gaar frem i Kunsten med sin Tidsalder, for et at forfalde til Gensidighed, ligesaa farligt er det uidentvib, naar han ved sin Stræben efter at smigre dens Modestmag, selv bidraager til endnu mere at forværre den. Disse Bemærkninger ere iøvrigt alene fremkaldte af varm Beundring for den udmærkede Componists Talent, der synes her at have forvildet sig paa en Afvei, og ligesom kæmpet for igjen at komme tilbage paa den rette. —

Stykket er saa godt besat, som vort Theaters Kræfter for nærværende Tid tillader det, og er der end i Henseende til den theatraleste ubferelle Udskilling tilbage at ønske, saavel med Hensyn til Spillet som til Sangen, vilde det dog være ubilligt, ikke med forstjænt Roes at omtale den udmærkede Fild og Anstrængelse, for efter bedste Gode at tilfredsstille, der saa umiskjendeligen vilste sig hos Enhver af de Spillende. Hvorvidt Enhver især var mere eller mindre heldig i sine Bestræbelser, skulde vi nu nærmere see. — Den i hvis Fremstilling var størst Harmonie, og som derfor meest fyldestgjorte sin Rolle, der ogsaa fra Diaterens Side torde være den heldigste, var ustridigt Hr. Holm, der fremstillede Troldmanden Dilseng med et Liv og en Kraft, en Hårdighed og en Natur, der virkelig endog maatte frappere den sittigste Skuespilssøger, der ikke har hørt Leilighed til i det mindste ikke i den Grad at bemærke disse Egenskaber saaledes forenede i den unge Skuespillers Spil i Minderlighed. Hr. Holms Jonore Organ er meget behageligt, og man kan med Sandhed sige, at hans Skønne, dybe, Basstemme er af en velgjørende Virkning. Ved fortsat Studium og Fild vil han stedse trænge dybere ind i sin Kunst, og mere og mere udbide sit vist ikke inkrænkede Talents Grændser, hvortil han ved denne Rolles Udferelse allerede har gjort et saa betydeligt Skridt. Ved de følgende Forestillinger anbefaler Refr. kun Hr. Holm ved større Strængbed i Tønen og mere Varskbed i sin Mimik, at stræbe med stærkere Garver at udmale det Charakteristiske hos Dilseng, hvis Klartheds dog stedse er Troldmandens. Overhovedet synes Trolden endnu vel svagt at være antydet i hans Fremstilling. — Hr. Cetti var en dyperlig Barca, og fremstillede denne Kantskæning af en Dværg med megen Originalitet og Lune. Kun vilde ikke Sangerens

Stemme stedsse passe til Sangens karakteristiske Forbringet. — Hr. Brza foretog Sibus brillante Partie med sand Virtuositet, og var ligesom beleiret af Klappere. — Hr. Zinet sang som Lulu med megen Smag; derimod savnedes hos Begge det ønskelige Liv og Udtryk, og at recitere Vers er, som bekjendt, ikke deres Force, saa at der allerede af den Grund ikke kan være Tale om noget Spil. I Scenen med Sibi og Bela i Begyndelsen af 3die Act, synes Hr. Zinls større Livfuldhed og heldigere Diction at ville gjøre en lille Undtagelse fra Reglen. — Hr. Wulf var en inbtagen Bela. I hendes smagsfulde Methode erkjender man strax en Sibonis uden mærkede Stole; men dette Partie giver hende ikke Leilighed nok til at vise sig som Sangerinde, og Refr. har med Fornoiselle erfaret, at man snart vil faae hende at see i større Partier i andre Operaer, hvor man da tillige vil blive sat i Stand til at bedømme hende som Skuespillerinde, hvilket efter Belas faa Replikker ikke lader sig gjøre; den syngende Tone i hendes Tale tilfreds man den hende uvante Versrecitation, og den vil formodentlig falde bort i Prosa. Chörene vare hyppeligt indstuderede, og Deresangen blev ret karakteristisk forebraget af Md. Liebe, Hr. Sargensen og Md. Winkelm. — Fra Orkestrets Side, der med denne Musik har et anstrængende Arbejde, gik Alt med sædvanlig Præcision og godt Sammenspil under Schalls fortrinlige Direction, og Fløitens Hr. Braun havde især Lestighed til at glimre ved sin behagelige Tone, Smag og Færdighed. — Med Hensyn til Costumet, Decorationerne og Maskineriet, da synes denne Opera at være udstyret med usædvanlig stor Deconomie, der neppe her var paa sin Plads, i Betragtning deels af den Fæst til hvilken Stykket blev givet, deels af Stykket selv som Trylle-Opera, der netop af alle dramatiske Digtninger fordrer den højeste Elegans og rigeste Udstyrelse paa Scenen.

Det er i de senere Aaringer blevet til en vakker Mode her til Lands at udpipe alle de i Anledning af hvide Nationalfeste opførte Stykker, og for ikke at faae denne smukke Stil i Stemmehøgen, lode ogsaa ved denne Forestilling nogle faa Pibere sig høre, men de bleve naturligviis strax overdøvede af de Klappende, hvis Antal var Begio. Da dette Slags Pibere ubetvøit maae være et eget Folkesæd, vilde det paa en vis Maade være ret pubescent, at erfare de Gudsfolks æsthetiske Troesbetjendelse, der rimeligviis vilde indføre en splinternye Dramaturgie, ifølge hvilken Ledsing efter al Sandsynlighed vilde blive først og fremmest erklæret for en Bogfinke og Gøtke for en Sinek.

Mandagen den 3de: Det lykkelige Skibbrud, Comedie i 5 Acter af Holberg, og Amors og Balletmesterens Luner.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Simquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 15de

No. 20.

November 1824.

M o s a i k.

I det nyeste Nyeste No. af „Litteraturtibenden 44“ læses følgende af Universitetets nuværende Rector, Hr. Professor D. B a n g, under- tegnede Bekjendtgjørelse, der tillige er opslaaet paa Studigaarden:

Til Underretning for dem blandt vore academiske Borgere, som paa en Reise i Udlandet kunde blive sinde at studere ved noget af de preussiske Universiteter, bekjendtgjøres herved en for disse Universiteter given, fra den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler Consistorium meddeelt Bestemmelse, saaledes lydende:

„Studierende, welche von fremden Universitäten auf die preussischen kommen, sollen nicht anders immatriculirt werden, als nachdem sie sich sofort vollständig darüber legitimirt haben, daß sie bisher an unerlaubten Verbindungen und Umtrieben überall keinen Antheil gehabt haben, widrigenfalls sie nicht zu immatriculiren, sondern sogleich aus der Stadt und dem Bezirk wegzuschaffen, oder bei entstehenden Verdacht festzuhalten sind.“

Ærlige bekjendtgjøres, at de Vedkommende, som i det ommeldte videnskabelige Niemeer maatte søge et Certificat fra vort Universitet, derom kunne henvende sig til Universitetets Rector.

I „Skildreiet“ skildres med stærke Farver Boghandelens og Musikkens Undergang i Hovedstaden; den forstes formedelst de mange Bøsefælsker og Leiebibliotheker; og den andens formedelst Penger

forgerne, og de mange reisende Virtuoser, der trætte Publikum
Dilettant. — Det gaaer i Provinderne ligesaa. Den sidste Kunstner,
der vilde have givet Forestillinger i Odense, fik kun 3 Subskriben-
ter, og maatte lade sin Indbydelse affige igjen.

Om den saakaldte hvide Pige (Mne Kehlring), hvis Ideal er
bekjendt af Prof. Kruses Fortælling, læses i det nyelig udkomne
B. af Pastor Paludans Beskrivelse over Næsen, at hun lever
endnu paa Bogø, hvor hun er født, over 84 Aar gammel. Hun
taler nu intet Forstaaeligt, giver som oftest kun en klynkende, u-
articuleret Lyd fra sig, og kan med Føie kaldes vanvittig. Hun
er noget mistroisk, og, naar man kommer i Huset, hvor hun op-
holder sig, synes hun at besejgte, man skulde tage noget bort. I-
øvrigt er hun af godmodig Karakter. Hendes hvide Dragt kan nu
kaldes graa; den naaer hende kun til Knæerne, og Ermerne til
midt paa Underarmen. Paa Benene bærer hun hvide Udstrømper
og Træsko. Formedelt hendes særegne Paaklædning, skarpe Træk
og alvorlige Ansigt, skulde man ved første Blik antage hende
for en Mandsperson. Uagtet hendes høie Alder, bærer hendes An-
sigt Spor af at hun har været smuk, og hendes sølvgraa Haar
giver hende et ærverdigt Udseende. Tilforn har hun været meget
stærk, og har steds haft en god Helbred; men nu kan hun, sær-
sket ved Alderen, ikke længer gaae sin vante Gang til Kirkegaarden,
og synes med Roelighed at vente paa sin Død. Alerede siden sit
19de Aar har hun været i denne ulykkelige Tilstand, en Følge af
at hendes Fader vilde tvinge hende til at ægte den Deiler, hun ikke
elskede, og at hun maatte give Slip paa en Søemand, hun hemmel-
ligen havde været forlovet med.

I et Aar i Paris udkommet Bærk om orientalske Folkelag af
Lydskeren Klapproth, findes følgende besynderlige Skildring af Mam-
muth-Dyret, som Forfatteren vil have funden i en kinesisk Be-
skrivelse over det russiske Rige. „Mamentowa (Mammuth)“ siger
den kinesiske Autot, er en Notte, som opholder sig i Landet Saksu
(Sakuz), langt oppe i Nordvest ved det allernordligste Hav. Dens
Krop er saa stor som en Elefants. Den lever under Jorden, og
dør naar den udsættes for Luften. Den findes hyppigst i Jorden

ved Flodbredderne. Dens Knokler lade sig let forarbejde, ere hvide og antage en Hvid Politur; de ere et Slags Elfenbeen." 2c.

I Halborgs Stifts-Avis No. 166 læses følgende:

Poet Professor, Trompeter, Sproglerer og Translateur Moses Meyer Mithridat, Medlem af alle Videnskabs-Selskaber, Akademier og Sprog-Instituter i Europa, agter at udbrede Cultur og Humanitet i Halborg ved dagligen tre Timer at holde Forelæsninger efter den Profesforens eiendommelige grundige og libet fastenbe Methode over Læbemaal, Kragemaal og Rjeltringmaal. Prisen bliver for hver Time to Rbfl. Segn, dog betale Sjovere, Tjenestefolk og Born ikke uden det Halve, men Standspersoner betale efter Behag. Underviisning paa Sællepibe gives ligeledes for en meget moderat Betaling. De ærede Damer og Herrer, som ønske at profitere af Profesforens mageløse Veiledning, ville behageligen inden den 10de dennes, tegne deres Navne i hans Logis i Hundeslemmen No. III, eller paa hans Auditorium, som bliver at indrette bag ved Slagterhoderne paa Rytorv. Sammesteds ere to i Rhetorik og de skjonne Videnskaber vel bevaendrede Skadeunger og en Stær tilfjæbs. — Publer klippes og friseres efter nyeste Pariser Smag. Rotter og Baggeluss fordrives, Liigtorne fjæres, Pletter borttages af Klæder, Porcelain og Steenoi limes og klindes 2c. Da Profesforen kun agter at opholde sig her i faa Aar, venten han et meget talrigt Besøg.

Regjeringen i England understøtter endnu de spanske Frygtninge, men har tillige givet dem at forstaae: at de ikke maa gjøre vis Regning paa Vedvarelsen. I offentlige Blade foreslaaes: at fordele disse 4 a 500 Spaniere som Sproglerere omkring i Landet, da det end engelske Folk, formedelt de steds vorende Forbindelser med Sydamerica, nok kunde behøve det. (Spørgsmaalet bliver da: om de ogsaa Aale kjende deres Mødermaal nok, til at kunne undervise dem? Anmelderen gjorde 1808 den Erfaring, at af henvendene Sines Spaniere kunde ikke Een lase inden i en Bog.

En Hr. André i Leipzig har opfundet en Sort Brevsat, som stik ikke, uden at brækkes, lader sig løsne fra Papiret ved gloende Knibe eller paa anden Maade.

Der skal nu indrettes en Dampskibsfart fra Hamburg til Harwich i England. Den herved lettede og sikrede Forbindelse vil ogsaa gjøre Postgangen imellem England og det nordlige Tydskland, Danmark, Sverrig o. s. v. mere regelmæssig.

Opfinderen af Dampskibetriet beskæftiger sig nu med at forearbejde smaae Gabrioletter med 3 Hjul, hvoraf man med Lethed skal kunne betjene sig selv i Londons folkerige Gader, da den Kjørende med to Fingre let kan styre Bognen ved at bevæge et lille Røer. Det fulgte Damp-Apparat er tilstrækkeligt til 4 Mile.

At Johanne Southcotes Sect endnu florerer i England, seer heraf, at et Barn nylig er død af den ved samme anvendte Dampfjærelse. Endstjøndt de Gedsbornes Ret erklærede Operateuren skyldig i Drab, vebbliver denne Uskik, og forarsager ofte de forargeligste Optrin imellem Ugtfæller, som ere af ulige Mening.

Det katholske Facultet i Breslau har, til Kongens Fødselsfest, udsat det Priisspørgsmaal: „Gives der udenfor den katholske Kirke endnu nogen, der har sin Oprindelse fra Christus og Apostlerne?“

Brugen af Gas, som sælges portionviis og bæres til Forbrugerne, tiltager dagligen i England. Ikke alene i private Huse bruges det nu, men ogsaa i offentlige Etablissementer. Det londonfke Sangsel Newgate og Mechanik-Institutet, have alerede i nogle Maanedes været paa denne Maade oplyste. Medens Brugen af Gas-Belysning tiltager mere og mere i andre Lande, maa Kjøbenhavn lade sig nøie med dagligen at have et mislykket Forsøg for Pine.

Forleden blev et Kaar slagtet hos en Slagter i Groby, i Leicestershire, og da man aabnede det, fandtes i dets Nat en Fugl uden Liv og saa stor som en Due; den havde Næb, og var fuldkommen flabt som en Fugl, men havde hverken Kløer eller Fjebre. Kaaret havde altid været friskt og sundt. Denne besynderlige Omstændighed er aldeles autentisk, og vil sandsynligviis være af Interesse for Naturkyndige.

I Aaret 1816 blev i Calcutta en Mand hængt, som flere Aar gjentagne Gange begik en Forbrydelse, hvorom man i Europa i det mindste ikke har hørt noget, og som vel ikke engang kan være be-

kjendt af Navn. Han var en god Dykker og opholdt sig paa de Steber, hvor indianske Fruentimmer bade sig i Floden Ganges. Uden at disse kunde mærke noget til ham, dykkede han under noget længere borte, svømmede da under Vandet indtil det Sted, hvor de badende Skjønne morede sig, greb En ved Benene, brog hende under Vandet og druknede hende. Derpaa berøvede han hende hendes Smykker; thi de berøvende Fruentimmer lægge ikke deres kostbare Klenodier af sig i Badet. Man troede i Almindelighed, at de Ulykkelige vare blevne grebne af en Krokobil og opslugte. Endelig havde en Pige Kræfter nok til at rive sig løs fra Skurkens Hænder, komme op paa Vandets Overflade og raabe om Hjælp, idet hun freeg: at det var intet Dyr, men et Menneske. Karlen blev greben og bekjendte, at han alerede i 7 Aar have udøvet denne skammelige Kunst. Hvor mange Ulykkelige, der alerede vare faldne i Hænderne paa ham og som han havde druknet, kunde han ikke angive.

I Neapel forsøgte forleden to Amerikanere at dirigere en Luftballon ved tvende tømmede store Dræne. Efterat de vare stegne til en vis Høide slap de Drænene løs, og disse trak dem da over Vesuv og Golfen af Neapel til Mycene. Disse 2 Mænd bleve tilbagelagte i 19 Minuter.

Ved Landsbyen Wittering, i Nærheden af Stamford, jordebe forleden en der camperende Siegeuner-Bande sin 100-aarige Ansører Henry Boswel, almindelig bekjendt under Navn af Siegeuner-Faderen, eller Siegeuner-Kongen. Han skal have været meget rig, og besiddet faste Eiendomme i flere af Englands Grever.

Man har i denne Tid en Plan for i London, som hidtil endnu ikke er forsøgt, nemlig — en lille Lysttour til de græske Øer, Lilleasien, Syrien og Egypten. Entreprenuerne søge 30 reise-lystne Herrer og Damer som Passagerer, og ville da udruste en ny, med alle muelige Bequemmeligheder forsynet Jagt, og have de ubestøttede Levnetsmidler ombord. Omkostningerne for 3 Måns Underholdning skal beløbe sig til 200 Pund Sterling for Hver. Der findes i denne Anledning Subscriptionsplaner i Londons Klubber,

T h e a t r e t.

Der Mensch langweilt sich mitunter beim Guten, sucht das Bessere, findet das Schlechte, und ergiebt sich darinn aus Furcht vor dem Schlimmern.

Johannes Eremita.

Tirsdagen den 9de: Brudgommen fra Mexico, Lyffspil i 5 Acter af Clauren. Med denne Forestilling er dette Stykke, der har gjort fortune hos Publikum, gaaet Abonnementet første Omgang rundt, og vil, da det hvergang har givet fuldt Huus, formodentlig efter et kort Mellemrum, snart igjen begynde sin anden Omgang. Udførelsen var i det Hele fortrinlig. Den mexicanske Brudgom er unægteligen en af Hr. Liebes vakreste Fremstillinger; med Fornoielse bemærkes, at Hfr. Nissen denne Aften lagde mere Fihed og Gratie i sit Spil, som Euphrosine. — En af de mange Hæuser, der kunde ønskes udeladte, er det hele Badstue-Optrin, hvor den formeentlige Brudgom vasker sine Hænder, hvilket synes at stride imod den theatraliske Decence, og meget let kunde forandres, uden at hele Scenen behøvedes at udelades.

Torsdagen den 10de: Preciosa, romantisk Skuespil i 4 Acter af P. A. Wolff. Dette Stykkes Fremstilling kan neppe regnes iblandt vort Theaters heldigste. Denne Forestilling blev Refr. hindret fra at bivaane.

Tredagen den 12te: Jutta, Dronning af Danmark, originalt Sorgespil i 5 Acter af en Anonym. Udførelsen af denne nydede Tragødie var ei saa heldig denne Aften, som ved adskillige Forestillinger i forrige Saison. Det var en sand Uopffrelse af Mr. Andersen at udføre Stykkets betydelige Hovedrolle, da hun alerebe strax i den første Scene hørtes at være temmelig hæs, og man er hende Tak skyldig, da Stykket ellers var bleven forandret. Ved en følgende Forestilling skal saavel Stykket som Udførelsen mere detailleret vorde omtalt. Her vil Refr. kun meddele nogle korte Bemærkninger ved de vigtigste Roller. — Mr. Andersen

stod med al sin elskelige Ynde mere ved Siden af sin Rolle, end i den,
 og især i de første Scener hørte man kun den kolde, men fortræffe-
 lige, Declamatrice; siden da hun blev varmere og tom ind i Rollen,
 blev hun ogsaa grebet og fængslet af dens Kånd, og man saa da
 skundom den virkelige Juta, dog oftere Svends uslyldigt lidende
 og i sin navnløse Kummer sig saa blidt hengivende, og ham inderligt
 elskende Kone, end den høihjerte Dronning. Var denne studeerte
 Kunstnerindes correcte og smagfulde Versbiction kun ogsaa stedse i
 samme Grad begejstret og følelsesfuld! — — Om Hr. Nielsen
 som Kong Svend og Dr. Ryge som Thorkil, lader sig kun sige,
 at begge vare hyperlige, ægte, kunstneriske Fremstillinger, fulde af
 Sjæl og Natur. Jutas Digter er disse to udmærkede Kunstnere
 især meget forbunden, da begge endog have deres Roller. — Hr.
 Saks fortjener megen Roes for den sjældne Flid, hans Udførelse
 af Biskop Vilhelms vanskelige Rolle saa tydeligt vidner om, skøndt
 den ikke stedse krones af et lige Held. — Som den epistodiske Chor-
 herre er Hr. Winslow i en ganske paa sin Plads. Den ned-
 rigte Hyller ved han at fremstille med ligesaa megen Natur og
 Sandhed som den lumme, feige Munk. Til Uspunkterne i hans
 Fremstilling, bør især henregnes hans karakteristiske Diction i
 Scenen med Stimanden i 4de Act, hvor han blandt andet især sag-
 de den Replik: „Dit maa han ikke komme — har du fattet min
 Mening?“ ganske i Rollens Kånd. Hr. Winslow har ved denne
 Udførelse lagt for Dagen, at dette Fag er hans egentlige Element,
 hvori han ved fortsat Flid og Øvelse vil kunne uddanne sit Talent
 til en høj Grad af Fuldkommenhed, der ogsaa stedse, skøndt i et
 mindre taknemmeligt Fag, vil finde enhver upartisk og competent
 Skuespilbesøgers Erkjendelse. — Stimandene vare heldigen besatte
 med Hr. Clausen og Holm. Derimod vare adskillige af de
 andre mindre Roller i flette Hænder.

Theaternyt.

Islandt antagne nye Stykker nævnes følgende: 1. *Tempeste* herretætte, romantisk Skuespil i 5 Acter af Benz, oversat af Seminarielærer Boye. 2. *Fyrsten og Borgeren*, Skuespil i 3 Acter af v. Houwald, oversat af Consulatsecretair Lundbye. 3. *Gvend Græthe*, originalt Drama i 5 Acter af en Anonym. 4. *Johanne Gray*, original Tragoedie i 5 Acter af S. S. Blicher. 6. *Alperosen, Patentet og Schawlet*, Lytspil i 3 Acter af Holbein, oversat af Translateur Sandil. 7. *Den sandbrude* *Bogner*, Lytspil i 1 Act af Kurlender, oversat af Liebe. 8. *Paurbærtrandsen af Sieglar*, oversat af Dr. Nyoe. 9. *Medea*, Opera af Cherubini, oversat af Oberkou. 10. *Fideli* *lio*, Opera af Beethoven, oversat af Rosenkilbe. 11. *Det sælsomme* *Botterie*, Lytspil i 1 Act af Castelli, oversat af Liebe. 12. *Berlen* Lytspil i 1 Act, oversat af Nielsen. 13. *Bestindianeren* *en af Cumberland*, oversat af Dorph. Videre skulle følgende nye Stykker være indleverede til Theater-Censorerne: *Gjæstebennen*, Drama i 1 Act efter Grillparzer, oversat af Adjunct Berg. *Arifondemus* og *Gorgus*, Drama efter Lafontaine, oversat af Adjunct Erslov. *Finanz- og Geheimeraaden*, Lytspil i 1 Act.

Berigtigelse.

I Adresseavisen No. 168 har Hr. Capitain G. J. de Meza i Anledning af en i et „saakaldet“ Conversationsblad yttret Formodning, bekendtgjort, at han ingen Deel har i Redactionen af det forventede franske Blad: *Messenger du Nord*. Man vil ikke unblade at meddele Læserne denne Berigtigelse, der træffer No. 18 af nærværende Blad, i den Forudsætning, at samme er meent med det „saakaldte“ Conversationsblad, og at Capitain G. J. de Meza skulde være den samme som den i hiint No. nævnte Capitain v. Meza.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab.

København d. 18de

No. 21.

November 1824.

Mosaik.

Den 18den November havde den Kgl. Danske Gesandt i Paris, Hr. Kammerherre og Oberst K. F. v. Suel, General-Adjutant og Storkors af Dannebrogen, ledsaget af Legations-Secretairen, Kammerjunker E. W. v. Coopmanns K. af D., den Tre i Hans Majestæt vor Køniges Navn, at overlevere H. M. Kong Karl X. af Frankrig, Elephantordenens Insignier.

Det opmuntrende Bifald, som den af Ht. Consulat-Secretair Rudolph Bay under Titlen af: „Erindringer fra Afrikas Kyst til mit Hjem“ i forrige Aar paa Hr. Musikhandler Lofes Forlag udgivne Samling af Romancer for Pianoforte eller Guitarre har erholdt, har foranlediget Forlaggeren til at udgive endnu en Fortsættelse eller anden Deel deraf, da nogle hertil bestemte Romancer maatte ubelædes den Gang i førstnævnte Samling, for ikke at gjøre samme større end Subscriptions-Planen bestemte. Det Forlaggeren er overbevist om, at ovennævnte Fortsættelse, eller anden Deel, ei mindre end den foregaaende Samling, vil vinde Musikelskeres Undest, har han indbudt Componistens Benner og Belyndere i Særdeleshed, saavelsom enhver Ynder af Sang i Almindelighed, til Subscription. Digterne, der ere satte i Musik, ere blandt andre af: Schiller, Matthison, Dehlen, Schlæger, Baggesen, Ingemann, Moltbech, R. Først o. a. fl.

En nyelig hidkommen Rejsende fortæller, at han paa sin Reise igjennem en af Thylands største Kjøbstæder, hørte Janitscharmusik

i Gaderne, og i hvad Anledning? Stadshauptmandens Søn havde Bryllup! I den samme By saae han baade Dehtenschlaeger og Kotzebues; hiin var en Sukkerbager, denne en Landmand fra Naboelevet, men dog en virkelig Brodersøn af den berømte Kotzebue.

En sjelden Sag, er bleven paadømt i denne Tid i London; en ung Mand ved Navn Wren, er, for at have røvet et Kys fra en ung smuk Pige, Elisabeth Lees, dømt til 100 Pstrl. Bøder, og 6 Maanedes Fængsel. Han meente rigtignok, at Pigen behøvede jo kun at vende Ansigtet bort, dersom hun ikke vilde have Kysset, men de gamle Love imod at kysse Piger under 16 Aar, imod deres Villie, forstaaer deri, som man seer, ingen Spøg! — Da Pigen hørte Dommen, sagde hun ret naivt, at dersom hun kunde have ventet et saadant udsald, havde hun gjerne givet ham Kysset godvilligt, eller ikke klaget.

L i t e r a t u r.

Oversigt af de i Danmark udkommende Tidskrifter:

IV.

Under Titel af: „Maanedstrosfer“ begynte Hr. Skuespiller Th. Overskou fra dette Aar et Maanedstrosfer, der indeholder Fortællinger, historiske Skildringer, mærkelige Tildragelser, Smaanedigte, Gaader, Charader, Anekdoter o. s. v., og hvoraf hver Maaned udkommer et Hæfte, 8 à 9 Ark stort, som betales med 4 Mk. I de første Hæfter leveredes originale Fortællinger af Udgiveren, af hvilke især den i Januarhæftet meddeelte historisk, romantiske Fortælling: Knud Savards Kjerlighed og Død den 7de Jan. 1131, vidner om et Talent, der ved fortsat Studium af udmærkede Mænds fire, uden tvivl vil kunne have sig over det Almindelige. De sidste Hæfter have kun indeholdt Oversættelser af nye Fortællinger, saa

ledes i Septemberhæftet. Dromlige vakke Fortælling: Den Blinde;
i Octoberhæftet. Heydens! Novelle: Reisen til Utaa, der dog
er vel phantastisk, og af Caroline Pichlers Fortælling: Slottet i
Bjerregneen. Som en Prøve af den i det Hele ret heldige Over-
sættelse ved Hr. Rindom af denne sidstnævnte Fortælling, med-
deles følgende Digt:

 Hvad tener sørgeligt i Nat? —
 O, mine Stranges Klang!
Den Gienlyd, som, fra Fjeldet brat,
 Guldt lytter til en qvalt Forladt,
 Gjentager svagt min Sang!

Fuldmaanen smiler fra det Blaa
 Paa Bjergets flumle Top,
I Solglands dunkle Graner staae
 Og Taagen, som om Dalen laae,
 I Dust sig løser op!

Nu er det Klart — men stille, dødt, —
 Jeg frygter, haaber ei;
Thi længst svandt Livets Morgenrødt,
 Jeg har jo lidt og kæmpet, blødt —
 Og Angst stob paa min Bei.

Nu har jeg glemt al Dval, som Lyst,
 Ei Smerten nager meer;
Det længselsfulde, knuste Bryst,
 Sig vender nu mod Gud med Trost
 Og ydmygt Fjernet seer!

Men over Fjeldets mørke Lind
 Et Suk, et graadfuldt Blit
End svæver rast i Verden ind;
 Jeg stuer tit i stille Sind
 Den Fryd, jeg aldrig fik.

Hvor er Du nu min Ungdomsven? —
 Dit Hjerte er mig tro,
Elskødt sjernt fra mig Du vanker hen,
 Indtil vi samles Kal igjen
 I Gravens stille Roe.

Paa Jorden knyttes ei vort Baand —
 Men Dødens Løb er Fjøn!
Thi hift Du, som en Lysets Aand,
 Din Vige stænker ved din Haand
 Den stille Trostskab's Løn!

Novemberhæftet har i disse Dage forladt Pressen og indbeholder: 1. Den dræbende Brud, en Fortælling af Fr. Laun, meddeelt af den i Aar udkomne Samling af Digtninger under Titel af Myrtenzweige. 2. Den nye Armida, en Fortælling af den som Institutbestyrerinde i Hamburg levende, bekjendte Digterinde, Amalie Schoppe, født Weise, som har meddeelt den til det hamburgske Tidsskrift, Originalen d. A. — Dette Tidsskrift trykkes ligesom det følgende, hos Popp, meget godt og paa hvidt Papiir.

V.

Under Titel af: Archiv for Psychologie, Historie, Literatur og Kunst, begyndte Hr. Overkrigscommissair N. C. Hst i Begyndelsen af dette Aar et Tidsskrift, der udkommer i triangelige Hæfter, omtrent hver tredje Uge et Hæfte. Hvad Titlen angaaer, synes Ordet: Psychologie ikke her at være paa sin Plads, da man fra samme maatte slutte sig til philosophiske Afhandlinger af psychologisk Indhold, hvorefter man hidindtil intet har seet i de udkomne Hæfter. Udgiveren synes at have gjort sig det til Regel, i hvert Hæfte at levere et utrykt Actstykke eller gammelt Document, s. Gr. Instructioner, Forordninger eller andre sjældne Manuscripter, der ikke før have været trykte. En af Archivets Medarbejdere var vor lærde Historiker Dr. Juris Gustav Ludvig Baden, der har meddeelt adskillige underholdende historiske Bidrag, og i det 12te Hæfte nogle høist interessante Bemærkninger om Dr. Høst i No. 2 af dette Blad anmeldte Værk: Struensee og hans Ministerium. I et ældre Hæfte findes Bemærkninger over det Kongelige Kunst-Academies Udstilling paa Charlottenborg, tilligemed passende korte biographiske Efterretninger om de fortrinligste Kunstnere. Iblandt Oversættelser af fremmede Sprog, fortjener især en i 14de Hæfte af Literatus Probst meddeelt, med nogen Haand, og i et smukt Sprog, affattet Charakteristik af de nuværende Romerinder, ved den i Italien reisende tydske Lærde Dr. Siemering, at udmarke som et fortrinligt Product. For at godtgjøre denne Dom, tillade vi os her at anføre nogle Fragmenter af denne piquante Skildring, der ikke vil læses uden Interesse:

Huset, hvori jeg boer, har en Sal næsten af Størrelse som et
 Lov, der vender ud til en Ivergade. Den stærke Varme og den
 periodiske indtrædende Søvnløshed, tillader mig ikke igjen at sove;
 jeg staaer op Kl. 3 om Natten og stiller mig ved Vinduet, for at
 aande frisk Luft. Gubens Beboere sove endnu, en Betturino und-
 tagen, som netop trækker sine Heste ud af Stalden, for at spænde
 for og begive sig paa Reise. Jeg kjender Knøsen, det er et smukt
 ungt Menneske; han har en Kjæreste i Nabohuset. Skulde hun
 ikke komme og sige ham et Levvel paa Reisen? Rigtigt! Døren
 aabner sig, Pigen træder ud af Huset; den stærke Varme og Armod
 er Karslag i, at hun er næsten ganske nogen. Staaende der lige som
 Eva før Synbefalbet, seer man hos Pigen Yndigheder, som hendes
 Stamoldemoder, saa smuk hun endog kan have været, dog sikkert
 ikke har havt mere henrykkende at se. Knøsen, en anden Adam,
 er, om muligt, Klædt endnu mere uskyldigt end Pigen. Intet le-
 vende Væsen rører sig i Gaben, begge ere aldeles ubemærkede, des-
 uden behøve de kun at træde to Skridt frem og ind i Stalden, for
 at gjøre deres Levvel saa hjerteligt, som de finde for godt. Jeg
 længes efter at erfare, hvorledes denne Scene vil endes. En Sam-
 tale begynder nu blandt Begge, medens vor Betturino vedbliver
 at spænde og spænde sine Heste for; han mener, at han har sovet for
 længe, og at han nu maa skynde sig. Han kaster neppe et Blik
 paa Pigen. Hun lægger ham paa Hjerte, at han ikke maa gjøre
 forleiebte Mine til Angiola i Roneiglione (det første Nattekvarteer
 paa Veien herfra til Florents), da der saa intet bliver af deres
 Bryllup. Nu ere Hestene forspændte, Karlen sætter sig op paa
 Buxken, og tilraaber Pigen et ret inderligt: *Addio Marriuccia, a
 rivederci* (Levvel Marriuccia til vi sees igjen), hvortil Pigen svarer,
 om muligt endnu inderligere: *Arivederci, caro Petruccio mio!*
 (Ad! vi sees igjen, min kjære Petruccio!) Saaledes stilles Knøsen
 og Pigen ad, uden, kjendt i Besiddelse af den kraftigste Ungdom
 og meest blomstrende Ynde, at have kysset hinanden, berørt hinanden,
 givet hinanden Haanden, ja næsten uden at have seet paa hinanden.
 I Corsogaden (*Via del Corso*) boer en Stoemager, som har
 en Datter, der, især blandt det Slags Skjønheder, som jeg

foran har betegnet som romerske, kunde afgive en af bemæst fuld-
komne Modeller. For smykker for en Juno, for kraftfuld for en
Venus, for formrig for en Hebe, er denne Pige alt dette tilfammen-
taget, eller meget mere slet Intet deraf. Hendes Person taler
hverken til Dinene, eller til Sandserne, eller til Hjertet, men til
den Idee: hun er (jeg veed ikke bedre at udtrykke mig) en Tanke,
og denne Tanke siger: See, jeg er Villet af en Pige, saaledes som
hverken Meisten, eller Pensten (svage Værktoier til usfuldkommen
Fremstilling af Skønhed), men alene Naturen i Skabelsens geniale
Wieblit, uden Girtel og Winkel-Maal, efter evige sande Grundfætnin-
ger, formaaer at frembringe. At denne Pige er almindelig Gjenstand
for Nysgjerrighed, især hos Fremmede, kan man let forestille sig.
Viser hun sig foran Døren, saa samler der sig øieblikkeligen en Hov-
Gædere, som hele Timer see paa hende; gaaer hun over Gaden,
saa følger man efter hende Skridt for Skridt. Man har i andre
Stæder ogsaa Exempler paa slige By- og Skønheder, som ere Gjen-
stand for offentlig Beundring. Men hvorledes vise disse sig i Al-
mindelighed efter nogle Aars Forløb? Sædvanligt som de latters-
ligste, meest indbildte, stolteste og affecterede Skabninger, der ikke
sætte nogen Fod frem, uden at see baade fremad og tilbage, om man
ikke aabner Vinduerne, om Mandfolkene ikke blive staaende. De
kunne ikke see et Stykke Glas, et glaseret Pottefaaer, en Spand
Bånd ligge eller staae, uden deri at spejle deres lille Figur. Hvor-
ledes forholder sig derimod vor Romerinde? Jeg opfordrer den op-
mærksomste, meest øvede Dagttager til, hos hende at bemærke endog
kun en Mine, et Træk, en Begemsbevægelse, ja blot en Forandring
med Fingeren, som kunde vise, at den almindelige Hylding, hvis Gjen-
stand hun er, kun har gjort endog det ringeste Indtryk paa hende."

„Hvis gaaer forbi Seilepladsen en Hov-malerist Pionne Piger,
kommende fra Messen, Pladsen er tæt opfyldt med Mandfolk, for
største Delen Ublændinger; Pigerne maa trænge sig igjennem. I
Frankrige vilde dette neppe gaae af uden mere eller mindre coquets-
terende Skalkagtighed; i England vilde Pigerne, som en Flot Gæst,
med Hovederne indad, stride gjennem Mandfolkets værm, og neppe
vove at aande; i Tyssland vilde de med Dinene, Tungen, eller

efter Omstændigheberne, endogsaa med Albuen forstæffe sig Plads. Vore Romerinder gjøre af alt dette Intet; med rolig Ansigt, og med en Mine, som intet Angreb frygter, al saa heller ikke opfordrer dertil, aaaa de gjennem Sværmen af Mandfolk, i det de med de Drd: *con permesso!* (med Tilladelse), som de udtale hverken høfligt eller brutalt, hverken coletterende eller frastødende, men blot naturligt, flyde denne eller hiin, hvor det gjøres nødvendigt, til Side. De Emigrerier, som man siger dem, besvare de hverken skæmsk eller usorøskmet, allermindst rødme de derover; deres Dre horer det vel, men deres Hjerte tager ingen Deel derti; med et Drd, de trænge sig lige saa ligegyldige gjennem Mængden, som om de gik over en tom Plads. Berøre dem tør rigtig nok Ingen, eller de vise den Paatrængende med kraftig Haand, som det er alle Romerinder egen, til Rette. Dgsaa dette Sker uden vredagtige Gebærder, uden Skjælden, med Mine, som om de stødte et Møbel, et Bord, en Stool til Side, som stod dem i Veien. Tre de endelig komme igjennem Mængden, og besinde sig igjen i det Grie, saa vilde, i dets Sted, et fransk Fruentimmer udraabe: *Que ces hommes sont insupportables!* (Hvad disse Mandfolk ere utaalige!) en Engländerinde: *What an impudent beast is the Man!* (Hvor de Mandfolk dog ere usorøskmede!) en tydsk Pige: *Die Männer treten einem doch überall in den Weg!* (Mandfolkene træde dog overalt i Veien for En!) vore Romerinder sige Intet. Hvad Fulbe de dgsaa sige, da de ved den hele Begivenhed slet Intet have tænkt!"

T h e a t r e t .

Es giebt Verdienste, die nicht emporkommen, aber kein Emporkommen ohne einiges Verdienst.

Herder.

Lørdagen den 13de: Den Stundesløse, Comedie i 3 Acter af Holberg. Velgeskrever, som bekendt, en af Lindgreens Mesterroller, som han udfører med en Sandhed og Natur, der intet lader saane. Mandt de øvrige bør især udmærkes Dr. Ryges Alfur, der vandt overordentligt Bisald, Md. Liebes Pernille, Fr. Enholm's Leander, og Md. Rongsted's Magdelone. De Holberg'ske Leonorer, der i en lang Tid vare faldne i Miscredit ved vort Theater, ere igjen bragte til Vre ved Md. Eizens naturlige og elskværdige Fremstillinger. Hr. Rosenkilde som Erik Madsen, og Foersom som Peder Madsen, vare upaaklagelige. Istedetfor: „Si stigen“ der var bestemt, gaves dersefter den gamle, altfor forf. Paafølgende Ballet: Fanden er løs. Hovedpartierne ere vel, fra Mimitens Side, i de bedste Hænder hos Damerne Schall og Jansen, men Fr. Petersen er ikke i Stand til at tilfredsstille i Skoemagerens Partie, der er af betydelig Ef-

felt i denne Ballet, der nu kunde ønskes henlaagt. — Naar *Md. Baue* er restitueret, er det at vente, at Balletten: *Eagertha* og flere andre vilde blive frembragte igjen.

Mandagen den 15de, istedetfor *Lulu*, der formedelst *Fr. Wulfs* Engdom ikke kunde gives: Den lige *Bei* er den bedste, Lykspil i 1 Act af *Køgehue*, oversat af *N. L. Bruun*. Dette flaae Product kunde i Nødstilfælde benyttes paa et Privattheater, men synes i enhver Henseende altfor ubetydeligt til at opføres paa den Kongelige Skueplads, hvilket dobbelt soles af den, der havde ønsket at høre en nye stor Opera. — Derester: *Rjerlighed* paa *Canbet*, et ret underholdende Diverfissement af *Fr. La Roche* med Musik af *Fr. Capelmusikus Reck*. Den jagende Greve gjør imidlertid en jammerlig Effect, især naar han repræsenteres af *Fr. Petersen*, hvis Solo endogsaa bliver latterlig i mange Henseender, der ere altfor ivinesatvænde til at behøve videre Detail. — De Fremmede, der denne Aften vare i Theatret, maatte faae en delig Forestilling om den nuværende Tilstand af vor Skuesplads, saavel med Hensyn til Skuespillet, som Syngespillet og Dandsen. — Til Slutning opførtes: *Huuskjøbet*, en nydelig Operette i 1 Act, oversat efter *Duvals* Original: *la maison à vendre*, der endnu med Fornøjelse sees i Paris. Musikken er af *D'Alayrac*, og meget smuk. — Udførelsen af Hovedrollerne var kun maadelig, da det fine franske Lykspil blev forvandet til en plump dansk Farce. Digteren *Versac* og Componisten *Dormont* blive i høi Grad forfæltede ved *Øhr. Enholm* og *Zinck* altfor proaisse Fremstillinger, for at bruge det mildeste Udtryk. *Versac* er en altfor bannet ung Mand, til som en Skolebænk at gaae med et Uhrbaand udenpaa Lommen, for at lade som han havde et Uhr, og for Tillægsord som *Dormonts*: „Dit Kæle hoved, der for modentlig for ikke at gjøre det gamle Ordsprog: „Som man raaber i Stoven, faaer man Svar“ til Vagn, strax belværedes af *Versac* med: „Din Skynder!“ vilde Digteren neppe talke; lige Epitheta kunne maaske ofte med Sandhed være anvendelige i det daglige Liv, men paa Scenen høre de ikke hjemme, og allermindst maae de lægges i Munden paa en Digter og en Componist, der vel kunne fremstilles som lystige Fattere, men aldrig som et Par omvandrende Haandværksburscher. Den Duet, der karakteriserede de ovennævnte Herrer's Forestilling, var derfor aldeles ikke paa sin Plads. Forresten vilde det være ubilligt, ikke at erkjende, at *Øhr. Zinck* sang sit Partie med den Smag, man stedse er vant til hos ham, og at *Fr. Enholm* sagde mange af sine Repliker fortræffeligt, der imod udelode de den skønne Duet. — *Lises* Partie udførte *Md. Giermensen* ret valkert og med fortjent Bifald. Hun har en meget behagelig Syngestemme, og hendes Sang savner ikke Udtryk og Følelse; hun har hun at vogte sig for, ikke at anstrænge sin Stemme over dens Kræfter, hvorved den saa let kan blive strigende. — *Øhr. Rosenkildes* Spil havde meget *Fervilles* Rolle.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos *Jacob Claudius Elmquist*,

Montergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 22de

No. 22.

November 1824.

M o s a i k.

I denne Tid foreviser Hr. Joseph Marzetta, der har gjen-
nemreist Rusland og Sverrig, et Cosmorama, som bestaaer
af fljonne Prospector, tildeels af mærkværdige Stæder og Egne.
Det for nærværende Tid udstillede Cosmorama bestaaer af et Dia-
phanorama, forestillende en almindelig Illumination af Vatican-
pladsen, saaledes som den finder Sted ved St. Peters Festen i Rom,
og tolv Panoramer, der forestille Prospector af St. Petersborg,
Moskau, Rom, Venedig, Florenz, Paris, Bjerget Libanon, Sal-
letiet i Calmira, Fæstningen Sour og Passagen over Turabjerget,
Kremlinsfoden o. a. fl. Foruden disse i sit Slags fortrinlige Ud-
sigter, forevises tillige tvende yderst skuffende Illusioner, der som
ved et Blændværk fremtrylle en fljon Blomsterbouquet af røde og
hvide Roser, og en Frugtklase, bestaaende af forskjellige Frugter,
der ere ligesom levende. Entreen til denne for Kunstyndere sær-
deles interessante, og i enhver Henseende seeværdige Udstilling, bet-
er aaben hver Eftermiddag fra Kl. 4 til Kl. 9 paa Kongens Ny-
torv No. 5, 1ste Sal i den store Gaard imellem Østergade og lille
Kongensgade, betales med 2 mk. for hver Person, og for Børn
det Halve.

Lieutenant v. H e n c k e l, hvis calligraphiske fortræffelige Præ-
vekslab, da det udkom, vandt et saa almindeligt og fortjent Bifald,
og som for nærværende Tid befinder sig paa en Reise i Udlandet
for at gjøre sig mere bekjendt med lithographisk Kort- og Skrift-
Gravering, har i Steen graveret et Hæfte For Skrifter, der ere ind-
rettede efter den bekjendte tydske Calligraphs Heinrichs System,
og fortjene at anbefales, saavel for deres Simpelt ved som deres Etjen-

hed. De ere udkomne i to Hæfter hos Hr. Musikhandler Løse og koste 1 Rbdlr.

I forrige Uge ankom et engelsk, af Capitain Newton forf. Skib her paa Nheden, der havde været undervejs i det stærke Uveir. Skibsmasten blev af Stormen sønderflaaet, og lemlæstede saavel Capitainen som adskillige af Mandskabet. Man vil endnu erfare flere Ulykker, som ere afstedkomne ved den frygtelige Orkan, der rasede sidst i forrige og først i denne Maaned.

Det hamborgske Selskab for Mathematikens Udbredelse, har den 31te October udnævnt Dr. og Profesfor i Mathematiken C. T. Degen til sit Kresmedlem.

En nylig fra Grækenland hjemkommen schweizerisk Militair Person, som havde opholdt sig der i 18 Maaneder, forsikrer, at de græske Tropper allerede for en stor Deel ere disciplinerede paa europæisk Fod, og manœvrere med megen Nøisagtighed. Deres Krigeriske Iver overgaar al Roes. Det, der meest fattes Armeen, er buelige Haandværkere. Mangelen paa dem er saa stor, at en i Korinth boesat fransk Kjobmand, som i sin Ungdom havde lært Sommerprofessionen, har nedlagt Handelen og givet sig til at forarbejde Læpper og Munitionsbogne til Armeen. Smede og Hjulmænd kunne være sikre paa at gjøre Lykke i Grækenland.

Om Yakuterne og Tunguserne fortæller Capitain Cochrane blandt andet Følgende i sine Reiseiagttagelser: „I Tabalar havde jeg en Dag et mærkeligt Exempel paa et 5 Aars Barns Appetit. Jeg havde bemærket, at det krøb omkring paa Gulvet og opsamlede og fortærede de af et brændende Eys nedfaldne Talgdraaber. Jeg spurgte derfor, om dette stækte af Hunger eller Lisbhaverie til det Fæde. Man forfikkrede mig, at det var hverken af den ene eller den anden Aarsag; men ene og alene af den hos Yakuterne og Tunguserne herskende Vane at spise naar og hvor de finde noget Spiseligt, og ikke tilstøde, at det mindste gaar tilspilde. Jeg gav nu Barnet et heelt Talglys, som det siebtikkeligen fortærede; et andet og tredie gik samme Veie. Styremanden gav det derpaa flere Pund ganske forbrøvet Smør, og endelig et stort Stykke guult Sæbe, der altsammen strax blev fortæret. Da jeg havde overbeviist mig om,

at det fremdeles vilde fortære Alt, hvad vi vilde give det, bad jeg min Lebsager holde inde dermed. Jeg saae siden flere Gange, hvad man maaske neppe vil troe er sandt, at en Yakute eller Tunguser i een Dag fortærede 40 Pund Kjød. Engang saae jeg 3 af disse Slugs halve i et eneste Maaltid fortære et heelt Hensdyr, og, efter deres Princip, ikke levne det Ringeste. Selv Indholdet af Tarmene, æltet med Fedt og Blod til en sort Budding, fortærede disse Graabserne. Deres Maver maae være forskjellige fra vore, thi de ere istand til i eet Drag at nedsvælge en sydenbe heeb Thee eller Suppe, hvoraf vi Europæere, knap vilde formaae at nyde en Mundfuld. Følgen af deres umaadelige Graabserie viser sig ogsaa strax kjendelig; thi ligesaa tynne og slunkne Personer, de ere før Maaltidet, ligesaa tykmaavede blive de naar dette er fortæret."

I Wien er udkommen: „Historisch-malerische Darstellungen von Oesterreich unter der Enns“ 196 colorerede Afbildninger, med 24 Hefter tybtsk og fransk Text, koster 160 — til 240 Gylben, efter Papirets Størrelse.

En Dame, der vel ikke mere kunde gjøre Forbring paa Ungdom og Skjønhed, men hvis Hjerte og Forstand rigeligen erstattede begge Dele, havde engang i Selvfab den Fatalitet at miste en kunstig indsat Tand. Hun gjorde slet ingen Hemmelighed deraf, og hele Stuen blev gjennemsogt for at finde det tabte Klenodie; men forgjæves. Næste Morgen modtog hun fra Gaarsdagens Vært, der var bekjendt som en Spøgefugl, en lille Palle med en Billet, hvori han priste sig meget lykkelig over at have fundet den tabte Tand, som han herved havde den Gæde at sende hende. Pallen blev nu aabnet, og — den indeholdt en gevaltig stor Tand af et af hine Dyr, ved hvem Forløseren forbum fordrev Djævelen. Uden at føle sig fornærmet, eller i mindsteMaade at tage Fatningen, satte Damen sig strax ned og skrev følgende Svar til den galante Herre: „Jeg har allerede modtaget mange og store Besøger paa deres udmærkede Besøg for mig, men at De vilde drive det saa vidt, endogsaa at lade Trænder trække ud af deres egen Mund for at bøde paa min Mangel, har jeg dog aldrig kunnet formode. Modtag derfor min varmeste Tak.“

C o n c e r t.

11.

Søndagen den 14de gav Hr. Capelmusikus F. Andersen en stor Instrumental- og Vocal-Concert paa Hoftheatret, af følgende Indhold: 1. Duverture, tilegnet Spøhr, af Ignaz Seyfried, en correct men tør Duverture til Capelmester Seyfrieds Melodrama: Noah. Af denne Componist kjende vi kun hans Musik til Castellis Melodrama: Den Faberløse og Morberen. Foruden dette har han ogsaa komponeret Musikken til Saul, Noah, Maganbola og Ahasverus, hvilken sidste egentligen kun er arrangeret af Mozartske Compositioner. 2. En smuk Dobbel-Concert for to Baldborn, af Lindpaintner; der med Smag og Lethed udførtes af Brødrene Andersen. Anm. troer iøvrigt, at Balbhornet fordrer en egen Stil af Composition for at behage, og bliver, naar denne ikke er iagttaget, let trættende og monotont. 3. Duet af Rossinis Gazzaladra, der med Udtryk og Kunstfærdighed blev foredraget af Hr. Brza og Hr. Cetti. 4. Potpourri for Violin af Pechatschek, der med sand Virtuositet udførtes af Hr. Hof-Violon Wersehall, som vandt et fortjent, udmærket Bifald. Anden Deel af Concerten aabnedes med 5. Duverturen til Gazzaladra, hvori der er megen Genialitet. 6. Bravour-Arien af Lulu, hvori man atter havde Leilighed til at beundre Hr. Brzas sjældne Kunstfærdighed og Kjønnede Stemme. 7. Variationer over den engelske Nationalsang God save the King, for to Baldborn, af Zinckisen, som udførtes meget brødt af Brødrene Andersen, der allerede i mange Aar have været almindelig bekjendte som fortrinlige Balbhornister, der forene en behagelig Tone med Smag og Færdighed i Behandlingen af deres vanskelige Instrument. Til Slutning udførte det Kongelige Syngespersonale en Krigs- og Triumph-Sang, for og efter et Slag, af Capelmester Winter. Denne Composition maa formodentligen være en af den berømte Componists sidste, da den ikke udmærker sig ved Andet end ved en stærk, larmende og klingende, Instrumentering.

Theaterbladet har det der for Tiden etablerede Firma V. J.
 behaget, i Anledning af den i No. 19 af Conversationsbladets frem-
 satte Yttring om den store Bravour-Aria i Operaen Lulu, at
 udlade sig paa følgende Maade: „Hvorledes en Composition som
 denne Kuhlau'ske kan ryste af Ormet, maa Hr. Kunstdommeren
 vide: for Andre, ikke saa dybt Indbiede, falder denne Klostet noget
 uforstaaelig.“ Paa denne Udtalelse anseer Referenten det for sin
 Pligt at indlade sig lidt naere, og meddele derfor følgende Oplysning
 for Tungnemme, om det formeentlige Gaadefulde i sin Yttring: For
 en Componist, der er saa ganske hjemme i Musikens Theorie som
 vor Kuhlau, maa det upaatvivlelig være en let Sag at udar-
 bejde et „melanist“ Tonestykke, der kun er beregnet paa at vise
 en udmærket Sangerindes Omfang og Kunstfærdighed, ligesom en
 routineret Versificator er i Stand til, uden nogen synderlig Udsæ-
 anstrængelse, at forfatte et heelt Dusin af de forskjelligste Leilig-
 hedsvers i mindre end en halv Dag, eller endnu tydeligere: til bes-
 lige Productioner udfordres ikke Geniets høiere Begejstring, ikke
 engang en poetisk Stemning, men itkun de fornødne theoretiske
 Kunnskaber og Øvelsen i at componere; den, der ikke be-
 sidder disse nødvendige Egenskaber, er naturligvis ikke i Stand til
 at ryste nogen som helst Composition af Ormet. At den vistnok
 høist vanskelige Opgave, i en Bravourarie ogsaa at tale til Høret
 sen og gribe Hjertet, ikke er umuelig, kunde man godt gjøre ved
 mange Exempler; men det er fuldkomment tilstrækkeligt, blot at
 bringe Mozarts evig-mesterlige Aria i Grindring, der synges
 af Grebinderen i „Figaros Giftermaal“ og hvori vor udmær-
 kede Sangerinde Fr. Bräa, saa at sige, har gjort furor, da
 hun endog er bleven opfordret til at synge den da Capó. Den,
 der ikke kan føle den Klost, der er imellem Hr. Kuhlau's Aria
 og denne Mozartske, kan vistnok i høi Grad trænge til at op-
 lyses og dannes, men om hans Dom eller Kritik kan naturligvis
 ikke være Taler. Refr. har ved sin Yttring angaaende „Orme-
 rystelsen“ netop troet at vise Hr. Kuhlau den Hviagtelse,
 han har for hans Talent, der som ethvert udmærket, berettiger til
 og fordrer Sandhed og Strænghed, og det Geneste, der med Rette

har bragt og nødvendigen maatte bringe Recensentvæsenet i Miscredit og Ringeagt, ere de mange Ukalbede og Uindviiede i Kunstens høiere Natur og Væsen, der besatte sig med den dramaturgiske Kritik, og ved deres Rosen i Glæde, nedværdige den til et Haandværk. Den Kunstkommer derimod, der, uden at bekymre sig om Veer eller Poul, overseer ubetydelige Vilbegjærners og Dosmeres Klæfse og Stikken, *) i hengiven Tillid, deels til de sande Kunstneres Agtelse og Erkjendelse, deels fornemmelig til et dannet og ædelt Publikums Ejendomsomhed, i hvis Hinde Sandheden, saavel i Kunsten som i Livet, stedse staaer fast og urokkelig, stræber kun at hylde den, og maa derfor, ifølge sine Grundsætninger, aldrig lade sig lede af Hensyn eller andre smaalige Bevæggrunde i sine Domme, der forresten kun ere individuelle og ikke paatvinges Noget.

T h e a t r e t.

Ars longa, vita brevis.

Horat.

Lirsbagen den 16de: Kun sex Retter, Lykspil i 5 Acter af Großmann, oversat af Instructeur Schwarz, N. af D. Dette forældede Product, der til Md. Eizens Debut i Aaret 1821 blev fremdraget, efterat have været henlagt i mange Aar, stunder virkelig til Hvile, da det er skrevet for en forsvunden Tidsalder, og folgelig ikke mere kan frembringe den Theatereffect, hvori dets eneste Fortjeneste bestaaer, nu som for 30 Aar siden. Det holder

*) Det er næsten overflødig at bemærke, at Theaterbladets Anmelder ikke er meent her; tværtimod erkjender Refr. gjerne, at han ofte med Gornsigelse læser og vilde underskrive hans Bemærkninger over Stykkerne, hvor nemig han iøvrigt endnu oftere er med ham, i Henseende til Sammens theatricalke Udførelse.

for hvem den ogsaa ret godt synes at passe sig. — Hr. Holm som Lord Atkinson havde vel ikke sin Rolle, der just heller ikke hører til de taanemmelige, men udførte den dog upaafageligt. — Hr. Kirchheiner fortjener fortrinlig Roes for sin Fremstilling af Don Alvar, saavel fra Spillet som fra Sangens Side. Sin store Aria, der hørtes forstegang, da den stedsse har været udeladt af hans Formand, foretog han med fortjent Bifald. — Med den ham egne Pudseelighed og med comist Lune, udførte Hr. Rosenkilde Farbrices Rolle, der vandt et overordentligt Bifald. I Monologen ad Libitum under Arien: „Hvor det skal være mig en Glæde“ o. s. v. som han sang meget brødt, kunde maaske kun Indfaldene om Waisenhuusbarnet og Rasemaalingen ønskes borte eller ombyttede med vittigere.

I Anledning af Hr. M. Winthers Erklæring i Theaterbladet No. 47.

Skædet for at bryde sit Hoved med falske Gissninger eller Rygter om Bevæggrundene til Recensionen over Læsefrugterne i No. 12 af dette Blad, havde Hr. Wint her gjort Klogere i at tilskrive sine egne Producters Ufuldkommenhed, for at bruge et mildt Udtryk, den Dadel, der i samme sikkert med fuldkommen Grund var fremsat imod dem. Det er en saa ganske almindelig Ting, at en Forfatter raaber af! og væ! over en Recensent, fordi denne ikke kan finde det Glæde Vittigt eller det Maadelige Genialt, at Under tegnede ikke havde anseet noget Svar for fornødent, dersom ikke Hr. Wint her paa en uærdig Maade havde søgt at stille ham i Skygge hos Publikum, som den, der enten selv havde tilkendt sig, eller ved Andre ladet sig tilkjende et „dybt poetisk Gemyt“, der fulde yttre sig i de af mig til Læsefrugterne meddelte Arabesker, og som han tilstaaer at mangle Sands til at kunne fatte og paae Fjønne. Ved denne naive Tilstaaelse, hvorved den lille Hr. M. Wint her ret troer at have vist sin gode Smag, har han desværre kun bevist, at han som Kritiker endnu er mindre end som Poet, og det er allerede meget sagt, thi de omtalte og roeste Arabesker ere som i Forerindringen i Læsefrugterne udtrykkeligen er bemærket, ikke originale af Under tegnede, men kun efterlignede og overfattede fra den græske Anthologie, og efter Schiller, Gøthe, Herder og flere berømte Digtere, som der ere nævngivne, og jeg maa derfor som Oversætter ved disse Autoriteter troste mig over, at disse Arabesker ikke ere saa ukkelige at vinde Hr. Wint hers — Hoveddigerens hødrende Bifald.

H. C. G. Proft.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

København d. 25de No. 23. November 1824.

M o s a i k.

I Mandags den 22de gav Hans Durchlægtighed Prindsen af Hessen Philipsthal, et Bal i Anledning af Hans Høiheds Prinds Ferdinands 32te Fødselsdag.

Profesor Schumacher er udvalgt til Væresmedlem af det meteorologiske Selskab i London.

Superintendent og Consistorialraad Dr. Kochen har i disse Dage erholdt et Solv-Theeservice tilsendt, af 1000 Mark Bancos Barbie, som et Gekjendeligheds Beviis fra hans Venner og Tilhængere heri Hovedstaden.

Nogle Skuespillere, som have lyst til at entrere i et Skuespilsselskab her i Sjælland, og nogle Fruentimmer, kunne paa gode Billaar blive antagne. Der loves om Maaneden i Gage 25 Rdd. til 30 Rdd., og een a to Beneficer. De Lysthavende henvende sig paa Hjørnet af Holmensgade og Riingaardsstrædet 121, 2den Sal.

Efter Forlydende, har Bombesønsens Koresatte kjøbt Gaarden paa Hjørnet af Squaldergaarden og Dybensgade, der har 40 Værelser og 55 Fag Vinduer, for 12000 Rddir. Denne Gaard skal i mange Henseender være særdeles hensigtsmæssig til sin nye Bestemmelse.

Næstkommende Søndag giver Hr. Suespillet Gætt en scenisk Forestilling i Helsingør, og Rossinis Opera: Barberen i Sevilla, skal ved denne Leilighed være bestemt til Opførelse.

Marshallen af Reys Søner, Fyrsten af Moskwa og Hertugen af Eschingen, der i Sommer paa deres Reise fra Paris til

Stockholm. Kom igjennem Kjøbenhavn, ere den 4de dennes ind-
traadte i Nummer som Kongelige Svenske Artillerie-Officerer.

I Tillæget til den Norske Rigtstidende No. 92 læses følgende
originale Bekjendtgjørelse:

„Herved bekjendtgjøres for Publicum, at jeg ikke længere er
Skomagersvend formedelst min daarlige Helsen; saaledes ærbødigt be-
gjarer jeg, at det ærede Publicum ei vil titulere mig med denne Titel.

Christiania, den 26de October 1824.

Iver J. Eysgaard,
junior.

Midt under den senere Tids vigtige Begivenheder har Sul-
tanen overrasket sine Undersaatter med et Firma, hvorved de tyrkiske
Damer forestrives en mere sømmelig Anstand i deres Klædebragte.

Lykkelig og ulykkelig Kjerlighed.

(Af Hermoder.)

I mangen takkelig Slut var før Ridder Leerkopf forelsket i
Helbløs hans Kjerlighed var: stedse Rival skal ham ud.
Nu kun i kostbare Selv og dets Speilcontrasei han forliebt er;
Helbig hans Kjerlighed er: nu har han ingen Rival.

G. R. Schwach.

Diæveltrias.

Med enhver Skumlen og nedrig Bagvaskelse sidde tre Diævel.
Den, der yttre Bagtaalelsen som en ond Tængst, paa dens Tunge
sidder Diævelen; hos den, der med Velbehag lytter dertil, hos den sid-
der Diævelen i Ørene; men hos den, der uden at efterforske Sandheden,
troer den til Ræstens Skade og udbreder den videre, hos den sidder
Diævelen i Hjertet.

Concert.

III.

I Fredags den 19de, gav Hr. Rudersdorff en musikalisk Aftenunderholdning paa Hoftheatret, der kun var libet besøgt. Indelingen var følgende: 1. N. Romberg's „Fantasie en Quartet“ componeret i Hamburg under Stadens Beleiring 1813. Den blev forebragt med Præcision af Concertgiveren og Hr. Capelmusici G. Mohr, Bredahl og Ulrichsen, og er som alle Romberg's Quartetter, uden hoi Genialitet, men freven i en reen, ædel Stil, og røber ved sin Correcthed og kunstige harmoniske Udørelse, den studeerte Tonekunstner og udmærkede Theoretiker. 2. Introduction og Variationer for obligat Violin, componerede og udførtes af Hr. Rudersdorff, der her viste sig som en brav, solid Violinist. 3. Fjirstemmige Sange, der bleve forebragne af fire Dilettanter med megen Smag og Expression. — Formedelt Hr. Skuespiller Nielsen's pludselige Upasselighe, udeblev den anmeldte Declamation. 4. Quartet for Pianoforte, componeret af Kammermusikus Kuhlau. Denne Quartet, hvis Rondo især er componeret med meget Genie, og er en ægte kunstnerisk Production, udførtes ganske i Tonedigtets Land og med en sjelden Kunstfærdighed af en Dilettant (den unge Hr. Gersøn) der er bekjendt som en af Hovedstadens fortrinligste Clavverspillere. 5. Variationer over Wagners Romance: „Smilende Haab“ for obligat Fløite, componerede af den blinde Fløitespiller Jensen, der foredrog disse ret smagfuldt og for Instrumentet helbtigt componerede Variationer over det forresten temmelig trivielle Thema, med udmærket Fæd. Hr. Jensen forener en behagelig fuld Tone med særdeles megen Blødhed og Færdighed i sit Spil. 6. Fortræffelige Variationer for Violin af Spøhr, der forebroges med en ualmindelig Præcision og Smag af Concertgiveren. 7. Fjirstemmige Sange, der udførtes hyppeligt af de ovenmeldte fire Dilettanter, og af hvilke især den af Weyse saa sjønt componerede til Ord af Dehtensklæger,

især fortjener at udmærkes som noget af det Skønneste, man kan høre i denne Genre. 3. Desra Hr. Rudersdorffs første Concert bekjendte vakkre Variationer over russiske Nationalfange, der ere af megen Effect, og udføres af ham til en høj Grad af Fuldkommenhed. Hr. Rudersdorff agter, som man hører, i disse Dage at rejse herfra til Hamborg, hvor han skal være engageret til 12 Concerter. Dersom han ikke havde hørt den Ære at lade sig høre i en Concert ved Høffet, vilde hans Ophold her i Kjøbenhavn have været lidet lønnebesor ham.

T h e a t r e t.

Je ne crois point, que la pure nature soit la plus belle chose du monde. Je l'ai toujours trouvée fort laide partout où j'ai eu occasion de la voir. Peignons la nature mais la belle nature, l'art ne doit pas s'occuper de l'imitation des monstres.

Chateaubriand.

Tredagen den 19de: Den unge hidfse Rone, Lustspil i 1 Act af Etienne, et underholdende lille Stykke, der maatte ønskes henlagt, saalænge det ikke er besat heldigere end ved nærværende Forestilling, hvor ingen af Hovedrollernes udførelse var i Stand til at tilfredsstille selv de mindre strange Fordringer. Med al Høiagtelse og Beundring for Md. Spindlers udmærkede Talent, som Ingen med større Varme kan sætte Pris paa end Hefr., og som ogsaa i dette Stykke viste sig i sin fulde Glans, maan man dog tilføje, at Stykket betydeligen taber, naar Hovedrollen ikke udføres af en meget ungdommelig Skuespillerinde som f. Ex. Fr. Badstjer, hvis udvortes ganske egner sig for denne Rolle. Hendes Spil vilde vistnok langt fra ikke tilfredsstille i den Grad som Md. Spindlers, men Forestillingen vilde

vinde i Sandhed, og man vilde see *Etienne's* negitive, hidfige unge Kone, medens man nu beundrer *Mad. Spindlers* fortræffelige Fremstilling af en hidfig Kone, der forresten er en Parodie paa *Etienne's*, hvis Dødbrolle i dette Stykke netop er ganske beregnet paa en barnlig ung Fremstillende, hvem man kunde tiltroe en saadan Grad af Hidfighed, Overilette og Barnagtighed, og hos hvem disse Egenheder, fremstillede med den fornødne Udførelse, nødvendigen maae frembringe megen comist Effect, som derimod aldeles gaaer tabt hos en ældre Kone, af hvem man fordrer mere Forstand, og ikke saa let tilgiver flige grove Feil, ligesaa lidt som man kan overtale til at troe paa hendes pludselige Omvendelse.

Derfor Stykket derfor skulde være saa heldigt efter Fortjeneste af blive givet oftere, tillader Refr. sig, i Tilfælde af at de nuværende Kunstnere skulde ville afgive deres Roller, ogsaa at foreslaae *Dyr. Liebe* som *Wandem* og *Stage* som den unge Kones Broder, hvorefter sikkert det hele Ensemble vilde blive tilfredsstillende. — Derefter gaar *Holberg's* Treactocomoedie: *Maskebalen*, hvorefter et extemporeret Indsælb af *Dr. Lindgreen* skal have gjort megen Effect.

Lørdagen den 20de: *Barberen af Sevilla*, comist Opera i 2 Acter, oversat til *Rossini's* Musik af *H. L. Bruun*. Da dette vittige Syngespil, hvis Musik ansees for *Rossini's* Meesterstykke, og sammes Udførelse er saa ofte omtalt og critisk igiennemgaaet i offentlige Blade, vil Refr. her kun gjøre vor udmærkede Sangerinde *Fr. Brza* opmærksom paa en yderst brillant, og for hendes Stemme sig ganske egnende *Bravour-Aria*, der er bekjendt under Navn af *Guirlande-Arien* i *Rossini's* Opera: *Bianca et Faliero*, og som i Lydskeand i Almindelighed indlægges i *Barberen af Sevilla* i Scenen i 2den Act, hvor *Rosine* synger for *Bartholo* og for den formeentlige Syngemester. *Fr. Brza* pleier ogsaa her at indlægge en anden *Aria*, og sang ved denne Forestilling *Cavatinen*: *Di tanti palpiti*, af *Tancredi*, og for har hun sunget den skønne, mindre almindelige, *Cavatine* af „Skaden.“

Mandagen den 22de: Den Snakssomme eller De to Poststationer, Lysspil i 3 Acter af *Picard*, oversat af *Dr. Stueviller* Stage. Dette Stykke, der i Henseende til Hovedpersonens

Fremstilling og Tendenzens Udførelse, kan ansees som en Contrast til Holbergs Geert Westphaler, er et af den frugtbare Picards maadeligste Probueter, der hverken ubmærker sig ved en interessant Handling, veltegnede Charakterer eller ægte comiske Situationen, men kun holde sig ved den Maade, hvorpaa den engelske Nations Særegenheder ere gjorte latterlige, der ved en fortrinlig theatralisk Fremstilling, af Mangel paa bedre Bæver, vel kan moere et Par Timers Tid, dog kun i det Høieste engang. Desuden tar der Stykket en stor Deel af sin Interesse ved Oversættelsen, da den engelske Nations Egenheder aldrig kan stilles i et saa latterligt Lys for det danske Publikum, som hos det franske, hos hvem de, formes bedst den større Uligheid i Nationaliteten, finde mere Indgang. Endogsaa uden videre Hensyn til dette Stykkes Mangel paa dramatisk Værd, anseer Refr. det neppe for værdigt til Udførelse paa det Kongelige Theater, med Hensyn til den Maade hvorpaa en blind Mand bliver gjort latterlig, og for at sætte Kronen paa det hele, endogsaa bebraget af sin egen Datter. Paa slige Stykker kan Theatrets Indskrift: Ei blot til Lyst! neppe taale Anvendelse. — Udførelsen af denne Ubetydelighed har sine store Banfeligheder, med Hensyn til den engelske Udtale, der især fordres i tre af Røllerne, og kun disse ere, med Held udførte, i Stand til at frembringe nogen Interesse, da derimod de øvrige Røller næsten alle, uden Undtagelse, ere ubetydelige Hverdagspersoner. — Hr. Kryden Dahl som den blinde Snaksumme, Mfr. Nissen som hans Søster, M. Gisen som Angelique, og Dhrr. Liebe som hendes Elsker, Enholm som Flødeskjægget Florvel, der paa engang forestiller Friar til Angelique og Courmager hos en giot Kone, Mylaby Spleen, Pass som Postmesteren og M. Liebe som hans Kone, gjorde alle deres Bedste for at have deres slave Røller, og det lykkedes ogsaa de Fleste af dem. De tre virkelige Engelske i Stykket ere Lord Spleen og hans Kone og Susanne; disse Røller vare vistnok i meget gode Hænder hos Dr. Ryge, M. Andersen og M. Poulsen; dog vilde den engelske Udtale neppe aldeles lykkes dem, men den ægte John Bull'ske Accent blev, dog især hos den Første skundom en uægte Mellemting imellem Halvt-Plattdysk og Halvt-

Korset, og herved endog ikke sletten utydelig; Forresten vilde det være ubilligt ei at erkjende den Fortjeneste, de tvende førstnævnte have af Stykkets Effect. — Dupres Rolle er fra Forfatterens Side den heldigste, og udmærker sig ogsaa ubetydligt mest i Fremstillingen ved Hr. Etage's fortræffelige halvtengelske Udtale og livfulde Spil. — Jaquinot blev ret karakteristisk givet af Hr. Dverstou, deris mod var Hr. Winsløw junior ikke helbig som Champagne, altermindst i den sidste Scene, hvor han skal fremstille den Verusebe. — Georgs aldeles ubetydelige Tjenerrolle var besat med Hr. Smith. — Derefter opførtes et smukt komponeret Divertissement med Charakterbandse, af Hr. Solobandser Funck. — Til Slutning gaves: Eganarels tvungne Givtermaal, Comoedie i 1 Act af Moliere, der, sine store Tvetydigheder og brøje Allusioner uagtet, er et vittigt og moersomt Stykke. Udførelsen var udmærket, og hævdes især ved Hr. Lindgreen's mesterlige Udførelse af Hovedrollen, Mb. Spindlers ligesaa hyperlige Fremstilling af Roketten Dorimene, og Dr. Ryges høist karakteristiske, og med en næsten mageløs comisk Kraft vedligeholdte, Doctor Pancratus.

Lørdagen den 23de: Lulu, romantisk Opera i 3 Acter af Gantelberg, Musikken af Kuhlau. Udførelsen havde ved denne Forestilling bundet i Præcision, og var i det Hele heldigere end ved de to første Forestillinger. — Hr. Holm som Dilseng havde lagt mere Kraft og Bænkthed i sit Spil, og fortjener Digterens Tak, fordi han ved sin Fremstilling har havt Schillers vigtige og evigen ufravigelige Regel i Skuespillkunsten for Nie: at idealisere sin Rolle, hvortil ogsaa det over denne Kritik anførte Motto af Chateaubriand hentyder. Imellem at fremstille Dilseng som et glubst Udyr og som et fromt Faar er en passende Middelvei, der forædler Fremstillingen, og som Hr. Holm med Held synes at have valgt. Saaledes er det ogsaa rigtigt, at han ikke slider i Sibi og river i hende i 1ste Acts Slutningsscene, da sli en Kamp stedse vilde være upjøn. Det stærke Udtryk, enkelte Steder endnu synes at fordre, vil han ved større Fortroelighed med Rollen, efterhaanden let til egne sig. — Hans Pjonne kraftfulde og dybe Basstemme er af en hyperlig og sletste meget behagelig Virkning. — Hr. Pz glimrer

overordentlig ved sin fortræffelige Udførelse af Sibis Syngepartiet. I Henseende til Spillet, da har det unægteligen vundet i Livfuld-
hed og Natur; men hendes Versbiction er endnu høist mangelfuld,
hendes Gesticulation ikke stedse lige ædel, og fremfor Alt mangler
hun endnu al Mimit og Gratie. Refr. anseer det som et Beviis
paa den Hoiagtelse, han som Enhver har for hendes udmærkede Tar-
lent som Sangerinde, at gjøre hende opmærksom paa hendes Spils
Ufuldkommenhed, at hun ikke ved nœrsonne Beundreres Tilfreds-
hed og Loopriisninger skal lade sig forlede til at blive staaende paa
det temmelig lave Trin, hoorpaa hun endnu som Skuespillerinde
staaer. — Hr. Zinck tilfredsstillede, med Hensyn til Spillet, end-
nu mindre som Lulu, deels ved en mindre Livfuldhed, deels ved
Mangler i Rollens Memotering, der er saa væsentlig nødvendig i
et versificeret Stykke, hvor Replikkerne ikke uden stor Uleilighed og
Bøjselighed kunne hentes fra den Underjordiske. I Scenerne med
Sibi fordres fornemmeligen større Omhed, Varme og Indertilgængelighed.
Syngepartiet foretog Hr. Zinck meget smukt, og vandt fortjent
Bifald ved Udførelsen af sin store Aria i 1ste Act, som han ved de
foregaaende Forestillinger havde ubeladt. — Hr. Getti er en for-
trinlig Barca, og Hr. Wulf en elskværdig Bela. — Md. An-
dersens Pjonne Versbiction kan tjene til et Mønster for de an-
dre Spillende. Ved at tænke sig hende som Hr. Zincks Moder,
maa man forresten tage sin Phantasie til Hjælp, og forbinde Be-
grebet om en evig Ungdom, med Periferihme som en Fee. — Et
Sted i Musikken, hvor Componisten især har lagt sin Genialitet for
Dagen, er det No. hvor han saa fortræffeligt og effectfuldt har
vidst at forbinde Sibis elegiske Følelsesudbrud med Barcas comiske
Romance: „Naar Rosen bliver Rone“ o. s. v. — Efter Stykket
høstes ikkun eensstemmig Bifald, hvori endogsaa et: K u h l a u
le ved med Euthusiasme, gjentoges.

K i ø b e n h a v n .

Korlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 29de

No. 24.

November 1824.

M o s a i k.

Den ved vort Hof forhen accrediterede Kongelige Spanſke Gesandt Hr. Joseph de Zanarby y Usequerdo, Ridder af Carl den III Orden, der var udnævnt i lige Egenskab ved de Forenede Nordamerikanske Stater, er for omtrent tre Uger siden afgaaet ved Døden i Madrid.

Følge en paa Engelsk trykt Plan, som i disse Dage er udgivet, indbydes til Deeltagelse i et nyt engelsk Kaseselskab, af større Omfang end noget tilforn her eksisterende. Det skal nemlig indeholde, dels et udvalg af engelske scientifikke og æsthetiske Journaler, af hvilke 16 af de vigtigste strax blive bestilte og satte i Circulation, og dels af nye Skrifter, der tilbrage sig almindelig Opmærksomhed, blandt hvilke Lord Byrons, Walter Scotts, Thomas Moores, Washington Irving, Coopers og andre udmærkede belletristiske Forfatterses Værker, saavelsom de nyeste Reisebeskrivelser, fortrinligen skulle anskaffes. Af disse Journaler og Bøger erholdes Deeltagerne 2 eller 3 om Ugen, imod at betale et Indskud af 2 Rbd. Solv og et lignende Contingent kvartaliter. Det nærmere erfares af Planen, som er til Ostersyn hos Hr. Boghandler Reichel, paa store Kjøbmagergade No. 13, hvor Deeltagerne tillige tegne sig.

Som eet Beviis, blandt mange, paa den nu regjerende Konges af Frankrige, Carl X. sjeldne Liberalitet, der almindeligen beundres, anføre franſke Blade, at det Interdict, der af Theater-Censuren, i Aaret 1817 paa høiere Foranstaltning, blev givet imod

Opførelsen af Arnaults Tragedie: Germanicus, Jours Belisaire, Cheniers Tiberius og Pichats Leonidas, nu ved allerhøieste Rescript er bleven ophævet. Disse Stykkers Opførelse kan med det første ventes paa Theatre Français.

Operahuset i Barcelona maatte lukkes den 27de i forrige Maaned, fordi den udmærkede unge italienske Sangerinde Demoiselle Schiaroni dræbte sig selv med en Dolk, i det Dieblig ba Førelserne stillingen skulde begynde.

En fattig Krugkone i Paris, der havde 3 smaae Børn, kunde neppe fortjene saameget, som hun behøvede, for at skaffe Brød til sig og sine Børn, langt mindre betale Leien af det fugtige Hul hun boede, og som hendes Vært kaldte en Stue. Denne haarde Mand tog ved Udpantning hendes Seng og nogle faa flette Meubler fra hende, og lod det bortsolgde ved offentlig Auction. Den stakkels Enke var med sine Børn selv tilstede ved Auctionen. De bedste Ting vare allerede bortsolgte for en Spotpris, og endnu var Huusleien ikke kommen ud deraf, da Naden traf et lille smudsigt Billede af den hellige Hieronymus, et Arvestykke efter hendes Bedstemoder, der havde hængt over hendes Seng, og for hvilket hun tit havde knælet andagtsfuld. — Børnene løstede, som de vare vant til, ganske mekanisk deres smaae Hænder iveitret, da den hellige Hieronymus blev optraadt, og Moberens Taarer randt stærkere. En Maler, som var tilstede, betragtede Maleriet længe, og bød en Daler for det. En anden Kunstlær fordobblede Budet. For at afkræfte sin Medbeiler steg Maleren strax til en Louisd'or; men Kunstlæreren sagde, uden at betænke sig længe: 25 Gylden. Halvtredshindstyve! lagde Maleren til; Hundrede! svarede Liebhaveren. Man tænke sig den fattige Kones Forunbring og Glæde, da hun saae ikke alene sin Gjæld betalt, men at hun endogsaa beholdt et anseeligt Overflud tilbage. — Hun troede neppe sine egne Dine, da hun hørte, at de toende Kunstjendene endnu bød hinanden over, og Maleren først taug ved Budet af serhundrede Gylden. „De er lykkelig, sagde han, efterat Maleriet var tilslaaet Kunstlæreren: De er lykkelig, min Herre, at De er rigere end jeg; ellers havde De ikke saaet det under tusinde!“ — Det var en Original af Raphael.

Udgiveren af det intolerante Tidsskrift Katholiken, Hr. Scheibelin, og Hr. Dr. Fridrich, evangelist Præst i Frankfurt, ere i Strid fordi den Sidste har fortalt offentlig, at Scheibelin i Aschaffenburg affang Wisen: „Gryd Dig ved Livet,, paa Prædikestolen, og da Menigheden derover brast i Latter, tiltalede den saaledes: „Tale kun I! jeg leer ogsaa, og den, som leer sidst, han leer bedst“ hvorpaa han loe af fuld Hals. Dette vil han nu fragaar, og udlover 100 Gylden til dem, som kan bevise, at det er sandt, hvorpaa Dr. Friedrich har anført en Boghandler i Aschaffenburg som sin Hjemmelsmand, af hvem han har Anekdoten efter mange troværdige Vidners Udsagn.

Mortensgaasens Testament.

Naar jeg har nedlagt min sjerde Ham, og er hængangen til mine Fædre, vil jeg, at samtlige mine Efterladenskaber saaledes skulle fordeles blandt følgende mine høifæintime, høivelbaarne og velbaarne, høistærke, høie og velable Belyndere, Frænder og Venner:

Min Strubes høitflingrende Trompet, og impo-
rende Ræb til den, der fornuftigen beviser, at fornuftige
Mennesker — under visse Omstændigheder — bør give Slip paa
Fornuften.

Leveren til en Tækerbidffen for Parterrets første Censor
og Sekt, eller for den Rasteste af Rutidens Mundhelte. Vort Blod
og Mod, Sind og Skind har meget tilfaldes.

Mine Penneposer, dem jeg saa længe med Vren bar,
til vor saa ophøiede Polemiks Tjeneste.

Galde, Hjerne, Hjerte og Vinger, men som paa in-
gen Maade maa stilles af, til mit kjære Fødelands Smaaapoeter,
Poetinder, Kjønnede Mænd, Vittigheds-Kræmmere og Parforce-
jægere, samt Andre, der lide af Genie-Diarrhoe. (NB. udleveres
saa forløbs ud af Poet, som høifstrængende Fornødenhed.)

Larmene til Cours- Børs- og andre Speculanter, i en snæver Venning.

Mine Mine til Hjælp for et Ansigt, der vil gjøre sig vigtigt eller genialt, men som uheldigviis mangler det fornødne Udtryk.

Tungen til Christelige Tyrkeforsvareres Tjeneste.

Min lange, villigt eftergivende Hals til den, der i Tidens Vand lempet sig efter Wind og Veir, men hvis Nakke dog endnu tykkes ham vel stiv.

Blo det til Diens Lyst og feed Rydelse for Inquisitionensmand og Jesuiter, o. s. v.

Mine Svømmehjnder til Understøttelse for en rask og vialt Samvittighed: saa at den ei strax synker Polker ind, men kun flyder ovenpaa. (Mit vielem hålt man Haus, mit wenig kömmt man aus.)

Mit deilige Skind, thi det skal aftages, til et Skjermbræt for den, som vil lege Tittit eller Tagfat med den offentlige Mening. Man er bleg det ligesaa usynlig, som med den bedste hvide Pind i Munden.

Dunen til Middagsluur for Discontister, Formyndere o. s. v.

Den saakaldte Springgaa, et smukt høist fornøieligt Kunstværk, til Moroe og Vederqvælgelse for de mange Statter, der plages af formegen Tid.

Fedt et, til dermed at indsmøre offentlige Kasser, saa at de altid — ganske mageligt — holde sig fede og i upaaklagelig Stand.

Gumpen, som det fedeste og bedste Stykke, til Executores Testamenti, eller Skiftecommissionen.

Min øvrige velsødte Krop, til de Formacende og deres Yndlinger: dog saaledes, at, naar disse deraf have fortæret, hvad dem behager, Resten da tilfalder de fattige og Huusarme. (Sind auch ehrliche Leute, sollen auch leben!)

Concert.

IV.

Onsdagen den 24de dennes, gav Hr. Hans Haagen sen Stramstad, Bønde fra Norge, med Understøttelse af det Kongelige Capels Medlemmer, under Anførsel af Hr. Professor og Musikdirecteur, Ridder Schall, en offentlig Concert paa Hoftheatret, der var saa talrigt besøgt, som det stod til at vente ved Anseelsen af at høre en Bønde som Solospiller. Efter denne Maalestok betragtet, maa man indrømme Hr. Stramstad en ualmindelig Færdighed, der støbte fortjener Roes. Bedømmer man ham derimod fra Kunstens høiere Standpunct, efter de Forbringer man er vant til at gjøre hos en fortrinlig Claveerspiller, da maa man fremfor Alt raade ham ikke at befatte sig med at udføre saa vanskelige Compositioner som Ries's Concert og Hummel's Ron-do, der ikke alene forbre en stor Færdighed, Lethed og Sikkerhed, men ogsaa den musikaliske Dannelsen hos Solospilleren, at han er i Stand til at opfatte Componistens Tankegang og Stil, uden heilket der naturligviis ikke kan være Taler om Foredrag eller Smag i Udførelsen. Heldigst var Hr. Stramstad med Ries's Intro-duction og Variationer, som han udførte med temmelig Sikkerhed og Præcision. Vettere Sager s. Ex. af Cramer, Steibelt o. m. fl., egne sig langt mere for ham end Ries, Hummel eller Moscheles, der høre til Nutidens vanskeligste Pianoforte-Componister. Concerten aabnedes med Spontini's geniale Ouver-ture til Vestalinden, og dens anden Afdeling med Beyses Ouver-ture til Ludlams Hule. Foruden disse Instrumentalnummere, havde man Leilighed til at høre en yderst brillant Adagio og Ron-do for Violin af Mayse der, der udførtes fortræffeligt af Hr. Hof-Violon Werschall, hvis Udførelse af Mayse ders, Maurers og Pechatschels Compositioner overalt vil vinde et udmærket Bisald. Den sidste Deel af den ovennævnte Ron-do gav Hr. Werschall især Leilighed til at glimre ved sin

Helene Sikkerhed, Præcision, Fæthed og Smag, der i Forening med en saa overordentlig Færdighed og Kraft, og en saa skjon fuld Tone, med Sandhed kunde siges, Intet at lade savne. Hr. Capelmusikus Petersen foretog i denne Concert en Introduction og Variationer over Carl Maria v. Webers Melodie til den Kørnerste Sang: „Der Krieger muß zum blutigen Kampf hinaus“ o. s. v. af Keller. Denne vor unge Solospiller har en meget behagelig Tone, og hans Spil udmærker sig især ved Fæthed og Correcthed. Af Vocalnummerne hørtes: en Duet af Cimarosa, der udførtes af Hr. Kirchheiner og Cetti, og den store Aria af Paers Agnese, der er altfor dramatisk til at kunne passe i en Concert; den udførtes med sædvanligt Held og megen Smag af Hr. Cetti. Som man hører, agter Hr. Skramstad, der fremtræder i sine Concerter i de norske frivillige Fæderes Nationalbragt, at reise herfra over Stockholm, hvor han alerebe for med Bisalt har ladet sig høre, til sin Hjemstavn, 20 Mile fra Christiania. Han skal ved egen Flib selv have erhvervet sig sin Færdighed, og kun nydt nogen Underviisning hos en Dame i Christiania, og under sit Ophold her i Sommeren, en 14 à 16 Timers Beilevning af Hr. Kammermusikus Kuhlau.

T h e a t r e t.

Nimmer stirbt was gelebt; es bleibt doch auf wechselnder Stufe;
Was für die Erde nur lebt, wahr für die Erde nur fort;
Aber was geistig gelebt für ein Höheres, dauert auch geistig,
Findet im Höheren nur seine Bestimmung, sein Ziel.

H. G. Lindenhan.

Forsbagen den 25de November: Den forstillede Laabelige eller Landsbypoeeten, Comœdie i 3 Acter, oversat efter Detouches: La fausse Agnès, ou le poète campagnard. Efter næsten 10 Aars Hvile, er dette gamle Lustspil, der for var et Hoftheaterstykke, og hvori afdøde Skuespiller Paack udmærkede sig meget ved sin Udførelse af Hovedrollen, atter fremdraget og forskaffede sig endnu Publikumets Bisalt, hvilket dog vistnok især maa tilskrives den fortrinlige theatraliske Fremstilling. Stykket kan vistnok ikke frakjendes afskillige comiske Situationer og veltegnede Charakterer, der udmærker alle Destouches Comœdier, men deels ere disse, og især Hovedpersonen, saa forældede, at de ikke mere kunne vække den Interesse nu som for 30 Aar siden, uden af Stykket maatte omarbejdes, deels er det ikke frit for støvende usandsynligheder og Tvetydigheder, der, istedetfor at forable, maa bidrage til endnu mere at fordarve Mængdens Smag for det Frivole, saa hvis beklagelige Retning man under Forestillingen af

Pernilles korte Grøftenstand, i Løverdags fik et eclatant Beviis, da Pernilles Replik til Tomfeuen, hvor hun trøster hende over, at hun nok vil faae Børn, om hun ogsaa bliver giort med den gamle Teronians, ved den Erfaringsfatning, „at hvad ikke den Gne kan, det kan den Anden“ blev meget stærkt bekræftet. — Det ovennævnte Stykke blev i det Hele særdeles vel spilst, og begge Hovedrollerne: Den forfattede Taabelige og Landebøve: Poeten, vare i meget gode Hænder hos M^d. A. N. d. e. r. s. e. n og H^r. R. o. s. e. n. t. i. l. d. e., der begge særdeles vel havde deres Roller, med hvis Udførelse Stykket ogsaa saa at sige, staaer eller falder. — Iblant de øvrige Spillende havde især H^r. F. r. y. d. e. n. d. a. h. l. som Baronieur: Bois, Leilighed til at udmærke sig saavel ved sit høist karakteristiske Spil i det Hele, som især ved sin mægtelige Fremstilling af Baronens Ruus i 3die Act. — Ved denne Forestilling, saae man førstegang i en større Rolle H^r. A. b. r. a. h. a. m. s. e. n, som H^r. e. r. i. n. d. r. e. r. at have seet for omtrent 8 Aar siden i Ludlams Hule, som den lille Betty. Hun viste, ved sin Udførelse af Lises Rolle, at besidde et afgjort Talent, der fortjener at dannes og øves. Hendes Paaklædning var ikke fordeelagtig, hvilket her bemærkes, da det Udvortes ikke maa betragtes som nogen Bifind, især for unge Skuespillerinder. — Derefter gaves Divertissementet: K. j. e. r. l. i. g. h. e. d. p. a. a. L. a. n. d. e. t. — Den i No. 21 af dette Blad fremsatte Grindring imod den af H^r. P. e. t. e. r. s. e. n. forhen udførte Solo, maa være befunden grundet, da den ved denne Forestilling var udeladt.

Om de reisende Skuespiller-Selskaber i Provindserne.

(Uddrækt af en Skrivelse fra Karhuus.)

I Søndags gav det Frænkiske Skuespiller-Selskab den sidste Forestilling her for denefinde. Det reiser herfra til Aalborg, hvor det skal have et ikke ubetydeligt Abonnement. Dette Selskab, endnu i sin Begyndelse, fortjener al Opmuntring, hvorved det efterhaanden muligt kan have sig op paa højere Trin af Kunstens steile Trappetage: paa et temmelig høit staae alt to af dets Medlemmer: H^r. M. i. l. l. e. r. og Kone, der Begge besidde et ualmindeligt Talent. Foruden disse bestaaer Selskabet af H^r. D. i. s. e. n, R. o. s. i. n. g, P. a. c. k. n. e. s. s. og H. a. u. g. a. a. r. d., samt Tomfeuerne L. e. v. i. n. i. og M. o. s. e. r., de fleste unæe Begyndere. Desuden har det havt Assistance af den unge H^r. F. r. a. n. c. k. og hans Kone, der har opholdt sig her som Dandselærere. De fortrinligste Forestillinger have været: B. e. v. e. r. l. e. i., De onde Luner, Radicalkuren, Pigen fra Marienborg, C. h. r. i. s. t. i. a. n. V. I. D. o. m, Maleren af Kjerlighed, Løben, Skuespillerinden paa Prøve &c., hvoraf de fleste have været temmelig godt besøgte. H^r. M. i. l. l. e. r., der udførte alle Hovedrollerne i disse Stykker, fortjener især Ros for sin B. e. v. e. r. l. e. i. og sin f. i. n. s. y. g. e. G. i. s. t. e. r. i. Radicalkuren, et af Frue Weisenthurns nyeste Stykker, over-

sat af Hr. Müller selv. Madame Müllers Cathinka og Cathr. Zuel vare fortrinlige, hvortil hendes Sjongen Organ, der har en frappant Lighed med Mb. Hegers, saa herligt kommer til pas. Næst disse To er en meget ung Skuespiller, Hr. Paafnes, den som tover meest. Han spiller unge Elskere, stundom ikke uden Kælelse, med en ret behagelig Stemme; kun mangler han endnu Holding og Anstand, og synes at have lidt vel megen Selvtillid. I gamle Roller, som f. Ex. Gluck i Pigen fra Marienborg, Hans Borneman i onde Luner &c., er Hr. Olsen meget brav. Han har den Feil, at være forlegen med sine Hænder, som han næsten altid at være bedst hjemme i det Comiske; thi i de fleste andre Roller mangler han ligeledes den behørig Anstand; tillige er han sjelden ret fast i sine Roller og stundom lidt vel fjodesløst paaklædt. Somfrue Levin i (Levin?) har en ganske behagelig Syngestemme, og skal, som man siger, være en Eleve af en udmærket Lærer, men som Skuespillerinde vil hun aldrig gjøre nogen synderlig Lykke for hendes altfor lille Figur. Hendes bedste Rolle her, var Puusholteressen i „den lige Wei er den bedste“ der bragte hende meget Bisalb. Hr. Moser og Hr. Haugaard ere endnu saa ganske Begyndere i Kunsten, at man endnu ikke veed, hvor stort Talent de muligst ere begavede med, dog tvivles om, at den Sidste vil nogensinde gjøre Lykke paa Theatret. Hr. Franc junior og hans Kone (en forhenværende Hr. Steiner), der begge fra Børnsben af, have dyrket Thalias Kunst, ere to ret gode Skuespillere, naar de komme i deres Fag. Mb. Franc har et smukt Udvoortes, kun er hendes Stemme noget pibende, og hendes Declamation for klynkende, dog har man bemærket, at hun kan forbedre begge Dele. Hendes „Skuespillerinde paa Prove“ er meget vanskeligt Partie, var særdeles heldig; hendes Udrille i „onde Luner“ fortræffelig. Hr. Francs Justitsraad Rorbal i Portraiter, hans dumme Gartner i de to Antoner, Jodebrengen i Skuespillet: Joden, &c., fortjente Publikum Bisalb. Desaa adskillige Fædroller giver han særdeles godt, naar kun hans Organ stod ham lidt mere bi, og vilde, hvis ikke dette var, være en meget brugbar Skuespiller. Hr. Franc senior, spiller kun en eneste Rolle: Joden Schewa, da han ikke er det danske Sprog saa magtig, at han kan udføre nogen anden Rolle. Men denne gav han, især i Begyndelsen, saa rigtigt at man fulde sværge paa, at han var en Jode. Det synes at være det almindelige Duffe i Jyllands største Stæder, at her maatte blive et godt dansk Skuespillerselskab, der, saaledes som det slesvigske, kunde dele sin Tid imellem disse, hvilket sikkert kunde svare Rensning. Hvis f. Ex. det Steinereske og det Francske Selskab forenede sig, da kunde det blive eet ret godt, thi hiint besidder i Hr. Bigum, Olsen, Eilersen, Elster og Mb. Olsen et vakkert Personale, som foreenet med dette, kunde tilfredsstille det jydsk Publikum.

K i ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab.

Mandagen d. 6te

No. 25.

December 1824.

M o s a i k.

Kjøbenhavns Indvaanere have i de senere Aar haft Beilighed til at see adskillige Rundmalerier eller saakaldte Panoramer eller Cosmoramer. Den første, der viiste dette Slags Malerier her, var Suhre fra Hamborg, og man var enig om, at Prospecterne vare ret heldigt udforte, men de i samme anbragte Figurer usforholdsmæssigen store. Det af Professor Eckersberg malede, og af Hr. Commerceraad Marstrand udstillede, var, som man kunde vente sig af en saa udmærket Kunstner, fortræffeligen malet, men denne Udstilling ophørte snart, formodentlig af Mangel paa Besøg, hvorimod Suhres havde stort Tilløb, hvilket dog især var at tilskrive Nysghedsens Interesse. Med Fornøielse har man erfaret, at Professor Eckersberg er beskæftiget med en stor, til Panorama bestemt, Prospect af Helsingøer, og en Udsigt af Kjøbenhavns Fjeldsø, hvilke allerede for det meste skulle være færdige. Theatermaler Terwitz, fra Leipzig, har i endel Maanedes forevist, og foreviser endnu en vakker Samling af Panoramer, der have fundet almindeligt Bifald, og hvoriblandt ogsaa ere adskillige, med fortrinligt Held fremstillede, skønne Udsigter, og især nogle vakre, paa Lille malede, saakaldte Diaphanoramer, der stæbe sees ved en kunstig Betydning. I forrige Maaned aabnede Joseph Marzetta, der er dansk Borger, og i Aarene 1813 og 14 tog Deel i Krigen i Holsteen, en Udstilling af Cosmoramer, der allerede forhen med Fortjent Ros er omtalt i dette Blad, og som stæde

mere tilbrager sig det kunststykke Publikaums Opmærksomhed. De udstillede Prospector ere meget vakre, enkelte endog udmærkede s. Ex. et Partie af Florenz. I denne Samling forevies tillige tvende fluffende Illusioner, der frapperer ved de glødenbe Farver og den spileende Livfuldhed og Natur, hoormed de ere udførte.

I denne Tid ere 2 Postkationer væltebe; den ene med den Kieler Brevpost imellem Ulzburg og Bramstedt; denne kom ikke til Skade, kun Udskriverne paa Brevene bleve af Vand og Dyrng ulæselige; men den anden brækkede Halsen med en tom Bogn paa Retouren fra Nyborg, paa den jenne Chaussee, formodentligen ved i Søerne at tabe Eigevægten af Tømmen, og istedet for at blive i lige Linie, at styre efter Grøften.

Bandring i Omegnen af Helsingør.

(Brudstykke af Bislop Neumanns i det ældre, her seldne, norske Tidsskrift Hermeder meddeelte „Tugt til Sylland.“)

„Jeg har i Eftermiddag gjort en Excursion til Lysslottet Marienlyst og det ved samme liggende saakaldte Anlæg, som stulder den forrige Slotsgartner Manzus Smag sin Tilværelse. Vist er det, at Naturen har ved Anlægget af dette herlige Lysspartie været hans troe Medhjælper; men hans Fortjenester blive derfor ikke mindre. Det hele Anlæg strækker sig fra Marienlyst af, omtrent indtil Midten af Længden til Hammer-Møllen, og begrænses af en dyb Dal, paa hvis ene Sidehøi er opbygget et Taarn, omgivet af Batterier, saa at det ligner et lidet Kastel. Om Hensigten af dette Taarn er den, at beskyde Skibe fra samme, eller blot at spejde Skibe i Nordsøen, veed jeg ikke. Paa hiin Side af Taarnet, i Dalen, hvorigjennem en Bæk flynger sig, findes en Eremit-Hytte, beklædt med Barken af rynkede Træer, som giver den et saare værd-

digst og høitideligt Anseende. Dens Bøger ere inden i betrukne med Moos. Et simpelt Reie venter paa den fraværende Eremit, ligesom det, man finder i Sønder-Marken. Et libet Kræsted er anbragt til hans Brug. Paa en liben Hylde staaer hans hele aetistiske Bibliothek — to Bøger. Stool er unødvendig for hans Nøisomhed. — Men veed du, hvi denne valgte Genlivets Syssler? — Han havde som Petrarca en Laura, og denne Laura døde. Jeg vil føre dig til hans Helligdomme. En simpel af Grene sammenslaaet Broe forener Dalens Sidehøie med hinanden. Under Broen raser den selvklare Bæk. Her gaaer Stien over til den Høi, hvor han tilbeder. Den ligger paa en Brink mod Søen, indcirklet af Stene. I dens Midte finder du en Gravsteen, og over denne en fortalet Dækel med følgende Indskrift:

„Bønder, hvis dig Himlen gav
Jordens bedste Hæls, en ædel Vinde:
„Stue med mandigt Alvor dette Minde:
„Dette er en ædel Dvines Grav!
„Og naar du bortvender Syn og Bied,
„Føel mit Savn og din Lyfsalighed!
„Vilde Bølger og et oprørt Hav
„Hende rev fra mine Favnetage: —
„Bølger gav mig hendes Ligg tilbage. —
„Her jeg mig og hende grov en Grav.“

Her er hans Tempel —: her nyder han Livet ved at gienkalbe sig blidere Dage i Samfund med sin Elskte. Her staaer det Crucifix, hvortil hans Andagt hælber sig.^{*)}

Det øvrige af Anlægget er ligeledes skjønt. Hst-lokkes man af vellugtduftende Blomster, henstrøete i forskjellige Quarterer; her møder man en Træskole, samlet fra forskjellige Klimater; der seer man kratbevorne Høie, og grønklædte Dale, og smagsfulde

*) Hvor dog Smagen er tabt for det Simple og Skønne i Imaginations-Verker! Da jeg førte Gang saae dette Sted, havde allerede letsinelig Haand voldttaget det; jeg har seet det tidligere — og da var det næsten ødelagt! —

Broer og kjølige Bøvhytter. Alt aander Smag, alt indbyder til Nydelse. Jeg kjender ikke en Bye i Danmark — Kjøbenhavn undtagen — hvis Indvaanere have Natur og Kunst saa fljont forenede i Nærheden af sig, som Helsingørs Indvaanere have det paa dette Sted.

Marienlyst ligger midt i en fljøn Have, hvis forreste Deel er sammensat af Lystquarterer og Alleer, anlagte efter Vinkelmaal. Man finder her en stor Deel af den romerske Gudebar in corpore. Støtterne ere af Sandsteen. Paa Gødskykket af en Apol fandt jeg følgende Linier tegnebe med Blyant:

„voici l'agréable séjour,
„On le juge éclairé des Graces
„Décerner les premières places
„Aux cœurs les plus epris d'amour.“

Slottet, beboer nu Hr. Kammerherre v. Krogen der har 3 Etager. Den nederste er indrettet til Kjøkken, Vinkjelder o. s. v. Den mellemste har endeel ganske maadelige Bæreller, men den øverste udmærket sig ved Skjønhed og Smag. I en stor Sal mod Søen staae sjettede Christians og femte Frederiks Bústier af Kajance. Den Sidste findes der endnu engang lueforghjldt. I et mindre Kabinet, som jeg troede Gratierne selv havde deforeret, ved Siden af den store Sal, hange endeel landlige Prospecter, tegnebe med Vandfarver af En ved Navn Mejer. Her er Udsigten henrivende; mere himmelfvorber den, naar man gaaer op paa Taget, som efter italiensk Maade er sladt, belagt med Kobber. Hvo som staaer her, vil kunne sige, hvad Richard i sin Guide des voyageurs en Europe siger om Marienlyst: „at man vanskelig skal finde et Sted i hele Verden, hvor Udsigten er mangfoldigere og fljønnere.“ Det baltiske Hav paa høire, og Nordsøen paa venstre Side; vandrende over denne herlige Glade, hvor mindre og større Seilere udgjøre forskjellige Grupper, standser Diet ved Skaanes smilende Kyster. Hist støder det paa Helsingborgs Bastille, men hurtig trækkes det tilbage af dit kneisende Kronborg, som det hilser med Værbødighed, for hellere at dvæle ved Nationens Samlingsplads, Helsingørs Rhed. Jeg valgte dette Sted, om jeg kunde, fremfor alle Steder i Dannemark, til min bestandige Sommerboelig.

Bag Slottet er den anden og smukkeste Deel af Haven. Høje greenerige Træer værne her mod Solens Straaler, og gjennem disse skyggesfulde Gange, gaaer Veien til et Lysthuus, hvor Udsigten nærmer sig meget den foromtalte paa Slotstøtøget."

T h e a t r e t.

Nur das ist Tod und Wechsel hingegeben,
Was an der Erde niedern Rängen lebt;
Doch wird im Licht mit Geistern ewig leben
Was geistig auf zum Reich des Lichtes strebt.

K a m l a.

Fredagen den 26de: Apothekeren og Doctoren, Syngespil i 2 Acter af Stephanie den Yngre, oversat til Dittersdorffs Musik af E. Knudsen. — Udsørelsen af dette Stykke hører til vor Skuepladses ypperste i sit Slags, og vil stedse mere saalange Stodvel fremstilles af Frydenbahl, der ved hver Forestilling finder paa nye Løier; (ved denne f. Ex. med Laboratoriet) og Claudia af Ad. Liebe, der er et ægte comisk Kunstværk, som maa vinde almindelig Beundring. Ogsaa de øvrige Roller ere i gode Hænder, maaske med Undtagelse af Gribstovs, der ikke ganske egner sig for Hr. Rosenkilde. Efterat nu Hr. Nielsen, Getti og Rosenkilde uden synderligt Held have forsøgt sig i denne vanskelige Rolle, kunde den gives til Hr. Holm, der maaske vilde være heldigere end sine Forgængere. — Efter i denne Saison at være bleven givet alerede nogle Gange, kunde dette gamle Stykke nu fortjene nogle Maaneders Hvile, og andre f. Ex. Lodovica, Johan fra Paris, Boraimo og Zulnar, Offerboistiden o. a. fl., atter fremdrages af deres ufortiente Forlemmelse, og med en nye Rollebefætning vilde de sikkert modtages med almindeligt Bifald.

Løverbagen den 27de November opførtes: Den sanddrue
 Løgn er, ndt Enstespil i 1 Act, oversat efter den tienske Forfatter
 Kurländers Original, der findes i hans dramatiske Kommebog, af Stue-
 spiller Lie be. Denne Ubetydelighed strander i en saa høi Grad
 paa Sandsynlighedens Klippe, at selv en fortrinlig theatralff Frem-
 stilling neppe er i Stand til at holde den. Forresten maa man ind-
 rømme, at Forfatterens Grundidee, at gjøre en Løgners idelige
 Løgne tilsyneladende til Sandheder, er af comist Virkning, dersom
 kun ikke sammes Udførelse havde haltet saa meget. — Hr. Lie be,
 der som Julius v. Krack anvendte al Flid for ret at lyve skif-
 væk, og med behørig Suffisance, og Hr. Stage som Baronens
 Djener, der, under forskjellige karakteristiske Forklædninger, af
 hvilkke Engländerens lykkes ham bedst, (thi Fransmanden „stat“
 som man siger paa gammelt Dans „mere i Kjølen end i Karlen“)
 libroge især, i Forening med den øvrige upaaklagelige Fremstilling,
 til det Bisalb, Stykket vandt. — Derefter gaves en høist ubetydelig
 Entree, og til Slutning: Pernilles korte Frøkenstant,
 Comoedie i 3 Acter af Holberg. — Md. Lie be er en fortræffelig
 Pernille, og den halvt marquerede, halvt henkastende Zone, hvori
 hun siger mange af sine vittige Replikker, er særdeles karakteristisk,
 og kan ikke forfeile megen comist Virkning. At denne Virkning
 ved den nærværende Forestilling ikke bar de bedste Frugter, er al-
 rede i forrige No. af dette Blad leilighedsviis bemærket, og kan
 ikke noksom lægges paa Hjertet af enhver Stue spiller og Stuepils-
 lerinde, da det saa yderst træffende karakteriserer endeel af vor
 Klappende Publikum, og det Værd, der kan lægges paa sammes Bi-
 salb. At den mere dannede Deel ikke ved stærk Hysen gav sit
 Mishag tilkjende over den Smag, der beklapper Plumpheder, og des-
 lige, var alene at tilskrive en Delicatesse imod Kunstnerinden, hvis
 ypperlige Spil fuldkommen fortjente den, her kun paa urette Sted
 anbragte, meest levende Erkjendelse. — Md. Clausen som Mags-
 belone, er sand og naturlig, uden al Overdrivelse, og Hr. Linde-
 green gav Henriks Rolle til sædvanlig Fuldkommenhed. Et af
 Udspringerne i hans Fremstilling, var hans gravitetiske Værdig-
 hed imod den forklædte Pater Merian, — Jeronimus Rolle var i

meget gode Hænder hos Hr. Enholm, der udførte den med Høf-
færdigste Sandhed og med den Correcthed, der skyldes en Holberg.
I dette Fag vil denne Skuespiller, der, naar han er i sin rette
Sphære, stedse hæver sig over det Almindelige, sikkert ved fortsat
Studium indlægge sig Vre. — *Md. Eisen* er, som vi forhen have
bemærket, en meget vakker Leonora, og har ganske opfattet Charak-
teren af dette Rollesag. Derimod er Hr. *Winkeløw* senior neppe
endnu ganske inde i samme. Hans Leandere smage, — for at bruge
et profaisk, men maaske ikke ganske uheldigt, Billede — altfor meget
som en opvarmet Ragout af det Moderne og Sammeldags med en
lang Sauce over; men ved fortsat Klib, der aldrig savnes hos ham,
vil det vist ogsaa efterhaanden mere og mere lykkes ham, at sætte
sig ind i disse Roller, hvis Udførelse langtfra ikke er let, men i
Almindelighed endog hører til de mindst taknemmelige, naar de
ikke gives med den højeste Grad af Naturlighed og Simpelt.
Om saa mange Roller kan man med Sandhed sige, at de spille sig
selv, og, saa at sige, endog spille for Skuespilleren, men det lader
sig tilvisse ei anvende paa Holbergs Leandere og Leonorer. —
Gottard, Brenneisen, Nadelzier og *Galgenfrist*, vare ret heldigen
besatte med *Dhrr. Joersom, Overflou, Poulsen* og *Holm*,
og Hr. Due som den stakkels Nathue, der er vant til at lyfte sin
Rasmus, var ligesaa velplaceret som *Md. Rongsted*, der med
behørig Salvelse fremstillede den formeentlige Mutter Lucie. —
Hr. *Schou* synes at have etableret sig som Notarius, og vi ønske
ham, vel at forstaae, i billedlig Forstand, en god Praxis.

Mandagen den 29de: *Lulu*, Opera af *Güntherberg*, Mu-
siken af *Kuhlau*. So oftere man hører den herlige Musik, desto
fortrøeligere bliver man ved de mange skønne Deer, der, de første
Gange man hører den, gaar halvt tabte i den stærke Instrumente-
ring. — Ved enhver Forestilling vinder Hr. *Bras* Spil i Liv,
og hendes Vers: Diction i større Correcthed, der heller ikke er saa
vanfælig at erhverve som Mange synes at troe. Om hendes for-
treffelige Udførelse af Søngepartiet, er kun een Stemme. — Hr.
Sinck sang *Lulus* Parti ogsaa ved denne Forestilling med Smag,
og ikke uden Følelse; men hans Spil kan endnu kun tilfredsstille
de Noisomme. — *Dhrr. Holm* og *Getti* gaved *Dilfeng* og *Barcas*

Roller med sæbbaanligt fortrinligt Held. — Hr. Wulff maa anvende megen Omhu for sin Stemme, der endnu er saa ungdommelig, næsten kunde man sige barnlig, zart, at den fordrer den stærke Forsigtighed. Den talentfulde og vakkre, unge, Sangerinde Desmoiselle Paasche, der nu har tabt sin Stemme, og derfor maattet forlade Theatret i Hamborg, iblandt hvis Prydselser hun var, er et sørgeligt Exempel paa, hvor aldeles en ung, endnu ikke fuldtommen uddannet, Stemme kan fordæres ved at anstrænges over sine Kræfter i altfor store Partier. Den bacchantiske Dands i 3die Act, er næsten altfor ubetydelig til at egne sig til at anføres paa Placaten.

Tirsdagen den 30te: Han blander sig i Alt, eller: Han har sin Nase alle vegne, Comoedie i 5 Acter af Sanger. Dette forældede Stykke stunder nu høiligen til Svile, og vil som denne Aften stedske give tomt Hums, især naar det ei leedsages af nogen interessanter Tilgivt end „den nye Narcisse“ eller lignende Ubetydeligheder. — Udsørelsen gik i det Hele med Liv og Munding. — Hr. Stage udsørfte Hovedrollen med Bisalt; kun gav han os en forstilt ironisk Plumper, istedetfor den virkelige Klobrian, der altid falder med Døren ind i Huset. — Md. Spindlers ypperlige Spil hører Evelines Rolle betydeligt, og som Baron Wilburg er Hr. Liebe særdeles brav. — Den gamle Hermann og hans Søn fremskillede med Held af Dhrr. Enholm og Winslow. De øvrige Roller ere underordnede. — I „den nye Narcisse“ bemærkede Hr. intet Remarquabelt uden en Dands i Halvfjort, der omtrent officerer paa samme Maade som Bondesonen i Diversitamentet: „Kjerlighed paa Landet“ der, som bekjendt, repræsenteres af en Figurant.

Torsdagen den 2den December: Den lille Rødhætt, Tryllepil i 3 Acter af Theaulon, Musikken af Boyeldieu. En i det Hele meget maadelig Forestilling, der ikke vidne om nogen Prove. Der som Polyhymnia usnutigen har været nærværende da har hun sikkert holdt for begge Dreene. Da Stykket, efter Tors tjeneste, med Hensyn til den Skønne Musik, er saa almindelig nydelig, vilde det ubetvivl især være til Fordeel saavel for dette, som for Theaterkassen, naar to af Hovedrollerne: Roses og Rogers, der for nærværende Tid ikke ere heldigt besatte, tilbeeltes Hr. Wulff og Hr. Kirchheiner, hvorefter det hele Ensemble vilde vinde. — Indtil denne Forandring er skeet, maa det ønskes henlagt.

Bekjendtgjørelse.

De, der maatte ønske at holde „Conversationsbladet“, der to Gange om Ugen, Tirsdag og Fredag, hver Gang ½ Art, tilbringes Subskribenterne for 9 Mk. S. og T. kvartalliter, bedage at træne sig hos Forlæggeren, J. E. Elmquist i Møntergaden 128 1ste Sal hvor tilfælde med Forskjæffe modtages Bidrag, overensstemmende med Bladets Plan, der bedes ham tilsende under Udskrift: „Til Redaktøren af Conversationsbladet.“ De hidtil udkomne Nummere kunne alle erholdes.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr 128.

Conversationsbladet.

Udgivet af et Selskab

og

redigeret af H. C. G. Proft.

Andet Quartal.

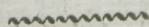
Hated by fools, and fools to hate
Be that my Motto and my Fate.

Swift.

Kjøbenhavn, 1825.

Trykt hos og forlagt af Jacob Claudius Elmquist.

In d h o l d.

No. 26.	Lucian Buonapartes Familie	Side 201
	Dydske Studenter i Christiania	202
	Indfald	203
	Theatret. Frue v. Weisenthurn som Skuespildigerinde.	
	(sef. S. 216)	204
	— — Godset Sternberg	—
	— — Brudgommen fra Mexico; Siette Gang givet	206
	— — Dagtalesens Skole	207
— 27.	Det diplomatiske Corps ved det Danske Hof	209
	Nyt Værk af Madame de Genlis	210
	Dramatisk Begivenhed i Paris	211
	Anekdoter. Soldatbetjenten og de fire Lunger	212
	Canovas Bærker i litographerede Omrids	—
	Theatret. De to Grimurere	214
	— — Sørgespillet Svend Grathe	215
	— — Sargino eller Kjerlighedens Lærling	—
— 28.	Universitetets Bibliotheket i Christiania	217
	Eidora	218
	Ewighedsblomsten et Digt	220
	Hvad forstaaer man ved en god Tegner. Af Kongl. Hi-	
	storiemaler Hoyer	222
	Theatret. Jægerbruden	223

No. 29.	Mosaik. Om St. Petri Kirkes Stemmefalg m. m.	Side 225
	Literatur. Den i Sydhavet	229
— 30.	Mosaik. Om Draknen den 20de December	233
	Statsminister Anker	233
	Oboen og Fløiten	234
	Mozart og Rossini	235
	Orthographien	238
	Theatret. Evend Grathe	236
— 31.	Mosaik. Orgelspiiler Barttel	241
	Literatur. Nytaarsgaver	242
	Kors og Psalter	245
	Hvad lærer man af Idas æsthetiske Entwikkelung?	246
	Theatret. Axel og Balthor	246
— 32.	Literatur. Richmanns Dronning Margretha	249
	Theatret. Evend Grathe	253
— —	De to Dage	256
— 33.	Mosaik. Om Bandheiden den 3die Januar.	257
	Birchs Fortepianoer	257
	Wgteskabstabel	259
	Literatur. Eremiten	259
	Den sandrue Kirkegaard	260
	Dr. E. Dassel	261
	Theatret. Den seltsindige Logner	263
— —	En Times Wgteskab	263
— —	Apothekerer og Doctoren	264
— —	Walerie	264
— —	Eknespiileren imod sin Wille	264
— 34 og 35	Mosaik. Admiral Wteügel	265
	Pansfabrik i Paris	266

Literatur. Ceres	266
Min Mesters Uventyr af Wash. Irving	267
Den indbyrdes Underviisning	272
Benjamin Franklin	272
Fortegnelse over Kjøbenhavns musikalske Instrument-	
magere	273
Sammentigning imellem det Weimarske og det Kjøben-	
havnske Theaters Forbøng	275
Concert. Burrows	275
Fr. Gundts	276
Theatret. Christian den 4des Døds	277
— — Lulu	278
— — Azemia	278
— — Barberen af Sevilla	279
Erklæring, angaaende Hemptet	280
No. 36. Mosaisk Sang af Garbrecht til Hersens Jubileum	282
Lady Stanhope	284
Literatur. D Wolffs Journal	285
Om Beethoven	286
— 37. Kort Kunstacademies foregæde Glæds	289
Literatur. Garbrechts Risselrande og Fredetidsdal	290
Klosterruinen, ved Tursøen	291
Theatret. Hvad forstaaes ved at give, i Kunsten	293
— — Vestindianeren	294
Curiosum	296
— 38. Om Liebes og Rosenkildes Aftenunderholdning paa Hof-	
theatret	297
Barnemorderfælden, efter Schiller, af P. C. Becker	301

No. 39.	Om offentlige Høftenunderfølbninger	= = = = =	Eide	305
	Schema til en saadan	= = = = =		307
	Literatur, franske Emaasfrister: Naufrage	ans le		
	grand Belt m. m.	= = = = =		308
	Indfald af Julius Cæsar Scatiger	= = = = =		309
	Theatret. Om Skuespillerseffskabet	= = = = =		310
— 40.	Literatur. Skrivet: Aneldoter, Charaktertræk og Lev-			
	netbeskrivelser	= = = = =		313
	Prøver deraf: de moderne Damer	= = = = =		315
	— — Saaledes stifter man Ugteffkabspartier	=		314
	Theatret. tydske biogr. philsf Skrift om Rossini	= =		315
	— — Hververne	= = = = =		316
	— — Tempelherre retten	= = = = =		317
— 41.	Mosaik. Thorwaldsen	= = = = =		321
	Flere smaa Noticer	= = = = =		321
	Skrivet: Bisheden om et evigt Liv	= = = = =		322
	— — Barfods Digte	= = = = =		323
	— — Verden som den er	= = = = =		323
	Theatret. Gloribella	= = = = =		326
	Pakæftet og Brændeneiden	= = = = =		328
— 42.	Et mærkværdigt Bidrag til Medicinalpolitietts Historie	=		329
	Abbeden af Watteville	= = = = =		333
	Fødte og Døde Lister for f. N.	= = = = =		336
	Exempter paa Dørd aadighed	= = = = =		337
— 43.	Festiviteten i Warhuns i Anledning af H. M. Kongens			
	Gødsfetsdag	= = = = =		337
	Nerwich's Panoramer	= = = = =		339
	Et festbart Smykke	= = = = =		339
	Blodets Circulation	= = = = =		340

Theatret Floribella = = = = = Side 342

— — De borgerlige Stevne møder = = = = = 343

— — Gunsliøbet = = = = = 344

— — Lysspiilet Røverkapitainen, første Gang
spillet = = = = = 344

No. 44. Pianofortespillerinden Louise David og Violinisten Ferd.

David = = = = = 345

En württembergsk Udvandrer's Elskue = = = = = 346

Theatret Ansættelser etc = = = = = 351

— 45. Mosaik. En italiensk Sangers og Kones Dphold her = 353

En Dding paa 124 Aar i Paris = = = = = 355

Slutning om den württembergiske Udvandrer = = = = = 357

Theatret; Hagbarth og Signe = = = = = 359

— 46. Literatur. Tidsskriftet Archiv for Historie og Geographie 361

Deraf: Marsagen hvorfor Rochelles 1628 ikke blev undsat 362

— 47. Mosaik = = = = = 369

Hvilke Egenskaber fordres af en Theater-Chef = = = = = 370

Bananas-Træet paa Jatterah = = = = = 375

Theatret. Ulysses v. Ithaca = = = = = 373

— — Govedriffen = = = = = 376

Lokaliseret Mektote = = = = = 376

— 48. Georg Gerson = = = = = 377

Statslaan = = = = = 378

Concert af Kunstnerparret Louise og Ferdinand David = 380

Forfægtigbed anbefaler med Lys paa Pianoforterne = = 381

Theatret, Lysspiilet; det selsomme Lotterie = = = 381

— — — — — Educationsraaden = = = = = 382

— — — — — Beretn = = = = = 383

— — — — — Feiltagelserne = = = = = 383

Theatret. Lyffspillet: Holiken af dem er Bruden? Side	353
Adig, betragtede Naturen	384
No. 49. Mosaik	383
Gravrofen. Et Digt af Warbrecht	387
Mortalitets Liste for Warbuns Stift	389
Theatret. Fugleskydningen	390
— — De smaa Savoyarder	391
— — Værtskuset eller det unge Vægtepar	391
Fr. Hyllesteds Debut	391
— 50. Om M. D. Spindlers Aftenunderholdning	393
Kunstacademiet angaaende	397
Literatur.	398
Indsald, Gorskjel	398
Lighed, Complimentsuge	399
Theatret, Sanchon, Lirespillerinden	399

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

og

redigeret af H. C. G. Proft.

Copenhag. d. 10de

No. 26.

December 1824.

M o s a i k.

Saaar Nstes Kl. Gaankom Hans Høiheb Prinds Christian med Gemalinde i onskeligt Velbefindende her til Staden.

I Løbet af denne Maaned, formodentlig anden Torsdag, agte Hr. Liebe og Rosenkilde at give en musikalisk-declamatorisk Nsten-Underholdning paa Hoftheatret, og den 1ste Januar 1825, giver Hr. Capelmusikus Fr. Funch, første Violoncellist i det Kongelige Capel, en stor Instrumental- og Vocal-Concert. Maatte man ved denne Leilighed erholde den Kunstnydelse at høre Hr. Funch og Werschaall foredrage Spohrs nye Potpourri for Violin og Violoncelle, over Themaer af hans Opera Jesonda!

I den Buonapartiske Familie har, ifølge Efterretninger fra Rom, i forrige Maaned tilbraget sig følgende ubehagelige Begivenheder. Som bekjendt ere begge Lucian Buonapartes Døttre gifte, den ældste med den Romerske Prinds Gabrieli, den yngste med en rig Selander. Imellem de sidste synes Husbreden alt længe at have været forstyrret, og nu er det kommet til et formeligt Brud. Ugeparret havde begivet sig i Theatret i Viterbo, hvor den unge Dame, efterat hendes Gemal, under et Paaskud, havde forladt Skuespilhuset, paa en saa levende Maade fordybe sig i Santale med en ung Perre, at Manden ved sin Tilbagekomst geraade i hæftig

Brebe, og efterat være kommet hjem fra Comoedie, skal han have tittalt sin Gemalinde paa en saadan Maade, at hun saldt i Afmagt. Den følgende Dag undskyldte den unge Dame af sin Gemals Huus. Den geistlige Regjering har siden blandet sig i Sagen, og ladet Fruen indbyde, til i et Kloster at vente Følgen af den Klage over Egtefæls - Skilsmisse, som hun endnu samme Dag havde ladet indlevere.

I Paris har man opfundet en kunstig Belysning med Gas, anvendt paa Uhrstiver, hvorved man i Mørke og hele Natten, ligesom om Dagen, kan see hvad Klokken er.

I Lille er en Hattemager bleven rig ved den Speculation at ombytte gamle Hatte med nye, imod en ringe Godtgjærelse.

Som bekendt skal der for nærværende Tid opholde sig nogle tydske Studenter i Christiania. I Christiania Intelligentsedler No. 30 d. K., saae man nedenstaaende Figur og Indskrift:

St. N. 58241086 †. 2

Dies.	Fides.
BURSCH.	
18, 16, Kl. 6.	
Fraternitas.	Pugio.

Dies (Dag) Fides (Trofæb) Fraternitas (Broderskab) Pugio (Dolk). Dette vakte naturligvis stor Sensation i Staden; men den følgende Dag læste man i Bladet Tilskueren en Bekjendtgjærelse fra Redactionen, der beroeliger Christianias Indvaanere med den Forsikkring, at der ikke i nogen fjendtlig eller uroestiftende Anledning vil blive brugt nogen Dolk eller andet Vaaben. Faa Dage derefter meddeelte den Norske Rigtstidende en Oversættelse af det Preussiske Regjerings - Actstykke angaaende de saakaldte „Burschenschaften og demagogiske Umtriebe“ der siden ogsaa blev indført i det Kjøbenhavnske Blad „Dagen.“

I n d f a l d.

„Ærligheden er Skønhedens Revenue!“ sagde den Skønne og aandrige, Grevinde de Saligny. „Naadige Frue!“ svarede en ung Mand, „hvor rig maatte De være, dersom alle deres Skylbnere betalte!“

Grev Lauraguais gjorde Cour til den Skønne Skuespillerinde Arnoux, og havde Hrst d'Henain til Medbeiler, som Demoisellen, da han var lille og vanstabt, pleiede at kalde Prince des Nains; men han var endnu mere en Dværg i Mand end i Skabning, og Greven gjorde ham saa latterlig ved en Proces, der vakte den største Sensation i Paris, at han maatte ophøre med sine Besøg hos Skuespillerinden. Hin havde nemlig ladet holde et Consilium medicum af et Selskab af Læger, og udstæde som Resultat af denne Forsamling, et Vidnesbyrd for at man ved at kjebe Foll kunde bringe dem af Dage. Forsynet med dette Vidnesbyrd indgav han til Retten en Klage imod Hrsten, over at denne hver Aften gik ud paa at dræbe Demoiselle Arnoux ved Kjedsommelighed.

Digteren Lemiere gik en Nat alene hjem fra et Selskab, og mødte paa et eensomt Sted en mistænkelig Person, der i en barsk Tone spurgte ham, hvad Klokken var! Lemiere slog paa sin Naarde og svarede: „Se selv til, her er Viseren!“ —

En ung Mand befandt sig hos den Skønne Frue Servillier, da hun forsegiede et Brev. Noget Lak dryppede fra Stangen ned paa den yderste Rand af hendes Bryllup. Pilehurtigt trykkede den unge Herre sit Uhr-Signet derpaa. „Hvad bestiller De?“ spurgte Damen forundret. — „Jeg vilde gjerne gjøre Indtryk paa Dem!“ var Svaret.

T h e a t r e t.

Den Bauern gehört Haberstroß und Disleim sind des Esels Salat.

Fredagen den 3die December: Den vovelige *Prove*, eller *Den skinsyge Mand*, Efterspil i 1 Act, oversat ved Hr. L. Bruun. Skjønbt Sandsynligheden i dette Stykke bliver traadt vel meget under Fødder, moerer det dog ved en fortrinlig Udførelse som en forbringelses Ubetydelighed, der er beregnet paa Fremstillingen. Hovedrollerne: den skinsyge Mand, hans Kone, og den forstillede Forfører Rosambert, bleve med fortrinligt Held fremstillede af Hr. Lindgreen, Hr. Nissen og Hr. Liebe; især erindrer Nestr. sig ikke nogensinde, at have seet et saa tilfredsstillende Heelt af Hr. Nissen, som denne Rolles Udførelse, der i flere Henseender, fornemmelig da hendes Forgængerindes, Hr. Astrup's, Fremstilling endnu maa være i friskt Minde hos Mange, gjorde den vakkre Skuespillerinde Gre. — Carolines lille Rolle, der forbrer en meget ung Skuespillerinde, var passende besat med Hr. Nongsted. — Aristes Birolle var i de bedste Hænder hos Hr. Clausen, og Hr. Nongsted var en complet Lucas, pudseelig og flyndersagtig, som han skal være. — Derefter gaves en flau, saakaldet engelsk, Entree, med en trivielt gammelbogs Musik, og til Slutning: Godsæt Sternberg eller den nye Herremand, Efterspil i 4 Acter, frit oversat efter Frue v. Weisenthurns Original, af Skuespiller Rosenkilde. Den vienske Skuespillerinde Maria Franul Weisenthurn er en meget frugtbar dramatisk Forfatterinde, der især med Sandhed og Natur, træffende veed at skildre den fine Verdens Sæder, og fornemmelig med karakteristiske Træk sit eget Kjønde. De fleste af hendes Stykker ere Situationsstykker, der ved en helbig Udførelse ere ret underholdende. Bort Theatret har, foruden det ovennævnte, følgende sex Efterspil, der alle ere blevne modtagne med Bisald: 1. Hvilken af dem er Bruden, i 5 Acter. 2. Det sidste Middel, i 4 Acter. 3. Bestæmmet

Stinsyge, i 3 Acter. 4. Doctor og Kof i Compagnie, i 1 Act. 5. Udmærket, i 4 Acter, og 6. Brudgommen fra Mexico, i 5 Acter. 7. „Sternberg“ viser Forfatterinden sig i en nye Sphære. Hun har i dette Lysspil ikke uden Held tilbragt Scener af den lavere Virkelighed, og fremstillet Skizzer af lavcomiske Charakterer, Skizzer maa de kaldes, thi egentlige udsorte Charakter - Skildringer maa man ikke søge i hendes Stykker, der kun ere Conversations- eller Situationspil, og kunne interessere een eller to Gange ved en fortrinlig udførelse. Iblant de Spilende havde især Hr. Stange som Volzheim, Lindgreen som Birkeblommeren, og Mb. Rongsted som Huusholderessen, Leilighed til at udmærke sig. — Hr. Rosenkilde moerer meget ved sit eiendommelige Lune, uden at det dog vil lyffes ham at producere noget Heelt af Grubers Rolle. Hans Klædebragt synes uden Grund at være affikende smagløs og saa besynderlig, at man alene af den Marsag neppe kan antage ham for at have været en daglig Umgangsven og Selstadsbroder af to saa fine, elegante Mode - Herter som Volzheim og Collau. Hans Gruber tager sig derfor ud omtrent som en gammelb dags trekantet Spidsborgerhat iblandt klutter moderne. Forresten kan man ikke nægte, at hans Diction hæver mange af Replikkerne; saaledes raabte han f. Ex. ud af Vinduet til Svirebrodrene med megen comist Virkning. — Hr. Liebe som Collau, Dr. Nyge som Fogden, Mb. Liebe som Marthe, og Mb. Nielsen som Rose, havde alle deres Roller. Den Sidste udtrykte især med meget Held Roses Uroe og Angst over at blive lukket ind i sit Kammer, hvor Volzheim er skjult. Deres Sidermaal i sidste Act er et sandt Comoedie - Sidermaal, og kommer paa, for at bruge en gammel Talemaade, ligesom Jule-Aften kom paa Njerlingen. — De tre Bønderpiger, der give Leilighed til nogle af de moersomste og helbigst tilbrede Scener i Stykket, fremstilles med megen Natur af Mb. Poulsen, Mb. Winslow og Fr. Irrgang. — Især er Mb. Poulsens Ane en høist pudsig og meget comist Fremstilling, der gjør denne Skuespillerindes Talent at Være, og træffende kan karakteriseres ved det tydske Ord: „drollisch“ der i sin fulde Betydning hverken kan gjengives ved

port Pubseerlig — Snorrig — eller Søierlig. — Man bør ikke forbigaae Hr. Poulsens søvnige Skriver med Taushed, da denne Figur ligeledes er af comist Virkning.

Løverbagen den 4de: Brudgommen fra Mexico, Lysspil i 5 Acter af Claren, oversat af Rosenkilde. Dette Lysspil gav ogsaa denne Aften fuldt Huus, uagtet det var dets sjette Forestilling i en Tid af sex Uger, og beviser derved at være efter Publikums Smag, og man kan gjerne lægge til, i Tidens And. Ved en udmærket Udførelse kan det ogsaa unægteligen moere oftere selv den dannebe Tilskuer, der af Erkjendtlighed over adskillige gode Scener f. Ex. den imellem Greven og hans Forvalter, imellem Greven og hans Døtre, eller imellem disse, Susanne og Alonzo, overseer andre mindre heldige og slaae, hvorpaa Stykket vistnok ingen Mangel har. Vore Skuespillere synes at udføre dette Stykke *con amore*, og det fremstilles paa vor Scene ligesom det forhen omtalte Stykke: Gobset Sternberg med et ualmindeligt Ensemble, hvilket atter er et nyt Beviis paa Sandheden af hine Ledsdigers Udtaler: „Hvorfor seer man paa alle Theatre saa gjerne og saa hyppigt hine svage dramatiske Smaa-Forsøg, som oftest ere grunbete paa Anekdoter og ubetydelige Handelser, som kun give Lidet Udbytte af Vittighed; der i det Hele kun ere at betragte som Farcer, der grændse til et Vorkabinets Underholdninger? Forbide for det meste blive godt spillet, fordi Skuespillerne ere saadanne Compositioner magtigere, ja fordi de fleste endog staae over dem. Derved erholde de tillige en vis Humor og Vittighed, der ikke findes i Teksten. Ogsaa Møden vil have sin Ret, og disse Produkter ere i det mindste uskyldigere end de grusomme og blodige franske Melodramer.“ — Hr. Frydenbahl som Greven og Vindegreen som Forvalteren, have især betydeligt beres Roller. — Mb. Andersens Susanne, Mb. Eissens Isabelle, Hfr. Nielsen Euphrosyne, Hr. Liebes Alonzo og Hr. Rosenkildes Berghenthal, bidrage ligeledes hver især til det Heles Interesse. Den ret underholdende Scene imellem Alonzo og Susanne, hvor han faaer Tilladelse til at sætte sig hen til hendes Arbeidsbord, vilde vinde meget, naar Hr. Liebe her var mere varm, hjertelig

og om. — Mrs. Eifens Kifferinde er saa elskværdig og inbtagen, at selv Damer ikke tør nægte det. — Hr. Rosenkilde nynnede ved denne Forestilling isærlig for: „Fryd dig ved Nivet“ Begyndelsen af Romancen i „Nunu“ som han kaldte det. — I den til Stykket hørende Dands, udmærkede Hr. Werning og Hr. Pærcher sig meget ved gratis og Høn Dands, der vandt forment Bisald.

Mandagen den 6te: Bagtalelsens Skole, Lydspil i 5 Acter af Sheridan, oversat af A. G. Thorup. Uagtet dette fortræffelige Lydspil, saavel som samme Forfatters „Medbeilerne“ næsten er et halvt Seculum gamle, sees de dog stedse endnu med almindeligt Bisald, hvortil saavel deres indre Værd, som den helbigge theatraliske Udførelse ogsaa fuldkomment berettiger dem. Bagtalelsens Skole, der paa vor Skueplads første Gang opførtes den 8de Januar 1784, altsaa for 40 Aar siden, er et af de vittigste og maasse det meest regelmæssige engelske Lydspil, der til evig Tid, saalænge Bagtalelse og Bagvaskelse ere gangse, vil sees med fornøyet Interesse, som et vittigt træffende Stilberie af Verdens Tone. Iblandt de mange ypperlige Steder og træffende Bemærkninger, fortjene de at anføres, som den gamle Sir Oliver Særfate yttre, da Sir Peter Teazle og Rowley rose Joseph for ham, med det Tilføiende, at han er saa almindeligen elsket, at han ingen Uvenner har. Det gjør mig ondt, siger Hr. Oliver, at han ingen Uvenner har, thi saa maa der vist ikke være meget ved ham, da enhver Mand af Aand og Talenter ikke kan undgaae at have dem. — Udførelsen var meget brav; kun var det at ønske, at de Spillende ved en følgende Forestilling vilde blive enige om Udtalen af de engelske Navne, paa det at man ikke som ved denne skal høre Lady Sneerel, Lady Snirbel og Lady Snævel, Charles og Charles, Rowley og Rowly o. a. d. l. En udsærlig Kritik over den theatraliske Fremstilling har Refr. under det pseudonyme Navn „Astralis“ meddeelt i No. 52 af Literature, Kunst- og Theaterbladet for 1822, og i No. 2 og 6 af samme Blad 1823, og da Rollebesætningen, paa een eller to ubetydelige Roller nær, endnu er den samme, bemærkes, med Hensigtning til hin, her kun, at Frydenbøhl

fremstillede Sir Peter Teazze med sædvanlig Mesterlighed, og som hans Kone søgte Mb. Andersen ved Fjndeb og Lune at have det Uoverensstemmende, der maatte endnu synes at finde Sted imellem Kollens frivole Charakter og Kunstnerindes Udortes, der mere egner sig for blide, sentimentale Charakterer, men hvis ubemærkede Talent med Held veed at bevæge sig i de forskjelligste og heterogeneste Rollesag. Hun sees næsten med lige megen Fornoielse som Zita, Susanne, Lady Teazze, Ophelia eller som den forfæltte Laabelige: Angelique. Culminationspunctet i hendes Fremstilling af Lady Teazze er hendes fortræffelige fremsagte Replik til Sir Peter og Joseph i Stjernbratsscenen; i den foregaaende Scene med Joseph, hvor hun tolker denne sine Følelser, kunde der imod med Fordeel anvendes en betydningfuldere, mere talende Mimik, og fremfor Alt mere Varme, hvis Mangel dog for endeel og saa maa tilskrives den paafaldende Kulde og Stivhed, Hr. Liebe vilste i denne piquante Scene, der fordrer den højeste Fjndeb, og maa faae i uforglemmelig Grindring hos dem, der tydeligt kan erindre sig Mb. Preiskers og Rossings Fremstilling. — Hr. Liebe er aldeles ikke paa sin Plads som Joseph, og Refr. har alerebe forhen bemærket, at denne Skuespillers Fremstilling af flette Charakterer i Uimidelighed afficerer paa samme Maadesom vorbrave Clausens Spil i ædle Roller, og en Analyse af begges Udforelle af samme Kunde afgive et Bidrag til Diecks: „Verkehrte Welt.“ At en flette Steder i Josephs Rolle lykkes, er næsten overflødig at bemærke om en saa flittig, tankfuld og routineret Skuespiller som Hr. Liebe men et Heelt vil det neppe lykkes ham at producere deraf, med mindre han seer sig i Stand til aldeles at fornægte sin Indie vidualitet, og at sætte sig ret ind i det ham endnu altfor fremmede, med hans øvrige Roller saa contrasterende, Fag. Af god Effect vilde det være, naar han ved en vis Suffisance mere vilde udhave de mange karakteristiske Moralsentenser, der i Josephs Mund bør have en comiss Birkning. — Hr. Stage gav ved denne Forestilling Charles's Rolle med fortrinligt Held og havde tilføjet sig den fornødne Grad af Inderlighed og Varme, der især vilste sig i Slutningsscenerne, hvor han henvender sig til Sir Oliver, som havde en hyppelig Fremstiller i Dr. Ryge, der stedse haver flige Roller, hvis Betydning derimod taber sig i en mindre begavet Kunstners Haand. — Mis Candour og Lady Sneerwell vare i gode Hænder hos Damerne Spindler og Torgensen, der gave Maleriet den tilfjggede Colorit. Ved denne Forestilling havde man atter den Fornoielse som Mary at see den vakkre Kunstnerinde Mb. Werschall der næsten i syv Uger ved Sygdom har været berøvet Scenen. — Efter Stykket blev givet en ubetydelig, saakaldet serieux groupperet, Entree.

K i ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Wantergaden Nr 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab.

og

redigeret af H. C. G. Proft.

Tirsdagen d. 14de

No. 27.

December 1824.

M o s a i k.

I det Diplomatiske Corps ved det Kgl. Danske Hof er der i Aar foregaaet mange Forandringer. Den Kgl. Storbritanniske Minister, Hr. August John Foster, er i samme Egenkab bleven forflyttet til det Kgl. Sardiniske Hof, og i hans Sted udnævnt Hr. Wynn, der endnu ikke er ankommen hertil, og saaledes fungerer Legations-Secretairen Hr. Brown som Chargé d'Affaires. — Den Kgl. Spanske Minister Joseph de Izard bydes af Esquierdo, der var forflyttet i samme Egenkab til Washington, både i forrige Maaned i Madrid, paa Reisen til Amerika. Hans Eftermand er endnu, saavidt bekjendt, ikke udnævnt. I den Kgl. Østerrigiske Minister Baron August v. Steigentesch's Sted, der i nogle Aar har været fraværende paa Reiser i Tydskland og Italien, er udnævnt Grev Colloredo. I Ministerens Fraværelse har Legations-Secretairen Baron v. Langenau fungeret som Chargé d'Affaires. Den Kongelig Portugisisk Chargé d'Affaires, Chevalier de Bayard, blev i Sommer, i samme Egenkab, forflyttet til Berlin, og i hans Sted udnævntes Hr. Chevalier Christovao Pedro de Moraes de Sarmiento, der i Efteraaret kom hertil. — Den Kgl. Franske Minister Hr. Marquis de St. Simon, og den Kgl. Svenske Hr. Carl v. Hochschild op-

holde sig, med deres resp. Høffers Tilladelse, for Tiden i Paris, og den Franſke Legations- Secretair Hr. Baron Elise de Caze og den Svenske Chargé d'Affaires Hr. v. Engström besørge saalange Forretningerne. — Den Kgl. Sicilianske Chargé d'Affaires Hr. Antonio Forst Pignatelli Russo, der har været fraværende paa en Reise til Neapel, ventes i næste Uge her tilbage til Staden.

Det Kongelige Capel, der i forrige Maaned mistede et af sine dygtige Medlemmer, Klarinettist P. C. Petersen, er i disse Dage, ligeledes ved Døden, bleven berøvet sin for nærværende Tid eneste Harpespiller Georg Frederik Sammi.

Fra Christiania skrives d. 21de November, at Kammermusikus Lemming, som har givet to Concerter, og agter sig derfra til Stockholm og Kjøbenhavn, er, under sit Ophold der, bleven malet af Capitain Munch, og lithograferet af Fehr.

Maleren Otto, fra Hannover, foreviser i denne Tid i Norge foruden sine ældre medbragte, og nogle senere i Sverrig aftagne Prospecter, ogsaa en Udsigt af Christiania By, hvorpaa den nye Konges boelig alerede er anbragt, tegnet efter Modellen til samme.

I sit Tirman om de tyrkiske Dameres Paaklædning fortæller Storfultanen imod at de lade sig see paa Spadseregange i broderede Tøier af upassende Farver og med saa gjennemsigtige Slør, at Uvedkommende derigjennem kunne see de Skønnes Ansigter m. m. Elig en Dpførsel, hedder det, skriver imod Prophetens hellige Ord og min udtrykkelige Villie. I Overtrædelses- Tilfælde skulle Mandene straffes paa deres Koners Begne.

Md. de Genlis har nylig udgivet et Værk om „Anvendelsen af Tiden.“ Hun fortæller deri blandt andet, at den berømte Kantaler d'Aguesseau har været et af de saa Menneſker, som paa det allersparſommeligſte benyttede Tiden. Da han f. Ex. havde bemærket, at hans Gemalinde ſtedſe lod vente paa sig 10 til 12 Minuter hver Gang hun blev kaldet tilborde, havde han omhyggelig og ogsaa anvendt disse Minuter, og efter 15 Aars Forløb udgivet et, alene i den Tid ſrevet, Værk i 3 store Qvartbind, der blev ſaa beſgjærligen læst, at det flere Gange maatte oplægges. — Md. de Genlis anfører imidlertid ikke Bogens Titel.

Engelske Blade meddele følgende sørgelige Tildragelse, der skal have fundet Sted i Paris midt i forrige Maaned: „I de høiere Circler er følgende tragiske Begivenhed Gjenstanden for den almindelige Conversation. Marschallen, Hertug af . . . 's Gemalinde stød i nogen Tid i fortrolig Forbindelse med en af sin Gemals Adjutanter. Denne sidste, en meget smuk ung Mand, givtede sig for kort siden, og hans Dmgang med Hertuginben undgik endelkjønt den blev fortsat paa den hemmeligste Maade, dog ikke hans unge, flinsyge, Kones Mistanke. Trods hendes bittere Klager og Bebreidelser, blev denne utillabelige Dmgang dog steds fortsat, og hendes Kummer derover var saa stor, at hun tog Gift og opgav sin Mand. Hendes Mand, der aldrig havde forestillet sig, at det skulde komme dertil, var ude af sig selv, da han saae sin elskværbige tyveaarige Kone døe i sine Arme. Martret af Samvittighedsnag, blev han ligesom vanvittig, og i denne Tilstand tog han det affjælede Legeme paa sine Arme, ilede over Gaden med det ind i Marchallens Gaard, styrkede ind i Hertuginbens Gemak, lagde Piget for hendes Fødder, og raabte i den høieste Fortvivlelses Toner: *Contemplez votre ouvrage!* (Betragt Ederes Værk.) Den Forshættelse, som denne Tildragelse frembragte i Hotellet, lader sig lettere tænke end beskrive.

A n e c d o t.

At Tolbbetjenter, ved at drilles og narres paa mange Maader, undertiden blive utaalmodige, er meget naturligt. En velbekendt Galning, som for en Snees Aar eller mere siden havde mange publige Historier i Kjøbenhavn, var en Sommeraften ude at kjøre med 3 af sine Venner. Paa Tilbagejouren saae han i den Port, de kom ind af, en Betjent, som var bekendt for, ikke at være af de artigste. Gjør nu som jeg, sagde Galningen til sine Kammerater, saa skal vi have Løier. Bistteuren kom til Vognen og spurgte

om de ingen Gisevare havde? „Nei“ gav Galningen noget langt trukken til Svar, „intet uden fire Tunger. Skal de have Gise af dem?“ Det forstaaer sig! Lad mig see dem! Hvor er de? sagde Betjenten. „Vil han see dem?“ sagde den Anden. „Ja Gud min Salighed vil jeg saa!“ gav Betjenten bister til Svar. Men hvad han ikke var arrig før, blev han det nu, da de fire Skalle rakkede Tungerne ud ad ham paa æengang. (Pr. A.)

Canovas

Værker i lithographerte Omrids.

En engelsk Kobberstikker har for nogle Aar siden foranstaltet en Række af Omrids af Canovas Værker, der allerede er bleven efterfulgt i Paris, og er overordentlig kostbar. Kunsthandler Schulz i Stuttgart har derfor begyndt at udgive en lignende Samling, der udkommer ligesom den engelske Original, paa stort extrafin Imperial-Wellin, og ledsaget af en tydsk Oversættelse af Grevinde Isabelle Albizzis italienske Beskrivelse over hvert Omrids især. Værket skal i det Hele bestaae af 20 Hæfter, og hvert Hæfte af 5 Blade med Text til hvert Blad; det Hele vil altsaa udgjøre 100 Blade, af hvilke ethvert enkelt kommer paa 15 Kreuzer. Canovas Værker ere omspredte i Europa; de kunne kun beundres af Aa i Originalen, og det maa altsaa være en sjelden Kunstnydelse for enhver Kunstfjender, at see sig i Stand til at kunne gjøre sig bekendt, ved et saadant Gallerie, med den store Billebhuggers Mesterværker. De fem første Hæfter, der ere udkomne, og ligge til Efterseelse hos Hr. Kunst- og Musikhandler Løse, der modtager Subscription paa dette smagfuldt og elegant udstyrede Værk, indeholde lithographerte Omrids af følgende Kunstværker:

1. Canovas eget Portrait, Bryllupsstille i colossal Størrelse, begyndt og fuldendt i Aaret 1812.

2. Monumentet til Erindring om den berømte Venetianiske Søehelt, Ridder Angelo Emo, der med saa megen Udmarkelse fægtede for Benedigs Frihed imod Barbareerne.
3. Den seirrige Venus, Hovedet er, som bekjendt, portraiteret efter den skønne Prindsesse Pauline Borghese.
4. De tre Gratier, udført for Keiserinde Josephine, fuldenbt 1815.
5. Concordia, modelleret efter Keiserinde Maria Louise, nuværende Erke-Hertuginde af Parma. Denne Statue, der er indrer om den Beskrivelse, som Pausanias gjør om Guddommen i Megalopolis, er af alle Kunstkjendere anset som et værdigt Minde om Athenens Statue i Segæa, Peres i Argos, Patos i Mantinea.
6. Trojanerindernes Offer, et stort Basrelief.
7. Beatrice Portinari, en ung Florentinerinde, den store Digters Dantes Elskede.
8. Monument til Hre for den italienske fortjente Robberstikker Volpato.
9. En Afstørrulle i et Basrelief af carrarisk Marmor, for Grevinde Diedo født Gallemberg.
10. Gratierne, anden Statue.
11. og 12. Hector og Ajax, i Begreb med at styrte løs paa hinanden.
13. En hvilende Nymfhe, et af Kunstnerens sidste Værker, udført 1815, tilhører Kongen af England.
14. Den seirrige Venus, anden Statue.
15. Alfieris Gravminde. Dette Mausoleum til Hre for Italiens største tragiske Digter, udført for Grevinde Albini, født Heloise Stølberg, er en af de skønneste Prydelser i Kirken Sancta Croce i Florenz.
16. Leopoldine Esterhazy. Den skønne Hertsuginde, der tillige er en udmærket Landstabs-Malerinde, er efter sin Hre fremstillet i Udøvelsen af sin Kunst og Indtægtssøgelse.
17. Napoleons Moder, Letitia Buonaparte. Dette Kunstværk bevarer i Familien Palais i Rom.
18. Theseus som Seirherre over Minotaurus.

Denne Gruppe var det første Bær Kunstneren udførte i Rom.

19. Theseus som Seirherre over Centauren. Et værbigt, ligeledes colossalt, Stuestykke til det foregaaende Mesterværk.

20. En hvilende Nymphe, anden Statue.

21. Psyche som Barn. Denne Statue forærede Napoleon til Dronningen af Baiern. Den endnu levende Digter, Hippolyt Pindemonte, har skrevet en Hjem Sonnet om den.

22. Achilles og Briseis og Patrocles; et stort Bærelsestykke, ganske udført efter Homers Iliade.

23. Corinna, et idealt græsk Hoved.

24. Dædalus og Icarus. Denne colossale Gruppe var et af Canovas ældste Værker.

25. Religionen. Modellen til denne Statue, der skulde have 30 Fods Høide, men aldrig blev udført, var et af Meßsens sidste Udcast. Man formoder, at den skal af en anden Billedhugger udføres i Marmor for at opstilles i den Kirke, som Canova selv, paa sin egen Bekostning, led bygge i sin Fødeby: Passagno.

T h e a t r e t .

Der den Vesten feiner Zeit genug gethan,

Der hat gelebt für alle Zeiten.

Schiller.

Tirsdagen den 7de December: De to Primurere, Stueespil i 3 Acter af Pelletier Wolmeranges (Fors. til „Krigsretten“ og andre mislykkede Producter) oversat af N. T. Braun. Udsættelsen er neppe flittet til at have dette høist prosaiske og larmoyante Stykke, der jo for jo heller maatte anses henlagt, da det som det tomme Huus ogsaa beviiste, hverken er vindet eller for tjener at være det. Handlingen er ligesaa usandsynlig som udramatisk og uinteressant, og i Grunden kun en dialogiseret Fortælling, og Sproget ligesaa trivielt og prosaisk, som skuffende og forbærvende for Stuepillerne, der tage Bombast for Sandhed, og henfalde til en trættende Præketone, der ikke kan frembringe andet hos den opvakte dannede Tilskuer, end en lethargisk Tilstand, der, hvis den ikke stundom blev afbrudt af deels behagelige deels ubehagelige Omgivelser, let kunde gaar over til en virkelig Slummer. — Efter en ubetydelig Entree, opførtes til Slutning den vakkre lille Operette: Den nye Tordegodsseier, af St. Luft, der i det Hele gives ret helbt paa vor Scene; især er Hr. Rosenkildes snorrege Bondekarl: Blasse, af megen comique Effect.

Forsbagen den gde: Lulu, Opera i 3 Acter af G. Antela
berg og Kuhlau. Da denne Opera, ligesom Rykspillet: „Brude-
gommen fra Mexico“ har givet fuldt Gns alle de Gange
den er opført, ville de, som man erfarer, blive givne engang end-
nu rundt for alle Abonnenterne. Maatte disse Gjentagelser kun
ikke skee altfor hurtigt efter hinanden. — De Bemærkninger, der
endnu kunde være at gjøre om Udførelsen af „Lulu“ skulle vorde
meddeelte efter den følgende Foredstilling.

Krebdagen den 10de: Svend Græthe, nyt oprindalt Sørge-
spil i 5 Acter af en Anonym. Dette Stykke og sammes Udførelse,
hvoraf Hr. Dr. Ryge og Nielsen, i hvis Hænder Hoved-
rollerne ere, især have megen Fortjeneste, skal udførligen blive om-
talt efter dets følgende Foredstilling, da een, eftersom Stykket ikke
er trykt, ei er tilstrækkelig til derefter at give nogen detailleret
Dom. Stykket har enkelte effectfulde Situationer og et smukt,
kun altfor billedrigt og „ordpoetisk“ Sprog, men hverken en ægte
dramatisk Handling til et Fæmactestykke eller interessante Charak-
terer, og vil desaaar sig neppe holde sig paa Repertoiret, saameget
mindre, som en Deel af de mange overlødige Personer i Stykket,
blive høist maadeligt fremskillede. — Ligesom Tæppet ved Foredstil-
lingen af „Han blander sig i Alt“ blev trukket op midt under
Simonien, saaledes behagde det Vedkommende ved denne Fored-
stilling at lade det falde nogle Scener for Stykkets Slutning, og
det maatte da til almindelig Vatter, der vakkert forberedede Stem-
ningen til Svend Græthes Døds-scene, trækkes op igjen.

Løverbagen den 11te: Sargino eller Kjærlighedens Lær-
ling, Syngespil i 2 Acter af Monvel, Musikten af Paer, oversat
af H. T. Bruun. Den fortræffelige Musik forabder i hoi Grad
det slaae Stjæl. Sophias Rolle var ved denne Foredstilling besat
med Hr. Wulff, som indlagde sig megen Værd ved sammes udmær-
kede Udførelse, der endog forskaffede hende den sjældne Udmærkelse,
at hun erholdt et tre Gange igjennemtaget levende Bisald. Denne unge
Sangerinde forener en behagelig Syngestemme med en særdeles
smaaafud Methode og et følelsesfuldt Foredrag. Hun udfører de
vansteligste Passager med en sjelden Blødhed og Runding, og synes
ogsaa at have et endnu sjældnere **Portamento**, saa at det ingen
Tvivl er underkastet, at hun ved fortsat Dvælelse og omhyggelig Ud-
bannelse, med forsigtigt Hensyn paa sin endnu temmelig svage og
barnlige Stemme, under en saa fortrinlig Veiledning som en Si-
bonis vil kunne blive en udmærket Sangerinde, Spm Skuespil-
lerinde synes hun ogsaa at være begabet med et naturligt Talent,
der ligeledes ved fortsat Flid, Dvælelse og Dannelses, snart vil have
sig over det Almindelige. Man bemærkede med Fornøielse hendes
høilbige Stræben efter at undgaae Utydelighed, der ei er saa let at
undgaae for det endnu ikke theatrovante Organ. Hvad Hr. Wulff
især har at vogte sig for, er en vis Jirrlighed og kold — Panshed, der
saa let kan udarte til Maneer, og derved efterhaanden mere og mere
qualer af dybere Følelse og Energie, der selv er Spillet's Sjæl,
og fremfor Alt har man gjøre hende opmærksom paa, ikke at antage det
overordentlige Bisald, der ved denne Foredstilling blev og forms-
bentlig oftere vil blive hende til Deel, for en fortjent Hylding
der fejldes hendes Kunsttalent, da det alene bør betragtes som en

Opmuntring for Begynnerinden, der, som saadan deels overtraf Forventningen hos det just ikke vanskelige tilfredsstillende Publikum, deels indtog ved sit behagelige Udvortes. Hvor saa meget Skjøn og Lovende er forenet som hos Hr. Wulf, maa Enhver, der mener det oprigtigt med Kunsten, med Varme advare for Standbeting, der saa let kan foranlediges ved Tryghed, grundet paa Forvisningen om Publikums Yrdest; thi i Kunsten er ingen Stilstand, hvad der der ikke gaaer frem, gaaer steds tilbage. — Den øvrige Udførelse kunne vi opholde os kortere ved, da den saa ofte er omtalt. — Hr. Frzas fortræffelige Stemme har især Leilighed til at glimre i sin fulde Glans i Sarginos Aria med Chor i 2den Act, hvor Kongen rækker Sargino sit Sværd. Kun synes vor Prima Donna ikke steds at være lige heldig med Udførelsen af sine Roulader og Passager, men ikke sjelden at støde, ja man kan næsten sige, at hugge dem ud paa en Maade, der er dobbelt affættende ved Siden af den Blødhed og Rundhed, hyormed Hr. Wulf udfører sine. Maatte Hr. Frza dog lære at indse, at en sjen Stemme og en sjelden Kunstfærdighed og Kethed vistnok er Hovedsagen for en Sangerinde, men at disse Egenheder dog aldrig ere i Stand til at erhverve sig noget højere Kunstværk, naar det Mechaniske ikke foræbles ved Smag, Methode, Udtryk og Liv. Uden at ville frakende Hr. Frza disse Egenheder, maa dog selv hendes varmeste Beundrer tilstaa, at de hos hende aldeles ikke staae i Forhold til de forstnævnte, og deraf lader sig ene forklare, at den henrivende Lese-Duet og mesterslige Aria: „O, Sophia, elskte Pige!“ ikkun frembringe saa liden Virkning. Det er en glædelig Sandhed, at Hr. Frzas Stil i denne Saison ikke ubetydeligt har vundet i Vidskab og Natur; men i Sarginos Rolle sporede dette desværre ikke; Sophia vilste Sargino tanat mere Opmærksomhed og Omhed end denne hin, hvilket just ikke var i sin Orden. Dog hvad der især føles som et Savn i vor udmærkede Sangerindes Fremstillinger, er den totale Mangel paa al Gratie. Maatte hun dog stræbe efterhaanden at tilegne sig lidt af denne vigtige Egenkab! — Kong Philips og den ældre Sarginos Roller vare i gode Hænder hos Hr. Nielsen og Getti, og Pierres i de bedste hos Hr. Frydenhals, der kun, imod Sædvane, ved denne Forestilling udelod den muntre Aria i 2den Act. — Hr. Kirchheiner var særdeles brav som Monstign. Denne talentfulde unge Sanger gjør umiskjendelige Fremstridt, og hans behagelige, ægte Bryst-Tenorstemme synes at vinde i Fylde og Kraft. — De slæde Lesle-Scener imellem Bondeknekt og hans Pige, Isidor og Iselle, kunne ikke vinde Interesse ved Hr. Bauers og Md. Winslows altfor — naturlige Fremstilling.

K e t t e l s e .

I forrige No. var indlaet den Urigtighed, at „Udmærkedet og Brudgommen fra Mexico“ der begge ere af Claurens, vare anførte iblandt Brue og Beskæftigelses Stykker.

K j ø b e n h a v n .

Forlaet af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist, Møntergaden Nr 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

redigeret af H. C. G. Proft.

Frederiksb. 17de

No. 28.

December 1824.

M o s a i k.

For Landsmand Thorwaldsen er i forrige Maaned bleven optaget til Medlem af Kunstacademiet i St. Petersborg.

I disse Dage er den udmærkede Orgelspiller Hr. Bartels fra Altenburg, der med stort Bisald har ladet sig høre i Hamburg og paa flere Steder, ankommen her til Staden.

Det Stockholmske Blad Argus indeholder følgende Efterretning: Universitets-Biblioteket i Christiania har i de senere Tider erholdt forskjellige Gaver fra udenlandske Videnskabsmand. Saaledes har Oberste Kresting, dansk Gouverneur i Frederiksnagor i Bengalen, skænket en anseelig Samling af de i Ostindien-udgivne Bærker, deels paa Sanskrit, deels i de endnu levende, Indiske Sprog, og to Britiske Læde, Dr. Buchmann i Hull og Thomas Thomson i Coinburg, have foræret flere kostbare Pragtværker. En af den sidstnævntes Gaver bestaaer i det Skotske Rigs-Archivs Forbandleger, hvoraf 14 Volum. i stor Folio, med en Mængde i Kobberstikne fac Simile r allerede ere udkomne, og Fortsættelsen er lovet.

Literatur.

Eidora, Taschenbuch auf das Jahr 1825. Denne tredje Aargang af „Eidora“ har Udgiveren Kammerraad Gardthausen i Gappeln, med et vakkert Anagram, tilegnet Hendes Kongelige Høi-
hed Kronprindsesse Caroline paa Hendes Fødselsdag den 28de
October. De to første Aargange vare, som bekendt, tilegnede
Deres Majestæter Kongen og Dronningen. Eidora
har denne Gangingen Kobber- og Litograver Tegnninger til Dehleschlä-
gers Tragødie: Erik og Abel, af den bekendte Ramburg, bleve
for sigdiigt særlige til i rette Tid at kunne blive stukne af en vær-
dig Kobberstikker, og maatte derfor udeblive. Derimod staaer Ind-
holdet ikke tilbage for de forrige Aargange. Det deles sig i tre
Afdelinger 1. Prosaiske Bidrag, der ere følgende: a. Fiskefang-
sten, et Eventyr af Agathe v. Guhr. b. Fragmenter af Cæcilies
Brevverling, af Helene. I disse Fragmenter stodte Refr. paa
den Usædvanlighed at finde en Dame, der med megen Liberalitet
omtaler utilidelig Kjarlighed. Det lille Fragment begynder med
følgende Ord:

„I Byrg hørte jeg ofte tale om en Konge, der meget ung gik
med en gammel Bønstling, levede i et Forhold med en ung Adels-
mand, hvilket var blivn til Gjenstand for Byes Samtale. Verden
freg over hende som sædvanligt; jeg kunde ikke fordomme hende.
Ligesom Konger kun kunne dømmes af Konger, saaledes kan Kjaer-
ligheden kun dømmes af Kjarligheden; er den reen og sand, saa er
den sin egen Undskyldning. Endog i dens gyseligste Wildfarelser,
i Forbrydelsens blodige Gevandt, søler jeg mig den beslagtet, og
jeg ynkes ofte indtil Taarer, naar den falder i Hænderne paa den
lioføse Lov, den forstenede Dommer, der ikke kender en Gælle
som han fordommer.“ o. s. v. I disse Brudstykker findes meget
Kandrigt, kun er Formen stundom altsor fragmentarisk. c. Gre-
inde Adelaide Bombelles første Bekjendtskab med sin Ungdomsven-
inde Caroline v. Humboldt — om Fernow og Boega og flere, af

Conferentsraabinde Fr. Brun, født Münster. II. De dramatiske Bidrag bestaae af et dramatisk Digt: Julianus Apostata, af Kammerjunker Carl v. Schirach, mere lyrisk end dramatisk, og en helbig Prøve ved Udgiveren af en tybst Oversættelse af Ingemanns Drama: Tassos Befrielse. Som et Bevis paa, at Hr. Gardthausen har været sit Arbejde fuldkommen voren, kan især tjene hans udmærket helbige Oversættelse af Tassos Sonnet, hvori denne udtrykker sin Genrykkelse, over igjen at skulle see Prindsessen. III. Lyriske Bidrag have følgende deels bekjendte deels ubekjendte Forfattere leveret: 1. Andresen A. P., Senator i Glensborg. 2. Aschenfeldt G. J. Pastor. 3. Baggesen, Jens, et alvorligt Niimbrev i hans iadventlige Maneer, til Conferentsraabinde Brun. 4. Waldamus. 5. Frederike Brun. Anm. tillader sig at meddele en Oversættelse af et af Digterindens vakkre, mindre Digte:

Lærken.

Indvigt jeg bygger min Rede i Vårmandens dybere Sure,
Men mine Fingers Slag hæver til Himlen mig op.
Selig i straalende Hav af den rene, ætheriske Himmel
Svæver jeg glad, og min Sang nedtoner Andagt og Fryd. —

6. Baron de la Motte Fouqué. 7. Franzen B. G. J. Fr. Franzens Poesie udtaler flede en dyb Solelse. 8. Gardthausen, har leveret især to meget smukke Sange, der ere ledsage af smukke Melodier, componerede af Hr. Kammermusikus Kuhlau. Den ene Melodie til Sangen, der er skrevet til at synges om Aftenen paa Vandet, er især meget original; den er componeret i c Dur, den første Tact begynder i f Dur; den anden gaar derpaa over til c Dur, som den tredje igjen forlader og gaar over i a moll, og i disse tvende Tonarter a moll og c Dur, afveer de øvrige Tacter. 9. Fr. P. Guldbeca har leveret tre banke Digte, der ere de helbigste. Anm. i de senere Aar har seet fra denne Digter, og af hvilke han tillader sig at meddele det Stjønnefte, der som „Assistent i Kirkegaardens“ Digter vardigt vil vinde Enhvers Bifald:

Evighedsblomsten.

Wellem Gravenes Hvid

Grønnes en Blomst saa skøn,

Meer for Tanke end Dø,

Duftende hvid i Dø.

Hvo den finder, om Alt Du hør,

Hans blev Blomsten, i Liv og Død.

Gerst, tilbage i Tiden,

Stod den paa Christi Grav.

Mangen Vandrende siden

Bandt den om lagte Stav.

Hvo sig pryder til Natten saa,

Dyses ind af de Stjerner smaa.

Naar de Lidende blegne,

Dufter den tifold sødt.

Hvor de Mødige segne,

Reder den Leiet blødt.

Fredsøkt slumre de Blomsten nær:

Aldrig brømmes saa blidt som de er.

Lad af Luer os blindes,

Jorden i Glammer staar,

Grit, kun Blomsten vi mindes,

See vi til Himlens Blaa!

Hvo saa vandrer, er Sei end trang,

Hører vøgtende Engles Sang.

Os velsignede da være

Evighedsblomstens Navn!

Om vor Kammer vi være

Hen i dens Sennesavn!

Blomst, der spired' paa Christi Grav,

Styrk hver Vandrer: befræds vor Stav!

10. Hassé, N. 11. Helene. 12. Jacobsen, G. 13. Ingemann, G. B., har leveret et smukt Digt: Absatonsang (paa Danst.) 14. Kamla. 15. Klausen, G. S., Professor ved Gymnasiet i Altona, har meddeelt en Ode i Anledning af Klopstocks Sekularfest. Man siger ikke for meget om denne Ode, naar man erkjender den for at være selve Klopstock værdig. 16. Lewetzow, D. W., Kammerjunker, har leveret et danskt og ettydsk Digt. 17. Lindenhau, A. W., Borgemeester i Hadersleben, alerebe fordeelagtigen bekjendt fra de forrige Aargange af „Eidora.“ 18. Müller, Tilemann. 19. Neuber, A. W., Dr. 20. Nicolai, J. 21. Dehlenschläger, har kun leveret et lidet Veilighedsdigt. 22. Paulsen, L., et langt, kjedsommeligt Digt: Die entwendete Monstranz, der ikke vilde være savnet. 23. Rüter, W., iblandt andre Ubetydeligheder ogsaa et Digt i Anledning af Monumentet ved Sehested, ikke saa heldigt som Lieutenant Garbrechts i Dagen meddeelte over samme Gjenstand. 24. Agathe v. Suhr, en fortrinlig Oversættelse af et Digt af Kammerherre v. Schack Staffeldt, fra hvem Eidora dennegang ganske savner Bidrag. 25. Schmidt v. Lübeck, to sjønne Smaadigte. 26. Schönborn, en Epistel til Ebel. 27. Steinheim, G. L., hvis „Wieber des Obadiahs“ neppe kunne kaldes helbige. 28. Suabici, en metrisk og en fri Oversættelse af en berømt Ode af Horats. 29. v. Warnstedt, Wilhelm, Kammerjunker, to valkre Smaadigte. 30. Ziegler, F., en Punschesang, der kan betragtes som et Edestykke til Storms bekjendte Drillevis: „I et Biinhnus vil jeg sige mit Farvel og lægges ned“ o. s. v. Desuden findes 27 Charakter, Gaader, Homonymer og Logogrypher, af Garbthausen, Aschenfeldt, Manon, Neuber, Westphal, Theodor Boysen, Rathseler og adskillige Unavngivne.

Eidora faaes i smagfuldt, litographeret Dmslag, for 16 mt. hos Hr. Universitetsboghandler Brummer og Boghandler Meitzel.

Hvad forstaaer man ved en god Tegner?*)

Neppe vil Nogen kunne gjendrive Professor *Badens* Bemærkninger i *Dagen* No. 239, om Beskrivelsen over Professor *Hetsch's* Tegning til Monumentet paa *Tøhr*. Det hvad der kunde være at berigtige i *Badens* Ytringer, vilde efter min Formening være dette, at kalde Professor *Hetsch* en god Tegner; thi til at fortjene dette Navn, hører langt mere end blot at kunne copiere en Tegning. En duelig Kobberstikker kaldes ikke en god Tegner, for vi han leverer os et Malerie i Kobberstik. Det var ikke derfor, at man kaldte den afdøde *Preisler* en god Tegner; men fordi han har lagt for *Dagen*, at han kunde tegne og stille Model, og den Kunstner, der kan præstere dette, kan letteligen præstere alt det som *Hetsch* har leveret os, nemlig Copier; og hvad har han copieret? Ornamente; og Ornamente ved dog enhver, ere meget underordnede en Figur, som man forlanger af *Cleverne* i den *Frie* haandtegningsskole. Var *Hetsch* agreeret og optaget til Medlem som Architect (som han ikke er), da kunde man troe, at *Baden* forstod, ved at kalde ham en god Tegner, at Professor *Hetsch* kunde tegne geometrisk, ved Hjælp af Vasser og Lineal; og kunde han saaledes præstere noget, nemlig inventere, da var dette som Architect, og da fortjente han at kaldes en god Architect, men ikke en god Tegner.

En flygtig tegnet *Equise* af en *Michel Angelo*, *Raphael*, *Carraccio*, *Whitgaard*, viser ved første Blik, at disse Kunstnere

*) Ved denne Leilighed finder Redactøren sig foranlediget til at bemærke, med Hensyn til nogle anonymer Bidrag, der deels med Godposten deels paa anden Maade ere ham tilfældede til Indførelse i *Conversations* Bladet, at det er en antaget Regel, han stedse anseer det for nødvendigt at følge, aldrig at optage noget Stykke af poetisk Indhold i Bladet, uden at Forfatteren enten sætter sit Navn derunder, eller i det mindste opgiver det for ham. Indsønderne af dine Inserationer bedes derfor at undskyde, at samme ikke kunne afbenyttes.

fortjene at kaldes gode Tegnere, nemlig, at de ved flygtigt henkastede Blikke kunde characterisere hvad de ved deres Kunst vare istand til at præstere. Det bedste Perlestikker = Arbejde vidner blot om Uperfærdighed, og om et ængsteligt tegnet Ornament vilde man sige det er Copie, og kunde selvsigende aldrig kalde den, som havde tegnet et nok saa pænt Ornament, en god Tegner. Men et Subject kan gjerne som Informator være brugbar paa en Ornament = Skole, naar han blot kan copiere Fortegninger, og selvsigende kunde Professor Baden have sagt rigtigere: At Professor Hetsch er en god Ornament = Informator, og dette er alt; thi at Professor Baden skulde meene, at Hetsch var en god Tegner som Professor i Perspectiven, tvivler jeg om, thi dertil udfordres ikke at være Kunstner, men blot at være bekendt med de perspectiviske Operationer, og det er noget, man kan læse sig til, hvilket jeg i Næret 1820 har yttret i Dagen No. 267.

E. F. Hoyer,
Kongl. Historiemaler.

T h e a t r e t.

Was im Mittelmäßigen gut ist, der ist im Guten mittelmäßig.

Bouterweck.

Mandagen den 13de December: Jægerbruden, Opera i 3 Acter af Rind, oversat til Carl Maria v. Webers Musik af Dehenschläger. — Denne Opera gav, som man kunde vente, da den havde været næsten i 3 Maaned, propfuldt Huus. Da dens Udførelse saa ofte er omtalt, tilføies her kun nogle faa Bemærkninger, foranledigede ved den nærværende Forestilling. — Hr. Berschall fremstillede Agathe med sædvanlig Elfskønhed, og var fra Spillet Side ligesaa heldig som sædvanligt;

fra Sangens berimod mindre; hun intonerebe ikke steds albeles reent, men var skundom for høi. Forresten foretog hun Partiet ogsaa denne Aften med megen Følelse og Expression. — Mar hører ikke til Hr. Zincks heldige Fremstillinger. Dette Partie forbrer en langt høiere Grad af Energie, Følelse, Udtryk, Barme og Inderlighed, end denne Kunstner er i Stand til at give det. Han foredrager det med den Correcthed og Præcision, der steds udmærker ham som musikalisk Sanger, men den sjælsfulde Binden af Tonerne, det kraftfulde Portamento, der først giver Sangen sin egentlige Colorit, og som i dette Partie især vilde være af saa megen Birkning, savnes aldeles. — Hr. Cetti er en meget brav Caspar; hans Fremstilling har megen Karakteristisk Fortjeneste, og hans Udførelse af Syngepartiet gjør ham i lige Grad Værd; kun Støbe, at hans Stemme ofte savner den fornødne Kraft til aldeles at fuldføre. — Da Anna, som ofte er bemærket, ei alene ikke vil lyttees vor vakkre Kunstnerinde M. Nielsen, men endog torde være hendes uheldigste Production, var det at ønske, at ved en følgende Forestilling en anden Sangerinde s. Gr. Fr. Wulf eller M. Clemensen maatte faae Leilighed til at forsøge sig i dette Partie, der fra Compositionens Side maaske er det genialste i hele Operaen. Den Fjønne Aria i 2den Act, med obligat Bratsch, der af Componisten er frebet for hans Broder, en fortrinlig Bratschist, høves ikke lidet ved den kraftfulde Tone og det livfulde Foredrag, hvormed Hr. Capelmusikus Foght accompanierer den. — Ottolar og Kilian ere heldigen besatte med Dhr. Kirchheiner og Koersom, af hvilke især den sidste fortjener Roes for den karakteristiske Maade, hvorpaa han udfører sin lille Rolle, der ikke er uvigtig, efter som den aabner Stykket og forbereder Stemningen. — Af Chorene gik især Spot-Choret i 1ste Act meget godt, og Jagerchoret i 2den som sædvanligen meget slet. — Skvaanden, der nu rigtigere fremstilles saa meget i Baggrunden som mueltig, har en heldig Repræsentant i Hr. Pass. Maskinmesteren havde ved denne Forestilling anbragt nogle Forandringer i Ulvesvalget, der maaske kunne have fortjent Navn af Forbedringer, dersom ikke en stærk trykkende Krubtdamp, der var Følgen deraf, havde forarsaget det Ønske, at Alt hellere var blevet ved det Gamle. Den megen Skyden i Stykket forarsager desuden Krubtdamp nok; men denne er vel uundgaelig?

Tirsdagen den 14de: Feiltagelserne, Enkspil i 5 Acter, oversat efter Goldsmiths: *The Mistakes of a Night*, ved Hr. Instructeur Schwarz, R. af D. Udførelsen af dette gode, gamle, Stykke, er omtalt temmelig fuldstændigt i dette Blad No. 15. Derefter bandsebe M. Tanse den saakaldte Stor-Entree.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Montergaden Nr 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. C. G. Proft.

Kirsebagen d. 21de

No. 29.

December 1824.

M o s a i k.

Ved St. Petri Kirke-Menigheds Stemmevalg i Forsamlingen Kirsebagen den 16de dennes, erholdt følgende tre Præster de fleste Stemmer, og have altsaa Aspectance paa Cogne-Pastoratet ved St. Petri Kirke, der skal være et af de betydeligste Kald i Danmark: Dr. Johansen i Glücksstadt, ogsaa bekendt som theologisk Forfatter; Dassel i Stadthagen, især bekendt som Forfatter til det i sin Tid meget agtede og benyttede Bornekrift: „Den Gutmannske Familjes Reiser;“ og D. L. Høpfner, Ridder af Dannebrog, i Pinneberg. Dr. Johansen havde af disse tre, af hvilke i næste Maaned een vil blive valgt, de fleste Stemmer.

Hr. Hof-Violon Fr. Werschehall har faaet afbøde Capelmusikus Grønfeldts Plads som anden Reperiteur. Clarinettist Braunstein, der allerede har ladet sig høre med fortjent Bisald i forskjellige offentlige Concerter, er bleven Medlem af det Kongelige Capel, i afbøde Capelmusikus Petersens Sted.

Ved den sidste Konstring over Brandværnet her i Kjøbenhavn fandtes, at Staden eier 221 Sprøiter, foruden 80 Sprøiter ved de kongelige Slotter og Collegier, hvorved ialt er ansat 443 Mand Brandfolk.

I Hømpels Avis No. 177 læses følgende:

I Kjøbenhavn græsser en Lungebetændelse blandt Hestene, som er meget farlig. Af den Kgl. Hest-Gardes vare 100 Heste syge og 8 døde, og paa Kongens Stald var paa engang 24 syge. Sygdommen udbreder sig i Sjælland, og mueligt er det den samme, som har yttret sig i Byen, da ogsaa i Odense i de sidste Maaneder flere forden raske Heste pludselig ere blevne syge, og nogle af dem, uagtet den af vore duelige Dyrlæger anvendte Hjælp, døde. Kongens Smed Hælper anbefaler, som Præservativ, urindrivende Midler, som han alene har fundet probate.

Landets Avis i Alborg No. 146 anfører: „at der i Byen er foret nogen Dvægsyge: en Mand har mistet 1 Hest og 2 Køer.“ (Da Navnet Dvægsyge er saa rædsomt for enhver Landmand og Jordbruger, bør man berolige Almeenheden med: at Dvægsyge ikke rammer Hesten. Udsaa maa Uarsagen hertil have været, enten forðarvet Foder eller og, at de ved at gaae længe ude, havde samlet paa Lungebetændelse o. s. v.)

Reisende fra Sjælland fortælle, at Arnakkegaard, imellem Søstebøl og Rallundborg, er bleven næsten heel afbrændt ved en Ildsvaade næstforrige Tønderdagsaften. Mandagen iforveien afbrændte Petersborggaard, halvanden Mil fra ovennævnte.

Borchs Avis indeholder følgende:

Med Stykket Radicalhøsten, aabnede det Frænkste Skuespilselskab i Alborg sine Forestillinger. Uagtet den almindelige og vedvarende Regn var Puset dog næsten fuldt. — Det lille Sundby, hiin Side Fjorden, som vi undertiden kalde vort Altona, vedbliver stedse at saae flere og flere smukke Huse. Ligesom den tiltager i udvortes Skjønhed, saaledes tiltager ogsaa Selskabeligheden. Et lille Selskab, der slet ikke giver de store Selskaber i Alborg noget efter, har nemlig dannet sig, og holder Wat hver tredje Søndag. Her møder man sig, uden at iagttage Convenientsens stive Former, ret muntert, og der hersker en saa frederlig Stemning, mangt et Selskab maatte ønske sig.

Reisende, som i den senere Tid ere passerede igjennem Apenræbe, kunne ikke noksom rose denne Byes nye omlagte Gader, og den Birk-

tomhed, hvormed dette saa nødvendige som kostbare Foretagende drives, hvorved Byen, foruden Færdsikkerheden for Indvaanerne, Posterne og Reisende, har vundet betydeligt i Udseende, i det de llette Fortøjer og Trapper ved samme Vællighed ere blevene omlagte og eensformige. Derimod hørtes almindelig Klage over Muslingeskeriets flutte Udbytte i denne Vinter, som tilskrives den Omstændighed, at Søfuglene skal have ødelagt Ingelen. (Af Sv. Ny.)

Blandt de Søemand, som dette Mars frygtelige November-Storme have silt ved Liv og Alt, maa man desvare ogsaa tælle Skibscapitain Thomas Holst, fra Randers, som med sin egen Skonnert, Johanne Elisabeth, afgik den 9de September, for at seile til London med 970 Tønder Havre. Efter mange udsandne Storme er Skibet omsider stødt paa et Klippe-Reb ved Helgoland, og total forliit. Kun en eneste Matros, hjemmehørende i Udbyhøi, er reddet. En Styrtse havde taget Capitainen og alle Soldaterne overbord; men en anden Solgte igjen kastet denne ene Matros op paa Braget, hvor han surrede sig fast til Ruffet. Efter hans eget Udsagn, er han breven 6 à 7 Dage og Nætter omkring i Søen paa et Stykke Brag, indtil han endelig, i en sandsynligvis næsten bevidstløs Tilstand, blev opfyldet paa Køh, hvor han nu ligger af Koldbrand i Hænder og Fødder. Ladningen var asfureret, men Skibet ikke. (Af Randers Avis No. 149.)

Danske Blade have omstændeligen omtalt den falske Prindsesse, efter Pastor Palubans Beskrivelse over Moen, der ikke utydelig søger at nedsette den Ufsøde, som om hendes Character og Færd ikke var usafelig. — Da det vel er mange Aalevende i Stege bekendt hvorlunde denne i Hverdagsproget der kaldte, Prindsesse (ellers Frøken) agtedes i sit Uheld, og hvorledes hun efter flere Begunstigelser fra Regjeringens Side, ikke bør anses som en Bedrageresse — bør Anmelderen heraf, der personlig kjendte, og flere Gange, under sit Ophold paa Moen, saae den Gaadesulde, ønske, at denne Historie i sin fulde Udvikling, ikke havde staaet i Beskrivelsen over Moen, forsaavidt den kaster en muligt ufortjent Skygge paa den Ufsødes Levnetshistorie. (Af Viborg Samler No. 148.)

Overrig faaer i denne Tid en betydelig Indtægt derved, at Prisen paa det støbte Jern er stegen meget høit. Aarsagen hertil er den uhyre Plan man har i Værk i England: at anlægge en Jernvei imellem Edinb urg og London. En saadan bliver og anlagt imellem Liverpool og Manchester, og udføres af Handelsstanden, som dertil har gjort et Sammenstød af 400,000 Pb. Strel.

Den berømte Franskmand Cabet-de-Baux har bekendtgjort et af ham opdaget Middel for Gigt og Rheumatisme. Det bestaaer i at drikke 48 Glas varmt Vand i 12 Timer. Vandet maa være saa varmt som muligt, og Patientten tage hvert Glas i eet Drag. En stor Mængde Mennesker skulle alt ved dette Middel være fuldkomment helbrede.

I Paris har en Brygger funden paa at brygge et Slags Porter, hvis Fortræffelighed man ikke noksom kan rose. I et fransk Blad, hvor denne Porter anmeldes under Overskrift: „En nye Seier over England!“ forudsiges, at den snart vil vinde Prisen fra enhver anden europæisk Drik.

A n e c d o t.

En eenfoldig Bonde skrev følgende Brev til sin Søn, som tjente blandt Fremmede:

Min kjære Søn! Dersom Du befinder Dig vel, saa besinde vi os alle vel. Her sender jeg Dig en gammel Kjole, lad Dig derved gjøre en nye. Lillige sender Din Moder Dig uben mit Bindebånd 3 Rbb. Giv ikke disse Penge ud til Unytte, ellers er Du en Vels, men jeg forbliver Din troe Fader.

L i t e r a t u r.

Uf Dehtenschlaegers nye Roman: „Den i Sydhavet“
ere de to første Dele i forrige Maaned udfomne, og læses i denne
Tid overalt her i Staden, med saa meget desto større Begjærlighed, da
man i saa lang Tid intet nyt Værk har faaet fra den berømte
Digter. Romanens Indhold angiver Forfatteren selv saaledes i
Fortalen i al Korthed: „Nogle gode, mærkværdige Mennesker kom-
me, efter flere Dmtumlinger og Uheld i Europa og paa Den, i
i forskellige Lidsalbre, (hvorved disse skildres) til No, i en para-
disfisk idyllisk Tilstand, der selv ophører, naar de blive for Mange;
saa at enkelte Udvalgte atter maae drage hen i en affondret snevrere
Reeds, for at nyde de Førstes Lykke. Dette er Genheden i Bogen.
De toende vigtigste Personer ligne forresten hinanden saameget
(paa nogle Egenheder nær) at de gjerne kunde gjælde for den samme
Kand, det samme Hjerte, hvori to, paa hinanden følgende Aar-
hundreder sveile sig.“ At der i et saa omfangsrigt Værk af Dehten-
schlaeger findes meget Fortræffeligt, vilde være overflødig
at bemærke. For kun at anføre eet Exempel, vil Anm. blot gjøre
opmærksom paa den ægte tragiske, ligesaa rystende som rørende,
Fortælling af den henrettebe Forbryders Enke, en Skilbring, der
tilfulde vidner om Digterens høie Genialitet. Paa den anden Side
ville Mange vel og i denne Roman finde Mindre end de havde ventet.
Anm. tillader sig at meddele dette Blads Læsere en anden Episode,
hvorpaa Romanen er saa rig, nemlig følgende Ballade:

Den vene Jomfru af Gravensteen,
Med en Duesjæl, og som Rosen i Mai,
Hun var en adelig høvisk Mø,
Men lykkelig var skjen Jomfru ei.

Hendes Fader eiede Borge tre,
For hans blanke Glavind Gjenderne gies.
Hans Hjem var Trods og hans Skjold var Strøg,
Da dog var Ridderen Hertselig.

Udi Kapellet i Reisenwaib
 Det sexten Åhner i Kisten laae.
 Han havde sig fast som en Åbe forgabt
 I de Dødningsrader med Laagene paa.

Ham ellers i Verden kun lidt var kjær,
 Sit Naabenmarke dog svigtede han ei.
 Der stod tre Østole med skørpe Akker,
 Det var ham det fjæreste Kontrafei.

Ekjen Jomfru vandrer i Rosentind,
 Hvor Birken sig spejler i Bøllen skion,
 Der hilser hver Aften, naar Sol gaar ned,
 Saa ventlig heude den Møllerson.

Han eier ei Skjold med Dødsflekker,
 Da ingen Borg, ingen Pandersøek;
 Dog mangler ei Skjønbed og Forstand,
 Hans Hjerte var ædest, hans Arm var stærk.

Da Gaarden han arver, med dyrker Jord,
 Da Møllen blisset ved høien Lind.
 Sig Regnbuen spejler i fløvende Danst,
 Naar Vandet falder i Solens Skin.

Grønsoøren trives, hvor Ellene staar,
 I Møllen de hint, sig vælte med Lyst;
 Dog mæler Hjertet finere Meel,
 Hint kunstige Børl i Sløvetts Bryst.

De fagre Timer forsvinde snelt,
 Som Vandets Bølger i Elveseng.
 Erindringen viger dog ei saa brat,
 Tilbage den lyder paa Harpens Streng.

Bort Stormen viger, med skyggende Blad,
 Som lyffelig Elskov tit har skint.
 Bag nægne Grene de Elskende sad,
 Dem Ridderen træffer bag Lovet gult.

Du Terne pletted mit Adelsblod,
Min Adel ferdum som Lilien reen,
I Gængsel forsmægte du under Jord,
Hin Træl er værdig til Galgens Green.

Ufskyldigheden vor Eftkov faae,
De renefte Rys har Roserne seet,
Sig Bedbænd slinger om Popen tro,
Derved er nu ingen Brøde skeet.

Men I er Herre, men Gader saa fixæng,
Og dømmer Jer Datter til Dødens Stræl:
Saa vil jeg ei heller leve meer!
Saa qvad han, og styrtd i Møllens Bæk.

Men bryde vil Hiulet ei hans Been,
Det standser i Garten og knækker itu.
Da henflød Liget saa blegt og smukt,
I klareste Vand gjennem Elvene nu.

Est du ufskyldig, og han er død,
Da stoler jeg igien paa din Dyd,
Trin atter i Solen fra Jordens Skid,
Lafnemmelig vær, og din Gader lyd.

Og skjønt hin høviske Ridder din Tro,
Som beiet hos mig har om din Haand,
Ei Datteren soarer et eneste Ord,
I Ridderfaten hun slaar som en Mand.

Og nærmer sig, lyttende, Windøets Raude,
„Hvad hører du Hesten, og kommer han alt?“
Ik, nei min Gader! det var kun Vand,
Som nede med Eusen i Møllen faldt.

Grønsoveren trives, hvor Ellene staae,
I Møllen de hjul sig vælte med Lyft,
Dog mæler Hjertet finere Meel,
Hint kumflige Værk i Støvet Bryse.

Den skønne Rudolf begravet er lagt,
Hvor Lindens Krone mod Himlen groer,
I Vandet spejler sig Buens Pragt.
Et Tant! som alting paa denne Jord.

Da Ridderen kommer af Skaren fulgt,
I Purpur og Guld, i Jøbel og Moar.
Hvor er min Datter? den Gubbe quad;
Mig tykkes hun var ei frisk igaar.

Hun sover end paa sin Løibank hist. —
Da blegner Gubben, balt gjetter sin Nød.
Han iler til Datterens Jomfrubur —
Der laae hun, hvid som en Engel, død.

Sivblomsten trykker den kolde Haand
Mod isneede Læbe, saa blegligblaa.
Om Lindingen har hun den friskeste Krands;
Fra Ellemosen kjærminder smaae.

Den store Formie, sejon Jomfrus Gods,
Har Kirken arvet, nybyggt af Steen.
Dog Ruderne glemte de hendes Dlig,
I Mosen muldne Møderens Been.

Men ofte, naar Aftenkloffen af Solen
Mod Solens Nedgang timer saa sødt,
Har Pigen Bruden og Beiseren seet,
I Ellemosen hun død har mødt.

Der sover det skærfte Par i Mai,
Og synker tilsammen i Bæken ned,
Og slunger: I Eiskebde græmmes ei
Hist nager Drimen ei skærflighed.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

redigeret af H. C. G. Proff.

Tredagen d. 24de

No. 30.

December 1824.

M o s a i k.

Ifølge Efterretninger fra Christiania erfarer man, at den rode
bennes afgik ved Døden Hans Excellence, Statsminister Peter
Anker, Storkors af Dannebrog og Ridder af flere svenske Dr
bener, to Dage efterat have fyldt sit 75 Aar. Han var gift med
Froken Anna Elisabeth Gold, der allerede i Aaret 1803 ved
Døden berøvedes ham og deres endnu levende Barn, Karen
Anker, nu gift med Statsraad Grev Herman Wedel
Jarlsberg.

Den stærke Orkan, der hjemførte Kjøbenhavn i Mandags den
20de bennes om Aftenen Kl. 8, og vedblev uafbrudt til efter Mid
nat, har anrettet endeel Skade. Et betydeligt Stykke af Kobber
taget paa Frue Kirke nedblæste og fandtes om Morgenens i Skin
dergaden. Det var saa stort, at 6 Karle neppe kunne bære det.
Ogsaa Holmens og Vor Frelses Kirker, og mange høie Bygninger
f. Gr. Christiansborg Slot og Metropolitankolens Bygning have
lidt af den voldsomme Storm, der bortrev Tagstene næsten af alle
Huse og Gaarde her i Staden. En af de udenfor Amagerport
anlagte Reperbaner skal have lidt betydeligt, og paa Amager skal
Vandet paa flere Steder have oversteget sine Bredder, især i Sønder

bye Hter. Af de paa Rheden liggende Skibe, blev egentligen kun Capitain Mortensens løstrevet; dog mistede han kun Tong og Kater. Badehusene ved Langebro ere aldeles tilintetgjorte. Flere Ulykker vil man formodentligen, især fra Søen, senere erfare.

Med den i Morges ankomne Post erfares følgende om den stærke Orkan den 20de dennes, der ogsaa har hjemføgt Odense. Baade Iversens og Hempels Aviser omtale den. Den sidstnævnte meddeeler følgende Beretning derom: „Skaar Aftes henimod Kl. 6 reiste sig atter med Vesten Wind en Orkanstorm, som vedholdt til henimod Midnat, og var den voldsomste, Man her endnu kan minnes. Husene rystede og Tagstene nedregnede saaledes, at næsten Ingen torde vove sig udenfor. Af St. Hans Kirke er en Mængde Tagsteen nedkastet, og paa Krue Kirke Blyet oprullet. Træer og Plankeværker ere omblæste, og saavel fra Landet som fra Søen venttes Man at spørge meget Dødt efter dette frygtelige Uveir.“

Der er opfundet et nyt Moerskabs = Spil, som kaldes Mygiorama af den berømte Engelste Landskabsmaler Clark, og som er et bevægeligt Landskabs = Malerie, der bestaaer af en Mængde enkelte Dele, hvilke kunne forandres 20,922,822,000 Gange, og hvorved ligesaa mange fortryllende Landskaber kunne sammensættes. Dette Spil kan erholdes tilkjøbs hos Hr. Boghandler Wing, i Kronprindsensgade No. 36.

Dboen og Fløiten.

Et af de nyeste Nummere (283) af „Boissche Zeitung“ der udkommer i Berlin, findes følgende interessante Paralleller imellem de tvende ovennævnte Blase = Instrumenter:

„At Dboen i og for sig selv staaer langt høiere end Fløiten, derom har man allerede længe været enig. Af alle Blase = Instrumenter udtaler Dboen det bevægede Menneskebrysts lidenskabelige Følelser meest levende og omfattende; Fløiten derimod svagest og meest indskrænket. Den sidste Clement er den Gæ-

nerste Idyl; men vil den sige mere, da siger den slet Intet; men Do o en, foredraget af en følelsesfuld, ikke blot efter Banfelighed stræbende, Mester, formaaer hos et modtageligt Gemys at opvække Følelser, og frembringe en Stemning som efter Læsningen af „den nye Heloise.“ Man kan ret vel tænke sig en Duet af begge Instrumenter, hvori ethvert bliver i sin Sphære, ligesom en Væddesang imellem den blide sømme Gefnerste Menalkas og Rousseaus lidenskabelige St. Preux; men gaac begge i Føtening den samme Vej, og kun gjentage hinanden, da er det Hele et forsejlet Product, hvori Fløiten i Reglen staaer i Skygge, ligesom ogsaa den blide Omhed i Verdenstumlen maa staae tilbage, naar den træffer sammen med et rigt lidenskabeligt Liv.“

Mozart og Rossini.

Den mest træffende Karakteriserende Sammenligning imellem disse to store Componister har uden tvivl den berømte Schweizer Dr. Rägeli givet i følgende Linier:

Hos Mozart er Ideen steds længere end Arien; hos Rossini omvendt Arien steds længere end Ideen.

Orthographien.

Veianter fortalte engang, at Voltaire ei forstod Orthographien. „Desto værre for Orthographien!“ sagde Rivarol.

Dette saalt mig ind ved i Dagen No. 279 at lase R. Rask's alt for raske Svar til Veteranen Johannes Woye, Forfatter af Statens Ven, som en uvisnelig Haderskands smykker.

T h e a t r e t .

Die wahre Schönheit herrscht, wo sie sich zeigt:
Verwirrung muß zur Ordnung sich gestalten
Vor ihrem mächt'ger Zauber, und es neiget
Die rothe Kraft sich still vor ihrem Walten.

Schiller.

Forsdagen den 16de og Mandagen den 20de, gaves den 2den og 3die Forestilling af: *Evend Grathe*, nyt originalt Sørgeespil i 5 Acter, af en Anonym. — Efterat der i de 3 første Maanedre af denne Saison kun var opført en eneste Tragoedie, nemlig „*Correggio*“ har December været desto frugtbare i denne Henseende; thi i mindre end 14 Dage, fra den 10de til den 22de dennes, er der paa hele fem Aftener givet Sørgeespil, nemlig *Evend Grathe* tre Gange, *) *Axel og Valborg* eengang, og *Niels Ebbe sen* eengang. Ved denne Keilighed har den høiere Poetiske og Skuespilkunsts Venner med Glæde bemærket, at denne Kunstens ædleste Blomst dog endnu spirer frodigt, og elkes med Varme og Inderlighed af Mange; en Bemærkning, der maatte være saa meget desto behageligere at gjøre, da den zarte Plante i den senere Tid neppe er pleiet med den fornødne Omhu, og desaaarsag syntes ikke at være langt fra at gaae aldeles ud. Ligesom selv den skjønneste Musik (dog maatte med Undtagelse af enkelte klassiske Mesterværker, f. Ex. Mozarts og Cherubinis Operaer, hvori Anden ogsaa finder Bessjæftigelse) dog kun gjør Indtryk paa vor Følelse, om end forresten et nok saa dybt og ædelt, saaledes taler Lykkespillet (ogsaa med hderst saa Undtagelser f. Ex. *Shakespeare*) i Almindelighed til vor Forstand alene; kun ene Tragoedien besjæler i lige Grad Forstand og Følelse, og er ene i Stand til at frembringe et høiere Indtryk, en æsthetisk Nydelse. Vel er Sørgeespillet for nærværende Tid vistnok vort Theaters svageste Side; men vi ere dog endnu ikke saa, dels fortrinlige dels brugbare, Subjecter, hvis

*) Den fjerde Forestilling af *Evend Grathe* er allerede bestemt til paa Tirsdag den 28de; altsaa 6 Tragoedier i 14 Dage.

forenede Kræfter, vel anvendte, formaae at frembringe et temmeligt tilfredsstillende Ensemble selv i den højere Tragødie, og det var derfor saavel for Publikum som for Skuespillerne Skjældbære usværligt, at der hver Maaned, i det mindste nogle Gange, opførtes Tragødie, ligesom paa den anden Side ser Gange i 14 Dage synes at være for meget, og denne Omstændighed torde det fornemmelig være at tilskrive, at Forestillingen i Onsdags Aftes, af det efter Fortjeneste saa yndede Sörgespil: *Niels Ebbesen*, ikke gav fuldt Huus.

Ved „*Evend Grathe*“ der med Sandhed bør ansees som en Berigelse for vort Repertoire, har Refr. paa nye fundet Bekræftelse paa den gamle Sandhed, at man albrig bør give en bestemt Dom over et dramatisk Kunstværk efter een theatralisk Forestilling, og han imaa her endog anføre sig selv som et Bevis for Rigtigheden deraf; thi han anseer det for Pligt imod den ham ubekjendte Digter at indrømme, at den i No. 27 af dette Blad fældede korte Dom om Stykket var for stræng, og det skulde glæde ham, om denne Selvtillid maatte være i Stand til at befæste den nødvendige Tillid hos Læserne, til den Sandhedskjærlighed, Retfærdighed og Upartiskhed, der stedse har været og stedse skal blive Maalet for hans Bestræbelser. Istedetfor derfor her at søge at stadfæste hiin Dom, ved at stille Stykkets svage Sider i Lyg, og dets gode i Skygge, skal han efter bedste Evne stræbe selv at svække den ved at fremhæve de gode, der, efter hans Overbevisning, ustridigt ere de overveieende. At Udførelsen især ved første Forestilling ikke bidrog til at høre Stykket, kan paa den anden Side heller ikke nægtes.

Som et ægte nationalt Kunstværk, hvis Værd er taget af Fædrelandets Historie, vinder „*Evend Grathe*“ dobbelt Interesse. Digteren har troe fulgt Historien, der findes udførligt behandlet saavel hos *Saro* og *Holberg* som hos *Gedhardi* og *Suhm*. Da Stykket endnu ikke er trykt, anføres her, i al Korthed, den historiske Begivenhed, der ligger til Grund for samme: Efter Kong *Eril Lams* Død opstod Tvistighed om Thronfølgen imellem *Evend Grathe*, *Eril Emunds Søn*, og *Rnud*, en Søn af

Prinds Magnus. Efterat Svend, der var den mægtigste, havde slået Knud i tre forskjellige Slag ved Slangerup, høie Thostrup og ved Viborg, saae denne sidste sig endelig nødsaget til at vige, indtil han fik nye Styrke, ved Forening med den unge Hertug Baldemar, en Søn af Dobtriternes Konge, der var bleven dræbt af Knuds Fader, Magnus. Denne Forening, der var foranlediget ved Baldemars Forbindelse med Knuds Søster Sophia, forbittede Svend meget, da han yndede Baldemar, der ogsaa før havde været ham meget hengiven. Svend, der ikke var stærk nok til at møde, staae dem begge forenede, blev tvungen til at indgaae et Forlig, ifølge hvilket han erkjendte Baldemar som Konge over Jylland, Knud over Sjælland, Fyen og Derne, og beholdt selv Slaane, Halland, Bleking og Bornholm;* men dette Forlig søg Svend paa en sammelig Maade, idet han ved et Gjæstebud i Moeskilde, hvortil han paa Knuds Indbydelse mødte, lød Knud og Baldemar overfalde paa en snigmorderisk Maade. Knud blev dræbt; men Baldemar huggede sig igjennem og undkom paa et Skib til Jylland. Svend, der, da han erfarer dette, bliver rasende, beslutter strax at forfølge Baldemar; han samler sine Tropper, iler til Jylland, og ved Viborg paa Græthe Fede, hvor begges Krigshære mødes, leveres et afgjørende Slag som Svend taber. Han maa flygte, bliver paa Flugten omringet af nogle Bønder og dræbt. Handlingen foregaaer i September 1157. Dette Stof har Digteren med Held benyttet, og frembragt en Tragoedie,** der saavel i dramatisk og poetisk, som i theatralisk Henseende har megen Fortjeneste. I Henseende til Charaktertegningen, kunde maasse være et og andet tilbage at ønske; især synes Digteren med bestemtere Træk at kunne have labet Knud og Bisp Eskild fremtræde, og mere indgribe i Handlingen. Esbern Snare, Axel Hvide, Ulv af Ribe og Ditlef Godafson, der ligeledes alle fire ere virkelige historiske Personer,

*) Denne Deling opgives ellers ganske forskjelligt af de forskjellige Historieforfattere.

**) En Tragoedie, intet Sørgespil; thi der foregaaer i dette Stykke egentlig intet Sørgeligt.

af hvilke enhver især allerede i Historien er karakteriseret, kunde
maaske ogsaa have været stilbrede med stærkere Farver; dog kan
det heller ikke nægtes, at den theatraliske Fremstilling af de fleste
af de her nævnte sex Personer, vistnok ikke er stillet til at stille
samme i det rette Lys, langt mindre til at høre og udmale Digterens
Egtskaber. Af Baldemars og især af Svend Grathes Karakter-
teertrækninger har Digteren derimod megen Fortjeneste, og det bør
til hans Røds erkjendes, at han saameget mueligt har søgt at høre
Svends sande Karakter, uden derfor at træde den historiske Sand-
hed for nær. — I Henseende til Situationerne, da har Digteren
frembragt mange særdeles effectfulde og interessante, og Refr. er
kun i een eneste Punkt uenig med Forfatteren, til hvis Skjønnens-
de han overlader at afgjøre, hvorvidt hans Bemærkning maatte
være grundet eller ikke. Refr. er fuldkommen overbevist om, at
Digteren, efter høie Overlæg og med velberaad Hu, har forlagt den
interessanteste Scene i Stykket, Handlingens egentlige Culmina-
tionspunkt, nemlig det vigtige Optrin ved Gjakkebudet i Moeskilde,
bogved Scenen; formodentlig af en, vistnok ei aldeles ugrundet,
Begynde for, at afspillet paa Theatret af dette Optrin skulde, som
de fleste Kampscener paa vor Skueplads, falde smaaligt og ubeheligt
ud, og derved maaske endog vække Latter, og aldeles forfælde den
tilsigtede Virkning. Refr. troer derimod, at Stykket vilde vinde
betydeligt, naar denne Scene fremstillede for Tilhørersens Bine,
hvilket vist ogsaa vilde lade sig gjøre ved en forstandig Anordning,
uden derved at frembringe en modsat Virkning. Theatrets hele
Omfang maatte her benyttes til en praatfuld Sal, og Scenen ved
Bordet kunde passende, og overensstemmende med den historiske
Sandhed, *) optages ved en Sanger, der synger en Spotvis til Svends
Forhaanelse o. a. m. I det Svend ved det givne Signal, der var
at lade bære en Gakkel foran sig, forlader Salen, maatte Morberne
styrte frem og bræbe Knud samt flere af hans Kæmper, og man
saa da tillige Baldemar, Esbern Snare og Axel Hvide hugge sig

*) See s. Ex. Holbergs Danmarks Historie 2det Bind, Side 227.

igjennem. Denne Act vilde da nødvendigt blive langt mere impon-
sant end nu, da Kongerne løbe ud og ind paa Scenen, hvilket sy-
nes at svække den tragiske Værdighed, der ikke er uden Birkning
paa Totalindtrykket. I 4de Act kunde maaske nogle Scener som
trættende, s. Ex. Sophias Nærværelse ved Søen, udelades. —
Sproget er udmærket fløjt, og af en, især paa vor Scene høist
fjelden, rytmisk Belklang; kun er det altfor billedrigt og ordpoet-
isk, saa at man ofte hører Digteren istædtfor hans Personer, en
Feil, hvori mange dramatiske Digtere have gjort sig skyldige, og
hvorfra den store Schiller selv neppe er at frikjende. Refe-
rerede tage meget feil, om han ikke saavel af andre Kriterier, som
af denne sidstnævnte den talentfulde Digters poetiske Skjødelse,
skulde erkjende Hr. Seminarielærer C. J. Boye at være Forsæt-
ter til Svend Grathe, og dersom det er Tilfældet, da maa man
med Sandhed beundre de Fremskridt, Digteren har gjort paa den
dramatiske Bane, fra Elisa og Brødrene i Leire af, til
Conradin og Svend Grathe, og ønske Theatret til Lykke
med en saa frugtbar og heldig, ung og derfor saa lovende, drama-
tisk Digter, fra hvem vi allerede i næste Maaned igjen kunde vente
et nyt Stykke, nemlig Floribella, en romantisk Opera, sat i
Musik af Professor Weyse, og bestemt til Opførelse, i Anledning
af Hans Majestæt Kongens høie Fødselsdag, den 29de
Januar 1825.

Da Rummet her ikke tillader det, skulde nogle flere Bemærk-
ninger om Stykket, samt om dets theatraliske Udførelse ved samme
tre første Forestillinger paa det Kongelige Theater, vorde meddeelt
i et følgende No. af dette Blad.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

98

redigeret af H. E. G. Proft.

Kjøbenhavn d. 28de

No. 31.

December 1824.

M o s a i k.

Med Fornøielse erfarer man, at den udmærkede (i No. 17 og 28 af dette Blad omtalte) Tonekunstner Hr. Barthel, Hertugelig Gøthaiff Hof-Organist fra Altenburg, en af de berømteste nulevende Orgelspillere, agter at lade sig høre offentlig i næste Måned her i Staden. Hr. Barthel er en Eleve af den fortjente Musikdirecteur Hiller, og har i alle store Stæder i Tyskland, hvor han har ladet sig høre, vundet almindelig Beundring for sin ædle Stil og dannede Smag saavel i den ældre Orgelkunst, som den yngre elegante Maneer. I „Allgemeine Musikalische Zeitung“ anføres som et Exempel paa denne store Orgelspillers Virtuositet, at han med den største Fæthed udfører hvad der fortjener Navn af et meget vanskeligt Mesterstykke, nemlig en sand Trio i contrapuntistisk Stil paa Orgelet, med to Manualer og Pedalen. Da Orgelspillet til en saadan Grad af Fuldkommenhed desuden er den sjældneste Green af den udøvende Tonekunst, maa det være Musikens Benner saa meget desto kjærere at faae Leilighed til i Hr. Barthel at lære at kjende en af Tysklands første Orgelspillere.

Hr. Elliot, reisende Agent for et engelsk Selskab til Gas-Oplysningens Indførelse paa Fæstlandet, er i forrige Uge ankommen her til Staden.

L i t e r a t u r.

Compassende Nytaarsgaver for Ungdommen fortjente blandt andre, især følgende hensigtsvarende at anbefales:

1. Titania eller Tryllevandet, en Samling af udvalgte Eventyr, af W. Gottschalk, forfattede ved Elisa Beyer, med en Fortale af Litteratus Blof Toren, og syv illuminerede Kobber. 290 Sider i stor 12mo., indb. 2 Rbb.

Samlingen er med et vakkert Dedicationsdigt tilegnet Hende Kongelige Høihed Prindsesse Wilhelmine Maria fra den unge Oversætterinde, der allerede har gjort sig bekjent i den litteraire Verden ved nogle Oversættelser og Smaadigte, der have været meddelte i offentlige Blade. Forfatteren, der især er agtet for sit interessante Værk: Die Nitterburgen und Bergschloßer Deutschlands, har her leveret en veludarbejdet Samling af Eventyr, af hvilke nogle ere Efterligninger efter Voltaire, Wieland, Ducrai Dumenil og 1001 Nat, og egne sia saavel til Underholdning for Eldre som for Yngre. Oversættelsen er i enhver Henseende særdeles heldig, hvilket fortjener saa meget desmere udmærket Erkendelse, da Oversætterinden, saavidt Aars. veed, endnu ikke engang er 17 Aar gammel. Bogens Udortes og billige Pris gjør Forlaggeren Hr. Bogs og Papiirhandler Steen Wre. til et fideinet, hvori den er trykt, er ikke opgløvet.

2. Fortællinger, Sagn og Eventyr, et Bidrag til den qvindelige Ungdoms Dannelse og Underholdning, af Wilhelmine Wilmar, med fem illuminerede Kobber, trykt hos Bogenbixen. 146 Sider, indb. 9 ml. 8 f., hos Boghandler Steen.

3. Børnehøgen, af samme Forfatterinde, med 6 illuminerede Kobber. 118 Sider, indb. 9 ml., hos Samme. 2det Oplag.

Enhver af disse Samlinger, af den, under det pseudonyme Navn Wilhelmine Wilmar, agtede og hæderligen bekjendte Skribentinde Høstaadinde Gensete, indeholder 5 velstrevne og danske

nende Fortællinger og Eventyr, der nærmest ere bestemte for unge Piger; den første Samling for ældre, den anden for yngre. Begge ere smukt udstyrede, og den sidste især prydet med et udmærket Bjænt, stukket Titteblad.

4. Den lille Blomsterhave, eller mørende Fortællinger af det virkelige Liv, af Selma, med 4 illumerede Kobbere, 132 Sider, 1 Rbb.

Denne Samling indeholder en stor Deel smaa Fortællinger, og egner sig især for smaa Børn.

5. Skildringer af mærkbare Lande og Nationers Sæder og Skikke, en Læsebog udarbejdet efter v. Crusensterns, Langdorffs, Eichtensteins, Koste, Prindsen af Neuwieds og Andres Opdagelsesreiser, med 7 illumerede Kobbere, 160 Sider, indb. 2 Rbb. Dette Skrift, hvis Hensigt især er at befordre det geographiske Studium, er et Udtog af det for nogle Aar siden i Berlin udkomne Værk: *Reyneys Völker und Sitten gemälde*, og er prydet med Originalens fra Berlin forfærdne Kobbere. Det egner sig ganske for Drengene imellem 9 og 13 Aar.

6. Robinson den Ungres Tilbagereise til sin De i Selskab med sine Børn, en Læsebog for Ungdommen, af Louise Goldner, oversat med Forkortning, med 6 illumerede Kobbere, 156 Sider, indb. 8 ml. Det er en Fortsættelse af Campes berømte Børneskrift: Robinson, og er ikke uden Fortjeneste.

7. A. G. Meisners Fabler for Ungdommen, oversatte, med 8 ill. Kobbere, 132 Sider, trykte hos S. P. Hæde, indb. 10 ml. Paa disse 80 Fabler af den berømte Forfatter kan ikke anvendes følgende vittige Epigram af Kästner, der ellers med Sandhed træffer saa mange andre Fabler:

„In diesem Buche spricht, wie es sich traf,
Die Ziege bald, und bald das Schaaß;
Der Esel nur kam nicht zu Worte kommen;
Die Rolle hat der Autor übernommen.“

8. Naturskistorsisk Billedbog. Naturskistorsens Billedbog og Rytte er altfor almindeligen erkjendt og antaget, til at den

behøver ydligere Anbefaling. Det er derfor særdeles fortjenstligt, at Forlaggeren Hr. Boghandler Steen her har begyndt at foranstalte en Samling af udmærkede Copier efter de nyeste og mest berømte franske, engelske og tydske naturhistoriske Billedværker, med et nøiagtigt Udtog af berømte Forsfatteres tilføiede Beskrivelser og Forklaringer. Af dette Værk, der allerede har fundet og sikkert fremdeles vil finde fortjent Bifald, ere hidindtil 12 Hæfter udkomne, af hvilke fem indeholde Afbildninger af Pattedyr, to af Fugle, et af Amphibier, et af Insekter, et af Orme, og to af Fiske; der udkommer endnu 4 Hæfter, af hvilke de to skulle indeholde Afbildninger af Pattedyr og de to andre af Insekter, hvormed Værkets andet Bind sluttet. Ethvert Hæfte sælges illumineret for den billige Pris 1 Rbd., og med sorte Kobber for 3 mk.

Alle disse 8 ovennævnte Skrifter for Ungdommen, ere forlagte af Hr. Bog- og Papiir-Handler Steen, og faaes for de vedsatte billige Priser hos ham paa Hjørnet af Pilestrædet og Sværttegaden No. 121 i Stuen, eller i hans Boglade paa Børsen No. 2.

9. Den lærerige Fortæller, for Ungdommen, med 9 illuminerede Kobber; en god Oversættelse af et yndet tydsk Børnekræft; koster smukt indbunden 9 mk. hos Forlaggeren Hr. Boghandler Reitzel, paa store Rjøbmagergade No. 13 i Stuen.

10. Møderlig (Møderligt) Raad til min Datter, oversat efter det Tydske ved J. Borch, Dr. Phil. og Sognepræst; hos Forlaggeren Hr. Boghandler Schovelin i store Grønne-gade No. 80, indbunden 2 Rbd. Dette Skrift, af den som Romandigter og theologisk Skribent, berømte Dr. Sintenis, egner sig især for unge confirmerede Piger, og Forsfatterens Navn er Borgen for dets Værd.

11. Hos samme Forlagger har ogsaa forladt Pressen, en Oversættelse af Claurens Fortælling: Livets høieste Lykke er Kjærlighed, der er en ret passende Nytaarsgave for Damer. Den koster indbunden 2 Rbd.

12. For Yndere af aandelig Poesie anføres: Kors og Psalmer, en Samling af religiøse Digte, originale og Efterligninger,

af Sorgen Thisted. Af det 1ste Hæfte er allerede det 2det
 Dplag udkommet, og det 2det Hæfte har ibag forlagt Pressen.
 Begge Hæfter sælges hos Forlæggeren Bogtrykker Elmquist, i
 Møntergaden No. 128, for 1 Rbd., og hvert enkelt Hæfte for 4 mk.
 Af den nye Samling meddeles som en Prøve følgende Digt:

Min Sjæl, ei giv!
 Christ er mit Lys,
 Om end jeg gauger
 I vilden Ørk iblandt giftige Stanger.

Bort, Hedningsfrygt!
 Jeg hviler frygt
 I Jesu Arme —
 Lad Stangerne hviste, og Stormene larme!

Hans Vel er ret,
 Hans Vurde iet,
 Hans Nag ei saarer,
 Om end Det stundom maa bæres med Taarer.

Brist, Hjerte, ei
 Paa Korsets Vel!
 Naar Taaren brænder
 Det hedt; den falder i Naadens Brænder.

Gra Kors til Dag!
 Ann Slag i Slag
 Lad Skibnen ramme:
 Vilis, Hjerteguld, Dig i Korsets Flamme!

Vil, lig en Fugl,
 Jeg søge Skjul:
 Hvad kan mig skade
 Dag Troens mægtige Pandserplade?

Hvad lærer man af „Ida's æsthetiske Entwickelung?“

(Indsendt.)

Enhver maa, efter at have læst Ida's æsthetiske Ent-
wickelung, troe, at hiin Bathyll, der til sin Tid som Dandsker
gjorde den største furor i det gamle Rom, er, ligesom Ida, dan-
set inden fra udad til enhver Indighed og Færd-
ighed; at hans Forældre, med andre Ord, have anført ham
til Dyd og Skikkelighed, givet ham en siin moralsk Dan-
nelse, og næret hans Sjæl med ædel aandelig Kost.
Ellers bliver hans Mesterskab i Dandskunsten os uforklarligt.
Men da Ida er den Eneste i sit Slægt, og altsaa overgaar
Bathyll selv, saa undrer det os, at hendes Dands kun har foraa-
saget Daanelse og Forbauserse hos Tilskuerne, og ikke gjort
samme mirakuløse Virkning paa Herrerne, som Bathylls gjorde
paa Damerne. Den er bekjendt nok af Juvenals Satirer og Apu-
lejus's Roman. Kirkesædrene havde ingen Smag paa de skønne
Kunster, siden de for denne Virknings Skyld fordømte Dandsen.
Bathyll var ikke, som Rigtet gik, en Vellystling, og Macenas's
Kone, men Gudfrygtighed og Erbarhed selv. Det følger af hans
gode Opdragelse. Den, og ikke andet, end den, gjorde ham afholdt,
saa afholdt, at, naar han laae sig, blev hans Sygdom, ligesom
Ida's i Genf, betragtet som en Statsinteresse.

Men rimet det sig med god Opdragelse, at sige om et agtbart
Huus: „Mange af Adel, besynderlig og mange Herrer ved Hofset
besøgte det, lode sig det ved det gjestefrie Bord vel smage, og gjorde
sig ogsaa efter, paa Hofmaneer, lystige over Apotheker-Lugten“?
Hvorfor stikker Frederike Brun geb. Månter, paa dette Huus, og
ikke paa sin egen Faders Huus, der jo og besøgtes af Adelsmænd
og Hofmænd? Thi er det Hofmaneer, at gjøre sig lystig over
Værten, da gjælder det her snarere om Værtens Stand end om
Husets Lugt; og vi indsee ei, hvorfor Hofmanden mere skulde skaa-
ne Præsten end Apothekeren.

Vi spørge ligeledes, om det rimer sig med sin Opdragelse at fortælle, hvorledes Forfatterinden, da hun endnu ikkun var 4 Aar gammel, affærdigede samme Huses Bart og Bartinde, som havde proppet hende med Confect, i det hun sagde til dem: „I fordarbe Bøtt Maren med Confect, for at de siden efter skal skjøbe Rhabarbar hos Jer?“ En saa ubtænkt Spydighed passer bedre paa en 60aarsig Matrone, end paa et 4aarigt Barn; og det skielmske Stillehed til Apothekeren smager alt for meget af Randsbohr, salig Huskomme.

To Ting have vi lært af Ida's æsthetiske Entwicling: den ene er, at man indenfra udad, selgelig uden Dandsmesser, kan dannes til Dands; den anden, at det ikke er godt at plukke Kirsebær med de Store. Det sidste havde vi rigtig nok tidligere hørt, men det var gaaet os i Glemme.

D * * * *

T h e a t r e t .

Kränkt Euch manch Wort? Seid doch geschick!
Ihr nicht zu Lieb! — Ihn nicht zu Leid.

Karl Schall.

Fredagen den 17de: *Eulu*, Opera i 3 Acter. Denne Forestilling var, den første endogaa iberegnet, den maadeligste, dette Stykke endnu har oplevet, og vi ville derfor ikke opholde os længe ved samme.

Sønderdagen den 18de: *Arel* og *Valborg*, Tragedie i 5 Acter, af Dehlenschläger. Denne skønne Tragedie, der med Sandhed kan kaldes en af vort Theaters første Probeder, torde maaske ogsaa regnes blandt de saa Sorgspil, der paa vor Scene i det Hele udføres uden at forstyrres ved nogen grov Anstodstest. Vistnok kan man ikke nægte, at den 4de Actes Begyndelsesscener vakte altfor meget imellem Gothurnen og Soffen, hvilket foranlediges ved nogle forresten ubetydelige Røllers uheldige Besætning; men de ere dog ikke ganske, som saa ofte i de tragiske Fremstillinger paa vor Skueplads er Tilfaldet, af den Natur, at de frembringe et comist Indtryk, eller endog opvække latter. — Hr. Nielsen er en fortrinlig *Arel*, har ganske opfattet Digters Aand, og veed med ubrødet Held at træffe den eleganteste Grundtone, der udgjør denne mægtige Digtning's Charakter. Vilde den aandsfulde, unge Kunstner kun lægge den Bemærkning paa Hjertet, at der ved andre Leiligheder ofte har fremsat om hans Spil, nemlig at anvende større Opmærksomhed paa Plakaten. Naar Hr. Nielsen

efter Månnens Regel for enhver Stuespiller, vilde forestille sig den ene Halvdeel af Publikum-dø, og den anden Halvdeel blind, da er det en unagtig Sandhed, at han i samme Grad vilde indtage og henrive den blinde Halvdeel som mishage den døe. Den døe Halvdeel, der ikke kunde glæde sig over Kunstnerens skønne Diction, ikke henrives af hans sjælsfulde, energiske Declamation, maatte han naturligvis stræbe at vinde ved adle, pittoreske Stillinger og Kjønnede Bevægelser, men begge savnes endnu meget hos ham. Hos en Kunstner, der i saadan Grad har uddannet sit Talent for det høiere i Stuespilkunsten, vil den mekaniske, vistnok underordnede, men der for ikke uvigtige Deel af hans Kunst neppe kunne sælde saa vanskeligt, at han ikke, naar han kun ret alvorligen vil, efterhaanden ogsaa deri kunde naae i det mindste en vis Grad af Fuldkommenhed. — *Mrs. Werschall* fremstiller Walborg, der uidentvilt hører iblandt hendes bedste tragiske Fremstillinger, med megen Vnde og Høiagtelse; hun savnes skundom, s. Gr. især i 5te Act, den fornødne Barme og Begeistring. — *Dr. Ryge* er en fortræffelig Wilhelm, hvis Fremstilling neppe lader Noget tilbage at ønske, men kan tjene til et Mønster paa sand Declamation. — *Kong Haan* fremstilles med megen Flid og heller ikke uden Held af *Hr. Lieber*, der har adskillige Momenter, som endog fortjene Navn af fortrinlige. I andree synes han derimod at glemme Gøthurnen, og at henfalte i en Conversationstone, der ikke er Tragødiens Tugemaal. Eigerledes kan den gamle Ante ikke noksom anbefales til den flittige Kunstners Opmærksomhed, i Henseende til hans Armbevægelser, der ofte ere altfor eensformige, og denne ydre Monotonie synes virkelig at komme indenfra; thi i hans Diction yttre den sig i Almindelighed ogsaa. — *Hr. Sasse's* Udførelse af Søstrebøder Knuds Rolle fortjener billig Erkjendelse, med Hensyn til den sjenlynlige Flid og Anstrængelse, den vidner om, og Kunstneren har ogsaa med Held kruset dens Charakter; kun er hans Spil skundom mere manereret end sandt, mere kunstlet end naturligt. — Hos *Hr. Holm* som Erkebisppe savnes især den høiere tragiske Værdighed, større Adel og Kraft. Næst aftar *Hr. Holms* Talent ikke alene som Sanger men mere for sin Pligt at gjøre ham opmærksom paa, at den gamle ædle Biskop Erland hverken bør fremstilles som en Grædemiddel eller som en Spidsborger. — *Bjorns* og *Kolbeins* Roller ere uheldigen besatte med *Dhr. Lund* og *Poulsen*, hvis Organer saavidt mueligt, ganske bør ubelulle dem fra Tragødien. Enhver af disse Stuespillere har paa sin rette Plads sin Fortjeneste; men i en Tragødie erinder *Hr. Lund* flest om den fulde Wimpel, der i *Holbergs* Comoedie: „det lykkelige Stibbrud“ synger: *O Brandevin! O Brandevin!* o. s. v., og *Hr. Poulsen* om *Birkedoms* merens Substitut, der skriger *Et Stille!* (i *Joconde*.)

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos *Jacob Claudius Elmquist*,

Møntergaden Nr 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. G. Proff.

Tredagen d. 30de

No. 32.

December 1824.

L i t e r a t u r.

Dr. Candidatus Juris C. F. Wichmann har i forrige Uge debuteret i Literaturen med en historisk Fremstilling af: Dronning Margarethas Liv og Charakter. Vi have hidtil saadnet en egen Charakteristik af denne Nordens mærkværdigste Dronning, der med saa megen Klogskab vidste at forene de tre Riger: Danmark, Norge og Sverrig under sit Scepter, og maae derfor med saa meget desto større Velvillie modtage ethvert Bidrag til at afhjælpe dette Savn, var det endog kun et usuldkomment Forsøg. Redactoren har faaet Løfte, fra en i Faget øvet og udmærket Forfatter, om en Recension af dette Skrift, og i et følgende No. af dette Blad skal den vorde meddeelt. I denne Anledning bemærkes blot, at Dr. Wichmann synes at have udbredt sig altfor vidtløftigt i Indledningen, og fattet sig altfor kort om Margarethas egentlige Historie, der, med Hensyn til sin større Tryk, neppe engang er af saa stort Omfang som Indledningen. Skriftet er godt trykt hos Bogtrykker Høeche, paa Høsboghandler Schuberts Forlag, og prydet med Dronning Margarethes Portrait, stillet af Hr. Lahde, og et smukt Titelblad stillet af Hr.

Chiøtt. Som en Prøve af Forfatterens Stil, der fortjener
 Roes, meddeles nedenstaaende Skildring, der er leveret som et Bi-
 lag, og uden tvivl som et Heelt for sig selv, vil læses af Mange
 med Interesse:

Den hellige Brigitta.

(Denne Helgeninde, ogsaa kaldet St. Britta, hvis Navn i senere Tider
 atter er fornyet, da hendes Historie er bleven behandlet saavel romantisk
 som dramatisk, tør vel formedels den Rolle, hun spillede i Live, og den
 Indflydelse, hendes Eløgt havde under Margaretha, i dennes Historie
 ikke forbigaaes uomtalt.)

Paa Finstadgaarden i Upland boede Braheslægten. I denne
 Familie fødtes Brigitta 1304. Hendes Fader, Birger Persen,
 var Rigsraad og Lagmand i Upland; Moderen, Ingeborg Folke-
 unge, var en Datter af Birger Laris Broder, Bengt Magnussen,
 og Sigurd den Fagre. Nær havde Brigitta ikke faaet denne Vær-
 dens Lys at se; thi just som Moderen gik svanger med hende,
 fal hun have været i Fare for ved Deland at omkomme i et Stiks-
 brud, men blev i det samme frelst af Hertugerne Eric og Baldemar,
 hvilke, landforviste af Kong Birger, da vare paa Veien til Dan-
 mark. Alerede i Barndommen begyndte Brigitta at komme i
 Raab for flere besynderlige Pændelser og foregionne Syner, hvilket
 af en lettroende Mængde ansaaes for Underværker, og som maatte
 endnu mere have bestyrket hende selv i hendes Forsæt ved udvortes
 efterstræbt Hellighed at erhverve sig Samtidens Agtelse og Efters
 verdenens Beundring. I sit 13de Aar giftedes hun med Ulf Gud-
 marsen, Lagmand i Nerike, og havde i dette Egtteskab 4 Sønner
 og 4 Døttre. Besejlet af hint religiøse Sværmeri, der udmærkede
 hendes Tidsalder, overtalede Brigitta sin Mand at gjøre en År-
 dagsreise til fremmede Lande. Ulf Gudmarsen nedlagde da alle
 sine Embeder 1340, svøbte sig i en Sæk og med et Reb om Halsen
 og en Stav i Haanden, begav han sig, ledsaget af sin Kære Bri-
 gitta, paa en Pilgrimsfærd til St. Jacobs Grav i Compostella.
 Efter Hjemkomsten trak Gudmarsen, paa sin Kones Anmodning,

fra Hoffet, og døde 1344 i Alvastrakloster, hvorhen han havde be-
givet sig. Efter Mandens Død afbrød Brigitta alle Baand, som
himbindtil holdt hende til Verden. Eljondt Brigitta under Egte-
skabet ikke havde forsemt Gudfrygtighedsøjninger — thi hver Dag
gav hun fattige Mad, opvartede dem selv og vaskede deres Fødder —
havde dette dog ikke gjort hende foragtelig i hendes Stægtninges
Mene. Men da hun efter sin Mand's Død nægte sig Brugen af
Lints, og iførte sig i Hestehaars Klæder, ikke laae i nogen Seng,
men paa Gulvet, soobt i et Tæppe, og mere slegt, blev hun til
Spot for sin Familie. Hun fastede 4 Gange om Ugen, nød hver
Freedag ikke andet end Brød og Vand, lod salde brændende Vex-
draaber ned paa den blottede Arm, og brugte en meget bitter Urt,
for derved saa meget bedre at erindre sig Christi Lidelser. Mod
Præsterne forargelige Levnet prædikede Brigitta ivrigt. Nar
1348 Ristebe hun Augustiner Munk- og Nonneklosteret i Badstena
i Westgöta, og sin Skriftefader, Mathias, Domherre i Linkö-
ping, overdrog hun Oversættelsen af Bibelen i Svensk. Iovrigt
lynes det, som om et Parti har betjent sig af hende til politiske
Bensigter; thi Brigitta skal iblandt andet have givet Magnus Eric-
sen det Raad, at affædige alle Udlændere og at sætte sit Haab til
Gud og sit Nages Mand. Spottet hjemme for sine Advarsler og
Aabenbarelses, drog Jerusalem og Rom, helligebe ved Christi og
Martyrernes Blod, hende bort fra Fædrelandet, hvilket hun ikke
mere saae i Livet. I Rom tilbragte Brigitta Tiden med Andagts-
øvelser, og opvakte derved stor Opmærksomhed saavel blandt Poie
som Lave. Paven, Keiseren, Konger og Dronninger beviste hende
at Yndest og Venstabs. Paven, der paa den Tid opholdt sig i Avig-
non, paamindebes af Brigitta om at flytte til Rom; thi Jomfru
Maria havde aabenbaret sig for hende, at Paven strax skulde døe,
dersom han opgav Rom. Da Paven alligevel foragtede hendes Ad-
varsler, og Spaadommen angaaende hans Død gik i Opfyldelse,
sag Brigittas Ansæelse saa meget, at man tilsidst troede hendes
Handlemaade var hende foreskrevet af Frelseren selv. Med sine
to Sønner og sin Datter Cathrine, der besøgte hende i Rom, og
med et talrigt Følge, vilde Brigitta efter gudelig Befaling gjøre

en Andagtsreise til Jerusalem. Da de kom til Neapel, onfsede Dronning Johanne at see hendes Sønner. Brigitta førte dem da til Dronningen, og efterat de sædvanlige Ceremonier vare iagttagne, kysede endnu hendes ene Søn, Carl, Dronningen paa Munden; men uden at fatte Unaade mod ham derfor, sit Dronningen tvertimod saa megen Godhed for ham, at hun udsaa ham til sin Gemal. Men denne Naade mishagede og bekymrede Brigitta; thi Sønnens Hustru levede endnu i Everrig. Dog for denne Bekymring befriede Døden den samsittighedsfulde Brigitta, da Carl døde i Neapel. I Jerusalem blev Brigitta søgkom tilbage til Rom, men døde den 23de Juli 1373 i sit 70de Aar. Havde hendes Hellighed vundet Anselse i levende Live, saa steg den endnu høiere efter Døden. St. Clara Nonner i St. Lars Kloster, hvor hun hensov, beholdt den venstre Arm som en stor Skat. Det øvrige af hendes Been bragtes til Badstena af Datteren Cathrine, dennes Søn Birger, Prior i Alvastra, samt adskillige andre. Hvor Piget foer frem, strømmede Folk til fra alle Kanter, og Prioeren holdt omhyggelige Taler til Almuen. Da man nærmede sig Linkjøping, mødte Biskoppen med hele Præsteskabet og alle Borgere. Der ringedes med Klokkerne, Orglerne spillede, og høitidelig Gudstjeneste holdtes i Domkirken, saa at intet kongeligt Liig kunde have været modtaget med større Pragt. Der manglede kun endnu, at Brigitta af Paven erklæredes for en Helgeninde. I denne Hensigt reiste hendes Datter Cathrine til Rom med anbefalingsbreve fra Kong Albrecht og Nigets Prælater til Paven. Brigittas Canonisation skete da i Rom med stor Høitidelighed, hvilken endtes med, at Paven gik ud blandt Folket, holdende en forgyldt Bog i Haanden, med alle Englers og Helgeners Navne, og indskrev deri Brigittas Navn. Pindsedagen 1393 feiredes St. Brigittas Skrinlægning i Badstena, under en stor Forsamling af Nigets Geistlighed, tilligemed en Mængde Folk, der vare strømmede sammen fra alle nordiske Riger. Fire Biskopper bare hendes Skrin, og satte det paa Høialteret i Munkeshoret. Rasten over hele Europa sandtes Kloostere af St. Brittis eller Salvators Ordenen, hvilke alle erkjendte Badstena for deres Stam-

memober, og vare underkastede Visitation fra Moderklosteret. Naar et nyt Kloster af St. Brittis Orden skulde indrettes, begjeredes altid nogle Veiledere fra Badstena, som skulde have Opføgt med Anlægget.

T h e a t r e t.

„Es ist kein Genie, kein wahrer Dichter, zuviel Verstand! Es ist kein Genie.“ Er, Dichter, — denkst du mehr, als sie — So schreien die hochstudierten Richter. Ob dichtet ihr! ihr habt Genie.

H. Müllner.

Mandagen den 20de: Svend Grathe, Tragedie i 5 Acter. (See No. 30.) At bearbejde Svend Grathes Historie i et Drama, var allerede en yderst vanskelig Opgave, og at vor Digter i det Hele ikke har været uheldig i at løse den, vil enhver, der indseer de mange store Vanskeligheder, han i dette Væbbe havde at kæmpe imod, med Billighed indrømme. At udmale enhver Charakter af de forekommende historiske Personers, hvortil Historien vistnok har givet Digteren tilstrækkelige Vink, var passende i et Epos men umueligt i et Drama, med mindre man vilde have inddeelt det, som Schiller sin Wallenstein, i 10 eller flere Acter; og dertil var Væbbets Interesse, i det Hele taget, neppe stor nok. Paa den anden Side kan det heller ikke nægtes, at Digteren, hvilket ogsaa i No. 30 af dette Blad er bemærket, synes at have flizzeret afskillige af Charaktererne s. Gr. Knuds, Skilds, Kjet Hvides og Esbern Snares alt for meget. Valdemars Rjerlighed til Sophie maatte, for ei at forstyrre Handlingens Eenhed, behandles episodisk, og dog har Forfatteren ikke aldeles seet sig i Stand til at undgaae, at Svend stilles for meget i Skygge ved Valdemar. Af Situationerne har Digteren megen Fortjeneste; thi mange Scener ere ligesaa dramatisk heldige som theatralisk effektfulde; at udpege enkelte er overflødig, da enhver Act har flere fortræffelige,

der tilfulde vide om en Forfatter, der før har frebet for Theatret. Alerede strax Expositionen er anlagt med Kraft og Virkning. Svents Monolog og paafølgende Samtale med Ulf karakteriserer strax den herskesyge, stolte Dannerkonge, og Sophias vakke Monolog, hvori hun, uden at vide, at Valdemar er nærværende, tilstaaer sig selv sin Følelse for ham, opnaaer ganske Digterens Formaal at vække Interesse for deres Forhold. Sproget er skjønt og kraftfuldt og af en sjelden rythmisk Beiklang, men kun altfor overlæsset med Billeber og Signelser, der, som al Unatur nødvendigen maa frembringe Kulde, og saa let kan bewirke, at Man bliver uretsfærdig imod Stykkets øvrige Fuldkommenheder, saameget mere da Stykket ikke har et sørgeligt, Medlidenhed opvækkende og til Raarer rørende Udsald, som saa Mange fordrer af en Tragoedie, forbi de ikke tydeligt indsee, at denne Digtart's Natur og Bæsen ikke berører derpaa, men alene paa det Store og Dphøiede i den Hovedidee, hvortil Stykkets Handling henviser, og hvorpaa den frembyder et levende Exempel. Med Fornøielse erfarer man, at Stykket er under Pressen, og med det første vil udkomme.

Hvad den theatraliske Udførelse angaaer, da blive Hovedrollerne Svent og Valdemar med fortrinligt Held fremstillede af Hr. Dr. Ryge og Nielsen. Begge havde ganske opfattet Characteren, og gave deres Roller med megen Kraft, Sandhed og Natur. Som Mønstre paa ypperlig Declamation kan blandt andre den Replik f. Ex. anføres, hvori Svent bebrejder Knud sin Afsmagt: „Stakaandet“ o. s. v., og den, hvori Valdemar yttreer sin og Knuds Rettighed til Thronen ligesaa vel som Svent:

„Vi vil ogsaa flyde Krone!“

Udførelsen af Knuds, i Stykket forresten vel underordnede, Rolle, der med større Held udarbejdet fra Digterens Side, mere vilde kunne have motiveret Svents Fremgangsmaade og Had til Knud, gjør Hr. Winsløw sen. Flid og Stræben Værd; kun er hans Spil endnu altfor maniereret, og savner ofte ganske al Natur. — Hr. Hafs imponerede som Gild, men var besværet altfor fornem og pretios. Den ædle Simpeltid synes saa ofte at være et fremmedt Land for denne ibrigt saa tænksomme og flittige Kunst-

ner. — Dhr. Liebe som Axel Hvide, og Stage som Esbern Snare, kunde ikke siges at have deres vistnok heller ikke talemlemmelige Roller. Den Førstes Kulde og den Sidstes Præfation behiiste fuldkommen, at disse Kunstnere her ikke vare i deres rette Element. — Ulf, der ved den første Forestilling fremstillede af Hr. Clausen, er nu besat med Hr. Smith. Denne unge Skuespiller, som er vel ung til Ulf's Rolle, har Talent, der ved fortsat Flid og Studium vil kunne anvendes med Held. Med nogle smaa Unoder f. Gr. ideligen at nikke med Hebet og slaae med Rakken, vil han snart kunne vænne sig af. — Hr. Lund sagde afvillige af sine Replikker som Detlef meget godt; men at hans Organ ikke egner sig for Tragoedien, er allerede bemærket i forr. No. af dette Blad. — Constantins ubetydelige Rolle havde Hr. Bauer, der heller ikke er paa sin Plads i Tragoedien. — Hr. Holm som den skaanske Hovedsmand, og Hr. Foersom som Sommermanden vare begge naturlige og sande; dog især den sidste. De to Bander vare i gode Hænder hos Dhr. Overfou og Winslow jun., af hvilke især den sidste havde sin Rolle ved en energisk Udførelse og en effektiv Charakteermaade. Kun glemte han i sin Pathos undertiden Bonben. — Imod Cabane have vi glemt Stykkets kvindelege Personale tilfødt. — Md. Andersen Sophia og Sfr. Jørgensens Inga, der begge udmærkede sig ved den fløjne Diction, man er saa vant til at beundre hos disse forfærdte Kunstnerinder, foranledige til at gjentage følgende Bemærkning, som Nfr. ved en anden Leilighed har fremsat om denne Gjenstand. „Identitet er en nødvendig Egenskab ved enhver kunstnerisk Fremstilling. Forstanden og Følelsen bør derfor steds i lige Grad lede den. Skulde imidlertid den ene være den meest virkende eller fremherskende, da bør det ubetvibet være Følelsen, især hos det kvindelege Personale. — „Den tænksomme Kunstner, siger Lessing, er meget værd; dog seer jeg det saa indertigen glæde i Kunsten, naar Forstanden ikke med Magt vil besørge Alt, og Tante, Følelse og Phantasie meget mere virke sammen i en saadan Forening, at man aldeles ikke kan adskille dem fra hinanden; ogsaa have de Fremstillinger steds været mig de klareste, i hvilke Følelsen sy-

nes at tænke, hvorfor Dvinderne da ogsaa i Almindelighed vandte om iblandt os ligesom levende Kunstværker." — Den Kunstnerinde derimod, der, forat beholde hin store Kunstdommers Utrøstemaade, føler altfor tankende og overhovedet mere synes at beregne end at agne, maa derved nødvendigen indskrænke og standse den Identitet, hvorpaa den theatraliske Fremstillings Bæsen beror; hvorfor da ogsaa en saadan Kunstnerinde næsten altid, saa at sige, staaer enten over sin Rolle eller ved Siden af samme. Man plejer i Almindelighed at kalde dette: ikke at være naturlig nok, og har forsaavidt Ret, da netop først ved Personens Genbed med Rollen hin højere Natur (Objectivitet) kan opnaaes, hvilken Kunsten overhovedet som sit sidste Maal maa stræbe at tilegne sig. — *Md. Andersen* lod især den fornødne dybe Følelse, Inderlighed og Varme savne i sin Monolog i 1ste Act, hvor hun tilstaaer for sig selv, at hun elsker Valdemar, hvor hendes kolde Recitation især ved de første Forestillinger, endog nærmede sig til den simple Dyrkning. — *Euccardis* var heldigen besat med *Hr. Påtges*, der røber meget Talent, og vist vil gjøre sin Instruente *Hr. — Der* imod egne *Hr. Flamband*, hvis Talent for Skuespilkunsten overhovedet synes at være høist indskrænket, sig ikke for *Frue Thors Bjørns* lille men betydningsfulde Rolle, for hvis heldigere Besætning man sikkert ikke kan være i Forlegenhed. — De øvrige Roller ere aldeles ubetydelige. Munken var *Hr. Schou*, Bispeopperne *Hr. Berlich* og *Braun*, og Vigen *Hr. Irrgang*.

Firsdagen den 2de: De to Dage, Syngesvit i 3 Acter. Med Hønsiølle bemærkede *Hr.*, at de i *No. 7* og *9* af dette Blad fremsatte Bemærkninger om dette herlige Stykkes Udførelse vare tagne til Folge. Ved denne Forestilling udmærkede *Md. Berich* sig især som *Constance* ved smuk Sang og stent Spil, der vandt almindeligt Bifald. — *Marcelline* var, i *Md. Funck* u-pasfælighed, heldigen besat med *Md. Clemensen*, der vedbliver at indlægge sig *Hr.* ved ethvert nyt Parti, der overdrages hende. Med meget Udtrol foretog hun især det *Pjonne* Sted i 1ste Acts mestherlige Finale:

„Velan! saa gaa da uden mig!
Jeg hos min Fader bliver!“

Dr. Ryge udførte denne Aftenliggen sin gamle Rolle, *Guiscardo*. *Onsdagen den 22de: Niels Ebensen* af *Rorrenis*, *Sorger* spil i 1ste Act af *Sander*. De fire første Acter ere ligesaa fortræffelige og kraftfulde som den ligesom af *Anden* tilsatte 5te Act med og prosaisk. Udførelsen hævedes især ved *Dr. Ryges* fortræffelige Fremstilling af Hovedrollen, der værdigen understøttedes af *Md. Sager* som *Tata* *Hr. Liebe* som *Stig Andersen* og *Hr. Stage* som *Geert*, der er *Hr. Stages* bedste Fremstilling i *Sorger*spillet. Udarter begge de førstnævnte Kunstneres Diction end skundom til tolv Declamation, have begges især den sidste Fremstillinger dog saa mange fortrinlige Momenter, at de i det Hele bør omtales med *Roes*. Af de mindre Roller høves kun *Breides* ved *Hr. Lind* *green* s diærve Fremstilling.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos *Jacob Claudius Elmquist*,
Møntergaden Nr 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. C. G. Proft.

Kirsebagen N. 4de

No. 33.

Januari 1825.

M o s a i k.

I Mandags den 3de dennes var Vandets Høide i Kallebødsstrandskaa stor, at det steg over Langebroe ind i den langs med Reversanen løbende Broegade, og overskyllede ogsaa enbeel Vand paa Amager. Denne sjeldne Vandhøide indtraf i Middagsstunden, og vedvarede kun en Times Tid, da det atter sank.

Det Kuhnste Kunstner- og Trambolinspringer-Selskab giver i denne Tid Forestillinger i Aarhus med udmærket Bisald.

Fortrinlige Fortepianoer forfærdiges af en slyst Bondesøn Birch paa Bjørneshjør. Et saadant Instrument i Magbognie Maase er indfat til Salg hos Kjøbmand Karmark i Aalborg. Det vilde være ønskeligt, at de, som behøve et saadant eller have Gøne til at bibrage noget til Kunstnerens Opmuntring, ville give dette, ved megen Glid til Kunstner dannede, Menneffe, Velilghed til at kunne ernære sig. Hvis Bonden Skramstad paa sin Hjemreise fra Kjøbenhavn, lægger Veien over Jylland, vil han kunne lade sig høre paa et, af en Bonde forfærdiget, Instrument, der neppe staar tilbage for hans Kunst. (Skramstad er allerede reist herfra Kjøbenhavn til Sværtig.)

I den Norske Rigstidende læses følgende fra Christiania den 21de December.

„Efter Forlydende ville endel Medlemmer af det Kongl. Skuespils Ierselskab i Kjøbenhavn, iblandt hvilke den bekendte Frydenhals, næste Sommer give Syngespil her i Staden, hvilket maaske kunde bane Veien til et offentligt Theaters Oprettelse her paa Stedet, og saaledes afhjælpe et Savn, der med den stigende Cultur og Stadsens tiltagende Folkemængde, allerede begynder at bemærkes.“

„En Mechanicus, ved Navn Frederiksen, som skal være født i Skien, viser her i denne Tid Tassenspiilerkunster og mimiske Gøresstillinger. Kunstneren, der vinder Bisald, skal have tilbragt flere Aar i Udlandet, hvilket ogsaa er troligt, da ingen Planteskole for deslige Kunster gives her i Landet.“

Engelske Blade indeholde følgende: I Edmonton skalde fortalt Tid siden besattes en Organistpost. De toende søgende Candidater, der meldte sig til samme, vare to unge Piger, af hvilke den ene, 20 Aar gl., var blind, og den anden en Rectors Datter, 21 Aar gl. Denne sidstnævnte erholdt Posten med en aarlig Indtækt af 40 Rtbl. (omtrent 400 Rdb. i danske Penge.)

Tydske Blade meddele følgende utroelige Beskrivelse over et mærkværdigt Uhr: „I Bagdad eksisterer et offentligt Uhr, hvis Mage neppe findes i Europa. Det viser ikke alene Timer, Minuter og Secunder, men ogsaa Dage, Maaneder, Aar og Aarhundreder. Hver Time spiller det et harmonisk Tonesykke, og fremviser tillige paa Quadranten et Træk af Mahomeds Liv. Det angiver ogsaa Solens og Maanens Formørkelser, og tjener paa en gang til Fyrtaarn, Barometer og Thermometer. En Araber skal være Opfinderen af dette Kunstværk, og have tilbragt 83 Aar med sammes Forfærdigelse.“ (?)

Egteskabstabel.

Rousseau taxerede ret findrigt de Egenskaber, en Pige mueligvis kan besidde, som en Mand vil vælge til sin Kone. Han satte Skjønhed = O Huuslighed = O Kandsbannelsse = O Penge = O Hjertets Godhed = I. Havde Pigen f. Ex. intet andet end et godt Hjerte, da vilde hun kun gjælde = I. Forenebe hun tillige dermed Skjønhed eller Penge, da var hendes Værd = IO; forenebe hun to eller flere af disse Egenskaber, da stod hun i den ideale Taxation = 100 eller 1000, og dersom hun forenebe dem alle = 10000. Men alle disse vigtige Egenskaber tilsammentagne, vilde dog uden et godt Hjerte ikke gjælde andet end 0000. I vore Dage finde vi denne Rousseauske Tabel skundom noget rectificeret, som Astronomerne kalde det, og Pengene = I, men Alt det Øvrige = 0.

L i t e r a t u r.

I.

I disse Dage er udkommet en interessant nye Roman: *Ermiten*, af *Vicomte d'Arincourt*, i 2 Dele, oversat efter den franske Original af *G. Schram*. Denne Roman, der er skrevet i et flønt, blomstrende, Sprog, vandt ikke alene stort Bifald i Paris, hvor den for nogle Aar siden udkom, men er ogsaa alerebe bleven oversat i de fleste levende Sprog saavel paa tydske og engelske, som paa italienske, spanske og portugisiske, ja endog paa russiske. Den vil derfor vist ogsaa i sin danske Skikkelse læses med Interesse, saameget mere som Oversættelsen i det Hele er flydende og god,

selv af de ikke saa i Bogen forekommende metriske Smaastykker. Oversætterens Sprog er temmelig correct, og kun sjelden støder man paa Ord, som dog istædetfor behøve, sig for sig o. a. m. Hans i Fortalen angivne forandrede Fordansning af Originalens *chevelure longue*, som han oversætter ved *Slør* istædetfor: *Pølker*, kan neppe billiges, da der (see 2den Deel Side 54) siges strax derpaa, at den unge Pige „sølte det brændende Kys i hver en Aare, som om det havde truffet hendes Læber“ og et Kys paa hendes Slør vilde neppe kunde have frembragt en saadan Virkning paa hende, men vel et paa hendes Pølker; overhovedet kan Anmelderen ikke være enig med Hr. Oversætteren i den Paastand, at et Kys paa en støn Piges Pølker bør kaldes væmmeligt. Der gives saa mange Menneſker, ja selv Damer, der ikke engang væmmes ved at lade sig slikke i Ansigtet af Hunde og Katte, et Viebhaverie hvori Refr. maa tilstaae ikke at kunne finde Smag, at det ikke engang med Grund kan findes anstødeligt, at en ung, syrig Mand, i et varmt Vieblik, trykker et Kys paa en elsket Piges sagre Pølker. Bogen, der er godt trykt og paa hvibt Trykpapiir, i Wb. Christensens Officin, faaes for 15 mk. paa Byens Boglader, og hos Forlaggerinden paa Østergade No. 53.

II.

I forrige Uge er, fra Hr. Fabritius Tegnagels Presse, udkommet et Skrift under Titel: Den sanddrue Kirkegaard i Udenlandet, eller dens Gravskrifter paa dansk, udgivne med afseende Læsning til Nytaars-, Fødsels- og Brudegave for Resten af det nittende Aarhundrede. (160 Sider i 8dd.) Om dette Skrift kan med Sandhed og uden Smiger siges, at det svarer til sin underlige Titel, hvilket ikke lader sig sige om mange andre Skrifter, og i en vis Penseende udmærker det sig tillige ved Originalitet. Til Prøve henlættes her følgende Gravskrift over en ung Dame, der maa have været en stræng Kritiker:

„Ja hun som tit et Hovedstøi,
 Snart med et „D!“ snart med et „Jøi!“
 Gav Dem Enhver;
 Poet især.

Denne er en af de korteste; den strax efter denne følgende, i Samlingen Side 12, er længere og i bedre Ritm; den lyder saaledes:

„En Dreng paa nitten Aar,
 Der purrede sit Haar,
 Og gierne brugte Du,
 Men altid Eden Sku;
 Som Modgussnit, Tobak,
 Bar Meer. end yde Tak
 Tit Gud, og agte den,
 Der var hans bedste Ven,
 Git her, sig selv ei lig,
 Meer fattig, end just rig,
 I Dødens mørke Hiem
 Da denne sagde: „Stem
 „Dit Haar, Dit Du, Din Sku
 Ei bruges meer de nu.“

Dr. C. D a s s e l.

(Meddeelt.)

Herredet i et foregaaende No. (29) af Conversationsbladet har det været bemærket, at Hr. Dr. Johansen, Dr. Dassel og Pastor D. L. Höpffner, A. af D., vare de Præster, der erholdt de fleste Stemmer ved St. Petri-Kirke Menigheds Stemmevalg den 16de f. M. Den første skal have erholdt 232, den Anden 162 og den sidstnævnte 147 Stemmer. Den ene af disse Herrer, C. Dassel, Præst i Stadthagen, en Stad i det Schaumburg-Lippe-

pefle Grevskab Schauenburg, var forbeelagtigen bekjendt som Forfatter til det i sin Tid agtede Børneskrift: „Den Gutmannske Families Reiser“ men har i den senere Tid som theologisk Skribent ikke fundet saa gunstig en Modtagelse. Et af hans for nogle Aar siden udkomne Skrifter: „Ueber den Verfall des öffentlichen Religions Cultus in theologischer Rücksicht“ von Dassel, VIII, og 199 Sider, hos Wagner i Neustadt, omtales paa følgende Maade i „Auszug aus dem Magazin für christliche Prediger, herausgegeben von Dr. Amon“:

Forfatteren af denne, med Klarhed og Folgerigtighed ubvirkelige, Tanke om en yderst vigtig Gienstand er selv en Præst, bekjender sig, som det synes, til den kantiske Moral, betragter Religion og Kundskab om Gud kun som Middel ikke som Dødsmeed, holder Christendommen for perfektibel og den indre moraliske Religion for ganske uafhængig af den positive, og af den udbortes Cultus. Efter en udførlig Fremstilling af Grundene til dens Forsald (i hvilken kun den vigtigste, nemlig Fjættens Troen paa den christelige Aabenbarings Gudsdommelighed er forbigaaet) forubfiger han den hele Cultus og Kirken overhovedet sin totale Ende, vil, at Præsterne selv besordre Principet af deres Tilintetgjørelse, og aabner os da følgende trostelige Udsigter: „Søndagen vil gaae ind til Bedste for Deconomien, og til Gavn for den saa ofte ved den forførte Ufhyld; Menesneffene ville blive hinanden mere lige i Religion (fordi den mangler Alle!)“ og kun troe paa politiske Ceders Kraft; Staten vil ganske indbrage Kirkens Godser, og besætte Kirkepladserne med Colonister; de gamle Sprogs Studium og Universiteterne blive overflødige, fordi Staten kun behøver Soldater, Jurister og Læger; istedetfor Kirken træder Skolen, og et aarvaagent Politie, Daab og Bielse ophører, og den sidste saameget mere, da det efter Moralen desuden er illegitimt, hvor længe Manden forbinder sig med sin Kone, og om han har een eller flere Koner.“

Efterat have anført disse Dr. Dasfels egne Udttringer i hans Skrift Side 168, sluttter Recensenten med følgende Bemærkning:

Elige Frugter lover Nationalismens Rundskaabstræ, herlige
Sobomsabier for os og en lykkelig Efterverden!

(Til Redacturen af dette Blad er ogsaa indsendt en større Op-
sats med den Overkrift: „Quintessenz af Dr. Johansens theo-
logiske System, uddraget af hans trykte Skrifter“ og Redact. venter
 blot paa at erholde Forfatterens Navn opgivet, hvilket han anseer for
nødvendigt at kjende førend han kan meddele den i dette Blad.)

T h e a t r e t .

Viele Menschen lieben am meisten den Umgang und viele Zuschauer am
meisten die Schauspieler, wo sie sich mit ihrem Hausmanns Verstande
durchsetzen können.

T. L. Secha.

Lørdagen den 23de December: Den ietfindige Løgner,
Efterspil i 3 Acter, af Fr. L. Schmidt, oversat af Hr. Kammeraad
Thorsten. Dette, forresten ret underholdende og moersomme, Styk-
ke laborerer vel stærkt af Usandsynligheder, og de fleste af Felix
Sanddrues Løgne, ere altfor drøie og haandgribelige. Udførelsen
var ret helbig. Hr. Stages Behandling af Hovedrollen er
især meget helbig, og Politiintendanten fremstilles med meget Liv
af Dr. Ryge. Johanne og Florine vare nye besatte med Damerne
Eisen og Andersen, der begge havebe deres Roller; kun sy-
nes den sidste endnu at kunne give sin Florine mere Overgivenhed
og jovial Lethed. — De øvrige Roller bleve alle upaafølgelig ub-
førte; men Hr. Liebe kunde identviol ved større Varme og Hjer-
telighed endnu have Advocat Loders mere end han gjør. — Derefter
opførtes en Entrée, og til Slutning: En Times Egteskab,
Syngespil i 1 Act af Etienne, oversat til D'Alayrac's Musik ved
H. T. Bruun. Denne interessante Operette maa fremstilles med
megen Kinhed og Lethed, dersom den ikke betydeligt skal tabe. —

Fr. Frydenbahl er en ypperlig de Marce, og bringer hese Pusets Lunger i Bevægelse ved sin naturlige og høist comiffe Læter. — Mr. Clemensen var ret heldig som Elise, og foretog sit Syngepartie, der ligger vel høit for hendes Stemme, med Smag. Mindre heldig var derimod Mr. Nielsen i Constances vigtigere Rolle, der fordrer mere Føinbed, Gracie og Bøthed. — Disse Egenskaber saanedes ogsaa tildeels hos Dhr. Kirchheiner som Germeuil og Zinct som Saint Ange. Iøvrigt gav Fr. Zinct sin interessante Rolle dog med en vis Frihed; kun eguede hans Extrerieur og især hans første Paaklædning sig ikke for samme, og sin smukke Aria udelod han.

Mandagen den 27de: Apothekereren og Doctoren, Dødsrette i 2 Acter. — Fr. Enholm synes under sin Forklædning som Fruentimmer at gjøre vel meget af det; men han kjender sine Føls, og hans Krumpriing og kjæln Attituder belønnes steds med et stormende Bisald. Stykkets Udførelse er omtalt i No. 18 og 25 af dette Blad.

Tirsdagen den 28de: Valerie, Skuespil i 3 Acter af Scrite og Melville, oversat af Skuespiller Stage. — Dette ret vakkre Stykke, der især høves ved Mr. Werschalls elskværdige Fremstilling af Hovedrollen, gik i det Hele med heldigt Ensemble. Der efter gaves Entreen: Den unge Hørvinde, og til Slutning Kogebøes forslidte Rødstykke; Skuespilleren imod sin Willie eller Comœdien paa Landet, hvis Original egentligen er af den franske Theaterfribent: Derwigny. — Fr. Sals der forresten er en brav Brant, er steds i Forlegenbed med at udfylde de kjedsommelige Pauser, der opstaa ved Dalbys Omklæninger. — Hvad Fr. Rosenkildes Dalby angaaer, da vil Mestgjerne give ham hans Gaardskarl, Haarskjærer, Theaterpoet, Souffleur, Musikan, Pynktone og Kroemand, tilfammentagne, for den ene udmærket heldige Fremstilling af den italienske Machine mester, der har ægte, parodist, Kunstværk.

Onsdagen den 29de: Den lille Rødhætte, Trøllspil i 3 Acter. Udførelsen er omtalt i No. 14 og 25 af dette Blad.

Torsdagen den 30te: Skuespiller-Selskabet eller En Dag paa Theatret, Trøllspil i 5 Acter, frit oversat efter Lebruns tydske Bearbejdelse af Delavignes Original: Les Comediens, med en nye, forhen ikke opført, Prolog. En Recension over Udførelsen af dette ret interessante Stykke skal vorde meddeelt i det følgende No. af dette Blad.

Fredagen den 31te: Preciosa, romantisk Drama i 4 Acter af P. A. Wolff, oversat af J. C. Bøye. Dette Stykke gik i det Hele, med Hensyn til sin nuværende Besætning, der ikke i Set og Alt kan kaldes heldig, meget godt. Chørene vare fortræffelig indledede; men vor 32a intonerede ikke aldeles reent i den skønne Romance, som hun ved denne Forestilling foretog for Preciosa. — Det nye Aars Forestillinger skulle vorde anmeldte i det næste No.

Kjøbenhavn.

Fortalt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist, Møntergaden Nr 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. G. Proft.

Liesbagen d. 11te

No. 34 og 35.

Januari 1825.

M o s a i k.

I Mandags blev med stort Følge og under Kanoners Løsning begravet Danmarks første og ældste Admiral Johan Peter Meuzel, første Deputeret i det Kongelige Admiralitets og Commissariats Collegium, Ridder af Elephanten, Storkors af Dannebrogen og Dannebrogsmænd. Han døde den 4de Januar i en Alder af 89 Aar. Som Commandeur-Capitain og Equipagemester paa Dokken blev han den 22de Mai 1782 optaget i den danske Adelsstand. Iblant hans store Liigsfølge saaes blandt andre Stormænd Deres Excellencer Geheime-Statsministrene Grev Schimmelmänn og Kaas. Liget blev bisat i Holmens Kirke.

Paa Søndag den 16de Januar agter den i dette Blad oftere omtalte berømte Orgelspiller, Hof-Organist Bartel, at lade sig høre i Belliggeistes Kirke om Aftenen Kl. 7, og vil sikkert ogsaa her hos vort kunstynbende og musikkelskende Publikum finde det talrige Besøg og den høfdrænde Erkjendelse, som hans udmærkede Talent har erhvervet sig overalt, hvor han før har ladet sig høre.

Det Stockholmske Blad Argus den 23de medder følgende: „Deres Majestæter Kongen og Dronningen, og Deres Kongelige Høiheder Kronprindsen og Kronprindsessen, tilbragte Juleaften en familie. En Mængde store og smaa Gulegaver stulle og være

blevne ubbeelte. I blandt andre nævner man et Gavebrev for Livstid til Frue Grevinde Wetterstedt paa det skønne Landskab Matchof ved Dyrehøgen, som Hans Majestæt for fire Aar siden havde tilkjøbt sig.

I Paris er nu anlagt et Hønsfabrik. Man udrunder nemlig Eg ved Hjælp af Dampvarme, og dette Udrukningskuespil kan enhver faae at see for sine Penge. For at gjøre de forskjellige Udviklingsperioder ret bestuelige, lægger man Eg under et Glas. Man kan nu, det vil sige, en Maaned i Forveien, bestille et Antal Kyllinger i Fabriket.

Det er et mærkværdigt Særsyn i denne Tid, at i ikke faa Stæder i Europa, s. Gr. London, Paris, Hamborg, Darmstadt &c., bygges med en forsken næsten ukjendt Iver. I den sidste Stad opføres en catholsk Kirke, hvis Kuppel kommer til at hvile paa 28 Søiler, og som vil koste 70,000 Fl. Paa Slottet Windsors Istante sættelse arbejde dagligen 600 Mennecker, og man troer ikke at de blive færdige førend efter 6 Aars Forløb. Denne Byggelyst er maaske en Følge af de ledige Capitaler, som igjen ere en Virkning af Standsningen i Handel og Vandel.

Til de forenede Staters mærkelige nyere Beslutninger hører: Dødsstraf for Duellanten, Ophævelse af Fængselsstraf for Skyldnere; Skatter, som Pebersvende over 35 Aar maae svare.

L i t e r a t u r.

Oversigt af de i Danmark udkommende Tidsskrifter.

(Fortsat fra No. 21)

VI.

I forrige Aar begyndtes et nyt periodisk Skrift under Titel af: *Ceres*, en uddalgt Samling af nye og yndede Fortællinger,

Sagn og Eventyr, samt Charaktertræk m. v. af fortrinlige Forfattere; udgivet af F. M. Lange. Med det i disse Dage udkomne 6te Hæfte er dets andet Bind sluttet. Udgiveren sørger især for at fæste sine Læsere Underholdning ved et afvekslende Valg. Saaledes finder man saavel Fortællinger fr. Kinds interessante: Juliette eller det hemmelige Ægtekab, og Laurens: Min Udflugt i Verden, som Digte fr. Reisen til Rom efter Tegner, Mialis og Kanaris, af Schaldemose; og Charaktertræk fr. et Fragment af Conferentsraadinde Bruns UngdomsErindringer; og Eventyr fr. Washington Irwings fortræffelige Taatgilde. Anmelderen vil kun raade Udgiveren ikke at afbryde Fortællingerne saaledes som fr. Laurens Udflugt i Verden, eller det galliske Fængsel, i flere Hæfter, da Pluraliteten af Læserne neppe ynder slig Deling, der svækker Fortællingens Interesse og foranlediger, at slige Brudekrykker, saavel i Maanedsskrifter som dog især i Dagblade, oftest aldeles overspringes. — Som en Prøve af Oversættelserne meddeles her af femte Hæfte Irwings interessante Skildring:

Min Mosters Eventyr.

„Min Moster var en Kone af stærk Legemsbygning, kraftfuld Mand og megen Beslutning. Man kunde kalde hende en sand Mandkvinde. Derimod var hendes Mand liden, tør, svagelig, saare søgtmodig og stille, og stiet intet Parti for min Moster. Man bemærkede, at han, fra sit Sivtermaal af, svandt hen Dag for Dag. Sin Kones overvældige (?) Mand kunde han ikke taale, den blev hans Undergang. Min Moster bar imidlertid al mulig Omforg for ham, antog Halvbelen af Stabens Læger, til at skrive Recepter for ham, lod ham strengt følge alt det Foreskrevne, og gav ham saamegen Lægedom ind, at et heelt Sygehuus dermed kunde været helbredet. Altsammen forgjæves. Det blev flattere med min Farbroder, jo mere Lægedom og Opvartning han fik, indtil han endeligen forsøgede den lange Liste over Ægtekandsoster, der piintes ihjel ved altfor stor Omhyggelighed.“ — „Og saa lod hans Mand sig tilskynde for hende? Ikke sandt?“ spurgte den spørgelystne Petre, der ogsaa havde øvet sin Spørgesærdighed paa den forrige Fortæller. — „Det vil De faae at høre!“ svarede

Fortælleren. „Min Møster tog flent paa Wei, over sit gode
 skakkels Mand's Død. Maaſkee ſolte hun nogle Samvittigheds-
 nag over, at hun havde givet ham ſaamegen Lagedom, og plejet
 ham ned i Graven. Tilgemaagde gjorde hun Alt, hvad en Enke
 kunde gjøre, for at hadre hans Minde. Hun ſparede ingen Pen-
 ge, hverken paa Antallet, eller Koſtbarheden, af ſine Sorgenſaa-
 der; hun bar et Miniaturbillede af ham, ſaa ſtort ſom en liten
 Goltſtipe, og havde i ſit Sovelkammer hængende et Billede af ham
 i Begemſtørrelſe. Helv Berden havde hendes Opførelſe til Elver-
 ne; og det var afgjort, at en Kone, der ſaa højligen hængte den
 ene Mand's Eftermale, vel havde fortjent ſnart at ſaae ſig en
 Anden. — Ikke længe efter opſlog hun ſin Dør i et gammelt
 Landſted i Derbyſhire, hvilket i lang Tid var holdt i Orden blot
 af en Forpaltter og en Huusholderſke. Hun medtog de Fleſte af
 ſine Tjeneftefolk, fordi hun fremtidigten vilde opholde ſig der meſt.
 Huſet ſtod i en eensom, vild Deel af ſamme Grevſkab, omgivet af
 Derbyſhires graae Høie, paa hvis høieſte, ſkaldede Punct, til Dø-
 ved: Udſigt, en Morder var hængt i Rænker. — Tjeneftefolkene
 fra Staden vare ganſke ude af ſig ſelv af Frygt, ved Tanken om,
 at leve paa ſaadant et ſkygt Sted, der ſaae ganſke hederſt ud;
 iſær yttrede dette ſig, naar de om Aftenen kom ſammen i Borg-
 ſtuen, og gjensidigen udvekslede de Bemærkninger, ſom de Dage
 igiennem havde gjort, om alle de Spøgeliſche Histoier, man havde
 fortalt dem. De vare bange for at gage alene igiennem de
 ſtumle, mørke Værelſer. Kammerpigen, der var beladt med Ræ-
 vetiſſelbe, erklærede reent ud, at hun ikke kunde ſove ene om Nat-
 ten, i ſaadant en „gammel Bygning ſom denne, hvor det rumle-
 rede ſaa uſtøieligt“, og Laſaien, et godmodigt ungt Menneſke, an-
 vendte alt Muligt, for at troſte hende i den Henſeende. — Denne
 Huſets eensomme Beliggenhed syntes endog at volde min Møſter
 nogen Bekymring. Inden hun derfor gik tilſengs, underſøgte
 hun omhyggeligen, om oſſaa alle Døre og Vinduer vare tilbørlig-
 gen lukkede; laafede egenhændigen for Soluſet, og tog med ſig
 paa ſit Værelſe Nøglerne, tilligemed et Styrin, hvori vare Pen-
 ge og Taveler; thi hun var en paapassende Kone, og havde ſelv

med Afting. Efterat hun havde lagt Nøglerne under sin Hovedpude, og ladet sin Kammerpige gaar, satte hun sig til sit Toilet, for selv at bringe sit Haar i Orden; thi da hun, trods Rummeren for sin Mand, endnu var en frisk Enke, var hun ikke liden Omfarg for sit Udortes. Saaledes sad hun en liden Stund, og besaae sit Ansigt i Speilet, først paa den ene, saa paa den anden Side, som Damerne pleie at gjøre, naar de ville overtyde sig, om de have seet godt ud; thi en pyntelig Herremand fra Nabolaget, med hvem hun allerede som Pige steds havde været sammen, havde idag budet hende velkommen i Egnen. — Paa eengang hørte hun Noget rørte sig bagved — hun saa sig hastigen om paa alle Kanter; men der var Intet at mærke — Intet, uden det skigt malede Billede af hendes salig Mand, hvilket man havde hængt der paa Bæggen. — Hun helligede hans Minde et dybt Suf, som hun var vant, naar man i Selskab talede om ham; og derpaa ordnede hun sit Nattøi, imedens hun tænkte paa Naboe-Aktsmanden. Hendes Suf fik en Gjenlyd, eller meget meer et Svar, af et langt, tungt Aandedrag. Atter saa hun sig rundt omkring, men kunde atter ikke opdage Noget. Hun skrev derfor denne Tone paa Blåstens Regning, der peeb igjennem Rottetullerne paa det gamle Huus, og blev veligen ved at sætte Papirstrøkker i Gaaret, da det med Et foretom hende, som om det ene Die paa Møleriet bevægede sig. — „Dg dog sad hun med Ansigtet bortvendt derfra?“ indvendte Historiefortælleren med det forrevne Hoved: „Allertjerefte!“ — „Ja, min Herre!“ svarede den Anden tørr: „hun sad med Natten til Møleriet, men havde Gjenfinnet deraf i Speilet for Diet. Kort, som jeg før sagde, hun bemærkede, at det ene Die bevægede sig paa Billedet. De kunne let tænke, at en saa sølsom Omstændighed indjog hende en ikke liden Stræk. For imidlertid at være vis om Tingen, holdt hun den ene Haand for Ansigtet, som om hun vilde afstørre dette, men saa igjennem Fingrene, og slottede Lyset med den anden Haand. Lyset skinnede lige paa Diet, og afspeilede sig deri. Hun var vis paa, at det bevægede sig. Ja, det syntes endog at give hende et Blik, ligesom hendes Mand, imedens han levede,

tidt pleiede at gjøre. En viebliklig Krampe greb hendes Hjerte; thi hun var ene, et Fruentimmer, og i en høist rædselsfuld Stilling! — Krampen gik imidlertid snart over. Min Møster, der var en i det Mindste ligesaa bestemt Person, som Deres Farbroder, min Herre, blev snart rolig og befindig. Hun blev ved med sin Natdragt, nynnede endog en Vise ved sig selv, og sang ikke en Note falsk. Ligesaa tilfældigen stødte hun en liben Kasse omkuld, tog Lyset, og løstebe det Ene efter det Andet, der var sat ned, op igjen af Gulvet, ja løb endogsaa efter en rund Naalepusde, som var trillet ind under Sengen; aabnede Døren, saae et Dieblisk ud i Forsalen, ligesom om hun var uenig med sig selv, om hun skulde gaae ud, eller ikke, og forlod derpaa roligere Bærelset. — Hun ilede ned af Trapperne, befalede Dyndet, at væbne sig med de første de bedste Vaaben, de kunde finde, satte sig i Spidsen for dem, og vendte flux tilbage med dem. — Hendes i en Hast hvervede Hær var anseelig nok. Forvalteren førte en rusten Muffedonner, Rudstøen en dygtig Jagtsvøbe, Lakaien et Par veldige Pistoler, Rokken en stor Forskjæretkniv, og Kjeldermesteren tog en Glaske i hver Haand. Min Møster anførte Fortraven, med et gloende rødt Stykke Jern, og var efter mit Skjøn langt frygteligere, end Nogen af de Andre i Toget. Kammerpigen, der ræddedes for at blive ene tilbage i Folkestuen, udgjorde Bagtroppen, lugtede til et Glaskeflaar med flydenbe Salmiak, og udtalede stammende sin Frygt for Vanden, — Vanden! sagde min Møster, med Fasthed: paa dem vil jeg ei engang svide Knebelssbartet. — Hun traadte ind i Bærelset. Alting var roligt, og aldeles som da hun havde forladt det. Hun nærmede sig Maleriet. — Tag dette Stykke ned! raabte min Møster. Et dybt Suk, og en Lyd som Klappen med Tænderne, gik ud fra Billedet. Tjenestefolkene fore tilbage, Pigen udstødte et Skrig, og puttede sig i Angesten bagved Lakaien. — Strax! befaler jeg; raabte min Møster atter, og stampede derhos lidt med Foden. — Maleriet blev taget ned; og, ud af et Rum bagved, hvor før havde staaet et stort Stuenur, tråd man frem en bredskuldret, sortklækket Karl, der havde hos sig en Kniv, saa lang som min Arm, men

der nu skjæbde over hele Kroppen, som et Espeløv." — „Naa, hvo var det da? dog vel ingen Mand, skulde jeg tænke?" afbrød den Spøgesjere. — „En Postkarl," svarede Fortælleren, „hvem den rige Enkes Formue havde stukket i Dinene; eller, megetmeer: en maroderende Tarquin, der havde sneget sig ind i min Mesters Bærelse, for, naar Alle sov, at komme hendes Pung, og plyndre hendes Juvelskrin. Med eet Ord: det var en Landstryger, en forløben Bediggjænger, der forbum havde tjent i Huset, og nu var bleven bragt med til at bringe det i Orden til min Mesters Modtagelse. Han tilstod, at han havde benyttet sig af den skjulte Plads til sit skjændige Forehavende, og havde laant det ene Die af den satig' Herres Billede, for at reeognoscere ud igjennem Aabningene." — „Dg hvad gjorde man ved ham? Hængte man ham?" spurgte Spørgeren. — „Hænge? Hvorledes skal det blive muligt?" raabte en Lovhyndig, med bukkede Diebryn og en Drenase! „det var jo ingen halsløs Gjerning, intet Røveri, intet mordisk Anstreb, intet voldsomt Indbrud, ingen..." — „Min Master," vedblev den Fortællende, „var en Kone af Forstand, og duelig nok til, i sit Huus selv at haandhave Retfærdigheden. Desuden havde hun saa sine egne Ansættelse af Reenlighed. Hun lod derfor trække Gæsthyven igjennem Vandestedet, for at tvætte alt Dødt af ham, og derpaa tilhørligen tørre ham, med en dygtig tør Prygl." — „Dg hvad blev der siden af ham?" spurgte den Besvister. — „Det veed jeg ikke saa noie. Jeg troer nok, at man har sendt ham paa en Omvendelsesreise til Botanybay." — „Dg Deres Master?" spurgte meerbemældte Mand: „jeg vil vædde paa, at hun har siden ladet Kammerpigen sove hos sig." — „Det just ikke, min Herre; men noget Bedre. Hun gav kortester den bjærve Herremand sin Haand; thi hun indsaar rigtignok, at det var en sartlig Sag, at sove ene paa Landet." — „Deri havde hun Ret!" bemærkede Spørgeren, og nikkede siffigen derved; „men det er mig ret fatalt, at de ikke have hængt den Karl."

Dette Hæfteskrift, der trykkes meget godt paa Hr. Boghand-
ler Steens Forlag hos Hr. Fabricius Tegnagel, er i Forhold til

sit Omfang, det billigste af alle vore Maanedsskrifter, og kostet kun 3 Mk. Hæftet.

Den indbyrdes Underviisning.

Ingen har holdt en større Lovtale over den indbyrdes Underviisning, end den berømte Lærde Korai, som i Politiske Formaninger til Høflenerne siger:

„Den indbyrdes Underviisning vil bantyse fra alle Forleslag den virksomste af alle Aarsager til Tyranniet, Uvidenheden.“

Benjamin Franklin.

(Meddeelt.)

Denne berømte amerikanske Resident i Paris (der fra Bogtrykker af blev Minister-Resident) gjorde følgende Gravskrift over sig selv:

Legemet af:

Benjamin Franklin, Bogtrykker,

lig Bindet af en gammel Bog

Hvis Indhold er afsnyttet og den gyldne

Titel udslettet,

ligger her, for at måske Dørene:

Den Bænk vil derfor ikke gaa tabt:

Thi det ved Han, det skal eengang

endnu træde for Lyset,

i en nye langt skønnere

Edition,

Gjennemseet og forbedret

af Forfatteren!

For te g n e l s e

over de fortrinligste musikalske Instrumentmagere i Kiøbenhavn.

(Meddeelt.)

(Det vil maaske ikke være aldeles uden Interesse for Musikyndere at see en Fortegnelse over de forskjellige musikalske Instrumentmagere her i Hovedstaden, med Opgivelse af deres Bopæle.)

a) Pianoforter.

1) Marshall, Nørregade No. 179, forfærdiger de bedste tafelformige Pianoforter. 2) Richter og Belmann, Kristalgaden No. 50, hvis Flügel-Pianoforter i Særdeleshed yndes meest. 3) Høshagen & Neelsen, Store Kongensgade No. 63. 4) Melbye, Compagniestræde No. 66. 5) Gade S. N., Bimmelskædet No. 21. 6) Gade T. N., Borgergaden No. 179. 7) Petersen, Springgaden No. 28, forfærdiger samtligen tafelformige Pianoforter, de tre sidste ogsaa Guitarrer og Harper.

b) Harper, Violiner, Brastøker og Violonceller forfærdiges af

1) Commereceraad, Mechanikus og Dannebrogsmænd Marstrand i Silkegade No. 45. 2) Hjort i Pilestræde No. 83.

c) Blæsende Instrumenter af Træ forfærdiges af

1) Dannebrogsmænd Lærshoff i Sølvgade No. 415. 2) Schousboe i Gøttersgade No. 352. 3) Lund i Røstegaden. 4) Lortsen, Fløitenist, forfærdiger Fløiter af fortrinlig Godhed, boende i Dybensgade No. 177.

d) Blæsende Instrumenter af Messing forfærdiges af

Kastling, Lybengsgade No. 172.

e) Orgeler af

Orgelbygger Døppenhagen, Frederiksberggade No. 138⁹.

Sammenligning imellem det Weimarske og det Kjøbenhavnske Theaters Forhæng.

(Meddeelt.)

Profesor Thouret malede Theatrets Forhæng i Weimar, forstillende derpaa en eneste Figur, men denne svævende og bevinget; Poesien, gylben, efter de græske Digteres Udsagn, gylben i sit Mælerie. Den svinger sig, med en Lyra ved Siden, hvis lette Løse Bånd omflagre den, i den ene Haand den tragiske, i den anden den comiske Maske, i Høiden. Bakkert! Selv denne Digtekunstens Opfart er saa allegorisk, at der neppe kunde vælges en mere passende Allegorie for en Theater-Forhængs-Figur.

Figuren paa det Kjøbenhavnske Theaters Forhæng er ikke andet, end et Billebe, som optrulles med Lærredet, hvorpaa det er malet. Den bliver altid paa den samme Plet, og er uskikket til at svinge sig i Beiret; den giver ei meer at tænke, end man seer. Ja! var det endda en af de herculanske Dandservinder, som, let svævende, ynligt bevægede Hoved, Hænder og Fødder. Da kunde Forhænget synes at være fyldt; en Skytsaand, tumlende sig i Lusten, beherskende det umaalelige Rum. Nu derimod er det øde og tomt. Unskelligere end denne intetfigende Figur, havde derfor nok en stor Composition været.

D * * * *

(Man erfarer med Fornøielse, at et nyt Forteppe til Mellemacterne er under Arbeide hos Hr. Theatermaler Wallich, og skal være bestemt til at benyttes forstegang ved Forestillingen Lørdagen den 29de Januar, i Anledning af Hans Majestæt Kongens høie Fødselsdag. For nærværende Tid benyttes et smukt Dagtappe, der blev malet til „Tycho Brahes Smaadom“ og som forestiller Frederiksborg = Slot.)

Concert.

V.

For Fuldstændigheds Skyld anføres her den Concert, som den blinde Tenorsanger Vilhelm Bürow den 8de fr. M. gav paa det Kongelige Theater med Understøttelse af Capellet, under Hr. Professor, Ridder Schalls Anførsel. Bürow, egentlig en polsk Adelsmand, havde alerebe i forrige Foraar givet en Concert paa Hofteatret, men under sit Ophold her i hele Sommeren, profiteret meget af Sibons Undervisning, hvilket ogsaa tydeligen sporedes ved denne hans sidste Concert. Hans Tenorstemme er ret behagelig, men svag, og han synger med Udtryk og Følelse. Selvsigt foretog han en Fjøn Romance af Spohr, med Guitar-Accompagnement. Foruden denne udførte han, ogsaa ikke uden Held, en stor Aria med Chor af Rossinis *Jelmire*, og en anden med Recitativ af samme Componists *Torvaldo*. Lillige sang han med Hr. Jda Wulf en stor Duet af Rossinis *Armida*. Denne talentfulde unge Sangerinde foretog med udmærket og fortjent Bifald en Aria med Chor af den forhen nævnte Opera *Jelmire*, med Accompagnement af Harpe, der ret godt udførtes af den unge Gartsen. — Af Instrumentalnummere hørtes to smukke Duverturer, en ældre af Mehuls *L'irato ou l'emporté* og en nyere af Hummel. — Hr. Capelmusikus C. Mohr udførte med fortrinligt Held og stort Bifald en Violin-Concert af Maurer, og Hr. Schwarz med Kraft og Følelse Hummels Rondo brillant for Pianoforte; men Rosinen i Pessen lagde Md. Bürow ved paa tyds at fremføre Schillers Digt: Barnemorderken, hvorefter kun kan siges, at Madamens Declamation var under al Kritik. Man erfarer, at Publikum i den Aftenunderholdning, der næstkommande Onsdag gives paa Hofteatret af Hr. Liebe og Rosenkilde, vil faae Leilighed til at høre dette meget vanskelige Digt declameres paa dansk af Hr. Nielsen.

VI.

Lørdagen den 1ste Januar gav Hr. Capelmusikus Frederik Funck en Instrumental- og Vocal-Concert paa Hoftheatret, der var talrigt besøgt. Hr. Funck har ikke alene her, men ogsaa paa sine Kunstreiser, vidst at gjøre sit udmærkede Talent gældende som en udmærket Violoncellist, og viiste sig ogsaa som saadan i denne Concert. Han udførte i samme en bekjendt Violoncelle-Concert af Bohrer, et saakaldet Schweizer Thema, med Variationer af Lafont, egentligen componeret for Violin, og et kort Divertisement for Violoncel, hvori et Thema af Rossinis Gazza Ladra med Smag var arrangeret af Concertgiveren selv. Kunne man, med Hensyn til Compositionen, end ikke tillægge nogen af disse kort Bærd, og fra denne Side betragtet, hellere have ønsket at høre en af Bernhard Rombergs eller Bohrer's nyeste Concerter, vilde det paa den anden Side være ubilligt at nægte, at hint Valg netop i høi Grad var egnet til at give Kunstneren Lige-
lighed til at lægge sin sjeldne mekaniske Kunstfærdighed, Lethed, Kraft og Sikkerhed paa en glimrende Maade for Dagen. Foruden Carl Maria v. Webers Ouverture til: Der Beherrscher der Gies-
ster, som Refr. hindredes fra at høre, og en Octet af Spohr, hvori Violinen og Waldhornet, der med sædvanlig Capacitet behandledes af
Dhr. Capelmusici Werschall og Andersen, især vare bes-
kjæftigede, gaves en ret smuk Vocal-Quartet af Rossines Mose, der med Held udførtes af Hfr. Brza, Md. Werschall og
Dhr. Binck og Cetti. Ligeledes hørtes en Duet af Meyer-
beers: Romilda og Constance, der med megen Smag blev fore-
draget af Hfr. Brza og Hfr. Wulf, hvilken sidste yndede unge
Sangerinde ogsaa med beundringsværdig Kunstfærdighed og Flejnt
Foredrag sang Sophias store Aria af Paers Sargino, med obligat Clar-
inet, der meget smukt blæstes af Hr. Capelmusikus Braunstein.

T h e a t r e t.

Ein jeder spreche frank und frei,
Wie's um das Herz ihm eben sey.
Was schlecht, dem giebt das Lob nicht Adel;
Was gut, dem schadet auch kein Tadel.

Gr. Rind.

Det nye Kars Forestillinger paa det Kongelige Theater aabnedes Mandagen den 3die Januar med: Christian den Fjerdes Dom, Drama i 5 Acter af Hr. Sæetoft. En temmelig udforsøgt Recension over dette interessante og ægte nationale Drama har Hr. meddeelt i No. 21 af Theaterbladets anden Aargang Mai 1822 og maa derfor her, for ikke at gjentage sig selv, fatte sig kort. Hovedrollen Kong Christian den Fjerde har en værdig Representant i vor sjældne Kunstner Dr. Ryge, og enhver anden Bemærkning til denne Charakteristik af hans Fremstilling vil være overflødig. Den anden ikke mindre vigtige Rolle i Stykket Christopher Pataemon blev fremstillet af Hr. Pass paa en Maade, der gjorde denne tænksumme og sluttige Kunstner Vre. Hr. Pass kun ved fortsat usfortrøden Iver stræbe at tilegne sig storre Adel, Værdighed og Gratie i sine Bevægelser og Gestus, mere Simpelt og derved Natur i sin Diction og overhovedet stedse ansee en maafløste stræng, men vist aldrig bitter eller ufhærlig Kritik, som et Beviis paa Agtelse for hans Talent, og ikke lade sig smitte af den stærkt græsferende fabelige Sot: flau og latterlig Fornemhed, der hos en Kunstner stedse bliver mere eller mindre Caricatur; vilde han derimod følge en Lessings Ytring om den sande Kunstner, der end hellere seer sig badlet end slet ikke omalt, da er det ingen Tvivl underkastet, at han ved fortsat Flid og Studium, understøttet af sit Talent og Charakteristiske Udvores, der i mange Roller er saa fordeelagtigt for Theatret, efterhaanden vilde have sig til et høiere Trin i sin Kunst, hvortil han vel stundom opsvinger sig, men hvor han endnu ei staaer fast. — Blandt de øvrige Spillende udmærkede Hr. Peger's fortræffelige Cæthrine Juul og Hr. Clausens Folkmar sig i særdeleshed, og Hr. Dielsen havde ved sin sjældne Diction Antonios ubetydelige Rolle.

Tirsagen den 4de: Lulu, Opera i 3 Acter af Gantelberg
Musiken af Kuhlau: den syvende Forestilling for fuldt Hus.
Ved at see et harmonisk Egtepar, der havde bivaanet alle de for
foregaaende Forestillinger af „Lulu“ ogsaa at overvære denne syv-
denbe, fuldt følgende Epigram Rest. ind, der her i flere Henseender
faar den meest træffende Anvendelse:

„Herr und Madame gebn beide nur gern in lärmenden Opern;
Er hört dort nicht sein Weib; sie nicht den lustigen Herrn.“

Onsdagen den 5te (for Løverdagssabonnerterne): Svend
Grathe, Tragoede i 5 Acter.

Torsdagen den 6te Slottet Montenero Opera i 3 Acter,
der nu er temmelig forspildt, og kunde ønskes forundt nogen Styk.

Fredagen den 7de: Den forstilte Taabelige eller
Landsbyepoeten, Pyspil i 3 Acter. Strykket og sammed
Udførelse er omtalt i No. 24 af dette Blad.

Lørdagen den 8de: Silkefistgen, et Genactsstykke
med en god Moral af Planard, oversat af N. T. Bruun. Udfø-
relsen af dette Stykke gik i det Hele med Liv og Runding, og
samtlige Spillende havde denne Ubetydelighed i en Grad, som
den forresten ikke fortjener. Derefter gaves Azemta eller de
Bilde, Syngespil i 3 Acter. Saavel Stykket som dets Udfø-
relse er omtalt i No. 22 af dette Blad. Mad. Winslow
udførte ved denne Forestilling Prosperes Partie og fik sig ret
godt ved Rollen, derimod mindre heldigt ved Syngepartiet, der
fordrer mere Smag; desuden er hendes Intonation overhovedet
sjelden reet. Dog gav hun sin Fremstilling i det Hele saa me-
get Liv og udførte sit hele Partie med saa megen Expression, at
man, naar hendes Spil ved fortsat Flid og Øvelse erholdes,
hvad det nu saa ganske mangler, Følelse og hendes Sang større
Reenhed og Smag, kan vente en heldig Prosperie af hende. —
Mad. Clemensen var en ligesaa vakker Azemta som sidst, kun
lidt koldere. — Hr. Solm og Kirchheiner udelode ved
denne Forestilling begge deres Rier, hvilket det musikfærdige Pub-
likum neppe var tilfreds med hvad Hr. Kirchheiners angik, da

den kun er sunget en eneste Gang. — Hr. Polms er derimod i en hver Henseende mindre interessant og kan passende udelades. — En Bemærkning i Almindelighed, der blev foranlediget ved dette Stykkets Udførelse, vil Refr. ikke tilbageholde, da den i flere Stykker vil finde Anvendelse. Skuespillerinder, der fremtræde i Mandfolleroller kunne ikke noksom anbefales Opmærksomhed paa deres udbortes Holdning, der her er dobbelt vanskelig at iagttage i et for dem uvant og fremmedt Costume. De fleste flade den ved en ufsjøn Bøining og fremstaaende Stilling af Knæerne, og en altfor trippende Gang, hvilke begge ligge udenfor det Skønnes Grændser.

Mandagen den 10de: Barberen i Sevilla, Opera buffa i 2 Acter, efter Beaumarchais, oversat til Rossinis Musik af N. L. Bruun. Ved denne Forestilling foredrog Hfr. Brza, der, som sædvanligt, udmærkede sig ved Hsøn Gang, frategnet Syngepartiets naive Charakter, der aldeles gaaer tabt i hendes Udførelse, med Bisfald en stor Aria af Rossinis Opera: La donna del lago, der var ret smuk, men hvis Totalindtryk slet forberededes ved den obligate Gagot, der ikke var heldig i sin Indledning. Desuagtet hørtes denne Aria dog sikkert i det Hele med større Fornøjelse end den forslidte Cavatine: Di tanti palpiti, af Tancredi, som Hfr. Brza ved Stykkets forrige Forestilling havde indlagt. Udførelsen af Stykket, der oftere er omtalt, gik med sædvanligt godt Ensemble.

(Udførelsen af Lysspillet „Skuespillersekskabet“ skal blive omtalt efter Stykkets næste Forestilling, der, som man erfarer, vil blive paa Mandag.)

Erklæring.

Indledning af at Hr. Søren Pempel i en lang Række i et af sine „Bierblætter“ som vore Naboer saa træffende kalde de-
lige Blade, og hvis Mening sandsynligviis skal være at nedbrø-

„Märhus Stiftstidende“ med Hensyn til den Roes, den i dette Blad efter Fortjeneste var tilbeelt som den interessanteste af vore Provindsialaviser, (en Paastand, som almindeligen deles her i Provinsstaden, hvor den holdes paa de fleste offentlige Steder, finder man det kun fornødent at erklære, at hiin Recension, der har tilveiebragt al denne Gurlumhei og Scandal, var nedskrevet aldeles uden Capitain Elmquists Vidende, og at den „Coartition“ hiin Avisfæjver snakker om, selgeligen ikkun finder Sted i hans egen tykke Hjærne. Recensenten skal forresten ikke undlade at see lidt ind til Hr. Søren Hempel, om han fulde vedblive at give Anledning dertil, og dersom det, med Formodning, fulde være Umagen værdt, hvilket man saa meget mindre haaber, da hans brave Collega i Odense nok vil spare Andre Uvilligheden.

Manders Amtstidende har i en anstændig Tone og uden Persontilbøjeligheder yttret sig i dette Anliggende og Rec. har i Stilberiet, som han haaber i samme Tone, givet sit Svar, hvilken derimod ikke kan ansees som passende til hiin oftbemeldte Avisfæjver, der ikke holder sig til Sagen men til Personer. Kjøbenhavns Stiftstidende har siden i en literarisk Krigscourer paa en lunefuld Maade gjort sig lystig over det Hele og vi istemme gjerne et: *Quel bruit pour une omelette!*

Berigtigelse.

Forfatteren af Dronning Margarethas Historie, omtalt i No. 32, er ikke Cand. Juris, men Cand. Phil.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Rønnergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

93

redigeret af H. E. G. Proff.

Frebagen d. 14de

No. 36.

Januari 1825.

M o s a i k.

I den Aftenunderholdning, der paa Onsdag den 19de gives i Hofteatret af Dhr. Liebe og Rosenkilde, Kgl. Skuespillere, og hvortil alle Billetterne allerede ere udsolgte, faaer Declamationens Yndere Velighed til at høre 6 Declamatører Dhr. Dr. Ryge, Nielsen, Liebe, Rosenkilde, Hass og Winslow junior, og ligesaa mange Declamatricer: Skuespillerinderne Andersen, Liebe, Torgensen, Wershall, Eisen og Riisen, og de fleste i forskjellige, deels alvorlige, deels comiske Digte, iblandt hvilke ere to af Schiller, fem af Dehlenschlaeger, et af Baggesen, et af Ingemann og et af Bessel. — Foruden samme gives i enhver af de tre Afsendinger tvende Quartecorier, og iblandt andre Pjønne firstemmige Sange, der udføres af Aldre. Wershall og Liebe og Dhr. Abraham og Rosenkilde, kan man vente Winters fortræffelige Composition af Schillers Elysium. Til Afsending declameres ogsaa tvende tydske Digte af Dhr. Dr. Ryge og Nielsen, og udføres trende Instrumental-Quartetter af yndede Componister.

I Anledning af Børsens to hundrebaarige Jubileum gav dens ældste Boutique: Eier Hr. Major Hoyer en Aftenfestivitet, hvor følgende af Lieutenant Garbrecht i denne Anledning digtede valkre Sang blev affjunget:

Me l. Kong Christian stod ved høien Mast.

Kong Christian sad med Haand paa Kind

I Axtels Bye;

Han saae de Suefker seile ind

Paa Axtels Rhed for snelle Wind;

— Da soer den Drot, saa kjær i Sind,

I Bredeus Bye:

— „Til Danmarks Gavn og Handels Glor

„Et Stot skal kneise her i Nord

Mod Eke!“ —

„Kom frem! du kjære danske Mand,

Med Mars i Arm!

„Kom frem! for Drot og Godeland,

„Og reis for valkre Handelsstand

„Et Stot ved Havets blanke Rand!

„Hæt i din Barm

„Blev Godelandets Flamme tændt,

„Har gjennem Tiden sledse brændt

Saa varm!“

I tvende Secter kneise her

Kong Christians Bælk,

Hver Axtels Borger fik det kjær,

Og Danmarks Sønnen siern og nær

Saae glad i Livets Morgenskjær

Kong Christians Bælk!

End kneiser Børsen stolt mod Eke,

En Dildts Gubbe i vor Bye,

Men — stærk!

Kong Christians Minde signe vi,

Vort Danmark troe;

Dg Dannebrogets Sønnen frie,

I Livets Baar, paa Gravens Stie,

De signe høit den Drot, som vi,

I Herthas Bøe!

Kong Christians Minde fædse staae,

Saa længe som de Blomster staae

Her groe!

Areis, gamle Bør! høitidelig

I Areis Bye!

Din Oldtids Kraft skal vise sig,

Du stande skal urokkelig,

Dig hilser høit vort Brydeskrig

Mod natlig Skye!

Areis høit mod fjerde Christians Hjem

Dg Danmarks Handel blomstre frem

paa nye!

Fra Kallundborg meddes, at den Smalle, som Mandagen den 20de Decbr. var afgaaet fra Aarhus, og om hvilken man Intet i mange Dage havde hørt, kom samme Dags Aften Klokken 7 lykkelig til Kallundborg, inden den stærke Storm begyndte. Smallefarten har, uagtet det stormende Veir, gaaet uafbrudt det hele Efteraar, da Fartøierne ere i bedste Stand og have fortrinligt Mandskab, og den sydvestlige Vind, som næsten bestandigen har hersket, er god fra begge Sider, saa at Smallerne endog, uden at krybse, kunne seile over. Ellers gjorde Stormen ogsaa der megen Skade paa Tøge, nedkastede Skorstene, og paa Landet omblæste Kornhæsse m. m.

Ryttaarsaften satte Ildløs i en Maltkølle af Træ hele Svendborg Bye i Skrak, og var den ikke snart bleven dæmpet, havde den halve Bye, maaske den hele, været i største Fare, da de voldsomme Rastevinde let kunde spredt Ilden til alle Sider; men Ilden blev dæmpet uden at komme igjennem Taget.

Flere Steber har man bemærket, at Barometret har staaet under Jordstjælv. Det er neppe rigtigt, at Barometmagerne sætte Jordstjælv paa deres Scale, da Jordstjælv kan komme ved klar og stille Luft, ligesaa ofte ved høit som ved lavt Barometer, og overalt ikke virker paa Nivået eller den ydere Luft, førend det har frembragt vulcaniske Udbrud.

Skibet Amsterdam Paquet, Skipper Dollner, bestemt fra Amsterdam til Kjøbenhavn, har, ifølge Breve fra Enkhuysen fra 21de Decbr., mistet et Anker paa Høiden af Krempel.

Det kgl. Søefort-Arkiv har nylig udgivet: „vorende Kort over den østlige Kyst af Island, fra Mulehavn i Hierabs Floin Bugt til Ingolfs Hofde Hul.“ Med dette Kort er den hele Omkreds af Island udgivet i 6 Kort, veiledet med særdeles udførlige Beskrivelser i 4 Dele. Nu arbeides der paa et General-Søekort over hele Island, som ogsaa indbefatter Færøerne til affaren og Andvningepunkter.

En engelsk Officier, som i Aarene 1821 og 1822 besøgte Egypten og Palæstina, fortæller i sin Dagbog følgende: „Jeg har hørt fortælle meget overordentlige Ting om en engelsk Dame (Lady Esther Stanhope), som syntes at være lidt forstyrret i Hovedet. Hun beboer et Kloster paa Bjerget Libanon. Indbyggernes der i Landet agte hende meget, og frygte hende endog. Hun bærer et stort Antipathi mod sine Landsmænd.“ — En engelsk Rejsende, drevet af Nysgjerrighed, gjorde forskellige frugtesløse Forsøg for at faae hende i Tale. Tilslidst anmodede han hende i en meget høflig Billet om Tilladelse til at see hende. Hun svarede med de Ord: „Troer De jeg er en Antik?“ Deres re. G. G. — Et Ujel, som var hendes Yndlingsdyr, løb bort og forvilde sig. Hun skrev til Paschaerne af Jerusalem og Aera om, at være hende behjælpelig i at opsoge dette Dyr. De udsendte Patrouiller til Hest i alle Retninger, men man fandt intet. Begge erklærede Damen skriftligen, at Eftersøgelsen var til Unytte. Paschaen af Aera lod med Brevet følge to Heste og et Muulæsel. Damen tilbagesendte disse 3 Dyr, og lod vide, at dersom hendes Ujel ikke blev fundet, vilde hun skrive desangaa-

ende til Storherren i Constantinopel. Paschaen sendte derfor ufortøvet 300 Ryttere med den Befaling, at sætte Ild paa alle Landsbyerne omkring Klosteret, saafremt Indlingskædet ikke inden en bestemt Tids Forløb var bleven tilbageleveret. Dette gjorde Birkning; Dyret fandtes og blev givet sin Eierinde tilbage. — Nogen Tid derefter tilmeldte hun Paschaen af Aera, at dette Væsel havde kastet et Føl, og at dette Føl lovede meget. Paschaen, istedet for at gjøre Gendebudet en Foraring, som Skik er, i Tilfælde af glade Budskaber, svarede ligesvem, at han var henrykt derover. Hun optog dette meget ilde, og bevidnede ham uden Slaansel sit Mishag. En Franskmænd af hendes Bekjendtskab blev fornærmet af Indbyggerne paa Libanon, og hun anmodede Paschaen om at sende en Militairexecution til de Landsbyer, som de Anklagede hørte til. Paschaen undslog sig derfor. Hun truede ham igjen med at ubvirke i Constantinopel en Befaling til at faae ham halsbugget. Nu sendte Paschaen 700 Ryttere, som afbrændte de Anklagedes Huse. — Araberne beundrede og agte hende. Hoab Tyrkerne angaaer, da frygte de hende, paa Grund af den grændselose Indflydelse, som de troe, at hun har i Constantinopel. Denne Amazone har gjort en Reise i Egypten med 30 Ryttere. Hun fremstillede sig, klædt som et Mandfolk, for Mahomed-Ali-Pascha, der reiste sig for at modtage hende. Det er en Ure, som han aldrig har viist Nogen. Man siger, at hun antager Titel af Dronning af Palmyra; dersom hun vedbliver i denne Galleskab, da kan det paadrage hende Ubehageligheder, uagtet Palmyra ikke er andet end en Samling af Ruiner.

(3. Av.)

L i t e r a t u r.

Oversigt af de i Danmark udkommende
Tidskrifter.

VII.

Det ældste danske Tidskrift, der nu i den lange Række af 30 Aar har holdt sig uafbrudt i Literaturens saa forskjellige og ofte

saar hoist ugunstige Perioder, er: Journal for Politik, Natur- og Menneske-Kundskab, der siden 1799 udgives af dens værdige Redacteur Dr. Professor D i n W o l f f, Archivarius ved det Kongelige Communitet. Dette Tidsskrift, der begyndtes i Aaret 1794, svarer ganske til sin Titel, og indeholder mange særdeles læseværdige og interessante Stykker, for det meste udbragte eller oversatte af de nyeste tyske, franske og engelske Skrif-
ter, især Reisebeskrivelser og Journaler; dog indeholder det ogsaa undertiden originale Meddelelser af Udgiveren, s. Ex. litteraire Notizer, Anmeldelser o. a. dsl. Det trykkes godt af P. D. R j o p p i n g paa Udgiverens eget Forlag. Sproget bærer vistnok en ældre Literatur-Periodes Præg, der nu snart er aldeles for-
sunden, og sammes Særkende er især en diær Fremstilling og stærke Kraftudtryk, der dog i comiske Stykker stundom er af en helbig Virkning. Som Prøve af Journalens Stil, meddeles her et almeen-interessant i det sidste Decemberhæfte indført Beretning, udbr. af Dr. Chr. Müllers i fr. A. i Altona udkomne Reisebeskrivelse: „Beethoven er maaske den største æsthetiske Tonekunstner. Hans dybtfølte Værker gaae deres Tidsalder langt forud; lige-
som Seb. Bachs Værker nu, efter 100 Aars Forløb, igjen blive frembragte af Forglemmelse, vil man ogsaa efter et saadant Tids-
rum igjen opvække hine af Graven. Udførlige af hans tidligere Værker har den slintbannede Verden forstaaet. I Wien forstaaer man ham maaske mindre end hos os, eller har allerede igjen for-
glemt ham.

Da jeg har sammenlignet Beethoven med Bach, vil De maaske lase noget Nærmere om dette besynderlige Genie. Win-
(. . . *) var det meget magtpaaliggende, i det mindste at see denne hendes Yndling — thi til at tale med ham var kun lidet
haab, da han, som De veed, er død. Hans Værker havde gjort os saa uendelig Fornøielse, at vi ikke kunde forlade Wien, uden
ogsaa at see den ubvortes Form af denne phantasterige Mand. Han
havde allerede indbudet os for nogle Aar siden, at besøge ham lige
til, uden at lade os irre ved Domme af Wienerne, der holdte ham

*) Fr. Dr. Müllers Datter, som rejste med ham.

for ikke rigtig klog. Vist nok sælde Wienerne ugunstige Domme over hans Egenheder og sære Manerer. At han er et Genie, indrømme de alle; men kun saa kjende ham. De, som kjende hans sunde Forstand, hans dabelfri Hjerte, bevidne det reneste Venstreb for ham. Saa meget er vist, han kjender ikke Verden, Høffet, Politiken, Forestillingen. Han lever i sin egen Kunstverden, i Tonernes Rige, som Monarch.

Ingen vidste, hvor han boede. Han var om Sommeren i Mødlingen, en Pjøn beliggende Landsby, tre Timersvei fra Wien. Da vi opsogte ham der, sagde hans Huusholterste, han var gaaen tidligt ud at spadser, og kunde komme tilbage om Aftenen, men maatte ogsaa først om tre Dage. Imellem Klipperne, bag et Sted med overhængende Granne, yndige Bjerg-Øgne ved den susende Bæk — udbrød jeg høit: saaledes maa det være, hvor Beethoven opholder sig; det er hans Charakter. Efter nogle Dage hørte vi, at han var flyttet til Staden, og løbe til ham. Han talede om de forfærdte Ting i Verden, om den flette Smag i Musikken, og med bidende Vittighed om Politiken. Paa mit Spørgsmaal om hans Pension, fortalte han, at da han var bleven kaldet til Kassel som Kapelmester, havde den Store lovet ham 200 Gylde, om han vilde blive i Wien. Men En af dem havde gjort Banquerot, den Anden brudt Halsen — den Tredie, Erkehertug Rudolph, hans Discipel, betalede ham hidtil sin Trediedeel. Hvad han havde lagt op, havde han mistet hos sin Broder; alligevel har han taget hans Son til sig, og opdrager ham som en Fader.

Ved en Forkjølelse havde han mistet sin Hørelse; rimeligvis fordi den, ved den uendelige Brug, var bleven den meest pirrede, altsaa svageste, Deel af hans Legeme. Han mente, at Hørerørene havde aldeles ødelagt Resten af Hørsensen. — Hvad kan det Menneſke, hvis hele Liv, Nydelse, Tanken — kun bestaaer i Toner, tabe mere end Hørelse? Han hører ikke mere Virkningen af sine egne Tonebilleder, ikke Naturens Toner, der indgave ham saa mange Konsthemaer — paa Klipperne, i Bjergene ved Mødlingen — som vi høre i hans Symphonier.

I disse skjønne Marker har jeg selv hørt hiint Hovedthema:
 g s g — e! Raabet af en bekjendt Fugl.

Han førte os til sit prægtige Fortepiano, med den Fryds-
 ytring, at det philharmoniske Selskab i London havde foræret
 ham det. Det var et hæderkædet Folk, som ikke blot forstod,
 at sætte Priis paa Konsten, men ogsaa at belønne den — og
 endnu alene tilstøder Frihed i Tale og Skrift, selv imod Kongen
 og de mægtigste Ministre — som ikke hindres af Censurer og
 Toldere. — Han kaldte sig selv en Daare, fordi han ikke mod-
 tog de engelske Kunstvenners Indbydelse, af Hengivenhed til
 Wien, hvor man banvittigen driver Konsten som en Mode, uden
 at forstaae at vurdere eller belønne den sande Konst. — „Nis-
 falder — tilføiede han — mangengang et hjerteligt frit Ord af
 Munden; derfor holder man mig for gal.“

For at bringe ham fra sit mørke Capitel, opfordrede vi ham
 til at phantasere. Men han stod ikke til at overtale. Næmlig
 viis fordi han ikke kan høre Udtrykket af sit Epil, og nok meente
 derfor at tabe af vor store Agtelse for ham.

Han indbød os i overmorgen til Kaffee; imidlertid vilde han
 bringe sine hulter til bulter liggende Meubler i Orden. Men
 da vi kom igjen, herskede endnu det samme Chaos i Værelserne.
 Han modtager ingen Gaandbrækning af Fremmede, og ingen Ind-
 bydelse til Maaltider, for ikke at være afhængig. Frihed er
 hans højeste Gode.

I hans Udvortes er Alting kraftigt, adskilligt ru — som
 hans Ansigts knoglede Bygning, med en bred Pande, en kort
 kantet Næse, med opad fremstrittende, i grove Lokker deelte,
 Haar. — Men han er begavet med en net Mund, skjønne talen-
 de Mine, hvori hans hurtigt veksende Tanker og Følelser afspejle
 sig i hvert Minut — gracieuse, hjerlighedssfulde, vredevenne-
 de, frække. — Hvor træffende ere ofte hans Ytringer i
 politisk, moralsk og æsthetisk Henseende.“

K i ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
 Nøntergaden Nr. 126.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. G. Proft.

Kjøbenhavn d. 18de

No. 37.

Januari 1825.

Vort Kunstacademies forøgede Glands.

Det Kongl. Academie for de skønne Kunster har optaget følgende udenlandske Kunstnere til Voresmedlemmer: Ridder Vincenzo Cammucini, Maler i Rom; Professor Benvenuti, Maler i Florents; Baron Gérard, Kongen af Frankriges første Maler; Percier, kongelig Architect i Paris; Isabey, Miniaturmaler sammesteds; Rafael Morghen, Kobberstikker i Florents; Giuseppe Longhi, Kobberstikker i Mailand; Sir Thomas Lawrence, Maler i London; kongelig Architect Schinkel i Berlin.

Det har desuden optaget følgende udenlandske Kunstacademies Præsidenter til Voresmedlemmer: Greve Cicognara, Directeur for Kunstacademiet i Venedig, Luigi Greve Castiglione, Præsident for det Keiserlig-Kongelige Kunstacademie i Mailand; Ridder Giovanni degli Alessandri, Præsident for Kunstacademiet og Directeur for Galleriet i Florents, og Michele Arbuti, Directeur for det kongelige Museum i Neapel.

I samme Egenskab er optaget: Greve G. B. Commariva i Mailand.

For glimrende maatte ikke vort Academies næste udstilling blive, naar alle de til Medlemmer optagne fremmede Kunstnere

Receptionsstykker, efter gammel Skik, udstillede til Skue! Har
maa enhver Kunsthynder brænde af Længsel efter at see noget
fra Gérard's, Flabey's og Lawrence's Haand, som man her ikke
fjender det Allerringeste til.

D****

L i t e r a t u r.

I disse Dage have to Nyheder fra Hr. Lieutenant Garbrecht
forladt Bogtrykker Bendixens Presse. Denne, i dette Blad for-
hen omtalte, Forfatter debuterede i Aaret 1822 paa Litteraturens
Bane med en liden Digtsamling, der udkom under den beskedne
Titel: Markblomster. I det følgende Aar 1823 udgav han
en større Poesiesamling, kaldet: Baarblomster, der i vor
„Danste Litteraturtidende“ No. 33 og 34 fr. A. fandt en gunstig
Bedømmelse, hvoraf Anm. tillader sig at afskrive følgende korte
og træffende Ytringer om denne vor Forsatters Talent, som
viist Enhver maa underskrive:

„Man seer strax, at Digteren er en Ungling med varm
Sjælelse, og at hans Stræben er ærlig og god. Han vedlig-
eholder som oftest en adel Tone, bliver sig ikke længer,
end hans Kræfter naaer, og afskillige af hans Digte ville
derfor hos mange Læsere efterlade et behageligt Indtryk.
Baarblomsterne kunne da medrette gjøre Fordring paa at
modtages med Mildhed og bedømmes med Staausel.“

„Hvad der især fremhæver af Hr. Garbrechts Baarblomster
er en varm, reen og kraftig Fædrelandskjærlighed. Denne
er saa meget desto priseligere, som man tydeligt seer, at
han gjennem sine Sange stræber at indbaande Andre den
samme ædle Sjælelse.“

I forrige Aar udkom fra Hr. Garbrecht et Digt: Valyri-
ernes Krands, der dog egentligen kun var trykt som Manus-
cript for Venner; hans nyeste Product er en under Titel
af „Riffelkrandsen“ udkommen Samling af 33 Sels-
kabs- og Fædrenelands-Sange, digtede i forskjellige Anledninger
og til forskjellige Leiligheder. Noget af disse fr. den livfulde, i
et fløint og kraftigt Sprog skrevne, Skyttesang efter Melobien
af den ynede Tyrolersang: „Smukke Pige med det sorte Haar!“
og den ved en Revue ifjor paa Fælleben affjungne Nationalsang
udmærke sig blandt flere især. Af større poetisk Interesse er et
beskrivende Digt: „Frederiksdal“, som Digteren særskilt
har udgivet, og hvoraf vi meddele følgende faare pakkre Brud-
stykke, der tillige gjør et Heelt for sig selv:

Klosterruinen ved Fursøen.

Her jeg tidt saae Maanen stige

Over Fursøe,

Som en lille ventlig Pige

Haabets sagre Møe;

Her jeg tidt i Baaden gænged

I dens lille Haan; —

Mange Krandsje her jeg stænged

Du dens brune Stavn,

Her — ja! her har fordomstide

Klosterkirken kneist,

Her for Christ, den Englehvide,

Var et Altar reist;

Alt! nu hviler dybt i Støvet

Munkens trætte Been,

Rastende bedækker Løvet

Murens røde Steen!

Dog mig synes end at fleue

I den soundne Tid,

Aftartskjertens klare Luc

Dy mod Himlen blid,

Jeg seer blege Munkle vanke

I den Aftersgang,

Dg fra Strandens høie Banke

Toner hellig Sang!

Ditids lille Mindemærke!

Evind ei ganske den!

Endnu du for Engens Lærke

Er den bedste Ven!

Al! og Skjalden mindes gjerne

Hver en Fryd, du gav;

Han saae Nutids Aftensstjerne

Dver Ditids Grav!

Stille! stille skal der være

I den hele Egn,

Kun Kiærminder til din Tre

Glaae om dig et Hegn;

Vensig om din Grund sig slynger

Blomstene til Krands,

Under Skyen Lærken synger

Om din tabte Glæde.

Hele Digtningen vidner om poetisk Talent, og Anm. anseer den for den heldigste Production fra Hr. Garbrecht, til hvis Toner uidentvibl selv den vil lytte, der forresten ingen Under er af den laakaldte Naturpoesie. Begge disse Skrifter ere meget smukt trykte.

T h e a t r e t.

Wer die Kunst will würdig ehren,
Muß nur Kunstgenuss begehren!

Firsbagen den 11te: Svend Grøthe, Tragoedie i 5 Acter af en Anonym. Denne Forestilling lod Refr. seie Gavnlighe- den af at meddele følgende Ufsnit af Declamationslæren, der findes under den karakteristiske Overtskrift „Vellen“ i Müll- ners Theaterlexicon:

„Med det Kunstudtryk: At gjøe, benævner man en Slags Declamation, der i Talens Løb ikke vellydende og kunst- rigtigt forbinde Ordene med hinanden, men udstøder dem en- kelt, mestendeels med lige Betonning, og derved ganske ophæver den skønne Harmonie, der opstaaer af Talens rhythmiske To- nen. Det sammenlignende Navn er ikke valgt saa aldeles flet. Hvor lidet behagelig, hvor trættende og kunstdræbende en saadan Monotonie er, ligger i Sagens Natur. Vel kan der gives Momenter, da enkelt fremstødte, ligebetonede Ord maae være af hoi Betydning; men kun Momenter er det; at læmlæste en heel Fremstilling paa denne Maade er stedsvis urigtigt. Dog er det let for unge Kunstnere, især for Fremstillere af Helttefigurer at for- sælge til denne stemme Mane, og ofte er en god Stræben Grun- den til en saadan Udvikelse. Den unge Kunstner ønsker nemlig at give ethvert af sine Ord en indtrængende Betonning, og hel- lere for Tydelighedens Skyld at udhæve end at lade dem falde, for at vise, at han veier og tænker over ethvert og ikke vil blive noget Skyldigt. Han kjender endnu ikke den vise, men som al Huusholdningskunst af unge Mennesker vanskeligen erhvervede, Deconomie, der maa øves med Betonningen, naar den skal være hensigtsmæssig og kunstnerisk, og idet han lægger ligesom Vægt paa alle Ord og følgerligten kun kan afværte ubetydeligt i Tønen, forfalder han, uden selv at vide det, til hin Feil, der gjør hans Declamation til et fortsat Staccato. Den bedste Kur derimod

er en omhyggelig og ved Flid og Studium forberedet Fremtræden i det lette rimede Lyfispil, *) der med Held er bleven bearbejdet af forskjellige Digtere. Her, hvor Gothurnen absolut maa afslægges, naar ikke den høieste Caricatur derved Kulde fremstaae, men hvor den bindende Rhythmus dog giver visse Stran-ker, forjager alt Lavt og derved igien bringer denne Digstart det høiere Drama nærmere, maa Kunstneren nødvendigt træde ud af hine skarpe Beroninger; Naturen træder ham nærmere, og naar han blot har Sands for Kunst, vil den Sandhed af sig selv blive ham indlysende, at man kan lægge ret meget Udtryk i en Tale, uden med Hefstighed at fremstøde ethvert enkelt Ord."

Torsdagen den 13de: Feiltagelserne Lyfispil i 5 Acter af Dr. Goldsmith. Udførelsen er omtalt med fortjent Roelse i No. 15 af dette Blad.

Tredagen den 14de: Troe Ingen før vel, Lyfispil i 1 Act og Indtoget, Syngespil i 2 Acter af N. N. Heiberg. Musikten af Schultz; denne Forestilling hindredes Nestr. fra at blive aabnet.

Lørdagen den 15de: Vestindianeren, Comoedie i 5 Acter, oversat efter Gumberlands engelske Originals nyeste Udgave ved Hr. Overlærer N. B. Dorph. — Dette nu efter en lang Hvile atter fremdragne Stykke er over 55 Aar gammelt. Vor Frydenhahl debuterede i Hovedrollen den 7de December 1786; siden blev Stykket en lang Tid henlagt indtil den 18de November 1803, da Schønberg udførte Hovedrollen. Det er altså ikke at undre over, at det nu, efter igjen at have hvilet tuende Decennier, højlig kan behøve en nye Oversættelse, eller endnu

*) Desværre have vi itkun yderst faa, ja næsten faa godt som ingen, rimede Lyfispil paa vor Scene. Selv Delavignes Skuespillerelskab blev afført sin poetiske Galladrægt og iført en profane Bondevams; men det er at haabe, at Delavignes nyeste Lyfispil: *École des vieillards*, der for nærværende Tid oversættes af Dr. N. N. Heiberg, vil beholde sin oprindelige metriske Form, hvis det man er berettiget til at vente af en saadan Oversætter.

hellere en Bearbejdelse, for at interessere Nutidens Smag. Hr. Dorphs Oversættelse er, som man kunde vente fra hans Haand, flydende og let; kun havde det været at ønske, at han havde fortættet en og anden Scene, og især søgt at have Carl Dubleys nu altfor magre og flauke Rolle o. a. m. Udførelsen var i det Hele helbig og af nogle Roller endog høist fortrinlig. — Hr. Stage var en udmærket Belcour, og havde tilegnet sig en i Rollen hjemlet varm Lidenstabelighed, der karakteriserer den fyrige, med den særlige Verden ubekjendte, Vestindianer, hvis Elskværdighed ved Hr. Stages Anstand, Pæthed og Lune blev sat i et skønt Lys. Ved større Intimitet med Rollen vil den talentfulde Kunstner endnu give sin Diction den større Grad af Hjertelighed og Natur, der vil faldende hans i flere Henseender roesværdige Fremstilling. — Hr. Ryge som den gamle værdige Stockwell og Frydenbacht som den humoristiske O'Haherty havde betydeligt deres Roller, og viste, hvad den sande, udmærkede Skuespiller formaaer at skabe. — Hr. Hafs var en meget brav Capitain Dudley, og viste med fortrinligt Held at gjengive den i Rollen lagte Charakter. — Ved den ham egne Anstand og Sandhed i sit Spil søgte Hr. Liebe at overvinde den flauke Rolles, Carl Dubleys, Svælgeligheder, hvilke ogsaa forendeel, dog neppe endnu ganske, lillesedes ham. — Den pengestotte Lady Musport havde en fortrinlig Fremstillende i Fr. Torgensen, der havde mange ypperlige Momenter, uden at disse fremhævedes paa det Heles Beløstning. — Md. Eisen var en indtagende Luise, dog maafe endnu ligesom den gode Tænder lidt vel stiv og ikke naturlig nok. — Fr. Wijsen skildte sig, i Md. Andersen's Upasselighed, ret godt ved Charlottes Rolle, hvis naive Socialitet hun ikke uden Held viste at gjengive. — Md. Liebe og Fr. Lindgreen havde det ubehagelige Partie at gjøre Md. Fulmers og værdige Wagemages fatale Roller interessante, og den førstnævnte var især helbig i sine Bestræbelser; hendes Scener med Belcour gik især med fortræffelig Sammenspil, livfuldt og utvungent. — Til Slutning opførtes den saakaldte Polke Entree, hvori Fr. Berning

høstede et overorbentligt Bifald; om det var hendes fløjne Dans eller hendes udecente og derfor ogsaa ugratieuſe Pirouetter og Spring, der gouterede, skal Rest. lade være usagt.

Curiosum.

Et paſſende Svar til Hr. Søren Hempel i Anledning af hans lange Deductioner, der udgjorde ikke mindre end 7, siger og skriver syv, fulde Sider, der ſkulde bevise, at hans Avis var — — — nogle Aar ældre end Hr. Tverſens, læses i denne ſidſte nævntes Avis No. 7, og meddeles herved, da det kun udgjør ſaa mange Linier ſom hans Sider, Conversationsbladets Læsere:

(Til Publikum.)

„Endſkjønt Erfaring lærer os, at 7 Gange 10 i Almindelighed er Stovets Leveaar, og ſelvdan flere, har Forſynet dog endnu forundt mig næſten 7 til, en Alder, hvori Blodet er afkjølet, og man derfor kan betragte ethvert ubeføiet Angreb, der fremsvæses imod os, med mueligſte Uegnyddighed. Dette ſkylder jeg mig ſelv, og dem, ſom jeg endnu formaaer at virke for. — Videre ſiger jeg ikke; Tiden kan lære os meget!“

Tverſen.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claubius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. G. Proff.

Fredagen d. 21de

No. 38.

Januari 1825.

Aftenunderholdningen paa Hoftheatret.

Was schöns Seelen schön empfunden,
Mus' trefflich und vollkommen seyn.
Erhebet euch mit kühnem Flügel
Hoch über euren Zeitenlauf!

Schiller an die Künstler.

I Onsdags den 19de fandt den Aftenunderholdning paa Hoftheatret Sted, der var foranstaltet af vore yndede Skuespillere Liebe og Rosentilde, og som forhen oftere har været bebudet i dette Blad. Vi erindre os ikke i meget lang Tid, at nogen, hverken musikalsk, scenisk eller declamatorisk Aftenunderholdning har havt et saa overordentligt Tillob som denne; alle Billetterne vare allerede i Søndags udsolgte, og Hoftheatret var saa propfuldt som det vel var mueligt. Denne Omstændighed maa deels tilskrives den Yndest, de to Entrepeneurer efter Fortjeneste staae i hos Publikum, deels dettes Higen efter Afveerling og Mangel paa Smag for det Poetere *) i Kunsten, deels og fornemmelig Nysgjerrighed

*) Hverken Carl Mara v. Weber eller Romberg havde fuldt Huus til de Concerter, de have givet her i Staden, og den store Declamator Wolff vilde neppe erholde det om han kom her til.

og Lyst til Lidsfordriv, heels endelig, men besværre sikkert den mindste Deel, af sand Tollelse for og Kjerlighed til Declamationen. I det vi paatage os det ubehagelige Hvers, efter Forpligtelse, at omtale og critisk igjennemgaae de Productioner, hvoraf denne „Aftenundersøkelser“ bestod, ansee vi det ikke for overflødigt at gjøre opmærksomme paa den Maade, hvorpaa vi alerebe have yttret os om de to brave Skuespillere, der vare sammens Entreprenører, hvilket tilstræffelig kan torde vise, at ingen ukjerlig Strængheid eller bitter Dablsyge har fremkaldt de følgende, vistnok ikke for dem stedske lige behagelige Bemærkninger, der flydes Kunstens og Sandhedens høiere Gensyn. — Vi anmelde de Productioner, som enhver af de fremtrædende Skuespillere og Skuespillereinder især forebrog, uden nogen egentlig Classification eller Rangfølge, men kun efter det Indtryk, som samme syntes at frembringe, og begynde da med:

1) Dr. Ryge, der, saa at sige, synes at være født til Declamator, hvortil hans fortræffelige, omfangsrige, ligesaa tydelige og stærke, som behagelige Organ saa ganske egner ham. Den berømteste nulevende Declamator, maasse med Undtagelse af den store mimiske Declamatrice M^{rs}. Hendel Schus, er den engelske Comiker Matthews. og Fulde Rogen hos os vare i Stand til hvad denne Engælænder saa ofte, ikke alene i London og Engeland, men ogsaa i Nord Amerika, med udmærket Held har udført, nemlig ganske alene at underholde Publikum, under forskjellige Forklædninger, i et Par Timer, da vilde det være Dr. Ryge, der i lige Grad er Skuespiller og Declamator, og til samme Fuldkommenhed forstaaer at foredrage comiske og tragiske Digte; og det er ingen Tvivl underkastet, at en saadan declamatorisk Aftenunderholdning til Afveerling blandet med Sang eller Musik, vilde, giødt af Dr. Ryge, vække megen Interesse og erholde stort Tilsku, uagtet den Mistillid og liben Credit til deslige Underholdninger, den nærværende har maattet frembringe hos Publikum, der sikkert ikke i lang Tid i det Hele har fundet sine, tildeels vel ogsaa altfor store, Forventninger i mindre Grad tilfredsstillede end ved den her omhandlede. Dr. Ryge fremsagde alene kun et eneste comisk Digt paa tydsk: Die jüdischen Recruten, men i Forening med Hr. Nielsen Ga,

Næst villige „Streit zwischen dem Magern und dem Fetten“ der dog tabte noget, den fortrinlige Fremsigelse af begge Kunstnerne uagtet, ved den Omstændighed, at den Tynde ikke havde nogen helbig ubvortes Repræsentant i Hr. Nielsen. Ligeledes fremsagde Dr. Ryge med Mr. Liebe Woss's bekjendte comiske Dialog: „Den gamle Frakke“ oversat af Rabbe, der fra begge Sider skete sin fulde Ret og vandt som det forhennævnte fortjent Bisald, der især meget levende og almindeligt blev: „De jødiske Recruter“ til Deel, ved hvis Fremsigelse Dr. Ryge især viste sig som Mester. Høist fortræffelige og af stor Effekt vare især de forskjellige karakteristiske Modulationer i hans Organ, hvormed han i et Nandedræt flere Gange sagde det comiske: „Was hat er gesagt?“ men Dr. Ryge er neppe i Stand til at affone den lille Forsynbelse han begik imod det danske Sprog ved kun at fremsige et eneste og endda oversat dansk Digt, uden ved snart selv at give en Aftenunderholdning, og deri at gjøre sin Kell god igjen.

2) Hr. Nielsen fremsagde, foruden det ovennævnte med Dr. Ryge, Baggens bekjendte Digt: Til mit Fædreland og et Piat af Hr. C. J. Boye: Theodor Körner, af hvilke det første især vandt Bisald. Kunstnerens Declamation og skønne Versdiction er saa ofte i dette Blad bleven omtalt med fortjent Roes og havdebe samme ogsaa ved denne Leilighed. — Et bedre Valg torde dog en anden Gang være at anbefale ham; det forstnævnte Digt af Baggens er altfor bekjendt og, saa at sige, i Alles Munde, og det andet har neppe poetisk Kraft og Tynde nok til at kunne frembringe nogen stor Virkning.

3) Hr. Liebe fremsagde følgende fire Digte: a) De to Venner, Ballade af Schiller, oversat af G. Smith b) Den holde Lars Bagge, af Dehlenslager. c) Til det igjensødte Grækenland, af St. St. Blicher, hvori indløb nogle stødende Fortælleiser f. Ex.: Castles Rilde, istedetfor Castales, Byzans istedetfor Byzanz o. a. m.; og d) Rædbilen af Castelli, godt oversat af Euelspiller Overstou. Det Blicher'ske Digt til Grækenland vandt først Bisald hos Publikum; vi fandt os derimod mest tilfreds stillede ved Hr. Liebes naturlige og smukke Fremsigelse af det

sidsnavnte Digt. Oversættelsen af den Schiller'ske Ballade: Die Bürgschaft var neppe den helbigste, hvorved det kjønne Digt ikke lidet tabte. I den „Volbe Lars Bagge" var Kunstnerens Declamation altfor heftig og fremstøbt og ikke varm og inderlig nok. I Henseende til Valget, da var vistnok intet af disse fire Digte uden poetisk Værd og Interesse; men deres Længde, vel ogsaa tildeels den ikke steds lige helbige Declamation, svækkede sam-
mes Effect.

4) Hr. Rosenkilde producerede sig haade som comiss Declamator og som Digter, det første med større Held end det sidste. Han aalejede Aftenunderholdningen med et Slags Improptu, der moerede som en original Idée. Det følgende Digt han fremsagde, var en comiss Fortælling: Forgjævet, hvilket ikke var uden Fortjeneste hverken med Hensyn til den phantastiske Fremstilling af dette Eventyr eller til Fremstigerens lunefulde Diction; men — de tre Emaamand, hvortil Minnet var taget af 1001 Nat, begyndte at udbrede Kiebsommelighedens magtige Vinger, der tilsidst endog bevirkede et Slags lethargisk Tilstand, der tog stærkere og stærkere Overhaand. Hr. Rosenkilde gjorde vel i at udelade „Gaasen" hvorimod neppe Nogen havde at indvende, saameget mindre som det hele besuget dog varde til Kl. 10½, og det comisskrævsomme Poema: „Reisens æsthetiske Udvikling" var rædsomt kjedsommeligt, men besværet lidet comiss, hvilket vi dog mindre tilskrive Hr. Rosenkildes ustridige Talent end Digtets Langtrukkenhed og Trivialitet, der uden var Kunstneren ogsaa synligen consterneret og hans mellempune havde af den Marsag ganske forladt ham. — Castell's poetiske Spas til Fruentimmerne er en Ubetydelighed, men den havde dog den Fortjeneste, at den var kort.

5) Hr. Hass fremsagde med en hos ham ikke almindelig, men roesværdig, Simplicitet Ingemanns Digt: Gort Udler. Denne flittige Kunstners Gesticulation er ikke steds den helbigste.

6) Hr. Winslow jun. havde valgt sig Wessels comissfybedreng, der passende egnede sig for ham, med Hensyn til hans ypperlige jydsk Accent, der er karakteristisk uden at være caricatur, og ved dette Digt fik han sig i det hele meget godt; men han borde have erindret sig den gamle gyldne Regel: „Skomager bliv ved din Læst" og ikke forsøget sig til de høiere Dehlenschlägerske Digtninger: Harald Hildetand og Daniel Ranzau, der for-
dre en reen Følelse, Hjertelighed og Inderlighed, Egenkab og aldrig have sporet hos denne Stuepiller; thi en god Versdiction og en correct Recitation er her ikke tilstrækkelig.

Vi gaae nu over til Damerne:

7) Mb. Andersen, der med sædvanlig Fjøn Declamation fremsagde Storms herlige Romance: Sinclair, og Dr. Heibergs Digt: Uranienborgs Ruiner; dette sidste især dog vel kolbt. Det var ogsaa at beklage, at den bageste Halvdeel af Tilhørerne al-
les ikke var i Stand til at høre mere end enkelte Ord, da Kunst-
nerinden talte altfor sagte.

8) Hr. Torgensen declamerede med megen Correcthed og sanske i Digtets And Gellerts vittige „Spøgelse“ og et utrykt smukt Digt: St. Petersborg den 18de November 1824, af Hr. Literatus Blot Tøren.

9) Mb. Liebe fremsagde i Forening med Dr. Nyge, og begge i Costume, med fortrinligt Held og megen comist Effekt, det forhen omtalte Digt: den gamle Frakke.

10) Mb. Werfshall udmærkede sig meget ved den Varme, Indersigthed og ualmindelige Tydelighed, hvormed hun fremsagde Dehlschlaegers Digtning: Ridderen ved Kulsvierhytten, der vandt almindeligt Bifald.

11) Mb. Eise fremsagde ret vakkert, kun ikke aldeles tydeligt, Dehlschlaegers Fjønne Digt: Knud den Store.

12) Hr. Nissen havde sat sig den høist vanskelige Opgave at declamere Schillers høipoetiske Digt: Barnemorderken, der selv for en stor Declamatrice ikke er let. Hvorledes hun fik det sig berøbt, kunne vi aldeles ikke yttre os om, thi vi vare ikke saa lykkelige at høre mere end nogle enkelte Steder deraf, og da det maa være gaaet Pluraliteten af de Tilskedeværende ligesaa, troe vi, at afsluttede Læsere ikke uden Velbehag ville lase Hr. P. E. Beckers for enbeel Aarsiden i Skilderiet trykte Oversættelse, der vel ikke ganske har giengivet den store Digtets høie Flugt i denne Digtning, men dog i det Hele fortjener at kaldes helbig og er udarbejdet med den Flid og Omhyggelighed for Sproget, der skuldes en saadan Original. Vi meddele den her med Overtættens Tilløbelse og i en af ham selv forbedret Form:

Lyt — til Rødsler Ughets Slag hentyder,
 Og dets Viser siddbragt har sin Gang.
 Gader! — ja! — dit vise Bud jeg lyder! —
 Gravens Tiener! — her min Afkedsbesang!
 Tag, o Liv! de sidste Afkedsbesang!
 Tag, o Verden, disse Taarer hen!
 Dine Glæder kunne mig neddykke,
 Dine Døder skænke Liv igjen.

O, Farvel, I Solens blide Glæder,
 Byttet om med Mørkets Marterqual!
 O, Farvel, I Døds og Ufskeds Sæder,
 Som gav Saligheder uden Tæl!
 O, Farvel! Farvel! I gyldne, søde
 Phantasiers Drommebilleder!
 Ak — I svaltes i min Morgenrøde,
 Aldrig meer I blomstre her!

Smuldet skönt med Stæiser rosenrøde
 Prøvede mig Ufskeds hvide Lin;
 I de blinde, Lotter stillebløde

Vare unge Roser bundne ind.
 See mig! Helvedes udskaarne Hytte
 Staaer endnu i Ufskylds hvide Dragt;
 Men ei Rosen pryder denne Hytte —
 Døddinghaand er al dens Pragt.

Elleent mig Daarer, I, som faste stode,
 I, hvis Ufskylds Lillier blomstre end,
 I, hvem Dydens Engle ei forlode: —
 Kun et Suk til Gudheds Fader send!
 Al, som Menneſke, mit svage Hjerte
 Let i Føleſernes Strøm henſlød;
 See! — Louise evig Fryd begjerte
 Hendes Ufskyld fandt sin Død!

Nu en Anden han maatte fortrykker
 Med sit troldst falske Gavnictag,
 Og i Smiger hendes Dyb indbyller
 Under Døddningubrets ſidſte Slag.
 Glædedrukken ved sit Rov at ſkue,
 Spørger han med hendes Loffers Tal,
 Medens længſt man under Himlens Bue
 Skuet har min ſidſte Dval.

Joſeph! Joſeph! længſt i ſierne Lande
 Følge dig Louiſes Døddningher!
 Sørgetoffens hule Toner ſtrande
 Mod dit Hjerte, hvor kun Gaſtſked boer!
 Naar du fra en Piges ſkiønne Læber
 Henrykt hører Ordet — Kjærligheds,
 Da ſkal Blod, ſom paa Din Joſe klæber
 Grusomt minde hvad jeg leed!

Ha, Forræder! ei Louiſes Smerte,
 Tabt af hvad Kvindens Smykke er,
 Ei den Spæde under hendes Hjerte
 Nu dit Tigeroje rører meer?
 Glad du Skibets falſke Dæk betræder,
 Mine Klagetoner følge dig;
 Daaren, ſom dit ſkumle Nie væder,
 Gjelder Andre iſte — mig.

Da den Spæde?! — Her i Modersſkjød
 Laae den i en fød og gylben Døe!
 Den, ſom Morgenrødens Purpur gløded

Smilende med Bentsighed saa froe.
 Demodasfund i Barnets Træk jeg kjendte.
 Hans det dyrebare Billede.
 Den bekjendte Moderarm omspændte
 Kjærlighed — Fortvivlelse!

„Ak, hoi høres ei en Faders Stemme?“
 „Var den uskylds summe Tordenrois.“
 „Ak, hoi maa din Fader jeg forglemme?“
 „Gientog Sorgen i mit kvalte Bryst.“
 „O, omsonst, omsonst vil du ham søge,
 „Du ver Lykkes Stund forbande vil!
 „Ravnene — Bastard vil din Dval ferøge,
 „Bringe Taarer i hvert Smil!

„Og din Moder — o S Mørkets Magter!“
 „Ene sidder hun blandt Verdens Alt“
 „Og det falske Svantag eftertragter“
 „Hvorved Lyd og Uskyld evig falder.“
 „Ak, hver Lyd fra dine spæde Læber“
 „Minder smerteligt om sunden Lyd!“
 „Selve Smilet i dit Råsyn dræber“
 „Moderomhed i mit Bryst.“

„Afgjærd! Afgjærd! aabnet for mit Dje“
 „Dine Fortier alt mætre mig!“
 „Tomme Ord er Raaden i det Høje;
 „Helveds Aander ene fryde sig.“
 „Ak din Strube, Afgjærd! du udspæde“
 „Helveds Dæmner, for dit Røb at saae,
 „For at — — her Bevidsthed se mig flyede —
 „Myrderet Barnet fer mig laae! —

„Joseph! Joseph! bort til Verdens Ende“
 „Eskyggen blodigen vil følge dig!“
 „Vilde Dvaler vil din Sjæl antænde,
 „Naar i Glædens Stund du mindes mig!“
 „Den i Møtens rædsomt stille Øde“
 „For dit Leie truenne vil laae;
 „Og dog Eterneskjæret hist dig nøde,
 „For en grusom Hævn at saae.“

„See — der laae det livløst ved min Brødt! —“
 „Kold og stirrende med vilde Blik“
 „Saar ved mine Fødder jeg det Blod.“

Dødens Kilde gjennem Hjertet gik!
 Skræffelig jeg hører Dødens bank,
 Skræffeligere mit Hjerte slaar.
 Kolde Død! du ene er min Taale
 Kun ved dig jeg Stammen flukket faar.

Joseph! Gud i Himlen kan tilgive:
 Synderinden dia tilgive bør!
 Mit mit Had skal her tilbageblive,
 Sidste Levning Luen nu tilintetgjør.
 See! — i Røg hans Breve brat forsvinder,
 Og hans Eder Jiden opslugt har; —
 D: — nu skal jeg aldria meer gjenfinde
 Ham, som engang var mig dyrebær.

Troe ei Rosen paa de Unges Kinder!
 Eekstre! troe ei Mandens satste Eed!
 Ekshæd er den Grav, hvor Døden soinder;
 Jeg forbander den i Dødens Bitterhed!
 Taarer seer jeg Dødens Kinder dække!
 Hurtig fluk for Hiet Dødens Vei!
 Bøddel! kan du ei en Lillie knække?
 Blæse Bøddel frygt kun ei!

En behagelig Uførling gavede i hver Afdeling foredragene fir-
 stemmige Sange, af hvilke nogle vare meget smukke. De udfør-
 tes af Hr. Zinck og tre Dilettanter. Hr. Zinck ubmærkede sig
 især ved sjønt Foredrag af Hovedstemmen. Hver Afdeling
 begyndtes med et Præambel af en Instrumental Quartet,
 (der udførtes af Hr. Capelmusici Werschaall, Mohr, Bre-
 dahl og Kuhlau.) — De mange Misgreb, der hidroge til at
 scandalisere denne Aftenunderholdning i den Grad, at vi ikke
 havde formaaet at oppebie Enden, dersom ikke behagelige Omgæ-
 belser i andre Henseender havde erstattet, hvad vi i æsthetisk Hæn-
 delse gik glip af, foranledigede os til i det følgende Nr. at frem-
 sætte nogle almindelige Regler, der tørde blive anbefalelsesvæ-
 rdige for lignende Aftenunderholdnings-Entrepreneurer og hvori vi
 skulle søge at tilfjendegive et dannet Publikums Forventninger
 og billige Fordringer i denne Henseende.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
 Wintergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. G. Proft.

Firsbagen d. 25de

No. 39.

Januari 1825.

Om offentlige Aftenunderholdninger.

Det er ingen Tvivl underkastet, at en Aftenunderholdning, der forer til sit Navn, og paa en underholdende Maade frembyder afvekslende Declamation af comiske og alvorlige Digte, Musik og Sang, stedse vil finde et talrigt Publikum; men i Henseende til sammes Inddeling synes følgende Hensyn at være nødvendige:

1) At Enhver af de Fremtrædende har et meget tydeligt og stærkt Organ.

2) At Enhver af de Fremtrædende er det Digt eller den musikalske Production, han har valgt sig, fuldkommen boren.

3) At de valgte Digte inddeles paa en passende og afvekslende Maade, hvoraftillige følger, at det meest Moerende hjemmes tilsidst.

4) At der vælges Digte, der ikke som f. Ex. „Du Mlet af Jord o. s. v. eller „Da jeg var lille“ maa antages at være altsor almindeligen bekjendte, eller som f. Ex. Todes Elftid og Nutid, eller Boos's gamle Frakke altsor ofte horte og derfor forslidte.

5) At intet ubetydeligt eller maadeligt Digt vælges som f. Ex. De tre Smaamænd.

6) At intet Digt vælges, hvis Fremsigelse, som (f. Ex. Barne mordersken, af Schiller, Bruden fra Korinth af Gethe eller Pigernes Beljendelser af Novalis) med Hensyn til sit Emne kunde ansees for upassende ved en saadan Leilighed.

7) At de valgte Digte ikke alene ere i og for sig Pjonne, men tillige egnede for Declamation, hvilket ikke er Tilfældet med alle Digte og til denne Klasse høre fornemmeligen alle Leilighedsdigte f. Ex. Gravvers, med mindre et saadant Digt, med Hensyn til den almeeninteressante Gjenstand, det behandler, er et Mindebigt og derved ophører at være et Leilighedsdigt.

8) At intet Digt, med mindre en udmærket Kunstner deri gjorde en sjelden Undtagelse, er saa langt, at det varer længer end eet Quarteer.

9) I Henseende til de musikalske Productioner maatte især tages Hensyn til, at noget Heelt leveredes og ikke Brudstykker, der ei kunne interessere, ligesaa lidt som f. Ex. Halvdelen eller Tredeparten af hvilket som helst Digt.

10) Endeligen at det hele ikke varer længer end $2\frac{1}{2}$ i det højeste 3 Timer.

Som et Exempel paa en saadan Inddeling, hvori Forf. har her at have iagttaget openstaaende Regler, anføres følgende Schema til en fingeret Aftenunderholdning, som han underkaster Kunstnernes Bedømmelse, ligesom de i samme nævnte Kunstnere desuden ville kunne afgjøre, hvorefter de enhver især tildeelte Digte egne sig for deres Declamationstalent eller ikke. Forresten vil enhver strax bemærke, at Valget af de Declamerende langt fra ikke er opgivet efter nogen streng Maalestok og at ingen af de i hin Aftenunderholdning Fremtrædende her er udeladt:

I.

1) Violin Variationer, udføres af Hr. Werschaft.

- 2) Niels Ebbesen, Dde af M. C. Bruun, fremfiges af Hr. Dr. Ryge.
- 5) Det synderlige Partie, efter Lichtwehr af S. S. Blicher, fremfiges af Ifr. Jørgensen.
- 3) Lærken, af Ingemann, fremfiges af Ifr. Nissen.
- 4) Skattegraveren, af Dehlenschläeger, fremfiges af Hr. Nielsen.
- 5) Fjirstemmige Sange, for to Tenorer og to Bass.
- 6) Ribder Toggenburg, efter Schiller, af Ingemann, fremfiges af Nd. Andersen.
- 7) Selvmordet, af Gellert, fremfiges af Hr. Liebe.
- 8) De trende Natter af Schach Staffeldt, fremfiges af Nd. Werschall.

II.

- 9) Dboe Quartet af Hr. C. Barth.
- 10) Hans Stauf, fremfiges af Hr. Nielsen.
- 11) Eiden Gunver, af Ewald, fremfiges af Nd. Eise.
- 12) Processen, af Gellert, fremfiges af Hr. Hase.
- 13) Fjirstemmige Sange for Sopran, Alt, Tenor og Bas.
- 14) Smeden og Bageren, af Bessel, fremfiges af Hr. Winslow junior.
- 15) Kladdins Tale, fremfiges af Hr. Rosenkilde.
- 16) Posthuset, af Bessel, fremfiges af Hr. Liebe.
- 17) Dde til min Stræbder, af Troiel, fremfiges af Hr. Stage.

III.

- 18) Potpourri for Violoncel, udføres af Hr. Fr. Funck.
- 19) Bonden og hans Søn af Gellert, fremfiges af Hr. Rosenkilde.
- 20) Hundemordet af Bessel, fremfiges af Nd. Andersen.
- 21) Graveren, af Ingemann, fremfiges af Hr. Nielsen.
- 22) Fjirstemmige Sange.
- 23) Gasselen, af Bessel, fremfiges af Ifr. Jørgensen.
- 24) Der Regenschirm, v. Castelli, fremfiges af Dr. Ryge.
- 25) Kirkegaarden i Sobradise, af Baggesen, fremfiges af Hr. Frydenbahl.

At dette Schema, der er nedskrevet saaledes som Digtene randt os i Hu, uden noget strængt critisk Valg, vil man strax ved første Oversigt bemærke, at der i samme er taget en mindre Maalestok, med Hensyn til de ringere Forbringere, der bør gjøres til en saakaldet „Aftenunderholdning“ end der vilde være at anvende ved et stort, scenisk Declamatorium paa det Kongelige Theater, hvor man, maaſke ei ganske uden Grund, vilde finde et eller andet af de ovenstaaende Digte for ubetydeligt, bekjendt, eller kort.

L i t e r a t u r.

Nedacteuren gjør sig en sand Fornoielse af at kunne være den første, der omtaler en talentfuld fransk Digter, der lever og har boesat sig i Nærheden af Aarhus, og har begyndt sin haabefulde literaire Bane med følgende tre Producter, af hvilke de to sidste nævnte ere udfomne hos Hr. Boghandler Bonnier i f. M.: *Naufrage sur le grand Belt*, et *Voyage dans les enfers*; *Description en Vers et en prose*. Dette lille Skrift, der er tillegnet Hr. Grev Hartausen, og hvis Motto er *Virgilio: „forsan & hæc olim meminisse juvabit“* — er skrevet i et smukt Sprog, der strax vidner om den bannede Mand, og har flere ægte poetiske Steder. Det maa derfor i høi Grad interessere enhver Dansk, der glæder sig over at see sit Fædrelands Literatur værdigen udbredt, at erfare, at denne Forfatter især sysselsætter sig med at forplante danske Digterværker paa fransk Grund, og har gjort en helbig Begyndelse med *Samsoe*, hvis *Sorgespil Dyveke* og *Hjonne Fortælling Hildur* i ham have fundet en fortrinlig Oversætter. *Dyveke* er oversat i rimede Alexandriner og udarbejdet med megen Flid og Smag. Sproget er vel paa enkelte Steder noget forældet, men heelt igjennem yderst reent og correct. Den

bestemte Fortale til Oversættelsen af Dyveke gjør Forfatteren
 Tre. Maatte han snart igjen fremtræde med en af Døhlenschla-
 gers Tragoebier s. Ex. Hagbarth og Signe, eller Correggio, der
 vist efter Fortjeneste vilde finde en udmærket Modtagelse i Paris,
 naar Oversættelsen vilde blive saaledes som den af Dyveke la-
 bende, saameget mere som denne, saavidt bekjendt, var Oversætterens
 første Forsøg.

Indfald af Julius Cæsar Scaliger.

(Meddeelt).

Han sammenligner et tyranniseret Folk med en kæmmet Hest,
 der ikke kjender sine Kræfter.

Tyranni kan kun hæves ved Tyranni.

En Fader bestemte han om et Galleskab eller gal Omhed.
 Da han derfor umaadelig sørgede over sin Søn Cudo's Død, og
 derover blev dødset af nogle Venner, sagde han: Lærer at være
 Fader!

Til sin Kone Etienne, som paa alle Spiser kom alt for meget
 Salt, sagde han: Du er et underligt Menneske; du giver, hvad du
 selv ei har.

Spot eller Haan kaldte han Dødens Spidse, Skieris ifkun
 dens Glands.

Det nyeste Rom kaldte han den afskyelige Wiin- Eddike af en
 gammel kostelig Wiin.

Halsstarrige Brattelhjære, som ikke gik fra deres Vidfarelser,
 sammenlignede han med Skibe, som kun have Rorer paa een Side,
 thi de dreie sig uophørlig om i en Kreds.

Uphilosophiske Læger kaldte han Skaller uden Rjærner.

Livius kaldte han et stille Hav; Virgils Muse en Matrone; Homers en Hofdame, thi den skammer sig for intet *); Aristoteles en anden Natur; Demosthenes en nogen Herkules; Sokrates Salernes Nireus; Æschylus Parnassets Klipper og Brinke; Galenus Hippocrates's Flig.

Om Cæsar sagde han, at han ei vilde holde ham for et Menneske, dersom han ikke var død.

Til een, der meget roeste en Versemager som en Digter, sagde han: Naar du forlangte en Hest af mig, saa lod jeg dig et Hest fremføre.

*

*

*

Man skulde ikke troe, at der boede saamegenn Vittighed i en Mand, som bedrev Afguderie med Seneca's Tragoedier. De forbarbe Smagen, og ere Skyld i, at Monumentet til Føhr ikke behager en vis Professor. Han lase Den i Sydhavet, da vil nok Lyften til disse Tragoedier forgaae ham.

D * * * *

T h e a t r e t .

„Alles wiederholt sich hier im Leben,
Ewig jung ist nur die Phantasie;
Was sich nie und nirgends hat begeben,
Das allein veraltet nie.“

Mandagen den 17de: Skuespillerseelskabet, Lysspil i 5 Acter af Delavigne, oversat efter Lebruns tydske Bearbejdelse: Die Schauspieler. Først opførtes en Prolog, der kun har været givet engang før og da lokkede en Deel Tilskuere sammen, af Nysgjerrighed efter at see hvorledes Publikum og Sjouverer,

*) Man betænke, at dette er sagt næsten for 350 Aar siden.

der begge lættes paa Comoedieplacaten, vilde tee sig; men som det desværre saa ofte gaaer, maatte man ogsaa her erfare, at det var Øjergot, der fødte en Muus. Den os ubekjendte Forfatter har ikke været den i sig selv heldige Idee voren og hans Udførelse svarede ingentunde til Forventningen. Det har derfor heller ikke været mueligt, hverken for Hr. Frydenbahl eller for Dr. Ryge at gjøre Forfatterens Publikum interessant for det virkelige, der ikke, selv med den bedste Villie og sædvanlige Overbærelse med det Naadelige, kunde vedkiende sig denne Representant. De to Prologer i Prologen have en Mængde knudebrede Vers af fremsige og Dhr. Stage og Winslow junior, hvem dette lidet interessante Hverv var tilfaldet, gjorde begge deres Bedst, og Forf. har alene Hr. Stages smukke Fremsigelse af den lange uinteressante Stuntingsreplik at takke for, at hans fjedsommelige Forpil ikke blev aldeles udhyset. Sjouveren, der kun har to Replikker, er den bedste Rolle og havde en meget karakteristisk Fremstillen i Hr. Brandt.

Stykket og sammes Udførelse har Refr. allerede udførligen omtalt i det forste Nr. af Literatur- Kunst- og Theaterbladets Aargang 1823 og kan derfor her, da Rollesætningen ved denne Forestilling, med Undtagelse af en ubetydelig Rolle, endnu var den samme, fatte sig kortere derom.

Udførelsen af dette interessante Stykke, der indeholder saa mange fortræffelige Sandheder om Kunsten, at man derved bringes til at overse den siindom stillestaaende Handling, hæves især ved Hrr. Stage som Schönstern, og Nielsen som Digteren Justus, hvis Roller ogsaa ere de interessanteste i Stykket. Begge disse Kunstneres Fremstillinger ere ypperlige og deres egen Individualitet kommer dem begge herligt til Hjælp. Hr. Nielsens Hastighed udarter maasse kun lidt for meget i de sidste Acter og frembringer derved en af Digteren ikke tilsigtet comisk Virkning. Kronfeldts Rolle er i meget gode Hænder hos Hr. Liebe, der ved Anstand og Lethed haver den. — Mr. Blinckheim har en fortrinlig Fremstillende i Hfr. Jørgensen, der ligeledes er ganske i sit rette Element. — Efter at have

omtalt de Roller, hvori Digteren og de Spillende, saa at sigt, have arbeidet i den harmoniske Forening, der ene er i Stand til at frembringe det udmærkede i den dramatiske Kunst, gaae vi nu over til at omtale de øvrige Roller, i hvilke de Spillende, som man af det Følgende vil see, enten stode over eller under Digteren og ingen af Delene er i Stand til at skabe et fuldt kommen harmonisk Billede. — Hr. Frydenbahl som Steiger staaer saaledes meget over sin Rolle, hvoraf der synes at maatte kunne produceres et interessantere Heelt end det vor Digter har leveret; kun gaaer ogsaa her, som i de fleste flige kunstneriske Bearbejdelser, den sande Natur ofte tabt. — Dette er i endnu højere Grad Tilfældet med Mr. Andersens Elementine; men dette bør ogsaa kun i mindre Grad skrives paa Kunstnerindens end paa Digterens Regning, og, om vi ikke seile, især paa Oversætternes, der har villet forædle, som de kalde det, den frivole franske Soubrette, og derved snarere have forhutlet den. Mr. Andersen er derfor med al sin Finkhed og Smag ikke i Stand til at bringe noget interessant sammenhængende Heelt ud deraf. Mr. Werscall giver os en elskværdig, blid og hjertelig Role, istedetfor Digterens naive overgivne Elskerinde; dog hvo vilde her just klage over Byttet? Kæppe engang Digteren selv. — Hr. Gass er ikke aldeles helbig som Blindheim. Selv Caricaturen og den stærkeste Parodie maa have Sandhed og Natur. — Endnu uheldigere er Hr. Enholm som den eneste Ord Pembroke, hvortil hans altfor maadelige Dialect især bidrager. Hr. Enholm skulde formaae Hr. Frydenbahl til et Rollebytte, og vi troe ikke, at hans Steiger i det Hele vilde blive saa lidet tilfredsstillende som hans Ord, og denne sidste Rolle vilde betydeligt vinde hos Hr. Frydenbahl. — Theaterkasserens Darring, der nu, efter Hr. Lindgreen, fremstilles af Hr. Overskou, er en høist trivial og fjedsommelig Person. Souffleuren, der gives af Hr. Winslow senior, er aldeles ubetydelig og uinteressant. Detimod ere Strædderen, Fisseuren og Theaterbudet ret karakteristiske Figurer og have brave Repræsentanter i Hr. Joersom, Poulsen og Rongsted.

Trykfeil.

I forrige Nr. staaer Side 299 øverst Betten istedetfor Betteten, hvilket bedes rettet.

Kjøbenhavn.

Førlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. C. G. Proft.

København d. 28de

No. 40.

Januari 1825.

L i t e r a t u r.

Under Titel af: Anekdoter, Karaktertræk og Levensbeskrivelser er paa Hr. Hofboghandler Schuboths Forlag udkommet en af forhenværende Slotschapellan paa Frederiksborg, P. Poulsen besørget Samling af underholdende Stykker, af hvilke de fleste ere oversatte og uddragne af engelske, franske og tydske Værker og for største Delen forhen have været afspredt indrykkede i Maanedsskriftet Iris og Hebe. Som Prøve af denne Samling, der indeholder mange interessante Karaktertræk og læseværdige Biographier, meddeles her følgende toende, af hvilke den første er af fransk og den anden af engelsk Oprindelse:

I.

De moderne Damer.

Hertuginde F. og Vicomtesse L. i Paris opfandt iblandt de unge Hofdamer de fleste nye Moder, og besadde en Figur, der ganske var flittet til at forfætte disse Moder Indgang. Hertugen af Chartres og Hertugen af Lauzun saae engang disse Dameres Bogn udenfor en Modehandlerindes Dør, og ventede i et nærvæd lig-

gende Huus, til de kjørte bort. Hertugerne gik strax derpaa til Mobehandlerinden, og formaaede hende, ved Penge og gode Ord, til at aabenbare dem, hvad Damerne havde valgt. Damerne vilde, fortalte nu Mobehandlerinden, næste Dag vise sig i Operen med et nyt Hovedtøj, af hvilket de lovede sig stort Indtægt. Hertugerne bestilte tvende Hovedtøjer, lignende hine ganske nøje, og betalte dem rundbeligt. Nu lejede de en Loge ligesom disse Damer, og lagde hemmeligt Raad op med tvende Skjøder, at de skulde vise sig der i samme Stue, da hine traadte ind. Hvor stor var disse Dameres Forundring, da de, istedetfor at tilbringe sig Publikums Hine, saae Hekstene deelte til begge Sider, og enhver loe og fladdrede! Det var ikke at udholde; Hjelvende af Værgelse toge de bort. Nogle Dage efter tænkte de paa en anden Pynt, og iagttogte større Forsigtighed, men man lod dem nøje paapasse; der stækte et nyt Forraderie, og et andet Opertrin, der nøje lignede det første. Man forestille sig disse tvende Damer mislige Stilling!

II.

Saaledes stifter man ogsaa Egteskabspartier.

Iblandt sin Tids rige Viger var ogsaa Miss Drury, som paa følgende, noget besynderlige, Maade blev Greven af Buckinghamshire's Gemalinde. Generalinde Drury gjorde Regning paa en fornem Mand til sin Datter, der forenede Rigdom og Rang med Ungdom og Skjønhed. Greven af Buckinghamshire, en ung, smuk Herre, men af meget maadelig Formue, saae sig om efter en rig Kone. En vis Herre, som vi ville kalde Cuning, vidste begge disse Omstændigheder, og benyttede dem til sin Fordeel. Han gik til Greven af Buckinghamshire, og spurgte ham, om Hs. Højlighed vel var findet at forandre sig? „Hvortil dette Spørgsmaal?“ sagde Greven. „Jeg maa sige Dem, Mylord,“ svarede Cuning, „at en Veninde af mig, en Vige af Fodsel, af fortrinlig Skjønhed og stor Formue har seet Dem, og dømt meget gunstigt om Dem; skulde De nu synes derom, saa er jeg overbevist om at jeg kan bringe et Partie istand.“

Greven takkede den Ubekjendte, og forpligtede sig til en vis Erkjendtlighed, hvis der blev noget af Anslaget. „Det lade De mig sørge for,“ sagde Cuning, „men jeg behøver Deres Herligheds Tilladelse til at tørde kalde mig Deres Ven, da jeg ellers ikke godt kan bringe Sagen paa Bane.“ Dette havde ingen Banfelighed, og Cuning gjorde nu Generalinden sin Opvartning. „Naadige Frue,“ sagde han efter de første Undskyldninger, „en engelst Carl (Greve), en ung smuk Mand og min meget gode Ven, har for nyligen paa et Bal seet Deres Frosken Datter, og taler om intet, fra den Tid af, uden om Miss Drury. Hvis den naadige Frue intet har derimod, kan jeg strax blive Mægler af et Partie. Vilde De have den Naade at erfare Froskenens Tanker; jeg skal tage mig den Frihed at gjøre Opvartning om nogle Dage, for at høre hendes Mening.“ I det andet Besøg kom Sagen i Rigtighed. Generalinden sagde ham, at hendes Datters Haand ikke var bortlovet, og at Miss Drury ønskede at see Greven, hvis det kunde skee paa en god Naade. Intet var lettere. Cuning bad alene, at Damerne vilde tillade ham, at rose sig af den Vre af Deres mange Kars Beskjendtskab, og han kunde da en Aften bringe Greven med til Thee. Det øvrige kan man let tænke sig til. Greven og Froskenen vare tilfredse med hinanden, og bleve snart Vgtesfolk. — Cuning erholdt tusind Pund Sterling for sin Ueflighed.

T h e a t r e t.

Man muß nicht jedem Esel zu Gebote stehen, der sich um eine halbe oder viertel Wahrheit mit uns balgen will.

Firsdagen den 18de: Barberen af Sevilla, comiff Opera i 2 Acter. Musikken af Rossini. —

I et, i forrige Aar udkommet, tydsk, biographisk critisk, Skrift om den berømte Componist, hvis „Barbeer af Sevilla“ steds

vil regnes blandt Tonekunstens genialeste Producter, findes til-
lige et høist interessant Udvalg af udmærkede Samtidiges Dom-
me om Rossini, og iblandt disse af de berømte Componister:
Nicolo Zingarelli, Carl Maria v. Weber, L. Spohr,
v. Poissel og af de høitagtede Kunstdommere L. Tieck, Koch-
litz, A. Wendt, Lanne og Mosel. Vi kunne her ikke
nagte os den Fornøielse at meddele i det mindste et Brudstykke
af en af disse, der især synes træffende og smagsfuld, nemlig søn-
gende Yttringer af Jægerbrudens Componist:

„Troer man, at jeg elsker Rossini mindre, fordi jeg kjenber
hans tallose Svagheder? Nei, jeg priser den elskværdige, vilde
Krabat, l'enfant cheri de la fortune! See hvor gracieust han
former igjennem Gemakket, see hvilke vittigt gløbende Snifter,
der funkle ud af hans Næse, hvilke yndige, herlige, duftende
Blomster, han kaster i Stjebet paa Damerne! Hvad flader det
vel, om han i den Skynding træder en gammel Herre paa Tæer-
ne, brækker en Kop itu, eller vel endog sønderflaaer det store
Speil, der saa herligt gjenstraaler Naturen? Man tilgiver den
overgivne Dreng og tager ham med Kjærtegn paa Armen, som
han da strax igjen med lystigt Overmod forsøger at bide i. Si-
den løber han bort og forbi Skolen, ubleende de skæls Rame-
rader, der sidde og svebe, og af Publikum i det høieste blive fore-
rede med Kartoffler, medens han knaser Marzipan. Jeg fryg-
ter ikke saameget for noget som for den Tid, da han vil be-
gynde at blive klog og Himlen give den spøgende Libelle en
naadig Blomsterdød, førend den, ved Forsøget paa at blive til
Wie, incommoderer som Bræmse.“ —

Torsdagen den 20de: Lulu, Opera i 2 Acter af Guntel-
berg, Musikken af Kuhlau. —

Fredagen den 21de: Hververne, Lykspil i 5 Acter, af
Stephani den Ungre. Dette, meget gamle, Lykspil henhører under
den Klasse af maadelige Comoedier, om hvilke Lesning siger,
at de ikke bør aldeles forkastes, deres eget libet Værd naagtet,
fordi de give gode Skuespillere Leilighed til at vise deres Talenter
ofte paa en heldig Maade. Stykket er hos os heldigen besat

og afstille af bore bedste Skuespillere udføre deri med sand, men værdig, kunstnerisk Resignation, deres flaae Roller; til disse henregne vi især Capitain Werthen, der er saa forelsket i den knibste forblindede Frøken som en Rotte i en suur Ost, videre bemeldte Frøken Melinde og Lieutenant Bengfort, lutter livløse Figurer, som Hr. Tørgensen, Hr. Nielsen og Stage maae indblæse Liv. — Den høje Præsident har en mesterlig Fremstiller i Hr. Frydenbahl og understøttes med megen Effekt af Mr. Clausen som den sladderagtige Barinde, der titter igjennem Røgelyllet. — Hr. Liebes smagsfulde Behandling af Baron Plumes Rolle gjør den meget interessant, og Lord Brazen har en fortrinlig Fremstiller i Hr. Winslow jun., der med megen Fethed, Utungenhed og ikke uden Anstand repræsenterer den forstillede Lord. Med meget Held udtrykker han ogsaa i sidste Act Skrabberfjendens Skamfuldhed; kort, denne Fremstilling fortjener i det Hele at regnes blandt denne flittige Skuespillers heldigste. Det synes neppe at være rigtigt, om det ogsaa af Forsk. Fulde være foreskrevet, hvilket Refr. ikke erindrer, da han ei har den gamle Gømmende ved Haanden, at Lorden sætter Hatten paa i Husarrimesterens eget Værelse, da denne Udsærd neppe vilde have lobet saa frebeligt af for ham, som den her gjør. — Hr. Lindgreen's ægte comiske Peer Stalbmester og Mr. Spindlers karakteristiske Trine udgjøre et værdigt Par. — Mr. Ejsen er en vakker Frøken Philippine og en indtagende Volonteur, der med Finghed og Ovindelighed hæver det Værdige i Frøkenens letsinde Ophørsel. — Ogsaa de øvrige mindre betydelige Roller ere ret heldigen besatte: Den interessante Druckenbolt Corporal Kauzer med Hr. Holm; den snakkelystne Borgmester med Hr. Hafs, den bereiste Hans Duast, Byeskrivaren, med Hr. Smith, og den strenge Vagtmester Rittmann med Hr. Winslow senior. — Derefter gives Hr. Funck's ret underholdende Divertissement med Charakterbandse. —

Lørdagen den 22de: Tempelherre-Retten, nyt romantisk Skuespil i 5 Acter, bearbejdet efter Walters Scotts

Roman Ivanhoe af J. R. v. Lenz, oversat efter Forfatterens Manuscript af Hr. G. S. Boye.

Det er ikke fuldt tre Maanedes siden, at dette Stykke først gik i Gang blev opført i Hamburg, hvor det blev modtaget med Bisfald og siden oftere er bleven givet. Forfatteren er en af det hamburgske Theaters fortrinligste Skuespillere, J. R. v. Lenz egentlig en Adelsmand fra Riga, der af Kjertlighed til Theatret blev Skuespiller, og i en Række af Aar ikkun var bekendt under det antagne Navn Kühne. Som Skuespiller har han saare meget tilfælleds saavel i Talent som i Udvalget, Rollesag og Spillemaade med vor Dr. Ryge. Han har maaskee mere sin Anstand og Beredstone end denne, men hans Talent er langt fra ikke saa omfangsrigt, og hans Organ langt fra ikke saa behageligt som dennes. Først i de sidste Aaringer har han forsøgt sig som dramatisk Digter. (Digter — dog vel at mærke i dette Ords videste Betydning; thi de fleste Theaterdigtere ere, som Mülner siger, ligesaa lidt Digtere som Stovler knægtene knægte.) Hvad det ovennævnte Stykke: *Tempeste* re:Ketten angaaer, da vil Enhver vist med Fornøielse indrømme Forfatteren en ualmindelig Kjendskab til den theatraliske Effekt, der i den Grad ikke findes selv hos manges store dramatiske Digter, men naar hertil soies Fortjenesten af Valget af det vægte dramatiske Emne, og et flydende, let, men kun altfor prosaisk Sprog, da tørde man have sagt alt det Gode, der lader sig sige om dette Stykke, hvis dramatiske Construction langt fra ikke svarer til det særdeles heldige Stof, der, som bekendt, tilhører den berømte engelske Digter Walter Scott, og Stykket kunde derfor hos os neppe træffe paa en bedre Oversætter end Hr. G. S. Boye, der med saa megen Flid og Smag har forandret saa mange af Walter Scotts Romaner og deriblandt ogsaa Ivanhoe, der ligger til Grund for det her omhandlede Stykke. Hvor svagt skizzeret Charaktertegningen i det Hele er, vil man bedst see af følgende korte Bemærkninger over den theatraliske Udførelse.

Derfor som det var en fast Regel at begynde med Hovedpersonen, da vilde man her komme i Forlegenhed ved at bestemme samme i

dette Stykke, hvis Handling har saaliden Enhed, at Interessen
 er beelt imellem flere Personer, nemlig den sorte Ridder, Rebekka,
 Tempelherren Bois de Guilbert og Ivanhoe, endstjondt denne
 sidste, Romanens Helt, vistnok i Stykket spiller en meget under-
 ordnet Rolle. Vi maae da følge en selvvalgt Orden og begyn-
 de med den sorte Ridder, Kong Richard Lovehjerter, som den in-
 teressanteste Person, der dog deels er altfor passiv, deels ikke af-
 lagger sit Incognito paa en noksom imponant Maade. Hr. Sta-
 bes for denne Rolle saa fordeelagtige Udvortes i Forening med
 hans i mange Scener heldige, i enkelte fortrinlige, Fremstilling
 forseilede ikke den tilsigtede Effekt. Storre Udel og Vardighed er
 endnu især at anbefale ham. — Tempelherren Bois de Guilbert,
 som Forf. med størst Flid, og tillige for sig selv, har udmalet,
 havde en fortraffelig Fremstiller i Hr. Nielsen, hvis Kjonne
 Spil kan tilregne sig den største Deel af det Wiseth, Stykket fandt.
 Den rene *) Følelse og ægte kunstneriske Begeistring, hvormed
 han vidste ligesom at besjæle alle de Scener, hvori han fremtraadte,
 gav os en sand Kunstnydelse. — Mr. Andersen var en høist
 indtagende Rebekka, og fremstillede denne interessante Jødepige
 med al sin kjædne qvindelige Ynde, der er saa særdeles elskværdig.
 Og dog gjør hendes Spil saa ofte et koldt Indtryk? Skulde det
 ikke være, fordi hun, for at bruge Lessings Ord, føler altfor
 tænksom? — Front de Beuufs og Urseds sære Roller, sære i
 dette Ords værste Betydning, (grelle) vare vistnok i gode Hænder
 hos Dr. Ryge og Fr. Børgensen; men Refr. tilstaaer fri-
 modigen, at han ikke fandt nogen af dem heldige; dog tør han
 ikke endnu afgjøre, om det laae i de for ham næsten mobbdelige
 Roller, der kun ere istand til at frembringe Effekt paa den gabende
 Mængde, eller i den maaeste altfor naturlige theatraliske Behand-
 ling deraf, eller og i begge Dele tilsammentagne, hvilket Refr.
 ved en følgende Forestilling haaber at komme paa det Næne med;

*) At der i en dramatisk Kritik stedse ved dette Udtryk
 menes den poetiske og aldrig den moralske, finder
 Refr. sig her foranlediget til at bemærke, uagtet det
 kun vilde kunne mistydes af den, der selv ingen
 af Delene har.

saameget tør han dog forsikre, at den stygge Døds-scene, med at sit profaiske Vidtløstighed, ikke vandt ved Dr. Ryges altfor stærke og højrostebe udbrud, der vist ikke var nogen Døendes. Det vilde forresten være ubilligt ikke at erkjende den aandsfulde Dybde, hvorefter med Hfr. Jørgensen havde opfattet sin Rolle og den Sandhed og Kraft, hvormed Dr. Ryge især gav den første Halvdeel af sin. Vor brave Kunstner Hr. Lindgreen synes som Joden Isak at besinde sig i en fremmed Verden; dog ville vi ogsaa opsætte vor videre Analyse af hans Spil til en følgende Opførelse. — Hr. Liebes uridderlige Fremstilling af Iwanhoe var ikke stiftet til at have denne, allerede af Forf. utilbørligt underordnede Rolle. Han iagttog aldeles ikke den i samme saa høistnødvendige Gradation i sit Spil og hans Opvagnen paa sit Sygeleie var intet mindre end ridderlig. Ved at læse Walter Scotts Skildring af Iwanhoe vil den tånsomme Kunstner selv stadsfætte disse Bemærkninger. Som Wamba havde Hr. Winsløw jun. meget helbige Momenter, der tilfulde røbede den talentfulde Skuespiller; men endnu var han ikke i Stand til at producere et sammenhængende Heelt af denne ikke uinteressante, men temmelig vanskelige Rolle, der fordrer en finere Charakteristik, en smagsfuldere Blanding af de forskjellige Farver og fremfor Alt en strængere Sagttagelse af den Humor, der bør svæve over det Hele, og som Forf. ogsaa tilstrækkelsen har antydnet. — Hr. Førsom indlagde sig Være ved sin Udførelse af Ducks Rolle, der ogsaa er en af de taknemmeligste i Stykket. Ved fortsat Døvelse og Flid vil han lære at give den med et mere levende Kolorit og med større Holdning. — Foreren for de Fredløse, Robin Hood, fremstillede Hr. Holm med megen Flid og heller ikke uden Held; dog synes ogsaa denne Charakter at borde fremtræde med mere Kraft og paa en mere imponerende Maade. — Stormesterens og Malvoissins Roller vare helbigen besatte med Hrr. Pass og Clausen. — De øvrige ere aldeles ubetydelige.

K i ø b e n h a v n.

Førlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

redigeret af H. E. G. Proft.

Kirsebagen d. 1ste

No. 41.

Februar 1825.

M o s a i k.

For berømte Landsmand, Statsraad Albert Thormaldsen, Professor ved San Luca-Academiet i Rom, Ridder af Dannebrog, er i forrige Maaned af Hans Majestæt Kongen af Preussen bleven udnævnt til Ridder af den røde Ørn-Ordens 3die Klasse.

Ifølge Svenske Aviser agter Sir Walter Scott at foretage i næstkommende Foraar en Reise til Norge og Sverrig og derfra til Danmark og Lybfland.

Verne Slotsee og Veilø, som ligge i Udlobet ved Nakkebø Fjord, have lidt meget af Oversvømmelse. Endeel Jord bortflydedes, og paa Slotsee stod Vandet over 10 Fdr. Agerland, og paa Veilø hend. d 30 Fdr. Land under Vand, hvorhos Diger og Indhegninger bleve aldeles ødelagte.

Dagaa i Rødbye havde Beboerne været i stor Skrak, da Vandet, som strømmede ind fra det store Fæ, gik op i Byens Hærgade.

I Kalborg Stift er der i Aaret 1824 Fødte 3,218 og Døde 1820. Blant de Fødte vare 268 uægte Born. I Viborg Stift Fødte 2003, foruden 146 uægte. Døde 1,311. I Ribe Stift ere Fødte 4,828, og Døde 2,896. Blant de Fødte

vare 259 udenfor Egtteskab. I Hollands, Falters Stift ere fødte 2,183, hvoriblandt 129 uægte. Døde 1,315. I Nyens Stift fødte 4,773, hvoraf 601 uægte. Døde 2,753. I Hertugdømmet Slesvig fødte 8,450, Døde 5,434. Blandt de fødte vare 500 uægte Børn. I Hertugdømmet Holsteen (med Undertagelse af det Pinnebergske og Staden Altona) ere fødte 11,992, Døde 6,982. Blandt de fødte 931 udenfor Egtteskab.

Man seer med Fornøielse, at ogsaa danske Handelshuse begynde at tage Andeel i den vigtige Handel paa Sydamerika. Saaledes skal det danske Skib Manoe afreise fra Hamborg til Mexico, og Handelshuset Dunsfeldt & Comp. i Kjøbenhavn vil affende et Skib til Buenos Ayres, som skal afseile fra Antwerpen.

Paa Hovedgaarden Hellerup i Kjøbenhavn, er den 9de Januar d. A., efter langvarig Svagheit, død Kammerherre og Oberstlieutenant, Sorgen Greve af Scheel, forhenværende Bestidder af Greveskabet Scheel i Jylland.

Ifølge den norske Rigstidende har Toldinspektør Faye i Frederikstad frabeet sig den ham tilkommende Kammerraads Rang og Titel. I Norge er det ikke sjældent, at dette skeer.

I Palermo døde nylig Postbudet Giuseppe Testa, 103 Aar gammel. Han havde tort før sin Død faaet en ny Tand.

Den nuværende Konge af Persien har over 50 Sønner og ligesaa mange Døttre i Live, og er selv 65½ Aar gammel. Man besværges et skrækkeligt Anarki ved hans Død, da alle disse mange Sønners Stræben sikkerligen vil gaar ud paa at erobre Thronen.

L i t e r a t u r.

I.

Paa Høstboghandler Schuboths Forlag er udkommet en nye Udgave af det almeenagtede Skrift: Visheden om et evigt

Tib, af Dr. C. J. R. Christiani, Dansk Kirkeraad og Superintendent i Enebørg, med megen Flid oversat af vor fortjente lærde Pastor P. C. Michelsen. Forat gjøre dette gavnlige og saare veludarbejdede Skrift lettere at anskaffe, har Forlaggesken nedsat Prisen til 4 Mk. 8 S. for et indbundet Exemplar.

II.

Cathedret Barfoed i Corsøer har i denne Tid, fra Aarhus Stiftsbogtrykkeries Presse, udgivet en Samling af „Digte“ der indeholde adskillige vakre Smaadigte især i den elegiske Digteart. Iblandt de heldigste torde især regnes et større Confirmationsdigt. Kun havde det været at ønske, at Forfatteren havde optaget færre Leilighedsdigte, der ikke kunne have almindelig Interesse. Han har ogsaa, men med lidet Held, forsøgt sig med nogle tydske Digte, hvori den Sprogfeil i Doverskrifterne: *Am der Jungfrau*, istedetfor *an die J.* er undgaaet hans Opmærksomhed. Hr. Barfoeds Sprog er reent og correct, og Skriftets Udvortes ret smukt. Det sælges paa Byens Boglader og hos Hr. Bogbinder Faltz paa lille Rjødnergade for 7 Mk. r. S.

III.

Under Titel af: *Verden som den er*, er paa Høstboghandler Schuboths Forlag udkommet en Samling af Fortællinger og virkelige Tildragelser, af hvilke de fleste forhen have været trykte i det forlængst udsolgte Ugeblad *Morgenposten*. Nogle af dem ere ret underholdende; som Prove meddeles her følgende

Historiske Anekdote:

Det er bekjendt at Philip V, Konge af Spanien, paa nogen Tid (1724) nedlagde Regeringen, for, som han sagde, ganske at bære Omhu for sit aandelige Vel. En Beslutning, som hverken behagede, eller kunde behage hans herskende Gemalinde! Alligevel nød den unge Konge Ludvig Herredøm-

met i en meget kort Tid; endnu i samme Aar ved Enden af den niende Maaned bøde han af Kopper; og Philip V kom tilbage til Madrid, i det Forsæt, igjen at modtage Kronen, naar hans fornemste Undersaatter bode ham derom. Men just til disse Begjeringer havde Juntaen, eller det Statsraad, som var tilordnet den unge Kong Ludvig af hans Fader ved Regjeringens Nedlæggelse, ingen Tilbøielighed; thi man haabede at forminde den kongelige Magt under den næste Regents Mindreaarighed, og igjen indføre dette de Stores Herredom, som havde vist sig under de sidste Fyrster af Østerrigs Stamme.

Stor-Inquisitoren Bermudes, som ogsaa befandt sig i denne Junta, og var Kongens Skriftestader, udlod sig med, at det var uundgaaeligen nødvendigt for Monarkens Samvittighedsro, at samle de fornemste Doctorer, og overlade det til deres Kjendelse, om man igjen torde antage en nedlagt Krone. Philip var svag nok til at sammenkalde disse Skolelærere, og, da disse talte efter Juntaens Dnske, erklærede den indskrænkede Monark: at han var berebt til at vende tilbage til St. Idesfonse, (hans hidtil værende Opholdssted). Forgjæves var det, at hans trofaste Clienter forestillede ham: at hans Søns Forbættelse ogsaa forbrede hans Standhaftighed ved det første Forsæt. Han lod dette Svar være nok: „at han lod Gud sørge derfor.“

Man kan forestille sig Dronningens Utilfredshed ved en saadan Beslutning. Fri for al utidig Andægtighed, udlod hun intet forat tilintetgjøre Skriftestaderens kjærlige Plan, og lod sin hele Brede bryde ud imod ham. Selv i Kongens Dørværelse kaldte hun ham en Judas og en Forræder: og foreskrev med Sed: at, om hun nu befandt sig i Dødstimen, vilde hun hellere døe uden Sacrament, end at modtage det af en saakjædet Mands Hænder. Kongen blev vel vakkende herved, men forandrede dog ikke sit Forsæt.

Men hvad Dronningen havde begyndt, fortsatte en Kone, langt under hende i Stand, med bedre Lykke. Philip V befandt sig endnu den samme Dag allene med sin Gemalinde og sin Amme, Donna Louisa; og Talerhaldt dalgjænt derhen,

hvor den efter Sagens daværende Stilling alle Diebliske maatte falde. Donna Louisa var en Kone af Mand og Hjerte, og erklærede derfor frit ud: at det var flammelig for en Første, at lade sig regjere af en aabenbar Skurk, og give hans mindresaarige Søn en herskelig Junta til Priis, som vilde anvende alt, for ganske at nedbryde den kongelige Magt. Hun sagde alt dette med en Iver, at Kongen, angrebet heraf, begyndte at blive dødbleg, og Dronningen maatte paahbyde hende Tausheb, forbi hun ellers kunde dræbe hendes Gemal, „Og om han end døde! Svarede denne dristige Kone, da gik jo kun een Mand forloren. Derimod, naar han giver Regjeringen til Priis, gaar baade hans Foll og Børn, med samt hans hele Rige forloren.“

Philip sølte det Store i denne Tale, og det Feige i sin Dpførsel. Endnu før Solens Nedgang stemte den pavelige Nuntius ham ganske bi, og Kronen blev igjen modtaget; og de spanske Monarker have den Dag i Dag en Umme at, takke for en stor Deel af deres uindskrænkede Herredømme.

T h e a t r e t.

Wir Modernen, wir geßn erschüttert, gerührt aus dem Schauspiel;

Mit erleichterter Brust hüpfte der Grieche heraus.

Schiller.

Mandagen den 24de: Bestindianeren Skuspil, i 5 Acter af Cumberland, oversat af Dorph. Da Udførelsen af dette Stykke er omtalt i No. 37 af dette Blad, bemærkes her kun, at denne Forestilling, i det Hele taget, gik med samme Runding og Liv som den forrige, at Dhrr. Dr. Ryge som den brave Stodwell og Frydendahl som den lystige Major vare ligesaa fortreffelige, og Ifr. Nissen og Md. Eiseu endnu interessantere, som de to unge Damer Charlotte og Louise.

Firsdagen den 25de: Tempelherre Ketten roman-
tisk Stuefpiel i 5 Acter af Benz, oversat af J. C. Boye.

Torsdagen den 27de: Brudgommen fra Mexico, Eystfpiel
i 5 Acter af Clauren, oversat af Rosenkilde.

Lørdagen den 29de opførtes, i Anledning af Hans Majes-
stat Kongens høje Fødselsdag og ved Deres Majestæ-
ters og den hele Kongelige Families høje Overvarelse,
efter at hans Majestæt var bleven modtaget, ved Sin Indtræ-
delse i den Kongelige Loge, med en Sang og et, for og efter
samme, tre Gange igjentaget Hurra: Floribella nyt lyrisk
romantisk Drama i 3 Acter (med en tilhørende Mellemact) af
Fr. C. J. Boye, Musiken af Hr. Professor Weyse. Betragter
man denne Opera som en original dansk Digtning, sat i Musik
af en udmærket dansk Componist, da maa man glæde sig over at
Theater-Directionen atter har seet sig i Stand til at hædre et
dansk Produkt paa en passende Maade ved at opføres til en høj
Nationalfest, og fra denne Side betragtet kan man tillige med
Sandhed indrømme, at Stykket især i Lyrisk Værd staaer over
de fleste italienske Operatexter og i Henseende til Musiken vist
ogsaa kan maale sig med mange af dem. Uden disse Hensyn
derimod, der dog her ikke synes at være aldeles forkastelige, kan
dette Stykke vistnok, blot som Opera betragtet, kun tillægges li-
den dramatisk Fortjeneste. Handlingen er yderst trivial og
forflidt, og behandlet hundrede Gange paa andre Maader som
Behikel for en Operatext; Intriguen er langsom slæbende, yderst
langtrukken og savner ganske al Klarhed, saa at det neppe er
muligt at blive klog derpaa, uden at have læst Stykket først, og
kun yderst faa af Situationerne ere interessante; naar nu hertil
kommer, at Musiken, sin geniale Dybhed og Tonedigterens beun-
dringsværdige musikalske Declamation taget, der ogsaa i denne
Opera haandhæver sin erkjendte høje Rang, neppe er componeret i
den Smag, der nu synes at være den herskende i Musiken, hver-
ken i Henseende til en glimrende Instrumentering og nu moderne
smagsfulde Anvendelse af Blæse-Instrumenterne, eller til Rigdom
paa fløjne og i Dret faldende Melodier, er det besværligt at

forudsæe, at denne Opera neppe vil holde sig paa Repertoiret, efterat være gaaet rundt for alle Abonnenterne, eller gjøre den solgte, man havde ventet af en nye Composition fra en Weyse. Kuhlau's Eulu synes at vedligeholde sand Indest hos Publikum og lykkeligen at have bestaaet den værste Skiærild af alle for ethvert Kunstværk: noisomme og bornerede Smaaamands flaae, overdrevne Fortætelser og idelige Trompetstød, der ubdørlig enhver Componist, der er saa lykkelig at behage og „tiltale“ deres Øren for en anden Mozart, og derved staa ham i deres Stræben for den gode Sag, langt mere end selv den strengeste Kritik af en anden agtet Kunstner vilde gjøre, hvis Competence naturligvis alene opveiede en heel Skot af beslektede Dilettanter eller hvad man vil kalde dem; men Compositionen af Eulu synes i det Hele at være mere end ikke alene brillant, men ogsaa melodios, livfuld, end Floribellas. Efter en følgende Forestilling skulle vi nærmere omtale den theatraliske Udførelse og bemærke her blot at det Bisald, Stykket vinder, for en stor Deel bliver at tilregne Hr. Riessens og M. Werschalls fortræffelige Fremstillinger, som vi ligeledes nærmere ville faae Leilighed til at omtale med fortjent Roes. Den øvrige Udførelse var neppe den heldigste. Costumet synes heller ikke valgt med sædvanlig Smag og kun Floribellas og Juans Dragter kunne i den Henseende nævnes som Undtagelser. Af Decorationer vare derimod de bedste og mest passende benyttede; men Raffineriet var, som sædvanligt, hoist maadeligt; det Fortæppe, der bruges imellem Acterne var nyt og paalet og den afslønnede Figur borttaget.

Mandagen den 3de: Floribella, lyrisk romantisk Drama i 3 Acter. Ved denne Forestilling blev Stykket optaget med meget Bisald, der ogsaa yttrede sig næsten ved ethvert Nummer under Stykket, men temmelig tyndt og langt fra alle almindeligt. Hefr. maa tilstaae, at han, med al sin Høiagtelse og Beundring for Componistens udmærkede Talent, hvis Sovedrille ustridigt er den bedste danske comiske Operette, hvis skønne romantiske Sving i de ufortjent hvilende: Ludlams Pule og Nachbete h siden paa den mest glimrende Maade, fuldenbtes til virkelig Styl, dog ikke kan afvige fra sin fremsatte Mening, som han forresten paa ingen Maade ønsker tillagt noget afgjørende Stempel, at nemlig Musiken til Floribella, hvori Componisten endog med mindre Held synes at have betraaet den Bane igjen, hvorpaa hans Karut fremstod, torde være i samme Aand som Textens, da de begge synes at være et reent Landsproduct, hvori Følelsen aldeles ikke har havt nogen Deel, og som derfor neppe uden Substantiation vil kunne behage et dannet Publikum, der baade vil tænke og føle. — Til de genialeste Musikhjæfter torde henregnes de fortræffelige Maurerchor og især det Side 14 og 15: „Snedig sig Tjigren Fjuler“, og „Dyret sig Fjuler bag Lovet“, hvori Almazor tager Deel. Mellemacten imellem 2den og 3die Act var et særdeles genialt Phantasi-spil; kun er det at beklage, at den theatraliske Udførelse her ikke svarer til den musikalske. I de karakteristiske Scener imellem Bønderne har Sovedrillens lunerige Tonedrister høvdet sin gamle Rang; men naar vi nu tilføie enkelte skønne Steder i de combinerede Nummere, da torde

vi være færdige med det Fortrifulige i denne Composition. Den første Deel af det Dyrke, hvortil den uforstaaelige, kjedsommelige Text og den middelmaadige Udførelse vistnok meget bidrager, er i større eller mindre Grad uinteressanter og trættende, da det ikke er lykkes Componisten at lægge nogen musikalsk Charakter i de Toneskifter, hvori der ingen poetisk var. — Det synes upassende og bliver latterligt, at Floribella, smidt under Ubeiret, vandrer omkring i den blaa Floiels Dragt med den hvide Aftaflæs Hat paa Hovedet, istedetfor at være indhyllet i en Kappe, hvilket ogsaa vilde være et passende Costume i den Act for Fernando. Stykket vilde vist ikke tabe ved, at Borgfogdens hele Scene og Aria i sidste Act (Side 96 og 97 i Bogen) udelødes og fremfor Alt maatte sørges for, at Alfers Kongen og Alfedronningen kunne fremtræde med større Effekt, da de nu tildeels kun blive latterlige. — Blandt Capellets Medlemmer har især Hr. Fr. Funet Heilighed til at udmærke sig ved sit Fjønne Foredrag af de obligate Sætter for Violoncellen.

Tirsdagen den 1ste Februar: Bagtalelsens Skole, Stykket i 5 Acter, hvis Udførelse forhen oftere er omtalt.

Pakæset og Brændenelden.

En Redacteur, der bemærker, at hans Blad, formedelst vandet Glæde og væmmelig Rosen, er i stærk Aftagende og som, for at have det, tager sin Tilflugt til Literaturens gemeneste Pøbelstribler, hvis hele literaire Færd for det meste er gaaet ud paa med de laveste Personligheder at vakte sig ind paa ham vilde fremmede Mennesker, ligesaa Statsministre og Excellencer til Skoepplere, og som især gjør en deilig Figur, naar han, kjendt selv den lumpneste Slynge, vil optage sig til Dydens og Moralens Talsmand og Andres Dommer — en saadan Redacteur viser ligesaa megen Klogskab som Bonden, der forat prøve sin Skjoldenhauge, plantebe den store graa raadent stinkende Brændenelde, der blandt Bønderne er kjendt under Navn af Fandens Rødt, i Midten.

En saadan Udgiver er at betragte som et Pakæsel, der bringer Alt til Torvs, hvormed det belæsses, Nelder og Tilsner, ligesaa vel som Roser og Tulipaner.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

redigeret af H. C. O. Proft.

Cøbenhavn d. 4de

No. 42.

Februar 1825.

Et mærkbart Vidrag til Medicinal-Politiets Historie.

(Uddraget af Dr. Ruffs interessante Skrift: Ueber den sogenannten Wunderdoctor Grabe; nebst Mittheilung des amtlichen Berichts über seine angestellten Heilversuche).

I en Tidspunkt, som den nærværende, i hvilken Folkets naturlige Pang til Overtro og Receptivitet for det Mystiske: Vidunderlige har fundet saa megen Næring, hvilket ikke alene i Theologien og Philosophien, men endog i Medicinen har yttret sig, vil det maaske være lige saa lærerigt og nyttigt som interessant at meddele en Beretning om den saakaldte Mirakeldoctor Grabe i Berlin, og de Forholdsregler den Kgl. Preussiske Regjering fandt det nødvendigt at tage imod denne sære Person. Efter at han i en Række af Aar havde drevet sit Uvæsen i Omegnen af Berlin, især i Torgau og de omliggende Landebyer, blev Man endelig ogsaa paa højere Steder opmærksom paa ham, og i de senere Aar har ingen Charlatan, selv ikke Gyrosten af Hohenlohe undtagen, gjort saa megen Opsigt, vundet saa megen Tillid hos Almuen, vakt saamegen Illib til sine formeentlige mirakuleuse Kræfter, fundet saa mange For-

svare, og saa længe misbrugt Regjeringens Staausel som denne gemene og høist uvibende Gaardskar, som Sagnet, for dog at give dette Phænomen et æsthetisk Anstrøg, havde metamorphoseret til Hvirvel. — Ifølge høiere Foranstaltning blev derfor udnævnt en Commission til at prøve de bemeldte Grabe tillagte Lægekrafter ved egne af den anstillede og controllerede Lægesøg. Commissionen, der bestod af følgende otte af Berlins berømteste Læger: Geheim Ober Medicinalraad Dr. Rust, Geheim Medicinalraaderne D. C. G. Rudolphi, Kluge, H. F. Link, tillige Professorer, Regjeringsraad Reumann, Professor for Kluge, begge derigerende Læger ved Chariteen, Erman, Professor i Phisiken og Justitsraad Kempf, lod Grabe dere paa, under en afdelt Forevendig af at raadsføre sig med ham, hvilket han var dum nok til at troe, hente til den berømte Charité, en Syge-Anstalt i Berlin. Efter fuldenbt Undersøgelse og Prøve bekræftede det sig, at han var en almindelig, uvibende Duaksalver af det farligste Slags, da han tillige besatte sig med at magnetisere og at besværges. Commissionen ansaae det besaarfag for nødvendigt at udgive en officiel Beretning om de anstillede Prøver, dels for at forebygge falske Røgter, dels for at aabne Sindene paa det forblinde og derfor saa lettroende og let fluffede Publikum, og af denne Beretning, der er udkommet i Berlin i Slutningen af forrige Aar, udtrages her de væsentligste Resultater og sammes Følger:

„De Sygdomme, med hvis Helbredelse han især gav sig af, vare følgende: Aabne Slader, Bylber og Fævelser, Brud, baade bevægelige og ubevægelige, Epilepsie, Kræftslader, Diensygdomme, Lamhed, Døvhed og Stumhed, Rystelser og Beenbrand, Ledbrand og forskjellige veneriske Tilfælde. Det blev aldeles overladt til ham, hvilke Syge han vilde tage i Kuur, og foruden de paa Syge Anstalten værende Patienter blev det tillige tilladt ham at behandle dem af Berlins Indvaanere, der maatte have lyst til at underkaste sig hans Praxis.“ Det er næsten utroeligt, men overeensstemmende med den strengeste Sandhed, at

der iblandt de 56 deels ambulatoriske, deels sengeliggende Syge, der snæbde at tages i Kuur af ham, vare 15 Patienter, hvis Huuslæger vare Residensens berømteste Læger, nemlig Statsraad Dr. Hufeland, Geheimeraaderne Dr. Heim og Dr. Gräfe, Criminatphysikus Dr. Barez, Hofraad og Professor Dr. Hufeland, Regimentskirurg Dr. Bieske, Garnisons- Stabslæge Dr. Döring o. a. Fl. Ialt havde Grabe paataget sig 85 Patienters Kuur, og af dem alle blev ikke en eneste helbredet; hvortilmod 5 under hans Behandling døde og 17 bleve endnu flattere overgivne af ham til Lægerne med den Erklæring, at han aldeles ikke var istand til at helbrede dem, da hans ofte igjentaagne Manipulationer aldeles ikke havde frembragt nogen gunstig Forandring, men tværtimod en Forværrelse hos dem. Efter hans egen Opgivelse havde han hentet sin mest mediciniske og kirurgiske Wiisdom af følgende Chartete, hvis Titel vi for Curiositetens Skyld ville anføre:

Kunst und Kräuter Büchlein

darinnen

hundert und dreyßig Stück, von Menschen und Vieh,

sonderlich vor reisende Leute.

Dabei auch absonderlich 34 Kräuter nebst ihren Wirkungen, den Menschen zu Nutz beschrieben:

von einem gebornen Zigeuner

D. P. H.

Frankfurth und Leipzig

1767. 8 vo.

I de med den officielle Beretning følgende Actstykker anføres mange scandaleuse Exempter af bemeldte Grabes Praxis paa hvor høist skadelige for den lidende Mennefsched og selv farlige for Staten beslige Fuserier og overtroiske Kuurmethoder ere, og hvormange Mennefsker der endog kunne opofres ved Forømmelsen af en hensigtsmæssigere Pleie af en virkelig Læge. Kun ved at haandhave det lovlige Medicinal- Politie i Staten kan raades Bod paa sligt Uvæsen; thi Man kan ikke fortænke

Tagmanden i, at han hellere vil lade sig besatse, besnakke, besamle eller magnetisere, ja selv besværges, end stjeve eller operere. Commissionen slutter med at overlade det til høiere Skjønneende hvilke Forholdsregler, der torde være at tage, for at gjøre Grabe uskadelig i Fremtiden, da alle hidtilværende Formaninger og gjentagne Afstraffelser vare løbne frugtesløst af. Kun derpaa troede Commissionen at borde gjøre det høie Ministerium opmærksom, at dette uvæsen ingenlunde er at afhjælpe derved, at Grabe tør udøve sine Quakksalverier under saakaldet Opsyn af en approberet Læge; men at der tværtimod ved en saadan indskrænket Beskaffelse aabnes en frie Mark for samme; Dværgtroen bestyrkes, alle Slags Bedragerier befordres og der gives Velgjerhed til de mest scandaleuse Optrin; saaledes som de ogsaa vistelig have fundet Sted i Torgau."

Paa Grund af forestaaende Commissions Beretning og den af den Kongelige Regjering i Merseburg anstillede Undersøgelse over de af Grabe forhen i Torgau og Prettin behandlede Egge, forsaavidt samme under de daværende Omstændigheder lod sig iværksætte, har det Kongelige Ministerium for de Geistlige, Underviisningsvæsenets og de Medicinale Anliggender tilligemed en Fremstilling af hele Sagens Forhold aflagt en Rapport til Hans Majestæt Kongen af Preussen, hvorpaa det har behaget Allerhöfstsamme, under 28de August fr. Aar, at udstæde følgende Befaling:

„Gaardskarlen Grabe skal for Fremtiden under haard Straf forbydes al indvortes og udvortes Kureren, saavel som og al Kureren under Tilsyn af en approberet Læge eller ved hans Samtykke, fremdeles og den Misbrug at udraabe Guds Navn ved hans Besværgelser; med denne Advarsel og han ufortøvet at sende tilbage til sit Hjem."

Abbéen af Batteville.

Abbéen af Batteville, Broder til den franske Gesandt ved Londoner Høffet, var først Oberst i Regimentet Burgund, i Kongen af Spaniens, Philip IV Tjeneste, hvori han bemærkede sig Misfornøiet over en Tilfidsættelse, forlod han Tjenesten og blev Kartausier. Efter aslagt Bøtte mishagende Gensomheden ham. Han søgte at forskaffe sig Penge af sin Familie; en Fortrolig skaffede ham derfor en fuldstændig borgerlig Klædning, en Kaarde og et Par Pistoler. Nu Klædte han sig en Nat om, og gik ind i Klosterets Have, for derved at undløbe. Det vore nu ved et Tilfælde eller af Mistanke: Prioeren kom over ham. Batteville betænkte sig intet Dieblig, han trak sin Kaarde, stak Prioeren ihjel, og steg over Hagemuren, hvor han fandt sin Hest i Beredskab. Han svang sig paa den, jagede derved, og standsede ikke, førend han nødvendigt maatte lade sin Hest puste og fore. Dette Sted i et afliggende Bartshuus. Han lod en Bedekasse og et andet Stykke Kjøb stille paa Spiddet, Bartshusets hele Forraad. Neppe havde han begyndt at spise, førend en Rejsende traadte ind. Vertinden forfikkede denne, at hun allerede havde fremsat sit hele Forraad for den tiptigere ankomne Rytter, men hun tvivlede ikke paa, at denne vilde dele Maaltidet med ham. Batteville paaskod dog, at det ikke var formeget for ham. Striden herover blev levende, og den Nyankomne bemægtigede sig et af Tabene. Batteville, som ikke kunde frarive ham det, trak en Pistol frem, stød den Fremmede gennem Hovedet, og lagde derpaa den anden Pistol paa Bordet, med den Trussel, at det vilde gaae Bartinden og en Tjenestekarl, som var løbet til ved Marmen, ligedan, hvis de ikke vilde lade ham spise i Ro. Derpaa begav han sig iilksomt derved, og efter mange Eventyr drog han endelig til Storsultanens Stater, hvor han gik over til den tyrkiske Religion, erholdt Tjeneste, og arbejdede sig saaledes frem, at han blev Pascha, og erholdt Gouvernement over en del Stader i Morea, just paa den Tid, Benetianerne her

vare indvirkede i Krig med Tyrkerne. Denne Omstændighed bragte ham paa den Tanke, at udvirke sig en sikker Tilbagekomst til sit Fædreland. Han traadte i hemmelige Underhandlinger med Venetianerne, der i Rom udvirkede ham Absolution for hans Træfsald, tilligemed Secularisation og betydelige geistlige Godser i Grevfabet Burgund, hvorfor han overlevede dem de under hans Befaling staaende Stæder. Da han just vendte tilbage til Burgund, som Ludvig XIV. havde ledet Krigen derhen, gjorde han Frankrige saa væsentlige Tjenester, at han erholdt særdeles Aaadesbevisninger af Ludvig. Da Erkebispdommen i Besançon var bleven ledigt, fik han Lovte derom af Kongens Paven sandt det dog noget anstødeligt at ophoie en Mand til Erkebiskop, der offentlig var bekendt som Træfsalden, Renegat og Morder, og nægtede Bullen. Battenille maatte lade sig nøie med to gode Abbedier og Overdecanusembedet i Besançon. Han levede der paa en meget høj Alder, holdt sig en Sagtequitpage, et kosteligt Taffel, og besøgte fra Tid til anden det Karmhaussestær, fra hvilket han var bortløbet, for at gjøre Besøgstab med dem, som endnu fra hans Tid levede deri. Han døde endelig Aar 1700, i en Alder af mere end halvfemsindstyve Aar.

Duclos, som fortæller denne Anekdot, tilføier naist: „Saa meget bidrager Sjælsro og en god Samvittighed til Sundheden!“

Statistisk Tabel.

Foruden den førte Angivelse af de i Danmark i forrige Aar fødte og Døde, der meddeeldes i forrige Nr., torde følgende stændigere Tabel herover maasse ikke være uden Interesse:

Fra den 21de Decbr. 1823 til den 21de Decbr. 1824 ere i Aalborg copulerede 275 Par; fødte af Mandkøn 1782, af Kvindkøn 1653, tilsammen 3437 (af hvilke 1128 paa Gødsfæls

og Mele: Stiftelsen); døde af Mandkøn 1719, af Qvindkøn 1493, tilsammen 3212; altsaa 205 flere fødte, end døde. — (I Kæmpeskiben London ere i afvigte Aar fødte 25,758 Børn og døde 20,237 Mennesker.)

I samme Eidsrum er i Slagelse copuleret 39 Par; fødte af Mandkøn 61, Qvindkøn 71, ialt 132; døde af Mandkøn 41, Qvindkøn 42, ialt 83; altsaa 49 flere fødte, end døde.

I Kirkeaaet 1824 ere i Hollands og Falsters Stift ægteviede 581 Par. Fødte af Mandkøn 1040, af Qvindkøn 1040, af Uægte 129, er ialt 2183. Døde: af Mandkøn 663, af Qvindkøn 652, er 1315; altsaa 868 flere fødte end døde.

I Kirkeaaet 1824 ere i Fyens Stift copulerede 1147 Par. Fødte af Mandkøn 2143, af Qvindkøn 2020, hertil Uægte 601, ialt 4773. Døde af Mandkøn 1442, af Qvindkøn 1311, ialt 2753. Altsaa 2020 flere Fødte end Døde. Islaabt de Fødte ere 41 Par Tvillinger og 2 Koner have født Trillinger. Islaabt de Døde ere 200 dødsfødte, og 865 ere bortdøde Børn under 10 Aar. 409 have opnaaet en Alder fra 70 til 80 Aar, 263 en Alder fra 80 til 90, 51 en Alder fra 90 til 100 og 3 bleve over 100 Aar gamle.

I Ribe Stift ere i Kirkeaaet 1824 copulerede 1,213 Par; fødte af Mandkøn 2,457 og af Qvindkøn 2,371, ialt 4828. De Dødes Antal udgjorde: 1,438 af Mandkønnet, og 1,458 af Qvindkønnet, tilsammen 2,896; altsaa 1,932 flere fødte end døde. Blandt de Fødte ere 259 udenfor Ægteskab.

I afvigte Kirkeaar 1824 ere i Viborg Stift copulerede 635 Par. Fødte af ægte Børn: Dreng 994, Piger 1009, Summa af begge Køn 2003; udenfor Ægteskab af begge Køn 146. Dødsfødte: Dreng 47, Piger 31, af begge Køn 78. Døde: Mandkøn 658, Qvindkøn 653, Summa af begge Køn 1211.

I Aalborg Stift er i Kirkeaaet 1824 ægteviede 925 Par. 2950 Børn ere fødte, foruden 268 udenfor Ægteskab og 118 Dødsfødte. 1820 Personer ere døde. — I Staden Aalborg har

i afvigte Aar, ligesom i Randers, været 6 flere fødte end Døde. De fødtes Antal var der 196.

I Hertugdømmet Slesvig er i afvigte Aar 1750 copuleret 2,227 Par, fødte 8,450 og Døde 5,434. Af Dødsfødte vare 369. I Hertugdømmet Holsteen (med Undtagelse af det Pinnebergske og Staden Altona) er i samme Tid copuleret 2,774, fødte 11,299, døde 6,982. Af Dødsfødte vare 574. I Slesvig ere altsaa 3,016. i Holsteen 5,010, og i det Hele 8,026 flere fødte end døde. Blandt de fødte vare i det Slesvigiske 500 nægte Børn; i Holsteen 931. I det Slesvigiske stede 11, i det Holsteenske 20 Selvmord. Af Børnekopperne er i det Slesvigiske døde 4, i det Holsteenske 3 Personer. En Mand i Kremen opnaaede en Alder af 100 Aar og 7 Maanedes.

Marhuus Stift er det eneste, hvorfra endnu savnes paalidelige Optegnelser herom.

Exempler paa Overdaadighed.

Reiserinde Elisabeths Garderobe bestod af 8700 Klædninger, foruden andre daglige Klæder. (See Vühings Relation.) For en hende behagelig Løds Skyld, rev hun hver Dag nogle Stykker Silketoi itu. Naar hun lod sig aarlade, gav hun derfor 7500 Rulder, hvoraf hver Livmedicus fik 2000, og hendes Livchirurgus 1500. Af brocherte Silketoi'er klippede hun Blomster ud, og lod dem sætte paa andre.

To Engellændere havde væddet om, hvem af dem, der kunde have den kostbareste Klædning. Den Enes var besat med Diamanter, men den andens var forset med Rubens prægtigste Malerier, og denne vandt Prisen.

Om den sachske Grev Brühl's 365 Klædninger, Mængde af Stoffeknapper o. s. v. kan læses i Engländeren Moores: View of the Society and Manners in France, Germany o. s. v.

Den gamle danske Adelsmand Pless lod til en Galladag gjøre en Klædning af flint Vadmæl med guldemailleerede Knapper, som kostede 2000 Rdr. ; og de andre ved Høffet havde brocherede Gløietes Klæder.

(— ch).

Kjøbenhavn.

Forslagt af og trykt hos Jacob Glandorp Elmquist.

Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. W. Proft.

Kirsebagen d. 8de

No. 43.

Februar 1825.

M o s a i k.

I Anledning af Hans Majestæt Kongens høie Fødselsdag har passende Høitideligheder haat Sted i de betydeligste Stæder i Provindserne. Paa det Viborgske Theater opførtes i denne høie Anledning Dehenschlaegers mesterlige Tragoedie: Hakon Jarl. Ved en Festivitet i Aarhus' i Selskabet Polyhymnia blev, foruden en af Hr. Pastor, Ridder Hornsby holdt Tale, afssjungen følgende af Hr. Overlærer Blache digtede Kjønne Sang, som vi her tillade os at meddele efter Aarhus Stiftstidende, da den, foruden sin høie nationale, tillige har en ualmindelig poetisk Interesse:

Stemmer i den glade Sang
Danske Mænd og Kvinder!
Lyder Hjertets ædle Traug
Gjærend Timen soinder!
Væntig, som en Dag i Vaar
Efter Vinternætter,
Kjærlighedens Gæst opgaar
Over Danmarks Stetter,

Eolen glød sin Flamme reen
Over Eimbrers Dale,
Englen sang paa Løvsud Green
I de grønne Sale.
Da til sine Eimbrers Landa
Fader Fredrik lalte,
Dg Naturen til vor Strand
Debbelt herligt smilte.

Eolen væg, den lyse Dragt
Lakte Begens Krener,
Dg med Markens Blomsterpragt
Evandt de søde Toner;
Men den Fryd, o Fredrik, Du
Eskente Dine Søner,
Evig i erkendelig Hu
Evandne Stund forskønner.

Fast og helligt er det Vaand,
Søn til Dig os binder!
Dree og Blod og Sprog og Mand,
Fortids fleste Minder.
Kjærtigt slutter Dig i Gavn
Danmark, hvor Du træder,
Knytter til Dit elskte Navn
Alt sit Haab, sin Hæder.

Retskæds Ven mod Bold og Svig
Dine Børn Du slesmer,
Dg selv Armøds Søn til Dig
Tilidsfuld sig nærmer.
Meer for Dig end Rødsfjeld
Rødsfjeld mon være,
Dg hver Borger klog og bold
Holder Du i Gre.

Elskønsomt skal vort Fædreland
Mindes Dine Dhyer,
Medens om den danske Strand
Bølgen hvid sig brøder.
Eskente Dig det stærke Hæd
Han som Daad belønner!
Lev for Dannevolks Bæl
Tryk blandt Dine Søner!

Theatermaler Terwiz har nu iblandt sine andre fløinne Panoramer, af hvilke Castellet Engelsborg ved Rom, Staden Genf med Omegn, St. Peterstirken i Rom, foruden de tvende fortræffelige Diaphanoramer af St. Laterankirken i Rom og den franske Bibouac ved Leipzig, især udmærke sig, tillige fremstillet en Prospect af Kjøbenhavn, seet fra den høie smalle Bakke i Frederiksberg Hauge. Den er lykkedes Kunstneren særdeles vel og i det Hele udført med meget Held. I Forgrunden sees Frederiksbergkirke til venstre, der opliver Prospecten meget. Et andet, ligeledes fortrinligt, Panorama er Prospecten af Staden Hamburg, seet fra den saakaldte Steinfang, ved Elbpavillonen paa Borden, i Nærheden af Porten til Altona. Denne Udstilling, der har vundet et ligesaa fortjent som almindeligt Bifald, er hver Dag aaben fra Kl. 4 om Eftermiddagen til Kl. 9 om Aftenen. Entreen betales med 2 Mk. pro Persona; for Børn det Halve. Da Hr. Terwiz kun agter at opholde sig her en kort Tid endnu, er det at vente, at de Kunstelskere der endnu ei have besøgt ham, ikke ville lade Leiligheden gaae unyttet hen til at tage disse fløinne Panoramer i Besyn.

Hogle Aftener førend Hds. K. Høihed Prindsesse Sophie af Bayern forlod München, for at vorde formælet med den østerrigiske Erkehertug Frantz Carl, bivaanede hun en Concert i det kgl. Skuespilhuus, hvor hun glimrede som en Sol, thi paa sit Bryst bar hun sin Brudgoms Portrait, indfattet med 16 Solistakter, hver især vurderet til 6000 Fl. og i Haaret en Iris, af 30,000 Louisd'orers Værdie. De Smykker, som Prindsessen denne Aften var prydet med, og som alle vare forærede hende af den høie Brudgom, vurderedes til 600,000 Fl.

I Wien gjør Liniebantsersfamilien Chiariny overordentlig Lykke. Chiariny talder sig selv: „Frankrigs og Italiens første Akrobat.“ Alt hvad man kan see nogen Balletdantser udføre paa Bræderne, det gjør han paa Linien, selv Pirouetter ikke engang undtagne.

Skjøndt Engellænderne have forbudt Slavehandelen, tillades dog, at Spekulanter indføre smulle Truentimmer til de britiske

Kolonier i Indien for at sælge dem til rige Rabober eller Euro-
pæere; men hvad der endnu er værre, der spilles endog Hazard-
spil om dem. Følgende Avertissement læste man forleden i
Grimshy daily Advertiser, et Blad, som trykkes i Calcutta:
„Herved bekendtgjøres, at sex smukke unge Fruentimmer, nylig
indsførte fra Europa, med Sundhedens Roser paa Kinderne, blive
af Gemyt og velopdragne, blive bortspillede næste Dør ved the
british Gallery. Planen bestaaer af tolv Lodder, paa tolv Mus-
pier hver. De høieste Wine af de tre høieste Rast vinde den Al-
terssmukkeste.“

I Gricklade, ved Themsen, nær ved London, læser man sol-
gende Indskrift paa et Skildt, som hænger over en Huusdør: „Der
forvandles gamle Skoe til nye efter den nyeste Methode. Egeles-
des blive Druknebragte igjen til Live, naar de kun ikke bringes
døde herind. Ogsaa kunde man her lære at svømme.“

Aviserne fortælle, at en engelsk Matros, som i en af de sidste
stærke Storme saae en Skorsteen blæse ned i Edinborg, udraabte:
„Det skal min Sjæl holde haardt, før jeg igjen i saadan Storm
skal vove mig i Land!“

Om Blodets Circulation i Legemet.

Det er vel afgjort, siger Eduard Stern i „Allgemeinen An-
zeiger der Deutschen,“ saa usandsynligt det end maa forekomme
Mange, at Blodet i det menneskelige Legeme gjør en langt læn-
gere Vej, end Venene. I rolig Tilstand tilbagelægger Blodet, i
et Minut, en Vej af omtrent 50 Fod, thi Hjertet slaaer i denne
Tid 75 til 80 Gange og ved hvert Puls-slag rykker det omtrent 8
Tommer frem i Arterne. I en Time gjør altsaa Blodet en Vej
af 3000 Fod; i 24 Timer omtrent 3 Mile og i et Aar 1095 Mile;

Men i en Tid af 50 Aar gjennemløber det en Bei af 54,750 geographiske Mile, en Strækning tigange saa lang, som Omkredsen af vor Jord. Hvo der ikke er Tødgænger af Profession, gaaer maaffee dagligen, alle smaae Gange sammenregnet, ingen halv Mil; dog vi ville antage dette, da Menneſket som vilb Dreng, i de saa kaldte Flegelaar, dagligen vel danſer og løber omkring nogle Mile. Vi kunne altsaa for Aaret kun regne 182½ Mil, som Menneſket gjennemvandrer med sine Been; i 50 Aar altsaa 912½ Mile. Da nu Blodet i denne Tid tilbagelægger en Bei af 54,750 Mile, saa gjennemløber dette en ſergange længere Bei i denne Tid, end Venene.

En ungdommelig, voksen Piges Puls, i en rolig Legems- og Sindstilstand, ſlaaer i eet Minut omtrent 80 Gange; men i en vilb Bal vel 160 Gange. Da nu et ſaadant nydeligt Barn omtrent har 350 til 360 Unzer Blod i ſit Legeme, og to Unzer Blod drives frem ved hvert Pulsſlag: saa omløber naſten den hele Blodmasse, indtil paa 18 Unzer nær, i eet Minut hele Legemet, i en oprørt Tilſtand; men i en rolig Tilſtand førſt inden to Minutter. Blodet maa altsaa i en Tid af et Minut, i oprørt Tilſtand, tilbagelægge engang til ſaa lang Bei, nemlig 106½ Fod, da ſamme i en rolig Tilſtand kun ſtrider en Strækning af 53½ Fod frem. Man antager, at Menneſkets Hjerte til dette Blodomløb, i en Tid af 24 Timer, bruger 16,000,000 Centners Kraft; men vi ville kun regne 12 Millioner Centner. Er denne Angivelse ikke overdreven, og en Pige valſer i en Balnat kun en enefte Time; ſaa bruger Blodet, til ſit Omløb i denne Tid, en Million Centner Kraft, medens hendes Hjerte i rolig Tilſtand kun behøvede at anvende en halv Million til dette Diemed. Heraf er det tydeligt at ſee, hvor angribende en ſaadan Dands er, og hvor ſandt det er, naar man paaftaaer, at den Pige, ſom elſker den vilde Bal, iler Døden imøde paa halv Bei.

T h e a t r e t.

Mange Dichter og Künstler har mindre Indbildningskraft end
 Bildung, og er i almindelighed mindre uds- end ind-
 billedet.

Donsdagen den 2den: Brudgommen fra Mexico, Lyf-
 spil i 5 Acter af Clarendon. At dette Stykke er i vort Publikum
 smag beviser den sjeldne Omstændighed, at det, ligesom Operaen
 Lulu, i saa Maaneder har oplevet 8 Forestillinger.

Torsdagen den 3die: Han blander sig i Akt, Lyf-
 spil i 5 Acter af Jünger, og Divertissementet: Den enfoldige
 Familie.

Fredagen den 4de: Floribella, romantisk lyrisk Drama
 i 3 Acter af G. J. Boye, Musikken af Weyse. Udforelsen var denne
 Aften, i Henseende til sammes musikalske Deel, meget heldigere,
 men fra Spillet Sides den samme som ved to foregaaende For-
 stillinger. — Hr. Nielsen er en fortrinlig Juan, og har sin
 Rolle betydeligt ved sin kraftfulde, energiske Fremstilling og sit
 S ngepartie ved et karakteristisk, sj lfuldt Foredrag, hvilket for-
 tjener saa meget desto større  rtjendelse, da den utmarkede unge
 Kunstner her bevæger sig i et for ham fremmedt Rollesag. — Mb.
 Berschall er ligesaa fortrinlig som Floribella, et Partie der
 mere fordrer en god Skuespillerinde end en brilliant S ngerinde.
 — End Hr. Binck end ikke Almazor ganske fremtræde med
 den imponerende Kraft, denne Rolle fordrer, og hvori han allerede
 har sit Organ imod sig, er hans Fremstilling, der vidner om me-
 gen  id, dog ikke uden Fortjeneste. — Med Sandhed og Natur,
 men aldeles uden al Effekt, fremstiller Hr. Holm Borgfogden, og
 hans Søn Fernando har en endnu mindre heldig Fremstilling i
 Hr. Kirckheiner, hvis Spil og Foredrag i altfor høi en Grad
 læder savne Varme og T lelse, for ikke at tale om Sjæl. — Bøn-
 derne have to karakteristiske Fremstillere i Hr. Stage og
 Cetti, af hvilke den første især i enhver Henseende var ypper-
 lig; hans af Naturen grebne H ndbev gelse mod Munden be-
 virkede hos Mange den pubscerligste Idee-Association. Hr. Cetti

ti's Spil var altfor meget spadille forde, der forresten ikke for-
feiler sin Virkning hos Bedkommende. — Alfers's Konge og
Dronning havde uheldige Repræsentanter i *Md. Winslow* og
Hr. Kongsted, der begge mangte den fornødne Anstand og
Adel til at kunne tilfredsstille i deilige Roller. — De fortræffe-
lige Chor vare godt indstuderede. Costumeringen i den Act,
hvor Damen med sin Hyrde vander om imellem Fjeldene i et stærkt
Uvejr med Storm, Torden og Lynld, klædt som til et Bal, var
endnu ligesaa latterlig; det stemmegivende Publikum derimod ikke
let saa nœisomt som ved den forrige Forestilling, da ethvert Hr.
let lidt Klap, baade de falske og de rene.

Løverbagen den 5te: De borgerlige Stævne møder,
Carce i 1 Act af Hoffmann, oversat af N. L. Bruun. Denne
Carce er ene beregnet paa en udmærket Fremstilling, og vil da for
nogle Gange mere som en fordringsløs Ubethelighed, der ikke
bør bedømmes saa strengt, og Kritiken maa her lukke det ene Øie,
uagtet den ikke bør undlade at anmærke, at den comiske Soccus
her er bleven forvandlet til en Sabot (Trætsffel). — Udsøressen
hæves fornemmelig ved Hr. Frydenhals og Stages for-
træffelige Fremstillinger af den gamle naragtige Knyster Epids-
borgeren Dugravier og af den tøsseborne feige Wondelarl Ber-
trand, hvis ængstelige „Hosbond!“ var høist karakteristisk. —
Md. Spindler, var som sædvanligt, en udmærket Marton, og de
øvrige følgende Roller udfortes hver paa sin Wiis ret helbigt; dog
de førstnævnte tvende neppe efter Forfatterens Idee: Dr. Ryge
er den stortalende Bramarbas Alexander Casar; Hr. Enholm
den sukkersøde Klobrian Tansan, der er opdraget i sin Mesters
Pigeinstitut; *Md. Eisen* den strange Souveraine, der dog ikke
er ufulsom for kraftige Kjerlighedsbeviser; Hr. Kongsted
den barnagtige naive Lise og Hr. Liebe den flinke Jasmin. —
Derester gaves den skønneste af alle vore Entree, den der dands-
tes af Hr. Larcher og Eleverne Hr. Nøller og Pätges,
og som forhen med fortjent Roes er omtalt. — Hr. Verschalls
hyggelige Foredrag af den, til denne Entree benyttede skønne Po-
lonaise, som Hr. ostere har hørt udføre af Componisten

selv Concertmester Møller i Berlin, er tillige en udmærket Kunstnydelser.

Derefter opførtes: Kunstjæbet, Operette i 1 Act af Duval, oversat i 1 Act. Dette valkre Syngeespil, med D'Alayrars smukke Musik, er omtalt udførligen i Nr. 21 af dette Blad, og Refr. vil derfor her kun tilføie, at det var ham behageligt at bemærke, at Hr. Zinck og Enholm havde fundet de i hint No. fremsatte Grindringer grundede, og udeladt de der anførte gjensidige Titulaturer. Den sande Kunstner vil steds rette sig efter enhver Kritik, han selv finder grundet og kun den Bornede anseer sig selv for ufeilbar. — Stykket gik i det Hele med megen Lethed og Runding. — Mb. Dahlen som Tanten, Mb. Clemensen som Lise og Hr. Rosenkilde som den gjærrige Naboe Ferville, der maa betale Gildet, fyldestgjorde hver især sin Rolle og Hr. Enholms Lethed og Liv som Versac, i Forening med Hr. Zincks smukke Sang og ret heldige Fremstilling af Dormont, satte de interessante Hovedroller i behørigt Lys. — Til Slutning gaves første Gang: Røvercapitainen eller Jeg tager aldrig fejl, nyt Lytspil i en Act af Lebrun. — Kun saa fortrinlige Fremstillinger som Hr. Dr. Ryges Ubesjendte og Hr. Frydenbøhl's Postmester ere i Stand til at have et saa højt ubetydeligt Product som denne Farce, der ikke engang, i Henseende til Dialogen, kan sættes ved Siden af „de borgerlige Stavernesøder.“ — Den øvrige Udførelse var upaaklagelig. Hr. Lindgreen og Mb. Clausen havde meget deres slaae Roller som Soemanden og den spaaelystne Huusholderke, og Hr. Brandt var en karakteristisk Grac.

Kjøbenhavn.

Førlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Montergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. C. W. Proff.

Tredagen d. 11te

No. 44.

Februar 1825.

M o s a i k.

I Gaar Morges begav Hans Høi hed Prinds Christian sig til Frederiksborg, hvor Høi stsamme agter at opholde sig i nogle Dage. Først i næste Uge ventes Hans Høi hed tilbage her til Staden.

I forrige Uge antom det betjendte Hamburgske unge Kunstnerspar, den fjortenaarige Pianofortespi llerinde Louise David og den femtenaarige Violinist Ferdinand David hertil Staden, og agte i Slutningen af denne Maaned at give en offentlig Concert. I Søndags den 6te havde de begge den Ære at lade sig høre i en Hofconcert, hos Hans Høi hed Prinds Christian. Hr. David er en Elev af den afdøde Hamburgske Musikdirecteur Schwencke og den endnu levende Tonekunstner Ed. Grund, og Ferdinand David er en talentsfuld Elev af den berømte Componist og Violinist Capelmester Louis Spohr i Kassel. De have med almindeligt Bisald givet Concerter i Hamburg, Hannover, Kassel og flere andre Stæder.

En Synderlighed hører, at et Gaar paa Hinderholmen har faaet to Lam, hvoraf det ene har Lighed med en Sælhund, det andet er ganske naturligt. Sammensteds er født en Griis med en Snabel, ligesom Elefantens.

En württembergsk Udvandrer's Skjebne.

(Fortalt af ham selv.)

Af G. E. Andrés „Nationalkalender der deutschen Bundesstaaten für 1825.“)

Jeg, Johann Jacob Butsch, er født den 16de November 1776 i Malmshelm, i Kongeriget Württemberg. Endnu havde jeg ikke fyldt mit tyvende Aar, da jeg giftede mig paa Strömpe, vedverhaandværet. Da min første Kone døde, giftede jeg mig anden Gang, og 7 Børn ere Frugten af disse toende Ægteskaber. Foruden en saa talrig Familie, var jeg endnu letfindig nok til at bygge et nyt Huus, hvilket gjorde et betydeligt Hul i min Fornue. Aaret 1816 var, som bekjendt, høist ugunstigt for Landmændene her i Egnen; Høsten slog feil, og det følgende Aar frembød ingen bedre Udsigter. Jeg saae tydeligt, at min Smule Fornue, under saa ugunstige Omstændigheder, snart vilde være tilsat, og besluttede derfor, da der i min Landsby blev talt meget om den Lykke, Landmændene kunde gjøre i de forenede Stater, og allerede flere Familier der af Egnen virkelig vare dragne dith, og saa at gribe denne Uvei til at sørge fort mit og Mines Vel. Den 1ste Mai 1817 var den Dag, hvorpaa jeg med Kone og 7 Børn, forlod min Fødeby, for i en ny Verdensdeel at søge min Fremtids Ophold. Min ældste Søn, Jacob, var 18 Aar gammel og havde lært Hjulmager-Haandværket; det yngste Barn, en Datter, laae endnu ved Brystet. Min hele Capital udgjorde 500 Gylben, som jeg rigtignok indsaae vilde medgaae til en saa talrig Families Underholdning paa saa lang en Reise; men stolende paa et Par arbejdsvante Hænder, haabede jeg, at naar jeg først var i Amerika, vilde Penge igjen strømme ind til mig. Men jeg skulde ikke see dette forjættede Land; Skjæbnen havde bestemt det anderledes. I Mannheim stodte vi sammen med flere Udvandrere fra Württemberg og Baden. Vi troede herfra lettest at komme tilskibs til Amsterdam; men Selskaben paa Rhin

nen var baade langsommere og kostbarere, end om vi vare blevne at vandre tilføds. Den 1ste Juni 1817 antok vi endelig, efter at være afskiede fra Mannheim den 8de Mai, til Amsterdam; og allerede denne Reise havde gjort et betydeligt Skaar i vor lille Kasse. Fremfor Alt var det os nu magtpaaliggende, snarest muligt at kunne tiltræde Søereisen. Der blev desaaarsag med en engelsk Stibscapitain, ved Navn Blachman, affluttet, og i det tydske Sprog opsat, en Contract om Overfarten. For 170 Fl. pr. Persona lovede Blachman at bringe os til Philadelphia, og derhos forsyne sit Stib med tilstrækkelige Levnetsmidler og andre Fornødenheder. Stolende paa denne Contract, udbetalte jeg for min Part Capitainen 200 Fl. i Forskud. Men Blachman havde allerede affluttet lignende Contract med et saa stort Antal af udbandrende Familier, at det var ham umuligt et rumme dem alle. Os fortaug han klogelig denne Omstændighed. Da enbeel af Udbandrerne allerede vare indsejlede, holdt han mig og mange flere hen med det Paaskud, at Indsejlingen ikke kunde stee paa een Gang, da de Optagne først maatte indrette sig ombord, før flere kunde modtages. Imidlertid ledte Capitaenen usformækt Anker og forsvandt med samt mine Penge. Genved 400 andre Reisende vare ligeledes blevne betragte af ham.

Hvad var nu at gribe til? Skulde vi nu som Betlere vende tilbage til det Fædreneland, hvor vi ingen Borgerret længer havde, og det netop nu i Misvæxt og dyr Tid? Og dog, hvormegen Hunger og Kummer, hvormegen dødelig Angst og hvormange Taarer havde jeg ikke sparet mig og Mine, hvis jeg dengang, trods den Spot, der maatte vente mig af mine Medbrødre i Hjemmet, var vendt tilbage dertil. Imidlertid fattede jeg, med flere, den Beslutning, ikke at ville opgive vort Forsæt; men oppebie en anden Leilighed. 5 lange Uger vare allerede henrundne under vort Ophold i Amsterdam, i hvilken Tid vi, for at opholde Livet, havde maattet sælge baade af vore Gang- og Senkklæder, saa meget jeg endog fleed, naar der var Arbejd at faae ved Skibenes Loosen og Laden. Endelig besluttede Handelshuset

G. at lade et Skib udruste til de stakkels Udvandreres Overreise. For hver Person skulde betales i Fragt 180 Fl., og dem, der ikke kunde betale, vilde Skipperen ved Ankomsten til Amerika nok søge at gjøre i Penge. Vi vare ialt 400 i Tallet, som den 4de Juli 1817 gik ombord, ret hjertensglade over at det dog endelig en gang var kommet saa vidt. *At!* Glæden varede desværre kun kort. Skibet, en Tremaster, førte 6 Kanoner; Capitaenen heeb Lund, og Besætningen bestod af 18 Mand, hvoriblandt en Skibsurg. Endnu før vi kom i rum Søe mødte os den ubehageligbet, at da Skibet blev visiteret ved Helser, manglede der et betydeligt Quantum Brændevin, hvorover Skibet blev belagt med 3 Ugers Arrest og Capitaenen idømt en Mulct af 2,000 Fl.; saa berettede man idetmindste os. Efter at Capitaenen havde været i Amsterdam og talt med sine Rædere, forelagde han os det Spørgsmaal, om vi hellere vilde blive liggende her i tre Uger, end endnu lægge 20 Fl. hver til Fragten? Lig Fortvivlede, der ikke længer betænke hvad de love, indgik vi strax Vilkaaret, og den følgende Dag seilede Skibet videre.

Foruden Capitaenens Kahytte og Folkens Lukas, vare der i Skibet for os 400 Passagerer indrettede tvende Stuer, hvoraf den største var omtrent 40 Fod lang og 10 til 12 Fod bred. Hver Familie blev her anvist en Plads af 6 Fod i Længde og Brede til Leiested, i hvilket indskrænkede Rum jeg med Kone og saa mange os der kunde rummes af de ældste Børn maatte stuve os ganske tæt sammen, medens de mindre Børn maatte ligge ovenpaa vi Andre haade paa Kryds og Lørs. I en saadan Roie, der heller ikke var mere end 4 Fod høi, da der var anbragt 20 ovenover hinanden, maatte vi undertiden, naar vi formedelst Skibets voldsomme Bevægelse ikke kunne staae paa Benene, tilbringe hele Dagen, lægge af den afskyelige Søesygge. Sengeklæder maatte Ingen os bruge, for at ikke Møiet skulde tage Overhaand blandt saa mange Mennesker, sammenpakkede i saa snævert Rum. En Straamaa dræse og et Tæppe gjaldt istedetfor Bjærdyner. Endnu maa bemærkes, at da her aldeles ingen Vinduer vare anbragte, saibet Lyset alene ned igjennem en Luge, som om Dagen stod aaben;

undtagen i stormfuldt Veir. Da blev den tæt tilluftet og et ægyptisk Mørke herskede da hos os baade Dag og Nat. Ivarmt Veir var Luften naturligviis i et saa indskrænket Rum, hvor der opholdt sig saa mange Mennesker, hoist ubehagelig og lummer, saameget mere naar der var mange Syge. Spise og Drikke blev fra den Dag vi kom ombord raft os fra Selskabet, hvorved min eldste Søn havde den Lykke at blive ansat som Medhjælper.

Seiladsen var i nogen Tid helbig, og vi vare Alle vel tilmode. Men efter 14 Dages Forløb, omtrent den 20de Juli, blev Binden heftigere og tilsidst til en frygtelig Storm. Den drev os atter saa langt Nordlig, at vi saae Engelland paa vor venstre Side. Imidlertid sagtnedes Stormen omsider, og Skibet fortsatte atter sin gamle Cours. Vi laae næsten alle af Søsyge, og i kort Tid vare, paa saa nær, alle de smaa Børn døde. Man betænke, at vi allerede vare afkræftede, udhungrede og nebbøiede af Sorg og Kummer, da vi betraadte Skibet; at vi ikke vare istand til at forsyne os med Forfriskninger til Reisen; at den grove Kost sparsomt blev os tildeelt, og at de medbragte Lægemidler snart vare forbrugte. I Midten af August havde vi, ved gunstigt Veir og Wind, allerede tilbagelagt den største Deel af Reisen og nærede allerede de glædeste Forhaabninger om snart at see Land, da Luften paany blev urolig og en frygtelig 8 Dages Storm atter drev os tilbage til Englands Kyster. Sig Vandreren, der om Aftenen i Snefog forvilber sig tæt ved sit Hjem og efter at have hele Natten vanket omkring i Moser og Grøfter, endelig ved Dagens lange selsfuldt forventede Frembrud, seer, at han næsten ikke er kommen af Pletten: saa gik det os. Imidlertid vedvarer jo ingen Storm evig. Med den 22de August indtraadte igjen gunstigere Veir og en frisk Wind drev os atter imod Amerika. Med Jubel forkyndte endelig Matroserne, at vi maatte vare i Nærheden af Land, da en Fugl allerede havde sat sig i Masten. Hvor stor var ikke vor Glæde! 9 Uger havde vi allerede tilbragt ombord i en sandeligen ikke misundelsesværdig Stilling, og paa den senere Tid havde man endog begyndt sparsommere at tildele os Levnedsmidlerne. Hvor længtes ikke vore Gmaa efter det Njeblik, da de skulde stige iland.

og nu syntes Opfyldelsen af dette varme Ønske saa nær; thi om en Dagstid, saa forfikkede man os, kunde vi være i Amerika.

Midnatstimen var neppe forbi, da Capitain Lund uventet traadte ned til os, og gjorde os med en betænkelig Mine opmærksomme paa en nær, faretruende Storm. Man tænke sig vor Fortvivelse! Saa nær ved Maalet, nu atter at see vore Forhaabninger tilintetgjorte! Tilmed vare mange af os syge, og Forraadet af Levnetsmidler og Vand var saaledes paa Hædningen, at vi maatte befrygte en Hungersnød, dersom Stormen atter i nogle Uger tumlede os omkring paa Havet. Allerede hørte vi Stormens fjerne Drøn, og dog forgik endnu Timer, inden den naaede os; men snart blev den saa rædsom, at den En ikke kunde høre den Anden raabe til sig. Alt, hvad der lod sig undvære, blev kastet overbord for at lette Skibet, hvis Bevægelse nu var saa voldsom, at det var umuligt at staae opreist. Hvert blev En kastet ud af Koien, her flyttede en Anden næsegrus imod Gulvet eller Væggen, og fik en blodig Næse, eller Buler i Hovedet. Og hvo formaaer at beskrive de Syges Klager, og de ængstede Børns Jammer, og de angreunde Forældres bittere Graad! I 3 Uger vedvarede Stormen uophørligt, naar man undtager, at den undertiden sagtnedes en Smule ved Aftenstid. Ofte håndtes det, at naar man var isærd med at fortære sin sparsomme Portion, kastede en voldsom Bevægelse af Skibet Talskænen om, hvorved man undertiden fik de sydende Urter over Ansigtet. Ofte kunde der, formedelst Stormens Hefetighed, ikke koges, og undertiden fik vi i flere Dage slet Intet at spise. Hvorhen Stormen drev os, vidste Ingen. Fra den Dag den begyndte, vare baade Mundportionerne og Vandet blevene affnappede til det Halve. Nu begyndte Hungersnød og, hvad der var endnu værre, Vandmangel at indfinde sig. En lille Bid fort, bedærvet Brød maatte gjælde for en heel Portion. Kun Saa af os havde ikke enten Mangel eller Kummer strakt paa Sygeleiet. Den Sidste nedtrykkede ogsaa saaledes Capitainen, at han maatte gaae tilfoids. Mandskabets Kræfter aftog dagligen, ligesom Elementernes tiltog. En stum Fortvivelse bemægtigede sig de Fleste. Der gaves Syge, der bestandigen laae i en stille Stummer,

uden at lade nogen Klage høre. Andre, selv Mand, løbe omkring i Stibet og bad bønligt om en Bid Brød eller en Drit Vand. Man gav saa længe man havde. Ofte hørte man en Timestid derefter, at de vare døde, uden egentligen at have havt anden Sygdom, end Hunger og Tørst. Jeg selv laae syg i 14 Dage. Kulden blev stedse føleligere, Dagene kortere, Kosten sparsommere og tillige saa fordærvet, at man neppe kunde nyde den. Stormen vedblev at rase. Capitainen laae nu ogsaa meget syg; og de, der af os Reisende, kunde tælles blandt de Friske, vare dog saa afkræftede og modløse, at de tilsammen blot kunde gjælde for halve Menneſker. Kun en eneste Matros tabte ikke Modet. Da Stormen engang raste allerstærkest, raabte han: „Dat Meer is dot en Keerl!“ og sprang derhos lystig i Veiret.

(Slutningen følger.)

T h e a t r e t .

Da Repertoiret i denne Uge kun har frembudt Gjentagelser af forhen omtalte Stykker:

Mandagen den 7de: Tempelherre-Netten, Drama i 5 Acter;

Tirsdagen den 8de: Barberen af Sevilla, Opera i 2 Acter;

og Onsdagen den 10de: Floribella, Opera i 3 Acter;
mebbele vi her nogle Nyeheeder, dels det Kongelige Theater
dels fremmede Theatre betræffende:

Ved det Kongelige Theater er Hr. Julius Schwartz
den ansat som Tenorist med 300 Rddlr. r. S. i Gage. — Det

første her nye Skuespil, der nu ventes givet, er: Laurbær
Frandsen, Skuespil i 5 Acter af Sieglar, oversat af Dr.
Nyge, og det første Syngestykke: Sneen, Syngespil i 3 Ac-
ter af Delavigne og Scribe, oversat til Rubens Musik af Hr.
Professor Nidder Dehlenschläger. — Blandt nye Subjecter,
der søge Engagement ved Theatret, nævnes to Sangerinder, to
Skuespillerinder og een Skuespiller. — I Winters usøgt hems-
lagte Opera: Offerhoitiden, fremtræde førstegang to unge Saa-
gerinder, Isrene Smith og Nielsen i Solopartier. — I næs-
te Uge er bestemt til Opførelse Publikums Yndlingsopera: Mo-
zarts Figaro, hvori Hr. Wulf førstegang vil udføre Cheru-
bins Rolle.

I Paris

har en nye Opera af den som Instrumentalcomponist berømte ge-
niale Dnslow: Palcade de la Vega gjort megen Lykke og især
fundet alle Kjenderes uindskrænkede Bifald. Rossinis Donna
del Lago har ogsaa fundet Bifald. — En ung Violinspiller, Pama-
ta, en Eleve af Baillot, har vakt megen Sensation, som en høit
udmærket Virtuos.

I Wien

er Rossinis to Operaer: Mose Re in Egitto og la Donna del
Lago optagne med meget Bifald og blive meget ofte givne; den
første roses som en af hans fortrinligste Compositioner og sættes
ved Siden af hans Othello.

I Berlin

har Rubens Sneer og Katels gebiegn Semiramis begge gjort
Lykke. Benzel Müllers Operette: Slotsgartneren og Windmø-
leren, har gjort Furore.

Kjøbenhavn.

Forsagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

redigeret af H. C. W. Proft.

Kirsebagen d. 15de No. 45.

Februar 1825

M o s a i k.

I denne Tid opholde en udmærket italiensk Sanger Signor Quagliarini og hans Kone, en født Pariserinde og høist fortrinlig Sangerinde, sig her i Staden. De have været engagerede ved det italienske Opera-Theater i Paris, i London og sidst ved det Franske Theater i St. Petersborg. Paa deres Reiser have de tillige ladet sig høre i Moscau, Riga, Kronstadt, Warschau, Hamburg og paa flere andre Steder. Signora Quagliarini giver unge Damer Underviisning i Sang og paa Harpe, som hun spiller med stor Færdighed. De agte endnu at forblive her i nogle Maanedes og forevise tillige en kostbar Samling af Malerier af de berømteste Mestere, saavel af de forskjellige italienske som af den nederlandske og franske Skole, hvilke alle ere til Salg. Indtil paa Torsdag forevises Samlingen, der bestaaer af 130 Stykker, hver Dag indtil Kl. 3 i Hotel du Nord, Bærelset Nr. 10; men fra i næste Uge af i Pilestrædet 121 1ste Sal.

I Paris lever en Mand, ved Navn Peter Huet, der næsten skal være 120 Aar gammel, og i Sognet Eskades (Vore-Sartronne) døde i Slutningen af forrige Aar en vis Etienne Baque (le Santeto kaldet), en Urtesamler, hvem Folket, formodentlig hans høie Alder, næsten ærede som en Helgen. Han var født 1700, og opnaaede altsaa en Alder af 124 Aar.

En württembergsk Udvandrer's Skiebne.

(Fortalt af ham selv.)

(Af E. C. Andrés „Nationalkalender der deutschen Bundesstaaten für 1825.“)

(Slutning fra fr. Nr.)

Endelig begyndte Uveiret at lægge sig. Indhyllet i dunkel Taage laae et Land for os; men hvilket Land? og hvor vare vi? det kunde Ingen besvare. At lande her syntes ikke muligt, da vi ikke saa andet end høie steile Klipper. Luften var klar, men altfor stille; thi det var Havblis. Strømmen drev Skibet bestandsdigt omkring i en temmelig stor Kredse, og ingen Kunst var istand til, igjen at bringe os ud i aaben Søe. Saa syg Capitainen end var og saa meget han vægrede sig, maatte han dog lade sig bære op paa Dækket, for at give sin Mening tilkjende om det Land, der laae for os. „Børn!“ sagde han: „dette Land er intet andet, end Gronland. Havde vi havt det paa den anden Side af os, vilde alt Haab ikke have været tabt; men her ere vi ikke istand til at lande, og det vil blive vor Grav.“ Han havde Ret, det blev hans Grav; thi 8 Dage derefter opgav han Landen. Var han ikke lykkeligere, end vi Tilbageblevne? For os syntes Hungersnøden uundgaelig. Lande kunde vi ikke; Skibet var ikke at bringe ud af den magiske Kredse, og med Levnetsmidlerne var det meget stærkt paa Hælden.

Otte Dage vare henrundne i stum Fortvivelse, da Havblisset endelig ophørte og en frisk Kuling atter førte os ud i aaben Søe og drev os imod Syden. Kort kastede vi os paa Knæ og takkede Forsynet for denne ny Straale af Haab. Det lod til som om Himlen dog endelig engang vilde forbarme sig over os. I 14 Dage havde vi stormfuldt Veir. I denne Tid indtraf den ny Ulykke, at Dverskyrmanden, der efter Capitainens Død var Høistcommanderende ombord, brækkede Benet, idet han vilde giøre et Spring ud Søen i det samme kastede Skibets Forstavn voldsomt i Veiret.

Lufften blev nu igjen varmere og Dagene længere. I Grønland havde vi kun haadt 4 Timer Dag. Al vor Proviant bestod nu i Rimlede Erter, som desuden vrimlede af Orme. Hvor sulten man endog var, kunde man dog kun nyde dem i Mørke. Naar det ikke var altfor stærk Storm, blev hver Syg dagligen een eller to Gange bragt op paa Dækket, enten han vilde eller ei, og hvor ynkeligt han end bad om, at man vilde forunde ham Ro til at opgive Anden. Uden videre blev han greben i Armene, slæbt op af Trappen og nedlagt paa Dækket. Var det Regnveir, dækkede man et Stykke Seilbug over ham. Man vilde saaledes lade de Syge nyde frisk Lufft og forebygge, at Sygdomsstoffet skulde tage Overhaand iblandt os; men mange af dem opgave virkelig Anden inden de igjen bleve bragt ned. Den Døde blev da øieblikkeligt indsvøbt i et Klæde, sat med Ryggen op mod Koldrensugen, og medens de Tilstedeværende med travendt Ansigt forrettede en kort Bøn, blev Eugen aabnet og Liget var forsvundet. Al! flere end de halve af mine Ulykkesbrødre passerede denneause Port. — Efter saa længe at været tumlet omkring af Stormen, blev vort Skib omsider læt, og uephorligen, baade Dag og Nat maatte Pumperne holdes i Bevægelse for at holde Skibet flot. Paa denne Tid bleve vi et andet Skib vaer, hvoraf vi erfoer, at vi besandt os i Nærheden af Portugals Kyster. Med hvilken Glæde styrede vi ikke ind i Tajoeflodens den 30te October!

Snart indfandt sig et Bagtskib hos os og erkyndigede sig om vor Tilstand. Vi bade, som Ulykkelige, om Hjælp, som man ogsaa med Hensyn til Levnetsmidler rakte os; men at gaae iland blev os ikke tilladt. Vi erholdt tværtimod, da man betragtede vort Skib som mistænkeligt, Bagt ombord, for at iagttage vor Sundheds Tilstand. Rigtignok døde ogsaa, endnu medens vi laae her, flere af os; men det var ikke af Pesten, men af den ubstændne Hunger, Tørst og Kummer. Med hvilken Omhyggelighed maatte vi ikke søge at skjule disse Dødsfald for Bagten. I otte Dage havde vi allerede lagt paa Tajoefloben, da vi erholdt Befaling til at bortffjerne os. Overstyrmanden svarede: at Skibet besandt sig i en Tilstand, der gjorde en videre Reise umulig; men desuagt-

tet blev den samme Befaling, efter faa Dages Forløb, gjentaget med
 Tilføiende: at man vilde bruge Magt, om vi ikke godvilligen adløbe.
 Overstyrmanden skilbrede atter forgiæves vor Hjælpsøshed og Umue-
 ligheden af en videre Seereise. — Et Krigsskib posterede sig nu i Nær-
 heden af os; 10 af dets Ildsvælte vare rettede imod vor stebelige
 Fremaster, og det blev os forkyndt: at hvis vi ikke inden næste
 Dags Frembrud pakkede os, havde hint Krigsskib Ordre til at
 bore os i Sank. (Man kan undskyde den tgl. portugisiske Havn-
 ne-Commandants strænge Forholdsregler; thi Folkenes flette Uds-
 seende og de hyppige Dødsfald, som dog neppe ere bleven skjult
 for Bagten, maatte vække Mistanke om, at vor Angivelse kun
 var en Røddagn, og at Skibet virkelig havde Pest ombord.) For
 os syntes nu al Redning forsvunden! Bore afbøde Kammerater
 misundte vi. En Slags Bedøvelse bemægtigede sig de fleste af
 os; thi vi vare for kræfteløse og sløve til at ndrykke vor Smerte.
 Med hvilken Glæde havde vi ikke tænkt os vor forestaaende Sank-
 ting! hvor havde vi ikke trøstet vore Syge med det visse Haab
 om nær Redning! med hvilken Anstrængelse havde vi ikke samlet
 vore sidste Kræfter, for at synes raske end vi virkelig vare! hvor
 omhyggeligen havde vi ikke skjult de Døde for Bagten og om! Nat-
 ten ubemærket nebsanket dem i Dybet: Udsammen for at undgaae
 Mistanke om at vi vare Pestbefængte, og dog ansaae man os nu
 derfor!

Det var Aften. Overstyrmanden havde forklaret os det nær-
 liggende Krigsskibs sørgelige Betydning. „Vi have“ vedblev han,
 „endnu en Rest Brændevin; op, lad os fortære den! Maafe
 sender Gud os endnu Redning!“ Nogle af os Reisende havde ogsaa
 faa skrevet et Brev til tydske Røbmand i Lissabon, og Andre til
 den hollandske Gesandt for at bede om Hjælp. Matroser og Passa-
 sagerer, saamange der endnu vare tilbage, maatte nu op paa Dæk-
 ket. Vi fortærede den sidste Rest af den Drik, der allerede længe
 havde været os fremmed. Bore slappe Vindsaander bleve derved
 forfriskede og oplivede. Paa Styrmandens Bøn og Befaling blev
 der gjort Musik og danset. En stille, maanedklar Nat saae os i
 denne fortvivlede Lyssighed. Denimod Kl. 11 vendte Hifferbaadene

tilbage til Havnen. Det lystige Spil drog dem magnetisk hen til os, og strax blandede Fiskerne sig i Dandsen. Henved 16 Baade havde saaledes forsamlet sig omkring os, og nu vilde man endelig vide Harsagen til vor Tøbel. Vi Fildrebe dem da vor ulykkelige Tilstand. Gribne af Medlidendehed roede de i Kyndsom Til iland og udsprebte over hele Staden vor ulykkelige Tildragelse og den Løb, som ventede os næste Morgen. Vor Rød havde fundet medlidende Hjærter; vort Udsagn Tiltro.

Den Fjæbnesvangre Dag brød endelig frem; men neppe opklaredes Horisonten af Solens første Straaler, før et Bagtslib ilede hurtigt imod os og erkyndigede sig endnu engang noiagtigt om vore Omstændigheder. Efter en Times Forløb nærmede sig nok Et, og med glad Forundring hørte vi os tiktale i det tydske Modersmaal. Landsmænd, tydske Kjøbmænd var det, som havde erfaret vor Rød, og drevne af Menneskekjærlighed, ilede hid til vor Redning. Naar Røden er størst, er Hjælpen nærmest! — Disse edle Mennesker forsynede os med Levnetsmidler og Viin, og sendte siden nogle duelige Læger til at undersøge vor Tilstand. Hvor røretes ikke disse Mand indtil Taarer, da de med egne Dine saae vor jammerlige Tilstand, og et halvt Fad forbrævede Væter, den sidste Rest af al vor Proviant! Deeltagende søgte de at indgyde os frisk Mod. Efter nogle Timers Forløb drog Krigsskibet sig tilbage. Vi torde blive; men der blev paalagt os en Quarantaine af hundrede Dage. Dette var den 8de Novbr. 1817. Fra den Dag af bleve vi forsynede med alle Fornødenheder. For mig fluttede ogsaa disse hundrede Dage ikke være uden Smerte. Min ældste Søn, Jacob, druknede ved at hente Vand, og to af mine andre Børn døde. Hvor havde de smaa Stakker ikke glædet sig til igjen at skulle see Mark og Skov! Hvor troligt havde de ikke i Hungerstimen med fromt, bærnsligt Sind deelt enhver Bid med os! Nu havde jeg kun fire Børn tilbage.

Den 7de Febr. 1818 var den lange Quarantaine Tid udløben. 400 Udvandrere gik vi ombord i Amsterdam; af disse vare nu kun 136 tilbage. Vi bleve først bragte iland paa hin De, hvorpaa en Deel af Staden Bisabon blev bevaret under det Fættelige Forb.

Hjælb. Først efter nogle Ugers Forløb førte man os ind i den egentlige Stad. Vor Eljebne havde vaakt megen Sensation og Deeltagelse. En stor Mængde Menneſter kom os imøde, og fra alle Sider bleve vi venligt modtagne. De Rjømænd, som, da Røden var størſt, havde bragt os Redning, vare ogsaa nu de første til at komme os imøde med uhyklet Deeltagelse. Fremfor Alle kunne vi ikke nokſom takke den ædle Hr. Adolf Friedriſh Lindenberg, hanſeatift og keiſerlig-kongelig øſterrigt General-Consul. Han modtog os med den Forſikkring, at ville være os Fader og Forſørger — et Løfte, ſom han ogsaa rebedigen har holdt. I 3 Maaneder bleve vi forſørgede paa offentlig Bekoſtning; men længere vilde et ſaa ørkesløſt Liv ikke have været gavnligt for os. Hr. General-Consulen indſaae dette, og ved hans Beſtræbelſer blev Enhver beſkjæftiget paa en nyttig Maade. Hele Familier anbragte han paa Landet, ſom Forpagtere; for de ledige Perſoner ſkaffede han fordeelagtige Tjenester, og Børnene bleve ved hans Omhu antagne til Forſørgelſe af rige Familier. Min Datter Blandine blev ſaaledes antaget, næſten ſom i Varns Steb, af en meget rig Familie. For mig, med min øvrige Familie, havde General-Consulen indgaaet en Contract om Forpagtningen af det ſjønne Landſted Ca 3 a da, ved Landſbyen Bucellas, 2 Mile fra Liſſabon, tilhørende den rige Adelsmand Francisco Joſé da Gama Machado. Vi drog dertil i Pintsen 1818, og levede her ſaare lykkelige Dage. Hr. Lindenberg beſøgte os ofte, Baade han og vor Godsherre vare vel fornøiede med vor Fjib; men ſelv vare vi det endnu mere med vor Eljebne. — Dog vor Lykkes Stjerne ſkulde ſnart igjen dale. Uformodet erklærede Hr. Lindenberg mig, at han anſaae det for raadeligſt at vi vendte tilbage til vort Fædreland, for Paſ og Reiſepenge vilde han drage Omſorg, om vi vilde lade Blandine blive tilbage eller ei, ſkulde heroe paa os ſelv. Den ædle Familie, ſom havde taget Barnet til ſig, vilde nødigſt miſte det; man bød os endog en ikke ubetydelig Pengesum for ganſke at afſtaae det; men trods vor Fattigdom, vare dog Fæder- og Moderhjerterets Følelſer altfor mægtige. I Slutningen af Juli erholdt jeg et Paſ, der lød paa Lissas, Madrid, Bajonne,

Nancy og Stralsborg. Hr. Lindenberg gav mig 31 haarde Dalere i Rejsepenge og forsynede mig desforuden med Breve til Aidea, Gallean og Elbas, hvor jeg havde nye Rejsepenge. Med Kone og 4 Børn tiltraadte jeg, efter at have taget en rovt Afsteed fra vor ædle Belgjører, Hr. Lindenberg, Tilbagereisen til mit Hjem. Noget Overordentligt tilskødte os ikke; men besværlig maatte nødvendigt en saadan Fogreise paa henved 400 Mile være os med smaa Børn, som vi ofte, naar de bleve trætte, maatte tage paa Ryggen. Gode Menneſker traf vi overalt; især nøde vi i Frankrig den menneſketjerligste Underſtøttelse, som vi vistnok især havde Hr. Lindenbergs Omsorg at takke for.

Den 31te Jan. 1819 naaede vi atter Hjemmet, efter en Traaværelse af et Aar og 9 Maaneber. Hvilket Gjenſyn! — Imidlertid vandrede jeg troſtigt ind i min Fødeby, med den faste Beslutning: ved forboblet Flid i Fremtiden at forſkaffe mig og Mine et tarveligt Udkomme i Fædrelandet.

T h e a t r e t .

Alles Wunder! nichts zu lesen,
Ausser den Beurtheilungen:
Wie ich göttlich bin gewesen,
Und die andern dumme Jungen.

Müllner.

Fredagen den 11te: Hagbarth og Signe, Sørgespil i 5 Acter af Hr. Professor Ridder Dehlenschæger.

Udførelsen af dette herlige Sørgespil, som man sad længe har maattet savne paa Repertoiret, og hvori et saa flont og rigt poetisk Liv udfolder sine yndigste Blomster, var i det Hele taget ikke den heldigste og næsten ingen af de Spillende kunne taale Sammenligning med deres Forgængere, hvilket Rekr., ved at omtale enhver af de vigtigste Roller især, nærmere skal søge at vise. — Hr. Jørgensen er som Vera den, der maatte mest

nærmer sig sin udmærkede Forgængerinde *Mrs. Rosina*, og hendes Fremstilling fortjener vistnok fortrinlig Erkjendelse; kun har hun neppe det *Ophædie*, den *Adel* og *Wardighed*, der i saa høi Grad karakteriserede og hævdede en *Mrs. Rosings Epit.* Naturen er saa ofte selv i *Fr. Jørgensens* heldigste Fremstillinger altfor meget underordnet Kunsten. — *Fr. Nielsen* indlagde sig, som man kunde vente af denne sjælsfulde unge Kunstner, megen *Ver* ved sin Udførelse af *Hagbarths* Rolle og hvad, der maatte endnu med Grund savnedes i samme, er af den *Bevægenhed*, at han ved fortætt *Studium* og *Opmærksomhed* paa sig selv vil kunne tilegne sig det, i det mindste for største Deel. Hans *Diction* var, paa nogle ubetydelige Fortællelser nær, som sædvanligt fortræffelig; kun i de første Scener i *1ste Act* blev han ogsaa heri overtruffet af den afviede *Foerform*, der vidste at træffe den, vistnok vanskelige, rette Linie imellem *Cothurnens Grundtone*, og den lette *Conversationens Tone*, hvilket derimod ikke tykkes *Fr. Nielsen*, der ganske glemte *Cothurnen*, og var nærved reent, som man siger, at slaae Sjækten løs. Det godmodige letindbende *Humor*, og overgivne *Lune*, der synes at være disse Sceners Præg, var ikke nedbrages til en lystig *Conversationstone*, der aldrig er anvendelig i *Sørgespillet*. I Henseende til den plastiske Deel af Fremstillingen, da lod *Hagbarth* det samme savne som *Kiel*, for blot at navne en af *Fr. Nielsens* Hæsteroller. — *Mrs. Eise* var en ret elskværdig *Signe*, men ikke inderlig varm eller om elskovsfuld nok. Dybere Følelse og mere *Omhu* for den poetiske *Diction* torde især være det, der savnedes i hendes forresten ret vakkre Fremstilling. Hendes *Declamation* kan heller ikke stedse holde *Prove*, hvilket vi ved en følgende Forestilling udførligere skulle betyde. — *Fr. Werlich* reciterede *Alfs* Rolle ikke uden *Kølelse*, men den grædefarvige *Tone*, han havde antaget, forvandlede ganske Helden til en *Grædemiddel*. — *Fr. Winsløv jun.* var en meget brav *Alger*, især i Rollens første Halvdel; hans *Declamation* af *Drøm*men til *Vera* var derimod altfor meget *Spadille force*. *Fr. Holm* var en heldig *Hallog* og sang især den *Sjønne Romance*: „*Min Hjelm er mig for blank og tung!*“ med meget *Udtryk*. — *Fr. Saks* fordarvede ikke *Samunds* Rolle; men hvorfor mon *Dr. Ryge*, for hvem den saa ganske egner sig, har afgivet den? — Om de øvrige Roller er Intet andet at bemærke, end at *Fr. Poulsen* som *Grim* formodentligt lærte at indse, at *Refr.* ikke har forurettet ham ved oftere at gøre ham opmærksom paa, saavidt muligt at søge at undgaae at fremtræde i *Tragedier*. Totalindtrykket blev ikke lidet forstærket ved den tydelige og temmelig almindelige *Latter*, som hans *Melbinger* i *5te Act* frembragte. —

Søndagen den 12te: *Pulu*, *Opera* i 3 *Acter*, niende Forestilling for fuldt Huus.

Kjøbenhavn.

Forslagt af og trykt hos *Jacob Claudius Elmquist*,

Montergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. C. Proft.

Tredagen d. 18de

No. 46.

Februar 1825

L i t e r a t u r.

Oversigt af de i Danmark udkommende Tidsskrifter.

(See No. 36).

VIII.

Archiv for Historie og Geographie, samlet og udgivet af J. Chr. Riise, der nu har bestaaet i fem Aar, er modtaget med et Bisald, det tilfulde fortjener. Dets Indhold vidner om Udgiverens Kyndighed i den historiske Literatur og er i Almindelighed meget vel valgt. Sproget er reent og smukt. I den sidste Aargang findes ogsaa Kilderne opgivne, saa at vor fortjente Landsmands P. A. Heibergs, i den franske Journal *Revue encyclopédique* fremsatte Anke i denne Anledning, nu bortfalder. Dog savnes Kilderne til „Andreas Jelskys Handelser“ og til de sidste Smaastrykker i det nyeste, i forrige Uge udkomne, Januarhæfte. De fleste Oversættelser ere efter det Tydske, og det var at ønske, at den flittige Udgiver noget mere vilde benytte den engelske og franske saa rige nyere historiske Literatur. Stykker som f. Ex. det i sidste Hæfte meddeelte: Om Virginia, synes at være altfor bekendte til at egne sig for et historisk Archiv, saameget mere som den tydske Original, hvoraf denne Fremstilling er hentet, er over 20 Aar gammel. — Som en Prøve af dette indholdsrige Tidsskrift, det

værdigt udfylber sin Plads i vor, desværre ikke rige historiske, Literatur, meddeles her en, i Octoberheftet forrige Aar optaget, ikke almindelig bekjendt, høist interessant Fremstilling af:

Marsagen hvorfor Rochelles 1628 ikke blev undsat.

„Madame de Chevreuse havde stor Indflydelse hos Anna af Østerrig, Ludvig den Trettendes Gemalinde; hun var Overhovmesterinde for hendes Huus, og hendes erklærede Favoritinde. Greven af Holland besøgte sig dengang som engelsk Gesandt i Paris, for at gjøre Ende paa Feiden imellem de to Riger ved Henriette af Frankrigs projecterede Formaling. Sin Udnævnelse til denne glimrende Post flygtede han Hertugen af Buckingham. Som en erfaren Hofmand lod han intet Middel usøgt, for at skaffe sig Udgang hos Madame de Chevreuse, og det lykkedes ham. Intet smigrer en Dame, der gjerne spiller Roller og gjerne leder Hofcabalernes Traade, mere, end naar en Minister betroer hende sin Hemmelighed og veed at indfløde en Statsmands tilsyneladende Vigtighed i en galant Verdensmands Targon. Greven af Holland underhandlede offentligt med Cardinal Richelieu, og hemmeligt med Madame de Chevreuse. Ved hende erfarede han en Mængde Ting, der vare af Nytte for hans Underhandling, og blandt disse ogsaa, at Cardinalen i sit Hjerte nærede en ulykkelig Tilbøielighed for Dronningen, der ikke kunde udstaae ham. Imidlertid var det Hele nær ved at afsluttes, og der manglede itkun Underkrifterne; da erholdt Greven den Efterretning, at Buckingham selv vilde komme til Frankrig, da Kongen af Engelland havde besluttet at forherlige Fuldbyrderne af Ægteskabsfordraget og Forbundet imellem begge Kroner ved at affende den fornemste Herre i Engelland, sin Yndling og første Minister, og ved et overordentligt Gesandtskabs Prag. Madame de Chevreuse havde aabenbaret Greven, at Dronningen leed af den frygteligste Kjedsomhed, og at hun, uagtet al sin Dyd, langtes efter en behagelig Adspredelse, da Kongen var intet mindre end elskværdig. Greven satte sig i Hovedet, at det Project, at behage Dronningen, maatte smigre Buckingham.

Forsængelighed, og at det nødvendigen maatte lykkes ham, da han var den smukkeste Mand i England. Greven reiste ham imøde til Calais, og medens Favoritinden forberedede Dronningen paa den elskværdige Mand's Ankomst, underrettede Greven Hertugen om Sagernes Stilling, og smigrede hans Hjerte med Dnsket og næsten med Visheben om at behage Dronningen. — Høffet var i Paris. Buckingham havde om Morgenens Audients hos Kongen, og, efter den daværende Skik, om Aftenen hos Dronningen, naar Høffet var samlet hos hende. Han kom besjelet af Attraa efter at behage, med sit skønne Udvortes, og i en Klædning af graat Fløiel, smagfuldt broderet med de skønneste Perler. Men disse vare syede saa løst paa, at der hvert Øjeblik faldt nogle paa Gulvet, og da han havde gjort Dronningen sin Compliment og med de sædvanlige But tral sig tilbage i Døren, igjennem Dæmernes Kreds, faldt Perlerne i endnu større Mængde, end ved Indtrædelsen. Dette Stuespil af en ny, ødsel Pragt bevirkede en Art Opstand imellem de Tilstedeværende, da Enhver gjorde sig Umage for at opsamle og tilstille Gesandten, hvad man formodede, at han ikke gjerne vilde miste. Man bragte ham hele Haandsfulde af Perler, hvilke han paa den æbleste, ziirligste og meest overtalende Maade vægrede sig ved at modtage og bad Kinderen at beholde. Dronningens Domestiker benyttede denne Udelmodighed, og de, der ved hans Bortgang lystte ham til Bognen, erholdt hver en Foræring af hundrede Pistoler. En Mand's gavmilde Pragt gjorde samme Indtryk paa et Dvindehjerte, som Tapperhed; manden, der hverken behøvede en pelt's Arm eller en Rids Gaver, lod sig forføre ved Nygtet om hans Mod og hans Gavmildhed! Madame de Chevreuse berettede Dronningen Alt, hvad Buckingham offentlig gjorde og foretog, og Dronningen, der vel kæmpede mod sin fremspirende Tilbøielighed for den ædle, skønne Mand, gav dog efter for det Håb, at blive bemærket af ham. Paa Audientsdagen havde hun for første Gang været smykket med et Par Øiiser af Diamanter, som Kongen fortil havde foræret hende, og som dengang gjaldt for den moderne og smagfuldeste Pynt. Imidlertid fulgte Fæst paa Fæst ved Høffet;

Cardinalen gav en af de prægtigste i sin Have i Muel, hans Grempe fulgte alle Store; Banketter, Baller, Concerter og Maffetader afløste hinanden. Buclingham var en af de fortrinligste Dandsere. Dronningen beviste ham den Ære at dandse Contradansene med ham. At Leiligheden til fortrolig Nærmelse, til Diekæst og talende Minespil her ikke blev ubenyttet, er tænkeligt. Det undgik heller ikke Cardinalens opmærksomme Blikke, og en af Dronningens Hofdamer, Grevinde Lano, fortalte ham endnu Meget, som hun havde opbaget. Ministeren søgte derfor hurtig at tilendebringe Underhandlingerne, Hertugen derimod søgte at forhale dem. Men endelig var dette ikke længer muligt, og Buclingham havde den Ære i Kongens, sin Herres Navn at forhandle sig med Henriette af Frankrig, Henrik den Fjerdes Datter og Ludvig den Trettendes Søster. Høitideligheden fuldbyrde med al optænkelig Pragt; Dronningen erholdt derved tusinde umistjendelige Beviser paa Buclinghams ærbødige og heftige Lidenkab; vistnok ønskede hun, at han maatte elske hende; vistnok havde dette Ønske selv frembragt en Tilbøielighed for ham; men hendes Dyd holdt hende tilbage fra enhver Tilstaaelse og Forvildelse, og Hertugen reiste tilbage over Kanalen, uden at have vundet andet ved sin Kjærlighed, end Overbeviisningen om, at han var bleven seet med Velbehag. Det Eneste, som undslap Dronningen, var, at hun, Dagen før hans Afreise, ved Madame de Chevreuse hemmeligt sendte ham de Diamantfloiser, hvormed hun havde været smykket ved hans første Audients, en i og for sig prægtig Foræring, men som ved Ømskændighedene og det Hemmelighedsfulde maatte blive til et Galanterie af høit Værd for Buclingham. Kongen af England var imidlertid reist til Dover, og ventede der sin Favorit. Han sendte en Jagt til Boulogne efter ham, og det franske Hof afreiste, for at begive sig til Calais, hvor den nye Dronning skulde gaa ombord. Buclingham ankom samme Dag til Boulogne, da Kongen og begge Dronninger intraf i Amiens. Buclingham indbitte sig fuldt og fast, at Karsagen, hvorfor han ikke havde været tyffelig i sin Kjærlighed, blot var, at han havde manglet Leilighed og

Frighed. Han betragtede Havet, han nu skulde beseile, som Maale for sin Ulykke, og var ikke i Stand til at forlade et Land, hvor den Skjonhed thronede, der havde sat hans Hjerte i denne Tilstand. Han udsprebte det Rygte, at han var bleven syg, for at kunne blive længere tilbage i Boulogne, assendte en af sine Gavalerer til Mab. de Chevreuse, og fulgte ham selv om Natten hemmeligt til Amiens, hvor Hoffet var. Mab. de Chevreuse, der var bleven underrettet om Alt, modtog ham hemmeligen i sit Quartier; Begge sandt efter modent Overlæg, at det var aldeles umuligt at skjule hans Ankomst. Han lod altsaa sige til Cardinalen, at han havde erholdt endnu nogle Befalinger af Kongen, sin Herre, hvilke angik Bestemmelser om Ceremoniellet, og havde en Samtale med Cardinalen. Denne uventede Ankomst spændte hele Hoffets Opmærksomhed, og var især Cardinalen paafaldende; men Kjærlighedens List veed sædvanligt at føre selv den meest forslagne Politisk bag Lyset. Kongen boede i det erkebispelige Palads, hvor Haven umiddelbart vendte mod Dronningens Værelser. Om Aftenen, da hun havde sendt sine Kammerfolk bort og havde aflæbt sig, spadserede hun i Natklædning ved Madame de Chevreuses Arm, og ledsaget af sin første Kammerfrue Beauvais i Haven. Buckingham havde listet sig derind i Mørket og skjult sig bag en tyk Læg af Avnbøge. Her nød han den hemmelige Glæde at høre sit Navn nævne af Dronningen, der talte om ham med Madame de Chevreuse. Pludselig styrkede han stem, kastede sig for Dronningens Fødder, og besvor hende i en sørmerisk Elfers Tone at høre ham nogle Diebliske. Dronningen fik sig høit af Overraskelse, saa at Beauvais udtrede: „Jeg vil gaar tilbage og sige, hvis Røgen skulde komme, at det er ingen Ting, at Deres Majestæt var bleven bange for Noget.“ Hun gik bort tilligemed Madame de Chevreuse. Kort derpaa raabte Dronningen om Hjelp; Madame de Chevreuse og Beauvais ilede til, og førte hende til hendes Værelse. Buckingham forlod Haven fuld af Fortvivlelse; og efter en Samtale, som han endnu havde med Madame de Chevreuse, og som var fuld af sørmeriske Udbrud og Yttringer af hans Omhed og Uro.

flælghebed over sin Ulykke, begav han sig endnu samme Nat til Bou-
 logne, og til England. To Dage derefter forklattede Høffet sin
 Rejse til Calais. Henriette af Frankrig gik ombord, og blev
 i England modtagen af Carl den Første med Hentykkelse
 og alle Kjendteegn paa den fuldkomne gjenoprettede Enighed
 imellem begge Kroner. Hun begav sig til London med sin Gemal;
 det franske Hof var strax vendt tilbage til Paris. Buckingham,
 som en elskværdig og galant Ridder, havde bestandig en Amourette
 i Gang. Da han rejste som Gesandt til Paris, var Grevinde
 Clariel hans Hjertes Dame. Denne, angstelig over alle
 Rygter, der kom over Havet om hendes Elfers Utræfning, havde
 fundet Middel til at indlede en Brevverling med Cardinal Rich-
 lieu, og denne undlod ikke, saasnart han erholdt Nyrs om Grev-
 indens Skilsmisse, at nære den med Alt, hvad der kunde opflamme
 den. Siin Foræring af Diamantsloiserne havde ikke kunnet fæ-
 saa hemmeligt, at ei hendes Hofdame, Grevinde Fanoy, skulde
 have erfaret noget derom og meddeelt Cardinalen det. Denne
 Minister havde allerede længe grundet paa Midler til at under-
 grave Dronningens Credit hos Kongen; thi han formaaede vel
 Alt over denne, men hans Indflydelse blev dog ofte holdt i Skran-
 ker af Dronningens. Han skrev altsaa til Grevinde Clariel, at
 hun maatte gjøre Alt, for at udsone sig med Buckingham;
 og i Tilfælde at denne ved en af de Festiviteter, som snart vilde
 finde Sted i London, skulde vise sig pyntet med Diamantsloiser,
 maatte hun derhos ikke glemme at lade et Par af dem hemmelig
 tage fra ham, og sende ham dem. Grevinde fulgte punktlig
 hans Forkrifter. En Aften, da der var stor Bal i Windsor, vi-
 ste Buckingham sig i en rigt broderet sort Silkeskjole, og
 til Skjærsels Befæstelse var paa Skuldbrene anbragt en stor Rose
 af blaae Baand, hvorfra tolv Diamantsloiser hang ned. Efter
 Ballet, da Buckingham flødte sig af i sit Pallads, bemærkede
 hans Kammerfjenerne, at der manglede to Skloiser, og viste ham
 Sporene, hvor de vare afklippede. Hertugen ahned strax, at
 dette ikke kunde have været en almindelig Tyv, og at der maatte
 være hemmelige Henfigter skjulte derunder. Han assendte strax

Courerer til alle Rigets Havne, med Befaling at spærre dem, og hverken at lade noget Postfæib med Breve eller noget andet Gæst afgaae til Frankrig. Da dette skete paa en Tid, da Hugonotterne i Frankrig, og især Rochelles Indvaanere, bellegede til Englands Beskyttelse og Bistand, som Parlamentet havde lovet dem, og som Carl den Første vanskeligt havde kunnet forhindre, gjorde denne pludselige Spærring stor Opsigt, og man befrøgte om ny Krig imellem de to Riger. Buckingham spillede imidlertid intet Dieblisk, og lod ved den bedste Juveler i London forfærdige to Diamantsloiser, der fuldkommen lignede de to andre. Saa snart de vare færdige, afgik nye Befalinger til igjen at aabne Havnene, og tillige ilede en Courer til Frankrig, og overbragte hemmeligt Madame Chevreuse de tolv Diamantsloiser tilligemed Fortællingen om den hele Tildragelse. Buckingham skrev til hende, at han havde Grevinde Clarick, sin Dandsferinde paa Ballet, mistænkt, og bad Madame Chevreuse at tilstille Dronningen de tolv Diamantsloiser, med den Forsikring, at han kun skulde sig fra en ham saa uskatteerlig Foræring af hendes Udelmodighed, i den Overbeviisning, at han derved maaske kunde spare hende Ubhageligheder, som man havde til Hensigt at forvolde hende ved dette Tyverie. Denne Forsigtighed var meget grundet; thi neppe havde Cardinalen erholdt de to Diamantsloiser tilsendte fra Grevinde Clarick, saa lagde han Haand paa Barket, for at opbidse Kongen imod Dronningen, da han vidste, at Ludvig allerede med sinny Misfornøielse havde bemærket Buckingham's Opvartninger hos hende. Cardinalen lod i denne Hensigt falde nogle Ord om hvor besynderligt det var, at Dronningen saa sjelden bar de Diamantsloiser, som hendes Gemal havde foræret hende; han tilføiede, at man endog i Fortrolighed havde aabenbaret ham, at hun havde bortgivet nogle af dem; ogsaa havde i dette Dieblisk en londonsk Juveler tilbudet ham toende af dem. Neppe havde Cardinalen ladet sig forlyde hermed, saa ilede Kongen til sin Gemalinde, og bad hende at vise ham de tolv Diamantsloiser og idag pynte sig dermed. Dronningen befalede en Kammerfrue at hente hende Skæp; Kongen aabnede den selv og fandt hele Smykket,

som Dronningen tog paa. Hun havde siden den Tilfredsstillelse at erfare, at Kongen havde givet Cardinalen en brødt Trettesattelse for hans fornærmelige Mistanke. Imidlertid udbrodt Krigen imellem Frankrig og England, da dette Rige ved Rochelles Blokade erklærede, at det ikke kunde tillade, at Hugonotterne bleve behandlet som Oprøre og undertrykkede. En mægtig Flaade løb nu ud under Buckingham's Commando, „men den snedige Statsmand Bautreu aftalte med Cardinalen at formaae Kongen til at overtale Dronningen til at skrive Buckingham et Brev til, hvori hun paa en søm Maade beder ham for hans Kjærligheds Skyld ei at undsætte Rochelle.“ Kort, paa Kongens Bøn og Befaling blev Brevet frebet af Dronningen, og i de udtryk, som Cardinalen og Bautreu havde aftalt. Dronningen fandt endog noget Stort og Smigrende i at bevise Staden en saadan Tjeneste, og gjorde sig hemmelig noget til af sin Dyd, sin Tilbageholdenhed og den Eidenkab, som hun havde opflammet i Buckingham's Hjerte. Denne erholdt Brevet i London, da han lod Alt sætte i Beredskab i Portsmouth, hvor han vilde indstibe sig. Brevet forseilede ikke sin Virkning. — Da Coureren var kommen tilbage, afreiste det franske Hof, for at modtage Rochelle som et sikkert Bytte. Buckingham gik til Portsmouth; Alt blev bragt ombord paa Flaaden. Men snart var Vinden ikke gunstig, snart manglede der endnu noget i Udrustningen, snart bragte de udsendte Skibe den Efterretning, at man ikke behøvede at overile sig, Rochelle vilde endnu holde sig længe. Kort sagt, Kongen og Cardinalen indtog Rochelle, den engelske Hjelpeflaade skulde løbe ud, men løb ikke ud. Som bekendt maatte Buckingham kort derpaa bøde saavel for denne Handling som for sin øvrige Despotisme og sit forhadte Overmod, da han (den 23de August 1628) blev myrdet i Portsmouth af en vis Lieutenant Felton, der var bleven tilfjedesat af ham. Følgen af dette for Nationen kjærkomne Dødsfald var, at England sluttede Fred med Frankrig og Spanien.

K j ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. G. Proft.

Lirsdagen d. 22de

No. 47.

Februar 1825.

M o s a i k.

Anledning af Sin Gemalindes, Hendes Høiheds, Prindsesse Julianses Fødselsdag gav Hans Durchlætigheds Prinsfen af Hessen Philipsthal, i Fredags den 18de dennes, et Bal, der bearedes af Hans Majestæt Kongens og den Kongelige Families høie Nærværelse.

Den „haberkronebe“, endnu med Ungdomsfyrighed virende Elding, hvem Videnskaberne Dyrkere ikke mindre end Statens første Mand ære som deres Veteran,“ Hans Excellence Geheime-Statsminister Greb Reventlau har fluttet en, af ham til den danske Literaturtidende leveret, med sammes No. 7 følgende, og ved Licenciat Fogtmanns Recension over Pastor Thistedes „Kors og Psalter“ foranlediget, Afhandling angaaende den sidste evangeliske-kristelige Psalmebog, paa følgende Maade:

„Maatte ogsaa Hr. Pastor Thisted, der ved at give os en god Oversættelse af de i Aar udkomne Stunder der Andacht har bidraget meget til kristelig Opbyggelse, rette i hans Bog, hvad Recensenten med Grund har dælet, og derimod lade ufortjente bittere Udtalelser være ubesvarede, og maatte han ikke lade sig afskrække fra at søge at bestræbe sig at skrive opbyggelige Psalmer, opbyggelige for hver god bibelsk Christen, hvis Mening ikke

er fængslet ved Menneskesatninger, Sværmerie af hvad Slags nævnes kan, eller opspannte Ideer om den menneskelige Fornuft over de Grændser, som Gud har givet den! Venlig er min Mening, venlig beder jeg den maae vorde optagen."

Hvilke Egenheder fordres af en Theater-Chef?

(Efter Morgenblatt für gebildete Stände).

Man gjør sig ofte aldeles falske Begreber om de Egenheder, der ere nødvendige hos en Theater Chef. Mange synes at tro, at en rebelig Charakter, Kjærlighed til Kunsten, god Villie og en ikke ubehagelig Personlighed ere her fuldkomment tilstrækkelige. I Begyndelsen gaaer Sagen vel temmelig godt, da Begyndelsen her overhovedet er meget let. Den nye Theater Chef — her tales aldeles uden nogen Hentydning — forestilles og begynder sin Function. Enhver er tilfreds og istemmer, i Erkendelsen af den gamle Sandhed: „At nye Koste steele seie godt!“ det fra alle Sider. Gjenlydende: „Det er den rette Mand!“ Man skriver Digte til hans Pris; Journalisterne tale om de Forhaabninger, den ny Chef vækker, og hvorledes Theatret nu vil blive ganske forandret m. m. Chefen selv er ganske henrykt; alle hans Pligter forekomme ham søde og behagelige. Om Morgenens besøges han af de besværlige, overhangende Skjønne. En Dandserinde trænger til nye Tricots — tilstaaes! — en Choristinde beder om et Par nye Silkefæse — bevilges! — Man gaaer til Proven — hvor man viser sig, flyve Hattene af Hovederne — man ordner, man befaler — af! det er saa sødt at befale — og hvo har mere at befale end en Theaterchef! Hav og Fastland, ja selv Olympen og Underverdenen aflyde hans Bink. Saaledes bliver Virkeligheden den selv ham til Digtning; en Tryllekreds omgiver ham — Stuen

Pladsen synes ham at være et Ophold for de Salige, og en Glorie af Theaterengle omsvæver den lykkelige Chef — overalt glade Ansigter — overalt forekommende Artighed — overalt god Villie — gives der da en Fjønnere Post? — — Saaledes gaar det i nogen Tid, og Himlen oplyses steds af Soetkin: da har Chefen paa Embedsvegne været nødsaget til at støde En og Anden for Hovedet og ikke seet sig i Stand til at opfylde alle Ønsker — strax forandrer Scenen sig — Prima Donna bliver hæs — Père noble faaer Snue — den første Elsker har Tandpine — Heroinen sender sin Rolle tilbage — Intriganten stjæler Ansigter — Tyrannen forlanger Reise-Permission — Registrøren smedder Rænker — A propos des bottes begynder Publikum at snurre — Recensentern stille og blive spydige — i Kassen kommer der ingen Penge ind — Hr. Finanz Ministeren seer suurt — Adieu mon plaisir! — Gid Tandden være Theaterchef! — — Ligesom altsaa Mange troe, at denne Post er en Sinecure, saaledes mene igjen Andre, at den er usigelig vanskelig at forestaae, og at en Theater Chef bør være en Læse-ting. Begge have Ret — Himlen bevare ethvert Theater fra en lærd Chef! De lærde ere i Reglen yderst sjældent gode Embedsmand, og en Theater Chef bør netop være en dygtig, virksom Embedsmand. Med de lærde Chefer og Directeurer gaar det som med de lærde Deconomet, de spille Banterot. — Hvilke Egenskaber ere da nødvendige for en duktig Theater chef? Tact, Smag, practisk Forstand, sund og ved Ræsoning udbannet Dømmekraft, fremfor Alt gjennemgribende Alvor; thi den, der her ikke staaer ovenpaa befalende, staaer nedenunder adlydende. Desuden bør han have en Secretair ved Siden, og denne maa ganske være det han bør, en duktig smagfuld Dramaturg; men en saadan er det ikke let at finde, og findes han, da bør han holdes i større Ansæelse, end han, ifølge sin Post, egentligen kan gjøre Krav paa. — (Ved det Kgl. danske Theater er en saadan Post aldeles ikke forhaanden).

Bananas-Træet paa Jatterah.

Det største Træ i Verden er uden Tvivl Cubbih-burr, eller det hellige Bananatræ paa Den Jatterah, som ligger i Floden Nerbudda. Omkredsen af dette Kampetræ, maalt omkring Hovedgrenene, er totusinde Fod. Flodens Overflommelse har nu og da bortrevet betydelige Dele af dette Planterigets Uhyre; desuagtet er endnu trehundrede og halvtredsinde tyve store, og over tretusinde smaa Grene blevene tilovers, som størstedelen igjen skyde Grene, og forstørre Træets Omfang. Dette pragtfulde Telt er en Tilflugt for alle Reisende, som komme gjennem dette Land. Ogsaa en utallig Mængde Fugle, Stanser og Aber fryde sig i dets Beskyttelse. Hinduerne kalde Træet Cubbih-burr, eller Cubbih's Bananas, til Ære for en hellig Bræmin af dette Navn. Medens Putnah, ved Floden Nerbudda, endnu var en blomstrende Stad, pleiede den sammesteds residerende Første undertiden med sit hele Følge at opslaae sin Leir derunder; han havde her sin store Sal, sit Kjøkken, sit Kammer for Arbejderne, sit Sovelamrer, sit Bad, kort Alt, hvad man forefinder i et østerlandsk Pallads, og til ethvert Døgn var opslaaet et særegent Telt. Alle disse Telte, ligesom de for Høffolkene, Bognerne, Hestene, Kamelerne, Livvagten og Tjenerskabet vare under denne majestætiske Bananas fuldkomment i Eye. Ved Krigstogene have flere Gange lige indtil syvtusinde Mand under dets Livhvalving bivaanet de Fæstligheder, hvilke bleve høitideligholdt under dette hellige Træ.

T h e a t r e t.

Das Leben ist so eng, und doch so leer!
 Was wir erschauen, will sich nicht begeben;
 Was sich begiebt, ist nicht, wonach wir streben;
 Das Wirkliche ist unser Werk nicht mehr.
 Doch was sich in der Bretterwelt begiebt,
 Es muß sich, weil es uns gefällt, begeben
 Gefällt uns, weil wir's schaffen, nicht erleben;
 Und wie die Lust wird hier der Schmerz geliebt!

Müller.

Fæstelsabnsmandag d. 14de opsøretes paa det Kongelige Theater: Ulysses von Ithaca, eller En tydsk Comedie i 3 Acter, med tilhørende Prolog, af Holberg. — Udsørelsen af dette vittige Stykke, hvoraf maatte kun nogle Plumpheder kunde ønskes udeladte, s. Ex. Chilians Reflexion om Fingerens Brug o. a. m. var i det Hele helbig. — Dr. Ryges norske Dialect som Ulysses er af megen comisk Effect, og han vedligeholder den første ligesaa fortræffeligt som han forstærker den sidste. — Lindgreen er en ypperlig Chilian, ganske i Holbergst Mand. — Stages Marcolfus, Holms Ithacianer og Rosenkildes Troianer udmærke sig fortrinligen blandt de mindre Roller. Dog var Rosenkildes Fremstilling denne Aften langt fra ikke saa energisk eller livfuld som forhen, og frembragte derfor heller ikke den Virkning, som den s. Ex. ved Stykkets Opsørelse den 18de Februar 1822 saa almindeligen frembragte. Poulsen som den Pjonne Helene, Rongsted som den mandhaftige Keiser Ahasverus, med Degnes Stemmen, Winslow junior som den drabelige Helt Holophernes, der ikke selv kan trække sit Sværd ud af Sæden, og Lund som den forædte Dimpel Mithribates ere velplacerede Parobier. Ingen af de øvrige Roller bleve forhutlede. Prologen forseiler sin Virkning tildeels ved den uheldige Rollebefættning; thi ligesom Prinds Paris og Venus vistnok have høist parodiske Repræsentanter i Foersom og Md. Rongsted,

saaledes borde ogsaa Juno og Pallas have parobisse Fremstillere, for at frembringe den af Forfatteren tilsigtede Effect; men den virkelige Juno og Minerva vilde ved vor Glueplads neppe finde nogen mere passende Repræsentantinder end Damerne Werfshall og Jørgensen, ved hvis Fremstillinger den parobiske Effect i dette Forspil altsaa aldeles maa gaae tabt. Ved en følgende Forestilling anbefale vi derfor Md. Poulsen til Junos og Hfr. Vadskjær til Minervas Roller. — Deresfer: Balletten Afguden paa Ceylon, componeret af Galeotti, Musiken af Hr. Professor Schall, N. og D. Hovedrollen synes at kunne besattes bedre med Hr. Carl Weile, der mere egner sig for den Sorte end Hr. Larcher. I sin Tid blev denne Partie fortræffeligt udført af afstode Solodandler Weile.

Tirsdagen den 15te Dec. borgerlige Stævnemøder: Farce i 1 Act, og Azemia, Syngespil i 3 Acter.

Torsdagen den 17de Figaros Givtermaal: Opera i 4 Acter, Musiken af Mozart. Udførelsen var denne Aften, med Hensyn til vort Theaters Kræfter, ret bra. Zindes Spil har som Grek Almasiva vel ikke aldeles den Finkhed, Anstand og Granbezza, som denne Rolle i saa høi Grad fordrer, men han udfører den dog med megen Udvungenhed og Sikkerhed; endnu mere tilfredsstillende er hans Udførelse af Syngepartiet, der forresten taber ved at transponeres, hvilket imidlertid er nødvendigt, da Theatret for nærværende Tid savner en Bassanger til at udføre det, saaledes som det af den store Componist er skrevet. — Som Grekvinden har Hfr. Brza Leilighed til at glimre ved sin skønne Stemme, og hun benytter den ogsaa tilfulde, saa at det overordentlige Bifald, hun stedse vinder i denne Partie, maa ansees som fuldkomment fortjent. Hendes Spil har i denne Rolle ikke ubetydeligt forbedret sig. Den henrivende Savantine i 2den Act: Dove sono i bei momenti! &c. og den skønne Duet med Suzon i 3die i B-dur, forde endnu forde mere Expression, for aldeles at fyldestgjøre. — Md. Nielsens Suzon er ret vakker og meget livfuld, men savner især Gratie og Finkhed. Hendes Sang var ved denne Forestilling mindre utilfredsstillende end sædvanligt. — Figaro har en heldig Fremstiller i Cetti, der med megen Viva-

citet, Lethed og Gratie udfører sin Rolle, uden just ganske at gjen-
 give den Charakter, Digteren har skildret. Syngepartiet foredrag
 ser han med Smag og Udtryk; kun mangler hans Stemme den
 fornødne Dybde og Kraft, for at udfylde. — Hermaphrobiten Che-
 rubino di amore, den forelskede Page, havde en elsteværdig Re-
 präsentant i Hr. Wulf, der første Gang udførte denne Rolle;
 og af denne Karsag er det at undskyldes, at hendes Spil endnu
 tildeels lod sayne den fornødne Frihed og Gratie, og hendes Dic-
 tion især den Fyldelse og det Udtryk, der i saa hoi Grad forbedres.
 Mindre at undskyldes var det, at hun tilkøb sig at pangire den adle
 Mozart'ske Styl ved forslidte og ideligen affjæstede gammel-
 dags italienske Manerer, som den højere Styl aldeles ikke taaler.
 De Mozart'ske Compositioner bør stedse foredrages som de ere,
 og der bør hverken lægges noget til eller tages noget fra. Et Mon-
 ster paa et saadant correct og i alle Henseender mestertigt Foredrag
 gav den berømte Sangerinde Mariæne Cessi, der i sin Con-
 cert paa det Kongelige Theater i Aaret 1817 udførte Grevindens
 store Aria, i en ægte Mozart'sk Styl. Den underkønnede Aria:
 „Non so piu cosa son, cosa faccio &c.“ i 1ste Act sang Hr.
 Wulf bedst og med færrest Zirater, skjøndt langt fra ikke med den
 fornødne Expression og Varme. Den fortryllende Romance deris-
 mod: Voi, che sapete &c. i 2den Act, som hun foredrog til
 Publikum, istedetfor til Grevinden, vilde aldeles ikke lykkes hende,
 og blev maasse bedømt med mere Strængheid, da Hr. Frzass smag-
 fuldere, mere expressive og fremfor Alt correctere, Foredrag af denne
 Romance endnu maatte være i frisk Minde hos Mange. Forresten
 er det Omvendte nu undgaaet, at Grevinden, som hidindtil hos os
 har været Tilfaldet, udfører denne Romance istedetfor Pagen,
 til hvis Partie den hører; og ved fortsat Studim og Øvelse er
 det at formode, at Hr. Wulfs Cherubin vil tilfredsstille Kun-
 stens højere Forbringer i samme Grad som Diets. — Bartholo-
 og Marcelline hæves betydeligt ved Frydenbahl's og Mb.
 Liebes høist karakteristiske Fremstillinger. — Rosenkilde er
 en udmærket Bazile og Holm en brav Antonio ligesom ogsaa
 Hr. Rongsted som Fanchette og Caholm som den dumme
 Demmer ere velplacerede.

Trebagen den 18de: Sovedriften, comist Opera i 3 Acter efter Brezner af Dehlenschlaeger, Musikken af Weyse. Trydendahl's Brause og Dr. Ryges Gæst ere to fuldbendte comisse Mesterværker og hver i sit Slags uovertræffelig. Ved en følgende Forestilling Haldesfr. forsøge at levere en ubeførlig Analyse af deres Spil. Hfr. Rygas Potte og Kirchheiners Walther bidrage i samme Grad ved Hønsang som Md. Nielsen's Rose og Enholm's Galentin ved livfuldt naturligt Spil, i Forening med Md. Funcks indtagende Abetone, Rosenkildes pubseerlige poetiske Møller og Holms fortrinlige Claus med sit: „Ja Gud Hald vider det!“ til det Heles værdige Fremstilling. Dette Syngespil kan, saavel med Hensyn til sin vittige Text, der for største Deelen tilhører Dehlenschlaeger, som til sin geniale, karakteristiske Musik, uden tvivl med Grund ansees for den bedste danske comisse Operette, der i sit Slags tørde kunne maale sig med hvilkenomhelst fremmed.

Utilfsigtet Parodie.

(Localiseret Anekdote.)

Gjennem Søngangene svingende forleden Aften fem stærkt tiltrukne Handwerksburscher, der løbe Alle, der mødte dem, på Armen, og sang — naturligvis af fuld Hals — fortissimo:

Einsam bin ich

Nicht alleine. *)

*) Som bekendt den høipoetiske Skønne Romante af Carl Maria Weber's Preciosa.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. C. G. Proft.

Tredagen d. 25de

No. 48.

Februar 1825.

George Gerson.

Søndags blev afdøde Hofraad Gerson begravet, med et taltrigt Følge. Ved Graven holdt den Afdødes Svoger, Dr. Phil. Nathandavid, en kort Mindetale. George Gerson var ikke alene agtet som Kjøbmand, men især som en ved Læsning og Reiser ualmindelig dannet Mand. Ualmindeligen beundrede vare hans udmærkede musikalske Talenter, baade som Componist og Violinspiller. Af hans Compositioner, der vidne om en ægte musikalsk Dannelse, erindrer man sig især en Duverture for stort Orkester, en Cantate, tvende Potpourri's for Violin over The-mæer af Don Juan og Joseph, og en stærkstemmig Sang: Die menschliche Stimme, der alle ere udførte i Selskabet for Musikens Udbredelse, hvis Concerter Gerson i lang Tid anførte. Hans Minde vil derfor længe leve efter hans Død, og albrig uddøe hos dem, hvis Talenter han satte en Glæde i at opmuntre.

Es steigt aus Lilien, die sich mit Linden drängen,
Von Seiner Gruft die Lerche himmelan,
Und immer himmelan, und immer in Gesängen
Für eine Welt, die sie nicht fesseln kann.

Statslaan.

Uf en omstændelig Fortegnelse over alle de i London med forskellige, tillige angivne, store Handelshuse afsluttede fremmede de Statslaan, uddrage vi følgende, af Liste der Børsenhalle No. 3896 og 3902, hvori samme er meddeelt:

1) Brasilien, 1824. Capitalen: 3,200,000 £strl., til 5 pCt., fom ud til 75 pCt.

(hos Thomas Wilson & Comp.)

2) Buenos Ayres, 1824. Capitalen: 1,000,000 £strl. til 6 pCt., fom ud til 85 pCt.

(hos Brødrene Baring & Comp.)

3) Chili, 1822. Capital: 1,000,000 £strl. til 6 pCt., fom ud til 70 pCt.,

(hos Brødrene Hullett.)

4) Columbien, a 1822. Capital: 2,000,000 £strl. til 6 pCt., fom ud til 84 pCt.

(hos Haring, Graham og Powles.)

5) b 1824. Capital: 4,750,000 £strl. til 6 pCt., fom ud til 88½ pCt.

(hos B. A. Goldsmith & Comp.)

5) Danmark, 1822. Capital: 3,000,000 £strl. til 5 pCt., fom ud til 77½ pCt.

(hos B. A. Goldsmith & Comp.)

Den samtlige Danske Statsgjæld beløb sig i Aaret 1822 til circa 4,150,000 £strl.

6) Frankrig, 1823. Capital: circa 151,000,000 £strl. til 5 pCt.

Den samtlige Gjæld i Aaret 1823 circa 170,000,000 £strl.

7) Grækenland, 1824. Capital: 8,000,000 til 5 pCt., fom ud til 59 pCt.

(hos Loughnan, Ebp & Ariens.)

8) Mexico, 1824. Capital: 3,200,000 £strl. til 5 pCt., fom ud til 58 pCt.

(hos L. A. Goldsmith & Comp.)

9) Neapel, a) 1821 og 22. Capital: 6,165,000 Efrl. til 5 pCt., kom ud til 65 pCt.

b) 1824. Capital: 2,500,000 Efrl. til 5 pCt.

(begge hos N. W. Rothschild.)

Den samlede Gjæld i 1822 omtrent 18,000,000 Efrl.

10) Nordamerika fra 1812 til 15, Capital: 13,300,000 Efrl. til 3 pCt.

Den samlede Gjæld var i 1822 omtrent 19,000,000 Efrl.

11) Østerrig, 1823. Capital: 2,500,000 Efrl. til 5 pCt., kom ud til 82 pCt.

(hos N. W. Rothschild.)

Den samlede Gjæld i 1822 circa 39,000,000 Efrl.

12) Peru, 1822 og 24, Capital: 1,200,000 Efrl. til 6 pCt.

(hos Frys & Chapmans.)

13) Portugal, 1823. Capital: 1,500,000 Efrl. à 5 pCt., kom ud til 87 pCt.

(hos E. N. Goldsmith & Comp.)

14) Preussen a) det gamle 1818; Capital: 5,000,000 Efrl. à 5 pCt., kom ud til 73 pCt. b) det nye 1822; Capital: 5,500,000 til 5 pCt., kom ud til 84 pCt.

(begge hos N. W. Rothschild.)

Gjælden var i 1822 circa 26,000,000 Efrl.

15) Rusland, 1822. Capital: 3,500,000 Efrl. til 5 pCt., kom ud til 82 pCt.

(hos N. W. Rothschild.)

Statsgjælden var i 1822 omtrent 51,000,000 Efrl.

16) Spanien a) det gamle i 1821. Capital: 1,500,000 Efrl. til 5 pCt., kom ud til 56 pCt. (hos N. F. Halbrian & Senner.)

b) Det nye 1823. Capital: 1,500,000 Efrl. til 5 pCt., kom ud til 30½ pCt.

(hos James Campbell & Comp.)

Concert.

VII.

Søndags den 20de gave Pianofortespillerinden Louise David og Violinisten Ferdinand David, understøttede af det Kongl. Capels Medlemmer under Anførsel af Hr. Concertmester Thiemroth, en stor Instrumental- og Vocal-Concert paa det Kongelige Theater, der var meget talrigt besøgt. Hr. David, der forener en overordentlig Færdighed med megen Smag og Expression i sit Spil, foredrog en Fjøn Concert af den geniale Raltsbrenner, de berømte Variationer af Moscheles over Alexander-Marschen, og med sin Broder et henrivende Fjönt Potpourri af Spohr for Pianoforte og Violin, hvori tvende Themaer af Mozart, af Bortforelsen af Ceraillet: Pedrillos Serenade, og af Figaros Givstermaal: Suzons Aria i sidste Act, med megen Genialitet ere anbragte og varierede. Ingen af disse tre høist udmærkede Compositioner ere forhen hørte her offentlig, og det ualmindelige Bisald, Hr. David og hendes Broder vandt, var, med Hensyn til deres Alder, vel fortjent. Foruden det anførte Potpourri udførte Ferdinand David endnu en stor Violin-Concert af sin store Lærer, Spohr, og viste deri en, for sin Alder udmærket og høist sjelden, Færdighed, Reenhed og Smag og en agte spohrsk Skole, saa at det ingen Tvivl er underkastet, at han, naar han, foruden sine andre Egenskaber, med Tiden erhverver sig en fuldere Tone og den fornødne Kraft, vil blive en stor Violinspiller. Foruden to, lidet interessante, Duverturer, foredrog Hr. Bulf med megen Smag og Fjönt Udtryk en stor Aria af Simon Mayr og Hr. Kirchheiner ligeledes med fortjent Bisald en Aria af Coccia. — Med Fornøielse erfare man, at det unge Kunstnerpar agter at efterkomme den til dem stæete Opfordring, og i næste Maaned at lade sig høre, endnu engang for deres Afreise, i en Concert paa Hoftheatret.

Det var at ønske, at man for Fremtiden vilde anbefale Vedkommende større Opmærksomhed paa de Lys, der benyttes til at sættes paa Pianoforterne, da de, der vise Concertgiverne den Høflighed at laane et, ofte meget kostbart, Instrument, ikke ere tjente med at erholde det tilbage, fordærvet ved neddryppet Bør imellem Tangenterne, hvilket i den senere Tid mere end engang har været Tilfældet.

T h e a t r e t .

Wo der Antiquar in den Köpfen eines Publikums über einen gewissen Artikel noch schlummert, da soll der Schauspieler nicht der erste seyn, der ihn wecken will. —

Lichtenberg.

Løverdagen den 19de: Det selsomme Lotterie, nyt Lystspil i 1 Act af Castelli, oversat af Fr. Skuespiller Liebe. Det Usandsynlige, hvorom denne Ubetydelighed dreier sig, at en ung smuk Mand nemlig, i et Selskab faaar det gale Indfald at sætte sin Person paa Spil i Lotteriet, imod 1000 Gylden for Sedlen, og den enduu større Usandsynlighed, at adskillige Damer tage Sedler til dette vistnok altfor selsomme Comœdie-Lotterie, kan kun bringes til at oversees ved en høist udmærket theatralisk Fremstilling; men da en saadan ikke blev samme til Deel, frembragte den neppe den Effekt, hvorpaa den er beregnet, endstjændt enkelte Sceners fortrinlige Udførelse moerede. Liebe havde anvendt megen Flid paa Hovedrollens Behandling, og enkelte Scener, fr. den med Engländerinden, lykkedes ham ogsaa særdeles godt, men Totalindtrykket forveiledes tilbeels, ved hans Mangel paa Lethed, Gracie og Natur. Han var især i de første Scener altfor stiv og tvungen til at kunne affpeile den letfindige Galning i den Grad som Albert Dorn er skildret, ligesom det allerede forhen er bemær-

ket, at man ikke noksom kan anbefale Liede Opmærksomhed paa sine Armbæbægesser, der ikke sjelden ere usjønne og eensformige, og fremfor alt at vogte sig for de stærke Exclamationer, der ofte altfor meget nærme sig til Bredens, til at kunne passere for Kjærlighedens Udbrud. Ved Forestillingen i Aften vil Rollen maaſte i det Hele lykkes Kunstneren bedre. — Dr. Ryge som Marnold, der, for at soie sin Niece, der elsker Dorn, forestiller hans Huus-hofmester for derved tillige at lære at kjende ham, var fortræffelig, sand og naturlig, hjertelig og varm. — Niesen Julie Stahl havde en vakker Fremstillende i Md. Andersen, der ligeledes meget havebe sin Rolle. Med meget Held udførte hun Scenen, hvor hun, forklædt som Engländerinde, tilbyder sig at tage alle 90 Sedler til Lotteriet. — Hr. Dverstou var ret brav som den gamle Tjener Severin. De to andre Roller ere ubetydelige.

Derefter: Educationsraaden, Lyffspil i 1 Act af Kotzebue, oversat af N. E. Bruun. — Kun en sag fortrinlig Udførelse som Stages af Hovedrollen v. Dorn gjør det, i Forening med Md. Clausens ypperlige Md. Birk og den øvrige gode Udførelse, mueligt at mødes ved et saa maabeligt Product, der imod een Vittighed steds har 10 Flaudeber, af hvilke Sammentigningen imellem Fruentimmer og Merensenter, der især er latterlig i en Ribefnægts Mund, dog ikke er den værste. — Derefter bandsebe Jfr. Berning og Dhr. Funk og C. Weile en Entree og til Slutning gaves: Verelen, nyt Lyffspil i 1 Act af (den blinde Redacteur af det Hamborgske Tidsskrift: Originalien) Georg Loh, oversat af Hr. Skuespiller Nielsen. — Denne ubetydelighed strander ogsaa tilbeels paa Usandsynlighedens Klippe, der overhovedet er de fleste Genactstykkers Grav. Dog er Dialogen, ligesom i Castellis selsomme Lotterie, ret livfuld og underholdende, og hverken saa vittig eller saa flau som Educationsraadens. Ved en helbig theatralff Udførelse kan det derfor som en fordringsløs Bagatel vel møre for engang eller to. — Dersom det elskende Par havde været ligesaa interessant som det givte, da havde det Hele endnu tilfredsstillt mere: men Enholm er som Elskeren neppe ungdommelig nok for at være affstikkende imod Liede, der særdes

les godt fremstillede Wgtemanden; og Mb. Nielsen forekom os heller ikke at være ganske paa sin Plads som den barnlige Julie, der maa lade sig forklare af Gartner Enken hvad Kjerlighed er og hvorledes den yttres sig. Denne sidste havde en brav Fremstillerinde i Mb. Liebe ligesom Retsbetjenten ogsaa var i de bedste Hænder hos Dr. Ryge, der dog outrerede lidt vel stærkt. — Begge disse smaae Nyheder fandt Bisald hos Publikum. Hvad Refr. angaaer, da maa han tilstaae, at han som en varm Vnder af Skuespil forlader Comoediehuset efter tre flige Genactsstykker, omtrent med de samme Følelser som en dygtig Landmand med en stærk Appetit vilde forlade et velbesat Bord, med en kraftfuld Dresteg, fegte Kapuner og en god Herimitage, naar han ved samme Lun havde nydt lidt tynd Suppe, lidt tør Tiff og et Glas sød Wiin. — Af flige Genactsstykker synes kun et af Gangen at borde gives enten som et Forspil eller Efterspil efter eller foran et tre Acts Stykke eller et Syngestykke.

Mandagen den 21de: Fejltagelserne Lystspil i 5 Acter af Goldsmith. — (Istedetfor det først averterede: Jeannot og Colin og siden ved Placat anmeldte: Indtoget). Fejltagelserne høre til de Lystspil, der i det Hele udføres fortrinligt paa vor Scene. Især udmærke Frydenbahl som den gamle snurrige Haerdcastle, Sfr. Jørgensen som hans Kone, Nielsen som Tony, Mb. Andersen som den skjelmste Trine og Liebe som Marlov den yngre sig fortrinligt. — Det fæle Udtryk „kramme“ der forekommer to Gange, kunde passende ombyttes med det ældre „trykke.“ — Derefter gaves den flauve saakaldte engelske Entrée med en gammel elendig Musik, hvorpaa med Sandhed kan anvendes en gammel Generals Bemærkning om Musikken til „Kehraus!“ „Nichts ist langweiliger als das ewige Einerlei!“

Tirsdagen den 22de: Hvilken af dem er Bruden? Lystspil i 5 Acter af Frue Weisenthurn, oversat af Professor Kruse. Uden at kunne fortjene Rang iblandt agte Lystspil, er dette Stykke dog heller ikke uden Fortieneste, men indeholder adskillige, med meget held fizede, Charakterer, en underholdende

Hændling og afspillige om just ikke heller nye, dog ret interessante, Situationer. *Mr. Spindlers* høist karakteristiske og livfulde Fremstilling af *Frue v. Wendel*, der egentligen er Hovedrollen i Stykket, hæver betydeligt det Hele. Iblandt de øvrige udmærke sig især *Rosenkildes* pudseerlige Kammerraad *Blomme*, *Enholms* særdeles træffende godhiertige og diærve Gut *Grønberg*, tildeels ogsaa *Mr. Andersens Maria* og *Piebes* *Balner*, med Undtagelse af Præfescenerne imellem dem i fjerde og Begyndelsen af 5te Act, der fra begge *Sider* gives med Kulde og Stivhed, og især fra den første, med en i et Lydspil altfor pathetisk Declamation og resignerende Høihed, der forseiler det tilsigtede Indtryk, der vilde frembringes ved dybere Følelse og større Inderlighed, i Forening med den fornødne Simplicitet, som denne Rolle synes at fordrer. I Selvkabet i 3die Act møder især *Stages v. Thorn* og det polemiske Optrin imellem de tvende *Fruer v. Dürer* og *v. Sommer*, der have fortrinlige Fremstillinger i *Damerne Torgensen* og *Clausen*. — Efter Stykket gives *Fr. Funks* vakkre Divertissement med Charakterdandse.

Fiat applicatio.

(Meddeelt.)

3adig søgte sin Fornøjelse i at betragte Naturen. „Ingen er mere lykkelig,” sagde han, „end en Philosoph, som læser i denne store Bog, som Gud har lagt os for Næse. De Sandheder, som han opbager, ere den sikreste Giendom; han søder og opløfter sit Sind; han lever roligt; han frygter ikke Menneffene, og hans kiære Kone kommer ikke for at skæle Næsen af ham.”

D****

K j ø b e n h a v n.

Forlagt af og trykt hos *Jacob Claudius Elmquist*,
Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

Udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. E. G. Proff.

Tirsdagen d. 1ste

No. 49.

Marts 1825.

M o s a i k.

Shvad man saa længe ved Kunst havde tænkt paa at fremvirke, har Naturen nu selv udført. Besterhavet har nemlig gennembrudt den smalle Landstrimmel i Nærheden af Harboøre, og skal være gaaet ind i Limfjorden, og saaledes selv aabnet sig en Canal, hvorved den nordligste Deel af Jylland er blevet en aldeles afsondret De, og Thyland nu ganske er adskilt fra Ribe Stift og Samfundet alene kan see ved Hartøier.

Franske Blade indeholde følgende: „For den afdøde Konge af Polen Stanislaus Leszinski, der, efter at have nedlagt Kronen, trak sig tilbage til Lothringens Hovedstad, Nancy, hvor han levede for Videnskaberne og derfor fik Tilnavnet „den kronebde Philosoph“ skal oprettes en Statue i Nancy. Den nu regjerende Konge af Frankrig, Carl den Tiende, har indsendt 2582 Franke til dette Mindesmærke.“

„En Nat i stærkt Uveir i forrige Maaned blev den franske Gaborre „la Bayonnaise“ overfaldet af en hastig Storm; ulykkeligtvis var man ikke istand til at trække det store Seil ind,

og Skibet drev derfor uophørlig henimod Klipperne, paa hvilte det nødvendigen maatte strande og saa totalt forlise, at neppe Noget af hele Mandskabet vilde være i Stand til at redde sig. Da steg en ung Matros, ved Navn Pages, behjertet op ad Tougstrængen, satte sig paa Seilstangen, klattrede hen imod Midten af det opspilede Seil, trak sin Kniv op af Lommen, og skar et stort Hul i Seilet, der nu, da Vinden fik Gjennemgang, strax saldt sammen og ikke mere drev Skibet med større Kraft foran sig, end at det nu kunde styres af Roeret og afdreies fra det farlige Sted. Paa Marineministerens Andragende har Kongen af Frankrig udnævnt den modige unge Matros, der lykkeligt udførte hint Vovestykke, til Ridder af Æreslegionen, hvis Ordens Kors strax blev ham tilsendt den 24de i forrige Maaned.

I London har man fundet en højst sjælden, ja meget mere hidtil aldeles ubekendt, Udgave af II af Shakespeares Sørgepil, hvoriblandt ogsaa Hamlet. Den er fra 1603, Digterens Dødsaar. Man finder deri uomstødeligt Beviis paa hvad Shakespeares Commentatorer allerede forlængst have sagt, og den afdøde Lødbjæver Byron ogsaa med største Bestemthed paaastaet, nemlig: at Stuespillerne, forat behage deres Tilskuere, have indskillet allehaande flau, og mod Sørgepillet's Værdighed ganske anstødelige, Scener. Denne nylig fundne gamle Udgave beviser, at dette ikke har været mere Tilfældet med noget Stykke, end med Hamlet. Havde Voltaire haft Skarpsindighed nok til at bedømme, hvad der var den store Digters, og hvad der var hans Forvandsfæres Værk, saa vilde han have sparet sig selv den Skam at have nedrevet det største Genie, der nogensinde har levet.

En Notarius fra Bourbon-Vendee reed i August Maaned fr. A. hjem, blot ledsaget af sin Hund. Han kom til et Vandsted, som han kjendte, og som han derfor ikke tog i Betragtning at ride igjennem. Midt i Vandet kastede imidlertid hans Hest sig ned, førend han fik Tid til at tage Fødderne ud af Stigbeilerne. Han var i dødsenssynlig Livsfare, da hans Hund svømmede til den modsatte Bred hvor den, siddende paa Baggøtterne, hylede saa frygtelig, at omfird to Bønder, der arbejdede i Marken, kom til

ilende. Hunden holdt nu op at lube, løb foran dem og viste dem
Veien hen til sin Herre. De trak ham op af Vandet, bar ham
hen til et nærliggende Huus, og ved passende Midlers Anvendelse
kom han snart til sig selv igjen.

Gravrosen.

I Styen Stjernen smiler,
Hoit Hyrden staaer paa Klippestie,
Den blege Bertha iler
Ham hurtigen forbi.

Hvad er det hist, som funkler
I Dalen paa den Kirkegaard?
Som Stjernens Glæde fordunkler,
Hvor Kors paa Heaven staaer?

„Stjønjomfrue! Kun jeg Fær
Den blege Aftenstjernes Glæde;
Om Dødens dunkle Tær
Har Stilhed staaet sin Krands!“

Men hurtig Bertha iler
Til Dødens Hjem i dunkle Gang,
Hvor blege Døds hvoiler
I Fyrrelisten trang.

Da seer hun hist paa Graven
 En Rose, snoet om Korset sort;
 Den trindt i Dødningshaven
 Tog Rattens Mørke bort.

Saamange Klare Luer
 Omsvæve Rosens Sølvblad;
 En Engel Bertha stuer
 Der mild ved Graven sad.

Med Haanden spæd den bryder
 Den blege Roses blanke Blad,
 Og Bertha Blomsten byder,
 Hun tager den saa glad —

Kan Graven ej forlade,
 Paa Blomsten faldt en Taare varm;
 Da hæver Rosens Blade
 Ved Berthas Illiebarm.

Nu sluker er hendes Smerte,
 Alt Bertha staaer paa Livets Ryst,
 Gravrosen ved sit Hjerte,
 Men Tornen i sit Bryst.

Den brudte Stamme hviler
 Fortorret, snoet om Korset hen; —
 Men hist, hvor Stjernen smiler,
 Der blomstrer Rosen end!

J. Garbrecht

Statistisk Tabel.

I Forbindelse med de i Conversationsbladets No. 42 meddeelte Optegnelser over de i Danmark i afvigte Aar Døde og Fødte, tilføies her følgende Tabel fra Aarhus Stift, der er ankommet med næstsidste Post:

Aarhus Stift er i afvigte Aar 1824, Copulerede 1333 Par; Fødte af Mandkøn 2527, og af Qvindkøn 2393, samt Uagte af begge Køn: 427, tilsammen: 5347.

		Døde af Mandkøn:		af Qvindkøn:	
fra 0 til 10 Aar:		690,	526,		
= 10 = 20		65,	87,		
= 20 = 30		94,	114,		
= 30 = 40		108,	137,		
= 40 = 50		132,	118,		
= 50 = 60		163,	126,		
= 60 = 70		200,	179,		
= 70 = 80		219,	217,		
= 80 = 90		116,	127,		
= 90 = 100		10,	20,		
Tilsammen:		1797,	1651,		

Summa af begge Køn: 3448.

Altsaa flere Fødte en Døde: 1899.

Blandt de Fødte ere anmeldte: 191 Dødsfødte, 41 Par Tvillinger og 15 Trillinger. Blandt de Døde: druknede ved uheldige Tilfælde ialt 8; 2 Selvmord 12: 9 hængt sig, 1 skudt sig, og 2 druknet sig. Som en Sjældenhed fortjener at anmærkes, at iblandt de i Klobborg Sogn copulerede var en Brudgom paa 84 Aar, som nu blev viet, 60 Aar efter at han var bleven gift med sin første Kone, med hvem han havde levet i Ægteskab i 56 Aar og derefter været Enkemand i 4 Aar.

Theatret.

Ein Jeder klagt, daß ihm Gedächtnis fehle
An Urtheilskraft septe's keine Seele! —

Forsdagen den 24de: Fugleskydningen, Lysspil i 5 Acter af Clauren. Frydenbahl's Trampel, Rosenkildes Gallat og Stages Stauden, alle tre hoist burleske Figurer, holde endnu den løse, falskberdige Bygning sammen. Hvad den øvrige, ofte omtalte, Forestilling angaaer, var os Intet paafaldende uden Fyrstens hvide demitiers Pantalons, der neppe torde det være et passende Costume for en Fyrste. Paa Theatret bør Alt fremstilles i den ædleste Form. Overhovedet er det en beklagelig Sandhed ved vort Theater, at saa yderst saa, saavel iblandt vore Skuespillere som Skuespillerinder forstaae den, for dem vist ikke uæsentlige, men i mange Roller endog hoist nødvendige, Kunst at gjøre et smagfuldt Toilette, saaledes som f. Ex. Fr. Sørensen og Fr. Stage. Vi erindre os Digteren Justus i Skuespillersekkabet endnu i lange hvide Pantalons og en blaa Kjole og den fine Albert Dorn i „det selsomme Lotterie“ der er skildret som en Elegant, er klædt i lange sorte Pantalons. Den lille Fanchon var saa corpulent i sin første hvide Morgenbragt, at hun gjerne kunde gaaet for en dobbelt og neppe frembød noget behageligt Skue. Maatte Theatret, om det end ikke stedse er Sædernes, dog stedse være Smagens Skole! —

Efter Fugleskydningen dansede Fr. Værning, med større Gratie end forhen, den polske Entree, der forresten ikke hører til den Genre, Rest. ynder.

Fredagen den 25de: Det selsomme Lotterie, Lysspil i 1 Act af Castelli. Udførelsen af denne vel flaaue Bagatel, hvis Helt ibeligen roser sig selv, kalder sig en elskværdig Mand o. a. bl. var, hvad Hovedrollen angaaer, ikke heldigere end ved dets første, i forrige Nr. af dette Blad omtalte, Forestilling. — **W. Andersen's** Engländerinde vandt ogsaa denne Aften fortjent Bifald. —

Derefter gaves: De to smaa Savoyarder, Operette i 1 Act, med Musik af D'Alayrac. Fremstillingen var neppe fillet til at gjøre dette gamle og forslidte Product interessant. Saa vel *Md. Winsløw's* Joseph som *Hr. Fregangs* Piedro vare kiofulde og utvungne, og fortjente, fra denne Side betragtede, megen Roes; men det Jargon de talede var et altfor unaturligt *Compoitum* og besaarsag ofte aldeles uforstaaeligt. Det er desuden ubilligt at forlange at en Skuespiller eller Skuespillerinde skal brække fra et Sprog, de ikke forstaae, til deres Modersmaal, hvilket naturligtvis steds maa blive, i større eller mindre Grad, *Caricatur*. At det endogsaa har store Vanskeligheder for dem, der dog forstaae det fremmede Sprog, bevistes ligeledes denne Aften ved *Md. Andersens* Fremstilling af Engländerinden i det nys omtalte Stykke. Hendes Udtale et nemlig særdeles reen og sjelden correct, men en virkelig Engländerinde vilde ikke have prononceret mangfoldige Ord halvt saa bredt og tykt, som vor Kunstnerinde, maaſte tildeels for Tydeligheds Skyld, finder nødvendigt — Da *Rosenkilde*, hvis Navn var anført paa Placaten, formodentlig var bleven upasselig, udførte *Winsløw jun.* Forvalterens Rolle og skildte sig, med Hensyn til den korte Forberedelse, upaaklageligt ved den. Det fortjener Roes, at han ikke outrerede, hvortil denne Rolle giver Lejlighed; men, maaſte af Frygt for denne Fejl, hendsalbt han til den Mobsatte. Hans Spil havde nemlig ikke det kraftfulde Colorit, der maa have denne ikke utafnemmelige Rolle, men var stundom vel mat. — Refr. har allerede forhen bemærket (*See Nr. 18*) at det Tempo, hvori Savoyarderne fra Skorstenen tilkjendegive hinanden deres Nærverelse, maa tages hurtigere, da de kun give hinanden et Signal, og ikke udtrækkes i fløbende Toner, hvilket er ganske imod Componistens Idee.

Til Slutning opførtes: Værtshuset eller det unge Egtepar, Lysspil efter *Pigault le Bruns* franske Original: *Les Rivaux d'eux mêmes*, ved *H. L. Bruun*.

I dette ubetydelige og temmelig flaaue Stykke, der i endeel Aar har været henlagt og vist ikke er bleven savnet, fremtraadte førstegang *Hr. Pyllested*, i Hovedrollen *Derval*, paa hvis

Udførelse ogsaa denne Bagatel især er beregnet. Uagtet det vistnok er høist vanskeligt, at bedømme en Debutants Talent som Skuespiller efter een Rolles Udførelse og især i et Genactsstykke, troer Refr. dog med Sandhed at kunne give Hr. Hyllested selv efter denne ene Prøve, det Vidnesbyrd, at han vist vil blive en meget brugbar Skuespiller for vort Theater, der just ikke kan kalbes rigt paa gode Subjecter. Hvad Hr. Hyllesteds Udvortes angaaer, da er det særdeles fordeelagtigt for Scenen og hans Hoved endog malerisk Skønt. Hans Organ vilde være meget behageligt, naar han kun vilde vogte sig mere for de nasale Toner, af hvilke han saa hyppigt betjente sig, og hvorved saa let kan opstaae et affecteret Sprog, der, især i andre Roller, kan blive høist skæbende. Hans Spil røbede Frihed og endog en vis, for en Debutant sjelden, Lethed og Utvungenhed og dersom det i samme Grad havde havt Følnhed og Grazie som en vis Anstand og Tournure, da havde det aldeles intet ladet tilbage at ønske. Tillige var det behageligt at bemærke, at Hr. Hyllesteds Spil ikke alene vidnede om et naturligt Talent, men om en, i Efterfaget saa høist nødvendig og desværre ikke almindelig, Hjertelighed, Følelse og Varme; Egenskaber, der i en større Rolle endnu mere ville yttre sig. Forend vi forlade vor Debutant, der vandt et fortjent opmuntrende Bisfald af Publikum, tillade vi os endnu kun at anbefale ham større Opmærksomhed paa sin Gang, der neppe skede kan bestaae med Reglerne for Anstand. Af sine Medspillende skulder Hr. Hyllested især Md. Spindler Tak, hvis livfulde, grazieuse og piquante Louison ikke lidet bidrog til at forskjønne og have det Hele. Hendes Paaskædning var høist smagfuld; ligeledes var ogsaa Officierernes, formodentlig af Hr. Hyllested selv arrangerede, Uniformer imponante og skønne. Efter hans forestaaende Fremtrædelse som Grev Almaviva i Beaumarchais vittige Lystspil Barberen i Sevilla, ville vi nærmere saae Veilighed til at analysere hans Talent.

Kjøbenhavn.

Forlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden Nr. 128.

Conversationsblad.

udgivet af et Selskab,

og

redigeret af H. C. G. Proft.

Tredagen d. 4de

No. 50.

Marts 1825.

Om Aftenunderholdningen paa Hoftheatret den 2den Marts.

Daraf, daſt die Lerche auch im Regen ſingt, folgt weder, daſt der
zärtere Nachtigall auch künne, noch daſt ſie darum kein beſſerer
Geſangsvoget ſey.

v. Benzel Sternau.

Uagtet den maadelige Underholdning, ſom den forſte Aftenun-
derholdning paa Hoftheatret den 19de Januar forſtaffede ſit Pu-
blikum, viſtnok ikke var ſtilket til at bringe dette Slags Underhold-
ninger i nogen Credit, var den, vi her ſkulle omtale, af vor for-
kjente Skueſpillerinde M^d. Spindler foranſtalte, ikke be-
mindre meget talrigt beſøgt, hvilket vel iſar var at tilſkrive den
ſtorre Afſeering, der i ſamme var iagttaget.

Vi anmeldte de Productioner, ſom enhver iſar af de fremtra-
dende Kunſtnere og Kunſtnerinder foredrog, i ſamme Orden, ſom
vi fulgte ved at omtale den forrige Aftenunderholdning, uden no-
gen egentlig Classification eller Rangfølge, men kun efter det Ind-
tryk, ſom ſamme ſyntes at frembringe, begynde da med de decla-
matoriſke og nævne forſt:

1) Hr. Nielsen, der fortjener Navn af en udmærket Declamator, hvilket han lagde for Dagen ved ethvert af de med Smag valgte Digte, han fremsagde, der alle vandt et ligesaa fortjent som levende og almindeligt Bifald. Castelli's vittige: „Nichts und Etwas“ maatte især overraske, da det kun er libet bekjendt og egner sig særdeles vel for Declamation; dette sidste gjælder ogsaa om Schillers bekjendte Fjonne Digt: „Der Handschuh“ som Hr. Nielsen ligeledes reciterede i Originalsproget. Af danske Digte fremsagde han kun et: S. S. Blicher's Mindebog over Løbe, der er meget smukt og passende fulgte efter Løbe's vittige „Dødtid og Nutid“, der med sædvanlig piquant Livfuldhed blev foredraget af Mb. Spindler og vandt et overordentligt Bifald, som et ligesaa ægte dansk som ægte comisk Product, der sjøndt almindeligen bekjendt og, saa at sige, i Alles Munde, dog stedse vil moere, naar det saaledes foredrages.

2) Mb. Spindler fremsagde, foruden det anførte Digt, Storms „Priisspørgsmaalet“ der er en ret findrig Variation over det gamle Thema: Veritas odium parit, dog uden synderlig Effect. Kunstnerinden aabnede og sluttede tillige selv det Hele ved en Prolog og en Epilog, af hvilke den sidste blev modtaget med et stort Bifald, som hendes fortræffelige Fremsigelse af de vistnok almindelige, men dog i et smukt Sprog fremsatte, Complimenter til Publikum, efter den virkelige Underholdning, hun havde forfattet samme, ogsaa fuldkommen kunde fortjene. Mb. Spindler er en ypperlig Skuespillerinde og tillige en fortrinlig Declamatrice, dog især af comiske Digte, hvilket hun allerede godtgjorde ved sine i Forening med afbøde Foersom omtrent for et Decennium siden givne, højst interessante, Declamatorier paa det Kongelige Theater.

3) Mb. Werschall fremsagde med megen poetisk Følelse og fortjent Bifald Dehlenschlägers herlige Digtning: Skovkirken, efter en passende, formodentligen af Digteren selv foretaget, Forfortælle.

4) Hr. Jørgensen declamerede med Finhed og den hende egne Correcthed og Tydelighed S. S. Blicher's altfor patrio-

tiſſe Mindebigt over vor ſtore Holberg; med al Beundring for og Kjærlighed til denne vor uſødelige Digter, Danmarks Stoltſhed, maa man dog miſteſt kalde Blichers Mindebigt alt for patriotiſk, da han i ſamme ikke vil kjende hverken en Ariſtophanes, eller en Plautus, en Moliere; men derimod omtaler de viſnok ſunkende, men dog mindre, Stjerner: Cervantes og Butſler. Foruden det Anførte, fremsagde Hr. Tørgenſen endnu, ligeledes med fortjent Biſald, et, forreſten ubetydeligt, Digt: Maleren i Fangeſkab, efter en beſjendt Anekdote.

5) Hr. Liebe reciterede ret vakkert og med en, for en Skueſpiller med Hensyn til Digtets Slutning, ſand Reſignation Dehlensſlaegers aandsfulde Romance William Shakspeare, der vandt Publikums lydelige Biſald, hvilket derimod ikke blev de følgende tvende Digte til Deel: Digterens Hjem, et høipoetiſk Digt af Dehlensſlaeger, hvis Fremſigelse ikke lyttedes Hr. Liebe, der ſjelden haver ſig til den Grad af høi poetiſk Begeiſtring, ſom denne Digart fordrer. Med fortrinligt Held fremsagde han derimod det beſjendte comiſke Digt: Rhinſteinsſlaſſen af Raabek.

6) Hr. Roſenkilde declamerede en, formodentlig af ham ſelv affattet, ret underholdende, comiſk Fortælling: De to Britter, efter en beſjendt Anekdote. Den matte Slutning var det rimeligviis alene at tilſkrive, at Kunſtnerens lunefulde Fremſigelse ikke vandt lydeligt Biſald, ſjøndt det viſnok heller ikke lader ſig nægte, at en ofte utidig Kommen, der maa udfylde de Pauser, ſom foraarſages ved en maadelig Memorering, eller maatte ſnarere, ſvaghukommelse, da ſamme ſaa ſædvels ofte, ſelv i Hr. Roſenkildes beſte Rolleudførelſer, finder Steb, vel tildeels ſvækkede det Heles Eſſekt.

7) Mr. Eſen reciterede med Følelſe og Varme et ret ſmukt, dog temmelig trivielt og langtrukket, Digt: „Tro og Mod“ oversat efter Launs tyſke Original. Ligeſom enhver Rolle har ſin egen Charakter, ſaaledes har ogsaa ethvert godt Digt ſin egen Grundtone, hvori det maa fremsiges, naar det ſkal frembringe det af Digteren tilſigtede Indtryk. Da vor unge vakkre Kunſtnerinde næppe ganſke traf Grundtonen for det ovennævnte Digt, kunde det

ikke finde Indgang hos Publikum, saa meget mindre som man ikke uden Grund ved slige Leiligheder kan fordrø Digte af danske Digtene, istedetfor Oversættelser af ubetydelige fremmede.

8) Hr. Smith fremsagde med et Bifald, der var fortjent, med billigt Hensyn til at det var den unge Skuespillers første offentlige declamatoriske Forsøg, Dehlenschlägers Hønnedigt: Hjemvee, der vistnok fordrer en højere poetisk, mere naturlig og dyb og mindre høirostet og fremtvungen, Art af Begeistring end Hr. Smiths Foredrag røbede; dog sagde han det ikke uden Hjertelighed og Varme.

Vi gaae nu over til de musikalske Productioner:

1) Hummels geniale Composition: Skildvagten, der med Held udførtes af Hr. Cetti, Lüders, Frölich, Hermann og Noach. Saa Sangere besidde den Kunst med Lidet at frembringe Meget i den Grad som Hr. Cetti. Det Hele vandt levende Bifald.

2) Hfr. Brza sang med sædvanlig Virtuositet Rossinis Hønned Cavatine af Gazza ladra og Du Puy's bekjendte Romance af Ungdom og Galte, med et særdeles smagfuldt Foredrag og den sidste især med et sjældent Portamento, der betydeligt vilde have den udmærkede Sangerindes Hønned Sang, naar hun vilde lægge sig mere derefter. Begge No. vandt et glimrende Bifald.

3) Mb. Funck sang en Hønned Aria af S. Mayrs Canassa, der saa længe har været ufortjent henlagt. Den vakkre Sangerinde foredrog den ret smukt, dog ikke med den fornødne Expression, og hun syntes heller ikke at være ret ved Stemme.

4) Hfr. Wulf foredrog med Smagen, forresten lidet interessant, italiensk Aria, med Accompanement af Pianoforte og Harpe, der udførtes af Hr. Lüders og Carlsson. Hverken dette eller det foregaaende No. fandt, ligesaa lidt som de følgende Chor, indeligt Bifald hos det, imod Sædvane temmeligen kolde, dog vist ikke uretfærdige Publikum, der saaledes selv udøvede den bedste og mest frugtbringende Kritik.

5) Introduction og Polonaise for Violin med Accompanement af Pianoforte, componeret af Hr. Capelmusikus Frölich, ud-

førtes af ham selv og Hr. Lüders. Hr. Frølich viste sig som en særdeles brav Violinspiller, der forener en behagelig Tone med Kraft og Færdighed, men hvad Compositionen angik, da var den vel triviell, og man havde sikkert langt hellere hørt et Potpourri af en bekendt Componist, hvorpaa der desuden aldeles ikke er nogen Mangel.

6) Hr. Lüders udførte en Solo for Pianoforte af Kallbrenner. Denne unge Kunstners sjældne Talent havde sine Fortrin ogsaa her ved et heldigt Foredrag af denne iøvrigt ikke udmærkede Composition.

7, 8 og 9) Treende Chór af Korsribberne, Floribella og Preciosa, der udførtes ret heldigt af det Kongelige Theaters Chorpersonale, med Accompanement af Pianoforte, der udførtes af Hr. Syngemester Krossing. Slige Chór, hvis Effekt tilveels ogsaa er beregnet paa Accompanemet af stort Orkester, tabe naturligvis meget, naar dette skal erstattes ved Pianofortet, der her ikke engang kan sammentignes med et godt Kobberstik af et fjønt Malerie.

Den instrumentale Harmonie-Musik imellem Afdelingerne maatte man hellere have ønsket borte.

Førend Ref. nedlægger Pennen, tillader han sig at anbefale dem, det maatte interessere, et veludarbejdet og her libet bekendt Skrift, der i Aaret 1820 er udkommet i Prag under Titel af: Ueber Declamation und declamatorische Uebungen, af Professor Aloys Klar, hvilket indeholder mange nyttige Vink for Declamationens Venner.

Kunstacademiet Angaaende.

Foruden de, i Conversationsbladets No. 37 anførte, udmærkede Kunstnere, der ere optagne til Medlemmer af det Kongl. Danske Kunstacademie maae endnu tilføjes følgende:

Thomas Lawrence, Ridder: er tillige Præsident for Kunstakademiet i London. Fontaine, Architect i Paris. Santorelli, Steensfjæerer i Florents. Rauch, Ridder, Professor, Billedhugger i Berlin. Zussan, Architect i Kassel. Dannecker, Hofbilledhugger i Stutgart. Müller, Kobberstikker i Stutgart.

L i t e r a t u r.

Det i disse Dage hertil afkomne Januarhæfte af Revue Encyclopédique indeholder iblandt andet en udførlig og interessant Anmeldelse om den under Videnskabernes Selskabs Bestyrelse udgivne Danske Ordbog, undertegnet C. M.; en særdeles anbefalende Recension af P. A. Heiberg over Professor D d i n W o l f f s, i Aaret 1820 udkomne, fortjenstfulde Biographie af Grev P. Grisenfeldt, (som med det første nærmere skal blive omtalt i Conversionsbladet) og tillige en Anmeldelse af Dr. Breddorffs lærde Afhandling: Om Runekriftens Oprindelse. Den kjøbenhavnske Correspondent til denne berømte Journal har omtalt Dr. Professor, Ridder M r s t e d s Indbydelse til et Selskab for Naturlærens Udbredelse og dette vigtige Selskabs Stiftelse den 24de Juli 1824.

I n d f a l d.

Forskjel.

Det selskabelige Liv see Menneskene hinanden kun en profil; men i Egtestanden en face.

Lighed.

Intet ligner et fornuftigt Menneske mere end en Dødsmer,
der lukker Munden.

Complimentsyge.

Middelmaadigheden behandler sig gjensidigt, saavel i Litteraturen som i Kunsten, med den største Agtelse, ligesom Tjenere og Piger indbyrdes titulere hinanden ved De.

Prøvesteen.

Kun saa Mennesker have en rigtig Maalestok til at værbige store Mænd. Skomagerne paa Rhodos havde heller ikke noget Maal, hvormed de kunde tage Maal af Støvler til den store Kolos.

Theatret.

Dem Künstler muß der Zugang zu der ganzen Kultur offen seyn; aber er muß sich auch wieder in der Einsamkeit verbergen. Sonst wird seine Seele eine Art von Sklette, die zwar viel, aber nur flüchtige, Arbeiter hat.

Løverbagen den 26de Februar: Fanchon, Firepillerinden, Baudenville i 3 Acter, oversat efter A. Kogebues Bearbejdelse, af Bouilllys franske Original, til Musik af Himmel, ved N. T. Bruun.

Som bekjendt skal en virkelig Tildragelse ligge til Grund for dette interessante Stykke, der er forfattet med Kogebues sjeldne Lethed og Theaterkjendskab, og endstjondt det ikke kan nægtes, at der af et saa rigt og sjønt Gemme lod sig udarbejde et udmærket og ægte romantisk Drama af sandt poetisk Værd, kan man dog heller ikke frakjende Stykket Fortjeneste i sin nuværende Skikkelse som Baudenville, der i Forening med den behagelige, ligesaa melodieuse som karakteristiske Musik, stedse-maa underholde, naar Forvebrollerne blive heldigen udførte. Fanchon er den mest bekjendte og yndede af den afdøde Capelmester Himmels Compositioner for Theatret; hans Operaer Vasco de Gama og die Sylphen ere

nu ogsaa hentagte i Lybftland. — Fanchon var i fin Tid ikke alene i Paris men ogsaa her i Staden et Indtægtsfyfte, og sammes Udførelse har fæstet ofte (f. Gr. i Bladet *Harpen* No. 14 for 1821, og i *Theaterbladet* No. 23 samme Aar) haft Leilighed til udførelsen af omtale. Ved den nærværende Forestilling vare adskillige af Rollerne nye besatte, og vi vilde derfor kort berøre den. Der som *Mad. Funch*s Forestilling af *Pirespillerinden* ikke havde været i saa friskt Minde, naaet det Stykket dog ei er opført i de sidste tre Aar, vilde *Mad. Funch*s ret vakkre Udførelse have behaget mere, og ved en følgende Forestilling vil det maaske lykkes hende at give sit Spil en endnu højere Grad af Varme, Inderlighed, Kraft og Sandhed, der i saa høj Grad udmærkede hendes Forgængerinde, der desuden med disse væsentlige Egenskaber tillige forenede et fortrinligt og meget selvbet naturligt Talent for deilige Roller; over hendes hele Spil var ligesom udbredt en vis inbtagende Naturalitet og naturlig Ynde, der, saa at sige, satte Kronen paa det skjønne Værk. Enkelte meget helbige Momenter vilde det være ubilligt at frakjende *Mad. Funch*s Forestilling, og hendes Foredrag af Syngepartiet var, i det hele talet, uraafslaget. — *Fr. Kirche* i *ner* udmærkede sig fortrinligt ved sin særdeles vakkre Forestilling af *Francarville*, saavel med Hensyn til hans Spil, der dog endnu vilde høves ved større Varme og Følelse, som især til hans Sang, der var meget behagelig. — *Fr. Enholm* fremstillede *Saint Luc*s med sin sædvanlige Lethed og Vivacitet; kun hørte, i et dannet Selvfab neppe passende, Replik om Abbeden: „Naar jeg seer det røde Ansigt om Morgen, saa kan jeg lide lige til Aften“ i alt Fald ikke siges til Publium, naar man ikke vil udelade den ligesom saa meget andet slaut f. Gr. om *Damspillet*, *Bersene* om *Fruens Kat* eller over hendes Hund etc. etc. — *Dr. Ryge* ved at give Abbedens fortegnede Rolle et saa livfuldt Colorit, at samme dog ikke er uden Interesse, trods den latterlige Maade, denne Abbed steds introducerer sig paa, ved smaa Viser om *Apollo*, *Bohus* og flere deilige snorrige Materier. — *Tæpelmager Ducoutis* er en af *Dr. Foer*soms bedste Forestillinger, og hans dybe Vækstemme har i dette Partie især Leilighed til at vise sig i sin hele Kraft. — *Fru* *Servilliers* fremstiller *Mad. Clausen* med Anstand og Finkhed, — *Urtekræmmerens* uheldige Rolle, der steds er bleven høist maadeligt givet forhen, vandt nyt Liv ved *Frydenbald*s lufefulde og saare karakteristiske Udførelse, der endog fik lydeligt Bisid. — *Fr. Cetti* er en livfuld og naturlig, skundom dog maaske lidt vel naturlig, *Savonar*d og som *Florine*, *Adele*, *Augustin* og *Champagne* ere *Mad. Winslow*, *Fr. Kongsted*, *Fr. Bauer* og *Fr. Smith* velplacerede. Ved en følgende Forestilling var det at ønske, at de Spillende vilde blive enige om at udtale Fanchon som det af Frankmandene udtales, med Tonesalvet paa den sidste Stavelse; thi ved denne høres snart Fanchon og snart Fanchon.

R j o b e n h a v n.

Førlagt af og trykt hos Jacob Claudius Elmquist,

Møntergaden Nr. 128.

